T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ PROGRAMI

48 NUMARALI (1030/1620) TARİHLİ MANİSA ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

TEKİN AÇIKEL

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi AHMET YEŞİL

MANİSA–2019

	T.C. MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİ FORMLARI Tez Savunma Sınavı Tutanağı	Doküman Kodu	FRYL-031
		Yayınlanma Tarihi	26/03/2018
		Revizyon No/Tarih	2/23/03/2018
		Sayfa	1/1

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 17.07.2019 tarih ve 25/23 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince Enstitümüz Tarih Anabilim Dalı Tarih Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Tekin AÇIKEL'in **"48 Numaralı (1030/1620) Tarihli Manisa Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi"** konulu tezi incelenmiş ve aday 05.08.2019 tarihinde saat 11:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	OY BİRLİĞİ	☒
DÜZELTME yapılmasına	* ☐	OY ÇOKLUĞU	☐
RED edilmesine	** ☐	ile karar verilmiştir.	

BAŞKAN

ÜYE — Doç. Dr. Alpay Bizbirlik

ÜYE — Dr. Öğ. Üyesi Ahmet Yaşa

ÜYE — Prof. Dr. Cahit Telci

	Evet	**Hayır**
Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.	☐	☐
Tez, mutlaka basılmalıdır.	☐	☐
Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.	☐	☐
Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.	☒	☐
Tez, basımı gereksizdir.	☐	☐

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir. İkinci tez savunma sınavında da başarısız olan öğrencinin Enstitü ile ilişiği kesilir.

** Bu halde adayın Enstitü ile ilişiği kesilir.

Hazırlayan Enstitü Sekreteri	Onaylayan Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “48 Numaralı (1030/1620) Tarihli Manisa Şer’iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

08/07/2019

Tekin Açıkel

ÖZET

48 Numaralı (H. 1030/ M. 1620) Tarihli Manisa Şer'iye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi

Şer'iye sicilleri yazıldığı dönemin sosyal, ekonomik ve siyasal yapısını ortaya koyan en önemli tarihî belgelerden biridir. Nitekim açılan davalar, devlet merkeziyle yapılan yazışmalar, şikâyet ve atamalar vb. belgeler Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki durumunu hakkında bizlere bilgi veren esaslı bir kaynak niteliğindedir. Tarihi anlamak ve yorumlamak açısından bu yönüyle kadı sicilleri, bir tarihçi için ayrı bir önem arz etmektedir.

Bugüne kadar birçok şer'iye sicili bu öneminden dolayı akademik alanda çalışılmaya değer görülmüştür. Biz de konumuz olan "48 Numaralı (1030/1620) Tarihli Manisa Şer'iye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi" adlı çalışmamızla bu sahada yapılmış olan çalışmalara bir katkı ve aynı zamanda kaynak olmayı amaçladık.

Ayrıca bu çalışmamızda yer alan dönemin mahalleleri, kaza ve köyleri, Müslim ve gayrimüslim isimleri, dini mekânları ve medreseleri içeren vakıfları, meslek grupları ve döneme ait eşya ve malların isimleri tespit edilmiş ve bu doğrultuda Manisa şehrinin XVII. yüzyılın ilk çeyreğindeki sosyal ve ekonomik durumu hakkında bilgiler ve analizler sunulmuştur. Böylece belgelerin analitik değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Dava kayıtlarının ağırlıklı olarak, miras, talak, vasi tayini, satış ve alacak davalarını içeren hüccet ve berat türü belgeler olduğu bu çalışmamızla dönemin olaylarına, ekonomik, sosyal, kültürel ve hukuki durumuna ışık tutacağına inanıyoruz.

ABSTRACT

The Transcription and Evaluation of Manisa Court Records (Şer'iye Sicili) Numbered 48 (H. 1030 / CE. 1620)

Court records (Şer'iye Sicilleri) are one of the most important historical documents that reveal the social, economic and political structure of their period. Indeed, the documents such as the lawsuits, correspondences with the state, complaints, and appointments, etc. are a major source for learning the situation of the Ottoman Empire in the period. In terms of understanding and interpreting the history, judicial registers are of special importance for a historian.

Because of this importance, many court records have been deemed worthy of study in the academic field. With our study on "Transcription and Evaluation of Manisa Court Records Numbered 48 (1030/1620)", we aimed to be a contribution and a resource to the studies carried out in this field.

In this study, the neighborhoods, accidents and villages of the period, Muslim and non-Muslim names, foundations including religious places and madrasas, occupational groups and names of goods and assets belonging to the period were determined. Thus, the information and analyzes on social and economic situation in the first quarter of XVII century for Manisa are presented. Analytical evaluation of documents is aimed to be performed.

We believe that this study will shed light on the events, economic, social, cultural and legal status of the period in which the case records are mainly documents of inheritance, divorce, appointment of guardian, sales and debt collection cases.

ÖNSÖZ

Şer'iye sicilleri, içerdiği konular itibariyle başta tarihçilerin dışında hukuk, ilahiyat ve toplum bilimleri üzerinde çalışan birçok araştırmacı için ilginç verileri barındıran zengin bir araştırma kaynağı niteliği taşımaktadır. Bu çerçevede değerlendirdiğimizde defterlerde yer alan şehirlerin kültürel, mali ve siyasal yapısını gün yüzüne çıkarmakta ve özellikle İslam Hukuku'nun özelde Osmanlı Toplumu üzerindeki işleyiş ve uygulamalarını bu defterlerde açıkça görebilmekteyiz.

Tezimizin konusu olan 48 Numaralı Şer'iye Sicil Defterini Manisa Yazma Eserler Kütüphanesi'nden elde ettik. Defter 41,5xl4 ebatlarına olup 73 varak, 146 sayfa, 429 belgeden oluşmaktadır. Varaklarda boşluk olmayıp bazı sayfalarda kısım kısım yıpranmalar ve yırtılmalardan dolayı metinlerin okunamadığı bölümler mevcuttur. Defterimiz ağırlıklı olarak divanî hat ile kaleme alınmıştır. Yalnız yer yer ta'lik hat ile yazılmış dava örneklerine de rastlamaktayız. Defterimizde yer alan belgeler genel itibariyle H.1030-1031/M.1620-1622 yıllarını kapsamakla birlikte bu sicildeki en eski belgenin hicri 29 Cemaziyelevvel 1020 tarihli bir ferman olduğunu tespit etmekteyiz. Bunun gibi ayrıca hicri 1030 öncesine ait beş adet belge daha bulunmaktadır. Davaların kronolojik bir sıra gözetilmeden kaydedildiğini gördüğümüz bu defterde kaydedilen en son belge hicri 29 Ramazan 1031 tarihlidir.

48 Numaralı Manisa Şer'iye Siline ait dönem, tarihte siyaseten Genç Osman olarak bilinen II. Osman'ın Leh Seferinin (1620-1621) yer aldığı ve etkisinin Osmanlı Toplumuna yansıdığı bir zaman dilimini kapsamaktadır.

Çalışmamızın ilk bölümünde şer'iye sicillerinde yer alan belgelerin yapısal özellikleri hakkında bilgiler verilmiş ve hemen ardından konulara ilişkin ayrıntılı incelemelerde bulunulmuştur. Bu incelemeler sırasında XVII. yüzyıl Osmanlı toplumunun ekonomik, ailevi, hukuki yapısının yanında devletin mali, idari ve siyasal yapısını ortaya koyma fırsatı doğmuştur.

Çalışmamızın ikinci bölümünü ise bu sicilde yer alan Manisa şehrinin idari, iktisadi ve toplumsal yapısını içeren bilgi ve değerlendirmelerin yer aldığı bölüm oluşturmaktadır. Bu bölümde yaptığımız çalışmayla dönemin şehir yapısı hakkında önemli veriler ortaya koyduğumuz inancındayız.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise, 48 Numaralı Manisa Şer'iye Defteri'nin transkripsiyonuna yer verilmiştir. Bu bölümde belgelerin hemen üstünde

yer alan özet kısmında köşeli parantez içinde, varak sayfa numarası ve sayfadaki belge sırası gösterilirken parantezin hemen dışında belge numarasına yer verilmiştir. Örneğin: **[1b-02] 7 Numaralı Belge**

Belgenin kalan kısmı diğer sayfada devam etmesi durumunda yine köşeli parantez içinde yeni sayfanın varak numarası, ardından hangi numaralı belgenin devamı olduğu gösterilerek belirtilmiştir. Örneğin: **[4a-22. belgenin devamı]**

Belgenin konu özeti belgenin üst bölümünde yer verilirken hicri ve miladi tarihi ise hemen belgenin bitiminde yer alan dava tarihinin yanında parantez içinde gösterilmiştir. Örneğin: **tahrîren fî yevmi's-sâdis min Saferü'l-hayr sene ihdâ ve selâsîn ve elf (6 Safer 1031 / 21 Aralık 1621).**

Bu çalışmada transkripsiyon yapılırken uzun okunan a'lar (â), u'lar (û), i'ler ise (î) harfleriyle gösterilmiştir. Yer ve İnsan isimlerinde uzatma karakterleri kullanılmamış onun yerine değerlendirme bölümünde Osmanlıca yazılışları aynen yazılarak yer verilmiştir. Arapça kelimelerin aslına dokunulmamış (d), (b) ve (c) harfleri aynen yazılmıştır. Sicil kayıtlarında geçen (idüb), (iden), (virmek), (gelüb) ve (olub) vb. Türkçe kökenli kelimeler, günümüzde kullanıldığı gibi (edip), (eden), (vermek), (gelip) ve (olup) şeklinde yazılmıştır.

Sicilleri okuma esnasında karşılaştığımız, belgenin çekiminden kaynaklanan veya deforme olmasından dolayı okunamayan bölümleri için **[***okunamıyor***]** veya **[***yırtılmış***]** şeklinde bilgilendirme ve açıklamalarda bulunduk. Ayrıca yine dava kâtibinin kayıt esnasında boş bıraktığı veya yazmadığı alanlar için de **[ ]** bırakarak hiçbir yorumda bulunulmamıştır. Metinleri okuma esnasında tereddütte kaldığımız kelimeler için (?) soru işareti kullanırken hiç okuyamadığımız kelimeler için de (…) üç nokta kadar boşluk bırakılmıştır.

Tezin her türlü hazırlanma aşamasında emeği geçen ve çalışmalarımızda maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen başta değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YEŞİL'e sonsuz şükranlarımı sunmayı borç bilirim. Ayrıca çalışmamda her türlü desteği sağlayan Prof. Dr. Bilal SEZER'e, Dr. Öğr. Üyesi Edip YILMAZ'a, Dr. Öğr. Üyesi Hasan AKDAĞ'a ve değerli arkadaşım Mesut EKMEKÇİ'ye ayrı ayrı teşekkür ederim.

Tekin AÇIKEL
Manisa, 2019

İçindekiler

YEMİN METNİ i

ÖZET ii

ABSTRACT iii

ÖNSÖZ iv

KISALTMALAR 9

GRAFİK VE TABLOLAR LİSTESİ 10

BİRİNCİ BÖLÜM

48 NUMARALI (1030/1620) TARİHLİ MANİSA ŞER'İYE SİCİLİ'NDE YER ALAN BELGELERİN İÇERİK VE ÖZELLİKLERİ

A. ŞER'İYE SİCİLLERİ VE ÖNEMİ 11

B. ŞER'İYE SİCİLİNDE BULUNAN BELGE TÜRLERİ 11

1. Kadı Bölgesinde Kaleme Alınan Belgeler 12

1.1. Hüccet 12

1.2. İ'lâm 16

1.3. Ma'rûz 18

1.4. Mürâsele 19

1.5. Tereke 20

2. Kadı Bölgesine Dışarıdan Gelen Belgeler 21

2.1. Ferman 21

2.2. Berat 26

2.3. Buyruldu 27

C. EKONOMİK HAYATA DAİR BELGELER 28

1. Mülk Alış-Verişlerine Dair Belgeler 28

1.1. Satış (Bey') 28

1.2. Kiralama (İcâre) 32

1.3. Bağışlama (Hibe) 34

1.4. İhale (Tefviz) 34

2. Alacak Davalarına İlişkin Belgeler 36
2.1. Ticari Nedenlerden Dolayı Açılan Alacak Davaları 36
2.2. Veraset Nedeniyle Açılan Alacak Davaları 37
2.3. Talak Nedeniyle Açılan Mehir Davaları 39
D. AİLE HUKUKUNA DAİR BELGELER 39
1. Evlenme (Nikah) 39
2. Boşanma 42
2.1. Talak 42
2.2. Muhalea 43
2.3. Tefrik 43
E. HUKUKİ HAYATA DAİR BELGELER 44
1. Miras 44
2. Vasiyet 45
3. Nafaka 46
4. Vasi Tayini 47
5. Kölelik 49
F. GENEL ASAYİŞ VE SUÇLARA DAİR BELGELER 51
1. Darp, Yaralama ve Cinayet Vakaları 52
1.1. Darp ve Yaralama (Cerh) 52
1.2. Cinayet (Katl) 53
2. Eşkıyalık (Şakilik) 55
3. Hırsızlık 55
3.1. Sirkat 56
3.2. Gasp 57
4. İçki İçme 58
5. Irza Tecavüz 59
G. MÜLKİYET ANLAŞMAZLIĞINA DAİR BELGELER 59
H. TİMAR SİSTEMİNE DAİR BELGELER 60
İ. VERGİ SİSTEMİNE DAİR BELGELER 64
1. Tekâlif-i Şer'iye (Şer'i Vergiler) 64
2. Tekâlif-i Örfiye (Örfî Vergiler) 65
2.1. Raiyet Rüsûmu 65
2.2. Tekâlif-i Şakka 66
2.3. Tekâlif-i Avarız 66
J. II. OSMAN DÖNEMİ VE HOTİN SEFERİNE DAİR BELGELER 67

İKİNCİ BÖLÜM

48 NUMARALI (1030/1620) TARİHLİ MANİSA ŞER'İYE SİCİLİ'NE GÖRE MANİSA

A. MANİSA'NIN TAŞRA TEŞKİLAT YAPISI 71
B. SİCİL KAYITLARINA GÖRE MANİSA MAHALLELERİ 73
C. TOPLUMSAL YAPI 76
D. DİNİ GRUPLAR 80
E. İLMİ-DİNİ HAYAT VE SOSYAL MÜESSESELER 90
1. Cami ve Mescidler 94
2. Tekke ve Zaviyeler 94
3. Medreseler ve Mektebler 96
F. İKTİSADİ VE TİCARİ HAYAT 97
1. Ticaret 97
2. Tarım 99
3. Hayvancılık 100
4. Madencilik 101
G. KÜLTÜREL HAYAT 102

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

48 NUMARALI MANİSA ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU

TRANSKRİPSİYON 104
SONUÇ 386
İNDEX 388
EKLER 404

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
A.Ü.H.F.D.	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
H.	Hicrî tarih
İSAM	İslâmî Araştırmalar Merkezi
M.	Miladî tarih
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
M.Ş.S.	Manisa Şer'iye Sicili
OTAM	Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
S.	Sayı
s.	Sayfa
ss.	Sayfadan sayfaya
TDAV	Türk Dünyası Araştırma Vakfı
TDVİA	Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
TTK	Türk Tarih Kurumu
TYEKB	Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Yay.	Yayını / Yayınları

GRAFİK VE TABLOLAR LİSTESİ

GRAFİK 01: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Belgelerin Dağılımı

GRAFİK 02: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Asayiş Olaylarının Dağılımı

TABLO 01: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Mülk Satışları

TABLO 02: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Bey-i Vefa Yoluyla Yapılan Satışlar.

TABLO 03: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Kiralanmış Mülkler.

TABLO 04: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan İstiğlal Yoluyla Kiralanmış Mülkler.

TABLO 05: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Tefviz Yoluyla Satılan Araziler.

TABLO 06: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Mehir Miktarları

TABLO 07: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Nafaka Miktarları

TABLO 08: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Timarlar

TABLO 09: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan İltizama Verilen Vakıf Arazileri

TABLO 10: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Sancak İsimleri

TABLO 11: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Nahiye, Kaza ve Kasaba İsimleri

TABLO 12: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Mahalle İsimleri

TABLO 13: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Saruhan Sancağı Köy İsimleri

TABLO 14: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Müslim Erkek İsimleri

TABLO 15: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Müslim Kadın İsimleri

TABLO 16: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Gayrimüslim Erkek İsimleri

TABLO 17: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Gayrimüslim Kadın İsimleri

TABLO 18: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Vakıf İsimleri

TABLO 19: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Vakıf Görevlilerinin İsimleri

BİRİNCİ BÖLÜM

48 NUMARALI (1030/1620) TARİHLİ MANİSA ŞER'İYE SİCİLİ'NDE YER ALAN BELGELERİN İÇERİK VE ÖZELLİKLERİ

A. ŞER'İYE SİCİLLERİ VE ÖNEMİ

Osmanlı Devleti döneminde toplumda meydana gelen hukuki sorunların sonuca bağlandığı yer şer'i mahkemelerdir. Mahkemelerde *kadı*nın vermiş olduğu kararların "mukayyid"[1] denilen görevlilerce kayda geçirildiği defterlere Şer'iye Defterleri, Şer'iye Sicilleri veya diğer bir ifadeyle *Kadı* Sicilleri denilmiştir.

Şer'iye Sicilleri, basit anlamda sadece hırsızlık, cinayet, gasp gibi anlaşmazlıklardan doğan davaların görüldüğü defterler değildir. Bu tür davaların dışında dönemin siyasî, askerî, iktisadi ve sosyal hayatı ilgilendiren konuları da kayıt altına almış ve bu bilgileri bize en sağlıklı şekilde ulaştırmıştır. Nitekim M. 1620 tarihli defterimizde dönemin ekonomik yapısına ait alım-satım şekilleri, kullanılan eşyalar ve üretilen mahsuller ile çarşı ve pazar bilgileri ve ayrıca sosyal ve dini hayatın uzantıları olan medrese, cami, çeşme, hamam ve külliye gibi kurumların kayıtları ve bu kurumlara yapılan görevlendirmeler ile birlikte toplumda hukuki sorun haline gelen evlenme, boşanma, nafaka, vasiyet, velayet, miras, adam öldürme, hırsızlık gibi konuları içeren birçok davaya ait bilgilere ulaşmak mümkün olmuştur.

B. ŞER'İYE SİCİLİNDE BULUNAN BELGE TÜRLERİ

Şer'iye sicillerinde yer alan belgeleri iki ana başlık altında toplamak mümkündür. Bu başlıklardan birincisi i'lâm, hüccet ve ma'rûzât gibi bizzat *kadı*nın görev yetkisi alanında kaleme alınmış olan belgeler ile diğeri ferman, berat ve buyuruldu gibi *kadı*lığa dışarıdan gönderilmiş belgelerdir. İlk tür belgeler -*defterimizde olduğu gibi*- genellikle *sicill-i mahfûz* olarak adlandırılan sicil defterinin ilk bölümüne, merkezden gelen veya beylerbeyi gibi üst

[1] Şemseddin Sami, ***Kamus-ı Türki***, Enderun Kitapevi, İstanbul, 1989, s.1393.

makamlarca gönderilen berat, ferman ve buyruldu gibi belgelerin birer sûreti de *sicill-i mahfûz defterlü* denilen defterlerin arka kısmına işlenirdi. Bunların dışında sicillerde fetva örnekleri ve *kadı*lara ait şahsî notları görmek de mümkündü.[2]

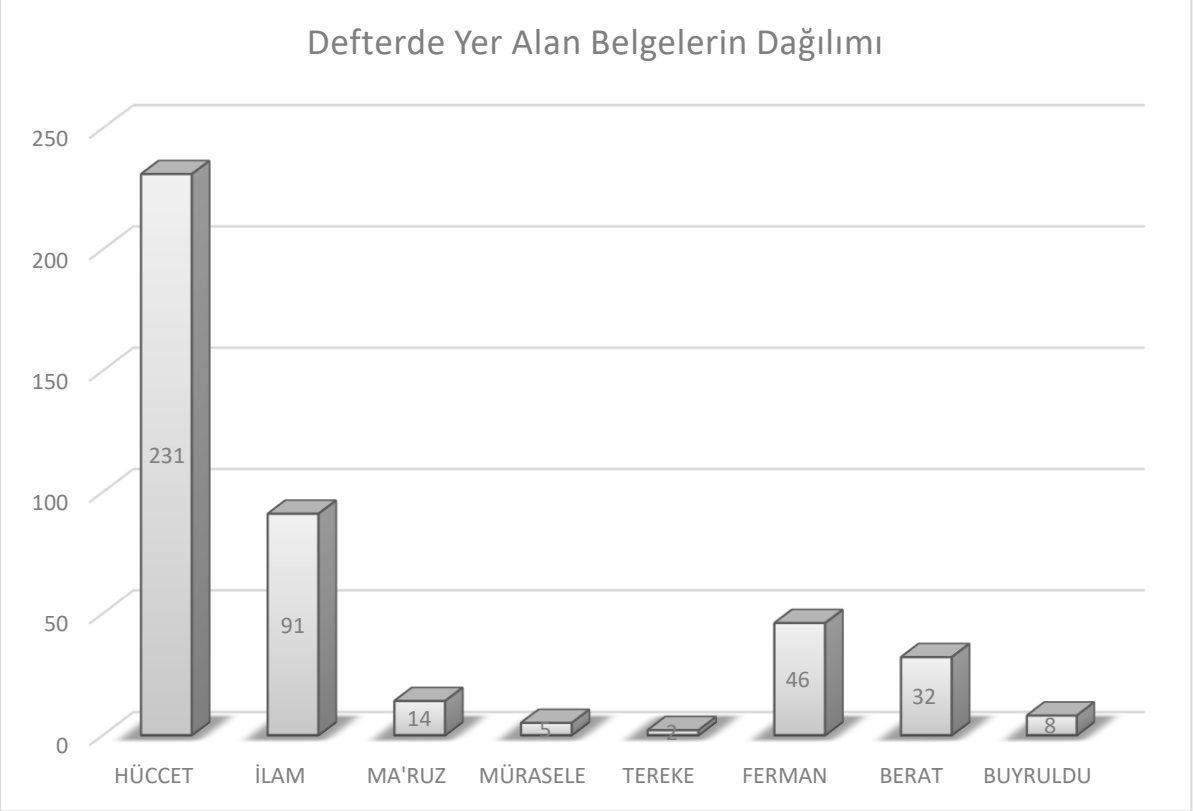

HÜCCET	İ'LAM	MA'RUZ	MÜRASELE	TEREKE	FERMAN	BERAT	BUYRULDU
% 53,84	% 21,21	% 3,26	% 1,16	% 0,46	% 10,72	% 7,45	% 1,86

Grafik 01: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Belgelerin Dağılımı

1. Kadı Bölgesinde Kaleme Alınan Belgeler

1.1. Hüccet

Arapça kökenli bir sözcük olan "hüccet" sözlükte delil, senet, vesika, belge anlamlarına gelirken[3] terimsel anlamı itibariyle mahkemelerce davanın taraflarına verilen ve fakat i'lâmdan farklı olarak, hüküm içermeyen belgeler için kullanılmıştır.[4]

[2] Yunus Uğur, "Şer'iye Sicilleri" ***TDVİA***, https://islamansiklopedisi.org.tr/seriyye-sicilleri.; C. 39, İstanbul, 2010, s. 9.
[3] İlhan Ayverdi, ***Misalli Büyük Türkçe Sözlük***, Kubbealtı, İstanbul, 2011, s. 522.
[4] Mübahat S. Kütükoğlu, ***Osmanlı Belgelerinin Dili: Diplomatik***, İstanbul, 1994, s. 350.

Hüccetler, bu özellikleriyle çeşitli konularda durumun tespiti için düzenlenmiş bir çeşit noter belgesi niteliği taşırlardı. Dolayısıyla *kadı*ların hükmünü içermeyen bu belgeler, ikrar eden bir davacı (*mukır*), tasdik eden bir davalı (*mukarrun leh*) ve bu ikisi arasında tasdik edilecek bir dava konusundan meydana gelirdi.[5] Kadı huzurunda görülen bu işlemin sonucunda hüccetin birer nüshası imzalı ve mühürlü olarak her iki tarafa verilirdi.[6] Hüccetin bir sureti de sicile işlenirdi. Sicillere kaydedilmiş hüccetlerde genellikle imza ve mühür yer almazdı.

Diğer taraftan belgelerin bu özelliklerini göz önünde bulundurursak; hüccet türü belgelerin kaleme alındığı şer'i mahkemelerin, günümüzdeki tapu idaresi, belediye veya noter gibi kurumların işleyişi gibi çalıştıklarını söyleyebiliriz.[7]

Defterimizde yer alan hüccetler, konularına göre sınıflandırıldığında; mülk alış-verişi, kiralama, hibe, tefviz, nikah, talak, miras, vasiyet, vasi tayini, köle, darp, cinayet, sirkat, gasp vb. konuları içermekle birlikte yaklaşık belgelerin %54'nü içermektedir.

Şekil itibariyle hüccetleri tasdik, takdim, konunun arzı, kayd, tarih ve şuhudü'l-hal olmak üzere altı kısımda inceleyebiliriz.

Hüccet türü belgelerde ilk bölüm olan tasdik bölümü *kadı*nın isminin ve imzasının yer aldığı bölümdü. Taraflara verilen hüccet nüshalarında yer alan tasdik bölümü çoğu zaman sicillere işlenmediğini ve dolayısıyla yer verilmediğini görmekteyiz.

Hüccetlerde gördüğümüz diğer bir bölüm ise Takdim bölümüdür. Fakat bu bölümden önce hüccet belgelerinde genellikle bazı giriş kalıplarının yer aldığını görüyoruz. Bunlar:

Sebeb-i tahrîr-i kitâb budur ki…

Bâis-i tahrîr-i mâ fî'l-kitâb budur ki…

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki…

bazen de kısaca

Budur ki…

Ba'dehu…

gibi girizgâhlardır.

---

[5] "*…mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk edicek…*"

[6] Nitekim sonradan çıkabilecek anlaşmazlıklar için tarafların ellerindeki bu belgeler, davalara delil teşkil edebiliyordu. Defterimizdeki M.Ş.S. 48, s.16b-02 numaralı belgede: Mehmed b. Hasan'ın bahçesinin İsmail b. Mehmed tarafından zabt edildiğine binaen açılan davada çıkan anlaşmazlık, Kadı Ahmed Efendi'nin imzasıyla verilen hüccet kayıtlarına bakılarak hükme bağlanmıştır.

[7] Ramazan Günay "Şer'iye Sicillerinde Mülk Alışverişleri: Kullanılan Usul ve Dil" ***S.D.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi***, (Nisan-2012): s. 16.

Takdim bölümünde ise davacı ve davalının tanıtımı yer alırdı. Kimlik tespitinde kişinin yaşadığı yer veya nereli olduğu bu bölümde belirtilirdi.

"Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Çaltı nâm karyeden Halil bin Mahmud ve Yusuf bin Musa nâm kimesneler…"

"*Medine-i Mağnisa sükkânından el-Hâc Ahmed el-Bakkâl…*"

"*Mahmiyye-i Tire mahallâtından Câmi'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden Safiye Hatun ibnet-i el-Hâc Bostan…*"

"*Medîne-i Mağnisa'dan Ebûbekir bin Ahmed meclis-i şer'de karye-i Karaca Ahmed evkâfına mütevelli olan İbrahim bin Bayram nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip…"*

"Diyâr-ı Karaman'da vâki' Seydişehri nâm kasabadan olup hâlâ medîne-i Mağnisa'da mütemekkîn olan Mahmud bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'de işbu hâfızü'l-kitâb Osman Bey ibn-i Hasan muvâcehesinde…"

Eğer davacı veya davalı bir vekil vasıtasıyla temsil ediliyorsa[8] vekilin kimliği açıklanırdı. Çoğunlukla iki şahit ile vekaletleri sabit olan vekiller, davayı yürütebilecek donanım ve yetkiye sahip kimselerdi. Bu özellikleri ile vekilleri bugünün avukatlarına benzetebiliriz.[9] Ayrıca vekillerin temsil ettiği davacı ya da davalı adına her türlü söz söyleme ve karar alma yetkisine sahipti.

"Medîne-i Mağnisa'da Bektaş Mahallesinden Hadice binti Cafer nâm hatun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde Câmi'-i Kebîr Mahallesinden vefât eden el-Hâc Mustafa Bey bin el-Hâc Bayram'ın sulbiye kızı Hadice nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup mahzar-ı hasm-ı câhidde şer'an vekâleti sâbite olan zevci fahrü'l-kudât Ahmed Efendi muvâcehesinde …"

"…vekîl-i merkûm Mehmed Bey vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek…"

"*…vekîl-i merkûm cevâbında menzil-i sâlifü'l-beyân merhûm el-Hâc Mehmed'in mülk-i mahzarıdır minvâl-i meşrûh üzere mezbûre Fatıma'ya intikâl eyledüği ma'lûmum değildir…*"

---

[8] Vekalet konusunda en fazla örneği kadınların davacı ya da davalı oldukları belgelerde görüyoruz. Örneğin M.Ş.S. 48, s.11b-02 numaralı belgede Hadice Hatun'un zevci Kadı Ahmed Efendi'yi davasında vekil tayin etmiştir. Vekalet için vekilin illâ kadının zevci veya akrabası olması şartı aranmaz. Bazen bir akrabalık kurbiyeti belirtilmeden de erkeklerin kadınlara vekil olduklarını görebilmekteyiz. M.Ş.S. 48, s.1a-01 numaralı belgede Esma Hatun'un vekaletinin herhangi bir akrabalık kurbiyeti belirtilmemiş olan Mustafa Bey tarafından üstlenildiğini görüyoruz. Diğer bir husus da mahkemenin olduğu kazaya uzak bir yerde ikamet edenlerin atamış olduğu vekillerdir. Bu konuda da M.Ş.S. 48, s.13a-03 numaralı belgede yer alan, İstanbul'da sakin Müderris Abdurrahman Efendi'ye Manisa'da kadılık yapan Fazlullah Efendi'nin vekillik yapmasını örnek verebiliriz.

[9] Nevin Ünal Özkorkut "Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Kurumlarının Osmanlı Devleti'ne Girişi" ***A.Ü.H.F.D.***, S. 52, (Kasım 2003): s. 148.

"…vekîl-i mezbûr Murad akd-ı mezkûru inkâr edicek…"

Konunun anlatıldığı diğer bir bölümde ise dava konusu açık bir şekilde beyan edilir ve eksik bilgi içermezdi. Eğer bu bir mülk satışı veya icarıysa mülkün yeri, özellikleri ve satış miktarı mutlaka belirtilirdi.

"*…Bölücek Mahallesinde vâki' kıbleten Helvâcı Habib ve şarken Bayezid Çelebi mülkü ve şimâlen tarîk-i âmm ve garben Süleyman Arab evi ile mahdûd iki bâb tahtânî evleri ve ortasında sofayı ve iki yan sofasını ve bir bâb fevkânî odalı ve bir anbarı ve kenefi ve havluyu ve bir bi'r-i mâyı müştemil olan mülk-i müştereği cemî'-i tevâbı' ve levâhıkı ile mezbûre Ümmi Hatuna on sekiz bin nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh ile bey' edip…*"

"*…evkâf-ı mezbûreden Karaköy sûkında vâki' hamâmın senesi tamâm olup ba'de'l-müzayede işbu Süleyman bin Yusuf on iki bin akçeye îcâr eyleyüb oldahî isticâr ve kabûl eyledi…*"

Eğer söz konusu dava, davalının inkarını içeriyorsa bu durumda şahitlerin şehadetine başvurulurdu.

"*…Ebubekir husûs-ı mezbûru inkâr edicek merkûm İbrahim'den sıdk-ı makâline mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Mehmed bin Mirali ve Hüseyin bin Veli nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd…*"

Bu bölümün sonunda her iki tarafın tasdikinin ya da anlaştıklarının yer aldığı ve tarafların isteği üzerine bu hüccetin hazırlandığını ifade eden kayd bölümü yer alırdı.

"*…mukırr-ı merkûm (davacı) Halil'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm (davalı) Mehmed Beşe vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb-i ketb olundu…*"

"*…Hüseyin vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l vâkî' ketb ve terkîm yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola…*"

"*…hâze'l-vesîka alâ mâ hüve'l-hakîka ber-sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu…*"

"*…min ba'd biribirimiz ile da'vâ ve nizâ'ım yokdur didiklerinde sâdır olan ikrâr ve tasdîk ınde'ş-şer' mu'teber görülüb mâ hüve'l-vâkî' kayd şûd ketb olundu…*"

Son bölüm ise tarih ve şuhûdü'l-hâl bölümleridir. Hüccetlerde tarih kısmı yazı ile ve Arapça yazılırdı.

"*…tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf.*"

"*…tahrîran fî gurre-i şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf*."

"*…hurrire evâil-i Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf*."

"*…tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve min hicreti'n-nebeviyye aleyhi efdalü't-tahiyye*."

Hüccet ve i'lâm gibi davaların görüşülmesi esnasında hazır bulunan kimselere Şuhûdü'l-hâl denir ve bu kısım davanın en son bölümünde yer alırdı. Dava sırasında hazır bulunan bu kişiler genellikle halktan kişiler olup kamuyu temsil ediyorlardı. Davanın halka açık olması ise aynı zamanda tarafsızlığın bir göstergesiydi.[10] Şahitler bu bölümde genellikle baba adlarıyla birlikte yazılırdı. Bazen de mesleki durumlarına göre unvanlarının da belirtildiği olurdu. En fazla rastlanan unvanlardan biri de **el-muhzır** lakabıyla bilinen mahkeme mübaşirleriydi.

"***Şuhûdü'l-hâl**: Haydar Efendi el-Kâdı / İbrahim Efendi el-Kâdı / el-Hâc Ali bin Mehmed el-Bakkâl / Mehmed bin Yusuf Ser-bakkâlân / el-Hâc Receb bin Ali el-Bezzâz / el-Hâc Mehmed bin İbrahim el-Attâr / Hasan bin Mehmed Takyeci / Ahmed bin Rıdvan / Şaban el-muhzır / Mustafa el-muhzır ve gayruhüm mine'l-huzzâr*."

1.2. İ'lâm

Sözlükte "Bildirmek, anlatmak, ilan etmek" anlamlarına gelen i'lâm,[11] terim olarak şer'i bir hükmün veya kararın yer aldığı, *kadı*nın imza ve mührünü taşıyan yazılı belgelere denirdi.[12] İ'lâm türü belgeleri diğer belgelerden ayırt eden en önemli özellik, i'lâmın bir **hüküm** içermesidir. Bu bakımdan i'lâm, hüccet ve arzuhal gibi belgelerden farklılık gösterir.

İ'lâmlar, şekil itibari ile hüccet belgeleriyle benzerlik gösterse de ayırt edici özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

Temel farklılıklardan ilki, konunun arz edildiği bölümde davacının talebinin bildirildiği alandır.

"*…suâl olunup ihkâk-ı hâk olunması matlûbumdur…*"

"*…suâl olunup kasr-ı yed itdirilmesi matlûbumdur…*"

"*…suâl olunup eşyâ-yı merkûme bana teslîm olunması matlûbumdur…*"

"*…nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunması matlûbumdur…*"

"*…Mustafa'yı katl eylediler keşf olunması matlûbumdur…*"

---

[10] Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.e., s. 358.

[11] Ötüken Türkçe Sözlük, ***Ötüken Yayınları,*** İstanbul, 2007, C.2, s. 2134.

[12] Ahmet Akgündüz, ***Şer'iye Sicilleri Mâhiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler***, TDAV, C.1, İstanbul, 1988, s. 29.

"*…şer'le men' olunması matlûbumdur…*"

"*…muhallefâtından alıverilmesi matlûbumdur…*"

bununla birlikte davalının cevabına yer verilir. Bu durumda davalı, iddiayı kabul ya da ret edebilirdi.

"*…gıbbe's-suâl…*"

"*…gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr…*"

"*…hakîkat-i hâl mezbûr Mehmed'den tefahhus olundukda bi'l-külliye inkâr etdikden sonra…*"

"*…mezbûrun eşyâsını ahz eylediğini inkâr eyleyüb vakt-ı mezbûrda kat'-ı tarîk etdiklerini tav'ân ikrâr etmeğin…*"

Davalının iddiayı kabul etmesine ikrar denirdi. Eğer iddiayı ret ederse bu durumda şahitlerin şehadetine başvurulurdu. Şahitler en az iki adil Müslümandan seçilirdi.[13] Ayrıca gayrimüslimlerin kendi aralarındaki davalarda şahitlere yer verilmemiş olması bu nedene dayanmaktadır.

"*…Ebubekir husûs-ı mezbûru inkâr edicek merkûm İbrahim'den sıdk-ı makâline mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Mehmed bin Mirali ve Hüseyin bin Veli nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd…*"

Bazı davalarda şahit sayısının ikiden fazla olduğu da gözlemleyebilmekteyiz.

"*…udûl-i müslimînden Mehmed Bey ibn-i Abdullah ve Veli bin Mehmed ve Mustafa bin Nesimi nâm kimesneler…*"

Eğer davacı, iddiasını şahitlerle ispat edemezse bu durumunda, davalıdan yemin etmesi istenebilirdi.

"*…makâline musaddık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden aczini mu'terif ve şer'an* ***yemîn*** *teklîf olmağın mezbûr Seyfi'ye merkûm Hüseyin'in evine girmedüğine ve zikri sebk eden esbâbı almaduğına yemîn teklîf olundukda halef-i billâh etdikden sonra…*"

*Kadı*ların hüküm verme sürecinde kullandıkları yöntemlerden biri de keşif yöntemidir. Özellikle cinayet ve katl davalarında mahkemenin belirlediği bir görevli olay yerine giderek maktulü bizzat müşahede ederdi.

[13] Mâide Suresi 106. Ayet bu hususu şöyle ifade eder. "**Ey iman edenler**! Sizden birine ölüm gelip çattığı zaman, vasiyet zamanında aranızdan ya da içinizden **adalet sahibi iki kişiyi** yahut ölüm çattığında sizden olmayan iki kişiyi şahit tutun"

"*…keşf olunması matlûbumuzdur didiklerinde hüddâm-ı mahkemeden Mevlânâ Sefer irsâl olunup mahall-i mezbûrda zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmî olan kimesneler ile üzerine varub keşf eyledikde hâl-i minvâl-i meşrûh üzere idüğin müşâhede edip…*"

"*…Nasûh Alay Beyi Bekir taht-ı tasarrufunda olan arzın hendekinde maktûlen bulunub keşf olundukda sağ kaşı üzerinde iki yerde ve çenesi üzerinde balta yarası ve karnı üzerinde eser-i darb olduğu müşâhede itdiklerinde Mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr edip gelip alâ vukûa haber vermeğin…*"

Diğer bir yöntem ise ehl-i vukûf yani bilirkişilerden bilgi ve haber alınması yöntemidir. Örneğin senelik otuz iki bin akçeye kiralanmış olan Hafsa Sultan Hamamı'nın sefer-i hümayundan dolayı (*Leh Seferi*) işlemediği ve bu yüzden kirasının ehl-i vukûfa danışılması ve yeniden tescil edilmesi hususundaki dava örneği şöyledir:

"*…hamâm-ı merkûmu bin otuz Mart'ı ibtid'asında sene tamâmına varınca otuz iki bin akçeye isticâr eylemiş idim lâkin sene-i mezbûrede kaht vâki' olup ve etrafında olan kimesnelerin ekseri sefer-i hümâyuna gitmekle hamâm-ı mezbûr işlemeyüb külli zararım olmuşdur yirmi sekiz bin akçeden ziyadeye tecelli yokdur hasb-i hâl ehl-i vilâyetden isticâr olunup haberleri tescîl olunması matlûbumdur…*"

Tüm bu aşamalardan sonra i'lâmın en belirgin ve ayırt edici özelliği olan hüküm kısmı yer alırdı. Bu bölümde;

"*…mûcebine hüküm birle…*"

"*…mürâca'ata izin birle…*"

"*…ta'arruzdan men' birle…*"

"*…edâya tenbih birle…*"

gibi hüküm bildiren ifadelere yer verilirdi.

1.3. Ma'rûz

Ma'rûz kelimesinin sözlük anlamı "arz edilmiş, sunulmuş olan şey" demektir.[14] Terimsel anlamı ise *astın üste* yazdığı fakat hüccet ve i'lâmdan farklı olarak hukukî bir durumu içermeyen ve çoğunlukla idari bir durumdan dolayı yalnızca bilgi vermek maksadıyla yazılan kayıtlara denirdi.[15] Çoğulu "**ma'rûzât**" tır.

[14] İlhan Ayverdi, a.g.e., s. 773.

[15] Ahmet Akgündüz, a.g.e., s. 36.; Ayrıca bkz. Halil İnalcık "Osmanlı Bürokrasisinde Aklâm ve Muâmelât" ***Osmanlı Araştırmaları I***, İstanbul, 1980, ss. 2-3.

Sicilimizde yer alan ve Gedüs Şabhanesi Emini Mayer'in Manisa Kadısına arz ettiği Manisa ve Menemen kazalarındaki şapların sefer-i mühimmat için tahsil ve irsaliyesine dair ma'rûzât örneği şöyledir[16]:

İzzetlü ve sa'âdetlü ve fazîletlü ve rif'atlü ve adâletlü sultânım ve efendilerim hazretleri mübârek hâkipây-ı şerîfinize yüz sürdükden sonra inhâ-i bende-i bî-vücûd budur ki benim mürüvvetlü sultânım hazretleri taht-ı hükûmetleriniz kazâ-i Mağnisa'da ve kazâ-i Menemen'de kadîmü'l-eyyâmdan tarh ve tevzî' olunan mîrî şâb bin otuz târîhine mahsûb olmak üzere işbu fahrü'l-ümerâdan İbrahim Bey bendeniz ta'yîn olunup mîrî şâb ile hâk-i izzetinize revâne olundu lede'l-vusûl dest-i şerîfleriniz bûs olundukda yedinde olan mîrî şâbı emr-i şerîf mûcebince ve devletlü hâlâ muhassıl-i emvâl olan İbrahim Ağa'nın ve izzetlü müfettiş Seyyid Ali Efendi hazretlerinin mektûbları mûcebince mezbûr nice re'âyâ ve berâyâya tarh ve tevzî' itdirilüb bahâları sarf için mezbûr bendenize zabt ve kabz itdirilmek bâbında mürüvvetler oluna ve benim sultânım hazretleri işbu sefer-i hümâyûn için irsâliyeye ziyâde zarûretimiz vardır re'âyâ ve berâyânın aded ve bahâlarına bakılmayub mîrî şâbı ale'l-acele tevzî' itdirilmeğe lütfunuz ola ve mezbûrdan gayrı kimesnenin yedinde mesrûk şâb bulunursa kânûn-ı kadîm üzere her vukıyye şâb mukâbelesinde hassa şâbdan bir kantâr şâb tarh edilmeğe mürüvvetler ola bâkî şehr-i Şa'banü'l-mu'azzam 1030

Bende Mayer emîn-i şâbhâne Gedüs

1.4. Mürâsele

Şer'iye sicillerinde yer alan diğer bir belge türü de "mektuplaşma, resmi mektup"[17] anlamına gelen mürâselelerdir. Kadılar, yukarıda bahsettiğimiz belgeler dışında kendilerine denk ya da daha aşağı rütbedeki makamlara mektup göndermişler ve bu mektupları sicil defterlerine işlermişlerdir. Örneğin başkent İstanbul'dan gönderilen bir ferman, berat veya buyruldunun cevabı olarak, mahallin kethüdasına ya da voyvodasına yazılan mektuplar birer mürâsele örneğidir.[18] Defterimizde yer alan, Ahmed Ağa'dan evladı Veysi Çavuş ve Bekir Çavuşa intikal eden timarın tahsili için Kapucu Mehmed'in vekil tayin edildiğine dair belge mürâsele türü belgelere örnek teşkil edebilir.[19]

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân bizim Hüseyin Bey huzûrlarına ba'de's-selâm i'lâm olunur ki Efendimiz Ahmed Ağa vefât edip cümle muhallefâtı evlâdı olan Veysi Çavuş ve Bekir

[16] M.Ş.S. 48, s. 51b-02.
[17] Şemseddin Sami, a.g.e., s. 1319.
[18] Ahmet Akgündüz, a.g.e. s. 38.
[19] M.Ş.S., 48, s.57b-02.

Çavuşa intikâl edip sa'âdetlü efendimiz sadr-ı a'zâm hazretlerinin nezâreti ve bizim vesâyetimiz hasebiyle Saruhan Sancağında Burunviran nâm karyenin çavuş başısı olan Kapucu Mehmed iki sene mahsûlü taleb olunmasıiçün cânibimizde sizi vekil nasb edip irsâl eylemişizdür inşeallahu te'âlâ vusûl buldukda mûmâ ileyh Mehmed'den taleb ve tahsîl edip kabz edip bu cânibe gelesin ihmâl ve müsâhele eylemeyesin tahrîran fî 10 şehr-i Rebiü'l-evvel sene 1031

1.5. Tereke

Arapça "bırakmak, terk etmek, vaz geçmek"[20] anlamlarına gelen tereke sözcüğü ıstılahi anlamda "ölen kimsenin bıraktığı mal" demektir.[21] Osmanlı Devleti'nde *kadı*ların görevlerinden bir tanesi de miras dağılımını gerçekleştirmekti. *Kadı*lar bu görevini, kassâmlar aracılığıyla gerçekleştirirlerdi.

Sicil defterlerinde yer alan Tereke kayıtlarını üç ana bölümde inceleyebiliriz.

Birinci bölümde ilk olarak ölen kişinin kimliği, bulunduğu mahalle veya şehrin adı yazılır ardından da mirasçıların isim ve yakınlık dereceleri belirtilirdi. Son olarak tarih ve şuhudü'l-hâl yer alırdı.[22]

"Muhallefâtü'l-merhûm el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Memi 'an mahalle-i A'malar mâte ve tereke mine'l-verese ibnen Şeyh Aslan ve zevceten Fahri binten Mehmed vaka'a't-tahrîr fi'l-yevmi'l-işrîn min Zilkadei'ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf."

İkinci bölümde ise ölen kişinin alacaklarıyla birlikte geriye bıraktığı mal varlığının yazıldığı bölüm yer alırdı. Bu bölümde vefat edenin ardında bıraktığı eşya ve taşınmazlar ile başkalarının zimmetinde olan alacaklarının miktar ve isimleri tek tek belirtilirdi.

"*Hâne-i der mahalle-i mezbûre kıymet 30.000 / hâne-i der mahalle-i Sakalar kıymet 10.000 / Odun Pazarında Dükkân kıymet 12.000 / Bağ der kurb-ı Mağnisa kıymet 5.000 / Bağ der kurb-ı Karaca Ahmed kıymet 2.500 / Kenan nâm kul kıymet 5.000 / Yusuf nâm mükâteb kul sene 5 kıymet 5.000 / Mülayim nâm cariye-i mükâtebe sene 10 kıymet 3.000 / Merkeb re's 1 kıymet 3.000 / kazgân-ı kebîr kıymet 2.200 / def'a kazgân kıymet 400 / sini 1 kıymet 300 / der zimmet-i Mustafa kıymet 600*"

[20] Serdar Mutçalı, ***Arapça-Türkçe Sözlük***, Dağarcık Yayınları, İstanbul, 1995, s. 87.
[21] Mehmet Zeki Pakalın, ***Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü***, C. III, İstanbul, 1993, s. 460.
[22] M.Ş.S., 48, s.48a-02.

Üçüncü ve son bölümde, terekeden ödenecek olan cenaze masrafları, borç, vasiyet, nafaka, mehir ve mahkeme harçları ile birlikte kalan miktar ve son olarak mirasçılara taksiminin yer aldığı ihracat bölümü yer alırdı.

"*minhâ el-ihrâcât*

berâ-yı techîz ve tekfîn 2.200 / mehr-i müeccel-i zevce-i mezkûre 2.000 / resm-i kıymet 2375 / nâibiyye ve kâtibiyye kıymet 850 / el-bâki 85.645

hissetü'l-zevce 10.700 / hissetü'l-ibn 74.940

ba'dehu sagîr-i mezbûra yevmî sekiz akçe nafaka ve kisve-bahâ takdîr olunup vasisi olan vâlidesi Fahri Hatuna istidâne ve sarfa ve hîn-i zaferde sagîr-i mezbûrun mâlına mürâca'ata izn birle bu hurûf ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr"

2. Kadı Bölgesine Dışarıdan Gelen Belgeler

Bu kategoride toplanan belgeler, ya Sadrazam, Beylerbeyi veya Kazaskerler gibi *kadı*lığın ilişkili olduğu üst makamlarca gönderilmiş *buyruldu* türü belgeler ya da bizzat padişahın tuğrasın taşıyan emr-i şerif veya emr-i hümayun da denilen *ferman* ve *berat,* gibi sultani belgelerdir.

Özellikle ferman ve beratın şekil yönünden taşıdığı benzerlikler bu iki belgenin daima karıştırılmasına neden olmuştur. Hatta Osmanlı Devleti'nde dönem dönem bu iki isim birbirinin yerine kullanıldığı görülmüştür.[23] Ancak ferman ve berat gerek düzenleniş nedenleri yönünden ve gerekse içerikleri açısından birbirinden farklı iki belge türüdür.[24]

Şekil yönünden incelediğimizde bu tür belgelerin dokuz bölümden (*erkân*) oluştuğunu görebiliriz. Bunlar sırasıyla; davet, tuğra, elkâb, dua, nakil (iblağ), emir, te'kid (tehdid), tarih ve mahall-i tahrîrdir.[25]

2.1. Ferman

Farsça "buyruk, emir, hüküm"[26] anlamlarına gelen ferman, terminolojik anlamda Divan-ı Hümâyun ya da Paşa Kapısı'ndaki divanlarda alınan kararların yazıldığı ve padişahın tuğrasını taşıyan emirlere verilen genel addır.[27]

---

[23] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, ***Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı***, TTK, Ankara, 2014, s. 275.

[24] Necdet Gök "Osmanlı Diplomatikasında Ferman ve Berat Arasındaki Benzerlik ve Farklar" ***OTAM***, S. XI, s. 212.

[25] Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.e, ss. 100-116

[26] Cemşid Salihpur, ***Ferheng-i Cami-i Farsi be Türki-yi İstanbuli***, Tebriz, 1370, C. 2, s. 867

[27] Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.e, s. 350

Fermanlar konuları itibari ile örfen kanun koyma yetkisine sahip olan padişahın devletin işleyişi hususundaki emirlerini içerir. Bunlar genellikle vergiler, seferler ve yasaklara ilişkin şer'e ve kanuna aykırı uygulamaların düzeltilmesi ya da bu hususlardaki mevcut kanunların kadıya hatırlatılması şeklinde kaleme alınmıştır. Bu belgeler kadı tarafından tahrir ve tanzim edilerek sicile işlenirdi.[28]

Ferman türü belgeler içerik açısında şu altı özelliği taşırdı.[29] Bunlar:

1. Ferman sözcüğünün zikri,
2. Gönderilenin isminin kendi makamına uygun dua ve sena ile anılması,
3. Fermanın gönderilme sebebi,
4. Gönderenin emrinin ve muradının belirtilmesi,
5. Murad olunan şeyin açıklanması,
6. Gereğinin yapılması için dua ve nihayet verme.

Osmanlı diplomasi dilinde "tahmid" ve "temcid" olarak da adlandırılan davet rüknü, yalnızca ferman türü belgelerde değil, benzer belgelerin de başında bulunurdu. Ancak, bu rükün fermanda son derece basit olup sadece "hüve" veya "hû" şeklindeydi. Sicillerde yer alan ferman nüshalarında davet ve tuğra rüknünün çoğunlukla yer almadığını görmekteyiz.

Ferman metni, "*mürselünileyh*" denilen ve fermanda hitab edilen şahsın elkâbı ile başlar ve hemen bu elkâbın ardından mutlaka dua rüknü yer alırdı. Her vazifeli için kullanılacak dua işgal ettiği makama göre farklılık gösterirdi.

Örneğin beylerbeyine *dâme ikbâluhü*; vezir-i sanîye *edâmeallahu te'âlâ iclâluhü*; diğer vezirlere *dâmet me'âliyehu*; kapudan paşaya *edâmeallahu iclâlehu*; sancak beylerine *zîde izzihum*; mir-i ahur-ı evvele *dâme mecduhü*; darüssaade ve babüssaade ağalarına *dâme ulüvvühu*; dergâh-ı âli çavuşlarına *zîde kadruhü*; kâtiplere *dâme mecduhü, zîde mecduhü, zîde kadruhü*; dergâh-ı âli müteferrikalarına *zîde mecduhü*; kadılara *zîde fazluhü, zîdet fezâiluhüm*; şeyhlere *zîde takvâhu* duaları kullanılırdı.

a) Beylerbeyi Elkâbı

"*Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bî-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ*"

b) Vezir Elkâbı

[28] Ahmet Akgündüz, a.g.e. s. 39.

[29] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, a.g.e, s. 271

"*İftihârü'l-e'âlî ve'l-e'âzim müstecmi'-i cemî'i'l-me'âlî ve'l-mefâhim zü'l-kadrü'd-devleti'r-râsiha ve'l-izzeti'l-benâzihi'l-mahfûf bi-sunûfi avâtıfü'l-meliki'l-a'lâ*"

"*Destûr-i mükerrem ve muazzam müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem*"

c) Sancakbeyi Elkâbı

"*Mefâhirü'l-ümerâi'l-kirâm merâciü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm el-muhtass bî-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm*"

d) Mir-i Ahur-ı Evvel Elkâbı

"İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-Mennân"

e) Darüssaade ve Babüssaade Ağaları Elkâbı

"*Kıdvetü'l-havâs ve'l-mukarrebîn*"

f) Sipahi Oğlanları Kâtibi Elkâbı

"Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim"

"Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim"

"Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtass bi mezîdi'l-meliki'l-mennân"

g) Divan Kâtibi Elkâbı

"*Dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim*"

"*Dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü erbâbi't-tahrîr ve'l-kalem*"

"*Dârende-i fermân vâcib-i iz'ân erbâbü't-tahrîr umdetü ashâbü't-tefrîz*"

h) Dergâh-ı Ali Çavuşları Elkâbı

"*Dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân*"

i) Dergâh-ı Ali Müteferrikaları Elkâbı

"*Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim*"

"*İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim*"

j) Kadı Elkâbı

"Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülatü'l-muvâhhidîn vereset-'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk-ı alâ'l hâlku'l-ecmaîn el-muhtâssûn bi mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în"

"Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk-ı alâ'l-halk-i ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în"

"Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm"

"Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm"

k) Şeyh Elkâbı

"Kıdvetü'l-ulemâi's-sulehâi's-sâlikîn umdetü'l-inkıyâdü'l-ârifîn"

Duadan sonraki rükün, fermanın yazılma sebebinin izah edildiği nakil veya iblâğ bölümüdür. Fakat bu bölümden önce, dua ile nakil kısmını bağlayıcı özellikte olan "*tevki'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki*" ifadesi yer alırdı. Eğer ferman bir arzuhal üzere hazırlanmışsa "*dergâh-ı mu'âllâm çavuşlarından Kurd Çavuş oğlu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mehmed ordu-yu hümâyûnuma adam gönderüb şöyle arz-ı hâl eyledi ki*" gibi ifadelere yer verilirdi.

Nakil bölümü, konunun özetinin verildiği bölümdür.

"*…tahsîline me'mûr olduğun mukâtâ'at malından İsakçı nâm mahalde vâki' köprübaşı nâm mevzide ordu-yu hümâyûnuma otuz yük akçe irsâl ve îsâl ve dâhil-i hazîne itdirilmek emr olmuşdur…*"

Bu bölümde bazen ferman ya da eş anlamlısı olan emr-i şerîf kelimeleri kullanılırdı.

"*…Mağnisa'da oturub fermân olunduğu üzere cem'ine me'mûr olanlara cem' itdirilmek bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâ eylediklerin arz eyledikleri ecilden…*"

Ayrıca bu bölümde "sen" ya da "siz" zamirleri kullanılarak fermanın gönderildiği kişi ya da kişilerin emr-i şerife olan dikkatleri çekilirdi.

" *sen ki muhassıl-ı müşârün ileyhsin*"

"*sen ki kadısın*"

"*sen ki kethüdâ mîrîsin*"

"*sen ki mîr-i mîrân-ı müşârun ileyhsin*"

"*siz ki vilâyet-i mezbûre kadılarsız*"

"*siz ki sancak beğleri ve kadılarsız*"

"*siz ki ol bâbda olan altı bölük yoldaşlarısız*"

"*siz ki vilâyet efendilerisiz*"

Emir kısmı ise "*buyurdum ki*" ibaresiyle başlar ve padişahın konuya ilişkin hükmü yer alırdı.

"*…buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîl-i kadrim üzere amel edip dahi bir an ve bir saat te'hîr ve terâhî eylemeyüb vech-i meşrûh üzere elviye-*

i mezbûreden tahsîline me'mûr olduğun mukâtâ'at malından otuz yük[30] *akçe kulum mevâciblerine ta'yîn olunmuşdur ana göre mukayyed olup iki konağı bir edip alâ'l-acele meblağ-ı mezbûru mahall-i me'mûra irsâl ve îsâl itdirmekde ikdâm ve ihtimâm idesin vech-i meşrûh üzere emrim yerine getüresin…*"

"*…buyurdum ki vusûl buldukda Piyâde tâifesinin avârızlarını cem'e me'mûr olanlar her kim ise min ba'd şehirde oturub dahî avârızlarını emr-i şerîfde ne mikdâr alınmak fermân olunmuş ise fermân olunduğu üzere şehirde oturduğu yerde cem' itdirüb min ba'd karar üzerine çıkartmayasın şöyle ki emr-i şerîfde ta'yîn olunandan ziyâde bir akçelerini alurlarsa sizin ihmalinüzden bilinür ana göre mukayyed olup bu emr-i şerîfimi sicill-i mahfûza kayd eyleyesin ki min ba'd mûcebince amel oluna…*"

Emir rüknünden hemen sonra te'kid veya tehdit rüknü yer alırdı. Bu bölümde emr-i şerife karşı gelmekten sakınılması ve emrin hakkıyla yerine getirilmesi hatırlatılırdı. Bazen bu bölümde emre uyulmadığı takdirde uğranılacak cezalardan bahsedilirdi.

"*…mezbûr bu emrimden sonra tekrar nizâ' eder ise kat'an dahil etdirmeyüb ibrâz eyledüb temessükâtı ile südde-i sa'âdetime havâle edip işbu emr-i şerîfim üzere müşârun ileyhin ademisine zabt mahsûlâtını kabz etdirüb emrime muhâlif mahsûlüne icrâ dahil etdirmeyesin…*"

"*…memnû' olmayanları tutub muhkem-i habs edip arz eyleyesin ki ol makûlelere emân ve zamân verilmeyüb haklarından gelinmek içün emr-i şerîfim gönderile…*"

Fermanlarda tekit/tehdit rüknünden sonra tarih kısmı yer alırdı. Tarih kısmı, genellikle "tahriren" ya da "hurrire" ifadeleriyle başlardı. Ayrıca tarihler daima Arapça olarak gün, ay ve yıl formatında yazılırdı.[31]

"*tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer Cemâziye'l-ûlâ li-sene selâsîn ve elf*"

"*hurrire evâil-i Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf*"

"*tahrîran fi gurre-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf*"

Fermanların son rüknü, sol alt köşede yer alan "mahall-i tahrîr" denilen kısımdır. Eğer ferman İstanbul veya Edirne gibi padişahın ikamet yerlerinden birinde yazılmışsa;

"*Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse*"

"*Bi-makâm-ı Edirne*"

---

[30] **Yük**: Osmanlı Devleti'nde, sabit bir değeri olmayıp hayvan ya da araba üzerinde denkler halinde konan ağırlık ve hacim cinsinde ölçü birimidir.

[31] Bazı tarihlerin yazımında ayın ilk onluk kesiti için "*evâil*" (1-10), ikinci onluk için "*evâsıt*" (11-20) ve son onluk kesit için "*evâhir*" (21-30) terimleri kullanılmıştır. Bundan başka her ayın ilk gününe "*gurre*" ve son gününe de "*selh*" sözcüklerinin de kullanıldığı görülür.

eğer ki sefer sırasında konakladığı yerlerden, diğer bir ifadeyle geçici ikamet mahallerinden yazılmışsa;

"*Bi-yurd-ı sahrâ-yı Şehrizol*"

"*Bi-yurd-ı sahrâ-yı İsakçı*"

şeklinde yazılırdı.

2.2. Berat

Arapça, "yazılmış kâğıt, mektup"[32] anlamlarına gelen berat sözcüğü, Osmanlı diplomasisinde bazı görev ve memuriyetlere getirilenlere verilen ve padişahın tuğra ve imzasını taşıyan belgelere denirdi.[33]

Osmanlı vesikalarında biti, nişan, hüküm ve misal olarak da geçen beratlar ancak tuğranın sahibi olan padişah dönemi süresince geçerliliğini korurdu. Tahta yeni bir hükümdar geçtiğinde berat sahibi elindeki beratı tecdîd[34] ettirir ya da mukarrernâmeler[35] ile yenilenirdi.

Beratın ferman türü belgelerle benzer şekil özelliklerine sahip olduğunu daha önce belirtmiştik. Beratı diğer belgelerden ayıran en belirgin özelliği ise "*nişân-ı şerîf-i âlîşân...*" ile başlayan nişan formülüdür.[36]

"Nişân-ı şerîf-i âlîşân sâmî-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkanî hükmü oldur ki…"

"Nişân-ı şerîf-i âlîşân sâmî-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkanî bi'l-avni'r-Rabbânî hükmü oldur ki…"

"Nişân-ı Şerîf-i âlişân-ı sultânî hükmü budur…"

"Nişân-ı şerîf-i âlişân oldur ki…"

"Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki…"

Diğer bir ayırt edici unsur da "emir" kısmında yer alan "*verdim ve buyurdum ki*" ibaresidir.[37]

"…bu berât-ı izzet-makrûnu verdim ve buyurdum ki…"

"…bu berât-ı şerîfi verdim ve buyurdum ki…"

"…bu berât-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki…"

---

[32] Mehmed Salâhî Bey, ***Kâmûs-ı Osmânî***, Mahmud Bey Matbaası, İstanbul, 1313, C. II, s. 118.
[33] Mehmet Zeki Pakalın, a.g.e., C. II, s. 205.
[34] M.Ş.S., 48, s.51a-01.
[35] M.Ş.S., 48, s.47b-01.
[36] Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.e, s. 125.
[37] Necdet Gök, a.g.m, s. 225.

"...bu berât-ı saâdet âyâtı verdim ve buyurdum ki..."

"...bu berât-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûn verdim ve buyurdum ki..."

"...bu nişân-ı hümâyûn-ı izzet makrûnu verdim ve buyurdum ki..."

"...bu berât-ı sa'âdet-âyâtı ve behcet-i gâyâtı verdim ve buyurdum ki..."

"...bu berât-ı izzet gâyâtı verdim ki..."

"...berât-ı hümâyûn izzet-makrûn ve sa'âdet âyâtı verdim ve buyurdum ki..."

2.3. Buyruldu

Türkçe, "buyurmak" fiilinden türetilmiş olan buyuruldu sözcüğü, Osmanlı diplomatiğinde sadrazam, kaptan-ı derya, vezir, beylerbeyi, defterdar, kazasker, gibi yüksek rütbeli görevlilerin kendilerinden aşağı mevkide bulunan kişilere gönderdikleri emirler için kullanılan bir terimdir.[38]

Buyruldular bir üst makama gönderilen bir arzın veya mektubun cevabı olarak kaleme alınırdı ve cevabında genellikle "*buyruldu*" kelimesine yer verilirdi.[39] Bazen de bu ibare kullanılmayarak hemen nakil bölümünden önce "*inhâ olunur ki*" ibaresine yer verildiği de olurdu.

Tahiyyât-ı sâfiye ve teslîmât-ı vafiyye ithâfından sonra ***inhâ olunur ki****...*

Meclis-i şerîf fazîlet-şi'âr ve mahfil-i münîf hakkîkat-disâları savbınâ dürer-i ed'iyye-i vâfire ve ğarar-ı esniyye-i tekâsüre isârından sonra muhibbâne ***inhâ olunan oldur ki****...*

Meclis-i şerîf ve mahfil-i münîfleri savbına ed'iyye-i lâika ve esniye-i fâika ihdasından sonra ***inhâ olunur ki****...*

Buyrulduların büyük bir bölümü timarlılar arasındaki çatışma ve çekişmeler üzerine kaleme alınmıştır.[40] Fakat bunların yanında tayin[41] ve tevcih[42] gibi konularda da buyruldu yazıldığı görülmektedir. Defterimizde yer alan, Anadolu Kazaskeri Musa Efendi'nin, Sinan Bey Medresesi'ne Mehmed Efendi'nin müderris olarak tayin edildiğine dair buyruldusu şöyledir[43]:

"*Zahrü'l-müderrisîn mevlânâ Mehmed Efendi kâmyâb*

[38] Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.e, s. 197
[39] M.Ş.S., 48, s.58a-02
[40] Halil İnalcık, a.g.m., s. 14.
[41] M.Ş.S., 48, s.49b-02.
[42] M.Ş.S., 48, s.70b-03.
[43] M.Ş.S., 48, s.66a-02.

Tahiyyât-ı sâfiyât ve teslîmât-ı vafiyât ithâfıyla inhâ olunur ki işbu sene-i ihdâ ve selâsîn ve elf Rebi'ü'l-evvelinin on ikinci gününden yevmî elli akçe ile Mağnisa'da Sinan Bey Medresesi sana sadaka olunmuşdur ki gerekdir ki medrese-i mezbûrede feth-i bâb ifâde ve istifâde kılasız ve's-selâm

el-Fakîr Musa el-kâdı bi-asker-i Anadolu"

C. EKONOMİK HAYATA DAİR BELGELER

1. Mülk Alış-Verişlerine Dair Belgeler

1.1. Satış (Bey')

Şer'iye defterimizde, mülk satışlarına ilişkin en çok rastladığımız satış türü, bey' dediğimiz belirli bir ücret (*semen*) karşılığı yapılan kesin satış muameleleri olmuştur. Konuları bakımından bu satışlar bir şahsa[44] ya da vakfa[45] olan borçlardan veya mehir ödemelerinden dolayı[46] kaynaklanan satışlardır. Bu tür belgelerin bir kısmı satış sözleşmesi niteliğinde olan hüccet türü belgeler iken bir kısmı da çeşitli davalardan dolayı açılmış i'lâmlardır.

Sicillerde yer alan satış türü belgeler aşağı-yukarı birbirine benzer niteliktedir. Şekil itibariyle öncelikle belgelerin başında alım-satım işlemleri için, satıcı ve alıcının -varsa vekillerinin- kimlikleri açıkça belirtilirdi.

"*Medîne-i Mağnisa sânihâullah-ı teâlâ ani'l-bâsâ mahallâtından İbrâhim Çelebi Mahallesinde sâkin* ***fahrü'l-müderrisîn Mustafa Efendi ibn-i Mehmed Ağa*** *tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîl olup Mustafa bin Osmân ve Hızır bin İlyâs şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan fahrü'l-kudât* ***Memî Efendi ibn-i Süleymân*** *meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihü'l-imâd ve mahfil-i dîn-i münîf-i râsihü'l-evtâda hâfız-ı hâze'l-kitâb* ***Odabaşı el-Hâc Mustafa Bey*** *muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip*"[47]

Ardından satışı yapılacak olan mülkün yeri ve özellikleri yazılırdı.

"*…mahalle-i mezbûrede vâki kıbleten tarîk-i âmm ve şarken Satılmış mülkü ve garben mezbûr Mustafa mülkü ve şimâlen mezaristân ile mahdûd…*"[48]

[44] M.Ş.S., 48, s.07b-01.
[45] M.Ş.S., 48, s.35a-01.
[46] M.Ş.S., 48, s.29a-01.
[47] M.Ş.S., 48, s.01b-03.
[48] M.Ş.S., 48, s.15a-01.

"*…iki bâb fevkânî ve iki bâb tahtânî evleri ve fırını ve hâricisinde bir bâb fevkâni odayı ve altında ahuru müştemil…*"[49]

"*…üç bâb tahtânî evleri ve bir bâb fevkânî evi iki sofayı ve bir fırını ve bir damı ve mâi cârî ve kenefi ve havluyu ve eşcâr-ı müsmireyi müştemil…*"[50]

Son bölümde ise satılan mülkün satış fiyatı ve şartlarının yazıldığı kısım yer alırdı. Bu bölümde, satın alma işlemleri, genellikle bey' veya iştirâ[51] kelimeleri ile ifade edilirdi. Ayrıca satışlarda para birimi olarak akçe kullanılırdı.

"*…mülk menzilimi mezbûr Ahmed Çavûşa yirmi sekiz bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm menzil-i merkûm mezkûrun mülk-i müşterâsıdır…*"[52]

"*…tahmînen sekiz dönüm mülk bağı mûmâ ileyh İbrahim Çelebi'ye safka-i vâhide ile on iki bin nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer' ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır…*"[53]

"*…Sûk-ı Sultânî'de müzâyede olup rağabâtü'n-nâs münkat'a oldukdan sonra el-Hâc Mehmed nâm kimesneye beş bin üç yüz bey' itmişler idi bendahi merkûm el-Hâc Mehmed'den altı bin akçeye iştirâ eyledim mülk-i müşterâmdır…*"[54]

Görüldüğü gibi belgelerde bu tür satışlar için "*bey'-i bât*" ifadesi kullanılmıştır.

Tablo 01: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Mülk Satışları

Cinsi	Mevki	Değeri	Özelliği	Belge
Bağ	Kirdeci Köprüsü Kurbu	2.700 akçe	1 Dönüm	17a-02
Bağ	Kirdeci Köprüsü Kurbu	7.000 akçe	5 Dönüm	24a-04
Bağ	Kızılca Karye	1.200 akçe	1.5 Dönüm	28a-03
Bağ	Kapukaya Kurbunda	2.000 akçe	1 Evlek	36b-2
Bağ	Boz Karyesi	1.200 akçe	1.5 Dönüm Arazi üzerinde Ev	43b-02

[49] M.Ş.S., 48, s.37a-02.
[50] M.Ş.S., 48, s.64b-01.
[51] Ali Bardakoğlu, "Bey'" maddesi, ***TDVİA***, https://islamansiklopedisi.org.tr/bey--fikih, C. 6, Ankara, 1996, s. 13.
[52] M.Ş.S., 48, s.02a-03.
[53] M.Ş.S., 48, s.43a-02.
[54] M.Ş.S., 48, s.07b-03.

Bağ	Boz Karyesi	13.500 akçe	4 Dönüm	46b-02
Çayırlık	Sultan Korusu	1.000 akçe	60 Dönüm	21a-02
Değirmen	Nif Çayı Kurbu	124.000 akçe	4 göz mülk değirmen	26a-02
Dükkân	Palanduzlar Sukı	9.500 akçe		22a-02
Dükkân	Bogasiciyan Sukı	14.100 akçe	bir kümbedde iki dolab bir bâb bogasici dükkânı	43a-01
Dükkân	Sarraçlar Çarşısı	15.000 akçe		73b-04
Menzil	Dilşikar Mahallesi	28.000 akçe	iki bâb tahtânî kiremit örtülü evleri ve bir sofayı ve bir fevkâni odayı ve altında ahuru ve havluyu müştemil	2a-03
Menzil	Cami-i Kebir Mahallesi	25.000 akçe	bir bâb fevkânî odalı ve iki bâb tahtânî evleri ve mâi cârîli ham-âb üzere bir bâb odalı ve bir fırını ve eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmireli ve havlulu ve hâricinde bir bâb fevkâni odalı ve bir âhuru ve havluyu müştemil	5a-01
Menzil	Attarece Mahallesi	12.000 akçe	bir bâb tahtânî toprak örtülü evi ve bir sofayı ve bir ahur ve bir bâb odayı müştemil	12b-01
Menzil	Ayni Ali Mahallesi	4.000 akçe	iki bâb tahtânî evleri ve bir kuyuyu ve sofayı müştemil	16a-02
Menzil	Arabalanı Mahallesi	3.000 akçe	iki bâb tahtânî toprak örtülü evleri ve havlusı müştemil	20b-04
Menzil	Ermeniler Mahallesi	5.000 akçe	bir bâb tahtâni toprak örtülü evi ve bir mikdâr havlusu müştemil	21b-02
Menzil	Bölücek Mahallesi	18.000 akçe	iki bâb tahtânî evleri ve ortasında sofayı ve iki yan sofasını ve bir bâb fevkânî odalı ve bir anbarı ve kenefi ve havluyu ve bir bi'r-i mâyı müştemil	22b-01
Menzil	Ayni Ali Mahallesi	2.200 akçe	bir bâb saz örtülü ve bir bâb toprak örtülü evleri ve havluya müştemil	35a-01
Menzil	Karahisar Mahallesi	18.000 akçe	iki bâb fevkânî ve iki bâb tahtânî evleri ve fırını ve hâricisinde bir bâb fevkâni odayı ve altında ahuru müştemil	37a-02
Menzil	Seydi Hoca Mahallesi	6.000 akçe	büyût-ı müte'addideyi müştemil	38a-01
Menzil	Yenice Mahallesi	18.000 akçe	bir bâb fevkânî evi ve altında anbârı ve havluda eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmireyi müştemil	38a-02
Menzil	Dere Mahallesi	38.000 akçe	büyût-ı müteaddideyi müştemil olan mülk menzilemi ve yine menzil-i merkûma muttasıl debbâğ dükkânımı	39b-04
Menzil	Seydi Hoca Mahallesi	4.000 akçe	büyût-ı müte'addideyi müştemil	39b-05
Menzil	Ayni Ali Mahallesi	5.000 akçe	bir bâb tahtânî evi ve bir ahuru ve havlusu müştemil olan menzili	42a-03

Menzil	Çaprastlar-ı Sagir Mahallesi	6.800 akçe	bir bâb tahtânî ve bir bâb fevkânî evleri ve bir sofası ve havlusu ve bir bâdâm ve bir enâr ve bir id ağaçlarını müştemil	44a-01
Menzil	Gürhane Mahallesi	10.000 akçe	bir bâb fevkâni odayı müştemil	44a-02
Menzil	Çaprastlar-ı Sagir Mahallesi	2.000 akçe	bir bâb tahtânî odası ve havluyu müştemil	44b-01
Menzil	Karahisar Mahallesi	30.000 akçe	iki karşulu evleri ve çartakı ve fevkâni ve tahtâni kileri ve harâbe hammâmı ve kenefi ve suyu müştemil	52a-01
Menzil	Karahisar Mahallesi	32.000 akçe	üç bâb tahtânî evleri ve bir bâb fevkânî evi iki sofayı ve bir fırını ve bir damı ve mâi cârî ve kenefi ve havluyu ve eşcâr-ı müsmireyi müştemil	64b-01
Menzil	Akmescid Mahallesi	5.000 akçe	bir bâb tahtânî toprak örtülü evi ve bir sofayı ve bir toprak örtülü odayı ve havluyu ve eşcâr-ı müsmire ve kuyuyu müştemil	71a-04
Menzil	Turudlu Kasabası	5.000 akçe	iki bâb tahtânî toprak örtülü evleri ve bir sofayı ve bir mikdâr havlusı müştemil	73a-03
Menzil	Çaprastlar-ı Sagir Mahallesi	76.000 akçe	bir bâb tahtânî toprak örtülü evi ve bir toprak örtülü sofayı ve havluyu ve eşcâr-ı müsmireyi müştemil	73a-04
Yoncalık	Horos Karyesi	3.000 akçe	3 Dönüm	35b-03
Yoncalık	Horos Karyesi	6.000 akçe	3 Dönüm	43b-03

Belgelerde gördüğümüz diğer bir satış türü ise bey'-i vefadır. İslam fıkhında "*Bey' bi'l-vefâ*" olarak adlandırılan bu satış türü, Müslümanların faizsiz olarak borç para temin etmesini amaçlayan bir yöntemdi. Bu usul, satış bedelinin belirli bir zaman zarfı içerisinde geri ödenmesi şartıyla alınan paranın karşılığı olarak, bir mülkün satışını ifade ediyordu. Ayrıca satıcı, satış bedelini geri ödediğinde malını tekrar geri alabiliyordu. Malın asıl sahibinin izni olmadan da malın bir başkasına satılması mümkün değildi.[55]

Tablo 02: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Bey-i Vefa Yoluyla Yapılan Satışlar.

Cinsi	Mevki	Değeri	Özelliği	Belge
Değirmen	Nif Çayı Kurbu	44.500 akçe	üç göz mülk değirmen	20a-03
Dükkân	Yapucılar Sukı	21.000 akçe		29b-02
Menzil	Dere Mahallesi	38.000 akçe	büyût-ı müteaddideyi müştemil olan mülk menzilemi ve yine menzil-i merkûma muttasıl debbâğ dükkânımı	39b-04

[55] Ramazan Günay, a.g.m., s. 22.

Defterimizde yer alan bir örnekte; Nif Çayı kurbundaki üç göz değirmenin, bey'-i vefâ yoluyla yüz sekiz gün vade ile kırk dört bin beş yüz akçeye satıldığını görüyoruz.

"*…Yengi dâhilinde Nif Çayı köprüsü kurbunda nehr-i mezbûr suyu ile dâir olup tahdid ve tavsîfinden müstağni beyt-i vâhidede üç göz mülk değirmenimi târîh-i kitâb senesi Rebiü'l-âhiri gurre-i Şevvâl'e varınca yüz sekiz güne müeccel olmak üzere bey'-i vefâ ile müşârün ileyh Efendi hazretlerine kırk dört bin beş yüz akçeye bey' edip kabz-ı semen ve teslîm müsemmen eyledim…*"[56]

1.2. Kiralama (İcâre)

Fıkıhta belli bir mal ve hizmetin (*menfaatin*) geçici bir süre için, belli bir ücret karşılığı icap ve kabul akdiyle kullanım hakkı elde edilmesine icâre denirdi.[57] Alışverişte mülkiyet anlamında bey' yani satış işleminden farklılık gösteren icâre, *tam mülkiyeti* kapsamamakta bunun yerine yalnızca *kullanım ve menfaat mülkiyetini* ifade etmekteydi. Bey' türü satışlarda, malın süresiz olarak devri söz konusuyken, icâre akdinde ise taraflar arasında belirlenen bir süre söz konusuydu.

Tablo 03: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Kiralanmış Mülkler.

Cinsi	Mevki	Değeri	Belge
Hamam	Manisa	Yıllık 30.000 akçe	4b-01
Dükkân	Saz Mahallesi	Yevmi 5 akçe	4b-02
Değirmen	Palamud Nehri	2 Sene/40.000 akçe	13a-03
Dükkân	Tahte'l-Kal'a	Aylık/5.000 akçe	14a-02
Değirmen	Palamud Nehri	3 Sene/60.000 akçe	16b-03
Hamam	Karaköy Sukı	Yıllık 12.000 akçe	24a-01
Dükkân	Sarraçlar Çarşısı	Aylık/9 akçe	73b-05

[56] M.Ş.S., 48, s.20a-03.
[57] Vehbe Zuhayli, ***İslam Fıkhı Ansiklopedisi***, C. VI, Risale Yayınları, İstanbul, 1994, s.19.

Sicillerde geçen kira sözleşmeleri, içerik yönünden tıpkı satış (bey') sözleşmeleri gibi hazırlanırdı. Sözleşmenin başlangıcında tıpkı satış sözleşmelerinde olduğu gibi, öncelikle tarafların kimlikleri açıkça belirtildiği giriş kısmı yer alır, ardından kiralanan malın niteliği ve süresinin yer aldığı bölüm yazılırdı.

"*…evkâf-ı mezbûreden Karaköy sûkında vâki' hamâmın senesi tamâm olup ba'de'l-müzayede işbu Süleyman bin Yusuf on iki bin akçeye îcâr eyleyüb…*"[58]

Son olarak akdin taraflarca kabul ve tasdikinin ardından sözleşme tamamlanırdı.

"*…oldahi minvâl-i meşrûh üzere isticâr ve kabûl eyledi dedikde mukırr-ı mûmâ ileyhin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu…*"[59]

Belgelerde geçen bir kiralama yöntemi de "*bey'-i istiğlâl*" yoluyla kiralamadır. İslam fıkhında istiğlal, mal sahibinin kendisine kiraya vermesi şartıyla malını satmasıdır. Bu hüküm Mecelle'de ise "bir malı istîcar etmek üzre vefâen bey' etmektir." şeklinde açıklanmıştır.[60]

Tablo 04: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan İstiğlal Yoluyla Kiralanmış Mülkler.

Cinsi	Mevki	Değeri	Belge
Menzil	Ayni Ali Mahallesi	1.300 akçe	1b-01
Menzil	el-Hac İlyas-ı Sagir Mahallesi	8 Ay/240 akçe	7b-01
Bağ	Arablar Gerisi Kurbu	1 Yıl/1.200 akçe	15b-02
Bağ	Keçilü Karyesi		64a-02

Bey-i istiğlal yoluyla yapılan akit -*bey'-i vefâdan farklı olarak*- paraya ihtiyacı olan kişinin malını sermaye sahibine vefa yoluyla satması ve karşılığında alan kişinin bu malı, tekrar malı kendisine satan kişiye kiraya vermesiyle gerçekleşirdi. Bu suretle yapılan akdin sonucunda malı satan kişi, ödünç aldığı paraya karşılık malın icârı (kirası) adıyla sermaye sahibine bir ücret öderdi.[61] Sicillerde geçen davalarda istiğlal yoluyla malını satan kişilerin vefatı sonucu, söz konusu mal için ölen kişinin varisleri tarafından dava açıldığını ve söz

[58] M.Ş.S., 48, s.24a-01.
[59] M.Ş.S., 48, s.13a-03.
[60] ***Mecelle-i Ahkam-ı Adliye***, İstanbul, 1305, s. 39.
[61] Enver Osman Kaan "Finansman Kaynağı Olarak Bey' Bi'l-Vefâ Bey' Bi'l-İstiğlâl, Bey'u'l-Îne" ***Dil ve Edebiyat Araştırmaları***, (Nisan 2018): ss. 238-241.

konusu meblağın ödenmesiyle malın varislerine teslim edildiğini görüyoruz. Nazar Dede adlı şahıs, Ayni Ali Evkâfından almış olduğu bin üç yüz akçe borç karşılığında evini istiğlal yoluyla satmış ve vefatının ardından varisleri müzayede ile bin üç yüz akçeye iştira eylemiştir.[62]

1.3. Bağışlama (Hibe)

Sözlükte "karşılıksız vermek, bağışlamak"[63] anlamında olan hibe, İslam hukukunda "kişinin hayatta iken, bedelsiz ve nafile olarak malını bir başkasına temlik etmesi."[64] şeklinde açıklanmıştır. Mecelle'de ise "*Bilâ ivaz bir malı âhara temlik etmek*"[65] olarak tanımlanmıştır. Kısacası hibe, bir ticaret rüknünden ziyade kendisine ait bir malın hiçbir karşılık beklemeden o mal üzerindeki tasarrufundan vazgeçerek bir başkasına vermeyi ifade etmektedir.

Defterimizde yer alan Manisa'nın Baba Kuyusu mahallesinden Abdurrahman'ın yine aynı mahallede bulunan üç bâb menzilini zevcesi Huri ile kızları Rahime ve Kerime'ye hibe ettiğine dair hüccet,[66] bu olaya güzel bir örnek teşkil etmektedir. Zevcenin, hakkı olan mehrinden vazgeçerek zevcine hibe etmesi de belgelerde geçen başka bir hibe örneğidir. Bununla ilgili diğer bir örnek de Ümmühani adlı bayanın alacak olduğu on beş bin akçe mehrinden beş bin akçesini vazgeçerek zevci Hasan'a hibe etmesi gösterilebilinir.[67]

1.4. İhale (Tefviz)

Osmanlı Devleti'nde tasarrufları bakımından topraklar, mülk ve mülk olmayan (miri) topraklar olmak üzere iki gruba ayrılırdı. Buraya kadar bahsettiğimiz tüm muameleler mülk topraklar için geçerli olan işlemlerdi.

Miri topraklar ise, mülkiyeti devlete ait olup istifade hakkı belli şartlar altında -*süresiz ve irsî olarak*- reayanın olan tarım arazilerden oluşurdu. İşlenmemiş ya da boş olan bu tür araziler timar sahiplerince çiftçilere verilirdi. Ödenmesi zorunlu olan bütün vergiler yine timar sahibince toplanırdı.[68] Çiftçiler ve toprak üzerindeki bu yetkilerinden dolayı timar sahibine "sâhib-i arz" denilirdi; zira çiftçi üzerinde miri arazi ve reaya üzerindeki tüm yetki timar

[62] M.Ş.S., 48, s.01b-01.
[63] Yaşar Çağbayır, ***Ötüken Türkçe Sözlük***, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2007, C.2, s. 1959.
[64] Vehbe Zuhayli, ***İslam Fıkhı Ansiklopedisi***, C. VI, , Risale Yayınları, İstanbul, 1994, s. 153.
[65] ***Mecelle-i Ahkam-ı Adliye***, İstanbul, 1305, s. 250.
[66] M.Ş.S., 48, s.01b-02.
[67] M.Ş.S., 48, s.33b-01.
[68] Haydar Karadağ, Mustafa Şit "Osmanlı Devleti'nde Toprak Mülkiyetinin İktisadi Sistemler Açısından Değerlendirilmesi" ***R.T.E.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi***, (Ağustos 2016): ss. 54-58

sahibine aitti. Çiftçilerin, yalnızca tasarruf sahibi olduğu bu tarım arazileri "tefvîz" yoluyla bir başka çiftçiye satılabiliniyor veya devredilebiliniyordu.

Sözlükte "bir işi başkasına havale etme, ihale" anlamı taşıyan tefvîz,[69] Osmanlı Hukukunda "Tarım arazilerinin tasarruf hakkını, belli bir bedel karşılığında bir başka kimseye bırakma" demektir. Tefviz yolu ile satışların yapıldığı belgeleri şekil olarak incelediğimizde öncelikle, timarın ilk sahibi ile tefviz edilen ikinci sahibinin kimliklerinin açıkça yazıldığını görüyoruz.

"*Diyâr-ı Karaman'da vâki' Seydişehri nâm kasabadan olup hâlâ medîne-i Mağnisa'da mütemekkîn olan Mahmud bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'de işbu hâfızü'l-kitâb Osman Bey ibn-i Hasan muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip…*"[70]

Bu bölümün ardından miri arazinin tefviz nedeninin, özelliklerinin ve satış miktarının yer aldığı bölüm gelir. Bu bölümde arazinin alan birimi olarak genellikle *dönüm* kullanılır. Bir atik dönüm yaklaşık 1.600 arşın kare, o da bugünkü yaklaşık 918.672 m^2 ye denk gelmektedir.[71]

"*…vakf-ı mezbûr dâhilinde bir tarafı mer'âya ve bir tarafı Bekir yerine ve iki tarafı azmağa müntehi Adayeri demekle ma'rûf tahmînen yüz dönüm mikdârı yeri ve yine bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Muslihiddin Efendi yeri ve bir tarafı Ahmed Bey yeri ile mahdûd tahmînen on iki dönüm yeri ve yine bir tarafı İbrahim bin Bayram yeri ve bir tarafı Hüseyin yeri ve bir tarafı mezbûr İbrahim Çelebi yeri ve üç tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd tahmînen üç dönüm mikdâr yeri ve yine bir tarafı Yagob zimmi bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Mehmed Arab bağı ile mahdûd tahmînen iki dönüm mikdârı yeri cem'ân beş kıt'a yere mutasarrıf olan Hüseyin bin el-Hâc Ali fevt olup evlâd-ı zükûru kalmamağla arâzi-i merkûme mahlûle olup müstehakk-ı tapu olmağın vekâletim hasebiyle arâzi-i merkûmenin hakk-ı mutasarrıfını mezbûr İbrahim Çelebi'ye altı bin nakd-ı râyic fi'l-vakt akçeye tefvîz edip…*"[72]

Son olarak da tefviz mukabelesinde ücretin tamamının elden alındığı, satın alan kişinin de arazinin yeni mutasarrıfı olduğunu beyan eden kısım yer alır.

"...sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Durmuş'a bin beş yüz akçeye tefvîz etdüm mukâbele-i tefvîzde olan meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm sâir arâzisi gibi keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde…"

[69] Mehmet Zeki Pakalın, a.g.e., C. III, s. 434.
[70] M.Ş.S., 48, s.01b-04.
[71] Hayrettin Gültekin, ***Osmanlıca Tapu Terimleri Sözlüğü***, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi Başkanlığı, 2007, s. 17.
[72] M.Ş.S., 48, s.35a-02.

Tablo 05: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Tefviz Yoluyla Satılan Araziler.

Cinsi	Mevki	Değeri	Özelliği	Belge
Arazi	Kayalı Timarı	11.000 akçe	60 Dönüm	1a-02
Arazi	Karacalar Karyesi	6.800 akçe	7 Dönüm	1b-04
Mezra	Kırtık Karyesi	800 akçe		2b-02
Arazi	Kızılcalu Timarı	9.000 akçe	90 Dönüm	3b-03
Arazi	Kepeneklü Karyesi	-	44 Dönüm	4b-03
Arazi	Akçalar Karyesi	1.000 akçe	2.5 Dönüm	10a-02
Arazi	Yemişli Karyesi	4.500 akçe	400 Dönüm	24b-03
Arazi	Kırtık Karyesi	1.500 akçe	29 Dönüm	33a-03
Arazi	Adayeri	6.000 akçe	115 Dönüm	35a-02
Çiftlik	Adagölü Karyesi	120.000 akçe		55a-01

2. Alacak Davalarına İlişkin Belgeler

2.1. Ticari Nedenlerden Dolayı Açılan Alacak Davaları

Şer'iye defterimizde, alacak davalarına ilişkin belgelerde en çok rastladığımız sözcük, "deyn" kelimesidir. Deyn sözlükte "ödünç almak, borçlanmak, borçlu olmak"[73] anlamlarına gelirken, terim olarak da kişinin zimmetinde olan sabit borçları ifade eder.[74] Deyn kelimesinin çoğulu "düyûn" dur.

Borçlara ilişkin davaların bir kısmı, borcun tamamının ya da bir kısmının tahsil edildiğine dair tescil içeren hüccet türü belgelerdir. Sultan Câmii bostanında bağbân olan Yani veled-i Şino'nun yanında senelik üç yüz akçe ile çalışan Yani veled-i Mihal'in bütün alacaklarını tahsil ettiğine dair hüccet[75] buna örnek teşkil etmektedir.

[73] Serdar Mutçalı, a.g.e., s. 290.
[74] Vehbe Zuhayli, ***İslam Fıkhı Ansiklopedisi***, C. V, Risale Yayınları, İstanbul, 1994, s. 278.
[75] M.Ş.S., 48, s.25b-03.

Bazı borçların ise kefiller vasıtasıyla tahsil edildiğini görmekteyiz. Örneğin; Cafer Bey, Ali Çelebi'den alacağı meblağ olan beş bin akçesini tahsil edemeyince şeriki ve kefili olan el-Hâc Abdi Beşe'den tahsil etmiştir.[76]

Bu tür davaların yekûn tutan büyük bir kısmı, taraflar arasında anlaşmazlıkla sonuçlanan davaları içermektedir. Bu davalar, borçlu olan kişinin borcunu inkâr etmesi nedeniyle açılmış olan davalardır. Manisa sükkânından Kabil bin Abdullah, alacağı olan dokuz bin akçesiyi Ali Çelebi'den talep etmesine karşılık bu borcunu inkâr etmiştir. Ancak bu durumu ispat etmekten acizdir. Mahkeme Ali Çelebi'den istihlâf[77] teklif etmiş ve yemini üzerine Kabil, davadan men' edilmiştir.[78]

Birçok davanın da *muslihun* tavassutuyla yani arabuluculuk yoluyla sulh olduğu görülmektedir. Belgelerde geçen muslihûn belirli bir grubu tanımlamak için kullanılmamıştır. Bunlar tarafların anlaşması için araya giren ve çoğunlukla komşuları, akrabaları veya arkadaşları olan kişilerdi.[79] Tavassutun bağlayıcılığı olmamasına rağmen, ihtilâfa düşen tarafları barıştırma, uzlaştırma niteliğini taşımaktaydı. Veli'nin İshak Çelebi'den elli bin akçe alacak davasında, muslihûnun araya girmesi ve tavassutla davasından vaz geçmesi[80] ve ayrıca Mehmed Çelebi'nin Hamza Çelebi'den alacağı iki bin beş yüz akçe için açtığı davada yine tavassut yoluyla iki bin akçeye sulh olması[81] bu tür davalara örnek teşkil etmektedir.

2.2. Veraset Nedeniyle Açılan Alacak Davaları

Sicil kayıtlarında sıkça karşılaştığımız veraset, sözlükte "Mirasta hak sahibi olma, vâris olma, mirasçı olma."[82] anlamlarına gelmektedir.

Mirasın devri ve vârisler arasındaki davaları içeren bu tür belgeler diğer alacak davaları gibidir. Davacılar eğer kadın ya da çocuksa, davalarını vekilleri aracılığıyla görürlerdi.

"*…İmâd Mahallesinde vefât eden el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Veli nâm kimesnenin vârisesi olan li-eb ve ümm kız karındaşı Rabia nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân beyân içün vekîl olup Mehmed bin Süleyman ve Hasan bin Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleri ile*

[76] M.Ş.S., 48, s.24b-02.
[77] **İstihlâf**: Yargılamada taraflardan birinden yemin etmesini isteme anlamında kullanılan fıkhî bir terim.
[78] M.Ş.S., 48, s.63b-03.
[79] Mustafa Avcı "Osmanlı Ceza Muhakemesinde Sulh (Uzlaştırma)" ***S.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi***, (Ağustos 2017): s. 28.
[80] M.Ş.S., 48, s.28a-02.
[81] M.Ş.S., 48, s.64a-02.
[82] İlhan Ayverdi, a.g.e., s. 1315.

vekâleti sâbite zevci Mustafa Beşe ibn-i Abdurrahman nâm kimesne ve diğer hemşîresi ve vârisesi Esma nâm hatun tarafından husûs-ı câi'z-zikr içün vekîl olup şâhidân-ı merkûmân şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan zevci İsmail bin Abdullah muvâcehelerinde…"[83]

Diğer yandan, miras paylaşımı sırasında kendisine düşen hissesini tasarruf edemeyecek kadar küçük ve aynı zamanda velayeti bulunmayan çocuklara ya da haklarını koruyamayacak kadar ihtiyar olan kimselere mahkeme tarafından vasi tayin edilirdi.[84] Babanın olmadığı bu durumlarda vasi genellikle anne olurdu.[85] Fakat bazen de vasinin tayininde kan bağı aranmadığı gözlenmiştir.[86] Vasiler, vesâyet sahibi olmalarından dolayı kassâm defterine göre muhallefâtı kabz edebiliyordu. Vasinin *yed*inde olan muhallefât, mûrisleri tarafından hak talep edildiği takdirde bu konu dava nedeni olabiliyordu. Tire'nin Câmi-i Kebîr Mahallesinde vefat eden Ahmed Gazi'nin validesi ve vârisesi olan Safiye Hatun, oğlunun vasi-i muhtarı olan İshak Çelebi'den davacı olmuştur. Dava konusu ise oğlundan kendisine ırs-i şer'le intikâl eden iki yüz aded sikkenin teslim edilmeyişidir.[87]

Eğer söz konusu olan mirasın varisleri bulunmaz veya yok ise bu durumda tüm muhallefât beytülmâle intikâl ederdi.[88] 5 Cemaziyelahir 1031 tarihli belgede el-Hâc Turgud'un hizmetkârı olan Mehmed'in vefatından sonra varisi olmaması nedeniyle el-Hâc Turgud *yed*inde olan devesi ve merkebinin beytülmâle intikal edildiğine dair hüccet[89] bu tür durumlara örnektir. Diğer bir örnekte ise Bağdad tüccâr tâifesinden es-Seyyid İdris Efendi, hizmetkarı olan Osman'ı bazı mallar için Tire'ye göndermiştir. Osman'ın Tire'de ölmesi üzerine, muhallefatı olduğu düşüncesiyle malları beytü'l-mâl emîni tarafından el konulmuştur. Açılan davada şahitlerin şehadetiyle malların İdris Efendi'ye ait olduğu ispatlanınca tekrar geri iade edilmiştir.[90]

[83] M.Ş.S., 48, s.28b-01.
[84] Seda Saraç Özturan "19. Yüzyılın Son Çeyreğinde Osmanlı Mahkemelerinde Vasi Tayini" ***Vakanüvis - Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi***, (Nisan 2018): s. 242-243.
[85] M.Ş.S., 48, s.71a-03.
[86] M.Ş.S., 48, s.08a-02.
[87] M.Ş.S., 48, s.08a-04.
[88] Muhsin Koçak***, İslam Hukuku***, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2018, s. 402.
[89] M.Ş.S., 48, s.13a-03.
[90] M.Ş.S., 48, s.29a-03.

2.3. Talak Nedeniyle Açılan Mehir Davaları

Sözlükte "ücret" anlamına gelen mehir, fıkıh literatüründe "Nikâh akdinin sonucu olarak kocanın karısına ödemek zorunda olduğu para veya mal" anlamında kullanılırdı.[91] Taraflar arasında yapılan sözleşmeye göre mehir ya peşin olarak alınır (mehr-i muaccele) ya da daha sonra ödenmesi şartıyla başka bir zamana ertelenebilirdi (mehr-i müeccele). Ölüm ya da boşanma gibi durumlarda ise söz konusu müeccel mehir kadına ödenirdi.[92]

Manisa'nın Enarlıca Mahallesinden Mustafa'nın vefatından sonra zevcesinden başka varisi olmaması nedeniyle muhallefâtının ¾'ü beytülmâl emini tarafından el konulur. Fakat zevce-i metrukesi[93] olan Fatıma'nın Mustafa'nın zimmetinde kalan iki bin akçe mehr-i müeccelesi daha bulunmaktadır. Bu nedenle açılan davada, Fatıma'nın hak talebinde bulunmasının ardından şahitlerin de şehadetiyle haklı görülüp mehr-i müeccelesi ödenir.[94]

D. AİLE HUKUKUNA DAİR BELGELER

1. Evlenme (Nikah)

Sözlükte "eklemek, toplamak" veya "akit yapmak ve cinsi ilişkide bulunmak"[95] gibi anlamlara gelen nikâh kelimesi fıkhi terminolojide, "şeriatın belirlediği şartlar altında evlenme engeli bulunmayan çiftlerin, geçici bir niyet olmaksızın hayatlarını birleştirmeyi sağlayan akdi ve bu akidle meydana gelen evlilik ilişkisini" ifade eder.[96]

Hanefilere göre evliliğin rüknü, icap ve kabuldür. Fakat diğer mezhep imamlarının içtihadına göre evliliğin rükünleri dörttür: Siga (icap ve kabul), kadın, koca ve kadının velisidir.[97] Üzerine akit yapılan konu ise, karı-kocanın evlilikten kastettiği birbirinin cinsel yönlerinden yararlanmadır.

---

[91] Mehmet Akif Aydın, "Mehir" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/mehir, C. 28, Ankara, 2003, s. 389.

[92] Muhsin Koçak, a.g.e., s. 173.

[93] Metruke, kelime anlamı itibariyle "terkedilmiş" demektir. İslam hukukuna göre; eşinin ölümüyle kadın, dört ay on gün iddet dönemine girer. Bu süreden sonra ikisi arasındaki karı-kocalıktan doğan akrabalık ilişkisi bitmiş olur.

[94] M.Ş.S., 48, s.32a-02.

[95] Vehbe Zuhayli, ***İslam Fıkhı Ansiklopedisi***, C. IX, , Risale Yayınları, İstanbul, 1994, s. 27.

[96] Fahrettin Atar, "Nikah" maddesi, TDVİA., https://islamansiklopedisi.org.tr/nikah, C.33, İstanbul, 2007, s. 112.

[97] Kadının velisi olmadığı durumlarda *kadı* veliyy-i âmm olarak iştirak ederdi. Bkz. Hayreddin Karaman, ***Mukayeseli İslam Hukuku***, İz Yayıncılık, İstanbul, 1974, C.I, s. 236.

Mehir ise nikahın bir rüknü değil şartıdır. Diğer yandan literatürde nikâh, yalnızca bir evlenme akdi olarak kullanılmamış, bunun yanında evlenme yoluyla eşler arasında oluşan hukukî bağı ifade etmek için de kullanılmıştır.

Esasen nikah her ne kadar "*iki şahit huzurunda sadece iki iradenin birleşmesi ve anlaşmasıyla*"[98] tamamlanıyor olsa da cemiyet hayatında oynadığı rol nedeniyle bu akdin, hukukî durumlarını iyi bilen ve kayıt altına alacak olan bir *kadı*nın huzurunda yapılmasına büyük önem verilmiştir.[99] Nikah şartlarından biri olan mehrin bu kayıtlarda yer alması, sonradan oluşacak boşanma davalarında büyük kolaylık sağlamıştır.

Mehir sadece akçe cinsinden talep edilmeyebilirdi.[100] Nitekim defterimizde buna dair örnek davalara rastlamaktayız. Ayrıca kayıtlarda geçen diğer bir önemli husus ise mehirlerin çoğunlukla muaccel değil, sonradan ödenmesini gerektiren müeccel yolla talep edilmiş olmasıdır.

Tablo 06: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Mehir Miktarları

Mahalle	Zevc	Zevce	Mehr-i Müeccele	Mehr-i Muaccele
Enarlıca	el-Hâc Ömer	Rahime Hatun ibnet-i Ahmed	30.000 akçe	
Ayni Ali	Şeyh Ali Bey	Hadice binti Mehmed	15.000 akçe	
Sultan	Veli bin Kadri	Kerime binti el-Hâc Hasan	10.000 akçe	
Göktaşlı	Eymir	Ümmü Gülsüm	4.200 akçe	
Bölicek	Durmuş	Kerime binti Murteza	5.000 akçe	
Karahisar	Sefer	İsmihan binti Ali	4.000 akçe	
Ayni Ali	Hüssam bin Muharrem	Aişe binti Osman	8.000 akçe	
Enarlıca	Mustafa	Fatıma binti Mustafa	5.000 akçe	
el-Hac Yahya	Hasan bin Ali	Ümmühani Hatun ibnet-i İskender	15.000 akçe	
Yenice	Mehmed Çelebi bin Ali Çavuş	Emine Hatun ibnet-i es-Seyyid Abdi	9.500 akçe	

[98] Hayreddin Karaman, ***Yeni Gelişmeler Karşısında İslam Hukuku***, İz Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 28.
[99] Mehmet Akif Aydın, ***Osmanlı Devleti'nde Hukuk ve Adalet***, Klasik, İstanbul, 2014, ss. 205-206.
[100] Bkz. https://kurul.diyanet.gov.tr/Cevap-Ara/808/mehir-ne-demektir- "*Erkeğin evlenirken eşine verdiği veya vermeyi taahhüt ettiği para veya başka bir mala mehir denir.*"

Ayni Ali	Yunus bin Muharrem	Rahime binti Salih	5.000 akçe	
Yaviler	Receb bin Hızır	Emine binti Resûl	4.000 akçe	bir kumâş kaftân ve zıbun, bir arakıye, bir çift edük, bir çift başmak, bir don ve bir gömlek
Belen Karyesi	Ali bin Mehmed	Rabia	20.000 akçe	16.000 akçe
Baba Kuyusu	Halil bin Mehmed	Kerime binti Mehmed	2.000 akçe	
Ali Ağa	Hüssam bin Osman	Aişe binti Hüseyin	500 akçe	
Amalar	el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Memi	Fahri binti Mehmed	2.000 akçe	
Karahisar	Mehmed Ağa	Kerime bint-i Üveys Efendi	30.000 akçe	

Sicillerde dikkat çeken diğer bir husus da henüz küçük yaşta olan kızların velileri tarafından evlendirilmiş olmasıdır. Bu durum, velinin himayesindeki sagîreyi korumak için caiz görülmüş ise de bu hakkın kullanımı velinin kendi şahsi menfaati için değil, ancak çocuğun menfaatine kullanmak şartıyla caiz görülmüştür. Nitekim ölümünden kısa bir süre önce el-Hâc Mustafa Bey, sagîre kızı Rabia'yı yirmi bin akçe mehr-i müeccel ve ayrıca kendi zimmetinde olan on altı bin akçeyi de mehr-i mu'accel kabul ederek Ali bin Mehmed'e nikah kıymıştır. Fakat Mustafa Bey'in vefatından sonra velisi ve vasisi olan cariyesi Nazeni, bu izdivaca engel olmuştur.[101]

Defterimizde yer alan diğer bir dava konusu ise Manisa'nın Ziftçiler karyesinden Bayezid'in, Güldalı adlı hatuna yapmış olduğu evlilik teklifidir. Fakat Güldalı bu evlenme teklifini reddeder. Buna rağmen Bayezid, etrafta Güldalı'nın kendi nikahlısı olduğu hususunda dedikodular yaymıştır. Güldalı ise bu durumu *kadı*ya yani mahkemeye taşımıştır.[102]

Manisa'nın Alay Beyi Mahallesinden Emine binti Resûl ile Yaviler Mahallesinden Receb bin Hızır'ın kadı huzurunda yapmış olduğu evlilik akdi ise şöyledir:

"*Budur ki Mahmiyye-i Mağnisa mahallâtından Alaybeyi Mahallesi sâkinlerinden Emine binti Resûl nâm bikr-i bâliğa meclis-i şer'-i şerîfde Yaviler Mahallesi sâkinlerinden hâmil-i hâze'l-kitâb Receb bin Hızır nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip*

[101] M.Ş.S., 48, s.45a-01.
[102] M.Ş.S., 48, s.19b-02.

bir kumâş kaftân ve bir kumâş zıbun ve bir arakıye ve bir çift edük ve bir çift başmak ve bir don ve bir gömlek mehr-i müeccel ve dört bin nakd-ı râyic fi'l-vakt akçe mehr-i müeccel olmak üzere nefsimi tezvîc ettim dedikde mezbûr Receb dahi vech-i meşrûh tezevvüc ve kabûl etdikde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu tahrîran fi 16 şehr-i Ramazan sene 1031"

2. Boşanma

2.1. Talak

Boşanmaya ilişkin dava türlerinden biri olan talâk sözlükte "serbest bırakmak, bağından kurtarmak"[103] anlamlarına gelirken fıkhî terim olarak da kocanın tek taraflı olarak belli lafızlarla irade göstererek nikâh akdini sona erdirmesini ifade eder.[104]

Erkeğin kadını talâk ile boşaması sırasında mahkeme kararına ihtiyaç yoktur. Bu hususta sigâ yani boşanmayı ifade eden söz ya da hareketler yeterlidir. Eşlerini genellikle nafaka bırakmadan terk edip, başka bir yere (*ahar diyara*) giden erkekler ya giderken ya da gittikleri yerde zevcelerini boşadıkları görülür. Bu durumda İslam fakihleri, kadının iki şahit bulundurmasını, kendi hak ve menfaatlerini koruması açısından bir şart ve elzem olarak görmüşlerdir.[105]

İslam fıkhında talak, uygulanışı ve neticeleri bakımından iki başlıkta incelenir. Bunlardan birincisi kocaya, boşandığı eşine iddet süresinin bitimine kadar tek yanlı iradeyle dönüş hakkı veren *ric'î* boşanmadır. Bu tür boşanmada eşler tekrar bir araya geldiklerinde yeniden nikah akdine ve mehir belirlemeye gerek yoktur. Diğeri ise zevcenin dönüşü ancak belli şartlara bağlı olan *bâin* talaktır. Zevcin ikinci ric'î boşamasından sonra üçüncüsü bâin olur. Bu durumda eğer eşler cinsel birleşme gerçekleştirmediyse yeniden nikah ve mehirle evlenebilirler. Eğer karı koca cinsel birleşmenin ardından bâin talakla ayrılmışlar ise kadının iddeti tamamlayıp başka bir erkekle evlenmeden tekrar eski eşine dönmesi mümkün değildir. Defterimizde yer alan örnekte olduğu gibi Varna'ya giden Hüseyin, giderken "*Eğer altı aya değin gelmez isem mezbure Esma benden bâin talak ile boş olsun*." demesi üzerine, aradan bir sene geçmesiyle evlilikleri sona ermiştir.[106]

[103] Vehbe Zuhayli, ***İslam Fıkhı Ansiklopedisi***, C. IX, Risale Yayınları, İstanbul, 1994, s. 282.
[104] İbrahim Acar, "Talak" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/talak, C. 39, İstanbul, 2010, s. 496.
[105] Vehbe Zuhayli, a.g.e. s. 361; Konuya ilişkin örnek dava için bkz. M.Ş.S., 48, s.27b-03
[106] M.Ş.S., 48, s.01a-01.

2.2. Muhalea

İslam fıkhında muhâlea, kadının bir bedel karşılığında ve kocasıyla anlaşma yoluna giderek evliliğine son vermesine denir.[107] Bu tür boşanmaların asıl sebebi belgelerde açık olarak belirtilmemekle birlikte, şiddetli geçimsizlik yani "*hüsn-i zindegâninin olmaması*" şeklinde açıklanmıştır.

Muhalea için mahkemeye başvuran çiftlerden genellikle zevcenin, boşanma sonrası oluşacak tüm haklarından vazgeçtiği görülür.

"*…mehr-i müeccelimden ve nafaka-i iddetimden ve zevciyete müte'allik cemî' da'vâmdan fâriğa olmak üzere mezbûr ile muhâle'a eyledik birbirimiz ile da'vâ ve nizâ'mız kalmadı dedikde…*"[108]

Bir diğer dava örneğinde ise muhalea ile ayrılan Fatıma'nın ayrıldığı zevcinden olan kızı Huri için nafaka talep etmediği görülmüştür.[109] Eşlerden her ikisinin veya birisinin muhalea için vekalet vermesi caiz görülmüştür. Nitekim Halil bin Mehmed'e vekâleten Satılmış bin Ali, Kerime muvâcehesinde hûl davası açmıştır. Kerime'nin mahkemede hûl yapmayı kabul etmesiyle dava sonuçlanmıştır.[110]

2.3. Tefrik

Evlilik akdini sona erdirmenin bir diğer eşlerden birisinin, mutlak bir sebebe binaen mahkemeye müracaat etmesiyle gerçekleşen boşanmaydı. Bu boşanma türü *kadı*nın hükmüne bağlı olduğu için kazaî boşanma da denirdi.[111]

Nikah akdi sırasında karalaştırılan mehrin ödenmemesi, eşlerden birinin bulaşıcı bir hastalığa yakalanması veya eşler arasında cinsel iktidarsızlığın bulunması kazai boşanmanın sebepleri arasındadır.

Eğer dava konusu erkeğin iktidarsızlığı ise bu durumun düzelebileceği düşüncesiyle *kadı* yani hâkim kocaya bir yıl süre verirdi. Bu süre içerisinde erkeğin durumunda bir düzelme görülürse zevcenin açtığı dava düşerdi. Düzelme görülmediği takdirde ise zevcenin de talebi üzerine hâkim eşleri ayırırdı.

---

[107] Muhsin Koçak, a.g.e., s. 219.
[108] M.Ş.S., 48, s.72b-01.
[109] M.Ş.S., 48, s.02a-02.
[110] M.Ş.S., 48, s.45b-01.
[111] İsmail Kıvrım "17. yüzyılda Osmanlı Toplumunda Boşanma Hadiseleri (Ayıntâb Örneği; Talâk, Muhâla'a ve Tefrîk*)"* ***Gaziantep University Journal of Social Sciences***, s. 388.

Nitekim sicilimizde yer alan konuya ilişkin belgede; Ermeni Taifesinden Meryam bint-i Tanrıvermiş mahkemeye başvurarak eşinin cimaya iktidarı olmadığını ve hâlâ bikr olduğu beyan etmiştir. Eşi Sefer'in bu durumu itiraf etmesiyle kadı, durumun düzelebileceği ümidiyle bir sene süre vermiştir.[112]

Gayrimüslimlerin özellikle evlenme, boşanma ve miras[113] gibi aile hukuku ile ilgili meselelerde kendi dinî cemaatlerinin hukukunu değil de İslâm hukukunu tercih etmelerinin nedenini, kendi hukuk sistemlerinin oldukça katı kurallara sahip olması olarak açıklayabiliriz.[114]

E. HUKUKİ HAYATA DAİR BELGELER

1. Miras

İslam hukukunda miras, "ferâiz" başlığı altında işlenmiştir. Terekede yer alan kimselerin kimler olacağı, paylarının ve bu paylarla ilgili hesapların ne şekilde olacağını gösteren hüküm ve kaidelere ferâiz denmiştir.[115]

Ferâiz ilmi bugünkü miras hukukundan farklı olarak, vâris olarak ölen kişinin eşinin, çocuklarının, kardeşlerinin,[116] anne[117] ve babasının yanında amca ve amca çocuklarının[118] ve hatta ümmüveled[119] dediğimiz cariyesinden doğan çocuklarının[120] dahi mirasçı olabildiği bir miras sistemini içerir. İslam miras hukukunda kimlerin ne kadar pay alacağı nâs ile açık olarak belirtilmiştir. [121] Bunun yanında miras paylarını pay sahiplerine dağıtımında aile içi

[112] M.Ş.S., 48, s.72b-04.
[113] M.Ş.S., 48, s.26b-03.
[114] Bkz. Belkıs Konan "Gayrimüslim Osmanlı vatandaşlarının hukuki durumuna ilişkin bir değerlendirme" ***Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*** (Mart 2015): s. 171-194.; İzzet Sak "Şer'iye Sicilleri Işığında Gayrimüslim Osmanlı Vatandaşlarının Aile Hayatı: Konya Örneği (1700-1725)" ***Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi***, 2012, ss. 117-135.
[115] Muhsin Koçak, a.g.e., s. 314.
[116] M.Ş.S., 48, s.38a-01.
[117] M.Ş.S., 48, s.08a-01.
[118] M.Ş.S., 48, s.38b-02.
[119] Efendisinden çocuk dünyaya getiren câriye ümmüveled denirdi. Ümmüveled olan cariyeler efendisinin ölümünden sonra hür olurlardı.
[120] M.Ş.S., 48, s.40b-02.
[121] Nisa Suresi 11-12. Ayetler. "Allah size, çocuklarınız hakkında erkeğe, iki kadın payı kadar (vermenizi) emreder. İkiden fazla kadın iseler bıraktığının üçte ikisi onlarındır. Eğer yalnız bir kadınsa yarısı onundur. Ölenin çocuğu varsa, ana-babasından her birinin mirastan altıda bir hissesi vardır. Eğer çocuğu yok da ana-babası ona vâris olmuşlarsa anasının hakkı üçte birdir. Ölenin kardeşleri varsa anasının payı, vasiyetten ve borçtan sonra altıda birdir. Babalarınız ve oğullarınızdan hangisinin fayda bakımından size daha yakın olduğunu bilemezsiniz.

sorumlulukları göz önünde bulundurmuş ve adaleti sağlayan bir denge gözetilmiştir. Örneğin kadınların hissesinin erkeklerinkine göre yarı yarıya belirlenmiş olması kadının nafaka temin etmekle yükümlü olmamasıyla doğrudan ilişkilidir.[122]

2. Vasiyet

Vasiyet, fıkıhta kişinin, malını ölümünün ardından bir kişiye ya da bir hayra karşılık beklemeden temlik etmesini ifade eder.[123] Böylece kişi ölümünün ardından malı üzerinden hayır işleme imkânı elde eder. Nitekim Hz. Peygamber, "Allah, amellerinize eklenmek üzere -hayatta iken yaptığınız iyilikler dışında hayırda bulunabilmeniz için- vefatınız sırasında mallarınızın üçte biri üzerinde size tasarruf yetkisi vermiştir"[124] sözüyle vasiyeti meşru kılmıştır. Bu nedenle olsa gerek, ölümünden sonra da sevabının kendisine erişeceği ümidiyle birçok kişinin, toplumun ortak yararlandığı alanlara -kamu yararı için- mirasının bir kısmını bu yolda vakfettiğini görüyoruz. Bu tür harcamalarda ilk gözümüze çarpan cami ve mescitlerin aydınlanmasına yapılan harcamalardır. Halil bin Hamza'nın Karaca Ahmed Evkafına ait mescidin aydınlanması için beş yüz akçe vasiyet eylemesi[125] ve ta'lîmhâneci Üstad Mahmud'un mahalle camisinin berat mumu mühimmatı için bin akçe vasiyet etmesi[126]

Bunlar Allah tarafından konmuş paylardır; şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir. Yapacakları vasiyetten ve borçtan sonra, eşlerinizin, çocukları yoksa, bıraktıklarının yarısı sizindir. Çocukları varsa bıraktıklarının dörtte biri sizindir. Çocuğunuz yoksa sizin de, yapacağınız vasiyetten ve borçtan sonra, bıraktığınızın dörtte biri onlarındır. Çocuğunuz varsa bıraktığınızın sekizde biri onlarındır. Eğer bir erkek veya kadının, anası, babası ve çocukları bulunmadığı halde malı mirasçılara kalırsa ve bir erkek yahut bir kız kardeşi varsa, vasiyetten ve borçtan sonra her birinin payı altıda birdir. Bundan fazla iseler üçte bire ortaktırlar…"

[122] Tasarruf ve idare bakımından mirasın çoğuna erkekler hükmetse de bizzat faydalanma bakımından kadınlar daha avantajlı durumdadırlar. Çünkü kadınlar, erkeklerin aldıklarının yarısını almakla beraber bu yarıda başkalarının –meselâ kocalarının, erkek kardeşlerinin– tasarruf, müdahale ve istifade hakları yoktur. Kadınlar bu hisseyi istedikleri gibi kullanırlar. Evlenirken düğün masrafı, mehir (kocanın karısına vereceği veya borçlanacağı teminat akçesi), evlendikten sonra ailenin geçiminin temini hep erkeğe yüklenmiştir ve bu vesileyle kadınlar, erkeklerin aldıkları mirastan da istifade etmektedirler. Hesaplandığında görüleceği üzere kadınlar, mirasın üçte birine mâlik oldukları halde faydalandıkları pay yaklaşık olarak üçte ikiyi bulmaktadır. Ayrıca erkeklerin askerlik, belli dereceye kadar muhtaç akrabanın nafakasını temin, kaza tazminatı (diyet) ödemesine katılma gibi –kadınlar için söz konusu olmayan– malî yükümlülükleri de vardır.
https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Nis%C3%A2-suresi/504/11-12-ayet-tefsiri

[123] Mehmet Zeki Pakalın, a.g.e., C. III, s. 584.

[124] İbn Mâce, "Vesâyâ", 5.

[125] M.Ş.S., 48, s.01a-04.

[126] M.Ş.S., 48, s.31a-01.

buna örnektir. Diğer yandan kaldırım yol,[127] çeşme[128] ve tekke binalarının yapımı[129] için verilen vasiyet örnekleri de defterimizde yer almaktadır.

Bir diğer örnek de Kemaloğlu karyesinden İbrahim Bey'in zevcesine hacc-ı şerîf ziyareti vacip olmasına rağmen ömrü yetmemesi ve bu farzı edâ edebilecek kimse için yirmi dört bin akçe ile birer eş katırı vasiyet etmesidir.[130]

3. Nafaka

Sicillerde en çok karşılaşılan belgelerden biri de nafaka takdiri ile ilgili hüccetlerdir. Bu belgeler, genellikle babaları ölmüş veya ayrı olan ve bundan dolayı anne veya bir başka akrabasının himayesinde kalan küçük çocukların geçim ve ihtiyaçlarına yönelik bir miktarın bağlanması talebine ilişkin belgelerdir. Mesela, eşinden ayrılmış olan Aişe'nin hacr ve terbiyesinde olan sadriye kızları Fatıma ve Ümmi için nafaka ve kisvesine kemâl mertebe ihtiyacı olduğunu belirtmesi üzerine kadı, Fatıma ve Ümmi'nin babalarından müntakil maldan yevmi beş akçe nafaka bağlanmasını karar vermesi bu konuya örnek teşkil etmektedir.

Tablo 07: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Nafaka Miktarları

Mahalle	Zevce	Yevmî	Çocuk Sayısı	
			sagîre	sagîr
Bektaş Mahallesi	Aişe bint-i Musa	5'er akçe	2	
Enarlıca Mahallesi	Rahime binti Ahmed	5'er akçe	2	1
Baba Kuyusu Mahallesi	Huri binti Hamza	4'er akçe	2	
Çelebi Mahallesi	Kamer binti Musa	3'er akçe	1	3
Serabad Mahallesi	Necmiye	3'er akçe	1	1
Enarlıca Mahallesi	Aişe binti Ahmed	5'er akçe	1	
Balıklu Karyesi	Halime binti Osman	3'er akçe	3	
Ayni Ali Mahallesi	Aişe Hatun ibnet-i Osman	4'er akçe		2
Ermeni Mahallesi	Fatik binti Yani	3'er akçe	1	

[127] M.Ş.S., 48, s.16b-01.
[128] M.Ş.S., 48, s.32a-03.
[129] M.Ş.S., 48, s.10b-03.
[130] M.Ş.S., 48, s.40a-01.

Zeytüncük Mahallesşi	Fatıma binti İvaz	4'er akçe	1	1
Attarece Mahallesi	Hadice binti Ali	3'er akçe	2	
A'malar Mahallesi	Fahri binti Mehmed	8'er akçe		1
Niflizade Mahallesi	Neslihan	4'er akçe		2
Akmescid Mahallesi	Emine bint-i Mehmed	4'er akçe		2

Nafakanın miktarı hususunda en belirleyici etken kuşkusuz babanın mal varlığı olsa gerek. Belgelerde geçen ortalama rakamların yevmî 3-4 akçe olduğu görülürken, Enarlıca Mahallesi'nden tâcir olduğu anlaşılan el-Hac Ömer'den intikal eden miras malından yevmî beşer akçe alınmıştır.[131] Diğer bir belgede ise Aişe adlı hatunun boşanmış olduğu eşi Hamza'dan olan Ümmühan adlı sagire kızı için almış olduğu yevmi dört akçe nafakanın yeterli gelmeyince kadıya başvurmuş ve nafakanın arttırılması talebinde bulunmuştur. Kadı, Hamza'nın mal varlığını göz önünde bulundurarak nafakanın beş akçe olarak arttırılmasını karar vermiştir.

4. Vasi Tayini

Vasi kelimesi, edâ ehliyeti bulunmayan yetim veya yaşlıların mallarını yine onlar adına sevk ve idare eden ve bu hususta yetki ve sorumlulukları olan kimseler için kullanılan fıkhî bir tabirdir.[132] Babalarını kaybetmiş olan yetimlerin malları, reşit olana kadar vasiler tarafından koruma altına alınıyordu. Vefat eden kimse ölmeden önce, malının tasarrufu ve çocuklarının işlerini görmesi için bir vasi tayin etmiş ise buna "vasiy-i muhtâr"[133] denmiştir. Eğer bu vasi kadı tarafından tayin edilmiş ise buna da "vasiy-i mansûb"[134] denmiştir. Vasi tayinlerinde genellikle annelerin[135] isimlerinin yer aldığını görmekteyiz. Fakat bunun yanında

[131] M.Ş.S., 48, s.10b-01.

[132] Ali Bardakoğlu, "Vesayet" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/vesayet, C. 43, İstanbul, 2013, s. 66.

[133] M.Ş.S., 48, s.31a-02; "…müteveffâ-yı mezbûr beni hâl-i sıhhatinde vâsiyy-i muhtâr edip ben dahi kabul eylemiş idim…"

[134] M.Ş.S., 48, s.18b-02; "…müteveffâ-yı mezbûrun sagîr oğlu Ali'nin kıbel-i şer'den mansûbe vasîsi ve zevce-i metrûkesi olan Şehribân binti Nasuh nâm hatun…"

[135] M.Ş.S., 48, s.02b-03.

belgelerde bu görevi yürütebilecek yetişkin erkek[136] veya kız kardeşlerinin,[137] anane[138] veya amca [139] gibi diğer yakın akrabalarının isimleri de zikredilmektedir. Ayrıca tüm bu uygulamaların gayrimüslimler için de geçerli olduğu sicillerde yer alan hüccetlerden anlaşılmaktadır.[140]

Vasi tayinlerini içeren hüccetleri incelediğimizde öncelikle vasinin tayin ve nasb gerekçesinin belirtildiğini görüyoruz.

"…*tesviye-i umûru içün*…"

"…*babasından intikâl eden emvâlini zabt ve ahvâlini hıfza*…"

"…*intikâl eden emvâl ve erzâkı hıfz ve zabt içün*…"

ardından vasi olarak belirlenen kişilerin dindar ve dürüstlükleri vurgulanırken, fayda yönünden de söz konusu sagir(e) ve sagîr(e)lere en uygun isim oldukları belirtilmiştir.

"…*her vechile sagîreye enfa' olmağın*…"

" …*müstakîme ve mütedeyyine ve her vechile makâm-ı mezbûre nâfi'a olduğuna binâen*…"

"…*salâh ve istikâmet ile ma'rûf olup her vechile sagîrlere enfa' olduğuna binâen*…"

"…*salih ve müstakîm olmağın*…"

"…*nâfi' ve müstakîm ve dindâr olmağın*…"

son olarak da vasinin bu görevi kabul ettiğinin beyanına yer verilmiştir.

"…*oldahi vesâyeten merkûmeyi ve vekâlet-i mersûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte'ahhide oldukdan sonra*…"

"…*oldahî vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin edâya taahhüd oldukda*…"

Vasinin ölümü, vesâyet süresinin dolması, küçüğün reşit olması veya akıl hastalığı gibi unsurlar vesâyetin sona ermesinin nedenleri arasında yer alır. Ayrıca küçüğün zarar görme ihtimalinin doğması veya vasinin vesâyete ehliyet için aranan şartları yitirmesi durumunda vasi hâkim tarafından azledilir ve yeni bir vasi belirlenirdi.[141] Nitekim defterimizde yer alan hüccette, Hasırcı karyesinden müteveffâ Eyne'nin sagir oğlu Halil'e vasi olan Ali bin Mustafa,

[136] M.Ş.S., 48, s.24a-03.
[137] M.Ş.S., 48, s.11a-01.
[138] M.Ş.S., 48, s.26a-03.
[139] M.Ş.S., 48, s.17b-04.
[140] M.Ş.S., 48, s.42b-04.
[141] Ali Bardakoğlu, "Vesayet" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/vesayet, C. 43, İstanbul, 2013, s. 67.

hüsn-i rızasıyla vasilikten vazgeçmiş ve yerine kadı tarafından Mahmud Bey İbn-i Ali vasi nasb olunmuştur.[142]

5. Kölelik

Modern insanın, sosyal ve düşünsel hayatında asla kabul gösteremeyeceği kölelik olgusu, İslam inanç sistemiyle ortaya çıkan ya da bu inancın fıkhi literatürü içerisinde gelişen bir kavram değildir. İslâm Medeniyeti öncesinde de var olan bu kavram, özellikle Uzakdoğu'da Çin, Ortadoğu'da Mezopotamya, Mısır ve Avrupa'da Yunan ve Roma gibi hakimiyet açısında güçlü medeniyetlerin toplumsal hayatında yer bulmuş ve kabul görmüş bir kavramdı.[143] İslamiyet ile birlikte bambaşka bir anlama bürünen kölelik olgusu, âdeta *kendi içinde* bu sistemi bitirir bir hâl almıştır. Gerek Kur'an'ın konuya bakışı[144] ve gerekse Hazret-i Peygamberin yaşam anlayışı,[145] insan hürriyetini kısıtlayan bu uygulamanın tedrici olarak da olsa bitirilmesi yönünde olmuştur.

İslamiyet, köleliği iki alanda sınırlamıştır. Bunlardan birincisi köleliği ancak savaş esirliğiyle mümkün kılarak köleliğin kaynağını kısıtlamıştır.[146] Örneğin diğer medeniyetlerde, köleliğin en büyük kaynaklarından biri olarak sayılan borca karşılık hürriyetinin alınması[147] gibi hukuksuzlar İslamiyet'le birlikte ortadan kalkmıştır. Diğeri ise, kölenin efendisinden olan çocuğu hür ve vâris[148] bırakarak köle olmasının engellemesidir. İslamiyet'ten önce ise bu durum farklıydı. Kölelerden doğan çocuklar yine hayatlarını köle olarak devam ediyordu.[149]

---

[142] M.Ş.S., 48, s.32b-03.

[143] Gülnihal Bozkurt "Eski Hukuk Sistemlerinde Kölelik" ***AÜHFD***, S.38, Ankara, 1981, s.65-103.

[144] Kur'an-ı Kerim, Nur, 32; "*İçinizden evli olmayanları, köle ve câriyeleriniz arasından da elverişli olanları evlendirin. Yoksulluk içinde iseler Allah lutfu ile onları ihtiyaçtan kurtarır. Allah'ın hazinesi geniştir, her şeyi bilmektedir*." Kur'an-ı Kerim, Nisa, 36; "*Allah'a kulluk edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anababaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara (köle ve cariyelere) iyi davranın. Allah kendini beğenen ve böbürlenip duran kimseyi asla sevmez.*"

[145] Buhari, Kitab el-Edeb, bab: 22 ; Müslim, Kitab el-Eyman, bab: 40, Hadis No: 161; "*Onlar (köleler) sizin din kardeşlerinizdir. Allah onları sizin elleriniz altına (emâneten) vermiştir. Onlara kendi yediğinizden yedirin! Kendi giydiğinizden giydirin! Onlara yapamayacakları şeyleri yüklemeyin!*", Buhârî, "Keffârât", 6; Müslim, "ʿItk", 23; Ebû Dâvûd, "ʿItâk", 13; Tirmizî, "Nüzûr", 14 "*Kim bir mü'min köleyi âzâd ederse, Yüce Allah onun huzuruna karşılık âzâd edenin bir uzvunu cehennem ateşinden âzâd eder.*"

[146] Hayreddin Karaman, ***Yeni Gelişmeler Karşısında İslâm Hukuku***, İstanbul, 2017, s. 138.

[147] Gülnihal Bozkurt, a.g.m., s. 67.

[148] M.Ş.S., 48, s.40b-02.

[149] Gülnihal Bozkurt, a.g.m., s. 92.

Defterimizde yer alan belgeleri incelediğimizde kölelerin iki şekilde hürriyetlerine kavuşabildiklerini görebilmekteyiz. Bunlardan birincisi azat, diğeri mukâtebedir.[150] Diğer bir yol ise cariyelerin hür biriyle evlenmeleri yoluydu.[151] Defterimizde yer alan köle azadına dair belgeleri şekil olarak incelediğimizde ilk olarak hürriyetine kavuşacak olan kölenin kimlik ve sıfatlarının belirtildiği bölümün yer aldığını görüyoruz.

"…*orta boylu sarışın ve ve gök ala gözlü Rusiyyetü'l-asl müslime'l-mille Yasemin bint-i Abdullah nâm câriyesi*…"

"…*orta boylu açık kaşlu saru elâ gözlü saruşın başının sağ tarafında eser-i cerrâh olup Macariyyü'l-asl Piyâle bin Abdullah*…"

"…*orta boylu ve elâ gözlü ve saruşın ve sakallu Eflâkıyyu'l-asl müslimü'l-mille Piyale bin Abdullah nâm gulâm*…"

Belgelerde kölelerden çoğu kez Abdullah oğlu/kızı anlamına gelen *bin/binti Abdullah* diye söz edildiğini görmekteyiz. Bunun sebebi sonradan Müslüman olmuş bu kölelerin Müslüman olmayan bir babanın ismiyle anılmak istenmemesi olarak açıklayabiliriz.[152]

Belgelerin ikinci ve son bölümünde ise köle sahibinin, kölesini azat ettiğini beyan eden ifadeler yer alır.

"…*abd-ı memlûku olup hasbeten lillâhi'l-azîm ve tâliben li-sevâbi'l-cesîm malından azâd ve kayd-ı rıkkatinden ihrâc ve itlâk edip ba'de'l-yevm sâir ahrâr-ı müslimîn gibi hür olup kazâ-yı hürriyetde sâlimü'l-bâl merkahü'l-hâl olsun*…"

"…*hasbeten lillâhi'l-azîm ve tâliben li-sevâbihi'l-cesîm mâlından âzâd ve kayd-ı rıkkatinden ihrâc ve itlâk edip ba'de'l-yevm sâir harâir-i asliyyât gibi hürre olup fezâ-yı hürriyetde sâlimü'l-bâl olunsun*…"

"…*abd-ı memlûkum niyet-i hâlisa ve taviyye-i sâfiye ile hasbeten lillâhi'l-azîm ve tâliben li-merdâti'r-Rabbi'r-Rahîm tahrîr ve i'tirâf edip mülkümden izâle ve ihrâc edip ba'de'l-yevm sâir ahrâr-ı asliyyîn gibi hür olup ve sâir mevâli içün şer'ân sâbit olan hakk-ı velâdan gayrı hakkım kalmadı*…"

Hürriyetine kavuşan köleye hüccetin bir nüshası verilerek durumu tescil edilirdi. Zira bu hüccet sonradan oluşacak davalar için delil teşkil edebiliyordu. Nitekim Göktaşlı

[150] Osmanlı Devleti'nde mukatebe uygulaması hakkında bkz. Rahmi Deniz Orbay "Osmanlı İmparatorluğu'nda Köle Emeğinin İstihdamı ve Mukâtebe Yöntemi" ***Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*** S.17, 2009, ss.148-163.

[151] Ahmet YİĞİT "XVI. Yüzyıl Edirne Şehrinde Köleler Ve Sosyal Durumları" ***Asia Minor Studies***, C. 3, S. 5, 2015, s. 161.

[152] Bülent Tahiroğlu "Osmanlı İmparatorluğunda Kölelik" ***Journal of Istanbul University Law Faculty***, (Temmuz 2011): s. 666.

Mahallesinden müteveffâ Paşa binti Sadık'ın cariye kölesi olan Rus asıllı Müslüman Nazeni'nin, Paşa Hatun tarafından hayatta iken on yedi Şaban tarihinde azat edilmesine rağmen, varisi olan annesi Semine Hatun tarafında tasarrufa zorlanmış ancak bu durum şahitlerin şehadetiyle engellenmiştir.[153]

Diğer bir yöntem ise mükâtebedir. Köle ile sahibi arasında yapılan bu anlaşma kölelerin sadakatle hizmetini sağlamak amacını taşıyordu. Bu anlaşmayla, belirlenen bir miktarın ödenmesi sonucu köle hürriyetine kavuşabiliyordu. Nitekim Piyale bin Abdullah adlı köle efendisine on sene hizmet etmeyi kitabet kesmesine rağmen beş sene hizmet etmiş ve kalan beş sene karşılığında ise beş bin akçe ödeyerek hürriyetine kavuşmuştur.[154]

Köleler, sahipleri öldüğünde tıpkı diğer malları gibi tereke yoluyla varislerine intikal ederdi[155]. Eğer söz konusu kölenin sahibi ya da varisi bulunmaz ise bu durumda mülkiyeti beytülmâle intikâl ederdi.[156]

F. GENEL ASAYİŞ VE SUÇLARA DAİR BELGELER

İslam ceza hukukunda suç "Allah'ın had veya ta'zir cezası koyarak yasaklamış olduğu şer'i mahzurlar" olarak tanımlanmıştır.[157] Had kavramı, sözlükte "sınır çizmek, ayırmak, men etmek."[158] anlamlarına gelirken ıstılahi mânada ise "Allah hakkı olarak yerine getirilmesi gereken, miktar ve keyfiyeti nas ile belirlenmiş cezalar".[159] olarak tarif edilmiştir. Ta'zir, had cezası gerektirecek suçların dışında kalan tespiti, miktarı ve uygulanması *kadı*ya ve ülü'l-emre bırakılmış olan suçlardır.[160]

Birçok İslam âliminin ittifakla beyan ettiği görüşe göre ülü'l-emr, şeriatın müdahil olmadığı hususlarda örfe dayanarak kanun koyma yetkisine sahipti.[161] Osman Gazi'nin "bazar bâcı" nın alınmasına başlangıçta karşı çıkmasına karşın, bu verginin "bey âdeti" olduğu izah

[153] M.Ş.S., 48, s.46a-01.
[154] M.Ş.S., 48, s.39b-03.
[155] M.Ş.S., 48, s.48a-02.
[156] M.Ş.S., 48, s.25b-01.
[157] Mehmet Boynukalın, "Suç" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/suc, C. 37, İstanbul, 2009, s. 453.
[158] Ömer Nasuhi Bilmen, ***Hukuk-ı İslamiye ve Istılahat-ı Fıkhıyye Kamusu***, C. III, İstanbul, s. 14.
[159] Yusuf Kerimoğlu, ***Emanet ve Ehliyet (İslam İlmihali)***, C.2, Akit Yayınları, İstanbul, 1998, s.105.
[160] Eyyub Şimşek "Şer'iye Sicillerine Göre 18. Yüzyılın Başlarında Trabzon'da Yaralama ve Cinayet Vakaları" ***Karadeniz İncelemeleri Dergisi***, (Nisan 2013): s. 12.
[161] Ahmet Akgündüz, ***Osmanlı Hukuku'nda Şer-i Hukuk- Örfi Hukuk İkilemi ve Yasama Organının Yetkileri***, C. 12, S. 2, 1999, s. 117.

edilmesi üzerine kabul etmesi[162] örfün, kuruluşlarından beri Müslüman-Türk devletlerinde var ve uygulanıyor olduğunu gösterir.

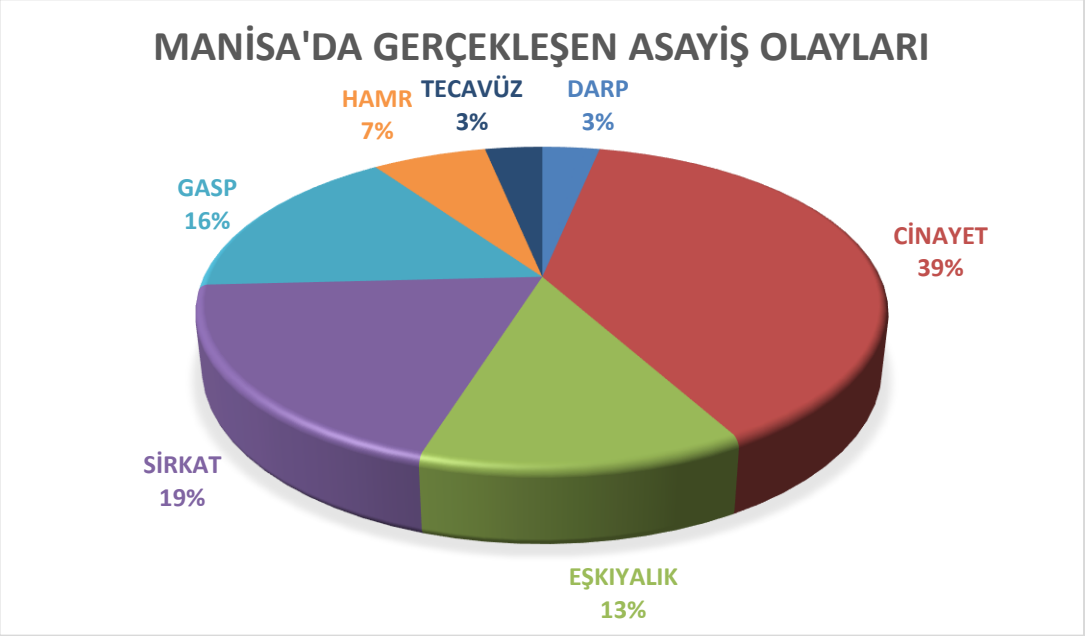

Grafik 02: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Asayiş Olaylarının Dağılımı

1. Darp, Yaralama ve Cinayet Vakaları

1.1. Darp ve Yaralama (Cerh)

Çalışmamıza temel kaynak teşkil eden defterimizde yaralanma hadiselerinin sebepleri hususunda, pek fazla durulmadığı gözlemlenmiştir. Ancak bunların bir kısmının nefs-i müdafaa ve bir kısmının da kaza sonucu oluştuğunu söyleyebiliriz. Örneğin Dülek-i Kebir ahalisinden Cevher adlı kadın, namusuna kast etmek niyetiyle evine giren Bekir'i yaralaması tamamen kendini savunma kastının olduğunu gösterir.[163] Diğer yandan Saliha adlı cariyenin Demirciler yakınında köprü üzerinden geçerken, Hüseyin adlı kişinin yüklü eşeğine gafleten dokunması ile çaya düşmesi ve ardından kolu ve belinin kırılması tamamen kaza eseridir.[164]

Olayların bir kısmı demir, taş, topuz gibi sert malzemelerle; bir kısmı bıçak, kılıç, yarak, balta, ok gibi kesici ve delici aletlerle ve bir kısmı da tüfek gibi ateşli silahlarla gerçekleşmiştir.

---

[162] Halil İnalcık "Osmanlı Hukukuna Giriş – Örfi-Sultani Hukuk ve Fatih'in Kanunları" ***Siyasi İlimler ve Hukuk***, 1958, C. XIII, ss. 107-108.
[163] M.Ş.S., 48, s.16a-02.
[164] M.Ş.S., 48, s.12b-03.

Kaza ile sonuçlanan davalarda mecruh olan şahısların çoğunlukla davacı olmadıkları görülmektedir.

"*…husûs-ı mezbûra müte'âllik merkûmun vesâirden min külli'l- vücûh da'vâ ve talebim yokdur…*"[165]

"*…mezbûr Hüseyin'in sun'ı yokdur…*"[166]

öte yandan, Mehmed Beşe tarafından sol kolu demir ile yaralanan Halil, davasını ispat etmiş ve bunun karşılığında bin beş yüz akçe sulha razı olmuştur.[167]

Darp konusuna dair defterimizde yer alan tek dava, Manisa'nın Çiftçilü Karyesinden Hasan'ın İsa b. Hızır tarafından darp edildiği iddiasına ilişkin örnektir. Bu davada İsa tarafından dövüldüğü, hatta yumrukla dişinin kırıldığı iddiası yer almaktadır.[168]

1.2. Cinayet (Katl)

Cinayet ve yaralamalara ilişkin davalarda en çok karşılaştığımız kavramlardan birisi diyettir. İslam hukukunda diyet "Bir şahsın haksız olarak öldürülmesi, sakat bırakılması veya yaralanması halinde ceza ve kan bedeli olarak, mal cinsinden verilmesi gereken bedel." olarak ifade edilmiştir.[169]

Kasıtlı olarak meydana gelen cinayet davalarında, öldürülen kişinin mirasçıları kısas isteme hakkına sahipti.[170] Buna karşın mirasçılar, hiçbir hak talep etmeden de suçluyu tamamen affedebilirler[171] ya da maktulün diyetini isteyebilirlerdi. Emine adlı hatun tarafından sol böğründen taş ile vurularak öldürülen Osman'ın varisleri tarafından açılan davada, Emine'nin talep edilen *dem û diyeti* ödemesi üzerine dava sonuçlandırılmıştır.[172] Diğer yandan bazen mağdur taraf, diyet miktarından az olmamak şartıyla yine bir bedel karşılığı fail ile uzlaşma yoluna gidebilirdi.

"*…mezbûr İbrahim Bey'in topuz ile başını urub mecrûh edip üç günden sonra mecrûhen fevt oldu deyü mezbûr İbrahim Bey'in dem û diyeti merkûmdan taleb eyledikde anlar dahi inkâr itmeğin vekîl-i merkûm ityân-ı beyyine kâdir olmadığından ma'dâ sagîr-i*

[165] M.Ş.S., 48, s.22a-03.
[166] M.Ş.S., 48, s.12b-03.
[167] M.Ş.S., 48, s.18b-02.
[168] M.Ş.S., 48, s.47a-03.
[169] Ali Bardakoğlu, "Diyet" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/diyet, C. 9, İstanbul, 1994, s. 473.
[170] Mustafa Avcı, a.g.m., s. 32.
[171] M.Ş.S., 48, s.13b-01 "*…merkûmun dem ve diyetine müte'âllik mezbûrûndan ve dükkân-ı mersûm sâhibinden müstecirinden ve âherden vechen mine'l-vücûh da'vâ ve talebim yokdur…*"
[172] M.Ş.S., 48, s.18a-02.

mezbûre enfa'dır deyü muslihûn tavassutu ile otuz bin akçeye mezbûrûn ile sulh olup bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûru mezkûrûn yedlerinden alub kabz edip yedlerine hüccet verdi…"[173]

Cinayet vakalarının geçtiği belgelerin büyük çoğunluğunda olayların gerçekleştiği mahalle keşif yapıldığı görülmektedir. Olay hakkında bilgi toplamak ve ayrıca suçlu ve mağdura ait delilleri tespit etmek adına, *kadı* yönetiminde olay yerinde keşif düzenlenirdi. Bu tür adli olaylarla ilgili keşif çalışmaları ya bizzat *kadı* tarafından ya da görevlendireceği bir naib tarafından yapılırdı.[174] Örneğin, Saruhan Mutasarrıfı ve Anadolu Beylerbeyi olan[175] Süleyman Paşa'nın hocası Sıyâmi Efendi'nin mûrisi olan Mehmed Beşe öldürülmüş halde bir hendek içinde olduğuna ilişkin açılan davada keşif talep edilmesi üzerine olay yerine *kadı* nâibi Mevlânâ Mustafa Çelebi gönderilmiştir.[176]

İslam ceza hukukunda suç ve cezaların şahsiliği ilkesinin bir istisnası olarak karşımıza çıkan "*kasâme*" müessesesini görmekteyiz. Bu, failinin bulunamadığı durumlarda cesedin bulunduğu yer ahalisinin bu cinayet nedeniyle maktulün yakınlarına diyet ödemesini gerektiren bir uygulamaydı. Sözlük anlamı itibarıyla "**yemin etmek**" anlamı taşıyan kasâmede yemin etmeye çağırılan insan sayısı ellidir ve yeminin geçerli olabilmesi için bu elli kişinin erkeklerden oluşması gerekmektedir.[177] Deveciler ve Danişmend Halil Mahalleleri arasında 9 Şevval 1028 tarihinde katledilen Halime'nin katili bulununca diyetine ilişkin mahalle ahalilerinden şikayetçi olunmadığına dair belge konumuza ilişkin güzel bir örnek teşkil etmektedir. Diğer bir hadise de 12 Ramazan 1031 tarihli Orta Karye'den Elveda adlı kadının müteveffa kocası İvaz'ın kabir ziyaretinden dönerken boş bir arazide uyuya kalması ve uyandığında ise küçük oğlu Mehmed'in yanından kaybolmasına ilişkin davadır. On gün boyunca dirisinden veya ölüsünden haber alınamayan oğlu için Elveda, karye ahalisinden davacı olmadığını beyan etmektedir.[178]

[173] M.Ş.S., 48, s.18b-02.
[174] Özen Tok "Kayseri Kadı Sicillerindeki Yaralanma ve Ölüm Vakalarıyla İlgili Keşif Raporları (1650-1660)" ***Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi***, S. 22, 2007: ss. 327-347.
[175] M.Ş.S., 48, s.53a-02.
[176] M.Ş.S., 48, s.21a-01.
[177] Eren Paydaş "Hukuk Sosyolojisi Açısından Kasâme Kurumu" ***M.Ü. Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi***, S. 21 (Ocak 2016): ss. 558-559.
[178] M.Ş.S., 48, s.42b-01.

2. Eşkıyalık (Şakilik)

Sözlükte "bedbaht, haylaz; habis, haydut"[179] gibi anlamlarına gelen şakî kelimesi Türkçe'mizde daha çok "*yol kesen*" anlamında **kuttâ-i tarîk** tabiriyle kullanılmıştır.[180]

16. yüzyılda giderek daha belirgin hale gelen eşkıyalık hareketlerinin temeli, oldukça eskiye dayanır. Bu problem etkisini arttırarak 17. yüzyılda da devam ettirmiştir. İdari boşluğun artması, asayiş ve denetimin zayıflaması, aşiretlerin izinsiz ya da kaçak yer değiştirmeleri[181] gibi sebeplere ek olarak Akdeniz havzasında görülen nüfus artışı, iktisadî zorluklar ve halkın fakirleşmesi gibi nedenler[182] eşkıyalık faaliyetlerinin artmasında önemli rol oynamıştır. Kaynaklarda "*levendât*"[183] olarak da anılan bu küçük çeteler daha sonra *celâlî* adıyla anılan büyük eşkıya topluluklarının habercileri olmuşlardır.

Eşkıyalıkla ilgili belgelerde, işlenen suçların kalabalık gruplar halinde[184] ve planlı bir şekilde yapıldığını görümekteyiz. İşlenen suçlar arasında ev basmak, hırsızlık, adam kaçırma,[185] adam öldürme, yaralama ve işkence gibi suçları sayabiliriz. Nitekim Edremid kazası Taşçılar karyesinden Veli adlı şakî, bir grup neferiyle birlikte Uzun Hasanlar karyesinden Mehmed'in evini gece basarak eşyalarını yağmalamış ve ardından hayalarından asarak ağır işkenceler uygulamıştır.[186]

3. Hırsızlık

Bu bölümde hırsızlık suçunu, eylemin işleniş ve niteliğine göre iki başlık altında inceleyeceğiz. Bunlardan birincisi emniyet şartlarını suiistimal ederek, bir malın gizlice ele geçirilmesi anlamına gelen sirkat (*uğrulamak*) ve diğeri cebir, şiddet ve tehdit kullanılarak işlenen gasptır.[187]

---

[179] Şemseddin Sami, a.g.e., s. 781.

[180] M.Ş.S., 48, s.10a-01.

[181] Mustafa Çağatay Uluçay, ***XVII. Asırda Saruhan'da Eşkıyalık ve Halk Hareketleri***, Berksoy Basımevi, İstanbul, 1955, ss. 56-57.

[182] Mücteba İlgürel, "Eşkıya" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/eskiya#2-osmanlilarda-eskiyalik-hareketleri, C. 11, İstanbul, 1995, s. 467.

[183] M.Ş.S., 48, s.37b-02, "...on iki on üç nefer levend âlât-ı harb bizi basıp karındaşımız Meneş nâm Yahudi'nin sol baldırını tüfenk ile sol dirseğine ve ensesine yarak ile ve ağzını urub katl eylediler..." M.Ş.S., 48, s.68a-02, "...levend tâifesinden burma astar ve yakalu dolama ve yağmurluk giyüb gürde ve varsak ve tüfenk taşıyub yeniçeri ve acemioğlanı nâmında gezüb fukarâya zulm ve te'addi edenleri..."

[184] M.Ş.S., 48, s.10a-01, "...beş nefer refîki ile benim evimi basıp..."; M.Ş.S., 48, s.03a-02 "...bundan evvel on nefer eşkıyâ gece ile evimiz basıp..."

[185] M.Ş.S., 48, s.41a-01.

[186] M.Ş.S., 48, s.22b-02.

[187] Emel Yılmaz "İslam Ceza Hukukuna Göre Kleptomanide Ceza Ehliyeti ve Hırsızlık Fiilinin Sonuçları" ***Bilimname*** (Nisan 2019): s. 543.

3.1. Sirkat

Sirkat suçunun tespiti, ancak şahitler (*beyyine*)[188] veya itiraf[189] ile gerçekleşirdi. Suçun hükme bağlanabilmesi için de en az iki Müslüman erkeğin şehadetine ihtiyaç vardı. Eğer iki erkek şahit bulunamazsa iki kadın ile birlikte bir erkek şahit yeterli görülürdü. Kimi durumlarda şahit bulunamadığı takdirde hırsız şüphelisinin sakin olduğu yerin ahalisine danışılırdı.

"*…mezbûr Hüseyin'in hasb-i hâli karye-i mezbûre ahâlisinden tefahhus olundukda…*"[190]

"*…mevcûd olan esbâbım sirkat olundu mezbûrundan zannım vardır hasb-i hâlleri karye-i mezbûre ahâlisinden istihbâr olunup haberleri sicil olunması matlûbumdur…*"[191]

Belgelerde yer alan sirkat davalarını incelediğimizde, akçe dışında kalan ve davaya konu olan eşyaların bir kısmının giyecek türünden (*Velençe, Don, Gömlek, Kuşak vb*.) eşyalar olduğunu ve bir kısmının da ev eşyası (*Yorgan, Minder, Tırpan, Leğen*) niteliği taşıdığını görmekteyiz. Hatta bazı belgelerde buğday, bulgur ve tarhana gibi yiyeceklerin de çalındığını şahit olmaktayız.

Konuya ilişkin belgelerde Kal'a-i Sakız'dan Mehmed Bey ibn-i Abdullah'ın bir dizi serikasından bahsedilmektedir. Bu kişi, Manisa ve Menemen pazarlarında yer alan esnafların dükkanlarına girip guruş bozmak istediğini söylemektedir. Dükkân sahibi guruşu bozmak için akçelerini, akçe tahtasına döktüğü esnada Mehmed Bey el çabukluğu ile akçelerin bir kısmını sirkat etmektedir. Bozdurma ve sayım işlemi daha bitmeden, bozdurmaktan vaz geçtiğini söyleyerek hem guruşunu hem de sirkat ettiği akçeleri alarak gitmektedir. Belgelerde bu durum, şahitlerin dükkân sahibini uyarmasıyla mahkemeye taşınmıştır.

Sirkat eylemleriyle belgelerde adı geçen diğer bir hırsız da Bilal bin Abdullah adlı azatlı bir köledir. Dükkanlardan akçe, evlerden eşya çalan bu köle son olayın ardından yakalandığında suçunu itiraf etmiş ve çaldığı eşyaları sahibine tekrar geri iade etmiştir.[192]

---

[188] M.Ş.S., 48, s.46b-03 "…mezbûr Halil'den beyyine taleb olundukda udûlden el-Hâc Yusuf bin Durmuş nâm kimesne li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e gelip fi'l-vâki' mezbûr Mehmed Bey merkûm Halil'in akçesinde meşkûl iken avcu ile alub cebine koydu müşâhid ederim deyü şehâdet eyledüği…"

[189] M.Ş.S., 48, s.63b-01 "…akçem kutusunu sirkat edip içinde olan akçemi aldıkdan sonra kutuyu Çengelli Bağçe denilmekle ma'rûf bağçe kurbunda bir ormana saklayub ba'dehu mezbûr Arabı muahhaze ettiğimde bi'l-külliye i'tirâf edip…"

[190] M.Ş.S., 48, s.25a-01.

[191] M.Ş.S., 48, s.36a-02.

[192] M.Ş.S., 48, s.63b-02.

Mala yönelik bu tür hak ihlallerinde eğer malda bir kayıp ve zayiat gerçekleşirse ve ayrıca yine belli şartlar oluşmuş ise[193] bu durum **eylem** niteliği kazanır ve sirkat olayı gerçekleşmiş olurdu. Sirkatin hukuki olarak cezası el kesmedir. Ancak İslam fakihleri arasında sirkat olaylarında uygulanacak olan cezalar hususunda bir takım görüş ayrılıklarının olduğunu görmekteyiz. Örneğin hırsız, çaldığı malın kendisine ait olduğunu iddia etse ve bunu ispat edemese Hanefî ve Şâfiî mezhepleriyle Hanbelî âlimlerinin bir kısmına göre malın davacıda emanet veya rehin bırakılmış olma ihtimalinden dolayı uygulanması gereken had cezasının uygulanamayacağı görüşü hakimdir.[194]

Diğer taraftan 1512 tarihli I. Selim'e ait kanunnamede yer alan örfi hukuk uygulamalarında, elin kesilmediği birtakım durumlarda para cezasının uygulandığını görülmektedir.

"*eğer at veya katır veya eşek veya sığır uğrulasa elin keseler veyahud iki yüz akçe cürm alına ve eğer bir kişinin kuyusundan veya anbarından buğday ve arpa sirkat etseler şer'an elin kesmek lazım olmasa ganiden kırk akçe ve mutavassıttan yirmi akçe ve fakirden on akçe cürm alına…*"[195]

3.2. Gasp

İslam fıkhında gasp "Mal sahibinin mülkiyet hakkını ortadan kaldıracak şekilde ve sahibinin izni ve rızası olmadan, değer taşıyan bir malı veya eşyayı zorla almak."[196] olarak açıklanmıştır. Gaspı, sirkatten ayıran en önemli özelliği gizli olmayışı ve açıktan açığa işlenmesidir.

Defterde yer alan belgeleri incelediğimizde davalarda gaspa konu olan eşyaların ya buğday türü hububatlar ya da katır, öküz veya koyun gibi evcil hayvanlar olduğunu görmekteyiz. Bu tür davaların en önemli özelliği gasp edilen eşyaların *cebren ve kahren*[197] alıkonulmasıdır.

Gasp, **ta'zîr** suçu olarak görüldüğünden cezaî sorumluluk tamamen örfe bırakılmıştır. Eğer gasp edilen mal hâlihazırda mevcut ise malın iadesine ve eğer zayi veya bir eksilme olmuş ise zararının tazminine hükmedilirdi.[198] Diğer yandan Uncuboz'da olan değirmenleri

[193] Çalınan şeyin koruma altında bulunması, mutlak anlamda mal olması ve mülk edinilmiş olması vb.
[194] Vehbe Zuhayli, ***İslam Fıkhı Ansiklopedisi*** C. VII, Risale Yayınları, İstanbul, 1994, s. 408.
[195] Yaşar Yücel, Selami Puluha***, I. Selim Kanunnamesi***, TTK, Ankara, 1995, s. 34.
[196] Vehbe Zuhayli, ***İslam Fıkhı Ansiklopedisi***, C. VII, Risale Yayınları, İstanbul, 1994, s. 194.
[197] M.Ş.S., 48, s.40a-02.
[198] Vehbe Zuhayli, a.g.e., s. 204.

basıp buğday gasp eyleyen Mustafa, adamlarıyla buğdayı alıp giderken yakalanır ve suçunu itiraf eder. Buna rağmen kendisi hapis cezasıyla cezalandırılır.[199]

4. İçki İçme

Türkçe'mizde *içki* olarak yerleşmiş olan Arapça *hamr* sözcüğü, "Sarhoşluk veren şey." anlamına geliyordu. İslam fıkhında içki yasağının gerekçesi Kur'an ve Sünnete dayandırılıyordu. Nitekim Kur'an'da yer alan "*Ey iman edenler! Hamr, kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir; bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz.*" [200] ayeti ile ayrıca Hazret-i Peygamber'in "*Her sarhoş edici şey hamr, her hamr da haramdır.*" [201] hadisi bu hususun İslam fıkhı açısından kesin olarak yasaklılığını ortaya koymaktaydı.

Belgelerde yer alan "*şürb-i hamr*" ve "*ayş û işret*" ifadeleri içki içmede ve içki içilen mekanların tanımında kullanılmıştır. Bu tür meclisler yalnızca içki içilen yerler değildir. Aynı zamanda kadın ve erkeklerin birlikte oldukları ve eğlendikleri meclislerdir. Bu durum dönemin toplumsal yapısı açısından gayr-ı ahlaki bulunuyor ve bunu yapanlar hakkında cezaî müeyyideler uygulanıyordu. Nitekim on seneden beri içki meclislerinde erkeklerle birlikte eğlence yerlerinde bulunan Nazlı binti Elvân adlı meşhûre, son olarak Kara Mehmed adlı kişinin evinde şarap içerlerken yakalanmıştır. Olayın mahkemeye intikalinden sonra Nazlı, hapis cezasıyla cezalandırılmıştır.[202]

İşret cemiyetleri, genellikle mahalle aralarında yer alan evlerde düzenlenirdi. Kapalı mekanlarda ve gizli olarak yapılan bu eğlenceler, gerçekleşen baskınlar neticesinde ortaya çıkardı. Mahallelerde yapılan bu tür denetimlerde ise mahalle imamının rolü çok büyüktü.[203] 20 Temmuz 1622 tarihli belgede, Ramazan ayında Hasan ve kız kardeşi Belkıs'ın Kurd ve Burak adlı kişilerle birlikte aynı evde içki içerek sohbet ederlerken; bu durum, mahalle imamı ve cemaatinin eve baskınıyla ortaya çıkar. Olayın ardından işret cemiyetini müşahede eden mahalleli, mahkemede şahitlik eder.[204]

---

[199] M.Ş.S., 48, s.17b-03.
[200] Maide, 90. Ayet.
[201] Muslim, Eşribe 67-68; Tirmizi, Eşribe 2; İbn Mace, Eşribe 9.
[202] M.Ş.S., 48, s.11a-02.
[203] Ziya Kazıcı "Osmanlılarda Mahalle İmamlarının Bazı Görevleri" ***İslam Medeniyeti Mecmuası***, C. 5, S.3, İstanbul, 1452, ss. 31-32.
[204] M.Ş.S., 48, s.40a-03.

5. Irza Tecavüz

İslam hukukunda ırza yapılan tecavüz eylemi, ayrı bir suç olarak görülmemiş zina suçu kapsamında değerlendirilmiştir.[205] Fakat zinadan farklı olarak burada, kadının bu eyleme kendi rızası dışında zorlanması söz konusudur. Bu yüzden Osmanlı kanunnamelerinde bu eyleme "*namus perdesini saldırma*" anlamında **hetk-i ırz** kavramı kullanılmıştır.[206]

Defterimizde konuya ilişkin tek örnek Alaybeyi Mahallesinden Mehmed'in Şehri adlı kıza tecavüz ettiği iddiasıyla açılan davadır. Kızın annesi olan Dudu, kızının Mehmed tarafından bekâretini izâle eylendiği şikayetiyle *kadı*ya başvurur. Fakat Mehmed bu iddiayı kabul etmez. Bununla birlikte kızın bekaretinin kâbileler[207] tarafından tescil edilmesi talebinde bulunur.[208]

G. MÜLKİYET ANLAŞMAZLIĞINA DAİR BELGELER

Defterde geçen mülkiyet ile ilgili anlaşmazlıkların yaşandığı belgeler genellikle icar yoluyla kiralanmış mülklere dair konuların geçtiği belgelerdir. Örneğin Pirinççiler Sûkında var olan ve zemini senelik yirmi beş akçe mukataa ile Veled Bey vakfına ve yine duvar ve çatısı yıllık on beş akçe mukataa ile Kara Halil Camii vakfına ait olan bakkal dükkânı, el-Hac Ramazan mutasarrıfındadır. Ancak söz konusu dükkânın çatısı bir yangın esnasında tamamen yanmıştır. Bakkal dükkanının kiracısı konumundaki Ramazan kendi malından harcayarak[209] bu çatıyı yeniden yaptırır ve Kara Halil Camii vakfına bağışlar. Bir süre sonra Ramazan'ın ölümüyle varisi ve zevce-i metrukesi olan Raziye, söz konusu bakkal dükkanını tamamen tasarruf etmek ister.[210] Vakıf mütevellisi, çatının teberru yoluyla bağışlandığını ve bu hususta eski Manisa Kadısı Şükrullah Efendi'den elinde hüccet olduğunu beyan eder.[211]

Diğer bir dava konusu ise; bir yarı tasarruf hissesi Osman'ın ve diğer yarı tasarruf hissesi Lütfullah Bey'in olan ve mülkiyeti de bir vakfa ait dükkandır. Ancak bir yangın sonrası (*ba'de'l-harîk*) Osman, dükkânın Lütfullah'a ait olan hissesini yine Lütfullah adına söz

---

[205] Belkıs Konan "Osmanlı Hukukunda Tecavüz Suçu" ***OTAM***, (Mart 2011): s. 152.

[206] Adem Yıldırım "İslam Hukûkunda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Hetk-i Irz (Tecavüz) Suçunun Cezası Ve Kur'an Ceza İlkeleri Açısından Değerlendirmesi" ***D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi***, (Ağustos 2018): s. 227.

[207] **Kâbile**: Kadın Ebe.

[208] M.Ş.S., 48, s.29a-03.

[209] "…kendü malıyla teberru'an imâret ve meremmet edip vakfa ilhâk edip…"

[210] "…zikr olunan dükkânı mezbûre hatun mâlikâne tasarruf eder…"

[211] M.Ş.S., 48, s.19a-02.

konusu vakıftan iki bin beş yüz akçe icare-i muaccele[212] ile alıvermiştir. Tamirini de kendi malından harcamıştır. Bu şartlar altında yirmi beşer akçe icare-i müeccele[213] ile bu dükkânı kiralamışlardır. Daha sonra Osman'ın, Lütfullah'a ait hisseyi mâlikâne zabt etmek istemesi üzerine açılan davada, Osman'ın vakfa verdiği icâre-i mu'accele ile dükkânın tamirine harcadığı meblağ Lütfullah tarafından Osman'a ödenerek Lütfullah'ın da dükkânın nısf-ı tasarrufuna devam etmesi sağlanmıştır.[214]

H. TİMAR SİSTEMİNE DAİR BELGELER

Osmanlı Devleti'nin vergilendirme ve askeri yapısı büyük ölçüde timar sistemine dayanıyordu. Bu sistemin temeli ise toprağın işlenmesine bağlı olarak devletin alacak olduğu verginin, bir kısım asker veya memura tahsis edilmiş olmasıydı.

Gelirlerine göre timarlar has, zeamet ve timar olmak üzere üç kategoriye ayrılıyordu. Bunlar arasından has, en zengin ve güvenilir kaynaklar olup sultan, vüzera, ümera ve yüksek rütbeli devlet görevlilerine tevcih ediliyordu. Sancak beyleri ve beylerbeylerine tahsis edilen hassın en düşüğü 100.000 akçeden başladığı var sayılırdı.[215]

Geliri 20.000'den 100.00'e kadar olan dirliklere ise zeamet adı verilirdi.[216] Hamid Sancağında yirmi bin akçe zeâmetten azledilen Ahmed'in, müracaatı üzerine Aydın Sancakbeyi Şaban Çavuş tasarrufunda olan otuz bin akçelik zeâmetin mahlûl olmasıyla yetmiş dokuz akçe ziyadesiyle kendisine tevcih olunmasına ilişkin berat [217] zeametlere dair defterimizde yer alan iki örnekten birini teşkil etmektedir. Diğer örnek ise Salih adlı karyede yirmi üç bin dokuz yüz akçe zeâmete mutasarrıf olan Kâtib Salih Mehmed'in vefatıyla tahvilden mahlul olması ve Kâtib Hacı Mehmed'e tevcih edilmesine dair fermandır.[218]

Yıllık geliri 20.000 akçeye kadar olan dirliklere timar adı verilmekteydi. Timarlar "*kılıç*" denilen bir çekirdekten oluşur. İcmâl defterlerine ait kayıtlarda yıllık bin akçeden az gelirli *kılıç*lar mevcutsa da genel olarak kılıç miktarı Rumeli'de en az üç bin, diğer eyaletlerde

[212] **İcâre-i muaccele**: Kirâlanan bir vakıf malı için peşin ödenen kirâ bedeli
[213] **İcâre-i müeccele**: Kirâlanan vakıf malı için icâre-i muaccele dışında, yıldan yıla ödenen kirâ bedeli.
[214] M.Ş.S., 48, s.73a-01.
[215] Halil İnalcık, "Timar" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/timar, C. 41, İstanbul, 2012, s. 169.
[216] Mithad Sertoğlu, ***Sofyalı Ali Çavuş Kanunnâmesi***, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1992, s. 79 "*…Pes imdi Zeamet ve Timar şuna derler ki bazı kura ve mezari' biriktirilip kamil yirmi bin akça ve yahud dahi ziyade ile bir kimesneye berat olmuş ola şöyle ki yirmi binden bir akça eksik olsa ana Zeamet denilmez, belki Timar denilür. Zira zeametin ekseri haddi yüz bin ve akalli kamil yirmi bindir...*"
[217] M.Ş.S., 48, s.43b-01.
[218] M.Ş.S., 48, s.67a-03.

ise en az iki bin akçe olarak belirlenmişti.[219] Kılıçtan sonra "**ifraz**" denilen hisseler gelirdi. Timar sahibi kılıç bölümünden başka sahip olduğu her bir hisse için bir cebeli yetiştirirdi. Cebeliler, sefer-i hümâyun için yetiştirilmiş ve her türlü teçhizatla silahlandırılmış süvari askerdi. Sefer mevsimi başladığında -*bu genelde Mart veya Nisan aylarına denk geliyordu*- sipahi birliklerini bir araya gelerek, padişahın ordusuna katılmak üzere toplanıyorlardı.[220]

Tımar sahipleri, sefer dönemlerindeki bu vazifelerini edâ ettikleri müddetçe dirliklerindeki tasarruflarına devam edebiliyorlardı. Timarları, sebepsiz ve kanunsuz olarak ellerinden alınıp bir başkasına asla verilemezdi. Hatta timar sahiplerinden birisi sefer-i hümayunda şehit olsa o timarı yine oğluna intikal ederdi. Örneğin defterimizde yer alan 1031 Safer tarihli fermanda dergâh-ı muallâm çavuşlarından Ahmed Çavuş'un, Leh Seferi dönüşünde fevt olması üzerine timarının, oğlu Veysi Çavuş'a intikal ettiğinden bahsedilmektedir.[221]

Tablo 8: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Timarlar

Sıra No	Timar Sahibi	Tarih	Açıklama	Belge
1	Hasan	15 Şevval 1030	Palamud nâhiyesinde Doğancı nâm karye ve gayrıdan iki bin beş yüz akçe timârı olan Hasan'ın Leh Seferine katılmaması nedeniyle timarının diğer Hasan'a tevcih edilmiştir.	[53b-02] 312 Numaralı Belge
2	Ali	Evahir-i Zilhicce 1030	Palamud karyesinde beş bin akçe timar mutasarrıfı olan Mehmed'in Leh Seferine katılmaması üzerine Ali'ye tevcih edilmiştir.	[56b-03] 332 Numaralı Belge
3	Veysi Çavuş	Evasıt-ı Safer 1031	On bir bin akçe timar mutasarrıfı olan Ahmed Çavuş'un Leh Seferine katılmaması üzerine Veysi Çavuş'a tevcih edilmiştir.	[57b-01] 337 Numaralı Belge
4	Kaytas	16 Receb 1028	Ömer'e Revan Seferi ile tevcih edilen timar, fevtinden sonra önce oğlu Ebu Bekir'e ardından en son Kaytas'a tevcih edilmiştir.	[59a-04] 348 Numaralı Belge
5	Halil	15 Şevval 1030	İki bin akçelik timâr Selim'in üzerindeyken mahlûl olması üzerine üç bin akçe ile Halil'e tevcih edilmiştir.	[62b-01] 358 Numaralı Belge
6	Hasan Çavuş	Evahir-i Muharrem 1031	Saruhan Sancağında Yengi Nahiyesinde beş bin akçelik timarın dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş'a tevcih edilmiştir.	[65a-01] 374 Numaralı Belge

[219] Defterimizde yer alan kayıtlarda 6.500 akçelik (M.Ş.S., 48, s.67a-03; "…*timârın altı bin beş yüz akçesini kılıçlık üzere*…") ve 5.000 akçelik (M.Ş.S., 48, s.67a-03; "…*timârı mahlûl oldukda kılıç bozulmamak üzere beş bin akçesi sulb oğlu Ebu Bekir'e tevcîh olunup berât ettirüb* …") kılıçlardan bahsedilmektedir.

[220] M.Ş.S., 48, s.60b-01 "…*Her uç beyin birer tüfenkli cebelü ile kendüler bi'z-zât nevrûzdan mukaddem İstanbul'da tersâne-i âmiremde hâzır ve mevcûd bulunmaları bâbında*…"; "…*İstanbul'a gelip tersâne-i âmiremde sefer tedârikli ve fermân olunan cebelüleri ile hâzır ve mevcûd bulunmağın*…"

[221] M.Ş.S., 48, s.57b-01.

7	Mehmed	16 Zilhicce 1030	Manisa Nahiyesin Yeregiren karyesi ve gayrıdan iki bin akçe timara mutasarrıf olan Abdi'nin Leh Seferine katılmaması nedeniyle tımarı alınarak Mehmed'e tevcih edilmiştir.	[68a-01] 387 Numaralı Belge
8	Hasan	Evahir-i Zilhicce 1029	Hasan, Kıran karyesi Çarık Çiftliği timarının beş bin akçe ile mutasarrıf iken Mehmed, Fazlı ve Ahmed'in hak iddiası üzerine Hasan'ın elinde berat bulunduğuna dair.	[70a-01] 398 Numaralı Belge
9	Ahmed	-	Çarık ve Kocaali Çiftliği timarlarına beş bin akçe ile mutasarrıf olan Mehmed'in derya seferine varmamasıyla mahlul olup timarın Ahmed'e tevcih edilmiştir.	[70a-02] 399 Numaralı Belge

Timar sahibinin, sefer döneminde mazeretsiz olarak sefere katılmaması timarın elinden alınması için önemli bir sebep teşkil ediyordu. Yoklama yapılan[222] bu timar sahipleri, seferde olmadıkları anlaşıldığında isimleri devlet merkezine gönderilirdi. Daha sonra bu timarlar başka birine tevcih edilirdi.

Kanuni devrinden sonra yapılan seferler büyük nakdî sıkıntılara neden olmuştur. Bu nedenle, sıradan tımarların yanında vakıf arazilerine de cebeli mükellefiyeti konulmuştur. Bunlara "Vakıf Timarı" adı verilmiştir.[223] Serbest Timarlar kategorisinde yer alan bu vakıf timarları normal timarlara nazaran daha imtiyazlıydılar. Nitekim bu timarlarda, sahib-i arz dediğimiz timar sahibi şer'i ve örfi vergilerin tamamını alır fakat sefer zamanı haricinde, bölgenin Sancakbeyi'nin emrine girmezdi. Ayrıca sefere katılmadığında o yılın gelirini devlet el koyar fakat vakıf olduğundan timarından azledilemezdi.

Defterimizde yer alan belgelerde bu vakıf timarlarının mukataa ile iltizama verildiği görülmektedir. İltizam, devlete ya da vakfa ait gelir kaynaklarının belli bir bedel karşılığı ya da açık artırma usulü ile şahıslara bedeli peşin alınmak şartıyla verilmesiydi. İltizamı alan şahsa mültezim, iltizama verilen arazi ve elde edilen gelir kaynaklarına da mukataa denilirdi. Mukataanın deyim anlamı ise karşılıklı anlaşma yoluyla fiyat kesmek demekti. Mukataa, ömür boyu bir şahsa iltizama verildiği takdirde buna *ber vech-i Malikane* denirdi.[224]

[222] M.Ş.S., 48, s.56b-03 "…*sefer-i hümâyûnuma gelmeyüb ve tabur muhârebesinde mevcûd bulunmayub gelip hıdmet ve yoklamalarda mevcûd bulunmamağla*…"

[223] Mithad Sertoğlu, a.g.e., s. 102. "...*Ve lakin hisse timarlara mahsus değildir. Kılıç dahi olursa bu tarikle haric-i berat oldukdan sonra mahlul-i defter olur. Erbab-ı istihkaktan bir kimesne vakıf ve talih olsa ana verilür, ahara dahi verilür*…"

[224] Mithad Sertoğlu, a.g.e., s. 50.

Tablo 9: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan İltizama Verilen Vakıf Arazileri

Sıra No	Mukata'a	Timar	Tarih	Açıklama	Belge
1	Sultan Şehinşah Validesi Vakfı Mukataası	Selendi Timarı	3 Rebiü'l-ahir 1031	Senelik iki yüz otuz beş bin akçe ile Nasuh ve Alaca Mustafa tasarrufunda iken es-Seyyid Bekir Çelebi ve Attâr el-Hâc Mehmed Çelebi'ye altmış beş bin akçe ziyade ile üç yüz bin akçeye içinden on bin akçesi öndül iki yüz doksan bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslimat olmak üzere iltizama verilmiştir.	[2a-01] 10 Numaralı Belge
2	Sultan Murad Han Cami'-i şerîfi evkâfı Mukataası	Kâfirboz Timârı	2 Cemaziye'l-ahir 1031	Senelik doksan bin akçe ile Ali Beşe ibn-i Süleyman ve Hüseyin b. Ahmed tasarrufunda iken Hüseyin b. Halil ve Halil b. Yusuf'a on bin akçe ziyade ile yüz bin akçeye içinden beş bin akçesi öndül iki yüz doksan beş bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslimat olmak üzere iltizama verilmiştir.	[18a-01] 97 Numaralı Belge
3	Sultan Murad Han Cami'-i şerîfi evkâfı Mukataası	Dağ Timârı	17 Cemaziye'l-ahir 1031	Senelik yetmiş bin akçe ile Halil b. Mahmud ve Yusuf b. Musa tasarrufunda iken Halil b. Yusuf ve Habib b. Mustafa'ya beş bin akçe ziyade ile yetmiş beş bin akçeye içinden beş bin akçesi öndül yetmiş beş bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslimât olmak üzere iltizama verilmiştir.	[23a-04] 131 Numaralı Belge
4	Sultan Murad Han Cami'-i şerîfi evkâfı Mukataası	Bahadırlu Timârı	11 Cemaziye'l-ahir 1031	Senelik altmış bin akçe ile el-Hâc Hasan b. Ali ve Kara Mehmed b. Ali tasarrufunda iken Hüseyin Bey ibn-i Hasan ve Ahmed b. Mustafa'ya on bin akçe ziyade ile yetmiş bin akçeye içinden beş bin akçesi öndül altmış bin akçesi cânib-i vakfa teslîmât olmak üzere iltizama verilmiştir.	[23b-02] 133 Numaralı Belge

5	Ali Bey Cami'-i şerîfi vakfı Mukataası	Mağnisa'da Erdellü, Ormancı, Hasırcı, Çanşa, Susendıraz; Menemen kazâsında Yazıcılu, Şeyh Kebir; Adala kazâsında Balıklağu, Depecik, Çernik; Ilıca kazâsında Gökkaya, Hoca Ömerlü timârları	11 Cemaziye'l-ahir 1031	Senelik yetmiş bin akçe ile el-Hâc Mehmed Bey'e iltizama verilmiştir.	[34a-02] 202 Numaralı Belge
6	Sultan Murad Han Cami'-i şerîfi evkâfı Mukataası	Kâfirboz Timârı	14 Ramazan 1031	Senelik altmış iki bin akçe ile Ali Beşe b. Süleyman ve Hüseyin b. Ahmed tasarrufunda iken Seyyâf el-Hâc Mehmed bin Memi'ye on bin akçe ziyade ile yüz yetmiş iki bin akçeye iltizama verilmiştir.	[18a-01] 97 Numaralı Belge
7	Sultan Murad Han Cami'-i şerîfi evkâfı Mukataası	Kâfirboz Timârı	19 Ramazan 1031	Senelik yüz altmış iki bin akçe ile Ali Paşa ibn-i Süleyman'da iken yüz yetmiş iki bin akçeye el-Hâc Mehmed'e iltizama verilmiştir.	[18a-01] 97 Numaralı Belge
8	Sultan Murad Han Cami'-i şerîfi evkâfı Mukataası	Kâfirboz Timârı	19 Ramazan 1031	Senelik yüz altmış iki bin akçe ile Ali Paşa ibn-i Süleyman'da iken yüz yetmiş iki bin akçeye el-Hâc Mehmed'e iltizama verilmiştir.	[18a-01] 97 Numaralı Belge

İ. VERGİ SİSTEMİNE DAİR BELGELER

1. Tekâlif-i Şer'iye (Şer'i Vergiler)

Rüsum-ı Şer'iye de denilen bu vergiler dini temele dayanılarak alınan vergilerdi. Zekât, Öşür (Aşar), Cizye ve Haraç olmak üzere dört çeşitti.[225] Müslümanlardan alınan Zekât, yıllanmış olan nisab[226] miktarı paranın mükellef olarak vermek zorunda olduğu kırkta biri kadarıydı. Öşür ise, o yılın toprak mahsullerinden alınan onda bir oranındaki vergisiydi.

Cizye ve Haraç, Gayrimüslim tebaadan alınan vergilerdi. Bunlardan birincisi olan Cizye bir baş vergisiydi. Hane reisinden alınan bu vergi, mükellefin varlık durumuna göre alâ,

[225] Mithad Sertoğlu, a.g.e., s. 8.

[226] **Nisab**: Zekât vermek için nisab miktarı mala veya paraya sahip olmak gerekir. Bu miktar, zarurî ihtiyaçlardan başka 200 dirhem gümüş veya bu miktardan fazla maldır. Asli ihtiyaçlar ise mesken, binek, (en az altı aylık) yiyecek, giyecek ve hizmetçidir. Zekât için fazlalık olan bu paranın en az bir yıl üzerinden geçmiş olması gerekir.

evsat ve ednâ olarak tahsil edilirdi. Haraç ise Müslümanlardan alınan öşür vergisi gibi elde edilen mahsul oranında alınan bir vergiydi.

Cizye dışında[227] bu vergilerin sipahilerin maaşlarını ödenmesi için dirlik sahiplerince toplandığı bilinmektedir.[228] Fakat uygulamada ise tüm bu vergilerin mukataa yoluyla mültezimlere verildiği görülmektedir.[229]

2. Tekâlif-i Örfiye (Örfî Vergiler)

2.1. Raiyet Rüsûmu

Temeli *timar* sistemine dayanan Raiyet Rüsûmu, II. Murad devrine ait vesikalardan da anlaşıldığı üzere Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan beri uygulayageldiği örfi bir vergi usulüydü.[230] Doğrudan doğruya sipahiye ödenen bu vergilerin miktar ve özellikleri tüm kanunnamelerde açıkça düzenlenmişti.[231] Bu tür örfi vergilerin başında *çift resmi*[232] geliyordu. Çift terimi, bir çift öküz tarafından sürülebilecek tarla ölçüsünü belirtmek için kullanılmıştı. Toprağını işlemeyip boş bırakan çiftlik sahibinden ceza olarak *çiftbozan*[233] akçesi alınırdı. Hıristiyanlardan ise çift vergisi yerine *ispençe*[234] adı altında vergi toplanırdı.

Çift vergisiyle mükellef olan kimsenin evinde kalan ve evli olmayan erkek çocuklarına *mücerred* denirdi. Eğer mücerred evlenir ve bir çiftlik sahibi olamazsa *bennak* adını alırdı. Bunlar resm-i bennak denilen ve yılda 12 akçe olan örfî bir vergi öderdi.[235] Toprağı olmayan konar göçer yörüklerin evli olanlarından da bennâk kaydıyla vergi alınırdı.[236] Diğer taraftan

---

[227] Yalnız cizye doğrudan devlet hazinesine alınırdı. M.Ş.S., 48, s.53a-01 numaralı belgede perâkende-i Anadolu cizyesini toplamaya ebnâ-i sipâhiyândan yüz dokuzuncu bölükden Ahmed Mustafa Abdi'nin memur olduğundan bahsedilmektedir.

[228] İlber Ortaylı, a.g.e., s.134.

[229] M.Ş.S., 48, s.56b-03; "…*vakf-ı mezbûr mukâta'âtı mültezimi olan Hüseyin Çelebi bin Memi mahzarında takrîr-i da'vâ edip mezbûr Hüseyin Çelebi târîh-i mezbûra cânib-i vakfa âid olan öşr ve sâir rüsûmu aldıkdan sonra*…" ve M.Ş.S., 48, s.54b-01 "…*cezîre-i Sakız keferesinin cizyeleri ile bin yirmi dokuz Rebiü'l-âhirinin altısından vâki' Mart evvelinden altı sene altı yüz on beş yük akçeye Musa veled-i Karakaş ve Abraham veled-i Yasef nâm Yahudiler uhdelerinde iltizâm olup*…"

[230] Halil İnalcık "Osmanlılarda Raiyyet Rüsumu" T.T.K., ***Belleten***, S. 23, 1959: s. 576.

[231] İlber Ortaylı, a.g.e., s.136.

[232] M.Ş.S., 48, s.59a-04.

[233] M.Ş.S., 48, s.54a-03.

[234] M.Ş.S., 48, s.54a-01.

[235] Mithad Sertoğlu, a.g.e., s. 9.

[236] M.Ş.S., 48, s.61b-02; "…*Türkmen Ali Haleb Yörügânlarından olup Üsküdar re'âyâsından her vechile resm-i ağnâm ve resm-i bennâkı ve cürm-i cinâyeti bizimdir*…"

defterimizde Yengi Nahiyesi Kırcalu karyesinde sakin olan Yava Taifesinden[237] kanuna mugayir olarak resm-i bennak talep edildiğini ve bunun örfe ve şer'e uygun olmadığına ilişkin belge yer almaktadır.[238] Timarlarda olan göçebelerden alınan *resm-i haymana* da bu başlık altında sayabileceğimiz vergiler arasında yer almaktaydı.[239] Eğer göçebe olan reaya bir sipahinin toprağına kışlamak için uzun süre yerleşirse bu defa duhan resmi adı altında bir başka vergi alınırdı.

2.2. Tekâlif-i Şakka

Harp, doğal afet vb. olağanüstü hallere bağlı kalmadan ve şer'i dayanağı olmayan mali kurallarla tarh edilmiş olan bu tür vergiler, genel itibariyle halkın güç yetirilemeyeceği kadar ağır olan vergilerdi. Tekalif-i Şakka, genellikle kaza ve eyalet merkezlerinde hizmet eden memurların halktan kanunsuz olarak aldıkları vergiler için kullanılmıştır. Ayrıca merkezden gönderilen fermanlarda ise *avarız cemine me'mur* olan görevlilerin örfi vergi adı altında vergiler toplayarak reayayı *rencide ve remide* etmemeleri hususunda ciddi uyarılarda bulunulmuştur.[240] Defterimizde yer alan bâd-ı-hevâ kapsamında değerlendirebileceğimiz cürm û cinâyet, resm-i arûsane,[241] tapu,[242] duhan, yava, kahve[243] ve beytülmâl mâl-ı gâib û mâl-ı mefkûd[244] gibi vergiler bu vergilere örnek gösterilebilir.[245] Ayrıca bu vergilerin de diğer vergiler gibi mukataa yoluyla mültezimlere verildiği bilinmektedir.[246] Tekâlif-i Şakka kapsamında sayabileceğimiz diğer vergiler ise resm-i ağnam, resm-i kovan ve resm-i değirmendir.

2.3. Tekâlif-i Avarız

Avarız vergisi, başlangıçta düzenli olarak tarh olmayan ancak savaş vb. durumlarda ihtiyaç duyulduğunda divân kararıyla toplanan bir vergiydi. Ancak art arda ve uzun süren savaşlar bu verginin sürekli ve gündemde kalmasına neden olmuştur.

---

[237] Yave Keferesi de denilen bu taife kanun üzere bir beldede en fazla altı ay kalan konar göçer zümrelerden oluşmaktaydı.
[238] M.Ş.S., 48, s.70b-04.
[239] Halil İnalcık, a.g.m., s. 591.
[240] M.Ş.S., 48, s.58b-01.
[241] M.Ş.S., 48, s.47b-02.
[242] M.Ş.S., 48, s.70b-04.
[243] M.Ş.S., 48, s.54b-01
[244] M.Ş.S., 48, s.51a-02
[245] Halil Sahillioğlu, "Bad-ı Heva" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/bad-i-heva, C.4, İstanbul, 1991, s. 417.
[246] M.Ş.S., 48, s.54a-01.

Avarız vergisi hane üzerinden alınan bir vergi türüydü.[247] Örneğin, donanma için kürekçi istendiğinde on hane başına bir kürekçi çıkarılıyordu.[248] Kürekçi ihtiyacı karşılandığı takdirde diğer hanelerden kürekçilerin maaşı için ikişer akçe alınırdı.

Diğer bazı vergilerde olduğu gibi avarız vergisinden de bazı sınıf ve zümrelerin muaf olduklarını görmekteyiz. Bunlar köprücü, derbendci, doğancı, şahinci, tuzcu, madenci, suyolcu ve barutçu gibi belirli bir hizmeti yürütenlerle; kadı, nâib, sipahi, müderris, tekke-nişîn ve zâviye-nişîn gibi görevliler ve yaşlı, düşkün emekli ve bedenî sakatlıkları olan kimselerdi.[249] Bu hususta birtakım vergi memurlarının, defterde kayıtlı olmadıkları ve avarızdan muaf oldukları halde bazı hanelerden avarız adı altında vergi talep ettiklerini görmekteyiz.[250]

Avarız, öncelikle bedeni hizmet gerektiren; donanma için kürek yapmak, kale, köprü gibi yapılar inşa etmek veya malî anlamda ot, saman, zahire vermek gibi hizmetleri içeriyordu. Zamanla bu ihtiyaçlar karşılandığında kalan hanelerden avarız akçesi adı altında nakit akçe istenmiştir.[251]

Diğer bir avarız türü ise İmdad-ı Seferiyedir. Bu, sefer zamanı bölgeden geçecek olan Osmanlı Ordunun her türlü *konaklama* ve *iaşesini* o yerin halkı tarafından karşılanmasını ifade ediyordu.[252]

J. II. OSMAN DÖNEMİ VE HOTİN SEFERİNE DAİR BELGELER

Sultan II. Bayezid döneminden (1481-1512) XVII. yüzyılın başına kadar Osmanlı-Lehistan ilişkilerine oldukça önem verilmiş ve dostluk çerçevesinde devam ettirilmesi sağlanmıştı. Ancak son dönemlerde Lehistan'ın Osmanlı egemenliği altındaki Boğdan'a müdahalelerde bulunması ve Kazak eşkıyalarının Karadeniz kıyısındaki vilayetlere akınlar

[247] M.Ş.S., 48, s.56b-01; "…hâne avârızımından ise avârızını…"

[248] M.Ş.S., 48, s.58b-01; "…ol mikdâr avârız hânesinin her on hânesinden bir nefer kürekçi ihrâc ettirüb…"

[249] M.Ş.S., 48, s.58b-01;"… bi'l-cümle mütekâ'idîn ve sipâhîzâde ve tekke-nişîn ve zâviye-nişîn ve köprücü ve derbendci ve elü emirlü ve berâtlü ve mu'tak kul ve pir-i İslâm ve kapucu oğullarından ve bi'l-cümle avârız-ı divâniyeden mu'âf ve müsellem olanlardan olup…"

[250] M.Ş.S., 48, s.58b-01; "…hilâf-ı şer'-i ve kanûn defterimizde avârız yoğiken avârız vesâir tekâlif-i örfiye teklif eyleyüb rencîde ve remîde eyledikleri…"; "…âdet ve defterleriyle avârızhânesi kayd olmuş evleri ve yerleri yoğiken avârız cem'ine me'mûr olanlardan celb-i mâl içün avârız deyü vesâir tekâlif-i örfiye teklîf ve taleb edip rencîde ve remîde eyledikleri…"

[251] M.Ş.S., 48, s.59b-01; "…on iki gün köprücüler hıdmetine gelmeyenlerden fermânım üzere yüzer akçelerin aldırub…"

[252] İlber Ortaylı, a.g.e., s.141.

düzenlemesine göz yunması bu ilişkilerin II. Osman zamanında tamamen bozulmasına neden olmuştu.[253]

Aynı Dönemde Özi Valisi İskender Paşa'nın Lehlilere karşı kazanmış olduğu başarı II. Osman'ın Lehistan seferine karar vermesinde önemli etkisi olmuştu. Ancak 1621 yılı II. Osman için birtakım olumsuzlukların yaşandığı bir yıldır. Öncelikle kendisi seferdeyken, hükümdar olma ihtimalinden dolayı kendisinden üç ay küçük olan erkek kardeşi Şehzade Mehmed'i boğdurtmuş[254] ve bu olayın hemen ardından yaşanan zorlu kış mevsimi II. Osman'ın uğursuzluğuna yorumlanmıştı.[255] Nitekim 9 Şubat 1621 tarihinde yaşanan aşırı kar yağışı nedeniyle zahire gemileri İstanbul'a yanaşamamış, bu da fiyatların yükselerek büyük yokluk yaşanmasına sebep olmuştu. Diğer bir olay ise Sadrazam Ali Paşa'nın[256] ölümüyle yerine Ohrili Hüseyin Paşa'nın[257] sadarete getirilmesiydi. Son olarak Leh Seferi için İstanbul'dan gösterişli bir şekilde ayrıldıktan sonra Dâvut Paşa Sahra'sında otağ kurduğu 29 Nisan tarihinde güneş tutulmasının yaşanması hadisesidir. Bu olay sefere çıkan askerler arasında büyük huzursuzluğa neden olmuş ve bu savaşın kendilerine uğursuzluk getireceği dedikodularının yayılmasına neden olmuştu.[258]

Tüm bu olumsuzluklara rağmen Sefere devam etme kararı alan II. Osman asıl sıkıntıyı, sefere timarlı sipahileriyle birlikte katılması gereken alay beylerinin sefere katılmamasıyla yaşamıştır. Bu durum ileride II. Osman'ın ordu üzerinde ıslahat fikrinin neden olacaktır. Nitekim yapılan yoklamalarda sefere katılmadığı anlaşılan timar sahipleri azledilerek

---

[253] Yaşar Yücel "Yeni Bulunan II. Osman Adına Yazılmış Bir 'Zafernâme'." ***Belleten***, S. 170, Ankara, 1979, s. 318.

[254] 12 Ocak 1621 tarihinde Şehzade Mehmed'in boğulduğu esnada yapmış olduğu beddua II. Osman'ın kaderini etkilediği rivayet edilir. "…kaçan ki Sultan Osman Hotin seferine azimet itdikde gendüsünden üç ay küçük karındaşı Şehzade Mehmed Hân'ı boğmakdan murad ben seferde iken yahtemildir ki dimağında saltanat sevdası ola deyu ol bî-günah nazlûmi boğarken âhir nefesi bu oldu ki: "Ben ömrümden nice nâ-murad oldum ise, Hak Taâlâ Hazretlerinden ricam budur ki sen dahî tahtından ve ömründen nâ-murad ve mahrûm olasın." dimiş idi…" Hasan Yaşaroğlu "Osmanlı'da Bir Darbe ve Tahlili: Genç Osman Örneği" **Turkish Studies**, 2013, s.722.

[255] Hasan Yaşaroğlu, a.g.m., s. 723. "…ol yıl şehr-i İstanbulda ihrak çok vâki oldi; ol yıl Bezzaz-istân ve cümle çarsu ihrak olup bin yirmi sekiz tarihinde üç gün ve dört gice kesret bârân öyle oldı ki silden çok mahalle harâp oldu, hatta Aksaray kurbunda Koğacı Dede mahallesi su içinde kalup, Kasımpaşa' da dahî çok evler harap oldı ki görülmüş degil idi, ve ol kışın yazında emr-i Hakla bir tâûni ekber oldı ki tafsili lazım degil görenler bilürler, ve bin otuz senesinde Mecmau'l-Bahreyn ki Üsküdar ve Beşiktaş arası donup kara gibi oldı âdemler gezüp Üsküdar'dan İstanbul'a yürüyerek gelirler idi…"

[256] 23 Aralık 1619 tarihine kadar Kapudan Paşa olan ve kazandığı büyük başarılar ve ganimetler sebebiyle sarazamlık makamına getirien Güzelce Ali Paşa 9 Mart 1021 tarihinde vefat ederek çok kısa bir sadaretlik görevi yapmıştır. M.Ş.S., 48, s.54b-01 "…*kapudân-ı sâbık vezir-i azam iken merhûm olan Ali Paşa zamânında*…"

[257] M.Ş.S., 48, s.14a-01; Ali Paşa'nın vefatından sonra Sadaret makamına geçecek olan Vezir-i Sanî Hüseyin Paşa'nın Manisa'da olan zeametlerinden bahsedilmektedir. "… *Hüseyin Paşa yesserallâhu mâ yeşâ hazretlerinin kazâ-i Mağnisa'da olan ze'âmetleri*…"

[258] Kadir Kazalak, Tufan Gündüz "II. Osman'ın Hotin Seferi (1621)" ***OTAM*** (Haziran 2003): s. 134.

toprakları bir başkasına tevcih edilmiştir.[259] Diğer yandan sefer sırasında büyük yararlılık gösterenlerin de taltif edilerek ödüllendirildiği görüyoruz.[260]

Osmanlı ordusu sırasıyla önce Edirne ardından İsakçı'ya gelmiş burada Tuna üzerinde köprü inşa ederek karşıya geçmiş[261] ve daha sonra Hotin Kalesi önlerine ulaşmıştır (2 Eylül 1621). Yaklaşık bir ay süren kuşatma ve taarruzun ardından zor durumda kalan Leh Kralı, Eflak Voyvodasının arabuluculuğuyla barış anlaşması imzalamıştır.[262] II. Osman, beklediği gibi bir sonuç elde edememiş olsa da İstanbul'a dönüşte tıpkı dedesi Kanuni Sultan Süleyman gibi büyük bir zafer alayıyla karşılanmıştır. Defterimizde yer alan bu zafer şu kısa cümle ile ifade edilmiştir:

"…*mukaddemâ cenâb-ı celâlet meâbım gayret-i mülukanem ve hamiyet-i hüsrevâne iktizâsıyla asâkir-i nusret meâşirimle Leh Kralı'nın üzerine varub sudûr eden serkeşliği mukâbelesinde fevka'l-me'mûl kûşmâl verildikden sonra ecdâd-ı 'izâm firdevsî rükâdım eslâf-ı eşrâf-ı cennet-me'âd ve enârallahu te'âlâ*…"

Leh seferinde büyük yararlılıkları ve hizmetleri olan Anadolu Beylerbeyi Hacı Paşa, Sefer dönüşünde sahip olduğu sancağının bir başkası tarafından tasarruf edildiğini görmüştür. Bunun üzerine sultana şikâyette bulunmuş ve ardından gönderilen fermanla tekrar sancağı kendisine inayet edilmiştir.[263]

Sonuç olarak pek parlak olmayan bir zaferden dönen II. Osman bu başarısızlığın sebebinin ordunun düzensizliğinde yattığını iyi biliyordu. Bir taraftan uyguladığı baskıcı tavırlar Kapıkulu ve Yeniçeriler arasında rahatsızlık uyandırırken diğer taraftan hacca gitme kararını açıklamış olması, iktidar boşluğu oluşturacağı endişesiyle tepkilere neden olmuştu. Deniz seferi üzerinden önce Mısır ve ardından Hicaz'a gitme planı yapan II. Osman donanmanın hazırlanması için sancak ve kazalara fermanlar göndermiş, tedarik edilecek

[259] M.Ş.S., 48, s.14a-01; Palamud karyesinde beş bin akçe timar mutasarrıfı olan Mehmed'in Leh Seferine katılmaması üzerine timarı Ali'ye tevcih edilmiştir.

[260] M.Ş.S., 48, s.69a-02; Sinan Bey Medresesinde mütevelli iken Leh Seferinde hizmetlerinden dolayı görevlerinde yükseltilen Mehmed ve Mustafa'dan bahsedilmiştir.

[261] M.Ş.S., 48, s.52b-01; "…*Aydın ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Osman dâme mecduhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki tahsîline me'mûr olduğun mukâtâ'at malından İsakçı nâm mahalde vâki' köprübaşı nâm mevzi'de ordu-yu hümâyûnuma otuz yük akçe irsâl ve îsâl ve dâhil-i hazîne itdirilmek emr olmuşdur*…"

[262] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, ***Osmanlı Tarihi***, C. 3, TTK, Ankara, 1995, s.132.

[263] M.Ş.S., 48, s.47b-01.

kürekçiler[264] ile tüfenkli cebelülerin[265] nevruza kadar (21 Mart) tersâne-i âmireye irsal edilmesi hususunda emrini bildirmiştir.

19 Mayıs 1622'de Hac Seferi için Üsküdar'a geçme emrini veren II. Osman, Şeyhülislâm'ın göndermiş olduğu *"Padişahlara hac lazım değildir, yerinde oturup adl eylemek evlâdır. Câ'iz ki bir fitne zuhûr eyleye."* fetvasına rağmen niyetinde vaz geçmemiştir.[266] Fakat onun bu tutumu Yeniçeri ve Sipahilerin ayaklanmasına neden olmuştur. Sonuç olarak ulemâ ve ümerânın ittifakıyla II. Osman 20 Mayıs tarihinde şehit edilerek babası Sultan Ahmed'in yanına defnedilmiştir.

[264] M.Ş.S., 48, s.62a-01; "…*mukaddemâ her biriniz taht-ı kazânuzdan kürekçi ihracı nevrûzdan mukaddem der sa'âdetime getirüb tersâne-i âmireme teslîm ve itmâm-ı hıdmet eyleyesiz*…"

[265] M.Ş.S., 48, s.62a-01; "…*livâ-i mezbûr alay beyisine muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyesin ki zü'amâ ve erbâb-ı timârı ile her uç beyin bir tüfenklü yarar cebelüleri ile nevrûzdan mukaddem âsitâne-i saadetime gelip tersâne-i âmiremde sefer-i mühimmâtı ile hâzır ve müheyyâ bulunalar ki gemiler donandıkda gemilere girüb mahall-i me'mûra varub edâ-i hıdmet eyleyeler*…"

[266] İslam Tarihi ve Medeniyeti, ***Osmanlı Tarihi I***, Siyer Yayınları, İstanbul, 2018, s. 570.

İKİNCİ BÖLÜM

48 NUMARALI (1030/1620) TARİHLİ MANİSA ŞER'İYE SİCİLİ'NE GÖRE MANİSA

A. MANİSA'NIN TAŞRA TEŞKİLAT YAPISI

Osmanlı Devleti'nde taşra idaresi sırasıyla köy, nahiye, kaza, sancak (livâ) ve eyalet şeklinde teşkilatlanmıştı.[267] Eyaletlerin başında Beylerbeyi (*Mir-i miran*)[268] bulunurdu. Sancakbeyleri ise sancağın en büyük ve yetkili idarecisiydi. Sefer-i hümâyun sırasında idaresindeki timarlı sipahilerle birlikte savaşa gitme zorunluluğu vardı. Ayrıca Sancakbeyleri sancağın merkezinde bulunan en büyük kazada ikamet ederdi. Saruhan Sancağı şehzade sancağı olmasından dolayı merkez olarak Manisa kullanılmıştır.[269]

Tablo 10: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Sancak İsimleri

Sancak İsimleri				
Anadolu	Cezire-i Midillü	Karahisar	Menteşe	Sığla
Aydın	Cezire-i Sakız	Karesi	Muğla	Sultanönü
Beyşehir	Hamid	Kütahya	Saruhan	
Biga	Hüdavendigar	Mar'aş	Sığacık	

Taşra teşkilatının çekirdek yapısını oluşturan kazaların her birinde şehrin en yüksek yöneticisi olarak *kadı* bulunurdu.[270] İlmiye sınıfından olan Osmanlı *kadı*sı diğer İslâm devletlerinden farklı olarak özgün bir yere sahip olup kazanın adlî ve mülkî idaresinden

[267] Yusuf Halaçoğlu, ***Osmanlı Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı***, TTK, Ankara, 2014 s. 85

[268] Defterimizde adı geçen mir-i miran isimleri şöyledir: "*...mîr-i âhur-ı evvel olan Süleyman Anadolu Beylerbeyi payesiyle Saruhan mutasarrıfı...*", "*...Anadolu Beylerbeyi olub bundan akdem Saruhan sancağına mutasarrıf olan Hacı Mehmed Paşa...*", "*...el-Hâc el-Fakîr Hasan Paşa Mir-i Mirân-ı Anadolu...*", "*...sâbıkan Rumeli Beylerbeyisi olub hazîne-i âmirenin başdefterdârı Hasan Paşa...*" ve "*...Maraş Beylerbeyisi Mustafa...*".

[269] Feridun Emecen, age, s. 26.

[270] İlber Ortaylı, ***Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi***, Cedit Neşriyat, Ankara, 2008, s.281; M.Ş.S., 48, s.67a-02 Defterimizde yer alan Manisa Kadılarının isimleri 13 Zilka'de 1030 tarihinden önce Şükrullah Efendi ve bu tarihten sonra Abdullah Efendi olarak gözükmektedir.

sorumluydu.[271] Buna rağmen *kadı*ların ceza verme yetkisi bulunmazdı. Onun yerine icra yetkisini[272] ehl-i örf de denilen seyfiye sınıfından olan subaşılar[273] yerine getirirdi. Ayrıca tıpkı subaşılar gibi geceleri kolluk görev yapan asesler (yasakçı)[274] de *kadı*lara yardımcıydı.

Tablo 11: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Nahiye, Kaza ve Kasaba İsimleri

Saruhan Sancağı Nahiye, Kaza ve Kasaba İsimleri		
Manisa (Merkez Kaza)	Gördes/Gördos (Kaza)	Mendehorya/Kemaliye (Kaza)
Adala (Kaza)	Gördük (Kaza)	Menemen / Tarhanyat (Kaza)
Akhisar (Kaza)	Güzelhisar (Kaza)	Nif (Kaza)
Belen (Nahiye)*	Güzelcehisar (Kaza)	Palamud (Nahiye)
Borlu (Kaza)	Ilıca (Kaza)	Turudlu (Kasaba)
Emlak (Nahiye)	Kırkağaç (Kasaba)	Yengi (Kaza-Nahiye)*
Foça (Kaza)	Marmara (Kaza)	Yurtdağı (Nahiye)

*Kadı*lar görevlerine başlamalarından itibaren kazaskerlere ve dolayısıyla sadrazamlığa bağlı idiler.[275] Sicilimizde 13 Zilkade 1030 tarihli Manisa *Kadı*sı Abdullah Efendi'nin göreve başlamasına ilişkin belge de yer almaktadır.[276] Ayrıca bir önceki Manisa *Kadı*sının Şükrullah Efendi olduğunu da biliyoruz.[277]

[271] İlber Ortaylı, "Kadı" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/kadi#2-osmanli-devletinde-kadi, C. 24, İstanbul, 2001, s. 69.

[272] Mustafa Avcı, ***Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar***, İstanbul, 2004, s.63

[273] Defterimizde yer alan Subaşı isimleri şöyledir M.Ş.S., 48, s.11a-02 "… *Subaşısı Ali Bey ibn-i Yusuf*…" ve M.Ş.S., 48, s.55a-01 "… *zahrü'l-a'yân Süleyman Ağa Subaşı Yeniçeriyân*…"

[274] Ortaylı, İlber, ***Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı***, Ankara,1994, s. 35; M.Ş.S., 48, s.12a-01; M.Ş.S., 48, s.54b-01

* M.Ş.S., 48, s.70b-01; Belen Nahiyesi ve Yengi Kazası 23 Zilhicce 1029 tarihli fermanla tekrar Manisa kadılığına bağlanmıştır.

[275] Mehmet Zeki Pakalın, a.g.e., C.2, s. 125; Defterimizde geçen kazasker ismi şöyledir. M.Ş.S., 48, s.70b-02 "…*el-Fakîr Seyyid Mehmed el-Hüseynî el-Kadıasker-i Anadolu*…", M.Ş.S., 48, s.75a-03 "…*el-Fakîr Musa el-Kadıasker-i Anadolu*…"

[276] M.Ş.S., 48, s.63a-01

[277] M.Ş.S., 48, s.19a-02 ve M.Ş.S., 48, s.27b-02

*Kadı*ların yargıçlık ve noterlik görevlerinin dışında teftiş, tebliğ ve tevzi görevleri de vardı.[278] Ancak bu görevlerini yerine getirirken yalnız değillerdi. *Kadı*ların nahiyelerde kendi adlarına vazife gören nâibleri[279] bulunurdu. Ayrıca mahkemelerde sicil kâtipleri, muhzır[280], muhtesib[281], tercüman[282] ve kassam[283] gibi yardımcı memurları da bulunmaktaydı.

B. SİCİL KAYITLARINA GÖRE MANİSA MAHALLELERİ

Mahalle sözcüğü Arapça kökenli bir kelimedir. (اَلْحُلُولُ - اَلْحَلَلُ) (*el-halel ve el-hulûl*) kelimelerinden türeyen bu kelime "bir yere nüzul edip konmak, yerleşmek"[284] anlamlarına gelmektedir. Kamus-ı Türki'de ise "*Bir şehir veya kasabayı oluşturan kısımların her biri ki evlerin bir araya gelmesinden meydana gelir ve ekseriya bir cami ve imamı vardır.*"[285] şeklinde açıklanmıştır. Bu anlamıyla mahalle, bir şehrin ya da kasabanın en temel fiziksel oluşumunu ifade ederken; sosyal anlamı itibariyle de -*aileden sonra*- aynı fiziksel çevrede bir arada yaşayan ve aralarında örgütsel ilişkiler bulunan toplulukları ifade eder.[286]

Osmanlı şehir anlayışında kent ve kasaba "*Cum'a kılınır ve bazarı durur.*"[287] yer olarak tanımlanmıştır. Bütün Osmanlı şehirlerinde olduğu gibi Manisa mahalleleri de birer dini mekân olan camii ve mescidin etrafında şekillendiği düşünülmektedir.[288] Bu bağlamda mahallelerde oluşan han-hamam, çarşı ve medreseler Manisa'yı tam bir şehir hüviyetine kazandırmıştır.[289]

---

[278] İlber Ortaylı, ***Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi***, Cedit Neşriyat, Ankara, 2008, s. 288

[279] M.Ş.S., 48, s.14b-01, "...kasaba-i Nif mahkemesinde nâibü'ş-şer'-i şerîf Hasan Efendi ibn-i Şeyhî huzurunda..."

[280] M.Ş.S., 48, s.14b-01

[281] M.Ş.S., 48, s.23a-04

[282] M.Ş.S., 48, s.54b-01

[283] M.Ş.S., 48, s.52a-01

[284] Vankulu Mehmed Efendi, ***Vankulu Lügati***, TYEKB, C.2, s.1813

[285] Şemseddin Sami, a.g.e., s. 1304

[286] Musa Şahin, Esra Işık "Osmanlı'dan Cumhuriyete Mahalle Yönetimi" ***Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*** / 30 (Haziran 2015) s. 223

[287] Özer Ergenç "Mimar Sinan'ın Yaşadığı Dönemdeki Osmanlı Türk Kenti Hakkında Kısa Bilgiler" ***Mimarlık***, S.179, Ankara, 1982, s.22

[288] Özer Ergenç, "Osmanlı Şehirlerindeki Yönetim Kurumlarının Niteliği Üzerinde Bazı Düşünceler" ***8. Türk Tarih Kongresi***, Ankara, 1981, s. 1270 "*Osmanlı çağındaki tanımıyle mahalle, aynı mescidde ibadet eden cemaatin aileleri ile birlikte ikamet ettikleri şehir kesimidir. Diğer bir deyimle, birbirini tanıyan, bir ölçüde birbirlerinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan kişilerden oluşmuş bir topluluğun yaşadığı yerdir.*"

[289] Feridun Emecen, ***XVI. Asırda Manisa Kazası***, T.T.K., Ankara, 2013, s.51 "*Bir Cami etrafında teşekkül eden mahalleler için tipik bir başka misal de Cami-i Cedid mahallesinin kuruluşudur. Bu mahalle 1531'de mevcud*

Manisa'da ilk mahalleler hemen dış kalenin etrafında gelişmiştir.[290] Bu mahallelerin tespiti zor olsa da Mufassal Tahrir Defterleri ile Vakıf ve Şer'iye Sicil Defterleri bu konuda bizlere ışık tutmaktadır. Bu mahalleler; Attar Hoca (Eyne Gazi), Camii Kebir, Çapraslar-ı Kebir ve Sagir, Çarşı, Derehamam, Gürhane, İlyası Kebir ve Sagir, Karahisar, Kirdeci (Yenice), Narlıca, Serabad, Zindan (Eskihisar) mahalleleridir.[291]

Osmanlı mahalle yapısında genel olarak mahalleyi oluşturan toplumsal unsurlarda din ve millet etkeninin belirleyici olduğunu gözlemlenmektedir. Fakat bu durum Manisa'da diğer Osmanlı şehirlerinin aksine kesin olarak belirleyici bir etken değildir.[292]

XVII. yüzyıl Manisa'sında Müslüman mahallelerin dışında ağırlıklı olarak gayrimüslimlerin yaşadığı bir Rum, bir Yahudi ve biri Ermeniyan-ı Bala (Aşağı) ve diğeri Ermeniyan-ı Sufla olmak üzere iki Ermeni mahallesi olmak üzere toplam dört adet mahalle bulunmaktadır.[293] Ayrıca Çalışmamıza konu olan sicilde gayrimüslimlerin de yaşadığı birkaç Müslüman mahallesinden söz edilmektedir[294] ki ileride bu konuyu ayrıca değineceğiz. Defterimizde tespit ettiğimiz toplam elli üç mahallenin isimleri ise şöyledir.

Tablo 12: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilinde Yer Alan Mahalle İsimleri

Mahalle İsimleri	Defterdeki Yeri
Akmescid	405/ 413/ 415/
Alaybeyi	233/ 253/
Ali Ağa	220/ 265/ 274/ 364/
A'malar	287/ 403/
Arabalanı	112/
Aşağı Ermeni	67/ 119/ 156/
Attarece	1/ 68/ 69/ 193/ 194/ 249/ 275/
Ayni Ali	6/ 48/ 62/ 74/ 86/ 111/ 113/ 117/ 190/ 213/ 251/

değildir. Hafsa Sultan Camii ve İmareti inşaasından sonra (1522-1523) bu külliyenin etrafında hemen bir mahalle teşekkül etmiş…"

[290] Feridun Emecen, a.g.e, s. 48.

[291] Mehmet Karakuyu "Manisa şehrinde mahallelerin tarihsel gelişimi" ***Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi***, C. 4, S. 2, 2007, s. 4

[292] Feridun Emecen, age, s. 48.

[293] Mehmet Karakuyu, a.g.m. s. 11; M.Ş.S., 48, s.12a-03; M.Ş.S., 48, s. 21b-02

[294] Öreğin M.Ş.S., 48, s. 72b-04 "*Medine-i Mağnisa'da Zeytüncük Mahallesinde olan Ermeni Tâifesinden Meryam bint-i Tanrıvermiş nâm bikr-i bâliğa zevci Sefer veled-i Durmuş nâm Ermeni muvâcehesinde*…"

Baba Kuyusu	7/ 23/ 55/ 81/ 85/ 129/ 138/ 217/ 218/ 259/ 270/ 271/
Bektaş	35/ 36/ 54/ 64/ 66/ 175/
Bölicek (=Bölücek)	55/ 79/ 125/ 169/ 172/
Camii-i Kebir	64/ 257/
Çaprastlar-ı kebir	5/ 27/ 92/ 158/ 159/
Çaprastlar-ı sagir	16/ 17/ 18/ 60/ 72/ 110/ 211/ 242/ 260/ 261/ 264/ 272/ 422/
Çarşu	14/
Çengizade	167/ 421/
Danişmend Halil	18/ 65/ 100/ 122/ 136/
Davud Fakih	91/
Debbağhane Mahallesi	184/
Dere	237/
Derviş Ağa	14/ 31/ 50/
Deveciler	32/ 65/ 78/ 100/ 232/ 362/ 369/
Dilşikar	12/
El-Hac İlyas-ı Kebir	51/
El-Hac İlyas-ı Sağir	22/ 92/
El-Hâc Yahya	199/
Emirler	214/
Enarlıca	34/ 37/ 38/ 58/ 139/ 140/
Gökdaşlı (=Göktaşlu)	100/ 128/ 188/ 273/
Gürhane	83/ 262/ 268/
Hacı İlyas	42/
Hacı İlyas-ı sagir	41/ 96/ 183/
Hacı İvaz Paşa	52/
Hüsrev Ağa	61/ 155/ 173/
İbrahim Çelebi	8/ 93/ 94/ 236/
İmad	167/ 168/ 181/ 201/ 243/
Kara Yunus	43/ 46/ 163/ 173/ 196/ 206/ 207/ 268/ 414/

Karahisar	127/ 130/ 180/ 197/ 216/ 221/ 241/ 304/ 370/
Kasım Paşa	185/
Kirdeci	84/
Koca Lâla Paşa	84/
Kurşunlu Türbe	40/
Niflizâde	2/ 387/
Sakalar	287/
Saz	26/ 420/
Serâbâd	100/ 103/ 120/ 121/ 123/
Seydi Hoca	215/ 219/ 226/ 229/ 230/ 238/
Sultan	104/ 114/ 145/
Yarhasanlar	11/ 114/ 200/ 203/ 205/ 423/
Yaviler	253/
Yeni Cami	70/
Yenice	227/ 313/
Zeytüncük	228/ 231/ 313/ 417/

Ancak bu mahallelerin dışında 1571-1575 mufassal tahrir defterlerinde[295] yer alan mahalleler de bulunmaktadır. Bunlar: *Çıracılar, Hüccâc, İbn-i Nâzî, İsa Fakih, Karaköy, Miralay, Musalla-i Nev, Nasırlu, Nişancı, Recai, Surnâzen, Zindan* Mahalleleridir. Bu mahallelerle birlikte 16. Yüzyılın son çeyreği ile 17. Yüzyılın ilk çeyreği döneminde Manisa'da altmış beş mahallenin varlığından söz edebiliriz.

C. TOPLUMSAL YAPI

Osmanlı toplumunu genel olarak iki grup altında inceleyebiliriz. Bunlardan birincisi devletin yönetiminde yer alan ve vergiden muaf olan *askerî* sınıf ile diğeri bu sınıf dışında kalan ve vergi vermekle mükellef *reaya* sınıfıdır.[296]

[295] Feridun Emecen, a.g.e. ss.48-50
[296] Yusuf Hallaçoğlu, ***XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı***, TTK, Ankara, 2014, s.105-106

Askerî sınıf, görevleri itibari ile hem askerlik yapan hem de memuriyet kısmını oluşturan **seyfiye**, **ilmiye** ve **kalemiye** sınıflarından oluşurdu. Seyfiye sınıfını meydana getiren sipahiler, sancakbeyleri, beylerbeyi, vezirler vb. görevliler kendilerine verilen dirlik (*timar*) karşılığı reayadan devlet adına vergi toplar ve sefer döneminde *ordu-yı hümâyûna* asker çıkarırlardı. Asker çıkarmayan veya sefere katılmayan bu görevlilerin elinden dirlikleri alınırdı.[297]

Şehir, kasaba, karye veya çiftliklerde yaşayan ya da konar göçer olan *müslim ve gayrimüslim* halkın tamamına ise reaya[298] denirdi. Bu sınıf, kanunnâmelerde miktar ve özellikleri tanımlanmış olan öşür, cizye ve genel tanımlamasıyla raiyet rüsûmu[299] (*çift, ispençe, duhan, bâc vb.)* denilen şer'î ve örfî vergileri vermekle yükümlüydü.

Osmanlı toplumu, dönemin şartları itibariyle tam bir tarım toplumuydu. Bu yüzden nüfusun büyük bir bölümü köyde ve kırsalda yaşıyordu. Bu durum dönemin Saruhan Sancağı ve Manisa şehri için de çok farklı değildi. Nitekim XVI. yüzyılın son çeyreğinde Manisa şehir nüfusunun toplam nüfusa oranının sadece %20 olduğunu görüyoruz.[300]

Defterimizdeki Saruhanlı Sancağına ait köy adları ve bağlı oldukları kazalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 13: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Saruhan Sancağı Köy İsimleri

Adagölü	اطه کولی	Manisa		Kara Ali	قره علی	-
Ahmed Paşalı	احمد پاشالی	Manisa		Karaayidlü	قره ایدلو	Ilıca
Alacayaka	آلاجه یاقه	-		Karaca Ahmed	قره جه احمد	-
Alan Yurt	آلاك یورت	Manisa		Karaköy	قره کوی	Manisa
Bahadırlu	بهادرلو	Manisa		Kara Mustafalar	قره مصطفالر	-
Bahşayişler	بخشایشلر	Manisa		Karaoğlanlı	قره اوغلانلو	Manisa

[297] Nitekim Leh Seferi ve derya seferine katılmayan iki dirlik sahibinin timarları ellerinden alınmıştır. M.Ş.S., 48, s.53b-02 "…*Palamud nâhiyesinde Doğancı nâm karye ve gayrıdan iki bin beş yüz akçe timârı olan Hasan bu def'a me'mûr olduğu Leh küffârı seferine gelib ve alay karavellerinde ve tabur muhârebelerinde mevcûd bulunmayub timârı mahlûl olmağın*…" ve M.Ş.S., 48, s.70a-02 "…*Mağnisa nâhiyesinde Çarık Çiftliği ve Kocaali Çiftliği ve gayrıdan beş bin akçe timâra mutasarrıf olan Mehmed memûr olduğu deryâ seferine varmayub timâr mahlûl oldukda*…"

[298] Reaya sözcüğü birçok yerde "*reaya ve beraya*" şeklinde ifade edilmektedir. Halktan vergi toplama esnasında zulüm ve sıkıntı vermekten sakınmaları hususunda gönderilen emr-i şerifte bunu açıkça görmekteyiz. M.Ş.S., 48, s.49b-03 "…bu bahâne ile re'âyâ ve berâyâyı zulm ve te'addîden ihtirâz eyleyüb ahsen-i vechle itmâm-ı maslahat eyleyesüz…"

[299] bkz. Halil İnalcık, "Osmanlılarda Raiyyet Rüsumu" TTK, ***Belleten***, XXIII (1959), s. 575

[300] Feridun Emecen, age, s. 156.

Balıklu	بالقلو	Manisa		Kaşıkçı	قاشقچی	Manisa
Balıklağu	بالقلغو	Adala		Keçilü	كچيلو	Manisa
Balluca	بالوجه	-		Keçilü	كچيلو	Marmara
Bargir	باركير	Manisa		Kemaloğlu	كمال اوغلى	Manisa
Bektaş	بكتاش	Manisa		Kepeneklü	كپنكلو	Manisa
Belen	بلك	Manisa		Kıran	قيراك	-
Beydere	بكدره	-		Kırcalu	قيرجه لو	Yengi
Boz	بوز	Manisa		Kırtık	قرتيق	Manisa
UncuBoz	اونجى بوز	Manisa		Kirizman	كرزمان	-
Burunviran	بورون ويران	-		Konurcalı	قوكورجه لى	Manisa
Çalışlar	چالشلر	Manisa		Kör	كور	Manisa
Çaltı	چالتى	Manisa		Köseler	كوسه لر	-
Çanşa	چاكشه	Manisa		Mahfiller	محفللر	Manisa
Çernik	چرنيك	Adala		Mahfiller	محفللر	Palamud
Çiftçilü	چفتچيلو	Manisa		Naiblü	نائبلو	Manisa
Çukur	چقور	Menemen		Ormancı	اورمانجى	Manisa
Depecik	دپه جك	Adala		Orta	اورته	Manisa
Depecik	دپه جك	Manisa		Öksüzce	اكسزجه	Nif
Doğancı	طغانجى	Palamud		Örencik	اورنجك	-
Dûlek-i Kebîr	دولك كبير	Manisa		Palamud	پلامود	Manisa
Düğlek	دوكلك	-		Sabuncu	صابون جى	-
Eddeler	ادّه لر	Yengi		Salih	صالح	-
El Hâc Haliller	الحاج حليللر	-		Saruhanlı	صاروخانلو	Manisa
Emrudlu	امرودلى	Nif		Sekerlü	سكرلو	-
Erdellü	اردللو	Manisa		Sekilik	سكلك	Manisa
Etmeksiz	اتمك سز	Nif		Selimşahlı	سليم شاهلى	-
Evrenos	اورنوس	-		Sertulanlı	سرتلانلو	Manisa
Eyne Deresi	اينه دره سى	Manisa		Şeyh Kebir	شيخ كبير	Menemen
Gökkaya	كوك قيا	Ilıca		Şirmerd	شيرمرد	Manisa

Gökçe	كوكچه	-		Tahtalı	تخته لى	-
Gömeçlü	كمچلو	Manisa		Tatar	تاتار	-
Hacılar	حاجى لر	-		Temirci	تميرجى	Manisa
Hasırcı	حصيرجى	Manisa		Turud	طورود	Yengi
Hoca Ömerlü	خواجه عمرلو	Ilıca		Turud	طورود	Nif
Horos	خروس	Manisa		Uzun Hasanlar	اوزون حسنلر	Yurtdağı
Işık Hacı	ايشق حاجى	Manisa		Yazıcılu	يازيجيلو	Menemen
İğdecik	ايكده جك	-		Yemişli	يمشلى	Marmara
İncüklü	اينجكلو	-		Yenmiş	يكمش	Nif
Kadı	قاضى	Manisa		Yenice	يكيجه	Manisa
Kadılar	قاضيلر	Manisa		Yeregiren	يره كرن	Manisa
Kâfirboz	كافربوز	-		Ziftçiler	زفتجى لر	Manisa

Osmanlı toplumunu meydana getiren en önemli unsurlardan biri de konar-göçer topluluklardır. Yaylak-kışlak arasında sürekli hareket halinde olan bu topluluklar Anadolu ve Rumeli'de sürekli kendini göstermiştir. *Yörük*[301] adı verilen bu Türkmen aşiretleri, köylülerin vermiş olduğu toprağa bağlı vergilerden muaftılar. Ancak koyunu olan Yörüklerden *resm-i ganem* adı altında iki koyuna bir akçe koyun resmi, koyunu olmayanlardan ise on iki akçe *resm-i kara* alınırdı. Eğer Yörükler tıpkı köylüler gibi yer tutup ziraat ederlerse öşür ve salarlığın yanında *resm-i boyunduruk* adında on iki akçe vergi alınırdı.[302] Ayrıca konar-göçer Yörüklerden bu vergilerin dışında *yave akçası*, *resm-i ağıl*, *resm-i arus* ve *bad-ı hevâ* gibi vergiler de alınırdı.[303]

[301] Faruk Sümer, "Yörükler" maddesi, TDVİA., https://islamansiklopedisi.org.tr/yorukler, C. 43, İstanbul, 2013, s. 570. "*Yörük kelimesi "yörümek" fiilinden -k ekiyle yapılmış bir ad olup "yürüyen" demektir; sözlükte "göçebe, göçer-ev, göçer" mânasına gelir…Yörük kelimesi göçebe yaşayış tarzını gösterir biçimde kanunnâmelerde zikredilir… Osmanlı tahrir kayıtlarında Anadolu, Suriye ve Irak'ta yaşayan bütün Türk toplulukları yörük adıyla nitelendirilirken Halep Türkmenleri, Dulkadır ulusu, Yeni İl ve Bozulus, varlıkları sona erinceye kadar resmî dilde daha çok kavim adları olan Türkmen adıyla anılmıştır*." Defterimizde de yörük isimlerinin geçtiği iki belge tespit edilmiştir. M.Ş.S., 48, s. 20b-01 "*Yörük tâifesinden olup Susendraz yaylakında vefât eden Bayram bin Kurt nâm kimesnenin*…" ve M.Ş.S., 48, s. 61b-02 "…*bizüm Türkmen Ali Haleb Yörügânlarından olup Üsküdar re'âyâsından her vechile*…"

[302] Ahmet Akgündüz, ***Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri***, İstanbul, 1990, C. 2, s.257

[303] Yusuf Hallaçoğlu, a.g.e., s. 116

Yörük taifesinin bir kısmı iskân ettirilmek suretiyle padişah ve şehzade haslarına dahil edilmiştir[304]. Bu Yörükler **ocak** adı altında yamak ve eşkincilerden oluşurdu. Yamaklar, eşkincilere sefer olsun olmasın her yıl "*harçlık*" adıyla ellişer akçe verirlerdi.[305] Bundan dolayı bu taifeye "*Ellici*" veya "*Elliciyan*" taifesi denilmiştir.

Sefere giden eşkinciler ağnam vergisinden muaf tutulurken bâd-ı hevâ, cürm û cinâyet ve resm-i arûsâne gibi vergilerden mükekelleftiler.[306] Ayrıca Saruhan Elliciyan Taifesinin avarız vergisinden muaf olduklarını görmekteyiz. Manisa kadısına gönderilen 11 Cemaziyelahir 1031 tarihli emr-i şerifte evlilerinden otuz üçer akçe ve bekarlarından ellişer akçe vergi alınmasına rağmen kanuna mugayir olarak Elliciyan Taifesinden avarız resmi talep edildiğinden bahsedilmektedir.[307]

D. DİNİ GRUPLAR

Osmanlı toplumu ve özellikle reaya kesimi Müslim ve gayrimüslim unsurlardan oluşmaktaydı. Şehir hayatında ise bu iki unsurun farklı mahalle ve yaşantı alanlarında ikamet ettiklerini görürüz. Her unsurun kendine ait ibadet yerleri (*cami, sinagog, kilise vb.*) ve bu ibadet yerleri etrafında şekillenen mahalleleri vardır.

XVII. yüzyıl Manisa şehrinin gayrimüslim toplumunu Ermeni, Rum ve Yahudi cemaatleri oluşturmaktaydı.[308] Fakat diğer Osmanlı şehirlerinden farklı olarak bu unsurların katı bir şekilde birbirinden ayrılmadığı görülmekteydi.[309] Nitekim şer'iye sicilimizdeki bazı belgelerde Müslüman nüfusun ağırlıklı olduğu Dervişağa, Bölücek Yenice ve Zeytüncük mahallelerinde Yahudi ve Ermeni cemaatlerinin de yaşadığını görebilmemiz[310] bu durumu doğrular niteliktedir.

---

[304] Feridun Emecen, age, s. 128.

[305] Ahmet Akgündüz, a.g.e., s. 63 "*Ve müsellem eşküncilerine bazı yamaklarından ellibeş akçe harçlık vaz olunmuşrdur. Çiftlikden olan hasılı her kangısı eşer ise ol tasarruf* edip *eşmeyenlerden sair yamaklar gibi ellişer akçe harçlık ales-seva tasarruf ederler*."

[306] M.Ş.S. 48, s. 47b-02

[307] M.Ş.S., 48, s. 58b-01. 21 Receb 1029 tarihli diğer bir belgede de (M.Ş.S., 48, s. 66a-02) vergi için gelen zabıtların ziyade atlı ile gelerek rızaları olmadan ve zorla "*yem ve yemeklerin ve koyun ve kuzuların ve yağ ve balların vesâyir me'kûlâtlarını*" aldıkların bahseder.

[308] Feridun Emecen, age, s. 65. "*Nitekim 1660'da Manisa'da 2 Ermeni, 1'er de Rum ve Yahudi mahallesi bulunmaktaydı.*"

[309] Feridun Emecen, age, s. 48.

[310] M.Ş.S., 48, s. 12b-02, 29a-04 ve 72b-04

Ortodoks ve Katolik dini cemaatlerin din adamlarını yerel anlamda en yüksek makamda Metropolit[311] ve Piskoposlar[312] temsil ederdi. Defterimizde yer alan 8 Ekim 1621 tarihli belgede Aydın, Saruhan ve Sığacık Sancaklarında Metropolit ve Piskoposların dönemin sultanı olan II. Osman'a, cülûsundan beri **pişkeş** vermediklerinden bahsedilir.[313] Osmanlı Devleti'nde Kanuni döneminden itibaren cülûs, bayram, düğün gibi tören ve merasimlere özel sultana pîşkeş sunmak âdet haline gelmişti.

Konumuz olan 48 numaralı şer'iye sicilinde Müslümanlara ait davaların dışında pek çok sayıda gayrimüslimlere ait davalara da rastlamaktayız. Bu davalar gayrimüslimlerin Müslümanlar ile olan davaları olduğu gibi kendi aralarındaki hukuki meseleleri de içermektedir. Defterimizde konusu geçen davalar ise alacak-verecek[314], mülk satışı[315], miras intikali[316], cinayet[317] ve nafaka[318] davalarıdır. Söz konusu davalarda gayrimüslimlerden bahsedilirken ya ait oldukları milliyetin (*Rum, Ermeni veya Yahudi*) isimleri ile zikredilmiş[319] ya da daha genel bir tabirle **zimmi** sıfatı kullanılmıştır.[320]

İncelediğimiz dava belgelerinde nadir de olsa zimmilerden Müslüman olup İslam dinini tercih edenlere rastlanmıştır. Defterimizde yer alan 14 Recep 1031 tarihli davada "…*Yagob cevâbında babam merkûm zimmi mürd oldukda mezbûr Hüseyin kâfir olup ba'dehu İslâma geldiğin ma'lûmum değildir*…" ifadesinden bunu açıkça görebilmekteyiz.[321]

Müslümanlardan biri öldüğünde *merhûm-merhûme* veya *vefât* kelimeleri ile birlikte kullanılırken yukarıdaki örnekte olduğu gibi bu durum zimmiler için *mürd* kelimesiyle karşılanmıştır. Bazı belgelerde *âzim-i nâr-ı cahîm*[322] ifadesine de rastlanmıştır. Ayrıca bir

[311] **Metropolid**: Hıristiyanlığın Ortodoks mezhebinde, patrikten sonra gelen ve bir bölgenin din işlerinde en yetkili makamda bulunan din adamı.
[312] **Piskopos**: Katoliklerde papazlığın en yüksek aşamasına ulaşmış olan, belli bir bölgenin din işlerini yürüten papazlara verilen ad.
[313] M.Ş.S., 48, s. 53b-04
[314] M.Ş.S., 48, s. 12b-01
[315] M.Ş.S., 48, s. 12b-02
[316] M.Ş.S., 48, s. 12a-03
[317] M.Ş.S., 48, s. 37b-02
[318] M.Ş.S., 48, s. 37b-03
[319] M.Ş.S., 48, s. 21b-02 "…*Yasef veled-i Bahtiyar nâm Ermeni mahzarında*…"; M.Ş.S., 48, s. 54a-01 "…*Musa veled-i Karakaş ve Orham veled-i İsak ve Yasef nam Yahudiler*…"
[320] M.Ş.S., 48, s. 21b-01 "…*bozahânede ücret ile aşçı olan Petro nâm zimmiye*…"
[321] M.Ş.S., 48, s. 29a-04
[322] M.Ş.S., 48, s. 29a-04 "…*Hüseyin babası merkûm zimmi âzim-i nâr-ı cahîm oldukda kâfir idi*…"

diğer ayırt edici özellik ise Müslim erkeklerde kullanılan *bin* kelimesi yerine gayrimüslim erkeklerde *veled* kelimesinin kullanılıyor olmasıdır.[323]

Manisa'da yaşayan gayrimüslimler, cenaze töreni ve defni esnasında yapacakları işlemler hususunda kendi inanç ve âdetlerine göre serbestçe hareket edebiliyorlardı. Ayrıca mevtayı yine kendi mezarlıklarına defnedebiliyorlardı. Bu durum insana ve tebaaya olan değerin bir göstergesi olarak görülüyordu. Tüm bu imtiyazlar devletin güvencesi altında korunurken aksi davrananlar derhal uyarılıyordu. Nitekim 1030 Receb tarihli ferman bu tür bir uyarıyı içermektedir. Manisa kazasında sakin kefere taifesi, ölülerini *kadı*dan izin almadan defnedebildikleri halde, kadı ve naiblerin "*Bizden izin almadan defnedemezsiniz*" diyerek izin vermemektedir. Bu durumdan rahatsız olan kefere tâifesi, sultana adam gönderip şikayetçi olmuşlardır. Padişah, gönderdiği fermanda *kadı*ların bu durumu derhal düzeltmesini ve aksi davrananların da isimlerini bildirmesini emretmiştir.[324]

İslam toplumu içinde yaşamlarını rahatlıkla sürdüren gayrimüslimlerin kendi kültür ve inançlarını hiçbir kısıtlama ve baskı hissetmeden sürdürebildiklerini söyleyebiliriz. Bunu en iyi gözlemleyebildiğimiz alan gayrimüslimlerin kendilerini tanımlamak için kullandığı isimlerdir. Sicillerde aynı coğrafyayı paylaşan Müslim ve gayrimüslim toplumların kendi inançlarını yansıtan ve kimliklerini ortaya koyan bu isimlerini rahatlıkla kullanabildiklerini görebilmekteyiz.

Aşağıdaki tablolarda Müslim ve gayrimüslim erkek ve kadın adlarını gösteren tablolara yer verilmiştir.

Tablo 14: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Müslim Erkek İsimleri

Müslim Erkek İsimleri			
Abbas	عباس	Abdulhay	عبدالحی
Abd	عبد	Abdûlkâdir	عبدالقادر
Abdal	ابدال	Abdulkerim	عبدالكريم
Abdi	عبدی	Abdullah	عبدالله
Abdulaziz	عبدالعزيز	Abdullatif	عبدالطيف
Abdulbâki	عبدالباقی	Abdulmelik	عبدالملك

[323] M.Ş.S., 48, s. 21b-02 "*Medîne-i Mağnisa zeylinde vâki' Ermeniler Mahallesinde Arslan veled-i Allahverdi nâm Ermeni mahfil-i kazâda Yasef veled-i Bahtiyar nâm Ermeni mahzarında…*"
[324] M.Ş.S., 48, s. 61b-01

Abdulcemil	عبدالجميل	Abdulmennan	عبدالمنان
Abdulhak	عبدالحق	Abdûlvehhab	عبدالوحاب
Abdurrahman	عبدالرحمان	Bayezid	بايزيد
Abdurrezzak	عبدالرزاق	Bayram	بيرام
Abdussamed	عبدالصمد	Bazarlı	بازارلى
Abdusselam	عبدالسلام	Begce - Beyce	بكجه
Abdünnebi	عبدالنبى	Behram	بهرام
Adil	عادل	Bekar	بكار
Ahi	اخى	Bekir	بكر
Ahmed	احمد	Bektaş	بكتاش
Ahmed Bekir	احمد بكر	Beşir	بشير
Ali	على	Beytemur	بكتمور
Ali Selim	على سليم	Bilal	بلال
Amiri	عامرى	Bostan	بستان
Armağan	ارمغان	Burak	براق
Arslan	آرسلان	Cafer	جعفر
Arzman	آرزمان	Canı	جانى
Asil	اصيل	Carullah	جارالله
Ataullah	عطا الله	Çakırcı	چاقرجى
Ayna	آينه	Çalablı	چلابلى
Ayni	عينى	Çelebi	چلبى
Aziz	عزيز	Çelik	چليك
Baba	بابا	Çırak	چراق
Bağdad	بغداد	Daşkın	داشقن
Bahar	بهار	Davud	داود
Bahşayiş	بحشايش	Dede	دده
Bahşi	بخشى	Derviş	دروش
Bahtiyar	بختيار	Deveci	دوه جى
Balı	بالى	Dilaver	دلاور

Durak	طوراق	Fener	فنر
Durali	طورعلی	Ferah	فراخ
Durmuş	طورمش	Ferahşad	فرحشاد
Ebu Bekir	ابو بکر	Ferhad	فرهاد
Ebulbeka	ابوالبقا	Ferruh	فروح
Ece	اجه	Fethullah	فتح الله
Elvan	الوان	Geyvan	کیوان
Emir	امر	Gökçe	کوکچه
Emirşah	امرشاه	Güneri	کون اری
Emre	امره	Habib	حبیب
Emrullah	امرالله	Hacı	حاجی
Esed	اسد	Hakkı	حقی
Esmer Şah	اسمرشاه	Halil	حلیل
Eşref	اشرف	Halil İbrahim	حلیل ابرهیم
Evhad	اوحد	Hamid	حمید
Evrenos	اورنوس	Hamza	حمزه
Eymir	ایمر	Hanefi	حنفی
Eyne	اینه	Hasan	حسن
Eynesi	اینه سی	Hasan Baki	حسن باقی
Eyüp	ایوب	Haydar	حیدر
Fahreddin	فخرالدین	Hayran	حیران
Fahri	فخری	Hayreddin	خیر الدین
Fazıl	فاضل	Hayrullah	خیر الله
Fazlı	فضلی	Hemdem	همدم
Fazlullah	فضل الله	Herdem	هردم
Fehim	فهم	Hızır	حضر
Felek	فلك	Himmet	همت
Hüda	خدا	Kurban	قربان
Hüdaverdi	خداوردی	Kurd - Kurt	قورد - قورت

Hürrem	خرم	Kurd Balı	قورد بالی
Hüseyin	حسین	Küçük	كوچك
Hüsrev	خسرو	Lütfi	لطفی
Hüssam	حسام	Lütfullah	لطف الله
İbrahim	ابرهیم	Maden	معدن
İdris	ادرس	Mahmud	محمود
İlyas	الیاس	Maksud	مقصود
İsa	عیسی	Manend	مانند
İsa Balı	عیسی بالی	Mehmed	محمد
İshak	اسحق	Mehmed Ali	محمدعلی
İskender	اسکندر	Mehmed Halil	محمد حلیل
İslam	اسلام	Memi	ممی
İsmail	اسمعیل	Mercan	مرجان
İvaz	عوض	Mestan	مستان
Kabil	قابل	Mezid	مزید
Kademli	قادملی	Mir	میر
Kadı	قادی	Mirali	میرعلی
Kadri	قدری	Mirşah	میر شاه
Kalender	قلندر	Mirza	میرزا
Kalkal	قلقال	Muharrem	محرم
Karaca	قره جه	Muhyiddin	محی الدین
Kasım	قاسم	Murad	مراد
Kaytas	قیطاس	Murtezâ	مرتضی
Kemal	کمال	Musa	موسی
Kerim	کریم	Musli	مصلی
Muslihiddin	مصلح الدین	Resil	رسیل
Mustafa	مصطفی	Resul	رسول
Mustafa Ali	مصطفی علی	Rıdvan	رضوان
Mürsel	مرسل	Ruhi	روحی

Mürüvvet	مروت	Rüstem	رستم
Nasuh	نصوح	Sadık	صادق
Nazar	نظر	Saki	صاقی
Nazır	ناظر	Sâlih	صالح
Nebi	نبی	Satı	صاطی / صاتی
Nesimi	نسیمی	Satılmış	صاتلمش
Nimetullah	نعمة الله	Sefer	سفر
Nuh	نوح	Seferşah	سفرشاه
Nurullah	نورالله	Selam	سلام
Oruç	اوروچ	Selim	سلیم
Osman	عثمان	Selimşah	سلیم شه
Ömer	عمر	Sevindik	سوندك
Pazarlı	پازارلی	Seydi	سیدی
Pervane	پروانه	Seyfi	سیفی
Perver	پرور	Seyfullah	سیف الله
Perviz	پرویز	Sıyami	صیامی
Pir	پیر	Sinan	سنان
Pirce	پیرجه	Sultan	سلطان
Piri	پیری	Sun‘ullah	صنع الله
Piyale	پیاله	Süle	سوله
Poyraz	پویراز	Süleyman	سلیمان
Ramazan	رمضان	Şaban	شعبان
Receb	رجب	Şahbende	شاه بنده
Şahsuvar	شهسوار	Torbalı	طوربالی
Şahveli	شاه ولی	Turabi	طوره بی
Şari	شاری	Turak	طوراق
Şehriban	شهر بان	Turan	طوران
Şehriyar	شهر یار	Turcihan	طورجهان
Şeyhi	شیخی	Turgud	طورغود

Şükrullah	شکرالله	Turhan	طورحان
Tahir	طاهر	Veli	ولی
Talib	طالب	Yahya	یحیی
Tatar	تاتار	Yasin	یس
Temur	تمور	Yunus	یونس
Temurtaş	تمور تاش	Yusuf	یوسف
Topal	توپال	Zati	ذاتی

Tablo 15: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Müslim Kadın İsimleri

Müslim Kadın İsimleri			
Ayni	عینی	Elif	الیف
Aynişah	عینی شاه	Elveda	الوداع
Afitab	آفتاب	Emine	امینه
Aişe	عائشه	Esma	اسمی
Balkıs	بلقیس	Fahri	فحری
Cennet	جنت	Fatıma	فاطمه
Cevher	جوهر	Firdevs	فردوس
Döne	دونه	Güldalı	کل دالی
Dudu	طوطو	Hafsa	حفصه
Ebe	ابه	Halime	حلیمه
Hanım	خانم	Rabia	رابعه
Hadice	خدیجه	Rahime	رحیمه
Hatun	خاتون	Raziye	راضیه
Huri	حوری	Safiye	صفیه
Hüma	هما	Saime	صائمه
Hümaşah	هما شاه	Saliha	صالحه
Hüsni	حسنی	Salime	سلیمه
Hüsniye	حسنیه	Semine	سمینه
İsmihan	اسمهان	Sultan	سلطان

Kamer	قمر	Şahban	شاهبان
Kerime	كريمه	Şahbula	شاه بوله
Mahinev	ماه نو	Şahnuru	شاه نوری
Masume	معصومه	Şehri	شهری
Meryem	مريم	Şehriban	شهربان
Mihri	مهری	Tamam	تمام
Müdâm	مدام	Tayyibe	طيبه
Mülayim	ملايم	Turbula	طوربوله
Münteha Hatun	منتها خاتون	Ümmi	امی
Nazeni	نازنی	Ümmihan	اميخان
Nazlı	نازلی	Ümmi Hatun	امی خاتون
Necmiye	نجميه	Ümmü Gülsüm	ام كلثوم
Nefise	نفيسه	Ümmühâni	امهانی
Nesli	نسلی	Ünzile	انزله
Neslihan	نسليخان	Yasemin (Rus)	ياسمين
Paşa	پاشا	Zahide	زاهده

Tablo 16: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Gayrimüslim Erkek İsimleri

Gayrimüslim Erkek İsimleri			
Abraham (Yah.)	ابراهام	Hızır	حضر
Aherik	اخريك	İnci	انجی
Agusto	اغوستو	İri (Erm.)	ايرا
Allahverdi (Erm.)	الله ويردی	İsak (Yah.)	ايساق
Araker	اراكر	İsfendiyar	اسفنديار
Arkaş	آرقش	İskender	اسكندر
Arslan (Erm.)	آصلان	Jani	ژانی
Avedis	اودس	Kaçadur	قچادر
Avraham (Yah.)	اوراهام	Kaçik	قچك
Bahtiyar (Erm.)	بختيار	Karabet	قربت

Behruz	بهروز	Karaca	قره جه
Canik	جانق	Karagöz (Erm.)	کراکوز
Devletyar (Erm.)	دولتیار	Karagöz	قره کوز
Dimitri	دیمتری	Karakaş (Yah.)	قره قاش
Duka	دوقه	Karık	قریق
Durmuş (Erm.)	طورمش-دورمش	Kespar	کسپار
Elyaz (Yah.)	الیاز	Kirko	کرقو
Emrik (Erm.)	امریك	Kirakos	کراقوس
Erakil	اراکل	Kirkoz	کرقوز
Estemad	استماد	Kiryako	کریاقو
Evadin	اوادن	Kizari	کزاری
Haçik	خاچق	Haçik	خاچق
Haçok	خاچوق	Kosta	قسطه
Hâham (Yah.)	خاخام	Kostanti	قسطنطی
Hatar (Erm.)	خطر	Lamri	لامری
Helik	هلك	Malik	مالیق
Manol	مانول	Sefer (Erm.)	سفر
Manuk	مانق	Sak	ساق
Mayer (Yah.)	مایر	Samavon	سماوون
Melkovan	ملقوان	Sedri	سدری
Meneş (Yah.)	منش	Serastu	سراستو
Menol	منول	Serkes	سرکس
Munyos	مونیوس	Sinan	سنان
Mihal	محال	Sultan	سلطان
Mordhay (Yah.)	مردهای	Şadok (Erm.)	شادوق
Mordehay (Yah.)	مرده های	Şehruz	شهروز
Murad (Erm.)	مراد	Şino	شینو
Musa (Yah.)	موسی	Tator (Erm.)	طاطور
Nikola	نیقوله	Tanrıvermiş (Erm.)	تکری ویرمش
Orham (Yah.)	اورهام	Tobac	توباج

Ovanes	اووانس	Toros	طورس
Pandeli	باندلی	Vartak	وارتق
Pavli	پاولی	Yagob (Yah.)	یاغوب
Pazarlı	پازارلی	Yani	یانی
Pedris	بدرس	Yasef (Erm.-Yah.)	یاسف
Pedros	بدروس	Yorgi	یورکی
Robi (Yah.)	روبی	Zafira	زفیره
Safer	صفر	Züfer	زوفر

Tablo 17: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Gayrimüslim Kadın İsimleri

Gayrimüslim Kadın İsimleri					
Çini	چینی	Hundi	خوندی	Mayer (Yah.)	مایر
Erine	ارینه	Manoş	مانوش	Nilüfer	نیلوفر
Fatik	فاتیق	Meryem	مریم	Petro	بترو
Gevher (Erm.)	کوهر	Meryam (Erm.)	مریام	Şavuk	شاووق

E. İLMİ-DİNİ HAYAT VE SOSYAL MÜESSESELER

Temel felsefesini İslam hukuku ve kültüründen alan vakıf düşüncesi İslam Devletinin ortaya çıktığı Hicri I. yüzyılın ortalarından günümüze kadar Müslümanların yaşadığı bütün toplumlarda sosyal, ekonomik ve kültürel hayatın tamamında son derece etkili olmuştur.[325]

Osmanlı Devleti'nde ise daha kuruluş döneminden itibaren kendini göstermeye başlayan vakıf müesseseleri, külliyeler vasıtasıyla şehrin en belirgin ve en önemli simgeleri haline gelmiştir.[326] Vakıflar; genel olarak, toplumun doğrudan veya dolaylı olarak ibadet, eğitim, ulaşım, sağlık, ticaret ve sosyal alanlardaki her türlü ihtiyacını, müesseseleri aracılığıyla karşılamaya çalışmış ve ayrıca bu müesseselerin devamlılığını sağlayacak tedbirler almıştır.[327]

[325] Bahaddin Yediyıldız, "Vakıf" maddesi, ***TDVİA***. https://islamansiklopedisi.org.tr/vakif#2-tarih, C. 42, İstanbul, 2012, s. 479.

[326] Nilüfer Ateş "Osmanlı'da Vakıf-Külliye-Şehir İlişkisi" ***Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*** 26, 2017, s. 154

[327] Mehmet Bayartan "Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler" ***Osmanlı Bilimi Araştırmaları,*** S. 10, 2008, s. 160.

Manisa özelinde ise sicilimizde yer alan Karaca Ahmed karyesindeki mescidin, aydınlanma masrafları için beş yüz akçenin vakfedilmesi[328] ile Tahıl Bazarında merhûm Çavuşbaşı'nın bina eylediği çeşmenin suyuyolu ve tamiri için elli bin akçenin vakfedilmesine[329] dair belgeler bu hususa örnek teşkil etmektedir. Bunların dışında bir köyün veya mahallenin ihtiyaç ve giderlerini karşılayan *avarız vakıflarına* da belgeler arasında rastlamaktayız.[330]

Tablo 18: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Vakıf İsimleri

Vakıf İsimleri	
Ali Ağa Evkafı	383/
Alibeğ Camii Evkafı	116/ 202/
Ayn-ı Ali Evkafı	6/ 209/
Çakır Çeşmesi Vakfı	55/
Emir Çavuş Mescidi evkafı	203/ 205/
Hasırcı Mescidi Vakfı	76/
Hoca Lala Evkafı	359/
İshak Çelebi vakfın	327/
İvaz Paşa Evkafı	135/
Karaca Ahmed Vakfı	4/
Lala Mustafa Paşa Vakfı	300/
Piyale Paşa Evkafı	426/
Rum Mehmed Paşa Evkafı	256/
Sarı Ahmed Paşa vakfı	260/
Sultan Câmii Evkafı	115/ 146/
Sultan Murad Han Camii Evkafı	33/ 63/ 97/ 131/ 132/ 133/ 142/ 247/ 263/ 340/
Sultân Süleymân Hân Evkafı	53/
Sultan Şehinşah Câmii Evkafı	10/ 290/ 311/ 325/ 338/ 376/ 377/

[328] M.Ş.S., 48, s. 1a-04
[329] M.Ş.S., 48, s. 37a-03
[330] M.Ş.S., 48, s. 37a-03 "*Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Hasırcı nâm karye mescid-i şerîfi ve avârız evkâfı mütevellisi olan…*"

Veled Bey Vakfı	78/ 103/ 369/ 411/
Yakut Ağa vakfı	358/

Vakıflar kendi mütevellileri tarafından yönetilir ve nâzırları tarafından denetlenirdi.[331] Büyük vakıfların idaresinde ise mütevelli ve nâzırın yanında katipler ve vakıf gelirlerini toplayan câbîler görev yapardı. Eğer bir vakfın mütevellisi, söz konusu vakfı iyi yönetemezse diğer bir ifadeyle *mâl-ı vakfı ekl û bel'* ya da *harab u yebab* eder ise derhal görevinden azledilirdi. [332] Mütevellilerin aldıkları ücretler vakıfların durumuna göre değişiklik göstermekteydi. Bazı vakıf mütevellileri yevmî bir akçe ücret alırken[333] bazıları da yevmî yirmi akçeye kadar ücret alabiliyordu.[334]

Vakfın **tevliyeti** kurucunun ölümünden sonra erkek ve kız evlatların erkek çocuklarına kalırken bazen de uteka (azatlı cariye) kölesinden gelen evlatlarına da kalabiliyordu.[335] Diğer yandan icâreli vakıfların **tasarruf hakkı** ise miras yoluyla bir başkasına intikâl edebiliyordu.[336]

Tablo 19: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicilindeki Vakıf Görevlilerinin İsimleri

Vakıf Görevlileri (Mütevelli ve Nazırlar)	
Ali Bey Cami'-i şerîfinin câbîsi ve kâimmakâm-ı mütevelli olan Hüseyin bin Abdullah	202/
Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesi mescid-i şerîfi mütevellisi Bahşizâde Hasan Beşe ibn-i Mahmud	211/
Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesi mescid-i şerîfi mütevellisi Bahşizâde Mehmed Çelebi	211/
El-Hâc İvaz Paşa Câmi'-i şerîfi evkâfına mütevellisi es-Seyyid Mehmed Çelebi bin es-Seyyid Hüseyin	135/
Emir Çavuş Mescidi mütevellisi Musli Çelebi	203/ 423/

[331] M.Ş.S., 48, s. 56a-03

[332] M.Ş.S., 48, s. 48b-01

[333] M.Ş.S., 48, s. 34a-03 "…*merhûm Emir Çavuş bina eyledüği mescid-i şerîfin evkâfına yevmî bir akçe vazîfe ile mütevelli olan*…"

[334] M.Ş.S., 48, s. 49a-02 "…*Sultân Şehinşâh vâlidesinin evkâfına mütevelli olup mezbûrun elinden bilâ sebeb alduğı ecilden def' olunan Mahmud ve gayrı yerlerine bin otuz Zilka'desinin altıncı gününden geri kemâkân yevmî yirmi akçe vazîfe ile mütevelli nasb edip bu berât-ı saâdet âyâtı verdim ve buyurdum ki*…"

[335] M.Ş.S., 48, s. 55b-02

[336] M.Ş.S., 48, s. 14a-02 "...*Veled Bey vakfına yirmi akçe mukâta'ası olup cidâr ve sakfı mülk olan dükkân babamız müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Pervâne'den bize ve diğer karındaşımız Hüseyin'e intikâl edip mülkiyet üzere mutasarrıf iken*.."

Emir Çavuş Mescidi mütevellisi Mustafa	423/
Emir Çavuş Mescidi mütevellisi Sefer Bey ibn-i Durmuş	203
Kara Halil Camii Vakfı mütevellisi İlyas bin Abdurrezzak	103/
Koca Lala Evkâfı mütevellisi Ahmed	323/
Koca Lala Evkâfı mütevellisi Ali ve Musli	296/ 323/
Sinan Bey Medresesi mütevelli olan es-Seyyid Abdullah Çelebi	212/
Sinan Bey Medresesi mütevellisi Mehmed, Mustafa ve Hüseyin	390/
Sultan Murad Han Camii Evkafı Mütevellisi Hüseyin Ağa ibn-i Abdulmennan	131/ 132/ 133/ 142/ 340/
Sultan Murad Han Camii Evkafı Mütevellisi Mustafa Bey	247/
Sultan Murad Han evkâfı nâzırı olan Ahmed	295/
Sultan Murad Han evkâfı nâzırı olan Mehmed Çavuş	295/ 340/
Sultan Süleyman (Sultaniye) Camii ve İmareti mütevellisi Seyyid Mahmûd Çavuş	53/
Sultân Şehinşâh vâlidesinin evkâfı mütevellisi Hasan	290/
Sultân Şehinşâh vâlidesinin evkâfı mütevellisi Mahmud	290/
Süleyman Han Validesi Camii mütevellisi Ali Ağa	101/
Veled Bey vakfı mütevellisi Muhyiddin Halife	78/
Yakut Ağa vakfı mütevellisi Mehmed Çavuş	358/

Vakıfların, hizmetlerini sürdürebilmesi için gelirlerinin de sürekli olması şarttı. Bu nedenle vakıflar, bağışların yanında devamlılık gösteren gelirlere de ihtiyaç duymuştur. Bu nedenle dükkân,[337] hamam,[338] tarla ve bağ-bahçe[339] gibi taşınmazlar edinerek bunların kira gelirleriyle vakıf bütçesine katkı sağlamışlardır. Ayrıca elde edilen bu gelirler büyük

[337] M.Ş.S., 48, s. 19a-02.
[338] M.Ş.S., 48, s. 24a-01.
[339] M.Ş.S., 48, s. 43b-03.

meblağlara ulaştığında %15 lik bir kârla vadeli borç verilerek vakfa gelir sağlamışlardır.[340] Herhangi bir sebepten dolayı vakfa olan borcunu ödeyemeyen kişinin ipotek edilen mülkü, kişi vefat etse dahi varisleri yoluyla müzayedeye çıkarılır ve elde edilen gelirle vakfa olan borcu ödenirdi. Bu hususta açılan davalara vakıfın mütevellileri takip ederdi.[341]

1. Cami ve Mescidler

Cami ve mescidlerin şehirlerin kurulmasında ve genişlemesinde çekirdek unsur olduklarını daha önce bahsetmiştik. Osmanlı döneminde camiler, etrafında gelişen külliye ve imaretleriyle[342] birlikte belirirken; mescidler ise mahalle aralarında inşa edilmiş küçük mabetler olarak ortaya çıkmıştır.[343]

Cami ve mescidlerin temizleyicileri ve şamdancıları ve ayrıca namazların edâsında görevli imam, hatip, müezzin, muarrif[344] ve vaiz gibi görevlileri, vakıflarının sağladığı ücretlerle bu görevlerini devam ettirmekteydiler. Defterimizde yer alan beratlardan bu görevlilere ait ücretlerin ortalama yevmî 2-5 akçe arasında olduğunu görebilmekteyiz.[345] Bazen de imam ve hatip görevlerini bir kişinin yürüttüğü kayıtlarda geçmektedir.[346] Ayrıca vakıf sahipleri, arkalarından cüz veya ya-sin okunması amacıyla para bırakarak bu alanda *cüz-hân*[347] ve *duaguyân*[348] gibi yeni mesleklerin doğmasına neden olmuşlardır. Bu görevi çoğu zaman cami görevlileri dışında bir kişinin yürüttüğünü gözlemlerken bazen de yine o caminin imamı ya da müezzini tarafından üstlenildiğini görebilmekteyiz.[349]

2. Tekke ve Zaviyeler

Sicillerdeki metinlerinde tekye تکیه şeklinde yazılıp tekke olarak okunan bu kelimenin kökeni hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte Arapça وَكَأَ kökünden[350] تَكِئَ ـَ تَكَأً fiili yani

[340] Geniş bilgi için bkz.; Emrullah Dumlu "XVI. Yüzyıl Osmanlı Uleması Arasında Para Vakıfları Etrafında Cereyan Eden Tartışmalar (Ebussuûd, İbn Kemal - Çivizâde, Birgivî)" ***İlahiyat Tetkikleri Dergisi***, (Aralık 2016), ss. 303-337.

[341] M.Ş.S., 48, s. 01b-01.

[342] **İmaret:** Medrese talebeleri ile yoksul ve misafirlere yemek pişirilen ve yedirilen yerdir.

[343] Feridun Emecen, age, ss. 86-87.

[344] M.Ş.S., 48, s. 13a-01.

[345] M.Ş.S., 48, s. 34b-01-04.

[346] M.Ş.S., 48, s. 59a-01-02.

[347] M.Ş.S., 48, s. 29a-02 "*Budur ki Medîne-i Mağnisa'da merhûm el-Hâc İvaz Paşa binâ eyledüği câmi-i şerîfde yevmî bir akçe vazîfe ile vakt-i sabahda cüzhân olan Hasan Çelebi fevt olup…*"

[348] Bahaeddin Yediyıldız "Müessese-Toplum Münâsebetleri Çerçevesinde XVIII. Asır Türk Toplumu ve Vakıf Müessesesi" ***Vakıflar Dergisi***, Ankara, 1982, C. XV, s.4.

[349] M.Ş.S., 48, s. 13b-03.

[350] Vankulu Mehmed Efendi, ***Vankulu Lügati***, TYEKB, C. 1, s. 92.

"oturmak, yaslanmak" anlamından geldiği düşünülmektedir. Farsça metinlerde ise tekke kelimesi yerine dergâh veya hankah[351] kelimeleri kullanılmıştır. Arapça kurala göre çoğulu tekâyâ şeklinde olan tekke kelimesi Osmanlı Türkçesi'nde XV. yüzyıldan sonra kullanıldığı varsayılır.[352]

Manisa'da yer alan tekke ve zaviyelerin bir kısmı büyük camilerin yanında yer aldığı gibi bir kısmı da müstakil halde bulunmaktaydı. Bunlardan biri de XVI. yüzyılda şehrin dış mahallerinde bulunan Ayni Ali Tekkesidir.[353]

Tekkelerin sosyal hayata olan etkilerini ise şöyle sıralayabiliriz:

1. Tebliğ ve irşat görevi üstlenirler,
2. Devletin otoritesinin zaaf gösterdiği yerlerde kurularak, isyanların önlenmesini sağlarlar,
3. Ruh terbiyesinin sağlandığı yerlerdir,
4. Tekkelerin bir kısmı insanların tehlikeye düşebileceği yol güzergâhlarına kurulmuştur. Bu bağlamda karakol ve misafirhane görevleri vardır.
5. Aynı zamanda talimhane alanlarıdır. Okçuluk gibi derslerin verildiği yerlerdir.[354]

Manisa Mevlevihane'si ise Mevleviliğin yaygın olduğu Osmanlı topraklarında Konya'dan sonra önem bakımından üçüncü sırada yer almaktaydı.[355] Bugün olmayan fakat Evliya Çelebi'nin okumuş olduğu eski kitabe şöyledir:

*Emera bi-imâreti hazihi'z-zaviyeti'l-mübareketi'l-**İshakiyyeti***
el- emiru'l-âdilü'l-muzafferü'l-mansur İshak ibn İlyas
sene seb'in ve seb'a miye
ve âmiruhu el-abdü'l-fakîr illallahi'l-ganî
el-Hac Osman bin Emetullah

Görüldüğü Saruhanoğlu İshak Bey tarafından H.770 / M. 1368-69 yıllarında yaptırıldığı anlaşılan[356] yapının kitabesinde **Mevlevihane** ifadesinin geçmemiş olması ve ayrıca dönemin kitabe formları da göz önünde bulundurulduğunda bu yerin ilk dönem sufî akımlarından olan İshaki dervişleri için yapılmış olduğu ve daha sonraki yıllar Mevlevîlere

[351] **Dergâh**: Kapı eşiği, kapı önü; **Hankâh**: Tekke; Yaşar Çağbayır, Ötüken Türkçe Sözlük, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2007, C.2, s.1171-1887.
[352] Mustafa Kara, "Tekke" maddesi, TDVİA. https://islamansiklopedisi.org.tr/tekke, C.40, İstanbul, 2011, s. 368.
[353] Feridun Emecen, age, s. 105.
[354] Ziya Kazıcı "Osmanlılarda Tekkeler" ***İslam Medeniyeti Mecmuası***, C.5, S. 4, 1982, ss. 31-32.
[355] Sezai Küçük "Manisa Mevlevihanesi" ***Manisa Araştırmaları***, 2002, C.2, s. 15.
[356] Hakkı Acun, ***Manisa'da Türk Devri Yapıları***, T.T.K., Ankara, 1999, s. 350.

intikal ettiği anlaşılmaktadır.[357] Ayrıca defterimizdeki 4 Rebiülahir 1031 (16 Şubat 1622) tarihli beratta İshak Çelebi Mevlevihanesine mütevelli olarak Şeyh Ahmed Dede'nin atandığına dair bilgi yer almaktadır.[358]

3. Medreseler ve Mektebler

Sözlükte "*Ders okutulan yer, dünyevi ve dini ilimleri okuyan talebelerin kaldığı bina*" anlamına gelen[359] medrese sözcüğü, Arapça درس kökünden ism-i mekân kalıbıyla türeyen bir kelimedir. Medreselerin günümüzdeki karşılığı, dönemin sıbyan mekteplerinin hemen üstünde yer alan lise ve üniversite tedrisatın görüldüğü eğitim kurumlarıydı.[360] *Suhte*[361] medrese talebelerine halk tarafından verilen genel bir sıfattı.[362] Temel seviyede olan bu talebelerden medreselerin derecelerine[363] göre eğitim görenlerine *danişmed* denirdi. Talebeler danişmend olduktan sonra aldıkları eğitimin sonunda mezun olarak *mülâzım*[364] sıfatına kavuşurlardı.

Medreselerde ders veren hocalara *müderris* adı verilirdi. Her medresenin bir derecesi vardı. Medreselerin dereceleri, müderrislerin almış olduğu yevmî akçeye göre değişirdi. Örneğin Manisa'da ellili medrese olan Sinan Bey Medresesinde müderrisler, yevmî elli akçe ile göreve başlarken,[365] altmışlı medrese olan İshak Çelebi Medresesinde ise yevmî altmış akçe ile göreve başlıyorlardı.[366] Ayrıca bu dönemde müderrislerin tevcihi yani göreve başlatma yetkisi kazaskerlere aitti.[367]

Osmanlı'da temel eğitimin başlangıcı Sıbyan Mektebleri diğer bir ifadeyle Mahalle Mektebleriydi. Çocukların okuma-yazma ve temel dini bilgilerini aldığı bu mektepler hemen

[357] Cahit Telci "Manisa Mevlevihanesi Mevlevihane Olarak mı Yapıldı" ***Sufi Araştırmalar***, S. 15, 2017, ss. 1-22
[358] M.Ş.S., 48, s. 62a-02.
[359] Ferit Devellioğlu, a.g.e., s.599; Şemseddin Sami, a.g.e., ss. 1313-1314.
[360] Ziya Kazıcı, ***Osmanlı'da Eğitim Öğretim***, Bilge Yayınları, İstanbul, 2004, s. 106.
[361] M.Ş.S., 48, s. 64a-03.
[362] Mehmet Zeki Pakalın, a.g.e., C.3, s. 263.
[363] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, ***Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı***, TTK, Ankara, 2014, ss. 17-20; "*Bu medreseler sırasıyla Haşiye-i Tecrid (yirmili), Miftah (otuzlu), Kırklı, Hariç (ellili), Dahil (ellili) ve Sahn-ı Seman (altmışlı) olarak beş sınıfa ayrılırdı. İyi bir öğrenci üç yılda ilk beş seviyeyi bitirerek sahn-ı seman medreselerinden birine girebilirdi.*"
[364] M.Ş.S., 48, s. 04b-03.
[365] M.Ş.S., 48, s. 66a-02.
[366] M.Ş.S., 48, s. 70b-03.
[367] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, a.g.e., s. 84.

hemen her mahallede bulunur ve mahallenin imamı tarafından ders verilirdi.[368] Ayrıca göreve başlayan muallimlerin *salih, mütedeyyin* ve *ehl-i Kur'an* olmalarına dikkat edilirdi.

MÜDERRİSLİK BERATI ÖRNEĞİ

Zahrü'l-müderrisîn mevlânâ Mehmed Efendi kâmyâb

Tahiyyât-ı sâfiyât ve teslîmât-ı vafiyât ithâfıyla inhâ olunur ki işbu sene-i ihdâ ve selâsîn ve elf Rebi'ü'l-evvelinin on ikinci gününden yevmî elli akçe ile Mağnisa'da Sinan Bey Medresesi sana sadaka olunmuşdur ki gerekdir ki medrese-i mezbûrede feth-i bâb ifâde ve istifâde kılasız ve's-selâm

el-fakîr Musa el-kâdı be-asker-i Anadolu

F. İKTİSADİ VE TİCARİ HAYAT

1. Ticaret

Osmanlı ticari hayatında çarşı ve pazar en önemli iki unsuru teşkil ediyordu. XVI. yüzyıla kadar bu iki kelime aynı anlamda kullanılırken daha sonraları pazar kelimesi şehir, köy ve kasabalarda haftanın belirli günlerinde kurulan alışveriş yerleri için kullanılmıştır. Çarşı (sûk) ise yerleşik esnafın faaliyet gösterdiği dükkânların toplandığı yerlerle ve kapalı alışveriş mekânları için kullanılagelmiştir.[369]

Manisa çarşısı (Sûk-ı Sultânî) çeşitli esnaf ve loncaların gruplar halinde topluca bulundukları sokak ve çarşılardan meydana geliyordu.[370] Bu çarşıda Balık Pazarı,[371] Bezzazlar Sûkı,[372] Debbağlar Sûkı,[373] Kasablar Sûkı,[374] Odun Pazarı,[375] Palanduzlar Sûkı,[376]

[368] M.Ş.S., 48, s. 34b-01. Yarhasanlar Mahallesinde yer alan Emir Çavuş Mescidinin imâmı Hayreddin Efendi ve halefi Mahmud Efendi aynı zamanda mahalle mektebinin yevmî üç akçe ile vazifeli birer muallimiydiler.
[369] Tahsin Özcan, "Pazar" maddesi, ***TDVİA***., https://islamansiklopedisi.org.tr/pazar#3-osmanli-donemi, C. 34, İstanbul, 2007, s. 206.
[370] Feridun Emecen, a.g.e., s. 72.
[371] M.Ş.S., 48, s. 27a-03.
[372] M.Ş.S., 48, s. 07b-03.
[373] M.Ş.S., 48, s. 32a-03.
[374] M.Ş.S., 48, s. 21b-01.
[375] M.Ş.S., 48, s. 48a-02.
[376] M.Ş.S., 48, s. 22a-02.

Sarraçlar Çarşısı,[377] Bogasiciyân Sûkı,[378] Tahıl Pazarı,[379] Piriççiler Sûkı[380] ve Yapucılar Sûkı[381] gibi çarşılar yer almaktaydı. Ayrıca defterimizde bu çarşıların dışında; Tahte'l-kal'a mevkiinde,[382] Karaköy Sûkı[383] ve bazı mahalle aralarında[384] da dükkanların varlığından bahsedilmektedir.

Pazarlar şehrin çevresindeki ekonomik değeri olan ürünlerin alıcıyla buluştuğu ve toplumun her kesiminden insanların bir araya geldiği önemli alanlardı. Menemen, Ilıca ve Yengi'de[385] kurulan pazarlar da bu tür pazarlardı. Pazarın düzeninden sorumlu kişiye pazarbaşı[386] denilirdi. Osmanlı vergi sisteminde pazarda satılan her mekûlat ve mal için bâc-ı bâzâr adı altında örfî bir vergi alınırdı.[387] Eğer bu mal kantarla tartılan bir nesne ise alınan resme *kantariye* denirdi. Bu resm Kantarcılar[388] tarafından tahsil edilirdi. Burada kullanılan ölçüler genelde batman ve yük hesabına göre olurdu.[389]

Osmanlı Devleti, diğer vergilerde olduğu gibi bu tür pazar vergilerini de mukataa yoluyla mültezimlere veriyordu. Örneğin Manisa sûkının serhâne, şem'hâne, bâc-ı bazar, kantariye ve ihtisâbiyesini aylık yirmi bin akçeden toplamda yıllık iki yüz kırk bin akçeye mültezime verilmiştir.[390] Aynı şekilde Karaköy sûkının da bâc-ı bazar ve ihtisâbiyesini aylık bin akçe olmak üzere yıllık on iki bin akçeye mültezime verilmiştir.[391]

---

[377] M.Ş.S., 48, s. 73b-04.
[378] M.Ş.S., 48, s. 43a-01.
[379] M.Ş.S., 48, s. 37a-03.
[380] M.Ş.S., 48, s. 19a-02.
[381] M.Ş.S., 48, s. 29b-02.
[382] M.Ş.S., 48, s. 13b-01/63b-01 "Kirdeci ve Leblebici Dükkanı"
[383] M.Ş.S., 48, s. 24a-01. "…*Karaköy sûkında vâki' hamâmın senesi tamâm olup*…"
[384] M.Ş.S., 48, s. 4b-02/39b-4 "Saz Mahallesinde Börekçi ve Dere Mahallesinde Debbağ Dükkanı"
[385] M.Ş.S., 48, s. 56a-01. "…*evvelgelen âdet ve kânûna muhâlif Ilıca ve Yengi pazarında İnciklü sabuncularından gayrı âher kâdılıklardan sabun getürüb bey ve şirâ ettirilmemek bâbında emr-i şerîf ricâ ederim deyü bildirmeğin buyurdum ki*…" Emr-i şeriften İnciklü'nün sabunlarının değerli olduğu ve ayrıca Ilıca ve Yengi Pazarlarında sadece bu sabunların satılabildiği anlaşılmaktadır.
[386] M.Ş.S., 48, s. 22a-01.
[387] Ahmed Akgündüz, a.g.e., s.160. "*Şehir civarında ekilen bostanlardan bâc alınmaz. Bazarda bahaya dutulub kırk üç akçede bir akçe alur*" Kanunnamede görüldüğü gibi bâc resmi pazarda satışa sunulan mallardan alınıyordu. "*Ve at ve katır ve cariye satılsa dört akçe alınur. İki akçe satandan, iki akçe alandan…*" Burada olduğu gibi bazı mallarda bâc resmi hem satan hem alandan da tahsil ediliyordu.
[388] M.Ş.S., 48, s. 56b-01 Ilıca, Yengi ve Adala kazâları için ihtiyaç duyulan bir Kantarcı nasbına dair bu belgede Kantarcının müstakîm, dindâr ve ehl-i vukûf olması şartı aranmıştır.
[389] M. Akif Erdoğru "Karaman Vilâyeti Kanunnâmeleri" ***OTAM***, Ankara, 1993, S. 4, s. 502. "…*şehire deve ile gelen pirinç yükünden iki akça resm-i kantar ve iki akça bac alınur*…", "…*şir-i revgandan üç batmandan bir akça resm-i kantar alınur*…"
[390] M.Ş.S., 48, s. 31b-01.
[391] M.Ş.S., 48, s. 31b-02.

2. Tarım

Gediz Nehri'nin bereketli alüvyonlarıyla beslenen Gediz Ovası, bugün olduğu gibi geçmişte de bölgenin en önemli tarım sahalarından biriydi. İşte bu bereketli topraklara sahip olan Manisa, tarıma dayalı ekonomideki önemini XVII. yüzyılda da aynen devam ettirmiştir. Osmanlı döneminde de üretilen hububattan sonra en önemli sektör pamuk sanayi ve ticareti olmuştur. Özellikle Manisa bogasi XVI. yüzyılda oldukça yaygın ve meşhurdu.[392]

Bölgede üretilen ürünlerden biri de hiç şüphesiz üzümdü. Bağcılık geleneği Anadolu'da, antik çağlardan[393] süregelerek XVII. yüzyıl Osmanlı dönemine kadar önemini kaybetmeden devam ettirmiştir. Sicilde geçen bağ alım-satımlarına ilişkin belgelerin çokluğu bunun göstergesi niteliğindedir. Bu belgelerde hem Müslümanların hem de gayrimüslimlerin bağcılıkla uğraştıklarını görebiliyoruz.[394]

Osmanlı Sarayının mutfağı olan Matbah-ı Âmire'nin ihtiyacı olan zahireler İstanbul çevresi veya dışından temin edilirdi. Saray mutfağında bu görev matbah-ı âmire eminine aitti.[395] Matbah emininin görevlendirdiği kilerciler ellerindeki mühürlü tezkirelerle ihtiyaç duyulan zahireleri kiler-i âmireye irsallerini sağlarlardı. Defterimizde konuya dair emr-i şerifte yer alan ve kiler-i âmireye irsal edilen zahirelerin listesi şöyledir:

"…*matbah-i âmire emîni mühürlü tezkere gönderüb her sene matbah-ı âmire mühimmâtiçün ol câniblerden iki bin kantar mevîz-i siyah ve bin beş yüz kantar mevîz-i sürh ve iki yüz kantar badem ve üç yüz kantar zerdalü ve dört yüz kantar incir-i huşk üç yüz kantar armud-ı huşk ve iki yüz kantar mevîz-i basdırma ve kırk bin aded enar ve yüz kantar şem'-i asel-i zerd ve yüz kantar sabun ve beş yüz kutu asel-i musaffa ve yüz kantar revgan-ı zeyt gelmek âdet olup mu'tâd-ı kadîm üzere bu sene âdet-i kadîm üzere dâhil kiler-i âmire itdirilmek bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğin vech-i meşrûh üzere irsâl itdirilmek emrim olmuşdur…*"[396]

Defterimizde yer alan diğer önemli bir konu da duhan (tütün) ekimine dair belgelerdir. 1030 Muharrem tarihli fermanda ziraat olunan tütünden vukiyye başına üçer akçe resm

---

[392] Feridun Emecen, a.g.e., s.78. Ayrıca defterimide geçen dokumacı esnafları içinde bogasici esnafının sıkça isimlerinin geçmesi bize bu konuda fikir vermektedir.

[393] Özlem Çalkan Sağlam "Hayri Sağlam, İnsanlık Tarihinde Üzümün Önemi" ***Journal of Agriculture***, (Aralık 2018), ss. 1-10.

[394] M.Ş.S., 48, s. 2a-04 "…*karye-i mezbûre kurbunda vâki' bir tarafı Derviş Veli bağı ve bir tarafı Bayram bağı ve bir tarafı Arpacı Hasan bağı…*" ve M.Ş.S., 48, s. 12a-03 "…*bir tarafı Şadok Ermeni bağı ve bir tarafı Emrik Ermeni bağı ile mahdûd tahmînen bir dönüm bağı…*"

[395] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, ***Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı***, TTK, Ankara, 2014, s.364.

[396] M.Ş.S., 48, s. 48a-01.

alınması bahsedilirken[397] 1031 tarihli diğer bir belgede tütünün ekimi, içimi ve satışına ferman ile yasak getirilmiştir. Aynı belgede bu yasağa uymayanların çeşitli cezalara uğratılacağı açıkça belirtilmiştir.

"*…bundan akdem def'âtle etrâf ve eknâfa evâmir-i şerîf gönderilüb min ba'd kimesne tütün içmeyüb ve bağçelerde ve tarlalarda bir ferd eküb biçmeyüb ve bazarlarda bey' ve şirâ' etmeyüb herkes âher kâr ve kesblerinde olup tütün yaprağı memâlik-i mahrûsemde men' ve def' olunmak fermânım olmuşken hâliyâ ba'zı kimesneler memnû' olmayub ve bağçelerde ve tarlalarda eküb biçüb dükkânlarda ve kahvehânelerde ve evlerde duhân içüb içdükleri i'lâm olunmağın ol makûle tütün yaprağı eküb biçenler ve bey' be şirâ' edenler ve anın gibi duhân içenler envâ' hakârete müstehak olmuşlardır…*"[398]

Osmanlı Devleti'nde dönem dönem yasak getirilen diğer bir içecek türü de kahve olmuştur. Kahvenin Osmanlı topraklarına ilk defa ne zaman girdiği kesin bilinmemekle birlikte Yavuz Sultan Selim'in Memlük Seferiyle, Mısır'ın fethinden sonra (M. 1517) gerçekleştiği varsayılmaktadır. İstanbul'daki ilk kahvehanenin açılışı ise 1553 tarihine rastlamaktadır.[399] Fakat daha sonra, saraya karşı ayaklanmaların arttığı dönemlerde, bir toplanma alanı olan kahvehanelerin siyasi sebeplerinden dolayı dinî fetvalar gerekçe gösterilerek kapatıldığını görmekteyiz.[400]

1619 tarihli belgede[401] Mısır limanından yüklenen kahveler İzmir limanına vardığında vukiyye başına, üç akçe alandan ve üç akçe de satandan kahve rüsûmu alındığından bahsedilmektedir. Gayrimüslim tüccarlarda ise (Fransız, Felemenk, Venedik vb.) bu miktar, altı akçeye çıkmaktaydı. Eğer kahve getiren tüccar ölmüş ise kahvesi devlet tarafından el konulurdu. Ayrıca 1621 tarihli diğer bir belgede[402] kahve satan tüccârların her birisinden beşer akçe kahve resmi alınacağına dair bilgi yer almaktadır.

3. Hayvancılık

XVII. Manisa'sındaki ekonomik faaliyetlerin biri de dericilik sektörüdür. Şehirde yer alan mahallelerden birinin Debbağhane Mahallesi olması ve Dere Mahallesinde çok sayıda

---

[397] M.Ş.S., 48, s. 50b-02 "*…zikr olunan sancaklarda zira'ât olunan duhândan her vukıyye başına üçer akçe resm alınması fermân-ı şerîf olup…*"
[398] M.Ş.S., 48, s. 60b-02.
[399] Cem Sökmen, ***Aydınların İletişim Ortamı Olarak Eski İstanbul Kahvehaneleri***, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2012, s. 16.
[400] İdris Bostan, "Kahve" maddesi, ***TDVİA***. https://islamansiklopedisi.org.tr/kahve, C. 24, İstanbul, 2001, s. 203.
[401] M.Ş.S., 48, s. 54a-01.
[402] M.Ş.S., 48, s. 50b-02.

Debbağ dükkanlarının[403] bulunması bizim bu görüşümüzü güçlendirmektedir. Küçükbaş ve büyükbaş hayvancılığın yaygın olduğu Manisa ve çevresinde kasaplar tarafından kesilen hayvanların derileri debbağlara verilirdi. Burada tabaklama yoluyla işlenen deriler kitap ciltlemesinden, ayakkabı imalâtına kadar birçok alanda kullanılırdı. Bunun yanında yörede deriden yapılmış kıyafetler de kullanılırdı.[404]

Ayrıca hayvancılığa bağlı olarak gelişen ve Manisa Çarşısında yer alan diğer meslek grupları ise haffaf, kavaf, Sarrac, nalband ve mutaf gibi meslekler olmuştur.

Saray ahırı olan Istabl-ı Âmire'nin ihtiyaç duyduğu iyi cins at, katır ve develer yine bu bölgeden karşılanıyordu. Nitekim Aydın, Saruhan ve Menteşe Sancağı Beylerine gönderilen bir fermanda yirmi beş katar deve ile yirmi beş katar katırın ıstabl-ı âmireye irsal olunması emredilmiştir.[405]

4. Madencilik

Osmanlı Devleti'nin coğrafî anlamda çok geniş alanlara sahip olması zengin maden çeşitlerine ve yataklarına da sahip olma avantajını beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda dönemin en fazla üretilen madenleri arasında altın, gümüş, bakır, demir, kurşun, çinko, şap ve güherçile gelmektedir.

Osmanlı devrinde, özellikle sefer dönemlerinde barut[406], gülle ve para lazım olduğunda, madenlerde büyük bir faaliyet görülürdü. Anadolu'da ve diğer eyaletlerde, güherçile madeni bulunan yerlerin *kadı*larına hükümler yazılır, gerekli malzemelerin hazırlatılması istenirdi. Defterimizde ise Karaman Kayası nâm mevkide köprü ve döşeme ve yakınındaki kuyuyu tamirine hizmet veren vakfa ait çiftliğin sahipleri, muaf oldukları halde kendilerinden tekâlif-i örfiye adı altında yıllık yüz akçe *güherçile bedeli* alınmasından şikâyetçi olduklarına dair belge yer almaktadır.[407]

Avrupalıların, Anadolu'dan ithal ettikleri yeraltı zenginlikleri arasında ilk sırayı şap madeni yer almaktaydı. Nitekim deri tabaklama, boya sanayii ve kumaş üretiminde kullanılan ve endüstride önemli bir malzeme olan şap, Anadolu'da oldukça fazla üretiliyordu.

---

[403] M.Ş.S., 48, s. 39b-04.
[404] M.Ş.S., 48, s. 48a-02.
[405] M.Ş.S., 48, s. 61b-03.
[406] Abdülhalik Bakır "Ortaçağ İslam Dünyasında Madenler ve Maden Sanayi" ***Belleten***, C. LXI, S. 232, Ankara, 1988, s. 586; *1300 yıllarından beri İslam dünyasında güherçilenin barut yapımında kullanıldığı bilinmekteydi.*
[407] M.Ş.S., 48, s. 19a-01.

Defterimizde ise Manisa ve Menemen kazalarında yer alan şabhane kârhânelerinden bahsedilmektedir. Üretim yapılan bu fabrikaların baş âmili ve emîni ise Mayer adlı bir Yahudi'dir.[408] İbrahim Bey aracılığıyla Mayer'e gönderilen 1030 tarihli bu mektupta söz konusu kazalarda üretilen şabın âdet-i kadîme üzere satışı yapılarak elde edilen gelirin de sefer-i hümâyûn için irsal olunması bildiriliyor. Ayrıca diğer bir belgede ise Mayer, Gediz Şabhanesi mukataatı iltizam emini olarak ismi geçmektedir.[409] Bu belgede şabın üretiminde kullanılan odunun elde edildiği ormanın bir yangın sonucu yok olmasıyla, bu odunların daha uzak bir ormandan getirilmesinden sonucu maliyetin arttığından bahsedilmektedir.

G. KÜLTÜREL HAYAT

"*Kültür, en geniş etnografik anlamıyla alındığında, insanoğlunun toplumun bir mensubu olarak edindiği bilgi, inanç, sanat, töre, yasa, görenek ve diğer tüm yetenekler ile alışkanlıkların oluşturduğu karmaşık bir toplamdır*."

Sir Edward Burnett Tylor[410]

Toplumların töre ve gelenekler vasıtasıyla nesilden nesile taşıdıkları kültürel öğeleri, yaşamın her alanında görebilmemiz mümkündür. Dönemin yaşamsal aynası olan Şer'iye sicilleri ise hiç şüphesiz bu öğelerden biridir. Geçmişten günümüze, bize kadar ulaşan bu kültür miraslarının ışığında, konumuz olan XVII yüzyıl Manisa'sının kültürel yaşantısı hakkında yeni fikirler edinebiliriz.

Bu defterler, özellikle folklorik anlamda; dönemin sosyo-kültürel yapısı, ev ve sokak yaşantısı, toplumun kullandığı her türlü alet ve edevâtlar ile giyim kuşamları hakkında bizlere bilgi vermektedir.

Defterimizde yer alan ve dönemin Manisa mutfağında kullanılan bazı mutfak eşyaları şöyledir. Sini, tepsi, sahan, tas, bakraç, tencere, kazgan, fuçı, kebab-tâbesi, pekmez tâbesi, pekmez testisi, küp, kefgir ve kepçe. Ayrıca mutfak eşyaları içinde cam tasın[411] yer alması o dönemde bazı evlerde camdan yapılmış bazı mutfak eşyalarının kullanıldığını da bize göstermektedir. Bunların dışında çapçak, desti, güğüm, leğen ve ibrik gibi gerek mutfak içinde

[408] M.Ş.S., 48, s. 51b-01.
[409] M.Ş.S., 48, s. 51b-03.
[410] Sosyal antropolojinin kurucusu İngiliz bilim insanı.
[411] M.Ş.S., 48, s. 48a-02

ve gerekse abdest alımında kullanılan ev eşyalarına da rastlamaktayız. Aydınlanmada ise şamdan ve camdan imal edilmiş fanuslar kullanılmaktaydı. Diğer yandan evlerin döşemesinde halı, kilim, perde, minder, yorgan, velence [412] , çarşaf ve yastık gibi ev eşyalarının kullanıldığını görmekteyiz.

Dönemin kıyafetleri arasında başlık olarak arakıye, çember, dülbend, nezkeb, serpuş ve zülüf bastı gibi kıyafet ve takılar kullanılırken beden giysisi olarak kaftan, ferace, don, çakşır, peştamal, ihram, gömlek, zıbun, yen, yelek, dolama ve kuşak kullanıldığını görmekteyiz. Ayak giyimi için sadece edük ismini rastlamaktayız.

Dönemin kıyafetleri için kullanılan kumaşları arasında başta bogasi olmak üzere tafta, vala, keten, ferhadhânî, sersâle, kürdiye, mutalla (yaldızlı), iplik ve makrama gibi kumaş, örgü ve dokumaların kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca bunların dışında deriden yapılmış kıyafetlere[413] de rastlanmaktadır. Ziynet eşyası olarak ise sadece altun küpe geçmektedir.

Dönemin kültürel yaşantısını ortaya koyan etkenlerden birinin de kullanılan silah türe aletlerin olduğunu düşünmekteyiz. Defterimizde bu tür aletler arasında kılıç, hançer, bıçak, ok, topuz, yarak ve nacak gibi kesici, delice ve vurucu aletlerin yanı sıra barut, tüfenk gibi ateşli silahlara da rastlamaktayız. Son olarak heybe, üzengi ve yem takımı gibi dönemin en önemli ulaşım aracı olan atlar için kullanılan ve kültürel geçmişi yansıtan eşyaları da ayrıca sayabiliriz.

[412] **Velence**: Yüzü uzun tüylü, kalın ve ağır battaniye.
[413] M.Ş.S., 48, s. 48a-02

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

48 NUMARALI MANİSA ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU

[1a-01] 1 Numaralı Belge: Hüseyin b. Emre'nin karısı Esma bt. Ali'den talâk-ı bâinle boşandığına ve aralarında dava konusu olan eşyayı bin akçeye sulh olduklarına dair hüccet.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk alâ'l-halk-ı ecma'în vârisü'l-ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn medîne-i Mağnisa mahallâtından bâisü'r-rakîm Hüseyin bin Emre meclis-i şer'de medîne-i mezbûre mahallâtından Attarece Mahallesinde sâkine zevce-i metrûkesi olan Esma binti Ali nâm hatunun tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîl olup Abdurrahman bin Musa ve Kasım bin Mahmud nâm kimesneler şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Mustafa Bey ibn-i Abdullah mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip altı sene mukaddem Varna'ya gider olduğumda eğer altı aya değin gelmez isem mezbûre Esma benden bâin talak boş olsun deyü şart itdükden sonra sene-i merkûmûn mürûr itmiş idi el-hâletü hâzihi merkûme Esma hatundan ba'zı eşyâ taleb etdikde beynimizde münâz'ât-ı kesîre ve muhâsemât-ı şedîde vâki' olmuşidi beynimize muslihûn-ı müslimûn tavassut edip da'vâ etdiğim eşyâyı bin akçeye sulh itdiklerinde bendahî sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı merkûm bin akçeyi ahz ve kabz edip husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâdan mezbûre Esma'nın zimmetin beri eyledim biz dahî husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâ ider isem lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmaya dedikde mukırr-ı merkûmun vech-i meşrûh üzere câri olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Mustafa Bey bi'l-muvâcehe tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-âşir min şehr-i Muharremü'l-harâm sene ihdâ ve selâsîn ve elf (10 Muharrem 1031 / 25 Kasım 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Hamza Efendi bin el-Hâc Mustafa / Şaban Efendi el-Hatîb / Mustafa bin Balı / Mehmed bin Halil / İbrahim bin Balı / Hüseyin Efendi

[1a-02] 2 Numaralı Belge: Kayalı Timarı dahilinde altmış dönüm yerin satışından kalan yedi bin akçenin ödenmesi gerektiğine dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Niflizâde Mahallesinden Ahmed Çavuş ibn-i Abdurrahman nâm kimesne mahfil-i kazâda Hasan bin İbrahim nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip

medîne-i mezbûreye tâbi’ Palamud nâm karye kurbunda vâki’ Kayalu timârı dâhilinde bir tarafı Velizâde Efendi değirmeni ve bir Çelik Sofi bir tarafı Gülbaharoğlu yeri ve bir tarafı el-Hâc Cafer yeri ile mahdûd altmış dönüm mikdâr bir kıt’a yerimin hakk-ı tasarrufu sâhib-i arz ma’rifetiyle mezbûr Hasan’a on bir bin akçeye tefvîz edip meblağ-ı mezbûrun dört bin akçesini alub yedi bin akçesi zimmetinde bâkî kalmışdır suâl olunup ihkâk-ı hâk olunması matlûbumdur dedikde gıbbe’s-suâl mezbûr Hasan cevâbında fi’l-hakîka arz-ı merkûmeyi izn-i sipâhî ile on bir bin akçeye mezbûrdan tefvîz edip meblağ-ı mezbûrun dört bin akçesin verüb yedi bin akçesi zimmetimde bâkî kalmışdır deyü i’tirâf itmeğin meblağ-ı mezbûru edâ ve teslîme hüküm birle mâ vaka’ bi’t-taleb kayd şûd tahrîren fî evâhir-i Cemâziye’l-âhire li-sene selâsîn ve elf (29 Cemâziye’l-âhir 1030 / 21 Mayıs 1621).

Şuhûdü’l-hâl: İbrahim Efendi ibn-i Hızır / Hamza bin Ali / el-Hâc Abdulkerim bin Sefer / Ramazan Bey ibn-i Abdullah

[1a-03] 3 Numaralı Belge: Nafaka takdîri (Arapça)

Farzü’l-hâkimü’l-mumâ ileyh li-nâfakatü’s-sagîrate’l-med’uvvite Selime binti Balı el-müteveffâ ebûhâ el-mezbûr sâkine bi-karye-i kâdı min tevâbi’-i medîne-i Mağnisa el-mahrûse ve li-sâiri mühimmâtühâ el-ezmiyyeti külli yevm târîha bi-züyyle erba’a dirhem faziyyete râyicete fî’l-vakt min mâlehâ el-müntakıle ileyha an ebîhâ el-müteveffâ el-merkûm bi’t-taleb ümmihâ el-med’uvvih Rabia binti **[ ]** ve hiye fî hicrehâ ve terbiyyetehâ ve izn-i lehâ bi-sarfü’l-meblağü’l-mefrûzülehâ ve bi’l-istidânete vaktü’z-zarûrete farzen ve iznen sahîheyni şer’iyyeyni cerâ zâlike ve hurrire fî’l-yevmi’s-sâmin aşer Muharremü’l-harâm sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Muharrem 1031 / 3 Aralık 1621).

Şuhûdü’l-hâl: Mustafa bin Mahmûd / Ramazan bin Kemal / Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı / Hızır bin Balı ve gayruhüm

[1a-04] 4 Numaralı Belge: İbrahim bin Bayram tarafından alıkonulan müteveffâ Halil b. Hamza’ya ait iki bin akçenin aslında Karaca Ahmed vakfı mescidine vakfedildiğine dair hüccet

Medîne-i Mağnisa’dan Ebûbekir bin Ahmed meclis-i şer’de karye-i Karaca Ahmed evkâfına mütevelli olan İbrahim bin Bayram nâm kimesne mahzarında takrîr-i da’vâ edip karye-i mezbûreden min cihetü’l-usubeti’n-nesebiyye mûrisim olan Halil bin Hamza nâm müteveffânın muhallefâtından mezbûr İbrahim iki bin akçesin fuzûlî ahz ve kabz itmişdir suâl olunup alıverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe’s-suâl mezbûr İbrahim cevâbında müteveffâ-

yı mezbûr Halil hâl-i cevâbında karye-i mezbûrede vâki’ mescid-i şerîfin şam’ına beş yüz akçe ve Yâ-sîn-i şerîf tilâvete beş yüz akçe ve karye-i mezbûre avârıza bin akçe cem’an iki bin akçe vasiyyet eylemiş ba’de vefâtiha tevliyyetim hasebiyle meblağ-ı mezbûr iki bin akçeyi ahz ve kabz eyledim dedikde mezbûr Ebubekir husûs-ı mezbûru inkâr edicek merkûm İbrahim’den sıdk-ı makâline mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Mehmed bin Mirali ve Hüseyin bin Veli nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’e hâzırân olup gıbbe’l-istişhâd fi’l-hakîka müteveffâ-yı merkûm Halil karye-i mezbûrede vâki’ mescid-i şerîfin şam’ına beş yüz akçe ve Yâ-sîn-i şerîf tilâvete beş yüz akçe ve karye-i mezbûre avârıza bin akçe cem’an iki bin akçeyi bizim huzûrumuzda vasiyyet eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dâhi iderüz didiklerinde ba’de’t-ta’dîl ve’t-tezkiye hayyiz-i kabûlde vâkı’a olup mâ vak’a gıbbe’t-taleb ketb ve tahrîr olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâmin aşer min Muharremü’l-harâm sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Muharrem 1031 / 3 Aralık 1621).

Şuhûdü’l-hâl: İvaz bin Mehmed / Hasan bin Ramazan / Mehmed bin **[ ]** / Ebubekir bin Hamza / Ali bin Veli ve gayruhüm

[1a-05] 5 Numaralı Belge: Çaprastlar-ı Kebîr Mescid-i şerîfine Mehmed b. Salih adlı kimsenin mütevelli olarak vazifelendirildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa’da Kebîrli nâm mahallede vâki’ Çaprastlar-ı Kebîr nâm mescid-i şerîfin nukûdundan her bin akçenin içinden elli akçe vazîfe ile mütevelli olan Sevindik bin Cafer hüsn-i ihtiyârıyla fâriğ olup yerine işbu hâzırü’l-kitâb Mehmed bin Salih nâm kimesne sâlih ve müstakîm olmağın her vechile uhdesinden gelir kimesne olmağın vazîfe-i merkûme ile mütevelli nasb ve ta’yîn olup ol dahî kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma ta’ahhüd oldukdan sonra bu hurûf ber-sebîl-i **[ ]** ketb ve tahrîr olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâmin aşer şehri’l-mezbûr (18 Muharrem 1031 / 3 Aralık 1621).

Şuhûdü’l-hâl: Abdulbaki Efendi bin Mehmed / Mustafa bin Hamza / Mehmed bin İbrahim / Mehmed bin Abdullah / İsa bin İbrahim ve gayruhüm

[1b-01] 6 Numaralı Belge: Vefatından önce Nazar Dede’ye ait olup kızı Aişe’ye intikal eden menzilin yine Nazar Dede’nin Ayni Ali Cami-i şerifi vakfına olan borcundan dolayı Hüseyin b. Mehmed’e müzayede ile bin üç yüz akçeye satıldığını bildirir hüccet.

Medîne-i Mağnisa’da Ayni Ali Mahallesinde sakin iken fevt olan Nazar Dede’nin sulbiyye kızı Aişe meclis-i şer’de menzil-i âti’l-beyâna vâzi’ü’l-yed olduğu şer’an sâbite olan Hüseyin bin Muharrem nâm kimesne mahzarında takrîr-i da’vâ edip mahalle-i mezbûrede

vâki’ inde’l-ahâli ve’l-cirân ma’lûmü’l-hudûd olup müteveffâ-yı mezbûr babam Nazar Dede’den ırs-i şer’le intîkâl eden menzili merkûm Hüseyin fuzûlî zabt ve tasarruf ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe’s-suâl mezbûr Hüseyin cevâbında fî’l-vâki’ menzil-i salifü’z-zikr mezbûr Nazar Dede’nin mülkü olup lâkin Ayni Ali Cami’-i şerîfi evkafına bin üç yüz akçe deynî olup meblağ mütevellisine alâ-tarîkü’l-istiğlâl bey’ itmeğin ba’d-ı vefât deyn-i mezbûr içün menzil-i merkûmun bey’i lâzım olmağı ba’de’l-müzayede bin üç yüz akçeye iştirâ eyledim mülk-i müşterâmdır dedikde mezbûre Aişe Hatun husus-ı mezbûru inkâr edicek merkûm Hüseyin’den sıdk-ı makâline mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Ebu Bekir bin Mehmed ve Mehmed bin Ali nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’e hâzırân olup fi’l-hakika menzil-i sâlifü’z-zikr müteveffâ-yı merkûm Nazar Dede’nin olup lâkin mezbûrun Ayni Ali Cami’-i şerîfi evkafına bin üç yüz akçe deynî olup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde vakf-ı mezbûr mütevellisine alâ-tarîkü’l-istiğlâl bey’ itmeğin ba’d-ı vefât deyn-i mezbûr içün menzil-i merkûmun bey’i lâzım olmağın ba’de’l-müzayede bin üç yüz akçeye merkûm Hüseyin iştirâ eyledi deyü edâ-i şehâdet-i şer’iyye ittiklerinde ba’de’t-ta’dîl ve’t-tezkiye şehâdetleri hin-i kabûlde vâkı’a olmağın mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sânî aşer min şehr-i Muharremü’l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Muharrem 1031 / 27 Kasım 1621).

Şuhûdü’l-hâl: Maden bin Ali / Ali bin Musa / Mehmed bin Osman / Kurban Dede ibn-i Hanefi / İbrahim bin Balı

[1b-02] 7 Numaralı Belge: Abdurrahman b. Turabi’nin üç bab menzilini zevcesi Huri ile kızları Rahime ve Kerime’ye hibe ettiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa Mahallâtından Baba Kuyusu Mahallesi sükkânından Abdurrahman bin Turabî nâm kimesne meclis-i şer’-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde zevcesi Hûri binti Hamza nâm hatun tarafından husûs-ı âti’l-beyânı tasdîke vekîl olup Mehmed Halîfe ibn-i Mustafa ve el-Hâc Eynesi ibn-i Turabî şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Balı bin Hamza nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip mahalle-i mezbûrede vâki’ bir tarafı Mehmed Halife mülkü ve bir tarafı Düğmeci Ahmed mülkü ve bir tarafı Köse Hasan mülkü ve bir tarafı tarîk-i hâss ile mahdûd üç bâb tahtânî evleri ve kenefi ve havluyu ve bir dut ağacını müştemil olan mülk menzilimi zevce-i merkûmesi Hûri ile sağîre kızlarım Rahîme ve Kerîme’ye âle’s-seviyye hîbe-i sahîha-i şer’iye ile hîbe ve temlîk ve teslîm eyledim mezbûre hatun dahi menzil-i merkûmun sülüsünü temellük ve tesellüm ve kabz edip menzil-i sâlifü’l-beyânın sülüsünün kızlarım sagîretân-ı mezbûretân el-hûn-ı übüvvet ve velâyetim hâsebiyle temellük ve tesellüm

ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i merkûm mezbûre zevcem Hûri ile kızlarım mezbûretânın mülk-i mevhûblarıdır dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr Balı bi'l-vekâle vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'-s-sânî ve'l-işrîn min Muharremü'l-Harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (22 Muharrem 1031 / 7 Aralık 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Süleyman Efendi ibn-i Yahya / Yusuf bin Yunus / Muslihiddin bin İlyas / Mürüvvet bin Abdullah / Murad bin Osman ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[1b-03] 8 Numaralı Belge: Müderris Mustafa Efendi'nin mülk menzilini Odabaşı el-Hac Mustafa Bey'e yirmi iki bin akçe karşılığı sattığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa sânihâullah-ı teâlâ ani'l-bâsâ mahallâtından İbrâhim Çelebi Mahallesinde sâkin fahrü'l-müderrisîn Mustafa Efendi ibn-i Mehmed Ağa tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîl olup Mustafa bin Osmân ve Hızır bin İlyâs şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan fahrü'l-kudât Memî Efendi ibn-i Süleymân meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihü'l-imâd ve mahfil-i dîn-i münîf-i râsihü'l-evtâda hâfız-ı hâze'l-kitâb Odabaşı el-Hâc Mustafa Bey muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müvekkilem müşârün ileyh Mustafâ Efendi mahalle-i mezbûrede vâki' kıbleten **[ ]** mülkü ve şarken Paşa bağçesi ve garben yine mezbûr el-Hâc Mustafa Bey mülkü ve şimâlen Ümmi Hatun mülkü ile mahdûd bir bâb fevkânî ve bir bâb tahtânî evleri ve bir fırını ve havluyı ve eşcâr-ı müsmireyi müştemil olan mülk menzili cemi'-i tevâbi' ve levâhıkı ile mezkûr el-Hac Mustafa Bey'e yirmi iki bin nakid râyic-i fî'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd eyleyüb ba'de'l-yevm menzil-i merkûm mezbûr el-Hâc Mustafa Bey'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde vekîl-i merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm el-Hac Mustafa Bey vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Muharremü'l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Muharrem 1031 / 12 Aralık 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü's-sâdât es-seyyid Mehmed Çelebi ibn-i es-Seyyid Hüseyin Çelebi / Serdârzâde Ali Çelebi / Halil bin Mustafa / Saraydârzâde Hasan Beşe / İbrahim Çelebi ibn-i Emrullah / Mehmed Beşe bin Cafer / Mehmed bin Ahmed / Yusuf bin Hamza / Mehmed bin Ahmed Çavuş ve gayruhüm.

[1b-04] 9 Numaralı Belge: Aslen Seydişehirli olup Manisa'da ikamet eden Mahmud b. Mustafa'nın Seydişehir'de olan tahminen on beş dönüm yerinin Osman Bey b. Hasan'a altı bin sekiz yüz akçeye sahib-i arz yoluyla sattığına dair hüccet.

Diyâr-ı Karaman'da vâki' Seydişehir nâm kasabadan olup hâlâ medîne-i Mağnisa'da mütemekkîn olan Mahmud bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'de işbu hâfızü'l-kitâb Osman Bey ibn-i Hasan muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip kasaba-i mezbûreye tâbi' Karacalar nâm karye kurbunda vâki' iki tarafı Çolakoğlu bağı bir tarafı Koğanlıoğlu Halil yeri ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd tahmînen yedi dönüm mikdârı yerimin ve yine karye-i mezbûre kurbunda vâki' bir tarafı Harman yeri ve bir tarafı Dedecioğlu yeri ve bir tarafı Pir Ahmed oğlu yeri ve bir tarafı el-Hac Ahmed oğlu yeri ile mahdûd ve mümtâz tahmînen sekiz dönüm yerimin hakk-ı tasarrufu sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Osman Bey'e tefvîz edip mukâbele-i tefvîzde mûmâ-ileyhden altı bin sekiz yüz akçe alub kabz eyledim ba'de'l-yevm sâir arâzi gibi keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Mahmûd'un minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Osman Bey vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî gurre-i Saferü'l-hayr li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Safer 1031 / 16 Aralık 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Azîz Paşa ibn-i Hasan / Ali Bey ibn-i Kalender / Abdi bin Halil / Selam Bey ibn-i Seydi / Ali Bey ibn-i Mahmud / Mahmud Efendi ibn-i Seydi / Mahmud Efendi ibn-i Selam / Abdulkerim Çelebi ibn-i Ali / Mahmud bin Mehmed.

[2a-01] 10 Numaralı Belge: Şehinşah Evkafı mukataalarından Selendi timarının senelik iki yüz otuz beş bin akçe ile Nasuh ve Alaca Mustafa tasarrufunda iken es-Seyyid Bekir Çelebi ve Attâr el-Hâc Mehmed Çelebi'ye altmış beş bin akçe ziyade ile üç yüz bin akçeye iltizama verildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa sükkânından es-Seyyid Bekir Çelebi ibn-i es-Seyyid Mehmed ve Attâr el-Hâc Mehmed Çelebi ibn-i İbrahim mahfil-i kazâda medîne-i mezbûrede vâki' merhûm Sultân Şehinşâh vâlidesi tâbe serâhâ binâ eyledüği câmi'-i şerîf evkâfına mütevelli olan Hasan Ağa'nın kâimmakâmı olan Yusuf Efendi ibn-i Abdülmennan muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf edip evkâf-ı mezbûre mukâta'âtından Selendi timârı mukâta'ası bin otuz senesi Martı ibtidâsından sene-i tamâmına varınca Nasûh bin Armağan ve Alaca Mustafa ibn-i el-Hâc Halil nâm kimesneler üzerlerinde iki yüz otuz beş bin akçede olup hâlâ vakf-ı mezbûre sa'yen altmış beş bin akçe ziyâde ile üç yüz bin akçeye içinden on bin akçesi öndül iki yüz doksan bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslimat olmak üzere iltizâm ve kabûl edip biribirimizin üzerine lâzım gelen

mala emr ve kabûlü hâviye kefâletle kefîl olduk didiklerinde mukırrân-ı merkûmânın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârların vekîl-i mezbûr Yusûf Efendi vicâhen ve şifâhen tasdîk itmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu ki lede'l- hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis min Rebiü'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (3 Rebiü'l-ahir 1031 / 15 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Halil Çelebi ibn-i Abdulaziz / Abdî Bey ibn-i Haremü'n-nâzır / İbrâhim Çelebi ibn-i Mehmed / Mahmud bin Mahmud / Muslihiddin Efendi ibn-i Hızır / Abdulbaki Halife ibn-i Mehmed / Üstâd Mehmed bin Mehmed / Hızır bin İlyas ve gayruhüm.

[2a-02] 11 Numaralı Belge: Manisa'nın Yarhasanlar Mahallesinden Fatıma ile Küçük b. Süleyman'ın muhalea yoluyla boşandıklarına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Yarhasanlar Mahallesinden Fatıma binti Mehmed nâm hatun tarafından husûs-ı câiyü'l-beyânı ikrâra vekîl olup Bahar ve Oruç ve Benna Hamza şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan el-Hac Mehmed bin İlyâs mahfil-i kazâda mezbûre Fatıma'nın zevci olan işbu hâfızü'l-kitâb Küçük bin Süleymân muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müvekkilem mezbûrenin merkum Küçük ile hüsn-i zindegânisi olmamak ile mehrinden ve nafaka-i iddetinden ve zevciyete müteâllık cemî' da'vâsından fâriğâ olup mezbûrdan olan sadriye kızı Huri nâm sağireyi kendi yanından infâk etmek üzere mezbûr ile muhâle'a eylediler min ba'd biribiri ile da'vâ ve nizâ'ları kalmadı dedikde mezkûr Küçük dahi vekîl-i merkûmu tasdîk edip fi'l-hakîka zevcem mezkûre Fatıma ile minvâl-i muharrer üzere hal' ettim dedikde tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdîk inde'ş-şer'-i mu'teber görülüb mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevm-i hâmis min Rebiü'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (5 Rebiü'l-ahir 1031 / 17 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mehmed bin Balı / Sefer bin Mustafa / Yusuf bin Abdullah / Musa bin Yusuf / Zati Halife ibn-i Ali ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[2a-03] 12 Numaralı Belge: Manisa'nın Dilşikar Mahallesinden Piri Bey'e ait mülk menzilin yirmi sekiz bin akçeye Ahmet Çavuş'a satıldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Dilşikâr Mahallesinden Piri Bey ibn-i Hasan nâm kimesne mahfil-i dîn-i münîfde dergâh-ı âlî çavuşlarından işbu hâfızü'l-kitâb Ahmed Çavuş ibn-i Abdullah muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Bezzâz el-Hac Hasan mülkü ve bir tarafı Şerbetçi Ali mülkü ve bir tarafı Serâbâd Vadisi ve taraf-ı râbi'i tarîk-i âmm ile mahdûd iki bâb tahtânî kiremit örtülü evleri ve bir sofayı ve

bir fevkâni odayı ve altında ahuru ve havluyu müştemil olan mülk menzilimi mezbûr Ahmed Çavûşa yirmi sekiz bin nakd-i râyic-i fî'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm menzil-i merkûm mezkûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü's-sâbi' min Rebiü'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (7 Rebiü'l-ahir 1031 / 19 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Süleyman Çelebi ibn-i el-Hâc Mehmed / Ahmed Çelebi ibn-i Muharrem / Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i es-Seyyid Resûl / Ramazan Bey ibn-i Hüseyin / Nalband Veli bin Hasan / Ali Çelebi ibn-i Küçük Mehmed ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[2a-04] 13 Numaralı Belge: Aişe adlı kadının müteveffa babaları İlyas'tan kalma bağını dayısı Ali b. Pir tarafından haksız olarak zabt ve tasarruf etmesine karşı tekrar hak sahibi olan Aişe'ye verilmesi gerektiğini hüküm bildiren i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'ya tâbi' Boz nâm karyeden olup fevt olan İlyâs ibn-i Esladin(?) nâm kimesnenin sulbiye kızı Aişe nâm hatun tarafından husus-i âtîü'z-zikr-i dâ'vâ ve talebe vekîl olup Ali bin İbrâhim ve Yusuf bin Halil nâm kimesneler şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Mustafa ibn-i el-Hâc Nurullah meclis-i şer'-i şerîfde müvekkilesi mezbûre Aişe'nin vâlidesi Aynî nâm hatunun karındaşı Ali bin Pir Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip yine karye-i mezbûre kurbunda vâki' bir tarafı Derviş Veli bağı ve bir tarafı Bayram bağı ve bir tarafı Arpacı Hasan bağı ve bir tarafı vakf-ı kuyu ile mahdûd olup müvekkilem mezbûre Aişe'ye müteveffâ-yı merkûm babası İlyâs'dan intikâl eden bağını mezbûr Ali mahsûlü zabt ve tasarruf ider suâl olunup kasr-ı yed itdirilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Ali cevâbında fi'l-vâki' sâlifü'z-zikir mezbûre Aişe'nin babası İlyâs'dan intikâl eden bağdan benim alâkam yokdur deyücek kasr-ı yedine tenbîh birle mâ-vaka' bi't-taleb ketb ve terkîm olundu tahrîran fî'l-yevmü't-tâsi' ve'l-işrîn min Rebiü'l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (9 Rebiü'l-ahir 1031 / 21 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Ramazan / Ali bin Ahmed / Veli bin Mahmud / Ali bin Hamza / Şaban bin Receb.

[2b-01] 14 Numaralı Belge: Aişe bt. Yusuf'a ait Derviş Ağa mahallesi haricinde vaki' bir buçuk dönüm tarlanın Tahir Çelebi adlı kişi tarafından haksız olarak zabt edilmesine karşı tekrar hak sahibi olan Aişe'ye verilmesi gerektiğini bildiren i'lâm.

Medîne-i Mağnisa mahallâtından Çarşu nâm mahalleden Aişe binti Yusuf Bey nâm hatun meclis-i şer'de Tâhir Çelebi ibn-i Mahmûd nâm mahzarında takrîr-i dâ'vâ edip medîne-i mezbûre kurbunda Derviş Ağa Mahallesi haricinde vâki' bir tarafı Abdulvahhâb yeri ve bir tarafı Bahşizâde yeri ve bir tarafı Yani veled-i Manol nâm zimmi yeri ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup tahmînen buçuk dönüm mikdârı tarlâmı merkûm Tahir Çelebi fuzûlî zabt ider suâl mezbûr Tahir Çelebi cevâbında ben sâlifü'z-zikr olan tarlayı Mehmed nâm kimesneden altı yüz akçeye iştirâ eyledim mezbûre Âişe'nin idüği ma'lûmum değildir deyücek mezbûre Aişe'den makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden İbrahim bin Abdullah ve Hüseyin bin Receb nâm kimesneler meclis-i şer'e li-ecli'ş-şehâde hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka tarla-yı sâlifü'z-zikr mezbûre Âişe'nindir husûs-ı mezbûra şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra ba'de't-tahlifi'ş-şer'i mûcebine hüküm birle lehü mâ vâk'a gıbbe't-taleb ketb ve terkîm ve yed-i tâlibeye vaz' ve teslîm olundu tahrîran fî'l-yevmü's-sâdis' ve'l-işrîn min Rebiu'l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (6 Rebiü'l-ahir 1031 / 18 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Yusuf bin Süleyman / Halil bin Yunus / Hüseyin bin Halil / Şaban bin Receb ve gayruhüm.

[2b-02] 15 Numaralı Belge: Manisa'nın Kırtık karyesindeki Adil Paşa mezrasının mutasarrıflarından olan Bekir'in kendi hissesini yine kardeşi Hüseyin'e tevfiz yoluyla sekiz yüz akçeye sattığının tesciline dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fî'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa'ya tâbi' Kırtık nâm karyede vâki' Adil Paşa mezra'ası evladiyyet üzere mutasarrıf olan Hüseyin bin el-Hâc Mehmed meclis-i şer'-i şerîfde karındaşı Ömer nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm edip mezra'-ı mezbûre dâhilinde babamız merhûm Şeyh Mehmed'den bana ve mezbûr Ömer'e ve diğer karındaşlarımız Ali ve Bekir'e intikâl eden arâziden karındaşım mezbûr Bekir kendüye râci' olan hissesinin hakk-ı tasarrufunu sekiz yüz akçeye bana tefvîz edip tasarruf üzere iken mezbûr Ömer te'allül ve niza'dan hâli değildir suâl olunup takrîr-i tescîl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Ömer cevâbında fi'l-hakika karındaşım mezbûr Bekir babamızdan intikâl eden arâziden kendüye âid olan hissesini mezbûr Hüseyin'e tefvîz edip mukâbele-i tefvîzde mezbûrun sekiz yüz akçesini aldı hisse-i mezbûrede benim alâka ve

medhâlim bir vecihle nizâ'ım yokdur deyücek hıfzen li'l-makâl bu hurûf ber sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve yed-i tâlibeye vaz' ve teslîm olundu lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîran fî selh-i Rebiu'l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (30 Rebiü'l-evvel 1031 / 12 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ali Bey bin Yusuf / es-Seyyid Aziz Çelebi bin es-Seyyid Hamza / Hüseyin Çelebi bin Hasan el-Haffâf / Seyyid Kadri ibn-i Seyyid Evhad ve gayruhüm.

[2b-03] 16 Numaralı Belge: Manisa'nın Çaprastlar-ı sagir mahallesinden vefat eden Durmuş Dede'nin sagir kızı Aişe'ye annesi Raziye Hatun'un vasi olarak tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinden vefât eden Durmuş Dede nâm attarın ibnet-i sulbiyyesi Âişe nâm sagîrenin emvâlini zabt ve ahvâlini hıfz bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın işbu bâ'isete'l-kitâb sagîre-i mezbûrenin vâlidesi Râziye Hatun her vechile sagîreye enfa' olmağın kıbel-i şer'den vasî nasb olmağın oldahî vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzımesin iltizâma müte'ahhide oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü't-tâsi' min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (9 Rebiü'l-ahir 1031 / 21 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Çavuş ibn-i Abdurrahman / es-Seyyid Ahmed bin Hüssam / Hızır bin İlyas / Şaban ibn-i Receb / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm.

[2b-04] 17 Numaralı Belge: Manisa sükkanından Mehmed Çelebi'nin her vukiyyesi on iki akçeden dokuz yüz vukiyye mukaşşer susamı mahmiyye-i Kostantiniye'ye satması için vefat etmeden önce Durmuş Dede'ye teslim ettiğine ve vefatından sonra bu akçenin varislerinden talep ettiğine dair

Medîne-i Mağnisa sükkânından Mehmed Çelebi ibn-i el-Hâc Nasûh nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde medîne-i mezbûrede Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinden fevt olan Durmuş Dede'nin ibnet-i sulbiyyesi Âişe nâm sagîrenin kıbel-i şerden mansûbe vasîsi ve müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi ve vârisesi olan Raziye binti **[ ]** nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup mazhar-ı hasm-ı câhidde şer'an vekâleti sâbite olan Satı bin Ali mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan akdem mezbûr Durmuş Dede'ye hâl-i hayevâtında dokuz yüz vukiyye mukaşşer sisam her vukiyyesi on ikişer akçeden cem'an on bin sekiz yüz akçalık sisamımı teslîm edip mahmiyye-i Kostantiniye'de bey' idüvir deyü sipâriş itmiş idim merkûm Durmuş Dede dahi zikr olunan sisamı mahmiyye-i mezbûrede bey'

edip semenini bana edâ itmeden fevt oldu hâlâ muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl vekîl-i merkûm Satı husûs-ı mezbûru bi'l-külliye inkâr edicek müdde'î-i mezbûrdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Mehmed bin el-Hâc Mustafa ve Receb bin Hüseyin nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzirân olup istişhâd olundukda fî'l-hakîka mezbûr Mehmed Çelebi her vukiyyesi on ikişer akçeden on bin sekiz yüz akçalık cem'an dokuz yüz vukiyye mukaşşer sisamını mahmiyye-i Kostantiniye'de bey' idüvir deyü mezbûr Durmuş Dede'ye hâl-i hayevâtında teslîm eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra gıbbe't-tahlifü'ş-şer'iyye mûcebine hükm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'l-'âşir min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (10 Rebiü'l-ahir 1031 / 22 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Hüseyin / Şeyh Çelebi ibn-i Ahmed Efendi / Osman Bey ibn-i Hamza Bey / Mustafa bin Mehmed / Ali bin Hızır ve gayruhüm.

[3a-01] 18 Numaralı Belge: Mehmed Çelebi'nin Durmuş Dede aleyhine açmış olduğu alacak davasının anlaşma ile sonuçlandığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Danişmend Halil Mahellesinden Mehmed Çelebi ibn-i el-Hâc Nasûh el-Attâr meclis-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinden vefât eden Durmuş Dede nâm attârın Âişe nâm sagîresine kıbel-i şer'den mansûbe vasî olan yine müteveffâ-yı mezbûrun zevcesi Râziye binti Abdullah nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olan mahzar-ı hâcedde şer'ân vekâleti sâbite olan Safi bin Ali mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip bundan akdem dokuz yüz vukiyye mukaşşer sisam ki her vukiyye on ikişer akçeden cem'ân on bin sekiz yüz akçalık sisamımı mahmiyye-i Kostantiniye'de bey' idüvir deyü merkûm Durmuş Dede'ye hâl-i hayevâtında teslîm eylemiş idim ol dahi zikr olunan sisamı mahmiyye-i mezbûrada bey' edip semenini bana teslîm almadın merkûm Durmuş Dede vefât edip meblağ-ı mezbûru muhallefâtından taleb eylediğimde vasiyy-i merkûme husûs-ı mezbûru inkâr edicek şuhûd-ı udûl ile isbât edip mebla'-ı mezbûr on bin sekiz yüz akçenin edâsına tenbîh olundukdan sonra beynimizde muslihûn tavassut edip sekiz bin yedi yüz akçeye beni sulh eylediler bendahî sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûru müteveffâ-yı mezbûra karz-ı şer'îden olan on dört bin yedi yüz akçe deynimin sekiz bin yediyüz akçesine takas ettim hâlâ müteveffâ-yı mezbûra bâkî altı bin akçe deynim kaldı dedikde mukırr-ı mezbûr Mehmed Çelebi'nin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın vekîl-i merkûm Satı bi'l-vekâle vicâhen tasdîk idecek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu

tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Rebiü'l-ahir 1031 / 23 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Çavuş ibn-i Abdurrahman / es-Seyyid Ahmed bin Hüssam / Mehmed bin Hüseyin / Şeyh Çelebi ibn-i Ahmed Efendi / Şaban ibn-i Receb / Hızır bin İlyas / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm.

[3a-02] 19 Numaralı Belge: On kadar eşkıyanın Keçilü nam karyeden Nebi'yi katl ve evindeki eşyaları gasp etmesinin ardından bu eşyaları Gömeçli nam karyeden Hacı Karaca, Musli Bey nam sipahi ve bazı köylülerle av sırasında eşkıyaların elinden alarak Nebi'nin oğlu Balı'ya teslim ettiklerine dair dava hücceti.

Marmara kazâsına tâbi' Keçilü nâm karyeden maktûl olan el-Hâc Nebi bin Pazarlı nâm kimesnenin kebîr oğlu Balı nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Gömeçlü nâm karyeden el-Hâc Karaca ibn-i Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr edip bundan evvel on nefer eşkıyâ gece ile evimiz basıp babam mezbûr Hacı Nebi'yi katl eyleyüb evimiz içinde bir kırmızı zenne kemhâ kaftan ve bir saru tafta zıbun ve bir mor kürdiye ve bir ferhad-hânî dülbend ve bir sersâle köhne dülbend ve bir mutallâ cedid dülbend ve bir siyah harîr peştemâl ve bir inâyet oğlan kaftanı ve bir yemeni yorgan yüzü ve bir çift serâser yen ve iki don ve iki gömlek beş arşun penbe bezi ve bir penbe bezi çarşeb ve bir kırmızı muhattem kuşak ve bir şire kuşağı ve iki nakışlı yasdık ve bir yorgan başı ve iki köhne beledi boğça ve iki köhne gömlek ve bir çarşeb ve iki nezkeblik ve saçağı ve bir gümüş zülüf basdı ve bir tüfenk ve iki ihram ve üç peştemâl ve bir ketan don ve üç cebe donu kaftan ve beş arşun dahi penpe bezi ve bir nakışlı makrama ve bir vâlâ çenber ve köhne tafte oğlan kaftanı ve bir kalıb sabun almışlar idi ba'dehu eşkıyâ-i merkûme Gedüs kenarında ihtifa edip mezbur Hacı Karaca Musli Bey nâm sipâhi ve ahâli-yi kurrâdan ba'zı kimesneler ile sayd iderler iken tâife-i eşkıyâya rast gelip zikr olunan esbâbı bırakdırdıklarında nâibü'ş-şer' ma'rifetiyle zikri sebk eden esbâb-ı merkûm Hacı Karaca'dan emânet vaz' olunmuş idi hâlâ bu zikr olunan esbâb-ı merkûm Hacı Karaca yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz eyledim yedinde bir şey kalmamışdır dedikde mukırr-ı merkûm Balı Bey minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr Hacı Karaca vicâhen ve şifâhen tasdîk itmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî aşer min Rebiu'l-âhir sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Rebiü'l-ahir 1031 / 24 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Çelebi ibn-i Ali Çavuş / Yusuf bin Ali / Veli Halife el-Hatîb / Hasan bin Süleyman / Hacı Gökçe bin Abdurrahman / Hüdaverdi bin Begce / Abdi bin Ahmed / Esmer Şah bin Hüseyin / Nebi bin Fethullah ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[3b-01] 20 Numaralı Belge: Eşkıyaların elinden kurtarılarak Hacı Karaca'ya emanet edilen eşyaların el-Hac Nebi'ye teslimde imtina ettiği davada teslimini tenbih eden i'lâm.

Marmara kazâsına tâbi' Keçilü nâm karyede maktûl olan el-Hâc Nebi bin Bazarlı nâm kimesnenin ibn-i sulbîsi Balı nâm kimesne meclis-i şer'de kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Gömeçlü nâm karyeden el-Hâc Karaca bin Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm edip bundan evvel bir kaç nefer eşkıyâ evimizi basıp babam mezbûr el-Hâc Nebi'yi katl eyleyüb evimiz içinde işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan bir kırmızı kemhâ zenne kaftan ve bir saru tafta zıbun ve bir mor kürdiye ve bir ferhad-hânî dülbend ve bir mutallâ cedid dülbend ve sersâle köhne dülbend ve bir siyah harîr peştemâl ve bir inâyet oğlan kaftanı ve bir yemeni yorgan yüzü ve bir çift serâser yen ve iki don ve iki gömlek beş arşun penbe bezi ve bir penbe bezi çarşeb ve bir kırmızı muhattem kuşak ve bir şire kuşağı ve iki nakışlı yasdık ve bir yorgan başı ve iki köhne beledi boğça ve iki köhne gömlek ve bir çarşeb ve iki nezkeblik ve saçağı ve bir gümüş zülüf basdı ve bir tüfenk ve iki ihram ve üç peştemâl ve bir ketan don ve üç cebe donu kaftan bir nakışlı makrame ve bir vâlâ çenber ve köhne tafte oğlan kaftanı ve bir kalıb sabun ve ba'zı esbâbımızı dahi nehb ü gâret edip Gedüs kenarında tâife-i düzdân ihtifâ üzere iken üzerlerine üçü gelip zikr olunan eşyayı eşkıyâya bırakdırub mezbûr Hacı Karaca'ya nâibü'ş-şer' ma'rifetiyle emânet vaz' olunmuş öyle olsa hâlâ mezbûr Hacı Karaca'ya zikri sebk eden esbâbı bana teslîmde imtinâ' ider suâl olunup eşyâ-yı merkûme bana teslîm olunması matlûbumdur dedikde gıbbe'l-istihbâr karye-i Keçilü'de Abdulkerim bin Şahveli ve Ali bin Karaca ve Veli bin İlyas ve Hasan bin Baba nâm kimesneler fi'l-hakîka işbu hâzır-ı bi'l-meclis olup bâlâda tahrîr olunan esbâb-ı mezbûr Balı'nın babasını merkûm el-Hâc Nebi'nin mülküdür merkûm el-Hâc Nebi katl olunduğu gece gâret olunmuşdur deyü haber verdiklerinde zikr olunan esbâbı merkûm Balı'ya teslîme tenbih olunup mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Rebiü'l-ahir 1031 / 24 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Çelebi ibn-i Ali Çavuş / Yusuf bin Ali / Hasan bin Süleyman / Hacı Gökçe bin Abdurrahman / Abdi bin Ahmed / Esmer Şah bin Hüseyin / Yiğitbaşı Hüdaverdi / Nebi bin Fethullah / Veli Halife ibn-i el-Hatîb ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[3b-02] 21 Numaralı Belge: Müteveffa Mahmut Bey'e ait olan atın, vefatından önce bin sekiz yüz akçeye İstanbul'da Kapucu Mehmed Bey'e sattığı bu yüzden Mahmut'un varisi olan Mustafa bin Mehmed'in at üzerindeki tasarrufundan men'ine dair i'lâm.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' **[ ]** nâm karyeden Mustafa bin Mehmed nâm kimesneden meclis-i şer'de Kapucu Mehmed Bey ibn-i Mehmed nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan torı tüylü at karındaşım Mahmud'un mülkü olup karındaşım mezbûr Mahmud sefer-i hümâyuna gider oldukda zikr olunan atı Mahmiye-i İstanbul'dan merkûm Mehmed Bey ile bana irsâl eyleyüb kable't-teslîm karındaşım mezbûr Mahmud vefât edip verâseti bana münhasıra olup zikri sebk eden at ırs-ı şer'le bana intikâl itmiş iken mezbûr Mehmed Bey bana teslîmden imtinâ' ider suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed Bey cevâbında fi'l-hakika zikr olunan at mezbûrun karındaşı merkûm Mahmûd'un mülkü idi lâkin hâl-i hayevâtında merkûm Mahmud'dan bin sekiz yüz akçeye iştirâ edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledi mülk-i müşterâmdır dedikde mezbûr Mustafa husûs-ı mezbûru inkâr edicek merkûm Mehmed Bey'den makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Hüseyin Bey ibn-i Abdullah ve el-Hâc Cafer bin Abdullah nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakika mezbûr Mustafa Bey karındaşı merkûm Mahmud hâl-i hayevâtında zikr olunan atı mahmiyye-i İstanbul'da mezbûr Mehmed Bey'e bizim huzûrumuzda bin sekiz yüz akçeye bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledi zikr olunan at merkûmun mülk-i müşterâsıdır husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle olduktan sonra mezbûr Mustafa tasarrufundan men' birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbî' aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (14 Rebiü'l-ahir 1031 / 26 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şabân bin Receb / Zati Beşe Türbedâr / Hızır bin İlyâs / Mustafa bin Osman / İbrahim Bey bin Mehmed ve gayruhüm.

[3b-03] 22 Numaralı Belge: Müteveffa Hüdayizade Ahmed Efendi'nin oğullarına intikal eden doksan dönüm yerin doksan bin akçeye Ramazan b. Haydar'a satıldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Hacı İlyâs-ı Sagîr Mahallesinden olup bundak esbak vefât eden Hüdâyizâde Ahmed Efendinin sulbî oğulları Mustafa Çelebi ve Sunullâh Çelebi ve Ataullah Çelebi ve Lütfullah Çelebi ve Şeyhi Çelebi ve Ebulbeka Çelebi nâm kimesneler meclis-i

şerîfde Nif kazasına tâbi' Emrudlu nâm karyeden hâfız-ı hâze'l kitâb Ramazân bin Haydar nâm kimesne mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip kaza-i mezbûrede Kızılcalu timârı **[4a-22. belgenin devamı]** içinde vâki' bir tarafı değirmen harkı ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Nif Çayı ve bir tarafı Turan oğlu Mustafa yeri ile mahdûd dokuz aded ceviz ağacını ve üç aded delüce zeytün ağacı müştemil tahmînen kırk dönüm mikdârı bir kıt'a yer ve yine bir tarafı Kızılcalı Çayı ve bir tarafı Abdulfettah Çavuş yeri ve bir tarafı Eski Çay ve bir tarafı Kara Âşık Bağçesi ile mahdûd tahmînen otuz dönüm mikdârı bir kıt'a yer ve yine bir tarafı Balcı Hasan yeri ve bir tarafı Ömer yeri ve bir tarafı yine mezbûr Ramazan Bağı ile mahdûd üç aded ceviz ağacını müştemil tahmînen yirmi dönüm mikdârı bir kıt'a yer cem'an doksan dönüm yer babam müteveffâ-yı mezbûrdan kânûn üzere bize intikâl itmişdi hâlen arâzi-i merkûmenin hakk-ı tasarrufunu sâhib arz-ı ma'rifetiyle dokuz bin akçeye mezbûr Ramazan'a tefvîz edip mukâbele-i tevfîzde olan meblâğ-ı mezbûr dokuz bin akçeyi mezbûr Ramazan yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz eyledik ba'de'l-yevm sâir arâzisi gibi keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun didiklerinde makrûn-ı mezbûrûnun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârların el-mukarrun lehü'l-mezkûr Ramazân vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (16 Rebiü'l-ahir 1031 / 28 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Mustafa Çelebi ibn-i Şeyh Mehmed / Şükrullah Bey ibn-i Süleyman / Mustafa bin Osman / Ali bin Mustafa / Hasan bin Mehmed / Mustafa Dede ibn-i Ali / Maden bin Ali ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[4a-01] 23 Numaralı Belge: Manisa'nın Baba Kuyusu mahallesinden vefat eden Ali Bey'in küçük oğlu Mustafa'ya annesi Rabia Hatun'un vasi olarak tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Baba Kuyusu nâm mahallede fevt olan Ali Bey ibn-i Abdullah nâm kimesnenin sulbî sağîr oğlu Mustafa'nın tesviye-i umûru içün bir vasî lâzım ve mühim olmağın hâfız-ı hâze'l-kitâb sağîr-i merkûmun vâlidesi Rabia Hatun müstakîme ve mütedeyyine ve her vechile makâm-ı mezbûre nâfi'a olduğuna binâen kıbel-i şerden vasî nasb olunup oldahî vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzımesin iltizâma müteahhid olıcak mâ hüve'l-vâki' kayd şûd hurrire fî't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Şaban bin Receb / İbrahim bin Mehmed / Hızır bin İlyas / Mustafa bin Osman ve gayruhüm.

[4a-02] 24 Numaralı Belge: Manisa'nın Ilıca-i Saruhan kazasına tâbi Karaayidlü nam karyeden Ebu Bekir Çelebi'nin Sarı Mustafa Bey tarafında 30 Rebiü'l-evvel tarihinde iple boğuldağına dair hüküm bildirir i'lâm.

El-emru kemâ zükire fîhî harrerehu el-fakîr ileyhi sübhânehû Abdurrahmân bin Ali el-kadı bi-Ilıca-i Saruhan ufiye anhûmâ

fehâvi … hullet … hurrire el-Fakîr İbrahim gufira lehu

Budur ki Ilıca-i Saruhan kazasına tâbi' Karaayidlü nâm karyeden olup karye-i mezbûreden ba'îd Nehr-i Gedüs kenârında eser-i hank ile maktûl bulunduğu keşf olunan Ebu Bekir Molla bin Mehmed Çavuş nâm emredin bi'l-inhisâr vârisleri olan li-eb er karındaşı Hızır Çelebi asâlete ve kız karındaşı Rahime nâm hatun tarafından husûs-ı âtiü'l-beyân içün vekîl olup Abdi bin Musa ve el-Hâc Ömer bin Mustafa şehâdetleri ile mahzar-ı hasm-ı câhidde vekâleti sâbite olan zevci Kurt Beşe bin Abdulmennan vekâlet-i meclis-i şer'-i şerife karye-i mezbûreden ebnâ-i sipâhîyândan Sarı Mustafa Bey bin Yusuf nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip târih-i kitâb-ı senesi Rebiu'l-evveli'nin yirmi sekizinci günü ki Çeharşenbedir mezbûr Sarı Mustafa Bey merkûm Ebû Bekir Çelebi'yi odasına da'vet edip ba'zı rüfekâsıyla fısk edip merkûm Bekir Çelebi'ye fi'il-i katl ile murad itdiklerinde itâ'at itmeyüb iple mezbûru boğub katl eyleyüb mâh-ı mezbûrun otuzuncu gecesi ki Cum'a gecesidir mezbûr Sarı Mustafa Bey hıdmetkârlarından Maden bin Mustafa ve Hasan bin Yusuf nâm kimesneler ile mezbûr Ebû Bekir Çelebi'nin meyyitini bir bârgire tahmîl edip nehr-i mezbûr tarafına alub giderler iken ba'zı kimesneler görmüşler mezbûr Mustafa Bey'den suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûr Mustafa Bey husûs-ı mezbûru inkâr edicek müdde'îyan-ı mezbûrândan sıdk-ı makâllerine beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Mehmed Şerif bin Mustafa ve Musli Çelebi bin Evrenos nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fî'l-hakîka mâh-ı mezbûrun otuzuncu gecesi ki Cum'a gecesidir nısfu'l-leylde sohbetden gelir iken mezbûr Mustafa Bey hıdmetkârları Maden ve Hasan ile mezbûr Bekir Çelebi'nin meyyitini bir bârgire tahmîl edip katîl-i merkûm iki tarafından elleri ile tutub nehr-i mezbûr tarafına alub giderler iken gördük husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mûcebine hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Rebiü'l-ahir 1031 / 25 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin Bey el-Cündi / Ahmed Bey / Fehim Bey el-Cündi / Mehmed Bey el-Cündi / Ahmed Halîfe el-İmam / Halil İbrahim Bey el-Cündi / Mehmed Bey

[*okunamıyor***]** / el-Hâc Beşir Efendi el-Kadı / Mehmed Efendi el-Müderris / Fahrü'l-müderrisîn İsmail Efendi / Fahrü'l-kudât Mehmed Efendi el-Kadı be-Akhisar / Osman Bey el-Cündi / Kasım Bey el-Cündi / Mehmed Bey el-Cündi / İsmail Bey el-Cündi / Sinan Bey el-Cündi / Ömer Halife **[***okunamıyor***]** / Fahrü'l-**[***okunamıyor***]** Hacı Bey el-Cündi / Fahrü'l-akran **[***okunamıyor***]** Ahmed İbn-i Tahir Bey el-Cündi / Halil Efendi el-Müderris / Sinan Efendi el-Müderris / el-Hâc **[***okunamıyor***]** / Hacı Hasan bin Mustafa / **[***okunamıyor***]** Beşe er-Râcil / Hasan Beşe er-Râcil

[4b-01] 25 Numaralı Belge: Senelik otuz iki bin akçeye kiralanmış olan Hafsa Sultan Hamamı'nın sefer-i hümayundan dolayı işlemediği, bundan dolayı kirasının emsallerine bakılarak yirmi altı bin akçe olarak tescil edildiğine dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa'da merhûm Sultan Süleyman Han validesi tâbe serâhâ binâ eyledüğü vakf hamâmın müste'ciri olan Mehmed Halîfe ibn-i İbrâhim meclis-i şer'-i şerîfe vakf-ı mezbûrun nâzırı olan Ahmed bin Turgud mahzarında takrîr-i kelâm edip hamâm-ı merkûmu bin otuz Mart'ı ibtid'asında sene tamâmına varınca otuz iki bin akçeye isticâr eylemiş idim lâkin sene-i mezbûrede kaht vâki' olup ve etrafında olan kimesnelerin ekseri sefer-i hümâyuna gitmekle hamâm-ı mezbûr işlemeyüb külli zararım olmuşdur yirmi sekiz bin akçeden ziyadeye tecelli yokdur hasb-i hâl ehli vilâyetden isticâr olunup haberleri tescîl olunması matlûbumdur dedikde husûs-ı mezbûre vukûf ve şu'ûru olan a'yân ve eşrâf vesâir bî-garaz müslümanlardan hakîkat-i hâl istihbâr olundukda fahru'l-kudât Haydar Efendi ibn-i Abdurrahman ve zahrü'l-vülât Müftizâde Mehmed Efendi ve İbrahim Çelebi ibn-i Mustafa ve İbrahim Ağa ibn-i Mustafa Çavuş el-Müteferrika ve Piyâle Çavuş ibn-i Abdullah ve Mehmed Efendi ibn-i Bahşi el-Hatîb ve Şerîfezade Mustafa Çelebi ve Hekîmbaşı Mustafa Efendi ve Hüddâm-ı Hamâmdan Ahmed bin el-Hâc Mehmed ve Mehmed bin Hüseyin ve Üstâd Mehmed bin Mustafa ve Mehmed bin Arslan ve Abd bin Mustafa ve Ahmed bin Habib ve Mehmed bin Memi ve Mehmed ibn-i Yusuf ve Sefer bin İlyâs vesâir cemm-i gafîr ve cem'-i kesîr fi'l-hakîka meblağ-ı mezbûr otuz iki bin akçe zikr olunan hamâmın ecr-i mislinden ziyâde olduğundan ma'dâ bu sene kaht vâki' olup ve etrâfında olan kimesnelerin ekseri sefer-i hümâyûna gitmekle hamâm işlemeyüb zarar itmişdir yirmi altı bin akçeden ziyâde tahammülü yokdur yirmi altı bin akçeye olduğu takdîrce yine hüsranı mukarrerdir deyü haber verdiklerinde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis işrîn min Rebiu'l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Rebiü'l-evvel 1031 / 5 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ramazan bin Abdullah / Mehmed bin Mustafa / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Mustafa bin Osman / Şaban bin Receb ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[4b-02] 26 Numaralı Belge: Saz mahallesindeki Ümmi bt. Hasan'a ait börekçi dükkanını aylık altmış akçeye kiralayan Satı b. Ahmed'e karşı aynı dükkanın aylık yüz elli akçeye talipli çıkmasıyla Ümmi'ye teslim edilmesi gerektiğini bildirir i'lâm.

Bâ'is-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa'da sâkine Ümmi binti Hasan nâm meclis-i şer'-i şerîfede Satı bin Ahmed nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip medîne-i mezbûre mahallâtından Saz Mahallesinde vâki' tarafeyni tarîk-i amm ve cânibeyni Şaban mülkü ve Hanım Hatun mülkü ile mahdûd mümtâz bir bâb börekçi dükkânımı târîh-i kitâbdan altı sene mukaddem mezbûre îcâr edip sinîn-i merkûmenin dört senesini beher şehr seksen akçe ve iki senesini beher şehr altmış akçe îcâre ile mutasarrıf olup ilâ hâze'l-ân bir îcâre-i merkûme-i bi't-tamâm ahz ve kabz eyledim lâkin zikr olunan dükkâna yevmî beş akçe îcâre ile tâlib kimesne var iken mezbûr Satı te'allül edip dükkân-ı sâlifü'l-beyânı bana teslîmden imtinâ' ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Satı zikr olunan dükkânı icâre ile mutasarrıf olduğunu i'tirâf ve ziyâde icâre ile kabûlden ictinâb etmeğin zikri sebk eden dükkânı mezbûre hatuna teslîme tenbîh birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Rebiü'l-ahir 1031 / 25 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Beşe ibn-i Mahmud / el-Hâc Ali bin Musa / Halil bin Yusuf / Ömer Bey ibn-i Abdullah / Şaban bin Receb ve gayruhüm.

[4b-03] 27 Numaralı Belge: Ahmed Çelebi'ye ait olan Kepeneklü köyü timârı dahilinde Boyalık ve Sumaklık olarak bilinen yerlerde toplam yüz dört dönüm yerin Sultan Murad Han Medresesi müderrisi olan Abdulbaki Efendi'ye hibe ettiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Çaprastlar-ı Kebîr Mahallesinden Ahmed Çelebi ibn-i Mehmed Efendi meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîf râsihü'l-evtâdda medîne-i mezbûrede vâki' merhûm Sultân Murâd Han aleyhir'r-rahmetü ve'l-gufrân medresesi müderrisi olan eşrefü'l-ulemâ ve'l-mevâlî ekremü'l-fudalâ ve'l-eâlî iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekârim mecmu'ü'l-âsâr ve'l-mekârim hulâsa-i erbâb-ı yakîn el-hasîmu li-hablullahi'l-metîn Abdulbaki Efendi hazretleri mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip **[5a-27. Belgenin devamı]** medîne-i mezbûreye tâbi' Kepeneklü nâm karye timârı dâhilinde Boyalık demekle ma'rûf bir tarafı

Piyâle Çavuş ibn-i Abdülmennân tarlası ve bir tarafı Mehmed Bey tarlası ve bir tarafı İlyas tarlası ve bir tarafı çayırlık ile mahdûd tahmînen kırk dönüm yerimin ve yine Sumaklık demekle ma'rûf bir tarafı Mehmed Bey yeri ve üç tarafı Mustafa Çelebi yeri ile mahdûd tahmînen altmış dönüm yerimin ve yine iki tarafı müşârün-ileyh efendi yeri ve bir tarafı benim bağım ve bir tarafı tarîk-i amm ile mahdûd tahmînen dört dönüm mikdâr cem'an yüz dört dönüm yerimin hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifeti ile müşârün-ileyh efendi hazretlerine tefvîz ettim ve arâzi-i merkûme içinde olan sekiz aded badem ve iki zerdâlü eşcârını Saruhanlu nâm karyede vâki' beş aded güzîde zeytün eşcârını müşârün-ileyh efendi hazretlerine hibe-i sahîha ile hibe ve temlîk ve teslîm eyledim temellük ve tesellüm ve kabz eyledi ba'de'l-yevm sâir emlâk ve arâzisi gibi keyfe mâ yeşâ ve haysü mâ yürîd mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Ahmed Çelebi'nin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-müşârün-ileyh vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Rebiü'l-ahir 1031 / 27 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderrisîn Ağazade Mustafa Çelebi / Yusuf Ağa ibn-i Abdullah / Musa Efendi el-mülâzım / Ali bin Hamza / Halil bin Mehmed / Bayezid / Mahmud bin Abdullah / Mustafa bin Osman / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Şaban bin Receb / Hızır bin İlyâs ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[5a-01] 28 Numaralı Belge: Tire'nin Cami-i Kebir Mahallesinden Safiye Hatun'a ait aynı mahalledeki mülk menzilin Manisa'da Şeyhülislam ve Müftiü'l-enâm olan İbrahim Efendi'ye yirmi beş bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Mahmiyye-i Tire mahallâtından Câmi'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden Safiye Hatun ibnet-i el-Hâc Bostan meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde medîne-i Mağnisa sânihâullah-ı te'âlâ ani'l-bâsâda Şeyhü'l-İslâm ve müftiü'l-enâm olan a'lemü'l-ulemâi'l-izâm efzâlü'l-fuzelâi'l-kirâmi'l-âlimi'r-rabbânî ve'l-harîri's-samedânî el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki's-sübhânî İbrahim Efendi Hazretleri tarafından husûs-ı câiyü'l-beyânı tasdîke vekîl olup Şaban Efendi ibn-i Musa ve Selimşah ibn-i Abdullah şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Amiri Çelebi ibn-i Hasan muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Sofîzâde Mehmed mülkü ve bir tarafı el-Hâc Mustafa mülkü ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd mümtâz dâhilinde bir bâb fevkânî odalı ve iki bâb tahtânî evleri ve mâi cârîli ham-âb üzere bir bâb odalı ve bir fırını ve eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmireli ve havlulu ve hâricinde bir bâb fevkâni odalı ve bir âhuru ve havluyu müştemil olan mülk

menzilimi cemi’-i tevâbi’ ve levâhıkı ile müşârun-ileyh İbrahim Efendi hazretlerine yirmi beş bin nakd-ı fızza-i Osmanî râyic fi’l-vakt akçeye bey’-i bâtt-ı sahîh-i şer’î ile bey’ edip semen-i merkûm yirmi beş bin akçeyi bi’t-tamâm ahz ve kabz edip menba’-ı salifü’l-beyânı mahallinde kabza taslît eyledim ba’de’l-yevm menzil-i merkûm müşârun-ileyh efendi hazretlerinin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın vekîl-i merkûm bi’l-vekâle vicâhen ve şifâhen tasdîk etdikden sonra mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâdis aşer min Rebiu’l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (16 Rebiü’l-ahir 1031 / 28 Şubat 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-kudât Ahmed Efendi / el-Hâc Mehmed bin Musa / Yusuf Ağa ibn-i Abdullah / Üstâd Yusuf el-Hayyât / İbrâhim Efendi ibn-i Mustafa / Mustafa Çelebi ibn-i Ahmed eş-şehîr Şerîfezâde / İshak Çelebi bin Abdulkadir / Veli Efendi ibn-i el-Hâc Cafer el-Muarrif / Fahrü’l-müderrisîn Ağazâde Mustafa Çelebi ve gayruhüm.

[5a-02] 29 Numaralı Belge: Hatice nâm hatuna ait menzilin altı bin üç yüz akçeye Mustafa Çelebi’ye olan satışın ikale olmasından sonra yine aynı menzilin Rahime Hatun’a sekiz bin sekiz yüz akçeye satıldığını bildirir i’lâm.

Medîne-i Mağnisâ sükkânından es-Seyyid Mustafa Çelebi ibn-i Mehmed meclis-i şer’-i hatîr-ı lâzımü’t-tevkîrde menzil-i câyiü’z-zikre vazi’ü’l-yed olduğu mahzâr-ı hasm-ı hâcedde şer’ân sâbit olan Rahime binti Ahmed nâm hatun tarafından husûs-ı âti’l-beyân içün vekîl olup Mehmed bin Mustafa ve Osman bin Sefer nâm kimesneler şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan zevci Seyyid Ahmed bin Hüseyin mahzarında takrîr-i da’vâ edip mahalle-i mezbûrede vâki’ bir tarafı Mehmed bin Osman mülkü ve bir tarafı Abdi Bey ibn-i Abdullah mülkü ve bir tarafı Osman bin Sefer mülkü ve bir tarafı İbrahim Bey ibn-i Sâlih **[5b-29. Belgenin devamı]** mülkü ile mahdûd olup Hadice binti Ahmed nâm hatundan altı bin üç yüz akçeye iştirâ eylediğim mülk menzilimi mezbûre Rahime Hatun fuzûlî zabt ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe’s-suâl vekîl-i merkûm es-Seyyid Ahmed cevâbında fî’l-hakîka mezbûr Seyyid Mustafa Çelebi menzil-i sâlifü’l-beyânı merkûme Hadice’den altı bin üç yüz akçeye iştirâ eylemiş lâkin ba’dehu ikâle edip meblağ-ı mezbûr altı bin üç yüz akçe bi’t-tamâm mezbûre yedinden ahz ve kabz etdikden sonra sonra Hadice Hatun menzil-i marrü’z-zikri müvekkilem merkûme Rahime Hatun’a sekiz bin sekiz yüz akçeye bey’-i bâtt ile bey’ edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledi menzil-i mersûm müvekkilem mezkûrenin mülk-i müşterâsıdır dedikde hasb-i hâl mesfûr es-Seyyid Mustafa Çelebi’den tefahhus olundukda

fi’l-vâki’ menzil-i merkûmu mezkûre Hadice’den iştirâ etdiğimden sonra yine mezbûre ile ikâle edip semen-i mezkûr altı bin üç yüz akçeyi bi’t-tamâm aldım idi deyü i’tirâf etmeğin merkûm es-Seyyid Mustafa Çelebi ta’arruzdan men’ birle mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’l-hâdi aşer min Rebiu’l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Rebiü’l-ahir 1031 / 23 Şubat 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Ahmed Çavuş ibn-i Abdurrahman / Satı Halîfe ibn-i Ahmed / Mehmed Çelebi ibn-i eş-Şeyh Nasûh / İbrâhim Bey ibn-i Mehmed / Şaban bin Receb / Mustafa bin Osman ve gayruhüm.

[5b-01] 30 Numaralı Belge: Aydlüce Timarında arazisinde ziraat ile uğraşan Ali b. İbrahim’in vefatından sonra arazinin annesi Tamam Hatun’a kaldığı, sipahi Hüsrev Çelebi’nin itirazı üzerine cevaben ilk eşinin vefatından sonra arazinin sipahi Ali Çelebi’den bin beş yüz akçeye tapu ile aldığına dair tenbih bildirir i’lâm.

Bâ’is-i tahrîr-i mâ fi’l-kitâb budur ki Kazâ-i Mağnisa müzâfâtından Yengi nâhiyesinde Aydlüce timarı sipâhisi olan hâfız-ı hâze’l-kitâb Hüsrev Çelebi ibn-i Abdi meclis-i şer’-i şerîfe karye-i Sekerlü’den Tamâm binti Hüdâverdi nâm hatunu ihzâr ve mahzarında takrîr-i da’vâ edip mezbûre hatunun sadrî oğlu olup tımarı dâhilinde arâzi zira’at eden Ali bin İbrahim vefât edip evlâd-ı zükûru kalmayıb tasarrufunda olan arâzi mezbûr kanun üzere tapuya müstehak olup hâlâ zikri sebk eden arâziyi âhere tapu ile vermek murâd eyledikde mezbûre hatun te’allül ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe’s-suâl merkûme hâtun cevâbında arâzi-i mezbûre zevc-i sâbıkım Turan nâm kimesnenin tasarrufunda olup ba’d-ı vefâte evlâd-ı zükûru olmayub müstehakk-ı tapu oldukda sipâhisi olan Ali Çelebi nâm kimesneden bin beş yüz akçeye tapu ile aldım dedikde mezbûre hatundan sipâhi-i merkûmdan temessük taleb olundukda temessüküm yokdur dimeğin mezbûrenin kasr-ı yedine tenbih birle mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâni aşer min Rebiu’l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Rebiü’l-ahir 1031 / 24 Şubat 1622).

Şuhûdü’l-hâl: el-Hâc Musli ibn-i el-Hâc Seydi / Mustafa bin Mehmed / Yusuf bin Abdullah / Şaban bin Receb / Hızır bin İlyas ve gayruhüm.

[5b-02] 31 Numaralı Belge: Derviş Ağa Mahallesinden Mahmud ve Bağdad adlı sagirlere ait köhne menzilin müzayede ile bin beş yüz akçeye Ramazan Halife'ye satışına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Derviş Ağa Mahallesinden Mahmud ve Bağdad nâm sagîrlerin babası ve vâlideleri Nesli binti Mehmed nâm hatundan intikâl eden mallarına zabta kıbel-i şer'den mensûbe-i vasîleri olan el-Hâc Osman bin Kalkal nâm kimesne meclis-i şer'de hâfız-ı hâze'l-kitâb Ramazan Halife ibn-i Pazarlı muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip sagîrân-ı merkûmâtın mahalle-i mezbûrede vâki' kıbleten tarîk-i amm ve şarken mezbûr Ramazan Halîfe mülkü ve şimâlen Ahmed mülkü ve garben Satı mülkü ile mahdûd bir köhne evi ve bir asma ağacı müştemil olup validelerinden intikâl eden menzilleri müşrif-i harâb ve mâil-i türâb olup ta'mîr ve termîme sagîrlerin malının müsâ'id olmayub menzil-i merkûm bey' olunup semeni istirbah olunması sagîrlere enfa' olmağın menzil-i mersûm sûk-ı sultanîde müzâyede olunup rağabâtü'n-nâs inkıtâ'ndan sonra bin beş yüz akçede mezbûr Ramazân Halife üzerinde karar edip ziyâde ile tâlib-i âhar olmamağın menzil-i merkûm mesfûr Ramazan Halîfe'ye bin beş yüz nakid râyic-i fî'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkum minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın mezbûr Ramazan Halîfe bi'l-muvâcehe tasdîk idilmek mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Rebiü'l-ahir 1031 / 27 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Satı bin Receb / Veli bin Ali / Mehmed bin Ali / Şaban bin Receb / İbrahim bin Mehmed / Ali Bey ibn-i Yusuf ve gayruhüm.

[6a-01] 32 Numaralı Belge: Manisa'nın Deveciler Mahallesinden el-Hac Ahmed ile İbrahim arasındaki yirmi iki bin akçe alacak davasının sulh olduğuna dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Deveciler Mahallesinde el-Hâc Ahmed ibn-i Mustafa nâm kimesne mahfil-i kazada hâfız-ı hâze'l-kitâb İbrahim ibn-i Veli muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip bundan akdem mezbûr İbrahim'e yirmi bin akçe sermâye verüb ve iki bin akçe dahi teehhül itdüğü zamanda kendi emri ile ba'zı levâzımına harc edip cem'an yirmi iki bin akçe verüb ba'dehu meblağ-ı mezbûru taleb eyledükde mezbûr İbrahim inkâr itmeğin beynimizde münâza'ât-ı kesîre ve muhâsamât-ı şedîde vâkı'a olmuş idi el-hâletü hâzîhi muslihûn tavassut edip dört bin akçe vermek üzere beni sulh eylediler ben dahi sulh-ı mezbûru kabul ve bedel-i sulh olan meblâğ-ı mezbûr dört bin akçeyi meclis-i sulhda mezbûr İbrahim

yedinden bi't-tamâm alub husûs-ı mezbûra müte'âllik olan da'vâdan merkûmun zimmetin ibrâ ettim dedikde mukırr-ı merkum el-Hâc Ahmed'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr İbrahim vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Rebiü'l-ahir 1031 / 1 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Yusuf bin Abdullah / el-Hâc Seyfullah bin Yunus / Müezzin Bekir Halife / Kocazade Mehmed / Ramazan bin Mehmed / Satılmış ibn-i Ali / Veli bin Ali / Selim bin Hüseyin / Mehmed bin Bekar.

[6a-02] 33 Numaralı Belge: Gürlüye timarı mukataası amili olan Veli mezkur timar dahilindeki bir düğün cemiyetinde Habbaz el-Hac Nebi'nin öldürüldüğüne dair iddiasının ardından söz konusu olayın bu şekilde olmadığının anlaşılmasıyla davasından vazgeçtiğine dair hüccet.

Bâ'is-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki Mağnisa'da vâki' cennet mekân firdevs-i aşyân Sultân Murad Hân aleyhir'r-rahmetü ve'l-gufrân câmi'-i şerifi evkâfı mukâta'âtından Gürleye timârı mukâta'ası âmili olan Veli bin **[ ]** nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde timâr-ı mezbûr dâhilinde Uncuboz nâm karyeden Saki bin Nasuh ve Ramazan bin Memi ve Ahmed bin Şaban ve Mustafa bin Ferhad ve Ahmed bin Hasan ve Hamza bin Ahmed ve Ali bin İsmail ve Hasan bin Bekir ve Turgud oğlu Durmuş ve Mustafa bin Ali vesâirleri muvâcehelerinde takrir-i kelâm edip bundan evvel karye-i mezbûrede Katırcı Hamza nam kimesne te'ehhül eyleyüb ol cem'iyetde şürb-i hamr olunup ehl-i meclis gavga edip ol mahalde Habbâz el-Hâc Nebi nâm mecruh ve cerâhat-ı merkûmdan helâk olmuş deyü merkûmûndan da'vâ itmiş idim lâkin ol cem'iyetde gavga olmayub ve mezbûr el-Hâc Nebi karye-i mezbûrede mecruh olmadığına kemâ-hüve hakkan vâki' oldum mezbûr Hâcı âher yerde mecruh olmuş ahâli-i karye-i mezbûrenin haber ve agâhları olmamağın mersûmun ile husus-ı mezbûra müte'âllik da'vâ ve nizâ'ım yokdur dedikde mukırr-ı merkum Veli'nin minvâl-i muharrer üzere sudûr eden kelimâtın ahâli-i karye-i mezbûre vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Rebiu'l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Rebiü'l-ahir 1031 / 2 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Serdâr Mustafa Bey / Mustafa Bey el-Cündi / Hüseyin bin Hasan / İbrahim bin Balı / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Mustafa bin Osman / Mustafa bin Mehmed / Şaban bin Receb ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[6a-03] 34 Numaralı Belge: Manisa'nın Enarlıca Mahallesinden müteveffa el-Hac Ömer'in Mustafa ve Emine ve Aişe adlı sagirlerine Mehmed Çelebi'nin vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa sânihâullah-ı ani'l-bâsâ'da Enarlıca Mahallesinde fevt olan el-Hâc Ömer bin **[ ]** nâm bezzâzın Mustafa ve Emine ve Aişe nâm sagîr ve sagîrelerinin babalarından intikâl eden mallarını zabt û hıfza bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın hâfız-ı hâze'l-kitâb Mehmed Çelebi ibn-i Ahmed salâh ve istikâmet ile ma'rûf olup her vechile sagîrlere enfa' olduğuna binâen kıbel-i şer'den vasî nasb olunup oldahi vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzımesin iltizâma müte'ahhid oldukdan sonra hinde'l-vesîka'ı mâ hüve'l-hakika ber sebîl-i temessük ketb olunup yed-i tâlibe vaz' olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Rebiü'l-ahir 1031 / 2 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Hasan bin Hüseyin / Mustafa bin Hasan / Musa bin Ali / Ahmed bin Mustafa / Mehmed bin Ahmed / Mustafa bin Süleyman ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[6b-01] 35 Numaralı Belge: Manisa'nın Bektaş Mahallesinden müteveffa İsmail'in sagir kızları Fatıma ve Ümmi'ye anneleri Aişe'nin vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Bektaş Mahallesinde olup vefat eden İsmail nâm kimesnenin sulb-i sagîre kızları Fatıma ve Ümmi'nin tesviye-i umuru içün bir vas'i lâzım ve mühim olmağın hâfız-ı hâze'l-kitâb sagîretân-ı merkûmetânın vâlideleri Aişe binti Musa nâm hatun müstakîme ve mütedeyyine her vechile sagîretân-ı merkûmetân nâfi'a olduğuna binaen kıbel-i şer'den vasi nasb olunup oldahi vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzımesin iltizâma müteahhide olucak mâ-vak'a kayd şûd tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Rebiu'l-âhir li-sene el-mezbûre (19 Rebiü'l-ahir 1031 / 3 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Hasan / Şaban bin Receb / Abdi bin Abdullah / Zati bin Ali / Receb bin Ahmed / Şaban bin Bahar ve gayruhüm.

[6b-02] 36 Numaralı Belge: Manisa'nın Bektaş Mahallesinden Aişe bt. Musa ile hacrında olan küçük kızları Fatıma ve Ümmi için fevt olan eşi İsmail üzerine günlük beş akçe nafaka tayin olunmasına ilişkin i'lâm.

Oldur ki Bektaş nâm Mahalleden olup fevt olan İsmail nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi hâfız-ı hâze'l-kitâb Aişe binti Musa nâm hatun meclis-i şer'de takrîr-i kelâm edip işbu hacr ve terbiyemde olan sadriye kızlarım Fatıma ve Ümmi'nin nafaka ve kisvesine kemâl-

i mertebe ihtiyacım vardır cânib-i şerden nafaka ve kisve-bâhâ karz ve takdîr olunması matlûbumdur dedikde târîh-i kitâbdan sagîretân-ı merkûmetân yevmî beş akçe nafaka farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde istidâneye ve sarfa hîn-i zaferde merkûmetân Fatıma ve Ümmi'nin babalarından müntakil mâlına murâhene izin birle bu hurûf ketb ve tahrîr olundu hurrîre fi't-tarihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Es-Sâbikûn

[6b-03] 37 Numaralı Belge: Enarlıca Mahallesinden Rahime Hatun'un eşinin ölümünden sonra çocuklarına vasi tayin olan Mehmed Çelebi zimmetinde Rahime Hatun'a ait mehr-i müeccelden kalan on bin akçenin talebinin hükmüne dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Enarlıca Mahallesi'nden fevt olan el-Hâc Ömer bin **[ ]** nâm bezzâzın zevce-i metrûkesi ve vârisesi olan Rahime Hatun ibnet-i Ahmed meclis-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrûn Mustafa ve Emine ve Aişe nâm sagîrlerine kıbel-i şer'den vasi nasb olunan Mehmed Çelebi ibn-i Ahmed Çelebi mahzarında takrir-i da'vâ edip bundan esbak mezbûr el-Hâc Ömer beni tezevvüc etdikde otuz bin akçe mehr-i müeccel tesmiye olunup akd-i nikâh olunmuş idi ba'dehu meblağ-ı mezbûrun yirmi bin akçesin zevcim mezbûra hibe edip on bin akçesi zimmetinde kalmışdır hâlâ muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl akîbü'l-inkâr mezbûre Rahime Hatun sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-u müslimînden Ömer Halîfe el-İmâm ve Hasan bin Osman li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr el-Hâc Ömer mezbûre hatunu tezevvüc etdikde bizim huzurumuzda otuz bin akçe mehr-i müeccel tesmiye olunup akd-i nikâh oldu husus-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra gıbbe't-tahlifü'ş-şer'iyye mûcebine hükm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Rebiü'l-ahir 1031 / 2 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Hasan bin İsa Balı / Mustafa bin Hasan / Musa bin Ali / Ahmed bin Mustafa / Mehmed bin Ahmed / Mustafa bin Süleyman ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[6b-04] 38 Numaralı Belge: Manisa'nın Enarlıca Mahallesinden el-Hac Ömer'in çocuklarının vasîsi üzerine Ali'nin nâzır tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Enarlıca Mahallesinden fevt olan el-Hâc Ömer bin **[ ]** nâm bezzâzın eytâm-ı sigârına Mehmed Çelebi ibn-i Ahmed Çelebi vasî nasb olunup üzerine bir nâzır ta'yîni lâzım ve ehven olduğuna binâen işbu bâisü'l-kitâb Ali bin Osman nâm kimesne

salih ve müstakîm olmağın nâzır nasb ve ta'yin olunup oldahî nezâret-i mezbûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzımesin iltizama ta'ahhüd olduktan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi't-tarihü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: es-Sâbikûn

[7a-01] 39 Numaralı Belge: Manisa'nın Nif kazasının Etmeksiz nam karyesinden Pir Ahmed'in Ali b. Abdullah'dan satın almış olduğu merkebin aslen Kızılhisar kazasının Sovuksu nâm karyesinden Mahmud nam kişiye ait olduğu anlaşılmasının ardından merkep için ödenen akçenin geri ödenmesini hükmeden i'lâm.

Nif kazasına tâbi' Etmeksiz nâm karyeden Pir Ahmed bin Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe Ali bin Abdullah nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâbdan üç sene mukaddem mezbûr Ali'den bir re's boz tüyü dişi merkeb alub semenine bir re's erkek merkeb ve yüz nakid akçe verüb bir nice zaman yedimde tasarruf etdiğimden sonra zikr olunan merkebi kasaba-i Nif'den Hamza bin Rıdvan nâm kimesneye bin üç yüz akçeye bey' edip oldahi Bekir nâm kimesneye bey' edip merkûm Bekir'in yedinde iken Kızılhisar kazasına tâbi' Sovuksu nâm karyeden Mahmud nâm müteveffânın eytâmına vasî olan kimesne tarafından vekîl olan İbrahim nâm kimesne zikr olunan merkebe müstehak çıkub kazâ-i mezbûrda nâibü'ş-şer' olan Mustafa Efendi huzûrunda isbât edip şer'le yedinden ahz etdikden sonra oldahi mezbûr Hamza'ya müraca'at edip mezbûr Hamza dahi bana müraca'at edip kasaba-i Nif mahkemesinde nâibü'ş-şer'-i şerîf Hasan Efendi ibn-i Şeyhî huzurunda isbât edip semen-i merkûm bin üç yüz akçeyi benden ahz eyledi hâlâ bendahi mezbûr Ali'ye müraca'at ederin deyü nâib-i müşârün-ileyh Hasan Efendi imzâsıyla mümezât ihdâ ve selâsîn ve elf Rebiü'l-'ûlâ evâhiri tarihiyle müverriha hüccet-i şer'iyye ibrâz edip bi'l-muvâcehe feth ve kırâat olundukda mazmûnu takrîrine muvafık bulunub hâsb-i hâl merkûm Ali'den suâl olundukda mezbûr Ali fi'l-hakîka mezbûr Pir Ahmed'e bir erkek merkeb ile yüz nakid akçeye bir re's boz tüyü dişi merkeb bey' eyledim lâkin minvâl-i muharrer üzere müstehak çıkılub alınan merkeb benim mezbûre bey' eylediğim merkeb idüği ma'lûmum değildir dedikde merkum Pir Ahmed'den makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Hüseyin bin Abdussamed ve Halil bin Musa nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzirân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka minvâl-i meşrûh üzere müstehak çıkılub ahz olunan merkeb mezbûr Ali'nin merkum Pir Ahmed'e semen-i merkûm ile bey' eyledüği merkebdir husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi iderüz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hîn-i kabûlde vâkî' oldukdan

sonra istircâ-ı semene hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî ve'l-işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (22 Rebiü'l-ahir 1031 / 6 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Yusuf bin es-Seyyid Süleyman / Bekir bin Mustafa / Hızır bin İlyas / Mustafa bin Osman / Şaban bin Receb ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[7a-02] 40 Numaralı Belge: Manisa'nın Kurşunlu Türbe Mahallesinden Mehmed b. Evhad'a ait menzildeki bazı eşyaların Mustafa b. Mehmed tarafından sirkat edildiğini bildirir hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Kurşunlu Türbe Mahallesinden Mehmed bin Evhad nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe Mustafa bin Mehmed nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâb günü kable'z-zahir mezbûr Mustafa mahalle-i mezbûrede vâki' mülk menzilime dâhil olup evim içinde işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan bir beledi yorgan ve bir sarı tafta gömlek ve bir minder ve tırpanımı sirkat edip kapudan çıkar iken Müslümanlar görüb yedinden eşyâ-yı mezkûremi bırakdırmışlar suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Mustafa husus-ı mezbûru bi'l-külliye inkâr edicek mezbûr Mehmed'den makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Nurullah Bey ibn-i Musa ve Beytemur bin Musa nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzirân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Mustafa târîh-i kitâb günü vakt-i merkûmda mezbûr Mehmed'in mülk menziline dâhil olup ve işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan eşyayı yedinden bıraktırarak hâl-i minvâl-i muharrer üzeredir bu husus içün şâhidleriz şehâdet dâhi iderüz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hîn-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (19 Rebiü'l-ahir 1031 / 3 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Murad bin Ali / Ali bin Kerim / Mehmed bin Süleyman / Nasûh bin Hüseyin / İsmail bin Şaban ve gayruhüm.

[7b-01] 41 Numaralı Belge: Manisa'nın İlyas-ı Sagir Mahallesinden Hacı Hatun ibnet-i Mehmed'in zevci Mustafa b. Ali'nin Halil Çelebi'ye olan deynine kefil olmasından dolayı ödenemeyen üç bin üç yüz akçe deyne karşılık menzilini istiğlal tariki ile Halil Çelebi'ye satıldığına ve sekiz ay süre ile aynı menzilde iki yüz kırk akçeye kira ödeyeceğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da el-Hâc İlyâs-ı Sagîr Mahallesinden Hacı Hatun ibnet-i Mehmed meclis-i şer'-i şerîfde Halil Çelebi ibn-i İbrahim Ağa mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip zevcim Mustafa bin Ali'nin merkûm Halil Çelebi'ye olan üç bin üç yüz akçe deynine kefîl olmuşdum mezbûr Halil Çelebi meblağ-ı mezbûru yedinden taleb edip hâlâ edâya iktidârım olmamağla mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Abdulnebî mülkü ve bir tarafı Hafsa Hatun mülkü ve bir tarafı Abbas mülkü ve bir tarafı tarik-i âmm ile mahdûd bir bâb tahtânî toprak örtülü evi ve sofayı ve bir ahuru ve havluyu müştemil olan mülk menzilimi meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde istiğlâl tariki ile mezbûr Halil Çelebi'ye bey' edip ba'de'l-nihâye menzil-i merkûmu mezbûra teslîm etdikden sonra târîh-i kitâbdan sekiz ay tamâmına değin iki yüz kırk akçeye isticâr eyledim dedikde mukırre-i mezbûre Hâcı Hatun'u el-mukarrun lehü'l-mezkûr Halil Çelebi vicâhen tasdik edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis ve işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf min hicreti'l-nebeviyye (23 Rebiü'l-ahir 1031 / 7 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Hasan / Fahrü'l-Müsta'idîn Ataullah Çelebi ibn-i Ahmed Efendi / Ali Bey ibn-i Yusuf / es-Seyyid Resûl bin es-Seyyid Receb / Hüseyin Çelebi ibn-i İbrahim Çavuş / Hızır bin İlyas / Mustafa bin Osman ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[7b-02] 42 Numaralı Belge: Manisa'nın el-Hac İlyas Mahallesinden Mustafa Bey'e ait Arablar Geri nâm mevzi'de iki dönüm bağın üç bin altı yüz akçeye İbrahim b. Mustafa'ya satıldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da hamiyyet-i ani'l-bâsâ mahallâtından el-Hâc İlyâs nâm mahalleden Mustafa Bey nâm kimesne meclis-i şer'de sâhib-i hâze'l-kitâb İbrahim bin Mustafa nâm kimesne mahzârında bi't-tav'ü's-sâf ikrâr ve i'tirâf edip medîne-i mezbûreye tâbi' Arablar Geri nâm mevzi'de vâki' bir tarafı Ahmed Çelebi bağı ve bir tarafı Ahmed Çavuş bağı ve tarafeyn tarîk-i âmm ile mahdûd olup tahmînen iki dönüm mikdârı bağımı mezbûr İbrahim üç bin altı yüz akçeye bey'-i sâbite ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' kıldım ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı mezbûr Mustafa Bey'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrarın el-mukarrun lehü'l-merkûm

İbrahim vicâhen tasdîk edicek mâ vak’a kayd şûd hurrire fî’t-târîhi’l-mezbûr li-sene el-merkûm

Şuhûdü’l-hâl: Mehmed bin Veli el-İmam / Kurd Çelebi bin Mehmed / Satı bin Ali / Mustafa bin Hasan / Mehmed bin Yapar ve gayruhüm.

[7b-03] 43 Numaralı Belge: Manisa’nın Kara Yunus Mahallesinden müteveffa Lütfullah’ın sulbi oğlu Bekir, Musli, Mehmed ve Saime’ye intikal eden dükkanı Nasuh b. Yusuf’un fuzuli işgal ettiği iddiasıyla açılan davada cevaben söz konusu dükkanın Lütfullah’ın duyûn-ı müsbetesinden dolayı önce müzayede yoluyla beş bin üç yüz akçeye el-Hac Mehmed’e satıldığını ve daha sonra da altı bin akçeye kendisinin aldığını bildirir hüccet.

Medîne-i Mağnisa’da Kara Yunus Mahallesinde vefât eden Lütfullah’ın sulbî oğlu Bekir işbu sâhibü’l-kitâb Nasuh bin Yusuf mahzarında takrîr-i da’vâ edip medîne-i mezbûrede Bezzâzlar sûkında vâki’ bir tarafı Ahmed Çelebi bağı ve bir tarafı Ahmed Çavuş dükkânı ve tarafeyn tarîk-i âmm ile mahdûd olup bana ve karındaşım Musli ve Mehmed ve kız karındaşım Sâime’ye intikâl eden dükkânı merkûm Nasûh fuzûli tasarruf ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunmasın matlûbumdur dedikde gıbbe’s-suâl Nasûh cevâbında fî’l-vâkî’ dükkân-ı mezbûr müteveffâ-yı merkûm Lütfullah’ın idi lâkin ba’d-ı vefâta mezbûran Musli ve Mehmed asâleten ve mezbûre Sâime tarafından zevci olan Mustafa Beşe vekâleten ve merkûm Bekir’in vasîsi olan İbrahim Bey vesâyeten müteveffâ-yı mezbûrun duyûn-ı müsbetesi menkulatı vefâ itmeyüb bey’i lâzım gelmeğin Sûk-ı Sultânî’de müzâyede olup rağabâtü’n-nâs münkat’a oldukdan sonra el-Hâc Mehmed nâm kimesneye beş bin üç yüz bey’ itmişler idi bendahi merkûm el-Hâc Mehmed’den altı bin akçeye iştirâ eyledim mülk-i müşterâmdır ve müteveffâ-yı mezbûr Lütfullah’ın düyûn-ı müsbetesi içün bey’ oduğuna bin on sekiz tarihinde mahkeme-i kübrâda nâibü’ş-şer’ olan Mehmed Efendi imzâsıyla mümezât ve tarih-i mezbûre ile müverrah hüccet-i şer’iye dahi vardır deyü ibrâz edicek bi’l-muvâcehe kırâat olundukda fî’l-vâkî’ mazmûn-ı hüccet-i merkûme Nasuh’un takrîrine muvâfık bulunmağın merkûm Bekir mazmun-ı hücceti münker olıcak merkûm Nasuh’dan mazmûn-ı hüccetine mübeyyin beyyine taleb olundukda udûlden el-Hâc Şaban ibn-i Musa ve el-Hâc Rıdvan ibn-i Abdullah nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’e hâzırân olup fi’l-hakîka dükkân-ı mezbûr mevtâ-yı merkûmun idi lâkin düyûn-ı müsbitesine menkûlâtı vefâ itmeyüb bey’i lâzım ve mühim olup sûk-ı sultânîde müzâyede olunup rağabâtü’n-nâs münkat’a olmağın mezbûrân Musli ve Mehmed asâleten merkûm Mustafa Beşe mezbûre Sâime tarafından vekâleten ve merkûm

Bekir'in vasisi olan İbrâhim vesâyeten mezbûr el-Hâc Mehmed'e beş bin üç yüz akçeye bey'-i bât ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldılar husûs-ı mezbûra şâhidleriz didiklerinde el-Hakk(?) kayd şûd

Şuhûdü'l-hâl: İsmail bin Memi / Ali bin Abdi / Şaban bin Receb / Hızır bin İlyas

[8a-01] 44 Numaralı Belge: Tire'nin Cami-i Kebir Mahallesinden Safiye Hatun'a ait ve fevt sadri oğlundan kendisine intikal eden muhallefatın ahz u kabzına Hasan Beşe'nin vekil ve naib tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Tire mahalâtından Câmi-i Kebîr Mahallesinden Safiye Hatun ibnet-i el-Hâc Bostan meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkirde işbu sâhibü'l-kitâb Hasan Beşe ibn-i Abdullah nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip bundan akdem fevt sadrî oğlum Ahmed Gazi'nin verâseti bana münhasıra olup ırs-ı şer'le intikâl eden muhallefâtı mezbûr oğlum Ahmed Gazi'nin vasiyy-i muhtarı olup medîne-i Mağnisa'da fevt olan Dünbülzâde Mahmud Efendi vesâyeti hâsebiyle kabz ve ahz edip bana teslîm itmeden vefât etdikde vasiyy-i muhtârı olup muhallefâtına vâzı'ü'l-yed olan İshak Efendi'den da'vâ ve talebe ve ahz û kabze ve ahz û kabz ve îsâle mütevakkıf olan umûrun cümlesine merkûm Hasan'ı tarafından vekîl ve menâbıma nâib nasb ve ta'yîn eyledim oldahi vekâle-i merkûmeyi kabul ve hıdmet-i lâzimesin edâya müte'ahhid oldu dedikde merkûm Hasan Beşe dahi bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis ve aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Rebiü'l-ahir 1031 / 25 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şaban bin Receb / Mustafa bin Osman / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Hızır bin İlyas / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[8a-02] 45 Numaralı Belge: Tire'den Safiye Hatun'a ait ve fevt sadri oğlundan kendisine intikal eden muhallefatı kabz eden İshak Çelebi'den geri teslim alındığına dair hüccet.

Medîne-i Tire'den Safiye Hatun ibnet-i el-Hâc Bostan meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkirde İshak Çelebi ibn-i Abdulaziz nâm mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip müteveffâ sadrî oğlum Ahmed Gazi'nin medîne-i mezbûrede olup Mağnisa'da fevt olan Mahmud Efendi ibn-i Pir Ahmed vasiyy-i muhtarı olup vesâyeti hâsebiyle ahz û kabz edip bana teslîm itmeden vefât etdikde müteveffâ-yı merkûm Mahmûd Efendi'nin İshak Çelebi vasiyy-i muhtarı olup vesâyeti hâsebiyle muhallefâtı kassam defteri mucebince kabz itmeğin meblağ-ı mezbûr iki yüz sikke-i haseneyi merkûm İshak Çelebi yüzüne isbât edip merkûmun muhallefâtı ancak on

dört bin altmış akçe itmeğin dört bin dokuz yüz altmış akçesi techîz ve tekfîn vesâir harc-ı ma'kûle sarf olınub artık deynini ihâta ider şey olmamağın ancak merkûm İshak Çelebi yedinden meblağ-ı merkûmun ma'dâsı dokuz bin akçeyi ahz û kabz eyledim deyücek merkûm İshak Çelebi merkûme Safiye'nin vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın tasdîk mâ vak'a bi't-taleb ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis ve işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf mine'l-hicretü'n-nebeviyye aleyhi efdâlü't-tahıyye (25 Rebiü'l-ahir 1031 / 9 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şaban ibn-i Receb / Mustafa bin Osman / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Hızır bin İlyas / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm.

[8a-03] 46 Numaralı Belge: Manisa'nın Kara Yunus Mahallesinden vefat eden Mehmed Bey ibn-i Abdullah'ın sulbi sagir oğlu olan Mehmed'e Süleyman Bey ibn-i Ali'nin vasi olarak tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Kara Yunus nâm mahallede sâkin iken fevt olan Mehmed Bey ibn-i Abdullah nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Mehmed'e babasından intikâl eden emvâlini zabt ve ahvâlini hıfza bir vasî lâzım ve mühim olmağın işbu hâfızu'l-kitâb Süleyman Bey ibn-i Ali her vechile sagîra nâfi' ve müstakîm ve dindâr olmağın kıbel-i şer'-i mutahharda vasî nasb ve ta'yîn olunup oldahi vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte'ahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Rebiü'l-ahir 1031 / 7 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şaban bin Receb / Mustafa bin Osman / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Hızır bin İlyas ve gayruhüm.

[8a-04] 47 Numaralı Belge: Tire'den Safiye Hatun'a ait ve fevt sadri oğlundan kendisine intikal eden iki yüz sikke-i haseneyi kabz eden İshak Çelebi'nin söz konusu meblağı teslim etmesi gerektiğini bildirir i'lâm.

Mahmiyye-i Tire'de Câmi-i Kebîr Mahallesinde fevt olan Ahmed Gazi nâm râcilin bi'l-inhisâr vârisesi olan vâlidesi hâfız-ı hâze'l-kitâb Safiye Hatun ibnet-i el-Hâc **[ ]** meclis-i şer'-i şerîfde mahmiyye-i mezbûreden olup medîne-i Mağnisa'da fevt olan Mahmûd Efendi ibn-i Pir Ahmed'in vasiyy-i muhtarı olup muhallefâtına vâzi'ü'l-yed olan İshak Çelebi ibn-i Abdulaziz mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr **[8b-47. belgenin devamı]** Mahmûd Efendi oğlu merhûm Ahmed Gazi'nin vasiyy-i muhtârı olmağla oğlum mezbûrdan ırs-i şer'le bana intikâl eden nukûddan iki yüz aded sikke-i haseneyi mezbûr Mahmûd Efendi

ahz û kabz edip fevt olmağla zimmetinde kalmışdır hâlâ muhallefâtından taleb ederin suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl vasiyy-i merkûm İshak Çelebi husûs-ı mezbûru inkâr edicek mezbûre Safiye Hatun'dan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden el-Hâc Mehmed bin Mustafa ve Hasan bin Halil nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fî'l-vâkî' mezbûr Mahmud Efendi müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Gazi'nin vasiyy-i muhtarı olup mezbûre hatuna intikâl eden nukûd iki yüz aded sikke-i haseneyi mezbûr Mahmûd Efendi bizim huzûrumuzda ahz û kabz eyleyüb zimmetinde kalmışdır bu husûsa şâhidiz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle olup mezbûre Safiye'ye meblağ-ı mezbûrdan merhûm Mahmud Efendi yedinden küllen ve ba'zen ahz û kabz alınmayub ve taraf-ı şer'iyeden bir tarîkle zimmetin ibrâ' eylemedüğüne yemîn verildikden sonra meblağ-ı mezbûr iki yüz altunu mezbûr Mahmud Efendi'nin muhallefâtından edâya vasiyy-i mezbûr İshak Çelebi'ye tenbîh birle mâ vak'a ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Rebiü'l-ahir 1031 / 25 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şaban bin Receb / Mustafa bin Osman / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Hızır bin İlyas / İbrahim bin Balı ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[8b-01] 48 Numaralı Belge: Manisa'nın Ayni Ali Mahallesinden Şeyh Ali Bey'in vefatından sonra sulb-i sagir oğlu Mustafa'ya miras kalan menzilin müteveffanın büyük oğlu Ahmet Çelebi tarafından zabt edildiğine ilişkin Mustafa'nın vasisi olan annesi Raziye'nin iddiası üzerine cevaben söz konusu menzilin Ali Bey'in vefatından sonra verese yoluyla diğer eşi Hatice'ye intikal ettiği onun da Ahmet Çelebi'ye hibe ettiğini hüküm bildirir i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Ayni Ali Mahallesinde olup bundan esbak fevt olan Şeyh Ali Bey'in ibn-i sulbîsi Mustafa nâm sagîrin kıbel-i şerden mensûbe vâsisi olan Raziye binti Abdullah tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup mahzar-ı hasm-ı câhidde şer'an vekâleti sâbite olan Ali bin İlyâs nâm kimesne mahfil-i kazâda müteveffâ-yı mezbûrun kebîr oğlu Ahmed Çelebi mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Mahmud mülkü ve iki tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Tarakçıoğlu mülkü ile mahdûd dört bâb tahtânî evleri ve bir kuyu ve fırını ve bir dut ağacı ve havluyı müştemil olan menzil-i merkûm Ahmed Çelebi mâlikâne zabt ve tasarruf edip sagîr-i mezbûr Mustafâ'ya âid olan hisse-i şer'iyesini vermede imtina ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Ahmed Çelebi cevâbımda babam

mezbûr Ali Bey vefât edip muhallefâtı beyne'l-verese taksîm olundukda menzil-i sâlifü'l-beyânı müteveffâ-yı merkûmun Hadice binti Mehmed nâm zevcesinin on beş bin akçe müsbet mehr-i müeccel mukâbelesinde mezbûre hatuna virülüb oldahi menzil-i sâlifü'z-zikri hîbe-i sahîha-i şer'iyye ile bana hîbe ve temlîk ve teslîm ve kabz eyledim dedikde vekîl-i merkûm Ali bin İlyas hüsn-i taksimde menzil-i mezkûr mezbûre Hadice'nin mehri mukâbelesinde virildüğü ma'lûmum değildir deyü inkâr edicek mezbûr Ahmed Çelebi'den makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Halil bin Hamza ve el-Hâc Hamza bin Mahmud nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzirân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Ali Bey fevt olup muhallefâtı beyne'l-verese taksîm olundukda menzil-i sâlifü'l-beyân mezkûre Hadice Hatuna on beş bin akçe müsbet mehr-i müeccel mukâbelesinde virülüb oldahi mezbûr Ahmed Çelebi'ye hîbe eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde gıbbe riâyeti şerâitü'l kabûl şehâdetleri makbûle olduktan sonra mûcebine hüküm birle mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb-i ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (25 Rebiü'l-ahir 1031 / 9 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Hakkı bin Mehmed / Şaban bin Evhad / Ali bin Mehmed / Ali Bey ibn-i Yusuf / Hüseyin bin Abdullah / Şaban bin Receb.

[8b-02] 49 Numaralı Belge: Mehmed Beşe b. Esed tarafından mecruh edilen Halil b. Kurt arasındaki davasının bin beş yüz akçe bedel-i sulh karşılığında sonuca bağlandığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'dan Halil bin Kurd nâm sabbağ meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkirde Mehmed Beşe bin Esed nâm râcil muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip bundan evvel mezbûr Mehmed Beşe benim sol kolumu temür **[***okunamıyor***]** taleb etdiğimde mezbûr Mehmed Beşe inkâr itmeğin muvâcehesinde isbât itmiş idim hâlâ beynîmizde muslihûn tavassut edip bin beş yüz akçe vermek üzere beni sulh itdiklerinde bendahî sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr bin beş yüz akçeyi meclis-i sulhda merkum Mehmed Beşe yedinden alub husus-ı mezbûra müte'âllik olan da'vâdan mezbûrun zimmetin ibrâ ettim dedikde mukırr-ı merkûm Halil'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Mehmed Beşe vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb-i ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (26 Rebiü'l-ahir 1031 / 10 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: [*okunamıyor***]** / Musli Beşe bin Mehmed / Ömer Beşe bin Hamza / el-Hâc Hasan bin **[***okunamıyor***]** /Ahmed Beşe bin Mustafa / **[***okunamıyor***]** / el-Hâc Mehmed bin Hasan / Mehmed bin Mahmud / Hamza Beşe Efendi / **[***okunamıyor***]** bin Ahmed ve gayruhüm

[9a-01] 50 Numaralı Belge: Manisa'nın Derviş Ağa Mahallesinde müteveffiye Zühre binti Halil'e ait yirmi bin akçe kıymetli menzil mülk ile otuz dört bin akçe kıymetli bahçenin kızı Mihman Hatun bt. Derviş ve müteveffa kardeşi Halil'in oğulları İbrahim ve Ali arasındaki miras davasının sulha bağlandığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Derviş Ağa Mahallesinden olup bundan esbak fevt olan Zühre binti Halil nâm hatunun sadriye kızı Mihman Hatun ibnet-i Derviş Ağa meclis-i şer'de müteveffâ-yı merkûmenin sadrî oğlu Halil Ağa ibn-i Derviş Ağa nâm müteveffânın oğulları İbrahim ve Ali muvâcehelerinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mahalle-i mezbûrede vâki' iki tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı yine kendi bağçemiz ve bir tarafı benim mülküm ile mahdûd dâhilinde bir bâb tahtânî evi ve bir harâb kulleyi ve havluyu ve hâricde üç bâb tahtânî kiremit örtülü evleri ve kuyuyu ve havluyu ve menzil-i merkûma muttasıl tahmînen bir dönüm mikdârı ev ve havluyu müştemil yirmi bin akçe kıymetlü mülk menzil ve yine bir tarafı menzil-i mesfûr ve bir tarafı mezaristân ve bir tarafı el-Hâc Perviz ibn-i Abdulmennân mülkü ve taraf-ı râbi'i Abdullah Ağa bağçesi ile mahdûd bir bâb kiremit örtülü odayı ve bir dolab kuyuyu ve eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmireyi müştemil otuz dört bin akçe kıymetlü bağçe-i mûrisemiz muteveffâ-yı mezbûre Zühre Hatunun mülkü olup mezbûrenin verâseti mezbûrân ile bana münhasıra olmağın zikirleri sebk eden menzil ve bağçeyi alâ mâ farazallâhî teâlâ beynimizde tasnif murâd etdiğimizde cümlemizin ittifâkiyle menzil-i merkûmu yirmi bin akçeye mezbûran İbrahim ve Ali alub kabul edip ve zikri sebk eden bağçeyi otuz dört bin akçeye ben alub merkûmata yedi bin nakd akçe verüb biribirimizin zimmetin ibrâ eyledik dedikde mezbûrân İbrahim ve Ali dahi ammeleri merkûme hatunu tasdîk edip fi'l-hakîka menzil-i sâlifü'l-beyânı yirmi bin akçeye biz aldık ve zikr olunan bağçeyi mezbûre Mihmân Hatun otuz dört bin akçeye alub bize nakd yedi bin akçe verüb teslim eyledi min ba'd biribirimiz ile da'vâ ve nizâ'ım yokdur didiklerinde sâdır olan ikrâr ve tasdîk ınde'ş-şer' mu'teber görülüb mâ hüve'l-vâkî' kayd şûd ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Rebiü'l-ahir 1031 / 24 Şubat 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Murad Beşe bin Abdullah / Mehmed Çelebi bin Mustafa / Haydar Bey bin Abdullah / Terzi-başı üstâd Yusuf / Hasan ibn-i Abdullah / Mustafa Çelebi ibn-i Ali / Mehmed bin Mustafa / İbrahim bin Mehmed.

[9a-02] 51 Numaralı Belge: el-Hac İlyas Mahallesinden Ahmed b. Mustafa'ya ait mülk menzilin İbrahim b. Derviş'e beş bin altı yüz akçeye satışına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da el-Hâc İlyâs Mahallesinden Ahmed bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde işbu sâhibü'l-kitâb İbrâhim bin Derviş nâm kimesne mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Divâne Mehmed bin Musli mülkü ve bir tarafı Mehmed bin Turgud mülkü ve bir tarafı Mutab Hasan mülkü ve bir tarafı Hallâc Bayezid mülkü ile mahdûd olup bir bâb tahtânî toprak örtülü evi ve bir kiremit turralı evi ve eşcâr-ı müsmire havluyu müştemil olan mülk menzil cem'-i tevâbı' ve levâhıkı ile mezbûr İbrahim'e beş bin altı yüz nakd-i râyic fi'l-vakt akçe'ye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım menzil-i merkûm ba'de'l-yevm mezbûr İbrahim'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Ahmed'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu hurrire fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Rebiü'l-ahir 1031 / 11 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud bin Musli / Ahmed bin Himmet / Murad bin Bayezid / Şah Ali bin Derviş / Bekir bin Yusuf / Halil bin Mehmed / Pir Ali bin Balı / Mehmed bin Turgud / Ali Çelebi bin Mestân / Hüseyin bin Derviş / İbrahim bin Balı ve gayruhüm.

[9a-03] 52 Numaralı Belge: el-Hac İvaz Paşa Mahallesinden Hasan b. Hüseyin'in müteveffiye annesinden intikal eden ev ve bağın babasından alıp kabul ettikten sonra geri kala mirastan rücu ettiğine dair hüccet.

Mahrûse-i Mağnisa mahallâtından el-Hâc İvaz Paşa Mahallesinden Hasan bin Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'de babası işbu sahibü'l-kitâb Hüseyin bin Turgud mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip bundan akdem fevt olan anam Turbula nâm hatundan ırs-i şer'le bana intikâl eden evden ve bağdan vesâir menkûlâtdan âid ve râcî olan hisse-i şer'iyeyi bi't-tamâm merkûm babam Hüseyin'den alub kabul ve kabz edip min külli'l-vücûh mîrâs da'vâsından ibrâ-i zimmet eyledim ba'de'l-yevm merkûm Hüseyin'den husûs-ı mezbûra müte'allik dâ'vâ ve taleb ider isem lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmûa ve makbûle olmaya dedikde mukırr-ı merkûm Hasan'ın minvâl-i meşrûh üzere cârî olan kelâmın merkûm Hüseyin vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l vâkî' ketb ve terkîm yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu lede'l-

hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (25 Rebiü'l-ahir 1031 / 9 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Çavuş bin Abdurrahman / Şaban bin Receb / İbrahim bin Mehmed / Hızır bin İlyas ve gayruhüm.

[9b-01] 53 Numaralı Belge: Manisa'da vaki' Sultan Süleyman (Sultaniye) Camii ve İmareti mütevellisi Seyyid Mahmûd Çavuş'un İstanbul'a mütevelli olmasına binaen mevcut zahirenin beyanıyla vakfın nazırı olan Düğmeci Ahmed ve kâtiblerinin harç ve masraflarını görmeye kefil olduklarına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da vâki' merhûm Sultân Süleymân Hân aleyhir'r-rahmetü ve'l-gufrân câmî'-i şerîfî bi'l-fi'il mütevelli olan Seyyid Mahmûd Çavuş mahmiyye-i Kostantiniye'ye mütevelli oldukda bin otuz bir senesi Martı ibtidâ olmağın cami'-i mezbûr ile imâretinde mevcûd bulunan zahîredir ki beyân olunur

Buğday bâ keyl-i Saruhan 30 / Pirinç ölçek 46 / Tuz ölçek 32 / Soğan ölçek 5 / Nemek bâ vukiyye-i Mağnisa 4 / Sade yağı kıyye 4 / Zeytün yağı kıyye-i Mağnisa 22

Mütevellî-yi mezbûr mahmiyye-i Kostantiniye'ye gitmeğin vakf-ı mezbûrun nâzırı olan Düğmeci Ahmed ve kâtibleri Mahmûd Çelebi ve el-Hâc Halil nâm kimesneler müteveffâ-i merkûmun cemî' husûsta emri ile kefîl olup mütevellî-i mezbûr gelince eğer vezâif ve masârıfdır ve bi'l-cümle vakf-ı mezbûr ve imâret-i merkûmenin levâzımını tedârik edip vezâifi verüb ve harç ve masârıfı görmeğe müteahhid olduk didikleri mürtezika talebi ile kayd olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Rebiu'l-evvel sene 1031 (28 Rebiü'l-ahir 1031 / 12 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-Kudât Haydar Efendi / Zahrü'l-Vülât Memî Efendi / Molla Velî Halîfe / Şerifzâde Mustafa Çelebi ve gayruhüm.

Ba'dehû Yahudi Hâce Robi mezbûrûna kefîl olup eğer merkûmûn husûs-ı mezbûrda ihmâl iderlerse cümle mürtezikanın mevâcibini ve imâretin levâzımını ben görüyorum deyü müteahhid olduğu mürtezika talebiyle kayd

Şuhûdü'l-hâl:

el-mezbûrûn

[9b-02] 54 Numaralı Belge: Manisa'nın Bektaş Mahallesinden Elif Hatun ibnet-i Mustafa'ya annesi müteveffiye Ünzile'den intikal eden menzilin Recep b. El-Hac Memi tarafından zabt edildiğini bildirir i'lâm.

Medîne-i Mağnisa hamiyyet-i ani'l-bâsâda Bektâş nâm mahalleden Elif Hatun ibnet-i Mustafa meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde Receb bin el-Hâc Memî nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Bozcaoğlu Yusuf mülkü ve bir tararafı Fatıma Hatun mülkü ve bir tarafı Kara Musli mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup müteveffiye anam Ünzile'den bana ırs-ı şer'le intikâl eden menzilimi mezbûr Receb fuzûlî zabt ve tasarruf ider suâl olunup kasr-ı yed itdirilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-sûal mezbûr Receb cevâbında fi'l-vâki' menzil-i merkûm mezbûre Elif Hatun'un anası merkûme Ünzile'den intikâl eden menzilidir benim kat'an alâka ve medhâlim yokdur dedikde merkûm Receb kasr-ı yedine tenbîh birle mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb-i ketb ve tahrîr olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (25 Rebiü'l-ahir 1031 / 9 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Musa Efendi el-Müderris / Ahmed Çavuş ibn-i Abdurrahman / Şaban bin Receb / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / İbrahim bin Balı / Mustafa bin Mehmed / Hızır bin İlyâs / Mustafa bin Osman ve gayruhüm mine'l-huzzâr

[9b-03] 55 Numaralı Belge: Bayram b. Mehmed'e ait Kirdeci Köprüsü kurbunda Çakır Çeşmesi vakfı dahilinde altı dönüm yerin Mehmed Ağa tarafından fuzuli kabz edildiğe ilişkin açılan davada cevaben bahsedilen yerin Mehmed'in müteveffa babası tarafından Topac nam zimmiden alındığı ve kendisine babasından intikal ettiğini söylemesinin ardından Bayram'ın iki bin akçeye sulha razı olduğuna dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa mahallâtından Baba Kuyusu Mahallesinde sâkin Bayram bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şerîf-i mahfîl-i dîn-i münîfde Bölicek Mahallesinde sâkin Mehmed Ağa ibn-i Memî Çavuş tarafından sulh-ı âti'z-zikri tasdîke vekîl olup Şaban bin Receb ve Nalband Piyâle bin Abdullah şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Piyâle Bey ibn-i Abdulmennân muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip Kirdeci Köprüsü kurbunda Çakır Çeşmesi vakfı dâhilinde vâki' bir tarafı Ahmed yeri ve iki tarafı Bayram bin Duka yeri ve bir tarafı tarik-i âmm ile mahdûd tahminen altı dönüm mikdârı yerim taht-ı tasarrufumda iken mezbûr Mehmed Ağa fuzuli tasarruf ider deyü arz-ı merkûmeyi taleb eylediğimde oldahi arz-ı mezbûreyi babam mersûm Memi Ağa Tobac nâm zimmiden tefevvüz edip vefât etdikde kanûn üzere bana intikâl eyledi mezbûr Bayram'ın yeri idüğün bilmem deyü inkâr ile cevâb

vermeğin beynimizde münâza'ât-ı kesîre vakı'a olmuşidi el-hâletü hezihî muslihûn tavassut edip iki bin akçe vermek üzere beni sulh eylediler bendahi sulh-ı mezbûru kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr iki bin akçeyi meclis-i sulhda **[10a-55. belgenin devamı]** merkum Mehmed Ağa yedinden alub kabz edip husus-ı mezbûra müte'âllik olan da'vâdan zimmetin ibrâ ettim dedikde vekîl merkûm mukırr-ı mezkûru bi'l-muvâcehe tasdîk edicek mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb-i ketb olundu tahrîran fî gurre-i Cemâziye'l-evveli li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Cemaziye'l-evvel 1031 / 14 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân Alay Beğzâde Mehmed Ağa / Ahmed Çavuşzâde Mehmed Çelebi / el-Hâc Mehmed Çelebi ibn-i Hüseyin / el-Hâc Abdî bin Haydar er-Râcil / Mustafa Beşe er-Râcil ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[10a-01] 56 Numaralı Belge: Sipâhiyandan Nesimi bin Kara Mustafa'nın Yengi nâhiyesi Eddeler nam karyeden el-Hâc Ahmed bin Bahşi Beşe'nin evini basıp mecruh etmesi ve çevre köy sakinlerinin Nesimi'nin eşkıya olduğuna şahitlik ettiklerine dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa muzâfâtından Yengi nâhiyesine tâbî Eddeler nâm karyeden el-Hâc Ahmed bin Bahşi Beşe nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe Köseler nâm karyeden zümre-i sipâhiyândan iki yüz sekseninci bölükde Nesimi bin Kara Mustafa nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrir-i da'vâ edip mezbûr Nesimi Bin Otuz Receb'inin on beşinci günü vakt-i zuhurda beş nefer refîki ile benim evimi basıp beni ve oğlum el-Hâc Mehmed'i ahz û bend edip ve oğlum mezbûru mızrak ile urub mecrûh edip ve cebren beş bin nakid akçemi alduğundan ma'dâ karındaşım oğlu Veli nâm emredi cebren ve kahren çeküb evine iledüb külli zulm ve te'addi eyledi suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Nesimi husûs-ı mezbûru bil'külliye inkâr edicek merkûm el-Hâc Ahmed'den makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Ali bin Pirce ve Habîb bin Pirce ve Mehmed bin Pirce ve İbrahim bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırûn bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fî'l-hakîka mezbûr Nesimi beş nefer refîkıyle sene-i mezbûre Receb'inin on beşinci günü vakt-i zuhurda merkûm el-Hâc Ahmed'in evini basıp mezbûru ve oğlu el-Hâc Mehmed'i ahz û bend eyleyüb ve mezbûr el-Hâc Mehmed'i mızrak ile urub mecrûh edip merkûm el-Hâc Ahmed'in cebren beş bin nakd akçesin aldıkdan ma'dâ karındaşı oğlu Veli nâm emredi cebren ve kahren çeküb evine iletdi hâl-i minvâl-i meşrûh üzere olmuşdur husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye eylediklerinden sonra Yengi eşrâfından nice sikât ve karye-i mezbûreye karîb olan kurrâdan

mu’temed aleyh adamlar mezbûr Nesimi eşkıyâdandır nice zamandır kuttâ’-i tarîk ile refîkdir harâmzâdedir hakkından gelinmek dîn û devlete lâzımdır deyü tarîkü’ş-şehâde haber virilmeğin mâ vak’a ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâbi’ ve’l-işrîn min Rebiu’l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Rebiü’l-ahir 1031 / 11 Mart 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-kudât Beşir Efendi ibn-i Mustafa / Haydar Efendi ibn-i Abdurrahman / el-Hâc Mustafa Bey ibn-i Mirza / Bahşizâde Mehmed Efendi / Şerifezade Mustafa Çelebi

[10a-02] 57 Numaralı Belge: Karaman’nın Seydişehri kazasına tâbi Akçalar nâm karyede İslam ibn-i el-Hac Ali’ye ait iki buçuk dönüm yerin Şükrullah Bey’e satıldığını bildirir hüccet.

Vilâyet-i Karaman’da Seydişehir kazasına tâbi’ Akçalar nâm karyeden İslam ibn-i el-Hâc Ali meclis-i şer’-i şerîfde işbu hâfızü’l-kitâb Şükrullah Bey ibn-i Hûdâverdi nâm kimesne mahzarında ikrâr ve i’tirâf edip karye-i mezbûrede timârı dâhilinde vâki’ bir tarafı el-Hâc Sinân yeri bir tarafı Oruçoğlu Veli yeri ve bir tarafı Abdülbaki yeri ve bir tarafı İsmail bin Piri yeri ile mahdûd tahminen iki buçuk dönüm babam merkum el-Hâc Ali’den müntakil yerimin hakk-ı tasarrufunu sahib-i arz marifetiyle mezbûr Şükrullah Bey’e bin nakd-i râyic fi’l-vakt tefvîz edip oldahî mukâbele-i tefvîzde olan meblağ-ı mezbûr bin akçeye merkûm yedinden bi’t-tamâm ahz ve kabz eyledim bâ’de’l-yevm sâir arazi gibi keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm İslam’ı minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârında el-mukarrun lehü’l-mezkûr Şükrullah Bey vicâhen tasdîk edicek mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sânî aşer min Rebiu’l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (22 Rebiü’l-ahir 1031 / 6 Mart 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Abdi bin Halil / Ali Çavuş ibn-i Mahmud / Topal Mehmed bin Ahmed / İsmail bin Piri / Ramazan bin Topal / Ahmed bin Mahmud ve gayruhüm mine’l-huzzâr.

[10b-01] 58 Numaralı Belge: Rahime bt. Ahmed’in boşandığı müteveffa eşi el-Hac Ömer’den Mustafa, Aişe ve Emine nam sagir ve sagirelere nafaka bağlanmasına dair i’lâm.

Medîne-i Manisa’da vâki’ Enarlıca Mahallesi’nde vefât eden el-Hac Ömer nâm tâcirin zevce-i metrûkesi sahibe-i hâze’l-kitâb Rahime binti Ahmed meclis-i şer’-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde işbu hacr ve terbiyemde olup müteveffâ-yı mezbûrdan Mustafa ve Aişe ve Emine nâm sagîr ve sagîrelerin nafaka kisvelerinde külli acz ve ihtiyâcım olup kifâyet mikdârı nafaka

kisve-bahâ takdîr olunmasını taleb ederin dedikde tarih-i kitâbdan birbirlerine yevmî beşer akçe nafaka kisve-bahâ farz ve takdîr olunup hîn-i zarûretde istidânet vakt-i zaferde müteveffâ babaları el-Hâc Ömer'den intikal eden mâl-ı mevrûslarına müraca'ata izin birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu ve yed-i tâlibe def' olundu ki vakt-i hâcetde ihticâc idine tahrîran fi'l-yevmi't-sâmin aşer min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Rebiü'l-ahir 1031 / 2 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ahmed bin el-Hâc Bayram / el-Hâc Receb bin Ali / el-Hâc Ali bin el-Hâc Hüseyin / Ahmed bin Hüseyin / el-Hâc Ahmed bin Veli / Mustafa bin Hasan / Musa bin Ali / Ahmed bin Mustafa / Mehmed bin Ahmed / el-Hâc İsa bin Hasan ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[10b-02] 59 Numaralı Belge: Manisa sükkanından Mehmed Ağa zimmetinde bulunan İstanbul'dan Şaban Bey ibn-i Ramazan ve Bursa'dan Mehmed Bey ibn-i Veli'ye ait toplamda yüz yirmi bin akçenin tahsil edildiğine dair hüccet.

Darü's-saltanatü's-seniyye-i mahmiyye-i Kostantiniye hamiyyet-i ani'l-beliyyede Ali Paşa Çarşısı kurbunda sâkin Şaban Bey ibn-i Ramazan ve Mahrûse-i Burusa Tekke Mahallesinden olup kethüdâ yeri olan Mehmed Bey ibn-i Veli taraflarından meblağ-ı âti'l-beyânı ahz ve kabz ve isâle vekîl olup **[***okunamıyor***]** ibn-i Nasuh ve Musli Bey ibn-i Balı nâm kimesneler şehâdetleri ile şer'ân vekâleti sâbite olan Kurt Bey ibn-i Şükrullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde Medîne-i Mağnisa sânihâullah-ı te'âlâ ani'l-bâsâ sükkânından dergâh-ı âlî müteferrikalarından fahrü'l emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa ibn-i Hüseyin Ağa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müvekkilim mezbûr Şaban Bey'in mezbûr Mehmed Ağa zimmetinde karz-ı şer'îden yetmiş bin akçe hakkı olup ve diğer müvekkilim Mehmed Bey'in zimmetinde karz-ı şer'îden otuz dokuz bin akçe ve at bahâsından on dokuz bin akçe olup hâlâ vekâlet-i mahkiyyem hâsebiyle müvekkilân-ı mezbûrânın yüz yirmi sekiz bin akçelerini müşârün ileyh Mehmed Ağa yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz edip zimmetin ibrâ ve iskât eyledim dedikde mukırr-ı merkûm Kurt Bey'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-müşârünileyh Mehmed Ağa vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Rebiü'l-ahir 1031 / 1 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân Nasuh Ağa el-müteferrika / Fahrü'l-müderrisîn Ağazâde Mustafa Çelebi / Köse Hasan Bey / Şaban bin Receb / Hızır bin İlyas ve gayruhüm.

[10b-03] 60 Numaralı Belge: Manisa'nın Çabrastlar Sagir Mahallesinden müteveffa Durmuş Dede'nin sülüs malının Şeyh Sinan Efendi Tekkesine bırakılması hususundaki vasiyetinden rücu ettiğinden dolayı davanın reddine dair i'lâm.

Oldur ki Kasaba-i Menemen'de sâkin Nifli Şeyh demekle ma'rûf fahrü's-sulahâ eş-Şeyh Sinan Efendi'nin husûs-ı âtîü'z-zikri da'vâ ve taleb ve kabz-ı îsâle-i meclis-i şer'-i şerîfde bi'z-zât vekîl nasb eyledüği Mehmed Çelebi ibn-i Helvâcı el-Hâc Nasuh nâm kimesne meclis-i şer'-i hazîr-ı lâzimü't-tevkîrde mahrûse-i Mağnisa'da Çabrastlar Sagîr mahallesinde vefât eden Durmuş Dede ibn-i Abdullah nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi sagîre kızı Aişe'nin tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den mansûbe vasî olup merhûmun muhallefâtına asâleten vesâyeten vâzi'a olan Raziye Hatun ibnet-i Muharrem tarafından husûs-ı âtî'l-beyâna şer'an vekîl olan Zati bin Ali nâm kimesne ihzâr muvâcehesinde bi'l-vekâle da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûra Durmuş Dede târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem sülüs malını merkûm Sinan Efendi'nin tekkesinin binâsına ve fukarâsının ta'âmına sarf oluna deyü vasiyyet eylemişdi hâlâ vasiyyet-i mezbûreyi merhûmun muhallefâtından vekâletim hasebiyle taleb ederin matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Raziye'nin vekîli merkûm Zâti cevâb verüb **[11a-60. belgenin devamı]** fi'l-hakîka hâl-i minvâl-i meşrûh üzere idi lâkin mütevefâ-yı mezbûr Durmuş Dede vefâtından üç gün mukaddem vasiyyet-i mezbûreden rücû' edip Müslümânları işhâd eylemişidi dedikde sülüs-i mâlın müdde'îsi olan mezbûr Mehmed Çelebi rücû'-ı mezbûru inkâr eyledikde vekîl mezbûr Zâti'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Sultân Murad Hân Câmi'-i Şerîfi hatîbi fahrü'l-akrân Bahşizade Mehmed Efendi ve Manisa sakinlerinden Ali bin İbrahim li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-vâkı' müteveffa-yı mezbûr Durmuş Dede vefatından üç gün mukaddem bizim huzurumuzda vasiyyet-i mezbûreden rücû' eyledim deyü bizi işhâd eyledi deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye ile gelirinden gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hîn-i kabûlde vâkı'a olup mûcebine hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî 25 min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (25 Rebiü'l-ahir 1031 / 9 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân Haydar Efendi / Fahrü'l-kudât Memi Efendi mahzarûn.

[11a-01] 61 Numaralı Belge: Manisa'nın Hüsrev Ağa Mahallesinden müteveffa Yusuf b. Abdullah'ın sagir oğlu Himmet ve gaib Ahmet'in üzerlerine kız kardeşi Fatıma nam hatunun vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa mahallâtından Hüsrev Ağa Mahallesinden fevt olan Yusuf bin Abdullah nam kimesnenin sagîr oğlu Himmet'in tesviye-i umuruna bir vasî nasbı lâzım ve

mühim olmağın sagîr-i mezbûrun hemşîresi Fatıma nâm hatun kıbel-i şer'den vasî nasb olunup ve diğer karındaşı Ahmed nâm gâibin hisse-i şer'iyesini zabt û hıfza mezbûre Fatıma mezbûr Ahmed tarafından şer'an vekîl nasb olunup oldahi vesâyeten merkûmeyi ve vekâlet-i mersûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte'ahhide oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (3 Cemaziye'l-evvel 1031 / 16 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Sefer Bey ibn-i Abdullah / Mustafa Bey ibn-i Ramazan / Mustafa Bey ibn-i Mehmed / Şaban bin Receb ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[11a-02] 62 Numaralı Belge: Saruhan Sancağı mutasarrıfı Süleyman Paşa'nın yirmi bir Rebiü'l-ahir gecesi sokakta gider iken yanında şarap taşıyan bir kimseye nereden aldığı sualinden sonra aldığı cevap üzere evi basılan Kara Mehmed'in zevcesi ve şenâ'atıyla meşhur Nazlı bt. Elvan ile birlikte olduğunu bildirir hüccet.

Mahmiyye-i Mağnisa Subaşısı Ali Bey ibn-i Yusuf mahmiyye-i mezbûre sâkinelerinden Nazlı binti Elvân nâm meşhûreyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm edip mezbûre Nazlı on seneden berü nâ-mahremler meclisine dâhil olup kabâhat ve şenâ'atdan hâlî olmaduğundan ma'dâ bundan akdem mahmiyye-i mezbûre kadısı Şükrullah Efendi zamanında dahi nâ-mahremler ile şürb-i hamr ider iken ahz olunup tescîl olundukdan sonra yine tâibe olmayub bi'l-fi'il Saruhân Sancağını ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan emîrü'l-ümerâi'l-kirâm izzetlü Süleyman Paşa mah-ı Rebi'ü'l-âhirin yirmi birinci gecesi yiğitbaşı **[ ]** nâm bir şahsa rast gelip şarab ile gider iken suâl edip bu şarabu kande alub gidersin dedikde Ayni Ali Mahallesi sâkinlerinden Kara Mehmed nâm kimesne Nazlı ile bir meclisde otururlar andan alub giderin deyüb Kara Mehmed'in evine dâhil olduklarında bi'z-zât müşârün-ileyh Paşa hazretleri mezbûr Kara Mehmed'in menzilinde mezbûre Nazlı ve merkûm Kara Mehmed ve zevcesi bir yerde otururlar iken mezbûrları ahz edip ba'dehu ol gece mezbûre Nazlı habisden bir tarîkiyle firâr itmişdir hâlâ yine ele getürüb ahz eyledim dâimâ san'atı budur vâki'-i hâl suâl olunup takrîri tahrîr olunmak murâdımdır dedikde mezbûre Nazlı tav'an i'tirâf edip mukaddemâ Şükrullah Efendi zamanında kazıyye-i minvâl-i meşrûh üzere olmuşdur ve hâlâ dahi Kara Mehmed'in menziline dâhil olup zevcesi beni bir zevce vireyim deyüb bendahi ol hâtıra ile varmış idim haberim yoğiken mezbûr Kara Mehmed mezbûr yiğitbaşını şaraba gönderüb mûmâ-ileyh Paşa hazretleri rast gelip mezbûrdan suâl etdikde biz Kara Mehmed'in menzilinde idiğimizi haber verüb Paşa hazretleri dahi gelip mezbûrun menzilinde buldu vâki'-

i hâl budur dedikde mâ-vâki’ mezbûr subaşı talebiyle ketb olundu tahrîran fî evâhir-i Rebiü’l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Şuhûdü’l-hâl: Fazlullah Efendi / Yusuf Efendi el-Kâdı / Mustafa Çavuş / Şükrullah Bey / Mustafa Bey / el-Hâc Mehmed bin Abdullah

[11b-01] 63 Numaralı Belge: Hacı bin Abdullah nâm habbazın Kasablar kurbunda maktul bulunması üzerine mecruh olduğu yer olan Sultan Murad Han Camii Vakfı kurrasından Boz karyesi ahalisinin dava edilmesiyle cevaben maktul Hacı’nın ölmeden önce katilinin İbrahim bin Şaban olduğunu söylediğine şahitlik edilmesine binaen davanın reddine dair i’lâm.

Medîne-i Mağnisa’da vâki’ merhûm ve mağfûrleh Sultan Murad Han tâbe serâhu Câmi-i şerîfî evkâfı mütevellisi olan fahrü’l-akrân Hüseyin Ağa tarafından husûs-ı âti’l-beyân içün vekîl olup şer’an vekâleti sâbite olan yine evkâf-ı mezbûre nâzırı Mehmed Bey ibn-i Hüseyin meclis-i şer’-i şerîfe evkâf-ı mezbûre kurrâsından Boz nâm karyeden Davud Halife bin Mehmed ve Satı bin Nasuh ve Ramazan bin Mehmed ve Ali bin Abdullah ve gayrıları ihzâr ve mahzarlarında da’vâ edip bundan evvel medîne-i mezbûrede Kasablar kurbunda vâki’ habbâz fırını önünde mecrûhen maktûl bulunduğu keşf olunan Hacı bin Abdullah nâm habbâz karye-i mezbûre dâhilinde mecrûh olup ol cerâhatden fevt oldu vakf-ı merkûm kurâsı serbest olup cürm ve cinâyet ve cemî’ rüsûmu cânib-i vakfa âid olmağın katîl-i merkûmun cerâhati mezbûrûndan taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe’s-suâl mezbûrûn cevâblarında merkûm Hacı’nın cerâhati istikşâf olunduğu mahalde mezbûra cârihinden suâl olundukda medîne-i mezbûreden Altunoğlu Mâcerâ demekle ma’rûf İbrahim bin Şaban nâm kimesne karye-i mezbûreden ba’îd kuyu yanında bıçak ile elimi urub mecrûh eyledi cârihim mezbûr İbrahim’dir deyü ta’yîn-i hasm edip Müslümanları işhâd eyledi didiklerinde vekîl-i mezbûr hâl-i minvâl-i meşrûh olduğunu inkâr edicek ahâli-i karye-i mezbûreden beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Mehmed bin Süleyman ve Abdurahman bin Ahmed nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde hâzırân-ı bi’l-meclis olup istişhâd olundukda fi’l-hakîka mezbûr Hacı’ya cerâhati tahrîr olunduğu mahalde cârihinden suâl olundukda medîne-i mezbûreden Altunoğlu Mâcerâ demekle ma’rûf mezbûr İbrahim karye-i mezbûreden ba’îd kuyu yanında bıçak ile elimi urub mecrûh eyledi cârihim mezbûr İbrahim’dir deyü bizi işhâd eyledi deyü edâ-i şehâdet-i şer’iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü’l-kabûl şehâdetleri makbûle olup vekîl-i merkûm ta’arruzdan men’ birle mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-

yevmi’r-râbi’ min Cemâziye’l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (4 Cemaziye’l-evvel 1031 / 17 Mart 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-kudât Mehmed Sânî Efendi / Fahrü’l-müderrisîn Ağazâde Mustafa Çelebi / Ahmed bin Ferhad / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb ve gayruhüm mine’l-huzzâr.

[11b-02] 64 Numaralı Belge: Bektaş Mahallesinden Hatice bt. Cafer’in kestane tüyü dişi katırının müteveffa Mustafa Bey tarafından hayatta iken gasp edildiğine ilişkin açılan davada cevaben söz konusu katırın toplam üç bin akçeye Mustafa Bey tarafından mezbure hatundan satın alındığına dair şahitliğe binaen davanın reddine dair i’lâm.

Medîne-i Mağnisa’da Bektaş Mahallesinden Hadice binti Cafer nâm hatun meclis-i şer’-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde Câmi’-i Kebîr Mahallesinden vefât eden el-Hâc Mustafa Bey bin el-Hâc Bayram’ın sulbiye kızı Hadice nâm hatun tarafından husûs-ı âti’l-beyân içün vekîl olup mahzar-ı hasm-ı câhidde şer’an vekâleti sâbite olan zevci fahrü’l-kudât Ahmed Efendi muvâcehesinde takrîr-i da’vâ edip işbu hâzır-ı bi’l-meclis olan bir re’s kestane tüyü dişi katır benim mülküm olup mezbûr el-Hâc Mustafa Bey hâl-i hayevâtında gasb itmişdi hâlâ taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe’s-suâl vekîl müşârün-ileyh Ahmed Efendi cevâbında fi’l-hakîka zikri sebk eden katır-ı mezbûre hatunun mülkü idi lâkin hâl-i hayevâtında mezbûr Mustafa Bey’e üç bin akçeye bey edip meblağ-ı mezbûrun bin dört yüz akçesini mezbûr el-Hâc Mustafa Bey’e olan bin dört yüz akçe deynine takâs edip bin altı yüz akçesini mezbûr yedinden ahz ve kabz eyledi mezbûre hatun husûs-ı mezbûru bi’l-külliye inkâr edicek vekîl müşârün ileyhden makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Ebu Bekir Halife bin Osman el-Hatîb ve Hüseyin bin **[***okunamıyor***]** nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde hâzırân-ı bi’l-meclis olup istişhâd oldukda mezbûre hatun bizim huzûrumuzda işbu hâzır-ı bi’l-meclis olan katırı mezbûr el-Hâc Mustafa Bey’e hâl-i hayevâtında evvel bey’ edip meblağ-ı mezbûrun bin dört yüz akçesini mezbûr el-Hâc Mustafa Bey’e olan bin dört yüz akçe deynine takâs edip bin altı yüz akçesini mezbûr Hâcı Mustafa yedinden ahz ve kabz eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer’iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü’l-kabûl şehâdetleri hin-i kabûlde vâkî’ olduktan sonra mezbûre Hadice hatun ta’arruzdan men’ birle mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâdis ve aşer min Rebiü’l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (16 Rebiü’l-ahir 1031 / 28 Şubat 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Seyfizâde Abdurrahman Efendi / Hüsrev bin Abdullah / Ali bin Mehmed / Mustafa bin Osman / Hızır bin Receb ve gayruhüm mine’l-hâzirîn.

[12a-01] 65 Numaralı Belge: Deveciler ve Danişmend Halil Mahalleleri arasında 9 Şevval 1028 tarihinde Halil b. İbrahim tarafından katl edilen Halime bt. Halil'in diyetine ilişkin mahalle ahalilerinden talebi olmadığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa mahallâtından Deveciler ve Danişmend Halil nâm mahalleler beyninde tarîk-i âmm üzerinde bundan evvel mecrûhuna maktûle bulunduğu keşf olunan Halime binti Halil nâm hatunun vâlidesi Ümmi Hatun ibnet-i el-Hâc Ahmed ve sinninin bülûğa tahammülü olup emâret-i buluğdan haber verüb mu'terif olan karındaşı Ali nâm şabb-ı emred meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî sallallahu te'âlâ alâ şâri'ada mahalleteyn-i mezbûreteyn ahâlisinden el-Hâc Mahmud Halife ibn-i Mehmed ve el-Hâc Ahmed bin Veli ve Ahmed bin el-Hâc Halil ve Mehmed bin Halil ve Mehmed bin Mustafa ve Ali Halife ibn-i el-Hâc Muharrem ve İbrahim Çelebi ibn-i Hasan Hoca nâm kimesneler vesâirleri muvâcehelerinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip bin yirmi sekiz Şevvâli'nin dokuzuncu gün mahalleteyn-i mezbûreteyn beyninde tarîk-i âmm üzerinde müverresemiz merkûme Halime'yi mahmiyye-i mezbûre sükkânından Halil bin İbrahim nâm kimesne sol uyluğundan bıçak ile urub katl eyledi mezbûrenin kâtili merkûm Halil'dir mezkûrenin dem ve diyetine müte'âllik zikr olunan mahalleler ahâlisinden ve gayrıdan min külli'l-vücûh da'vâ ve nizâ'mız bu kadar didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârların el-mukarrun lehü'l mezbûrûn vicâhen ve şifâhen tasdîk itdiklerinde mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (8 Cemaziye'l-evvel 1031 / 21 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân Mahmud Ağa el-müteferrika / es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i Ahmed / Mehmed bin Yusuf / İmam Sefer Halife ibn-i Ali / Zâbıt-ı şehr Ali Bey ibn-i Yusuf / Mustafa bin Kazzaz Ali / Helvacı Şaban bin Mustafa / Seyfi bin Mehmed / Menemenli Ases Ahmed / Şaban bin Receb / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Hızır bin İlyas ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[12a-02] 66 Numaralı Belge: Seyfi b. Mehmed'in Hüseyin b. Ali'nin evine girip eşyalarını serika eylediği iddiasına cevaben Seyfi'nin eve girmediğine ve söz konusu eşyaları çalmadığı hususunda yemin etmesinin ardından davanın reddine dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Bektaş Mahallesinde Hüseyin bin Ali nâm kimesne meclis-i şerîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb Seyfi bin Mehmed mahzarında takrîr-i da'vâ edip mezbûr Seyfi târih-i kitâbdan üç gün mukaddem ba'de'z-zuhr evime girüb bir velençe ve iki don ve iki gömlek ve bir ölçek bulgur ve buçuk ölçek tarhana ve ba'zı esbâbım serîka eyledi suâl olunup

ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Seyfi bi'l-külliye inkâr edicek müdde'î-i merkûmdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden aczini mu'terif ve şer'an yemîn teklîf olmağın mezbûr Seyfi'ye merkûm Hüseyin'in evine girmedüğine ve zikri sebk eden esbâbı almaduğına yemîn teklîf olundukda halef-i billâh etdikden sonra mezbûr Hüseyin ta'arruzdan men' birle mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (8 Cemaziye'l-evvel 1031 / 21 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Sefer Halife ibn-i Ali / İsmail bin el-Hâc Memi / Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Mehmed / Daşkın bin Cafer ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[12a-03] 67 Numaralı Belge: Aşağı Ermeni Mahallesinden Manoş bt. Şehruz'un kızına babasından intikal eden bir dönüm bağın kızının vefatından sonra şer'an kendisine intikal etmesine rağmen Gevher bt. Behruz'un tasarrufa mani olmasına ilişkin açılan davada Gevher'in durumu kabullendiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa zeylinde Aşağı Ermeni Mahallesinden Manoş binti Şehruz mahfil-i kazâda Gevher binti Behruz mahzarında takrîr-i kelâm edip Kirdeci Köprüsü kurbunda vâki' bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı el-Hâc Mustafa bağı ve bir tarafı Şadok Ermeni bağı ve bir tarafı Emrik Ermeni bağı ile mahdûd tahmînen bir dönüm bağı karım Nilüfer nâm bikre babası Abdi'den intikâl edip ba'dehu mezbûre Nilüfer fevt olup zikr olunan bağ şer'an bana intikâl edip mülk-i mevrûsum iken mezbûre Gevher dâimâ te'allül ve nizâ' üdüb tasarrufa mani'a olur suâl olunup takrîri tescîl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûre Gevher cevâbında fi'l-hakika zikri sebk eden bağ-ı mezbûre Nilüfer'in babasından müntakil mülkü olup ba'de vefâtihâ vâlidesi merkûme Manoş'a intikâl eyledi mülk-i mevrûsudur benim alâkam yokdur dedikde hıfzan li'l-makâl bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (5 Cemaziye'l-evvel 1031 / 18 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl:

[12b-67. Belgenin devamı] Ali bin Nasuh / Ali Halife ibn-i Mehmed / Musa Halife ibn-i Mehmed / Sefer veled-i Tator / İskender veled-i İsfendiyâr / Aherik veled-i Şehruz / Ali Bey ibn-i Abdullah / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[12b-01] 68 Numaralı Belge: Manisa'nın Attarece Mahallesinden Ali bin Veli ve kardeşi Muharrem'e ait mülk menzilin Musa bin Hamza'ya on iki bin akçeye satışına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Attarece Mahallesinden Ali bin Veli ve karındaşı Muharrem nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb Musa bin Hamza nâm Habbâz mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Yapucı Mustafa mülkü ve bir tarafı Memi mülkü ve bir tarafı Tuzcu **[ ]** evleri ve taraf-ı râbi'i yine bizim mülkümüz ile mahdûd bir bâb tahtânî toprak örtülü evi ve bir sofayı ve bir ahur ve bir bâb odayı müştemil olup babamızdan bize intikâl eden menzilimizi mezbûr Musa'ya on iki bin nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledik ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mezbûr Musa mukırrân-ı mezbûranı bi'l-muvâcehe tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (5 Cemaziye'l-evvel 1031 / 18 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Musli Çelebi ibn-i Hurrem Bey / el-Hâc Receb ibn-i el-Hâc Abdî / Ali bin İbrahim / Musa bin Abdullah / el-Hac Hızır bin Ramazan ve gayruhüm.

[12b-02] 69 Numaralı Belge: Manisa'nın Attarece Mahallesinden Süleyman bin Recep'e ait mülk bağı Ermeni Yasef'e üç bin iki yüz akçeye satışına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa Mahallâtından Attarece Mahallesi sükkânından Süleyman bin Receb meclis-i şer'-i şerîfde işbu hâfızü'l-kitâb Yasef veled-i İnci(?) nâm Ermeni muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip karye-i Boz zeylinde vâki' bir tarafı el-Hâc Mehmed bağına ve bir tarafı maksûd Ermeni bağına ve bir tarafı **[***okunamıyor***]** Ermeni bağına ve taraf-ı râbi'i tarîk-i âmma müntehî ve mahdûd tahminen iki dönüm mikdâr mülk bağı mezbûr Yasef'e üç bin iki yüz nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer' ile bey' edip kabz-ı semen ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım bâ'de'l-yevm zikri sebk eden bağ-ı mezkûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ yehtâr mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-aşer min şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (10 Cemaziye'l-evvel 1031 / 23 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Nebi bin Hamza / Ömer bin Osman / Emrullah bin Nesimi / Nasuh bin Yunus / Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Ali ve gayruhüm.

[12b-03] 70 Numaralı Belge: Aişe bt. Hasan'ın cariyesi olan Saliha bt. Abdullah Demirciler yakınında köprü üzerinden geçerken Hüseyin b. Musli'nin yüklü eşeği gafleten dokunması ile çaya düşerek kolu ve belini kırmasında mezbur Hüseyin'in kastı olmadığını söylemesi üzerine davanın reddine dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Yeni Câmi' Mahallesinde sâkine Aişe binti Hasan nâm hatunun câriye-i memlûkesi Saliha binti Abdullah mezbûre Aişe ile ma'an meclis-i şer'-i şerîfe gelip işbu hâfızü'l-kitâb Hüseyin bin Musli nâm Katırcı mahzarında ikrâr-ı i'tirâf edip târîh-i kitâb günü kable'z-zuhr Karaköy sûkundan gelir iken Demürciler kurbunda vâki' köprü üzerine vardığımda merkûm Hüseyin'in bârgîri buğday yükü ile gelip ale'l-gafle bana dokunmak ile çay içine düşüb kolum ve belim gırıldı zikr olunan bârgîrin bana dokunmasından mezbûr Hüseyin'in sun'ı yokdur dedikde mukirre-i mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere câri olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr Hüseyin vicâhen tasdîk etdikden sonra mezbûre Saliha'nın i'tirâfı mûcebince mezbûr Hüseyin'in te'addisi olmaduğı zâhir olmağın ta'arruzdan men' birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Cemaziye'l-evvel 1031 / 24 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Musli bin Ali / Mustafa Çelebi bin Mehmed Çelebi / el-Hâc Ali bin Mehmed / Mustafa Bey ibn-i Mehmed / el-Hâc Ali bin Musa / Ahmed bin Rıdvân el-Haddad / Hüseyin bin Hızır / Davud bin Mustafa / Ahmed bin Mehmed / Mahmûd bin Ahmed / Hüseyin bin Mehmed ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[13a-01] 71 Numaralı Belge: Mahfiller karyesinde merhum Seyyid Hamza'nın yaptırdığı camide günlük yirmi akçe ile muarrif olan Adil Halife'nin ölmesiyle İbrahim Halife ibn-i Mürsel'in muarrif tayin edilmesine dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Mahfiller nâm karyede merhûm Seyyid Hamza binâ eyledüği câmi'-i şerîfde yevmî nîm akçe ile muarrif olan Adil Halife fevt olup yerine işbu hâfızü'l-kitâb İbrahim Halife ibn-i Mürsel nâm kimesne mahall ve lâyık olmağın vazife-i merkûme ile mu'arrif nasb olunup oldahî kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müste'id oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf min hicretü men-lehü'l-izzü ve'ş-şeref (5 Cemaziye'l-evvel 1031 / 18 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin bin Abdullah / Mehmed bin Mustafa / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[13a-02] 72 Numaralı Belge: Abdullah b. İbrahim'in babasından kalan bir bab dükkanının Vanlızade Mehmed Bey tarafından zabt edilmesinin ardından açılan davada cevaben söz konusu dükkanın İbrahim'in zevcesi Fatıma tarafından beş yüz akçeye satın aldığı söylenmesiyle Abdullah'ın dört yüz yirmi akçeye anlaşarak davadan vazgeçtiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa mahallâtından Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinden olup fevt olan İbrahim nâm kimesnenin ibn-i sulbîsi Abdullah nâm şabb-ı emred meclis-i şer'-i şerîfde Vanlızâde Mehmed Bey mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı tarîk-i âmm ve iki tarafı Hasan mülkü ve bir tarafı Yapucu Hasan mülkü ile mahdûd ve mümtâz bir bâb dükkân yeri babam mezbûr İbrâhim'den bana intikâl itmişdi biz sagîr iken mezbûr Mehmed Bey zikr olunan dükkânı zabt edip hâlâ taleb eylediğimde oldahî zikr olunan dükkân müteveffâ-yı merkûmun idi lâkin zevce-i metrûkesi Fatıma nâm hatun müteveffâ-yı merkûmun zarûret nafakasıçün bana beş yüz akçe bey' eyledi deyü cevâb vermeğin beynimizde münâza'ât-ı kesîre-i vâkı'a olmuşidi el-hâletü hâzihi muslihûn tavassut edip dört yüz yirmi akçeye beni sulh eylediler ben dahi sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûru merkûm Mehmed Bey yedinden meclis-i sulhda alub husûs-ı mezbûra müte'allik olan da'vâdan mezbûrun zimmetin ibrâ ettim dedikde mukırr-ı mezbûru el-mukarrun lehü'l-merkûm bi'l-muvâcehe tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (8 Cemaziye'l-evvel 1031 / 21 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ali bin el-Hâc Mehmed / Mustafa Beşe ibn-i Mahmûd / Mehmed bin Mustafa / Nurullah bin Sefer / Ali Bey ibn-i Yusuf ve gayruhüm.

[13a-03] 73 Numaralı Belge: İstanbul'dan Abdurrahman Efendi'nin Palamud Nehri üzerindeki üç göz değirmeni Ramazan b. Memi'den iki seneliğine kırk bin akçeye icarına dair hüccet.

Darü's-saltanatü's-seniyye mahmiyye-i Kostantiniye hamiyyet-i ani'n-nühûset ve'l-beliyye sükkânından a'limü'l-ulemâi'l-izâm efzâlü'l-füzelâi'l-kirâm Abdurrahman Efendi ibn-i el-merhûm Veli Efendi tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup ber-nehc-i şer'î vekâleti sâbite olan fahrü'l-kudât Fazlullah Efendi meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde Uncuboz nâm karyeden Ramazan bin Memî mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müvekkilim müşârünileyh efendi hazretlerinin kazâ-i Mağnisa'da karye-i Palamud karyesinde vâki' Palamud Nehri demekle ma'rûf su ile dâir beyt-i vâhidde olan üç göz değirmenini târîh-

i kitâbdan iki sene tamâmına varınca mezbûr Ramazan'a kırk bin akçeye îcâr eyledim oldahi minvâl-i meşrûh üzere isticâr ve kabûl eyledi dedikde mukırr-ı mûmâ ileyhin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (6 Cemaziye'l-evvel 1031 / 19 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Bevvâb Ahmed Bey ibn-i Mustafa / Satılmış bin Ali / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhüm.

Mezbûr Ramazan müste'cir-i sâbık İbrahim Çavuş ile nizâ'ı olup yirmi dört gün zikr olunan değirmene vaz'iye eyleyüb mâh-ı Cemâziye'l-âhir gurresinden zabt itmişdir zikr olunan yirmi dört günün icâresi yevmü'l-kıst mezbûr İbrahim Çavuş'dan alınmışdır.

[13b-01] 74 Numaralı Belge: Ayni bt. Mehmed'in oğlu Ahmed'in kirdeci dükkanında Sofi Piyale Çavuş'un hizmetkarı Ali tarafından katledilmesi üzerine dem ve diyetine dair talebi olmadığını bildirir hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Ayni Ali Mahallesinden olup medîne-i mezbûre esvâkından tahte'l-kal'ada Kirdeci dükkânı içinde mecrûhen maktûl bulunduğu keşf olunan Ahmed bin Geyvan nâm kimesnenin vâlidesi olan Ayni binti Mehmed nâm hatun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûr ve etrâfında olan esvâk ahâlisinden Mehmed Bey bin Yusuf ve el-Hâc Mustafa bin Osman ve el-Hâc Mehmed Çelebi bin Osman ve Ali bin Emirşah ve Oruç bin Dede ve Ali Bey bin Hamza ve Ahmed bin Abdulhayy ve Mehmed bin Mustafa ve Ahmed bin Yunus ve Kasım bin Mahmud ve Kürd Ahmed bin Hamza ve Ali bin Mehmed ve Mustafa bin Mehmed Çelebi ve Yusuf bin Abdullah ve sâirleri muvâcehelerinde ikrâr ve i'tirâf edip târîh-i kitâbdan dört gün mukaddem ba'de'l-asr sadrî oğlum mezbûr Ahmed Kelleoğlu(?) demekle ma'rûf Kirdecinin icâre ile mutasarrıf olduğu dükkân içinde ta'âm yerken Sofi Piyale Çavuş'un hıdmetkârı olan Ali nâm kimesne mezbûr Ahmed'in boynunun sol şah damarı üzerinde bıçak ile urub katl eyledi kâtil-i katl-i merkûm mezbûr Ali'dir merkûmun dem ve diyetine müte'âllik mezbûrûndan ve dükkân-ı mersûm sâhibinden müstecirinden ve âherden vechen mine'l-vücûh da'vâ ve talebim yokdur dedikde mukırre-ı mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrarına el-mukarrun lehümü'l-merkûmûn vicâhen tasdîk ettiklerinde mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Cemaziye'l-evvel 1031 / 26 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Haydar Ağa bin Abdullah / Durmuş Bey bin Musa / Satılmış bin Ali / el-Hac Satı bin Ahmed / Turhan bin Şaban / Mehmed bin Süleyman / Şaban bin Mustafa / Mustafa bin Ali Çelebi / İbrahim Bey bin Mehmed ve gayruhüm.

[13b-02] 75 Numaralı Belge: İzmir kazası Işıklı köyünden Mustafa bin Balı'nın Uncuboz'da bazı değirmenleri basarak buğday gasbettiğine ilişkin açılan davada Mustafa bin Balı'nın ifadesine ilişkin hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Subaşı olan Ali Bey ibn-i Yusuf meclis-i şer'e İzmir kazasına tâbi' Işıklı nâm karyeden Mustafa bin Balı nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâbdan iki gün mukaddem birkaç nefer-i refîkleri ile karye-i Uncuboz'da olan değirmenleri basıp buğday gasb eylemişler suâl olunup takrîr-i tescîl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Mustafa cevâbında târîh-i kitâbdan iki gün mukaddem kendü karyemizden Katıkoğlu Mehmed ve karye-i Tahtalı'dan Hasan Derviş ve Mustafa Çoban ve Pınarbaşı'ndan Ahmed ve Abdurrahman ve Burunâbâd nâm kasabadan Şah Veli ve Hacılar nâm karyeden Hüseyin Derviş ve Hasan nâm kimesneler ile buğday almak ümidi ile medîne-i Mağnisa'ya gelip buğday alımamak ile yine evimize gider iken refîkim olan merkûmûn beni hayvanlar ile bir bağ evine koyub sen burada dur biz karye-i Boz'da Kara Ahmed nâm kimesneye buluşalım deyü gitdiler ba'dehu gelip hayvanlar ile beni alub gidüb yol üzerine dört yük buğday çıkarmışlar hayvanlara yükledüb gitdiler ben bârgîrim zâyi' etmişdim ararken Paşa hazretlerinin adamlarına rast geldim hâl bu minvâl üzeredir dedikde gıbbe't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' aşer min şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (14 Cemaziye'l-evvel 1031 / 27 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hacı Satı bin Mehmed / Mustafa bin Osman / Hızır bin Süleyman ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[13b-03] 76 Numaralı Belge: Müteveffa Veli b. Turak'ın vefatından evvel sülüs malından bin akçeyi her sabah ruhuna Yasin okunması için Hasırcı Mescid'ine vakfettiğinin şahitlercede dile getirilmesi üzerine verilen hükme dair i'lâm.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Hasırcı nâm karye mescid-i şerîfi ve avârız evkâfı mütevellisi olan işbu hâfızü'l-kitâb Îsâ bin Mustafa nâm kimesne mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden fevt olan Veli bin Turak nâm kimesnenin karındaşı bi'l-inhisâr vârisi olan Hasan mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Veli maraz-ı mevtinde karye-i mezbûrenin hâne-i avârızı içün bin akçe vakf edip mescid-i mezkûr imamı olan kimesne beher subh ruhu içün

Yâ-sîn-i şerîf tilâvet eylese deyü bin akçe vakf eylemiş idi **[14a-76. Belgenin devamı]** müteveffâ-yı mezbûrun sülüs malı meblağ-ı mezbûru müsâ'id iken merkûm Hasan vermede inâd ve muhâlefet ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr mütevelli-i merkûmdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Hasan bin Hızır ve Ramazan bin Süleyman nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzıran olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Veli maraz-ı mevtinde bizim huzurumuzda bin akçe karye-i mezbûrenin hâne-i avârızına ve bin akçe dahi imâm-ı mescid mezbûr beher subh ruhu içün Yâ-sîn-i şerîf tilâvet eylese deyü vakf eyledi ve sülüs malı dahi meblağ-ı mezbûru müsâiddir husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye eylediklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle olup mûcibine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Cemaziye'l-evvel 1031 / 26 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Seydi / Mustafa bin Muharrem / Ahmed bin Mehmed / Veli bin İsâ ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[14a-01] 77 Numaralı Belge: Safer ayında arpanın ölçeği suk-ı sultanide ellişer akçe iken Ahmed Ağa ibn-i Mehmed'in Manisa ölçeği ile kırk ikişer akçeden iki bin kırk ölçek arpa satın alması üzerine kendisini talebiyle arpanın ölçeği ellişer akçeye satıldığının tescil ettirmesine dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki darü's-saltanatü's-seniyye-i Mahmiyye-i Kostantiniye cennet-i ani'l-beliyye umdetü'l-vüzerâi'l-izâm zübdetü'l-küberâi'l-fihâm mütemmimü mehâmü'l-en'âm nâzımu mesâlihi'l-cumhûr bi-ahseni'n-nizâm el-mahfûf bi-sunûfi avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Hüseyin Paşa yesserallâhu mâ yeşâ hazretlerinin kazâ-i Mağnisa'da olan ze'âmetleri zâbıtı Ahmed Ağa ibn-i Mehmed Ağa tarafından Hasan bin Ramazan nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe gelip takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm edip târih-i kitâb senesi Saferinde arpanın ölçeği sûk-ı sultânîde ellişer akçeye bey' olunur iken mâh-ı mezbûrun on sekizinci günü müvekkilim merkûm Ahmed Ağa Paşa-yı müşârünileyh hazretlerinin develeri içün Ali Çelebi nâm kimesneden Mağnisa ölçeğinin her biri kırk ikişer akçeye olmak üzere iki bin kırk ölçek arpa iştirâ edip Sarbanlarına teslîm eyledi tarîh-i mezbûrda arpanın ölçeği ne minvâl üzere bey' olunmuşdur Müslimânlardan istihbâr olunup haberleri tescîl olunması matlûbumdur dedikde hasb-i hâl sikât-ı müslimînden istihbâr olundukda Hüseyin bin Halil **[ ]** Hasan Bey ibn-i Abdünnebi **[ ]** es-Seyyid Ali Çelebi ibn-i

Emirşah **[ ]** Durmuş bin Memi **[ ]** Mustafa bin Mehmed nâm kimesneler fi'l-hakîka mâh-ı Safer'in ibtidâsından târîh-i kitâba gelince sûk-ı sultânîde arpanın ölçeği ellişer akçeye bey' olundu deyü verdiklerinde mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî evâil-i şehr-i Rebiü'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[14a-02] 78 Numaralı Belge: Hasan ve Mehmed b. Pervane'ye babalarından intikal eden bir bab dükkanının es-Seyyid Bekir Çelebi ibn-i es-Seyyid Mehmed tarafından zabt edildiğine ilişkin açılan davada cevaben söz konusu dükkanı Veled Bey vakfı mütevellisi olan Muhyiddin Halife'den beş bin akçeye kiraladığını söylenmesi üzerine verilen hükme dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Deveciler Mahallesinden fevt olan el-Hâc Pervâne'nin kebîr oğulları Hasan ve Mehmed nâm kimesneler mahfil-i kazâda dükkân-ı âti'l-beyâna vâzi'ü'l-yed idüği şer'an sâbit olan es-Seyyid Bekir Çelebi ibn-i es-Seyyid Mehmed mahzarında üzerine da'vâ edip medîne-i Mağnisa'da tahte'l-kal'ada vâki' bir tarafı Kabancı Mahmûd oğlu Mehmed dükkânı ve üç tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup beher şehr Veled Bey vakfına yirmi akçe mukâta'ası olup cidâr ve sakfı mülk olan dükkân babamız müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Pervâne'den bize ve diğer karındaşımız Hüseyin'e intikâl edip mülkiyet üzere mutasarrıf iken karındaşımız mezbûr Hüseyin dahi fevt olup bi'l-inhisâr vârisleri olduğumuz ecilden mezbûrun zikr olunan dükkânda olan hissesi ırs-i şer'le ikimize intikâl itmiş iken mezbûr Bekir Çelebi dükkân-ı sâlifü'l-beyânı fuzûlî zabt ve tasarruf ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumuzdur **[14b-78. Belgenin devamı]** didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûr Bekir Çelebi cevâbında vakf-ı merkûm mütevellisi olan Muhyiddin Halife zikr olunan dükkân vakf-ı mezbûrun mülküdür deyü beş bin akçe icâre-i mu'accele ile îcâr eyledi mezbûrânın minvâl-i muharrer üzere babalarından ve karındaşlarından müntakil mülk-i mevrûsları olduğu ma'lûmum değildir dedikde mezbûrân Hasan ve Mehmed'in takrîrlerine muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden el-Hâc Hasan bin Veli ve el-Hâc Mehmed bin İbrahim li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka zikr olunan dükkân müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Pervane'den oğulları merkûmûna ırs-i şer'le intikâl edip mülkiyet üzere mutasarrıflar iken mezbûr Hüseyin dahi vefât edip verâseti mezbûrâna münhasıra olmağla mezbûr Hüseyin'in zikr olunan dükkânda olan hissesi dahi mezbûrâna intikâl eyledi dükkân-ı sâlifü'l-beyân minvâl-i muharrer üzere mezbûrânın mülk-i

mevrûslarıdır husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mûcibine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Rebiü'l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Cemaziye'l-evvel 1031 / 9 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Çakalzâde Ali / Mehmed bin Mustafa / Ahmed bin Hamza / Mehmed Çelebi ibn-i İbrahim / Şaban bin Receb ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[14b-01] 79 Numaralı Belge: Ali b. Ramazan'ın Ahmed b. Geyvan'ı Kirdeci dükkanında kebap yerken bıçak ile katleylediğine ilişkin verilen hükme dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Bölücek Mahallesi sâkinelerinden Ayni binti Mehmed nâm hatun yine Mağnisa sâkinlerinden Ali bin Ramazan nâm eşekçiyi meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip mezbûr Ali verâseti bana münhasıra olan oğlum Ahmed bin Geyvan'ı târîh-i kitâbdan sekiz gün mukaddem salât-ı zuhrdan sonra Mağnisa Çarşusında vâki' Kadı Ali Efendi nâm kimesnenin Kirdeci dükkânında kebâb yer iken bıçak ile boynunda şah damarında amden urub katl eylemişdir suâl olunup ihkâk-ı hak olmak matl'ubumdur dedikde mezbûr Ali'den husûs-ı mezkûr suâl olundukda mestâne idim mezbûr Ahmed'i bıçak ile ve gayrısı ile urmadım ve benden katl sâdır olmadı deyü bi'l-külliye inkâr itmeğin müdde'iye-i mezbûre Ayni Hatun'un da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden es-Seyyid Hamza bin es-Seyyid Ahmed ve Bakkal Ahmed bin Hamza ve es-Seyid Yusuf bin es-Seyyid Süleyman ve el-Hâc Hızır bin Ahmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırûn olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka târîh-i kitâbdan sekiz gün mukaddem vakt-i merkûmda mezbûr eşekçi Ali mezbûre Ayni'nin oğlu ve müverrisi olan maktûl mezbûr Ahmed'i bıçak ile boynunda şah damarında amden urub katl eyledi bizim huzûrumuzda bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra veliyy-i katîl olan mezbûre Ayni talebiyle mûcibine hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Cemaziye'l-evvel 1031 / 31 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Haydar Efendi el-Kâdı / İbrahim Efendi el-Kâdı / el-Hâc Ali bin Mehmed el-Bakkâl / Mehmed bin Yusuf Ser-bakkâlân / el-Hâc Receb bin Ali el-Bezzâz / el-Hâc Mehmed bin İbrahim el-Attâr / Hasan bin Mehmed Takyeci / Ahmed bin Rıdvan / Şaban el-muhzır / Mustafa el-muhzır ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[14b-02] 80 Numaralı Belge: Ali b. Ramazan'ın Ahmed b. Geyvan'ı Kirdeci dükkanında kebap yerken bıçak ile katleylediği gün onu tutmak ve yakalamak isteyen Dilaver b. Abdullah'ın sol elinin dört parmağının kılıç ile yaralandığına ilişkin durumu bildirir hüccet.

Mahrûse-i Mağnisa sâkinlerinden umdetü'l-kudât Abdülcemil Efendi'nin abd-i me'zûnu Dilaver bin Abdullah meclis-i şer'-i şerîfe Ali bin Ramazan nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip mezbûr Ali işbu mâh-ı Cemâziye'l-evvelinin onuncu günü vakt-i asırda mestâne Kadı Ali Efendi'nin Kirdeci dükkânında Yapucı Ahmed nâm kimesneyi bıçak ile urub katl edip vâlidesi mezbûru ahz-i murâd edip istimdâd itmeğin bendahî mezbûr Ali'yi tutmak murâd eyledüğümde kılıç ile sol elimin dört barmağın urub mecrûh eyledi suâl olunsun deyüb gıbbe's-suâl akîbü'l-inkâr mezbûr Dilâver'den makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden **[15a-80. Belgenin devamı]** Börekçi Durmuş bin Ahmed ve Mehmed bin Abdulkerim nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Ali merkûm Ahmed'i katl eyledikde vâlidesi Müslimânlaran istimdâd edip mezbûr Dilâver dahi merkûm Ali'yi ahz murâd eyledikde kılıç ile sol elinin dört barmağını urub mecrûh eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye eylediklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Cemaziye'l-evvel 1031 / 26 Mart 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kudât Haydar Efendi / Zahrü'l-Vülât Fazlullah Efendi / İbrahim Efendi el-Kâdı ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[15a-01] 81 Numaralı Belge: Baba Kuyusu Mahallesinden müteveffa Mehmed b. Mezid'in kebir kızına intikal eden menzilin kebir oğlu Mustafa tarafından zabt edildiğine ilişkin açılan davada bahsi geçen menzilin Elif Hatun tarafından zevcine hayatta iken satıldığını beyan eden hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa'da Baba Kuyusu Mahallesinden fevt olan Mehmed bin Mezid nâm kimesnenin kebîre kızı Kerime tarafında husûs-ı ati'l-beyân içün vekîl olup mahzar-ı hasm-ı câhidde şer'an vekâleti sâbite olan es-Seyyid Abdulaziz Çelebi ibn-i es-Seyyid Hamza nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrun sulb-i kebîr oğlu Mustafa mahzarında bi'l-vekâle takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Mehmed'in muhallefâtından mahalle-i mezbûrede vâki kıbleten tarîk-i âmm ve şarken Satılmış mülkü ve garben mezbûr Mustafa mülkü ve şimâlen mezaristân ile mahdûd iki bâb

tahtânî evleri ve bir sofayı ve bir fırını ve bir dut ağacını müştemil olan mülk menzilini mezbûr Mustafa fuzûlî zabt ve tasarruf edip menzil-i sâlifü'l-beyândan müvekkileme âid olan hisseyi vermede muhâlefet ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Mustafa cevâbında menzil-i merkûm validem Elif nâm hatunun mülkü olup ba'd-ı vefâtehâ bana intikâl eyledi babam mezbûrun alâkası yokdur dedikde vekîl-i mezbûr es-Seyyid Abdulaziz Çelebi fi'l-hakîka menzil-i marû'z-zikr mezbûrun vâlidesi merkûme Elif Hatun'un mülki idi lâkin mezbûre hatun hâl-i hayevâtında zevci merkûm Mehmed'e bey' eyledi dimeğin hıfzen li'l-mâkâl bu hurûf ketb olunup yed-i talebe vaz' olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Cemaziye'l-evvel 1031 / 3 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kudât Müftizâde Mehmed Efendi / Bahşizâde Mehmed Çelebi / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[15a-02] 82 Numaralı Belge: Abdullah'ın oğlu Bekir nam kimsenin Dülek-i Kebir ahalisinden Cevher bt. Mustafa'nın evine namusuna kast etmek niyetiyle girmesi üzerine kendini korumak kastıyla Bekir'i yaraladığına ilişkin ifadeye dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa müzâfâtından Dûlek-i Kebîr ahâlisi meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâb gecesi Abdullah Bey nâm cündînin oğlu Bekir nâm emred yine karye-i mezbûre sâkinelerinden Cevher binti Mustafa nâm hatunun menziline dahil olup mezbûreye fiil-i şenî' kasd eyleyüb bir tarîk ile def' idemeyüb bıçak ile karnını urub mecrûh eyleyüb bağırsakları taşra çıkmış hâlâ karyemiz dâhilinde yatur üzerine varılub keşf olunması matlûbumuzdur didiklerinde hüddâm-ı mahkemeden Mevlânâ Sefer irsâl olunup mahall-i mezbûrda zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmî olan kimesneler ile üzerine varub keşf eyledikde hâl-i minvâl-i meşrûh üzere idüğin müşâhede edip cârihinden suâl idildikde mezbûre Cevher beni bu gece seninle mu'âmele idelim deyü menziline da'vet edip menziline dâhil olduğumda beni bu tarîk ile mecrûh eyledi karye halkından ve âherden bir ferd ile da'vâ ve talebim yokdur deyü ba'dehu karye-i mezbûrede merkûme Cevher'i meclis-i şer'e da'vet eyleyüb kaziyyeden suâl eyledikde mezbûr Bekir zevcem menzilinde olmamağla beni şikâr sanub nısfu'l-leylde menzilime dâhil olup boğazımı sıkub amân vermeyüb fiil-i şenî' kasd etdikde **[15b-82. Belgenin devamı]** bir tarîk ile halâsa mecâl olmayub bıçak ile karnını deşdim deyü tav'an i'tiâf etdikden sonra mecrûh merkûm Bekir'in babası mezbûr Abdî Bey istintâk olundukda fi'l-hakîka oğlum merkûmu mezbûre Cevher Hatun mecrûh eyledi eğer bu cerâhetden vefât ider ise mezbûrun dem ve diyetine müte'âllik ahâli-i karye-i mezbûre ile ve gayrıdan da'vâ ve

nizâ'ım yokdur didüğini mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr edip ba'dehu gelip meclis-i şer'e haber verdikden sonra mezbûre Cevher yine meclis-i şer'e ihzâr olunup husûs-ı merkûm suâl olundukda hâl-i minvâl-i meşrûh üzere olmuşdur deyü tafsîl-i mezbûr üzere takrîr edip mezbûrenin keyfiyet-i hâli etrâfdan olan kurâdan ve gayrıdan suâl olundukda cemm-i gafîr ve cemm-i kesîr hüsn-i hâlini be-tarîki'ş-şehâde ihbâr itdiklerinde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Cemaziye'l-evvel 1031 / 3 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Cafer bin Selim / Veli bin Nebi / Hüseyin bin Yusuf / Ali bin Çalablı / Ahmed bin Abdi / Abdi bin Mahmud / İsmail bin İbrahim / el-Hâc İlyas 'an karye-i Evrenos / Köse Veli 'an karye-i mezbûre / Ali Mü'cir 'an karye-i mezbûre / Yiğit Başı karye-i mezbûre / Musa Beşe karye-i mezbûre / Hüseyin 'an karye-i Sabuncu / Veli 'an karye-i mezbûre ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[15b-01] 83 Numaralı Belge: Avraham veled-i Haham nâm Yahudi'nin Gürhane Mahallesinden müteveffa Mahmud Çelebi ibn-i Mehmed'den hayata iken elli beş bin akçe borç aldığına fakat vefatından önce bu borcunu ödediğine ve aralarında bir hak kalmadığı hususundaki şahitlerin de beyanıyla davanın reddini içeren i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Gürhane Mahallesinden olup fevt olan Mahmûd Çelebi ibn-i Mehmed nâm kimesnenin sulbiye kızları Aynî Şah ve Esma ve zevce-i metrûkesi ve vârisesi Afitab binti Ahmed nâm hatun ve vâlidesi Tayyibe binti Abdullah nâm hatun taraflarından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup Şeyh Mehmed Çelebi ibn-i Mustafa Çavuş ve Hasan bin Abdullah şehâdetleri ile mahzâr-ı hasm-ı câhidde vekâleti sâbite olan Mustafa Çavuş ibn-i Saru Mustafa Çavuş mahfil-i kazâsı medîne-i mezbûreden Avraham veled-i Haham nâm Yahûdî'yi ihzâr ve mahzârında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-i mezbûr Mahmud Çelebi'nin merkûm Yahûdî zimmetinde elli beş bin akçesi olup verâseti müvekkilelerim mezbûrâta münhasıra olmağla vekâlet-i mahkiyyem hasebiyle meblağ-ı mezbûru taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Yahûdî cevâbında fi'l-hakîka mezbûr Mahmud Çelebi'den elli beş bin akçe istikrâz itmiş idim lâkin mezbûr Mahmud Çelebi hâl-i hayevâtında târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem meblağ-ı mezbûr elli beş bin akçeyi bi't-tamâm alub zimmetimi ibrâ edip Müslimânları işhâd eyledi dedikde vekîl-i mezkûr husûs-ı mezbûru inkâr edip mezbûr Yahûdî'den yine taleb olundukda udûl-i müslimînden Attâr Ali Bey ibn-i Süleyman ve Mehmed Bey ibn-i Musa nâm kimesneler li-eci'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis oub istişhâr olundukda târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem mezbûr Mahmud Çelebi hâl-i

hayevâtında bizim huzûrumuzda merkûm Yahûdî'de olan elli beş bin akçeyi mezbûr Yahûdîden bi't-tamâm aldım zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı zimmetin ibrâ ettim deyü bizi işhâd eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye eylediklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûr Mustafa Çavuş ta'arruzdan men' birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis ve işrîn min Rebiu'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Cemaziye'l-evvel 1031 / 5 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ataullah Çelebi ve Şeyhi Çelebi ibnî Ahmed Efendi / el-Hâc Mustafa Çelebi ibn-i eş-Şeyh Mehmed Efendi / el-Hâc Mehmed bin Bostan / Habib Çelebi ibn-i Ahmed / el-Hâc Mahmûd bin Şücağ / İvaz Halife bin Abdi ve gayruhüm.

[15b-02] 84 Numaralı Belge: Koca Lala Paşa Mahallesinden Müderris Mustafa Çelebi'nin sekiz bin akçe alacağına karşılık Köse Ali'den istiğlal yolu ile iki kıta bağı önce satın alıp sonra da yine aynı kişiye bin iki yüz akçeye kiraya vermesinin ardından mezbur Köse Ali'nin vefatıyla dokuz bin iki yüz akçesini varislerinden talep etmesi üzerine varisi ve oğlu Mehmed'in inkâr etmesine rağmen şahitlerin tasdikiye verilen hükme dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Koca Lala Paşa Mahallesinde fahrü'l-müderrisîn Mustafa Çelebi ibn-i Ahmed meclis-i şer'-i şerîfe Kirdeci Mahallesinden fevt olan Köse Ali nâm bakkâlın kebîr oğlu Mehmed'i ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâbdan on sene mukaddem mezbûr Köse Ali'ye sekiz bin akçe ikrâz eyleyüb mezbûr Ali meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde Arablar Gerisi demekle ma'rûf mevzi' kurbunda bir tarafı Ali Çelebi bağı ve bir tarafı hatun bağı ile mahdûd bir kıt'a bağını ve yine Evli Geri kurbunda vâki' bir tarafı Dedeoğlu bağına ve bir tarafı Karabekiroğlu tarlasına ve bir tarafı Veli oğlu bağına ve bir tarafı Ermeni bağına müntehî olan iki kıt'a bağı **[16a-84. Belgenin devamı]** istiğlâl tarîki ile bana bey edip tesellüm ve kabz etdikden sonra zikirleri sebk eden bağları sene-i tamâmına varınca yine mezbûr Ali'ye bin iki yüz akçeye îcâr eyleyüb oldahî isticâr ve kabûl eylemiş idi asl ve icâreden dokuz bin iki yüz akçem vardır hâlâ muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed cevâbında husûs-ı mezbûru bi'l-külliye inkâr edicek müdde'î-i mezbûrdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Mehmed Efendi ibn-i Bahşi el-Hatib ve Hekimbaşı Mehmed Halife li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakika mezbûr Ali'nin merkûm Mustafa Çelebi'ye sekiz bin akçe deyni olup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde zikirleri sebk eden bağlarını istiklâl

tariki ile mezbûr Mustafa Çelebi'ye bey' edip ba'de't-teslîm yine merkûm Ali bir sene tamâmına değin bin iki yüz akçeye isticâr ve kabûl eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra gıbbe'l-halîfi'ş-şer'î mûcebince hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-hâdî ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Cemaziye'l-evvel 1031 / 3 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Bey ibn-i Mehmed / İbrahim bin Balı / Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Osman ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[16a-01] 85 Numaralı Belge: Huri bt. Hamza'nın müteveffa eşi Abdurrahman b. Turabi'den Rahime ve Kerim nam sagireler için yevmi dört akçe nafaka talebine ilişkin verilen hükme dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Baba Kuyusu Mahallesinden Huri binti Hamza nâm hatun mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm edip işbu hacr ve terbiyemde olup zevcim Abdurrahman bin Turabî nâm müteveffâdan olan sadriyye kızlarım Rahime ve Kerime nâm sagîrelerin nafaka ve kisvelerine kemâl-i ihtiyâcım vardır cânib-i şer'den nafaka bahâ takdîr olunması matlûbumdur dedikde târîh-i kitâbdan sagîrtân-ı mezbûrtânın her birine yevmî dört akçe nafaka ve kisve-bahâ farz ve takdîr olunup vakt-i zarûrette istidânet ve sarf ve hîn-i zaferde merkûmtânın babalarından müntakil mallarına mür'acaata izin birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî yevmü'r-râbi' ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (24 Cemaziye'l-evvel 1031 / 6 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Halife ibn-i Mustafa el-İmâm / Mustafa bin Ali / Sinan bin Yunus / Halil bin el-Hâc Hızır / Mahmud Dede ibn-i el-Hâc Ömer / İbrahim bin Balı ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[16a-02] 86 Numaralı Belge: Ayni Ali Mahallesinden fevt olan Hüseyin ibn-i Ahmed'in kızları Nesli, Aişe, Rahime ve Esma'ya intikal eden menzilin Temur bin Durmuş'a dört bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Ayni Ali Mahallesinden fevt olan Hüseyin ibn-i Ahmed nâm kimesnenin kızları Nesli ve Aişe ve Rahime nâm hatunlar meclis-i şer'-i hatîr-ı lazımü't-tevkîrde işbu hâfızu'l-kitâb Temur bin Durmuş mahzarında ikrâr edip mahalle-i mezbûrede vâki' kıbleten es-Seyyid Mehmed evi ve garben Reisoğlu Ahmed mülkü ve şimâlen Yunus bin Muharrem mülkü ve şarken tarîk-i âmm mahdûd iki bâb tahtânî evleri ve bir kuyuyu ve

sofayı müştemil olan menzil baba-i mezbûrdan bize ve diğer kız karındaşımız Esma'ya intikâl eylemiş idi öyle olsa menzil-i sâlifü'l-beyânı kız karındaşımız merkûme Esma mezbûr Temur'a dört bin akçeye bey'-i bâtt ile bey' edip biz dahi bey'-i mezbûru kabûl edip semen-i merkûmdan her birimiz bin akçe hakkımızı alub menzil-i merkûmu mersûma tesellüm eyledik ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinde mezbûrelerin minvâl-i şürûh üzere cârî olan ikrârlarını merkûm Temur vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî yevmü's-sâlis ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Cemaziye'l-evvel 1031 / 5 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Sefer Halife ibn-i Ali / Kassâb Ali bin Mehmed / Musli bin Mehmed / Herdem bin Canı / Mehmed bin Ahmed / Abdi bin Hüseyin ve gayruhüm

[16b-01] 87 Numaralı Belge: Müteveffa el-Hâc Ali'nin kendi malının sülüsünü Gölbeyi köprüsünden kendi karyesine kadar kaldırım yapılması için vasiyet etmesi üzerine söz konusu meblağ olan on bir bin iki yüz yirmi akçenin yetersiz kalması ve gerekli olan elli bin akçenin murabası için Ali Çelebi'nin mütevelli tayin edilmesine ilişkin verilen hükme dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'ya tâbi' Kepeneklü nâm karye ahâlisi bâ-serhüm meclis-i şer'-i şerîfe hâzirûn olup karye-i mezbûrede bundan akdem fevt olan el-Hâc Ali nâm kimesne sülüs malını Tahir Çelebi'nin Gölbeyi demekle ma'rûf mevzi'de binâ eyledüği köprüden kendi karyesine varınca kaldırım binâ olmasına vasiyyet eylemiş idi lâkin sülüs-i mal-ı mezbûr (sülüs mâl on bir bin iki yüz yirmi akçedir gaflet olunmaya) vefâ itmeyüb belki elli bin akçe ile ancak olur meblağ-ı mezbûra bir mütevelli nasb olunup vazifesine ilhak olunmak her vechile ücretidir deyüb ve karye-i mezbûrede alâkası olup şehirden müterreddid olan sikât hâl-i minvâl-i meşrûh üzere idüğini ihbâr edip vech-i hasen idüğinde infâk itmeğin meblağ-ı mezbûra Ali Çelebi bin **[ ]** nâm kimesne kıbel-i şer'den mütevelli nasb olunup meblağ-ı mezbûrun murâbahasına karye-i mezbûrenin imâmına vazîfesin edâ etmeğe tenbîh birle mâ vâki' ketb ve sebt olundu tahrîran fî yevmü'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (20 Cemaziye'l-evvel 1031 / 2 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-cüyûş Piyale Çavuş bin Abdulmennan / Fahrü'l-akrân Yusuf Ağa / Ahmed Çelebi bin Mehmed Efendi / Mehmed Bey bin Balı / Mehmed bin Ahmed / Osman Beşe bin Abdullah ve gayruhüm

[16b-02] 88 Numaralı Belge: Mehmed b. Hasan'ın bahçesinin İsmail b. Mehmed tarafından zabt edildiğine binaen açılan davada cevaben söz konusu bağın on altı sene önce İsmail tarafından Mehmed'in kardeşi Mustafa'dan dokuz yüz akçeye satın alındığına ilişkin beyanı ve Kadı Ahmed Efendi'nin imzasıyla verilen hüccet kayıtlarına bakılarak verilen hükme dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'ya tâbi' Karaoğlanlu nâm karyeden Mehmed bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb İsmail bin Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm edip karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Şeyh Davud mülkü ve bir tarafı İsaoğlu yeri ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bağçemi mezbûr İsmail fuzûlî zabt ve tasarruf ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr İsmail cevâbında zikr olunan bağçeyi târîh-i kitâbdan on altı sene mukaddem mezbûr Mehmed müşteriği olan karındaşı Mustafa'dan dokuz yüz akçeye şirâ-i şer'i ile iştirâ eyledim mülk-i müşterâmdır ve husûs-ı mezbûr içün yedime hüccet-i şer'iye vermişlerdir deyü Ahmed Efendi ibn-i el-Hâc Nasuh imzâsıyla mümezât ve bin on beş Cemâziye'l-ûlâsı târîhiyle müverriha hüccet-i Şer'iye ibrâz edip nazar olundukda mazmûnu mezkûr İsmail'in takrîrine muvâfık bulunub hasb-i hâl mezbûr Mehmed'den istifsâr olundukda fi'l-hakîka hâl-i minvâl-i muharrer üzere olmuşdur deyü mazmûn-ı hücceti i'tirâf itmeğin ta'arruzdan men' birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî evâsıt-ı Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çelebi ibn-i Mehmed / İbrahim Beşe ibn-i Mahmud / Mustafa bin İlyas / İbrahim bin Mehmed / İlyas Halife ibn-i el-Hatib / İlyas bin Abdurrezzak ve gayruhüm

[16b-03] 89 Numaralı Belge: İstanbul müderrislerinden Abdurrahman Efendi'nin Palamud Nehri üzerindeki İbrahim Çavuş'a ait üç göz değirmenin üç yıllığına altmış bin akçeye kiralandığına dair hüccet.

Darü's-saltanatü's-seniyye-i Mahmiyye-i Kostantiniye sükkânından umdet-'l-müderrisîni'l-kirâm faziletlü Abdurrahman Efendi ibn-i el-Merhûm Veli Efendi tarafından husûs-ı âti'l-beyân üçün vekîl olup mahzar-ı hasm-ı câhidde şer'an vekâleti sâbite olan fahrü'l-kudât Fazlullah Efendi meclis-i şer'-i şerîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb karye-i Gökçe'den İbrahim Çavuş ibn-i Yusuf mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip müvekkilim müşârün ileyh efendi Palamud Nehrinde dâir beyt-i vahide'de olan üç göz değirmenini bin yirmi sekiz Şa'banı'nın gurresinden üç sene tamâmına varınca her bir senesine yirmi bin akçeye olmak üzere altmış bin akçeye mezbûr İbrahim Çavuş'a îcâr eyleyüb oldahî isticâr ve kabûl eylemiş idi meblağ-ı mezbûrun yirmi bin akçesini müezzin el-Hâc Mahmûd yediyle ve otuz altı bin akçesini bi'z-

zât vekâlet-i mahkiyyem hasebiyle ahz û kabz eyledim târîh-i kitâba gelince değirmen icâresinden mezbûr Çavuş zimmetinde bir akçe kalmadı dedikde mukırr-ı mûmâ ileyh minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'sâbi' ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Cemaziye'l-evvel 1031 / 9 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi ibn-i Süleyman el-Müderrisin / Mahmud Efendi ibn-i Süleyman el-Müderrisin / Ahmed Çavuş ibn-i Abdurrahman / el-Hâc Satı ibn-i Ahmed / Abdulvahhab Çelebi ibn-i Mahmud Efendi ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[17a-01] 90 Numaralı Belge: Müteveffa Mehmed Efendi ibn-i Bayezid'in hayatta iken Abdurrahman Efendi'den altı bin akçe borç aldığının şahitler tarfından tasdikine ilişkin hüccet.

Darü's-saltanatü's-seniyye-i cemâhen Allahu teâlâ ani'n-nühûset ve'l-beliyyede sükkân-ı iftihârü'l-ulemâi'l-izâm faziletlü Abdurrahman Efendi ibn-i el-merhûm Veli Efendi tarafından meblağ-ı âti'l-beyânı da'vâ ve taleb ve ahz ve kabz ve îsâle vekîl olup mahzar-ı hasm-ı câhidde şer'an vekâleti sâbite olan umdet-i kudâti'l-İslâm Fazlullah Efendi ibn-i Şari mahfil-i kazâda medîne-i Mağnisa'dan vefât eden Mehmed Efendi ibn-i Bayezid'in kebîr oğlu Abdulvahhab Çelebi mahzarında bi'l-vekâle takrîr-i da'vâ edip müvekkilim müşârün ileyh efendinin müteveffâ-yı merkûm zimmetinde karz-ı şer'îden altı bin akçesi olup merhûm Mehmed Efendi hâl-i hayevâtında müslimânlar huzûrunda def'âtla i'tirâf itmişdir hâlâ vekâlet-i mahkiyyem hasebiyle meblağ-i mezbûru muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr vekîl-i mesfûrdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimîn ve fuhûl-i muvahhidînden Mahmûd Efendi ibn-i Seydi el-müderris ve Mustafa Beşe ibn-i el-Hâc Mahmud li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Efendi hâl-i hayevâtında ve kemâl-i akl ve sıhhatinde müşârun ileyh Abdurrahman Efendi altı bin akçe deynim vardır deyü bizim huzûrumuzda i'tirâf eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde bâde riâyet şerâitü'l- kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Cemaziye'l-evvel 1031 / 9 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Efendi ibn-i Süleyman / Ahmed Çavuş ibn-i Abdurrahman / İbrahim Çavuş Yusuf / Mehmed Çelebi ibn-i Hüseyin / el-Hâc Satı ibn-i Ahmed ve gayruhüm.

[17a-02] 91 Numaralı Belge: Manisa'nın Davud Fakih Mahallesinden Rahime bt. Mehmed'in Fatıma bt. Musa'dan Kirdeci Köprüsü yakınlarında bir dönüm bağı iki bin yedi yüz akçeye satın aldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Davud Fakih Mahallesinden Rahime binti Mehmed bikr-i bâliğa tarafından bey'-i âti'l-beyânı ikrâra vekîl olup Ali Derviş ibn-i İbrahim ve Ömer bin Nasuh nâm kimesneler şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Mustafa bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde işbu hâfızu'l-kitâb Fatıma binti Musa nâm hatun mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip Kirdeci Köprüsü kurbunda vâki' bir tarafı çay ve bir tarafı Tüccâr Musli mülkü ve bir tarafı Hüseyin bin Mehmed mülkü ve bir tarafı Hallac Hüseyin bin Abdullah mülkü ile mahdûd tahmînen bir dönüm mikdâr bağını müvekkilem mezbûre Rahime Hatun mezbûre Fatıma'ya iki bin yedi yüz nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd eyledi ba'de'l-yevm zikri sebk eden bağ-ı mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehâ el-mezbûre vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî evâhir-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl: Yusuf bin Mehmed / el-Hâc Abdi bin el-Hâc Balı / Receb Halife / Mustafa Reis bin Mehmed / Mustafa bin Ali Çelebi ve gayruhüm.

[17a-03] 92 Numaralı Belge: Manisa'nın İlyas Sagir Mahallesinden Halime bt. Abdullah'ın Fatıma binti Mehmed'e ait Çaprastlar Kebir Mahallesindeki ev yerini bin üç yüz akçeye satın aldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da el-Hâc İlyas Sagîr Mahallesinde sâkine Halime binti Abdullah nâm hatun tarafından bey'-i âti'l-beyânı ikrâra vekîl olup İsa bin Balı ve Mustafa bin Hürrem nâm kimesneler şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Habib bin Süleyman meclis-i şer'-i şerîfde medîne-i mezbûrede sâkine Fatıma binti Mehmed nâm hatun tarafından ikrâr-ı cây'z-zikri tasdîke vekîl olup şer'an vekâleti sâbite olan Cafer bin Hasan muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müvekkilem merkûme Halime Hatun Çaprastlar Kebîr Mahallesinde vâki' lede'l-ahâli ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan mülk menzili dâhilinde olan havlu içinde bir mikdâr ev yerini mezbûre Fatıma'ya bin üç yüz nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledi zikr olunan ev yeri merkûme Fatıma'nın mülk-i müşterâsıdır ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedi yedine hüccet verin dedikde bâyi'a-i mezbûre Habib'in minvâl-i meşrûh üzere cârî

olan ikrarın vekil-i diğer Cafer vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî yevmü't-tâsi' ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (29 Cemaziye'l-evvel 1031 / 11 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mustafa bin İbrahim / Nebi bin Hasan / Cafer bin Kadri / Abdi bin el-Hâc Mustafa / Mahmud bin Yunus / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm.

[17b-01] 93 Numaralı Belge: Manisa'nın İbrahim Çelebi Mahallesinden müteveffa Mehmed b. Veli'nin sagirleri Musli, Mahmud, Şahbula ve Kerime'ye amcaları Ali b. Veli'nin vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da İbrahim Çelebi Mahallesinde fevt olan Mehmed bin Veli nâm kimesnenin Musli ve Mahmud ve Şahbula ve Kerime nâm sagîrin tesviye-i emirleri içün bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın işbu hâfızu'l-kitâb zikr olunan sagîrlerin emmileri Ali bin Veli müstakîm ve mütedeyyin ve her vechile sagîrlere enfa' olduğuna binâen kıbel-i şerden vasî nasb olunup oldahî vesâyeten merkûmeyi kabul ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene 1031 (24 Cemaziye'l-evvel 1031 / 6 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Musa bin Durmuş / İbrahim Çelebi ibn-i Hızır el-Müsta'id / Abdi bin Durmuş / eş-Şeyh Muslihiddin Efendi ibn-i Nurullah / İbrahim Bey ibn-i Mehmed ve gayruhüm.

[17b-02] 94 Numaralı Belge: Manisa'nın İbrahim Çelebi Mahallesinden müteveffa Mehmed b. Veli'nin eşi Kamer bt. Musa'nın hacrında olan Musli, Mahmud ve Kerime için fevt olan eşinin malından günlük üçer akçe nafaka tayin olunmasına ilişkin hükme dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da İbrahim Çelebi Mahallesinden fevt olan Mehmed bin Veli nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi Kamer binti Musa nâm hatun mahfil-i kazâya gelip müteveffâ-yı mezbûrdan olup işbu hücremde olan Musli ve Mahmud ve Kerime nâm sagîrlerin tedbîr-i maaşlarında kemâl-i aczim olup cânib-i şer'den nafaka ve âkisve-bahâ takdîr olunması matlûbumdur dedikde savb-ı şer'-i mutahhardan sagîrûn-ı mezbûrûnun her birine târîh-i kitâbdan yevmî üçer akçe nafaka ve kisve-bahâ farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde istidânet ve sarf ve hîn-i zaferde zikri sebk eden sıgârın babalarından intikâl eden mallarına müracaata izin birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Cemaziye'l-evvel 1031 / 9 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Musa bin Durmuş / İbrahim Çelebi ibn-i Hızır el-Müsta'id / Abdi bin Durmuş / eş-Şeyh Muslihiddin Efendi ibn-i Nurullah / Şaban bin Receb ve gayruhüm.

[17b-03] 95 Numaralı Belge: İzmir'in Işıklar karyesinden Mustafa'nın Uncuboz değirmenlerinden buğday çalarken yakalanması üzerine habsolması ve bir gece sonra hapisten kaçarken nöbetçi olan İbrahim b. Abdurrahman'ı silahla yaralamasına ilişkin itirafına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa sükkânından İbrahim bin Abdurrahman nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe İzmir kazâsına tâbi' Işıklar nâm karyeden Mustafa nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan akdem mezbûr Mustafa sekiz nefer-i refîki ile karye-i Uncuboz'da olan değirmenleri basıp buğday gasb eylemeğin ahz olunup mezbûr Mustafa rüfekâsıyla buğday alub gider iken ahz olunduğun i'tirâf eyleyüb habs olundukda beni üzerine bekçi komuşlar idi târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem gece ile ben uyur iken mezbûr Mustafa bendden halâs olup kendü yarağımı duvardan alub ağzımı ve sağ elimi ve üç yerde boynumu çalub mecrûh eyledi suâl olunup takrîri tescîl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Mustafa cevâbında fi'l-hakîka târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem gece ile bendden halâs olduğumda mezbûrun yarağını duvardan alub mezbûr İbrahim uyur iken minvâl-i muharrer üzere sağ elini ve ağzını yarak ile çalub mecrûh eyledüm deyü i'tirâf itmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis' min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (3 Cemaziye'l-ahir 1031 / 15 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı / İbrahim bin Mehmed / Mustafa bin Osman / Mehmed bin el-muhzır ve gayruhüm.

[17b-04] 96 Numaralı Belge: Manisa'nın İlyas-ı Sagir Mahallesinden müteveffa Mustafa b. Mehmed li-ümm küçük kardeşi İshak'a amcası Abdurrahman b. İshak'ın vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da el-Hâc İlyas-ı Sagîr Mahallesinden fevt olan Mustafa bin Mehmed nâm kimesnenin vârisi olan li-ümm karındaşı İshak nâm sagîrin müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl eden emvâlini zabt ve ahvâlini hıfza bir vasî lâzım olmağın işbu hâfızü'l-kitâb sagîrin mezbûrun emmisi olan Abdurrahman bin İshak nâm kimesne salih ve mütedeyyin olup yetime enfa' olmağın vasî nasb olunup oldahî kabûl ve hıdmet-i vesâyeten iltizâma müteahhid oldukda mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (2 Cemaziye'l-ahir 1031 / 14 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Musli Bey ibn-i Seydi / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb ve gayruhüm.

[18a-01] 97 Numaralı Belge: Sultan Murad Han Camii Evkafı mukataalarından Kafirboz timarının senelik doksan bin akçe ile Ali Beşe ibn-i Süleyman ve Hüseyin b. Ahmed tasarrufunda iken Hüseyin b. Halil ve Halil b. Yusuf'a on bin akçe ziyade ile yüz bin akçeye iltizama verilmesine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa sükkânından Hüseyin bin Halil ve Halil bin Yusuf nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde medîne-i mezbûrede vâki' merhûm ve mağfûrleh Sultan Murad Han Cami'-i şerîfi evkâfına bi'l-fiil mütevelli olan fahrü'l-akrân Hüseyin Ağa ibn-i Abdulmennan tarafından ikrâr-ı âti'l-beyân tasdîke vekîl şer'îsi olan Kara Mustafa bin Abdullah el-Hâc mahzarında ikrâr edip vakf-ı mezbûr mukâta'âtından Kâfirboz timârı mukâta'ası bin otuz bir senesi martı ibtidasından sene-i tamâmına varınca doksan bin akçeye içinden beş bin akçesi öndül seksen beş bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslîmât olmak üzere Ali Beşe ibn-i Süleyman ve Hüseyin bin Ahmed nâm kimesnelerin uhdelerinde iken vakf-ı mezbûre sa'yen on bin akçe dahi ziyâde edip içinden beş bin akçesi kezâlik öndül olup doksan beş bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslimât olup meblağ-ı mezbûru yevmü'l-kıst hesâbınca mâh be-mâh edâ etmek üzere yüz bin akçeye iltizâm ve kabûl edip biribirimizin zimmetine lâzım gelen mâl-ı vakfa emr û kabûlü hâviye kefâletle kefîl olduk didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârların vekîl-i merkûm Kara Mustafa bi'l-muvâcehe tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (2 Cemaziye'l-ahir 1031 / 14 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[18a-02] 98 Numaralı Belge: Emine bt. Torbalı tarafından sol böğründen vurulması sonucu vefat eden Osman b. Durmuş'un varisleri olan İsa, Nazlı ve Hanım'ın diyet talepleri üzerine açılan davada uzlaşıya varıldığına dair hüccet.

Kaza-i Mağnisa'ya tâbi' Saruhanlu nâm karyede vefât eden Osman bin Durmuş nâm şâbb-ı emredin be-tarîkü'l-inhisâr vârisleri olan İsa Bahşi bin Satı tarafından asâleten ve hemşîresi Nazlı nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân için vekîl olup İsa bin Abdi ve Osman bin İsa Balı şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite oldukdan sonra vekâleten ve diğer hemşîresi Hanım nâm hatun tarafından husûs-ı câi'z-zikr için vekîl olup Ali bin Bahşi ve Mustafa bin

Emrullah şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Gökçe Mustafa bin Mahmud meclis-i şer'-i şerîfde karye-i mezbûreden Emine binti Torbalı nâm hatun muvâcehesinde asâleten ve vekâleten ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâbdan yirmi sekiz gün mukaddem mezbûre hatun mûrisimiz merkûm Osman'ın sol böğrünü taş ile urub ol darbdan mezbûr Osman sâhib-i ferrâş olup dokuz gün sonra vefât itmiş idi merkûmun dem û diyetini mezbûre Emine'den taleb eylediğimizde mezbûr Emine cevâbında merkûm Osman târîh-i mezbûr gecesi nısfu'l-leylde evimiz üzerine gelip bendahi mezbûru taş ile urdum lâkin benim darbımdan helâk olduğun bilmem dimeğin beyinlerimizde münâza'ât-ı kesîre ve muhâsamât-ı şedîde vâkı'a olmuşidi el-hâletü hâzihi mûrisimiz merkûm Osman'ın dem ve diyetine müte'âllik olan da'vâdan mezbûre Emine'nin zimmetini ibrâ ve iskât itdik min ba'd husûs-ı mezbûr içün mezbûre Emine ile da'vâ ve nizâ'ımız kalmadı didiklerinde mukırrân-ı merkûmânın minvâl-i muharrer üzere asâleten ve vekâleten sudûr eden ikrârların el-mukarrun lehümü'l-mezbûre vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (7 Cemaziye'l-ahir 1031 / 19 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Veli bin Mustafa / Seyyid Mehmed bin Resul / Aşçı Üstad Mehmed bin Mustafa / Ruhi bin Bayram / Hüseyin bin Hızır / Nasuh bin Mehmed / Ali bin Mehmed / Mahmud bin İbrahim / İbrahim bin Mehmed

[18a-03] 99 Numaralı Belge: el-Hâc Turgud'un hizmetkarı olan Mehmed'in vefatından sonra varisi olmaması nedeniyle el-Hâc Turgud yedinde olan devesi ve merkebinin beytülmala intikal edildiğine dair hüccet.

Kaza-i Mağnisa'da vâki' beytü'l-mâl-i âmme ve hassa emîni olan İbrahim bin **[ ]** nâm kimesne mahfil-i kazâda Saruhanlu nâm karyeden el-Hâc Turgud bin **[ ]** nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf edip mezbûr el-Hâc Turgud'un hıdmetkârı olup vefât eden Mehmed'in zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayub muhallefâtı cânib-i beytü'l-mâla âid olmağın müteveffâ-yı mezbûrun merkûm el-Hâc Turgud yedinde olan yanı toru tüylü bir re's devesini ve bir re's merkebini emânet-i mahkiyyem hasebiyle mîrî içün ahz û kabz eyledim müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtına müte'âllik da'vâdan mezbûr el-Hâc Turgut'un zimmetini ibrâ eyledim dedikde vekîl-i merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr el-Hâc Turgud vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (5 Cemaziye'l-ahir 1031 / 17 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim bin Mehmed / Musli Beşe bin Mehmed / Ahmed Bey bin Mehmed Mustafa / Şaban el-muhzır ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[18b-01] 100 Numaralı Belge: Halime bt. Halil'in Deveciler ve Danişmend Halil mahalleleri arasında yol üzerinde maktul halde bulunması üzerine mahalle sakinlerine açılan davada şahitlerin, Halime'nin ölmeden önce katilinin Halil b. İbrahim olduğunu söylemelerine ilişkin ifadelerine dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa mahallâtından Deveciler ve Danişmend Halil nâm mahalleler beyninde tarîk-i âmm üzerinde bundan esbak mecrûhen maktûle bulunduğu keşf olunan Halime binti Halil nâm hatunun vâlidesi Ümmi binti Ahmed ve karındaşı olup sinninin buluğa tahammül olup emârât-ı bulûğdan haber verüb bulûğuna i'tirâfı olan Ali nâm şâbb-ı emred mahfil-i kazâda mahelleteyn-i merkûmeteyn âhâlisinden el-Hâc Mahmud Halife el-İmâm ve el-Hâc Ahmed bin el-Hâc Halil ve Mehmed bin Halil ve Mehmed bin Mustafa Ali Halife ibn-i el-Hâc Muharrem ve İbrahim Çelebi ibn-i Hasan Hoca nâm kimesneler ve sâirleri muvâcehelerinde takrîr-i da'vâ edip bin yirmi sekiz Şevvâli'nin dokuzuncu gün mahelleteyn-i mezbûreteyn beyninde tarîk-i âmm üzerinde mûrisemiz merkûme Halime Hatun katl olunmuş idi kâtili ma'lûm olmamağın mezbûrenin dem û diyetin merkûmûndan taleb ideriz didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûrûn cevâblarında fi'l-hakîka târîh-i mezbûrda merkûme Halime mevzi'-i mezkûrda mecrûhe oldukda medîne-i mezbûreden Halil bin İbrahim nâm kimesne benim sol uyluğumu bıçak ile urub mecrûh eyledi cârihim mezbûr Halil'dir âhâli-i mahalleden ve gayrıdan da'vâ ve nizâ'ım yokdur deyü Müslimânlar huzûrunda i'tirâf eyledi didiklerinde mezbûrân Ümmi ve Ali husûs-ı mezbûru inkâr edicek udûl-i müslimînden Göktaşlu Mahallesinden el-Hâc Davud bin Memi ve Serâbâd Mahallesinden Ali bin Kasım nâm kimesneler meclis-i şer'e gelip fi'l-hakîka mezbûre Halime Hatun bizim huzurumuzda cârihim Halil bin İbrahim'dir gayrı kimesneden da'vâ ve nizâ'ım yokdur dedi deyü tarîkü'ş-şehâde haber verdiklerinde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin min Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (8 Cemaziye'l-ahir 1031 / 20 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Ağa ibn-i Memi el-Müteferrika / Seyyid Hasan bin Ahmed / Mehmed bin Yusuf / Sefer Halife ibn-i Ali / Helvacı Şaban bin Mustafa / Ali Bey ibn-i Yusuf / Mustafa bin Ali / Sefer bin Mehmed / Mustafa bin Mehmed / Mustafa bin Hasan ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[18b-02] 101 Numaralı Belge: Müteveffa İbrahim'in kız kardeşi olan Ayşe bt. Ali tarafından Murad Bey'in İbrahim Bey'i katlettiği iddiasıyla açılan davada Murad Bey cevaben maktulün Süleyman Han Validesi Camii mütevellisi Ali Ağa'nın adamları tarafından öldürüldüğü ve diyetinin de İbrahim'in eşi ve sagir oğlu Ali'ye bin yirmi üç tarihinde otuz bin akçe olarak ödendiğine dolayı davanın reddine dair i'lâm.

Mahmiyye-i Kostantiniye sâkinelerinden Aişe binti Ali nâm hâtun meclis-i şer'-i şerîfe Gördük kazâsına tâbi' Kara Ali nâm karyeden Murad Bey ibn-i Mustafa nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip bin yirmi iki Zi'l-Hicce'si evâilinde li-eb ve ümm karındaşım ve mûrisim olan İbrahim Bey nâm sipâhîyi karye-i mezbûrede merkûm Murad Bey katl eylemiş hâlâ katîl-i mezbûrun dem û diyetini mezbûrdan taleb ederin suâl olunup bi-hâsbü'ş-şer' ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Murâd Bey cevâbında fi'l-hakîka târîh-i mezbûrda merkûm İbrahim Bey karye-i mezbûrede mecrûhen fevt oldu lâkin müteveffâ-yı mezbûrun sagîr oğlu Ali'nin kıbel-i şer'den mansûbe vasîsi ve zevce-i metrûkesi olan Şehribân binti Nasuh nâm hatun müteveffâ-yı mezbûrun dem û diyetini da'vâ ve sulha Mehmed Bey ibn-i Nasuh nâm kimesneyi vekîl eyleyüb oldahî vekâleti hasebiyle târîh-i mezbûrda mahmiyye-i Mağnisa'da vâki' merhûm Sultan Süleyman Han vâlidesi tâbe serâhâ câmi'-i şerîfi evkâfına mütevelli olan Ali Ağa'nın adamlarından Hasan bin Ali ve Ömer bin Abdullah ve Osman bin Abdullah ve Rüstem bin Abdulmennân ve Ahmed bin **[ ]** nâm kimesneler kazâ-i Kırkağaç'da mezbûr İbrahim Bey'in topuz ile başını urub mecrûh edip üç günden sonra mecrûhen fevt oldu deyü mezbûr İbrahim Bey'in dem û diyeti merkûmdan taleb eyledikde anlar dahi inkâr itmeğin vekîl-i merkûm ityân-ı beyyine kâdir olmaduğından ma'dâ sagîr-i mezbûre enfa'dır deyü muslihûn tavassutu ile otuz bin akçeye mezbûrûn ile sulh olup bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûru mezkûrûn yedlerinden alub kabz edip yedlerine hüccet verdi benim husûs-ı mezbûrda alâkam yokdur deyü bin yirmi üç Muharremi târîhinde müverriha hüccet ibrâz edip nazar olundukda mazmûnu merkûm Murad Bey'in takrîrine muvâfık bulunub hasb-i hâl mezbûre Aişe'den suâl olundukda fi'l-hakîka karındaşım mezbûr İbrahim Bey'in Ali nâm oğlu kalub müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi ve sagîr-i mezbûrun vasîsi olan mezbûre Şehribân tarafından vekîl olan merkûm Mehmed Bey katîl-i merkûmun dem û diyetini mezbûrûn Hasan ve Ömer ve Osman ve Rüstem ve Ahmed'den taleb etdikde minvâl-i meşrûh üzere otuz bin akçeye sulh olup bedel-i sulhu ahz û kabz eyledi deyü cevâb vermeğin mezbûr Murad Bey'in husûs-ı mezbûrda alâkası olmaduğı mukarrer olup ve mezbûre Aişe Hatun hasm-ı şer'îsi olmamağın ta'arruzdan

men’ birle mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâbi’ min Cemâziye’l-âhire li-sene 1031 (8 Cemaziye’l-ahir 1031 / 20 Nisan 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-kudât Mehmed Efendi ibn-i el-Hâc Ahmed / İbrahim Efendi el-Kâdı / Mustafa Bey ibn-i Mehmed Efendi / Bölük Çavuşu Şaban Çavuş / Silahdârlar Çavuşu Ali Çavuş / Yusuf Ağa ibn-i Abdulmennan / Hüseyin Çavuş ibn-i Muslihiddin Efendi / Seyyid Hüseyin bin Ahmed / İbrahim bin Habib / Eyüb bin Mehmed ve gayruhüm mine’l-huzzâr.

[19a-01] 102 Numaralı Belge: Karaman Kayası mevkiinde olan köprü ve döşeme ve kurbunda olan kuyunun tamiri için Işık Hâcı karyesinden el-Hâc Ali b. Mustafa ve Abdi b. Abdullah ve İsmail b. Davud ve Hemdem b. Hüseyin ve Mustafa Çelebi ibn-i Ali ve Hasan b. Cârullah ve Balı b. Hüseyin’e dedeleri Arık Halil’den intikal eden vakıf çiftliği için Mukataa mültezimi Mahmud Çavuş’un senelik yüz akçe talep etmesinin hilâf-ı şer’ olmasından dolayı davanın reddine dair i’lâm.

Kazâ-yı Mağnisa’ya tâbi’ Işık Hâcı nâm karyeden el-Hâc Ali bin Mustafa ve Abdi bin Abdullah ve İsmail bin Davud ve Hemdem bin Hüseyin ve Mustafa Çelebi ibn-i Ali ve Hasan bin Cârullah ve Balı bin Hüseyin nâm kimesneler meclis-i şer’-i şerîfde bi’l-fi’il Saruhan sancâğında vâki’ mütekâ’id sipâhî ve sipâhîzâde ve tekke-nişîn mukâta’ası mültezimi olan Mahmud Çavuş ibn-i Mustafa mahzarında takrîr-i merâm kılub biz mahmiyye-i Mağnisa kurbunda vâki’ Karaman Kayası nâm mevki’de olan köprü ve döşeme ve kurbunda olan kuyuyu ta’mîr içün merhûm Saruhanoğlu İshak Çelebi ceddimiz Arık Halil nâm kimesneye vakf eyledüği bir çiftlik yere sûret-i defter-i hâkânî ve şart-ı vâkıf mucebince evlâdiyet üzere mutasarrıf olup mütekâid sipâhî ve sipâhîzâde ve tekke-nişîn vâli berâtlü zâviyedâr olmayub güherçile kârhânesine ta’yîn olunanlardan ve olmayub sâbıkan mukâta’a-i mezbûra ümenâsıyla mürâfa’a-i şer’ olduğumuzda elimizde olan emr-i şerîf ve sûret-i defter-i hâkânî mûcebince memûr olduğumuz hıdmeti beher sene edâ edip mukâta’a-i mezbûreye alâkamız olmaduğına binâen mutâlebeden men’ olunup ilâ hâze’l-an zikirleri sebk eden köprü ve döşeme ve kuyuyu ta’mîrde tekâsül ve ihmâl itmeyüm kemâ yenbağı edâ-i hıdmet ider iken hâlâ emîn-i merkûm Mahmud Çavuş güherçile bedeli deyü bizden senede yüz akçe taleb edip hilâf-ı şer’ ve kanûn rencide ider suâl olunup bi-hâsbü’ş-şer’ men’ ve def’ olunması matlûbumdur didiklerinde gıbbe’s-suâl mezbûr Mahmud Çavuş mezbûrûn merhûm Arık Halil’in evlâdından olup zikr olunan köprü ve döşeme ve kuyuyu ta’mîr idegeldikleri ma’lûmum değildir dedikde mezbûrûndan takrîrlerine muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-

i müslimînden el-Hâc Yusuf bin Ahmed ve Ali bin Mustafa ve Yusuf bin Hüdaverdi ve Mustafa bin Mahmud ve Hüseyin bin Tatar nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırûn olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka merkûmûn el-Hâc Ali ve Abdi ve İsmail ve Hemdem ve Mustafa Çelebi ve Hasan ve Balı merhûm Arık Halil'in evlâdından olup zikr olunan köprü ve döşeme ve kuyuyu ta'mîr edip edâ-i hıdmet iderler deyü şehâdet-i şer'iye itdiklerinde şehâdetleri makbûle olup nâzır-ı merkûm ta'arruzdan men' birle bu hurûf kayd olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (4 Cemaziye'l-ahir 1031 / 16 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Satı ibn-i Ahmed er-Râcil / Ali bin Mustafa / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Mustafa bin Osman / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhüm.

[19a-02] 103 Numaralı Belge: Zemini Veled Bey vakfına binası Kara Halil Camii Vakfına ait bakkal dükkanının yangından sonra kiracısı Ramazan tarafından kendi malıyla tamir ettirilmesi ve ardından fevt olması üzerine varisi ve eşi Raziye'nin haksız tasarruf ettiğine ilişkin açılan davada Raziye'nin elinde hüccet bulunmasından dolayı davanın reddine dair i'lâm.

Kazâ-yı Mağnisa'ya tâbi' Karaoğlanlu nâm karyede vâki' merhûm Kara Halil binâ eyledüği câmi'-i şerîfin bi'l-fi'il mütevellisi olan İlyas bin Abdurrezzak meclis-i şer'-i hatîrda lâzimü't-tevkîrde medîne-i Mağnisa mahallâtından Serâbâd Mahallesinde fevt olan el-Hâc Ramazan bin İbrahim nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi ve sagîr oğlu İbrahim'in tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den mansûbe vasî olan Raziye binti İbrahim nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup mahzar-ı hasm-ı câhidde şer'an vekâleti sâbite olan el-Hâc Ali bin el-Hâc Ömer mahzarında takrîr-i da'vâ edip medîne-i mezbûre esvâkından Pirinççiler Sûkında vâki' bir tarafı Mustafa dükkânı ve bir tarafı İbrahim dükkanı ve bir tarafı arz-ı hâliye ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup mezbûr el-Hâc Ramazan'ın tasarrufunda olan dükkânın zemîni beher sene yirmi beş akçe mukata'a ile Veled Bey vakfının olup cidâr ve sakfı mütevellisi olduğumuz câmi'-i merkûmun vakfı olup beher mah on beş akçe icâre ile mezbûr el-Hâc Ramazan mutasarrıf iken zikr olunan dükkânın sakfı ateşe yanub cidârı bâkî kalmak ile mezbûr bakkal câmi'-i mezbûrun mütevellisi olan kimesne ma'rifetiyle merkûm Hâcı Ramazan zikr olunan dükkânı kendü malıyla teberru'an imâret ve meremmet edip vakfa ilhâk edip beher sene yirmi beş akçe icâre-i zemînin medrese-i mezbûre vakfına ve beher mâh on beş akçe icâreyi câmi'-i merkûm vakfına edâ etmek üzere isticâr edip mutasarrıf iken mezbûr Ramazan fevt olmağla zikr olunan dükkânı mezbûre hatun mâlikâne tasarruf ider suâl

olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur mezbûr el-Hâc Ramazan hâl-i hayevâtında ve kemâl-i akl ve sıhhatinde zikr olunan dükkânı üslûb-ı mezkûr üzere ta'mîr ve isticâr eyledüm deyü yedime hüccet vermişdür kâdı-i sâbık Şükrullah Efendi imzâsıyla mümezât ve bin yirmi dokuz mâh-ı Saferi evâili târîhiyle müverrah hüccet-i şer'iye ibrâz edip bi'l-muvâcehe feth ve kırâat olundukda **[19b-103. Belgenin devamı]** Mazmûnu mütevelli mezkûrun takrîrine muvâfık bulunub lâkin vekîl-i merkûm inkâr edicek mütevelli mezbûrun beyyine taleb olundukda zeyl-i hüccetde isimleri mestûr olan Müslimânlardan İbrahim bin Balı ve Şaban bin Receb nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr el-Hâc Ramazan zikr olunan dükkânı kendü mâlım ile câmi'-i merkûm vakfına teberrü'en ta'mîr ve vakfa mülhak edip beher sene zemîn-i mersûma ta'yîn olunan yirmi beş akçe icâreyi câmi'-i mezbûr vakfına edâ etmek üzere istîcâr eyledim deyü i'tirâf edip mütevelli merkûm yedine hüccet verdi mazmûn-ı hüccete şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle olduktan sonra mûcebince hükm birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâni min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (2 Cemaziye'l-ahir 1031 / 14 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin el-Hâc Mehmed / Fahrü'l-kudât Kâtib Mehmed Efendi / el-Hâc Musli Bey ibn-i el-Hâc Seydi / İbrahim bin Balı / İshak Çelebi ibn-i Abdulaziz / İbrahim bin Bayram / Mehmed Efendi ibn-i Süleyman ve gayruhüm

[19b-01] 104 Numaralı Belge: Sultan Mahallesinde Kerime bt. el-Hâc Hasan'ın Mustafa Çelebi b. Osman'ı naib tayin edildiğine dair hüccet.

Mahrûse-i Mağnisa'da Sultan Mahallesinde Kerime binti el-Hâc Hasan meclis-i şer'de işbu sâhibü'l-kitâb Mustafa Çelebi bin Osman muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip bundan esbak zevcim iken fevt olan Veli bin Kadri'den bana âid ve râci' olan hisse-i şer'iyeyi ve mehr-i müeccelem olan on bin akçeyi müteveffâ-yı mezbûrun veresesinden da'vâ ve talebe ve ahz û kabze ve bana îsâle vekîl ve menâbıma nâib nasb ve ta'yîn eyledim oldahî vekâle-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd eyledi dedikde mukırre-i merkûmenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Mustafa Çelebi vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrire evâil-i Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Hüseyin bin Memi / Abdulcemil Efendi ibn-i Mehmed / Veli bin Abdullah / Perviz bin Abdullah / Şaban bin Receb

[19b-02] 105 Numaralı Belge: Manisa'nın Ziftçiler karyesinden Bayezid b. Nebi'nin Güldalı bt. el-Hâc Halil hakkında evlenme teklifinin reddine rağmen kendi nikahlısı olduğu hususunda dedikodular yaydığına ilişkin açılan davada Bayezid'in olayı itiraf etmesine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'ya tâbi' Ziftçiler nâm karyeden Güldalı binti el-Hâc Halil nâm hatun meclis-i şer'-i şerîfe Bayezid bin Nebi nâm kimesneyi ihzâr ve mahzârında takrîr-i kelâm edip bundan akdem mezbûr Bayezid beni tezevvüc içün adam gönderüb recâ etdikde kabûl itmeyüb izn û ma'rifet vermediğim içün fâriğ olmuşidi hâlâ ba'zı mecâlis ve mehâfilde merkûm Bayezid benim içün benim menkûhamdır akd-ı nikâh olundu deyü cevâb itmiş suâl olunup takrîri tescîl olunması matlûbumdur dedikde hakîkat-i hâl mezbûr Bayezid'den suâl olundukda fi'l-vâki' mezbûre hatunu tezevvüc murâd edip adam gönderdim lâkin mezbûre hatun râziye olmamağın fâriğ oldum akd-ı nikâh olmamışdır deyü cevâb vermeğin hıfzen li'l-makâl bu hurûf bi't-taleb ketb olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min Cemâziye'l-âhire li-sene el-mezbûre (9 Cemaziye'l-ahir 1031 / 21 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şaban bin Bostan / el-Hâc İbrahim bin el-Hâc Osman / Yusuf Bey ibn-i Derviş / Mustafa bin Osman / Mehmed bin Maden / Ömer bin Nebi / Halil bin el-Hâc Osman / Bekir bin Ömer / Sevindik bin Mehmed ve gayruhüm

[20a-01] 106 Numaralı Belge: Cafer b. Hasan'ın habbaz Kaba Hasan'a beş bin akçelik buğday satmasına karşılık kefil olan fırın sahibi Ali Çelebi'nin kefil oduğunu inkar etmesine üzerine şahitleri itirafıyla mebla-yı mezburu ödenmesi hükmünü içeren i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'dan Cafer bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde yine medîne-i mezbûreden Ali Çelebi bin Hasan Bey nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr ve da'vâ edip bundan esbak mezbûrun fırınında habbâzlık eden Kaba Hasan nâm kimesneye beş bin akçeye buğday bey' edip meblağ-ı mezbûra merkûm Ali kefîl olmuşidi hâlâ meblağ-ı mezbûr beş akçeyi kefîl-i mezbûrdan taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Ali Çelebi kefâlet-i mersûmeyi inkâr edicek müdde'î merkûmdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Mahmud bin Arab Mehmed bin Cafer nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Cafer Bey merkûm Hasan'a beş bin akçelik buğday verüb meblağ-ı mezbûra bizim huzûrumuzda mezkûr Ali Çelebi kefîl oldu husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i

şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle olduktan sonra meblağ-ı mezbûru edâya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb tahrîran fi'l-yevmi'l-âşir min Cemâziye'l-âhire li-sene el-mezbûre li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf. (10 Cemaziye'l-ahir 1031 / 22 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ferah bin Şahsuvar / Topçubaşızâde Mustafa Çelebi / el-Hac Abdulkerim bin Ahmed / Murteza bin İbrahim / Şaban bin Bayezid ve gayruhüm.

[20a-02] 107 Numaralı Belge: Mehmed Bey b. Hamza Hoca'nın Süleyman Bey ibn-i Abdullahnâm tarafından çobanlarını döğüp iki koyunu gasp ettiği iddiasıyla açılan davaya Süleyman'ın olayı itiraf etmesine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da sâkin ebnâ-i sipâhiyândan Mehmed Bey bin Hamza Hoca meclis-i şer'de yine zümre-i merkûmeden Süleyman Bey ibn-i Abdullah nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan evvel mezbûr Süleyman Bey benim koyunum sürüsün basıp çobanlarım döğüb iki koyunum gasb eylemiş suâl olunup takrîri tescîl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Süleyman Bey cevâbında fi'l-vâki' bundan evvel mezbûr Mehmed Bey'in koyunu sürüsü üzerine varub bir koyunun aldım ziyâde almadım dimeğin hıfzen li'l-makâl bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-işrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (21 Cemaziye'l-ahir 1031 / 3 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çavuş ibn-i Hüseyin / Ahmed bin Abdullah / Mahmud Efendi ibn-i Süleyman / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[20a-03] 108 Numaralı Belge: Abdulbaki Ağa ibn-i el-Merhûm Mahmud Efendi'nin Yengi dahilinde Nif Çayı köprüsü yakınında üç göz mülk değirmenini Abdulbaki Efendi'ye bey-i vefa ile kırk dört bin beş yüz akçeye sattığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da sâkin dergâh-i âlî müteferrikâlarından Abdulbaki Ağa ibn-i el-Merhûm Mahmud Efendi şer'-i hatîr-ı şerîf şâmihü'l-imâd ve mahfil-i dîn-i münîf-i râsihü'l-evtâdda medîne-i mezbûrede vâki' merhûm Sultân Murâd Han tâbe serâhu binâ eyledüği medrese-i celîlede müderris olan eşrefü'l-ulemâ ve'l-mevâli ekremü'l-fuzelâi'l-e'âlî iftihârü'l-ekâbirü'l-ekârim mecma'u'l-meâsir ve'l-mekârim şems-i meşârıku'l-vâli tâc-ı mefârıku'l- e'âlî salâhiyye-i erbâb-ı yakînu'l-mu'tasam bi-habli'l-lahi'l-metîn Abdulbaki Efendi hazretleri muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip nahiye-i Yengi dâhilinde Nif Çayı köprüsü kurbunda nehr-i mezbûr suyu ile dâir olup tahdid ve tavsîfinden müstağni beyt-i vâhidede üç göz mülk değirmenimi târîh-i kitâb senesi Rebiü'l-âhiri gurre-i Şevvâl'e

varınca yüz sekiz güne müeccel olmak üzere bey’-i vefâ ile müşârün ileyh Efendi hazretlerine kırk dört bin beş yüz akçeye bey’ edip kabz-ı semen ve teslîm müsemmen eyledim dedikde mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda el-mukarrun lehü’l-mûmâ ileyh vicâhen tasdîk edicek mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb tahrîran fi’l-yevmi’r-râbi’ aşer min Cemâziye’l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf. (14 Cemaziye’l-ahir 1031 / 26 Nisan 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Yusuf Efendi bin Abdullah el-Kâdı / Fahrü’l-cüyûş Yusuf Çavuş bin Abdullah / Mehmed Halife Müezzin-i Câmi’-i Kebîr / Muslihiddin Efendi el-Vâiz / Abdi Halife bin Mustafa / Halil Çelebi bin Abdurrahman Efendi el-İmâm / Mahmud Ağa bin Memi el-Müteferrika / Abdi bin Hayrullah / Osman Beşe bin Abdullah ve gayruhüm mine’l-huzzâr.

[20b-01] 109 Numaralı Belge: Yörük tâifesinden Susendraz yaylakında müteveffa Bayram bin Kurt’un müteveffa Ramazan, Bekir ve Cennet adlı sagirlerinin malları için amcaları Halil bin Kurt’un vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Yörük tâifesinden olup Susendraz yaylakında vefât eden Bayram bin Kurt nâm kimesnenin Ramazan ve Bekir ve Cennet nâm sagîr ve sagîresinin babalarından müntakil mallarını zabt ve hıfza bir vasî nasbı lâzım ve mühim olup işbu hâfızu’l-kitâb sagîrûn-ı merkûmûnun emmileri Halil bin Kurt kimesne sâlih ve müstakîm ve her vechile sagîrlere enfa’ ve ahrâ olmağın kıbel-i şer’den vasî nasb olunup oldahî vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte’ahhid oldukdan sonra mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb tahrîran fi’l-yevmi’s-sânî aşer min Cemâziye’l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Cemaziye’l-ahir 1031 / 24 Nisan 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Ahmed Bekir bin Mustafa / Mustafa bin Abdullah el-Kassâb / Mustafa Ali Çelebi / İbrahim bin Balı

[20b-02] 110 Numaralı Belge: Musli Bey’in Kiryako veled-i Jani’de olan on bir bin beş yüz akçe borcunun, vefatından sonra varisi Mehmed Beşe ibn-i Osman’a intikal etmesi üzerine açılan davada Kiryako cevaben söz konusu borcun tamamını hayatta iken Musli Bey’e ödediğine ve elinde hücceti olduğunu bildirmesiyle davanın reddini içeren i’lâm.

Medîne-i Mağnisa’da Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinden Mehmed Beşe ibn-i Osman meclis-i şer’-i şerîfde medîne-i mezbûreden Kiryako veled-i Jani nâm zimmiyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da’vâ edip mûrisimiz olup bundan akdem fevt olan emmim Musli Bey mezbûr zimmîde on bin akçe asl-ı mâl ve bin beş yüz akçe muamele-i şer’iyeden on bir bin

beş yüz akçesi olup fevt oldukda bana intikâl itmişdir meblağ-ı mezbûru taleb ederin suâl olunsun dedikde mezbûr zimmî cevâbında fi'l-hakîka mezbûr Musli'ye asl-ı mu'âmeleden on bir bin beş yüz akçe deynim var idi lâkin meblağ-ı mezbûru hâl-i hayevâtında mezbûr Musli'ye bi't-tamâm teslîm eyledim mezbûr Mehmed Beşe bundan esbak meblağ-ı mezbûr on bir bin beş yüz akçeyi mâl-ı mevrûsumdur deyü benden taleb eyledikde mûrisi olan merkûm Musli'ye hâl-i hayevâtında edâ ve teslîm etdiğimi şuhûd-ı udûl ile isbât itmiş idim deyü Ali Efendi imzâsıyla mümezât ve bin yirmi altı Cemâziye'l-evvelin evâhiri târîhiyle müverriha hüccet-i şer'iye ibrâz edip nazar olundukda mazmûnu mezbûr zimminin takrîrine muvâfık bulunub hasb-i hâl mezkûr Mehmed Beşe'den suâl olundukda mazmûn-ı hücceti i'tirâf itmeğin ta'arruzdan men' birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (11 Cemaziye'l-ahir 1031 / 23 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdi bin Musa / Molla Ebu Bekir bin Mehmed / Mehmed bin Ali / Şaban bin Receb ve gayruhüm

[20b-03] 111 Numaralı Belge: Ayni Ali Mahallesinden müteveffa Yunus bin Muharrem'in Mehmed, Mihri ve Kerime adlı sagirlerinin malları için amcaları Hüssam'ın vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Mahrûse-i Mağnisa'da Ayni Ali Mahallesinde fevt olan Yunus bin Muharrem nâm kimesnenin sulbî sagîr oğlu Mehmed'in sulbiye sagîre kızları Mihri ve Kerime'nin tesviye-i umûru içün bir vasî lâzım ve mühim olup işbu hâfızü'l-kitâb müteveffâ-yı mezbûrun karındaşı Hüssam müstakîm ve dindâr ve her vechile sagîrlere nâfi' olduğuna binâen kıbel-i şer'-i hatîrdan vasî nasb ve ta'yîn olunup oldahî vesâye-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin edâya iltizâm ve ta'ahhüd itmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (13 Cemaziye'l-ahir 1031 / 25 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdi bin Musa / Molla Ebu Bekir bin Mehmed / Şaban bin Receb ve gayruhüm

[20b-04] 112 Numaralı Belge: Manisa'nın Arab Alanı Mahallesinden Osman b. Sinan'a babasından müntakil mülk menzilin Bekir ibn-i Mustafa'ya üç bin akçeye satışına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Arabalanı Mahallesinden Osman bin Sinan meclis-i şer'de hâfız-ı hâze'l-kitâb Bekir ibn-i Mustafa mahzarında ikrâr edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Yunus mülkü ve bir tarafı Kahveci Eynez(?) mülkü ve bir tarafı Hamza ve Mustafa

mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd iki bâb tahtânî toprak örtülü evleri ve havlusı müştemil olup babamdan müntakil mülk menzilimi mezbûr Bekir'e üç bin nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt ile bey' edip kabz-ı semen-i mahdûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ mutasarrıf osun dedikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (14 Cemaziye'l-ahir 1031 / 26 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hallâc Mehmed bin Hüseyin / Hallâc Hasan / İbrahim bin Balı / İbrahim Bey ibn-i Mehmed ve gayruhüm

[20b-05] 113 Numaralı Belge: Ayni Ali Mahallesinden Müteveffa Yunus b. Muharrem'in Mehmed, Mihri ve Kerime adlı sagirlerinin malları için vasi tayin olan amcaları Hüssam'ın vefatından sonra Mehmed Çelebi'nin vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Manisa'da Ayni Ali Mahallesinde fevt olan Yunus bin Muharrem'in sulbî sagîr oğlu Mahmud ve sulbiye sagîre kızları Mihri ve Kerime'ye kıbel-i şer'den vasî nasb olunan Hüssam bin Muharrem fevt olup mezbûrûn sagîrlerin tesviye-i umûru içün bir vasî lâzım ve mühim olduğuna binâen savb-ı şer'-i hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde işbu sâhibü'l-kitâb Mehmed Çelebi bin Hasan sâlih ve müstakîm kimesne olup her vechile mezbûrûn sagîrlere enfa' olmağın vasî nasb ve ta'yîn olunup oldahî vesâye-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin ikamete taahhüd ve iltizâm etmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (13 Cemaziye'l-ahir 1031 / 25 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdi bin Musa / Musli bin Mehmed / Mehmed bin Ali / Süleyman bin Musa

[21a-01] 114 Numaralı Belge: Saruhan Mutasarrıfı Süleyman Paşa'nın hocası olan Sıyâmi Efendi bin Veli'nin mûrisi olan Mehmed Beşe ibn-i İskender'in öldürülmüş halde bir hendek içinde olduğu ve mahkemeden keşf ve tahrîr olunması hususunda talep üzerine durumun müşahede edildiğine dair hüccet.

Bi'l-fi'il livâ-i Saruhan'a ber vech-i arpalık mutasarrıf olan emîrü'l-ümerâi'l-kirâm sahîbü'l izzi ve'l-ihtişâm Süleyman Paşa dâme ikbâluhü hazretlerinin hocaları fahrü'l-müderrisîn Sıyâmi Efendi bin Veli meclis-i şer'e gelip bast-ı merâm edip târîh-i kitâb gecesi

nehr-i Gedüs ile Gökçesu demekle ma'rûf nehir beyninde mûrisim olan Mehmed Beşe ibn-i İskender nâm kimesneyi katl eylemişler hâlâ meyyiti bir hendek içinde yatur kıbel-i şer'den üzerine varılub keşf ve tahrîr olunması matlûbumdur dedikde savb-ı şer'den Mevlânâ Mustafa Çelebi irsâl olunup zeyl-i kitâbda mestûrü'l-esâmi olan Müslimânlar üzerine vardıklarında mezbûr Mehmed Beşe nehreyn-i merkûmeyn beyninde tarîk-i âmm kenârında mahrûse-i Mağnisa sâkinlerinden Nasûh Alay Beyi Bekir taht-ı tasarrufunda olan arzın hedekinde maktûlen bulunub keşf olundukda sağ kaşı üzerinde iki yerde ve çenesi üzerinde balta yarası ve karnı üzerinde eser-i darb olduğu müşâhede itdiklerinde Mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr edip gelip alâ vukûa haber vermeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (15 Cemaziye'l-ahir 1031 / 27 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Turak ibn-i el-Hâc an Karye-i Beydere / Ali bin Burak an Karye-i Selimşahlı / Receb bin İbrahim an karye-i Beydere / Hasan bin Hoca Balı an karye-i Sürülü / Ömer bin İsa Balı an Mahalle-i Yarhasanlar / Mehmed bin Turan an mahmiyye-i Mağnisa / Veli bin Ahmed an Mahalle-i Sultan

[21a-02] 115 Numaralı Belge: Mağnisa sükkânından Sarbân Mehmed b. Hasan'a ait Sultan Korusu olarak bilinen ve her sene Sultân Câmi'-i Şerîfi evkâfına yirmi akçe mukâtaası olan altmış dönüm çayırlığın el-Hâc Satı b. Ahmed er-Râcil'e satıldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa sükkânından Sarbân Mehmed bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîrda hâfız-ı hâze'l-kitâb el-Hâc Satı bin Ahmed er-Râcil mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip medîne-i mezbûre zeylinde Sultan Korusu demekle ma'rûf çayırlıkda kıbleten ve garben arık ve şarken Kara Süleyman yeri ve şimâlen Muslizâde yeri ile Hüseyin Çelebi yeri ile mahdûd tahmînen altmış dönüm mikdâr beher sene Sultân Câmi'-i Şerîfi evkâfına yirmi akçe mukâta'ası olan çayırlığımı mezbûr el-Hâc Satı'ya bin akçeye bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledim ba'de'l-yevm mukâta'â-i mezbûre cânib-i vakfa edâ ve teslîm itdikce zikr olunan çayırlığa keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (13 Cemaziye'l-ahir 1031 / 25 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Hüseyin Efendi el-Müderris / Ahmed bin Abdullah / Himmet bin Yunus / Hasan Çelebi bin Pir Ali / Ali Çelebi bin el-Hâc Maden / Yusuf bin

Süleyman / Kara Mehmed bin Bekir / Osman bin Hızır / Sefer bin Abdullah / Ömer bin Cafer ve gayruhüm

[21a-03] 116 Numaralı Belge: Manisa'nın Ali Bey Câmi'-i Şerîfi vakfı dâhilinde Erdellü karyesinden Hüseyin bin Bektaş'ın vakfın mukâtaâtı mültezimi olan Hüseyin Çelebi bin Memi hakkında bin yirmi dokuz senesinde vakfa ait öşür ve rüsûmu aldıktan sonra fazla olarak yirmi dört ölçek buğday aldığı ve bunun tesliminin hükmünü içeren i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da vâki' merhûm Ali Bey Câmi'-i Şerîfi evkâfı dâhilinde Erdellü nâm karyeden Hüseyin bin Bektaş nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde bin yirmi dokuz senesinde vakf-ı mezbûr mukâta'âtı mültezimi olan Hüseyin Çelebi bin Memi mahzarında takrîr-i da'vâ edip mezbûr Hüseyin Çelebi târîh-i mezbûra cânib-i vakfa âid olan öşr ve sâir rüsûmu aldıkdan sonra fuzûlî yirmi dört ölçek buğdayı aldı hâlâ taleb ederin suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Hüseyin Çelebi cevâbında fi'l-hakîka mezbûr Hüseyin'den öşr ve sâir rüsûmu aldığımdan ma'dâ yirmi ölçek buğday aldım ziyâde almadım dimeğin i'tirâfı mûcebince yirmi ölçek buğdayı edâ ve teslîme hüküm birle bu hurûf ketb olunup yed-i tâlibe vaz' olundu lede'l-hâce müzekkir mâ-cerâ ola tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Cemaziye'l-ahir 1031 / 29 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Beşe bin Osman / Abdi Çelebi bin İbrahim Çavuş / el-Hâc Ahmed bin Satı / Şaban bin Receb ve gayruhüm

[21a-04] 117 Numaralı Belge: Ayni Ali Mahallesinden müteveffa Hüssam b. Muharrem Çelebi'nin Hasan ve Ramazan adlı sagirlerinin malları için Ahmed b. Osman'ın vasi tayin olmasına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Ayni Ali mahallesinde fevt olan Hüssam bin Muharrem Çelebi sagîr oğulları Hasan ve Ramazan'a babaları müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl eden emvâl ve erzâkı hıfz ve zabt içün bir vasî lâzım ve mühim olmağın işbu sâhibü'l-kitâb Ahmed bin Osman salîh ve müstakîm ve her vechile sagîrân-ı mezbûrâna enfa' ve ahrâ kimesne olup kıbel-i şer'-i şerîfde vasî nasb ve ta'yîn olundukda oldahî vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin edâya taahhüd oldukda mâ vak'a kayd şûd hurrire fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Cemaziye'l-ahir 1031 / 30 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc **[***okunamıyor***]**

[21b-01] 118 Numaralı Belge: Mağnisa'da Kasablar Sûkı yakınında bozahanede bozacı olan Mustafa Beşe ibn-i Abdullah'ın ücretli aşçısı Petro nâm zimminin elinde olan eşyaların vefatından sonra Mayer nâm Yahudi tarafından zabt edilmesi üzerine Mustafa Beşe'nin açmış olduğu davada şahitlerin dinlenmesi ve Mayer'in davayı kabullenmesine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da sâkin Kasablar Sûkı kurbunda vâki' bozahanede bozacı olan Mustafa Beşe ibn-i Abdullah nâm râcil meclis-i şer'de medîne-i mezbûrede Yava-i gebrân beytü'l-mâlı emîni olan Mayer nâm Yahudi mahzarında takrîr-i da'vâ edip zikr olunan bozahânede ücret ile aşçı olan Petro nâm zimmiye boza işlemek içün bir kazgan ve üç küp ve iki fuçı ve birkaç desti ve çapçak ve iki ölçek ak darı ve altı ölçek çeltik darısı ve üç ölçek üzüm vermiş idim hâlâ merkûm Petro mürd oldukda emîn-i merkûm eşyâ-i merkûmeyi ahz û kabz eylemiş suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Mayer cevâbında merkûm zimmînin vâris-i ma'rûfu olmayub eşyâ-yı mezbûre mezbûr zımmînin olmak ihtimâli ile vaz'-ı yed eyledim mezbûr Mustafa Beşe'nin mülkü idüği ma'lûmum değildir dedikde mezbûr Mustafa Beşe'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Halil bin Hüseyin ve Hasan bin Ali nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr zimmî merkûm Mustafa Beşe'nin aşçısı olup zikri sebk eden eşyâ-yı merkûme mezbûr Mustafa Beşe'nin mülküdür husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye hin-i kabûlde vâki' olup mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi's-sâdis aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (16 Cemaziye'l-ahir 1031 / 28 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hasan Beşe bin Balı Bey / Mustafa Bey ibn-i Geyvan / Yusuf bin Abdullah / Abdurrahman bin Ahmed ve gayruhüm

[21b-02] 119 Numaralı Belge: Manisa'nın Ermeniler Mahallesinden Arslan veledi Allahverdi'ye ait mülk menzilin Yasef veled-i Bahtiyar'a beş bin akçeye satışına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa zeylinde vâki' Ermeniler Mahallesinde Arslan veledi Allahverdi nâm Ermeni mahfil-i kazâda Yasef veled-i Bahtiyar nâm Ermeni mahzarında ikrâr edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Karagöz Ermeni mülkü ve bir tarafı Murad Ermeni mülkü ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb tahtâni toprak örtülü evi ve bir mikdâr havlusu müştemil olan mülk menzilimi mezbûr Yasef'e beş bin nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım

ba’de’l-yevm menzil-i mezkûr mezbûr Yasef’in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf osun dedikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü’l-mezkûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve’l-vâki’ ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâmin aşer min Cemâziye’l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Cemaziye’l-ahir 1031 / 30 Nisan 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Mahmud Efendi bin Seydi el-Müderris / Mustafa bin Mehmed / el-Hac Satı ibn-i Ahmed / Murad Bey ibn-i Abdullah / Karaca veled-i Tokail(?)

[21b-03] 120 Numaralı Belge: Manisa’nın Serabad Mahallesinden Müteveffa el-Hâc Hüseyin b. Mustafa’nın Mehmed ve Turbula adlı sagir ve sagiresine intikal eden mallarına amcaları Ahmed bin Mustafa’nın vasi tayin edilmesine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa’da Serâbâd Mahallesinde fevt olan el-Hâc Hüseyin bin Mustafa’nın sulbî sagîr oğlu Mehmed’in ve sulbiye sagîre kızı Turbula babaları müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl eden emvâl ve erzâk’ın hıfz ve zabtı içün bir vasî lâzım ve mühim olmağın işbu sâhibü’l-kitâb müteveffâ-yı mezbûrun karındaşı Ahmed bin Mustafa sâlih ve müstakîm ve her vechile sagîrlere enfa’ ve ahrâ kimesne olup kıbel-i şer’-i şerîfde vasî nasb ve ta’yîn oldukda oldahî vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma ta’ahhüd oldukdan sonra mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâdis aşer min Cemâziye’l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (16 Cemaziye’l-ahir 1031 / 28 Nisan 1622).

Şuhûdü’l-hâl: İbrahim Bey bin Mustafa / Hasan Beşe ibn-i Ali / el-Hac Hüseyin bin Murad / es-Seyyid Ali ibn-i Süleyman / Mehmed bin Ramazan

[21b-04] 121 Numaralı Belge: Manisa’nın Serabad Mahallesinden Necmiye ile hacrında olan küçük kızı Turbula ve küçük oğlu Mehmed için fevt olan eşi Hüseyin’nin mallar üzerine her biri için günlük üçer akçe nafaka tayin olunduğuna dair hüccet.

Mahrûse-i Mağnisa’da Serâbâd Mahallesinde fevt olan el-Hâc Hüseyin ibn-i Mustafa’nın zevce-i metrûkesi hâfız-ı hâze’l-kitâb Necmiye binti **[ ]** nâm hatun meclis-i şer’de takdîr-i kelâm edip işbu hacr ve terbiyemde olan müteveffâ-yı mezbûrdan olan sulbi oğlum Mehmed ve sulbiye kızım Turbula nâm sagîrlerin nafaka ve kisvelerine kemâl mertebe ihtiyâcım vardır cânib-i şer’-i şerîfden nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunması matlûbumdur dedikde târîh-i kitâbdân sagîrân-ı mezbûrânın her birine yevmi üçer akçe nafaka ve kisve bâhâ farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde istidâneye ve sarfa ve hîn-i zaferde sağîrân-ı merkûmânın babalarından intikâl eden mallarına mürâca’ata izin birle mâ hüve’l-

vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâdis aşer min Cemâziye’l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (16 Cemaziye’l-ahir 1031 / 28 Nisan 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Es-Sâbikûn

[22a-01] 122 Numaralı Belge: Manisa’nın Danişmen Halil Mahallesinden el-Hâc Osman Çavuş ibn-i el-Hâc Mustafa’nın el-Hâc Hızır’ın zimmetinde bulunan kırk aded guruş alacağının dair açılan davada Hızır’ın itirafıyla ödenmesi hükmünü içeren i’lâm.

Medîne-i Mağnisa’da Dânişmend Halil Mahallesinden el-Hâc Osman Çavuş ibn-i el-Hâc Mustafa meclis-i şer’de el-Hâc Hızır bin Ahmed er-râcil mahzarında takrîr-i da’vâ edip bundan akdem mezbûr el-Hâc Hızır’a kırk aded guruş ikrâz itmişdim hâlâ meblağ-ı mezbûru vermede te’allül ve muhâlefet ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe’s-suâl mezbûr el-hâc Hızır cevâbında fi’l-hakîka mezbûr el-Hâc Osmân Çavuş’dan kırk aded guruş istikrâz eyledim el-ân zimmetimde bâkîdir deyü i’tirâf itmeğin meblağ-ı mezbûru edâya hüküm birle mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’l-hâdi işrîn min Cemâziye’l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Cemaziye’l-ahir 1031 / 3 Mayıs 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Hüseyin Efendi el-Müderris / Pazarbaşı Mehmed Bey / el-Hac Ahmed bin Bostan / Musli bin Abdullah / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[22a-02] 123 Numaralı Belge: Manisa’nın Serabad Mahallesinden Müteveffa el-Hâc Hüseyin b. Mustafa’nın Mehmed ve Turbula adlı sagirlerine vasi olan Ali b. Süleyman tarafından açılan davada sagirlere intikal eden palanduzlar sukındaki bir dükkanın müteveffanın kardeşi Ahmed b. Mustafa tarafından zabt edildiği iddiasına karşı Ahmed cevabında söz konusu dükkanın kardeşi tarafından kendisi adına el-Hâc İlyas’tan dokuz bin beş yüz akçeye satın aldığına dair şahitleri şehadetini içeren hüccet.

Mahrûse-i Mağnisa’da Serâbâd Mahallesinde fevt olan el-Hâc Hüseyin ibn-i Mustafa nâm kimesnenin sulbî sagîr oğlu Mehmed ve sulbiye sagîre kızı Turbula’nın kıbel-i şer’den mansûb vasîleri olan Ali bin Süleyman meclis-i şer’-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrun karındaşı olup dükkân-ı âtî’l-beyâna vâzi’ü’l-yed olduğu şer’ân sâbite olan Ahmed bin Mustafa mahzarında takrîr-i da’vâ edip medîne-i mezbûrede vâki’ Palanduzlar sûkında bir tarafı el-Hâc İlyas dükkânı ve bir tarafı Hayrânîzâde mülkü bir tarafı Nalband İbrahim dükkânı mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dükkân vasîleri olduğum sagîrlerin babalarından müntakil mülkleri iken merkûm bi-vech zabt ve tasarruf ider suâl olunup takrîr itdirilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe’s-suâl mezbûr Ahmed cevâbında müteveffâ-yı

mezbûr karındaşım el-Hâc Hüseyin dükkân-ı sâlifü'l-beyânı el-Hâc İlyas nâm kimesneden kendi mâlım ile dokuz bin beş yüz akçeye benim içün iştirâ itdi vermiş idi mülk-i müşterâmdır dedikde vasiyy-i merkûm Ali bi'l-külliye münkir olıcak mezbûr Ahmed'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden es-Seyyid Halil bin es-Seyyid Süleyman ve Mehmed bin Yusuf nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr el-hâc **[ ]** dükkân-ı merkûmu mezbûr Ahmed'in mâlı ile el-Hâc İlyas nâm kimesneden dokuz bin beş yüz akçeye ediverdi husûs-ı mezbûra şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hin-i kabûlde vâkı'a olmağın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdi işrîn min min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Cemaziye'l-ahir 1031 / 3 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Bey bin Mustafa / Mahmud bin Hasan / Mehmed bin Ahmed / Mehmed bin Ahmed / Ahmed bin Ramazan / Şaban bin Receb

[22a-03] 124 Numaralı Belge: Mağnisa mustahfızlarından Mehmed Beşe ibn-i Yusuf'un yaralanması hususunda kendi ihmalinden kaynaklı olduğunu başkasının bir kastının olmadığını ifade eden hüccet.

Kazâ-i Mağnisa mustahfızlarından Mehmed Beşe ibn-i Yusuf meclis-i şer'-i kavîmde yine hısn-ı mezbûrede Hisâr Ağası Mehmed Ağa ibn-i Halil ve Kethüdâsı İbrahim Çelebi bin Halil ve Mehmed Bey ibn-i Veli ve Mahmud bin Mustafa ve Mehmed bin Hasan ve Abdulkerim bin Mehmed ve Hüseyin bin Mehmed mahzarlarında takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem cânib-i kûhı geşt-güzâr ider iken bir şikâra rast gelip sayd içün tüfenkle ateş etdiğimde barut nemnâk olmağla işlemeyüb tüfengi yere koyub gayrı işime meşgûl iken nâgâh tüfenk işleyüb içinde olan kurşun saçmaları sağ kolum ve göğsüme dokunub mecrûh eyledi cerâhim minvâl-i muharrer üzere olmuşdur husûs-ı mezbûra müte'âllik merkûmun vesâirden min külli'l- vücûh da'vâ ve talebim yokdur dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere sâdır olan kelâmın el-mukarrun lehümü'l-mezbûrûn vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-işrîn min min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Cemaziye'l-ahir 1031 / 3 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mehmed bin Mustafa / Ahmed bin Ali / Hasan bin Mustafa / Mahmud Çelebi bin el-Hâc Ali / Şükrullah bin Kadri / Mahmud bin İsa / Halil Bey ibn-i Mehmed / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm mine'l-huzzâr.

[22b-01] 125 Numaralı Belge: Mehmed Çelebi b. Abdurrahman'ın Bölücek Mahallesindeki menzilinin Ümmi bt. Ramazan nam hatuna on sekiz bin akçeye satışına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa sükkânından Mehmed Çelebi bin Abdurrahman meclis-i şer'de hâfız-ı hâze'l-kitâb Ümmi binti Ramazan nâm hatun mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip medîne-i mezbûre mahallâtından Bölücek Mahallesinde vâki' kıbleten Helvâcı Habib ve şarken Bayezid Çelebi mülkü ve şimâlen tarîk-i âmm ve garben Süleyman Arab evi ile mahdûd iki bâb tahtânî evleri ve ortasında sofayı ve iki yan sofasını ve bir bâb fevkânî odalı ve bir anbarı ve kenefi ve havluyu ve bir bi'r-i mâyı müştemil olan mülk-i müştereği cemî'-i tevâbı' ve levâhıkı ile mezbûre Ümmi Hatuna on sekiz bin nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i men' teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm menzil-i merkûm mezbûre hatunun mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrife olsun dedikde mukırr-ı merkûm minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûre vicâhen ve şifâhen tasdîk etdikden sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî ve'l-işrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (22 Cemaziye'l-ahir 1031 / 4 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed bin Mürsel / Ömer bin Mustafa / Şaban Halife ibn-i İlyas / İsmail bin İlyas / Mustafa bin Davud / Musli bin İlyas / Ali bin Sefer / Süleyman Halife ibn-i Yahya el-İmâm / Mehmed Halife Hatib Cami-i Lala Paşa / Mehmed bin Hüseyin

[22b-02] 126 Numaralı Belge: Edremid kazası Taşçılar karyesisinden Veli b. Mercan adlı kimsenin bir grup eşkıya ile Uzun Hasanlar karyesinden Mehmed b. Memi'nin evini gece basarak eşyalarını yağmaladıktan sonra işkence ettiklerinin itirafını içeren hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki livâ-i Saruhan-ı ber vech-i arpalık mutasarrıf olan emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi'l-fihâm el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Süleyman Paşa dâme ikbâluhü hazretleri tarafından Mustafa Bey bin İskender nâm cündi meclis-i şer'-i şerîfe Edremid kazâsına tâbi' Taşçılar nâm karye sâkinlerinden Veli bin Mercan nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm edip mezbûr Veli târîh-i kitâbdan beş gün mukaddem Ali ve karye-i Çukur'dan Rıdvan nâm kimesneler ve gayrî cem'an dokuz nefer şakî ile Yurtdağı Nâhiyesine tâbi' Uzun Hasanlar nâm karyede sâkin Mehmed bin Memi nâm kimesnenin gece ile evin basıp menzilinde mevcûd olan eşyâsını kalîl ve kesîr ahz edip ve mezbûru hâyalarından asub envâ'i işkence eylemişler suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl

mezbûr Veli fi'l-vâki' mezbûrlardan Ali nâm şakî mâbeyninde seni bir kimesneye yanaşdırayın deyü beni ayardub leyle-i mezbûrede dokuz nefer kimesne cem'ân gelip mezbûr Mehmed'in evini basıp mevcûd olan eşyâsını nehb ü gâret itdiklerinden mâ'dâ mezbûrun hâyalarından asub envâ'i işkence itdiklerinden sonra bana dahi iki yüz akçe verdiler deyü tav'ân i'tirâf etdikde mâ vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Cemaziye'l-ahir 1031 / 5 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Alay Çavuşu Mustafa Bey / Muharrem bin Kadı / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb / Mustafa bin Osman ve gayruhüm

[22b-03] 127 Numaralı Belge: Manisa'nın Karahisar Mahallesi'nden İsmihan Hatun'un fevt olan kızı Kerime'nin beş yaşındaki oğluna kendi nafakasından infak edeceğinden ayrıca nafaka talep etmediğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Karahisar Mahallesinden fevt olan Kerime binti Sefer nâm hatun vâlidesi İsmihan Hatun binti Ali nâm hatun meclis-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrun Mustafa el-Hâc Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm edip kızım müteveffâ-yı merkûmenin mezbûr Mustafa'dan olan beş yaşında Ali nâm sagîr hakk-ı hidânesi benim olup benim hacrımda olup öyle olsa sagîr-i mezbûru kendi malımdan infâka müte'ahhid olup min ba'd sagîr-i merkûmun nafakasına müte'âllik mezbûr ile nizâ'ım yokdur dedikde hıfzan li'l-makâl bu hurûf bi't-taleb ketb olundu yed-i tâlibe vaz' olundu tahrîran fi sâbi' aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Cemaziye'l-ahir 1031 / 29 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim bin Balı / Mustafa bin Osman / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Şaban bin Receb ve gayruhüm

[23a-01] 128 Numaralı Belge: Manisa'nın Göktaşlı Mahallesinden fevt olan Eymir'in zevce-i metrukesi ve varisesi olan Ümmü Gülsüm'ün Eymir ile nikahlanırken belirlenen dört bin iki yüz akçe mehr-i müecceli muhallefatından ibra edilmesi hükmüne dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Göktaşlı Mahallesinden fevt olan Eymir nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi Ümmü Gülsüm binti **[ ]** nâm hatun meclis-i şer'-i hatîr lazımü't-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûrun sulbiye kızı Hümaşah nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup şer'ân vekâleti sâbite olan Ahmed bin Ali mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Eymir beni tezevvüc etdikde dört bin iki yüz akçe mehr-i müeccel tesmiye olmuş idi mezbûr Eymir vefât etdikde meblağ-ı mezbûr zimmetinde kalmışdır hâlâ

muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl vekîl-i merkûm inkâr edicek mezbûre hatundan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i müsliminden Üstâd Mehmed bin Hasan ve Mehmed bin Mercan nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakika mezbûr Eymir merkûme hatunu tezevvüc etdikde dört bin iki yüz akçe mehr-i müeccel tesmiye olunup akd-i nikâh olundu husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûre hatuna meblağ-ı mezbûru küllen ve ba'zen almaduğuna ve taraf-ı şer'îden bir tarîkle müteveffâ-yı mezbûrun zimmetin ibrâ itmediğine yemîn teklîf olundukda halef-i billâh te'âlâ etdikden sonra mucebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdî işrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Cemaziye'l-ahir 1031 / 3 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hasan bin Halil / Halil bin Abdullah / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[23a-02] 129 Numaralı Belge: Manisa'nın Alan Yurt karyesinden el-Hâc Mehmed b. Abdünnebi'nin Yusuf bin Ali'ye verdiği beş bin yedi yüz elli akçe borcun vasisi olan Yunus zimmetindeki muhallefatından ibra edilmesi hükmünü içeren i'lâm.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Alan Yurt nâm karyeden el-Hâc Mehmed bin Abdünnebi meclis-i şer'-i şerîfde medîne-i mezbûrede Baba Kuyusu Mahallesinden fevt olan Yunus bin Veli nâm kimesnenin ibn-i sulbîsi Hüseyin nâm sagîrin kıbel-i şer'den vasîsi oan Yusuf bin Ali muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Yunus zimmetinde karz-ı şer'îden beş bin yedi yüz elli akçem var muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr müdde'î-i merkûm el-Hâc Mehmed'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-i müsliminden el-Hâc Abdünnebi bin Mehmed ve Veli bin Yusuf nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Yunus hâl-i hayevâtında ve kemâl-i akl ve sıhhatinde mezbûr el-Hâc Mehmed'e karz-ı şe'îden beş bin yedi yüz elli akçe deynim vardır deyü i'tirâf edip bizi işhâd eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûr el-Hâc Mehmed'e meblağ-ı mezbûru küllen ve ba'zen almaduğuna ve taraf-ı şer'den bir tarîkle müteveffâ-yı mezbûrun zimmetin ibrâ itmediğine yemîn teklîf olundukda halef-i billâh te'âlâ etdikden sonra mucebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-işrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (24 Cemaziye'l-ahir 1031 / 6 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Nebi / Germiyanî Yusuf / İsmail bin Ali / Turhan bin Satılmış / Veli bin Ali / Mustafa bin Osman ve gayruhüm

[23a-03] 130 Numaralı Belge: Manisa'nın Karahisar Mahallesinden fevt olan Kerime bt. Sefer'in beş yaşındaki oğluna intikal eden mallara el-Hâc Mehmed b. Yunus'un vasi tayin olduğuna dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Karahisar Mahallesinden fevt olan Kerime binti Sefer nâm hatunun Ali nâm sagîrin vâlidesi merkûmeden intikâl eden mâlını zabt içün bir vasî lâzım ve mühim olup sagîr-i mezbûrun cedd-i sahîhi olan el-Hâc Mehmed bin Yunus sâlih ve mütedeyyin olup her vechile sagîre enfa' olduğuna binâen vasî nasb olunup oldahî vesâyeten mezbûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte'ahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (19 Cemaziye'l-ahir 1031 / 1 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı / Mehmed bin Mustafa / Şaban bin Receb ve gayruhüm

[23a-04] 131 Numaralı Belge: Sultan Murad Han Camii Evkafı mukataalarından Dağ timarı mukataası senelik yetmiş bin akçe ile Halil b. Mahmud ve Yusuf b. Musa tasarrufunda iken Halil b. Yusuf ve Habib b. Mustafa'ya beş bin akçe ziyade ile yetmiş beş bin akçeye iltizama verildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Çaltı nâm karyeden Halil bin Mahmud ve Yusuf bin Musa nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde medîne-i mezbûrede vâki' cennet mekân firdevs-i aşyân Sultan Murad Han aleyhir'r-rahmetü ve'l-gufrân câmi'-i şerîfi evkâfı mütevellisi olan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin Ağa'nın vekîl-i şer'îsi olan Mehmed Bey ibn-i Hüseyin en-Nâzır mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip evkâf-ı mezbûre mukâta'atından Dağ timârı mukâta'ası târîh-i kitâb senesi Martı ibtidâsından sene-i tamâmına varınca yetmiş bin akçe içinden beş bin akçesi öndül altmış beş bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslîmât olmak üzere bizim iltizâmımızda iken medîne-i mezbûre sükkânından Muhtesib Halil bin Yusuf ve Habib bin Mustafa nâm kimesnelerin beş bin akçe dahi ziyâde ile kezâlik beş bin akçesi öndül yetmiş beş bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslimât olmak üzere iltizâm itmişler idi hâlâ biz dahi zi'l-yed olmağla ziyâde merkûme ile kabûl edip meblağ-ı mezbûr beş bin akçeyi yevmü'l-kıst mucebince hesâbı üzere mâh be-mâh cânib-i vakfa edâya müteahhid olup biribirimizin zimmetine lâzım gelen mâl-ı vakfa emr û kabûlü hâviye kefâletle kefîl olduk didiklerinde mukırrân-ı

mezbûrânın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârların el-mukarrun lehü'l-mezkûr Mehmed Bey bi'l-vekâle vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Cemaziye'l-ahir 1031 / 29 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed bin Yunus / Odabaşı Ali Çelebi / el-Hâc Abdi Beşe ibn-i Haydar / el-Hâc Ahmed bin Bostan

[23b-01] 132 Numaralı Belge: Sultan Murad Han Camii Evkafı mukataalarından Kafirboz timarı mukataası senelik doksan bin akçe ile Ali Beşe ibn-i Süleyman ve Hasan ibn-i Ahmed tasarrufunda iken Hüseyin b. Halil ve Halil b. Yusuf'a on bin akçe ziyade ile yüz bin akçeye iltizama verildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Kâfirboz nâm karyeden Ali Beşe ibn-i Süleyman ve Hasan ibn-i Ahmed nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde medîne-i mezbûrede vâki'merhûm Sultan Murad Han aleyhir'r-rahmetü ve'l-gufrân câmi'-i şerîfi evkâfına mütevelli olan fahrü'l-akrân Hüseyin Ağa'nın husûs-ı âti'l-beyân içün şer'ân vekîli olan Mehmed Bey ibn-i Hasan mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip evkâf-ı mezbûre mukâta'âsından Kâfirboz timârı mukâta'âsı târîh-i kitâb martı ibtidâsından tamâm sene-i mezbûra varınca bizim üzerimizde doksan bin akçeye içinden beş bin akçesi ibtidâ öndülü olup seksen beş bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslimât olmak üzere deruhte olmuş iken medîne-i mezbûreden Hüseyin bin Halil ve Halil bin Yusuf nâm kimesneler on bin akçe ziyâde ile kezâlik beş akçesi öndül olmak üzere yüz bin akçeye kabûl itdiklerinde biz dahi vakf-ı mezbûra sa'yen on bin akçe ziyâde ile yüz on bin akçeye kabûl ve iltizâm itmiş iken mezbûran Hüseyin ve Halil on bin akçe dahi ziyâde edip yüz bin akçe içinden beş bin akçesi öndül yüz on beş bin akçesi cânib-i vakfa sâfî teslimât olmak üzere iltizâm ve kabûl itmiş idi hâlâ zi'l-yed olduğumuza binâen timâr-ı mezbûru ziyâde merkûme ile kabûl edip meblağ-ı mezbûr yüz on bin akçeyi yevmü'l-kıst hesâbı üzere mâh be-mâh cânib-i vakfa edâ ve teslîme müte'ahhid olduk ve biribirimizin zimmetine lâzım gelen emr-i kabûlü hâviye kefâletle kefîl olduk didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânın minvâl-i muharrer üzere cârî olan kelâmın vekîl-i mezbûr Mehmed Bey vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Cemaziye'l-ahir 1031 / 25 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hacı Satı bin Ahmed er-Râcil / Mustafa bin Ali / Hızır bin Receb / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / İbrahim bin Balı

[23b-02] 133 Numaralı Belge: Sultan Murad Han Camii Evkafı mukataalarından Bahadırlu timarı mukataası senelik altmış bin akçe ile el-Hâc Hasan b. Ali ve Kara Mehmed b. Ali tasarrufunda iken Hüseyin Bey ibn-i Hasan ve Ahmed b. Mustafa'ya on bin akçe ziyade ile yetmiş bin akçeye iltizama verildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Bahadırlu nâm karyeden el-Hâc Hasan bin Ali ve Kara Mehmed bin Ali nâm kimesneler meclis-i şer'de medîne-i mezbûrede vâki' cennet mekân ve firdevs eşyân aşyân Sultan Murad Han aleyhir'r-rahmetü ve'l-gufrân evkâfına mütevelli olan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin Ağa tarafından husûs-ı âti'l-beyânı tasdîke şer'ân vekîli olan Mehmed bin Hasan mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip evkâf-ı mezbûre mukâta'âsından Bahadırlu timârı mukâta'âsını bin otuz bir Martı ibtidâsından sene-i tamâmına varınca altmış bin akçe içinden beş bin akçesi öndül elli beş bin akçe cânib-i vakfa sâfî teslîmât olmak üzere iltizâm itmiş iken medîne-i mezbûreden Hüseyin Bey ibn-i Hasan ve Ahmed bin Mustafa nâm kimesneler on bin akçe dahi ziyâde eyleyüb kezâlik içinden beş bin akçesi öndül altmış bin akçesi cânib-i vakfa teslîmât olmak üzere iltizâm edip biz dahi zi'l-yed olduğumuza binâen ziyâde ile merkûme dahi kabûl ve iltizâm edip meblağ-ı mezbûr altmış bin akçeyi yevmü'l-kıst hesâbı üzere mâh be-mâh cânib-i vakfa edâya müte'ahhid olduk didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârların vekîl-i merkûm tasdîk etdikden sonra meblağ-ı mezbûra Yusuf bin Hasan ve Seyyid Süleyman ibn-i Abdurrahman nâm kimesneler emr û kabûlü hâviye kefâletle kefîl olduklarında mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Cemaziye'l-ahir 1031 / 23 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ahmed / el-Hâc Satı ibn-i Ahmed / Ali Beşe ibn-i Maksûd / el-Hâc Abdulkerim ibn-i Ahmed / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[23b-03] 134 Numaralı Belge: Müteveffa el-Hâc Ali'nin kendi malının sülüsünü Gölbeyi köprüsünden Kurtoğlu Köprüsüne kadar kaldırım yapılması için vasiyet etmesi üzerine söz konusu meblağ olan on bir bin iki yüz yirmi akçenin yetersiz kalması ve gerekli olan elli bin akçenin murabahası için İmam Ali Çelebi'nin mütevelli tayin edilmesi hükmünü içeren i'lâm.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Kepeneklü nâm karye ahâlisi bi-isrihim meclis-i şer'-i şerîfe hâzırûn olup karye-i mezbûrede bundan esbak fevt olan el-Hâc Ali nâm kimesne sülüs malını Tahir Çelebi'nin Gölbeyi demekle ma'rûf mevzi'de binâ eyledüği köprüden Kurtoğlu köprüsüne varınca kaldırım binâ olunmasına vasiyyet eylemişidi lâkin bu iki köprünün

mâbeyni mesâfe-i ba'îde olmağın sülüs-i mâl on bir bin ikiyüz yirmi akçe olmağla vefâ itmeyüb belki elli bin akçe ile ancak olur meblağ-ı mezbûre içün mütevelli nasb olup mu'âmelesinden karye-i mezbûrenin imâma şiddet-i ihtiyâcı vardır imâm nasb olunup vazîfesine mülhak olunmak her vechile ücretidir deyüb ve karye-i mezbûrede alâkası olup şehirden müteredddid olan sikât hâl-i minvâl-i muharrer üzere idüğin ihbâr edip vech-i hasen idüğünde infâk itmeğin meblağ-ı mezbûra Ahmed Çelebi ibn-i Mehmed Efendi nâm kimesne kıbel-i şer'den mütevelli nasb olup meblağ-ı mezbûrun murâbahasına karye-i mezbûrenin imâmına vazîfesin edâ etmeğe tenbîh birle mâ vaka'a ketb ve sebt olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-aşer min Cemâziye'l-ûlâ li-sene 1031 (10 Cemaziye'l-ahir 1031 / 22 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Piyale Çavuş bin Abdulmennan / Yusuf Ağa bin Abdullah / Mehmed Bey ibn-i Bekir / Osman Beşe ibn-i Abdullah / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[24a-01] 135 Numaralı Belge: El-Hâc İvaz Paşa Câmi-i şerîf vakfına ait Karaköy sûkındaki hamamın kira süresinin bitmesine binaen müzayede yoluyla Süleyman b. Yusuf tarafından senelik on iki bin akçeye kiralandığına dair hüccet.

El-Hâc İvaz Paşa Câmi'-i şerîfi evkâfına mütevelli olan es-Seyyid Mehmed Çelebi bin es-Seyyid Hüseyin tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl-i şer'îsi olan Şaban bin Receb meclis-i şer'de Süleyman bin Yusuf mahzarında ikrâr edip evkâf-ı mezbûreden Karaköy sûkında vâki' hamâmın senesi tamâm olup ba'de'l-müzayede işbu Süleyman bin Yusuf on iki bin akçeye îcâr eyleyüb oldahî isticâr ve kabûl eyledi dedikde vekîl-i merkûmu mezbûr Süleyman bi'l-muvâcehe tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' kayd-ı sebt tahrîran fi gurre-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Recep 1031 / 12 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Muslihiddin Efendi bin Nurullah / Hızır Çavuş bin Ahmed / İsa bin Musa / Mustafa bin Süleyman / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[24a-02] 136 Numaralı Belge: Manisa'nın Danişmend Halil Mahallesindeki mescid-i şerifin yevmi üç akçe vazife ile görevli imamı olan Ali Halîfe'nin vefatı üzerine Süleyman Efendi ibn-i Ali'nin tayinine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Danişmend Halil Mahallesinde vâki' mescid-i şerîfin yevmî üç akçe vazîfe ile imâmı olan Ali Halîfe vefât edip yerine işbu hâfızü'l-kitâb Süleyman Efendi ibn-i Ali mahall ve müstehak ve muhtâr-ı cemâ'at olmağın vazîfe-i merkûme ile imâm nasb olunup oldahî imâmet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte'ahhid oldukdan sonra hâze'l-vesîka alâ mâ hüve'l-hakîka ber-sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe

vaz’ ve teslîm olundu lede’l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîran fî gurre-i Recebü’l-müreccb li-sene 1031 (1 Recep 1031 / 12 Mayıs 1622).

Şuhûdü’l-hâl: İbrahim Bey bin Mehmed / Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb

[24a-03] 137 Numaralı Belge: Manisa’nın Temirci karyesinden müteveffa Bekir b. Turgud’un Osman ve Kerime isimli sagir ve sagiresinin malları için kardeşleri Mehmed’in vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa’ya tâbi’ Temirci nâm karyeden fevt olan Bekir bin Turgud’un Osman ve Kerime nâm sagîr ve sagîresinin mallarını zabt ve hıfza bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın işbu hâfızü’l-kitâb sagîrân-ı mezbûrânın karındaşları Mehmed her vechile sagîrlere enfa’ olduğuna binâen kıbel-i şer’den vasî nasb olunup oldahî kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte’ahhid oldukdan sonra mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fi’l-yevmi’s-sâbi’ aşer min Cemâziye’l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Cemaziye’l-ahir 1031 / 29 Nisan 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Murad Bey bin Abdullah / Şaban bin Hüseyin / Hüseyin bin Mestan / Yusuf bin el-Hâc Sefer ve gayruhüm

[24a-04] 138 Numaralı Belge: Baba Kuyusu Mahallesinden fevt olan Mezidzâde Mehmed’e ait Kirdeci Köprüsü kurbundaki bağın zevce-i metrûkesi Saime Hatun tarafından yedi bin akçeye satın alındığını bildiren hüccet.

Medine-i Mağnisa’da Baba Kuyusu Mahallesinden fevt olan Mezidzâde Mehmed nâm kimesnenin kebîr oğlu Mustafa meclis-i şer’de müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi ve vârisesi Saime Hatun ile es-Seyyid Hamza tarafından husûs-ı âti’l-beyânı tasdîke vekîl olup Musa bin Ömer ve Şaban bin Receb şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Mehmed ibn-i el-Hâc Emrullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı mezbûrun Kirdeci Köprüsü kurbunda vâki’ iki tarafı tar’ik-i âmm ve bir tarafı Ebe Hatun bağı ile mahdûd tahmînen beş dönüm mikdâr bağı müvekkile-i mezbûre Sayime Hatuna yedi bin akçeye bey’-i bâtt ile bey’ edip meblağ-ı mezbûrun dört bin akçesini müteveffâ-yı mezbûr Mehmed’in tahrîr olunan otuz iki bin akçe muhallefâtından mezbûre hatuna intikâl eden dört bin akçe semen hissesine ve bâkî kalan üç bin akçeyi mezbûre yedinden ahz û kabz edip teslîm-i mebî’ kıldım ba’de’l-yevm zikri sebk eden bağ-ı mezbûre hatunun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıfe olsun dedikde mukırr-ı merkûm Mustafa’nın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın vekîl-

i merkûm Mehmed vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Cemaziye'l-ahir 1031 / 27 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mehmed Ali ibn-i Musa / Musa Halife ibn-i Durmuş / el-Hâc Mehmed bin Abdurrahman / el-Hâc Satı bin Ahmed / Şaban bin Receb

[24a-05] 139 Numaralı Belge: Enarlıca Mahallesinden Aişe bt. Ahmed'in zevc-i mutallakı olan Hamza'dan Ümmühan adlı sagire kızı için almış olduğu yevmi dört akçe nafakanın yeterli gelmediğinden dolayı beş akçeye yükseltilmesi talebiyle açılan davada Hamza'nın mal varlığı göz önünde bulundurularak nafakanın arttırılması hususundaki i'lâm.

Medine-i Mağnisa'da Enarlıca Mahallesinden Aişe binti Ahmed tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup şer'ân vekâleti sâbite olan babası Ahmed bin Halil meclis-i şer'e gelip bast-ı merâm edip müvekkilem mezbûrenin hacrında olup zevc-i mutallakı Hamza nâm debbâğdan olan Ümmühan nâm sagîreye bundan esbak yevmî dört akçe nafaka bahâ takdîr olunmuş idi hâlâ kaht vâki' olup nafaka-i mefrûza kifâyet itmeyüb ve mezbûr Hamza'nın yesârı dahi mukarrer olmağın bir akçe ziyâde olunması matlûbumdur dedikde mezbûr Hamza'nun yesârını bî-garaz Müslimânlar haber verdiklerinden sonra târîh-i kitâbdan sagîre-i mezbûreye yevmî beş akçe nafaka farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde istidâneye ve sarf ve hîn-i zaferde mezbûr Hamza'ya mürâca'ata izin birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî gurre-i şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Recep 1031 / 12 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Kasım Beşe ibn-i Abdullah / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb / Mustafa bin Mehmed

[24b-01] 140 Numaralı Belge: Enarlıca Mahallesinden Aişe bt. Ahmed'in zevc-i mutallakı olan Hamza'dan Saliha adlı sagire kızı için yevmi beş akçe nafaka talebinin Hamza tarafından karşılanmasına dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa'da Enarlıca Mahallesinden Aişe Hatun binti Ahmed tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup şer'ân vekâleti sâbite olan babası merkûm Ahmed bin Halil meclis-i şer'de bast-ı merâm edip hâlâ müvekkilem mezbûrenin hacrında olup zevc-i mutallakı Hamza nâm kimesneden olan Saliha nâm sagîrenin nafakasına kemâl-i ihtiyâcı vardır cânib-i şer'den nafaka-bahâ takdîr olunması matlûbumdur dedikde savb-ı şer'den

sagîre-i mezbûreye yevmî beş akçe nafaka-bahâ farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde istidâneye ve sarf ve hîn-i zaferde merkûm Hamza'ya mürâca'ata izin birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî gurre-i şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Recep 1031 / 12 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Kasım Beşe ibn-i Abdullah / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm

[24b-02] 141 Numaralı Belge: Cafer Bey ibn-i Hasan'ın Ali Çelebi ibn-i Hasan Bey'den alacağı beş bin akçenin tahsili için el-Hâc Abdi Beşe'ye havale olunması sonucu söz konusu meblağın tahsil edildiğine dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fî'l-kitâb budur ki Medine-i Mağnisa'dan Cafer Bey ibn-i Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde medîne-i mezbûrede bi'l-fi'il Yeniçeriler Zâbıtı olan hâfız-ı hâze'l-kitâb el-Hâc Abdi Beşe ibn-i Haydar muvâcehesinde ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm edip medîne-i merkûmeden Ali Çelebi ibn-i Hasan Bey nâm râcil zimmetinde sâbıkân şerîki olan Habbâz Hasan kefâletinden beş bin akçem olup ba'de's-sübût meblağ-ı mezbûru tahsîl içün merkûm el-Hâc Abdi Beşe'ye havâle olunmuş idi hâlâ mezbûr Ali Çelebi firâr ve gaybet itmeğin meblağ-ı mezbûr beş bin akçeyi zâbıt-ı mersûm el-Hâc Abdi yedinden bi't-tamâm alub kabz eyledim dedikde mukırr-ı mezkûru el-mukarrun lehü el-mesfûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Cemaziye'l-ahir 1031 / 9 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Nurullah Bey ibn-i Musa / Pir bin Çelebi el-Müderris / Tahir Çelebi ibn-i Mahmud / es-Seyyid Hasan Çelebi el-Haffâf / Şaban bin Receb / Hızır bin Receb ve gayruhüm

[24b-03] 142 Numaralı Belge: Kara Mustafalar karyesi Sultan Murad Han Câmi-i şerîfî evkâfı mukâtaasından Hüssam Bey mukâtaası dâhilinde dört yüz dönüm arâzinin mutasarrıfı Halil bin Torbalı'nın vefatından sonra Yusuf ve İsmail'e dört bin beş yüz akçeye tefvîz edildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da vâki' merhûm ve mağfûrleh Sultan Murad Han eskenehullâhu te'âlâ fî dârü'l-cinân Câmi-i şerîfî evkâfı mütevellisi olan fahrü'l-akrân Hüseyin Ağa ibn-i Abdulmennan meclis-i şer'de Marmara kazasına tâbi' Yemişli nâm karyeden Yusuf ve İsmail nâm kimesneler muvâcehelerinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip Kara Mustafalar nâm karyeden olup evkâf-ı mezbûre mukâta'âsından Hüssam Bey mukâta'âsı dâhilinde arâzi

tasarruf eden Halil bin Torbalı nâm kimesne fevt olup evlâd-ı zükûru olmayub arâzi-i merkûme mahlûle olup tapuya müstehak olmağla müteveffâ-yı mezbûrun tasarrufunda olan tahmînen dört yüz dönüm mikdârı yerin hakk-ı tasarrufunu mezbûrân Yusuf ve İsmail dört bin beş yüz akçeye tefvîz edip mukâbele-i tefvîzde olan meblağ-ı mezbûru vakf içün mezbûrân yedlerinden alub kabz eyledim ba'de'l-yevm sâir arâzisi gibi keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsunlar didiklerinde mukırr-ı mûmâ ileyhi el-mukarrun lehümâ el-merkûmân vicâhe tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis min Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (5 Recep 1031 / 16 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Mehmed bin Mustafa / Mustafa Halife el-Kayyım / Mehmed Bey en-Nâzır

[24b-04] 143 Numaralı Belge: Manisa'nın Susendraz yaylakından müteveffa İbrahim b. Ali'nin Raziye isimli sagiresinin malları için Musa b. Hüseyin vasi tayin olunduğuna dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Susendraz yaylakında fevt olan İbrahim bin Ali nâm kimesnenin sulbiye kızı Raziye nâm sagîrenin emvâlini zabt ve ahvâlini hıfza bir vasî lâzım olmağın işbu hâfızu'l-kitâb Musa bin Hüseyin nâm kimesne sâlih ve müstakîm olup her vechile sagîre-i mezbûreye enfa' olduğuna binâen kıbel-i şer'den vasî nasb olunup oldahi vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdemât-ı lâzimeyi iltizâma müte'ahhid oldukdan sonra bu hurûf ber sebîl-i temessük ketb olunup yed-i tâlibe vaz' olundu lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîran fî gurre-i şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Recep 1031 / 12 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim bin Balı / Mustafa bin Osman / Hızır bin Receb / Şaban bin Receb / İbrahim Bey ibn-i Mehmed

[25a-01] 144 Numaralı Belge: Menemen Kazası Çukur karyesinden Hüseyin b. Abdullah adlı şakinin on beş gün önce Uzun Hasanlar karyesinden Mehmed b. Memi'nin evini gece basma olayına karıştığı ve öncesinde de Kirişçiler Obasından Musa'nın eşyalarını sirkat ettiğinin itirafına dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fî'l-kitâb budur Livâ-i Saruhan'ı ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi'l-fihâm el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Süleyman Paşa dâme ikbâluhü hazretleri tarafından Mustafa Bey bin İskender meclis-i şer'-i şerîfe Menemen Kazasına tâbi' Çukur nâm karyeden Hüseyin bin Abdullah nâm kimesneyi

ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâbdan on beş gün mukaddem mezbûr Hüseyin husûs-ı cânibü'l-beyânı tav'an i'tirâf eden Veli bin Mercan nâm Arab ile ve gayrı cem'an dokuz nefer şakî ile Yurtdağı Nahiyesine tâbi' Uzun Hasanlar nâm karyeden Mehmed bin Memi nâm kimesnenin gece ile evine basıp menzilinde mevcûd olan eşyâsını ahz edip ve mezbûru hayalarından asub envâ'i işkence eylemişler ve bundan esbak Ahbiye tâifesinden Kirişciler Obası demekle ma'rûf obada sâkin Musa nâm kimesnenin evi açılub esbâbı sirkat olunmuş idi sirkat olunan esbâbın ba'zısı mezbûrun yedinde bulunmuş suâl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Hüseyin cevâbında merkûm Mehmed'in evini basmadım ve bir tarîkle haberim yokdur ve bundan esbak Fener demekle ma'rûf kimesne mezbûr Musa'nın obası yerinden iki muhattem kuşak ve bir kırmızı nakışlı yasdık buldum deyü bana verdi bendahî mezbûr Musa benimdir dimesiyle merkûma teslîm ettim dedikde mezbûr Hüseyin'in hasb-i hâli karye-i mezbûre ahâlisinden tefahhus olundukda el-Hâc Mustafa bin Mehmed ve Halil bin İbrahim ve Mustafa bin Mehmed ve Hızır bin Mehmed ve Bekir bin Hamza ve Ahmed bin Ali ve Mehmed bin Ahmed ve Hasan bin Torbalı ve Süleyman bin Mahmud ve Mehmed bin Veli ve Ahmed bin Hüseyin ve Mehmed bin Haydar ve sâirleri fi'l-hakîka mezbûr Hüseyin şakî ve harâmzâdedir lâzım gelirse nefsine kefîl olmazız kendü hâlinde değildir didiklerinden sonra mezbûr Hüseyin'in mu'takı Hızır bin Nebi dahi fi'l-hakîka mezbûr Musa'nın bundan esbak evi olup esbâbı sirkat olunmuşidi merkûmun eşyâ-yı mesrûkasından mezbûr Hüseyin iki muhattem kuşak ve kırmızı nakışlı bir yasdık çıkarub bana Fener nâm kimesne verdi deyü merkûma teslîm dedikde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn min Cemâziye'-ahire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (29 Cemaziye'l-ahir 1031 / 11 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ali bin Mustafa / Mustafa bin Hızır / Mehmed bin Abdurrahman / Murad Beşe bin Abdullah / Şaban bin Receb

[25a-02] 145 Numaralı Belge: Sultan Câmi-i Mahallesinden müteveffa Şeyhzâde Mustafa'nın sulbiye kızı Emine'nin hissesisine düşen meblağı kebir oğlu Mehmed Çelebi'nin vermekten imtinâ etmesiyle açılan davada Emine'ye otuz bin akçe vermek suretiyle sulh ettiklerine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa mahallâtından Sultan Câmii Mahallesinden vefât eden Şeyhzâde Mustafa'nın sulbiye kızı Emine nâm bâliğa tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîl olup vekâleti el-Hâc Bayram bin İvaz ve el-Hâc Abdulkerim bin Ahmed şehâdetleri ile sâbite olan Ahmed Çelebi ibn-i Mehmed Efendi meclis-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrun kebîr oğlu

Mehmed Çelebi mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf edip müvekkilem mezbûre Emine müteveffâ-yı merkûmun muhallefâtı tahrîr olunduğu hînde zuhûr eden alâ mâ farazallâhi te'âlâ kendüye âid olan hisse-i şer'iyesin alub mahalle-i mezbûrede olan evden ve sâir akâr ve zimem-i nâsda olan meblağdan âid olan hissesin taleb eyledikde mezbûr Mehmed Çelebi hisse-i şer'iyesin edâdan imtinâ' etmekle beynlerinde münâza'ât-ı kesîre vâkı'a olmuşidi el-hâletü hâzihî muslihûn tavassut edip tehârüc tarîkiyle müvekkilem mezbûreye otuz bin nakid akçe vermek üzere sulh eylediler oldahî sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr otuz bin akçeyi mezbûr Mehmed Çelebi yedinden meclis-i sulhda alub kabz edip husûs-ı mezbûra müte'allik olan da'vâdan mezbûr Mehmed Çelebi'nin zimmetine ibrâ ettim dedi dedikde vekîl-i merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr Mehmed Çelebi vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (2 Recep 1031 / 13 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Çavuşzâde Ali Çelebi el-Müsta'id / Musli Çelebi ibn-i Ali / Ömer bin Carullah / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Murteza Halife bin Hüsrev / Çırak Mustafa Bey / Şaban bin Receb

[25a-03] 146 Numaralı Belge: Vebâ olan Pandeli veled-i Nikola'nın vefatından sonra muhallefatını kardeşi Menol'a devrettiğini bildiren hüccet.

Hazîne-i âmireden olup hâlâ medîne-i Mağnisa'da merhûme Sultan Câmi'nin vakıf bostânında bostâncı olup mat'ûn olan Pandeli veled-i Nikola nâm zimmî meclis-i şer'de işbu hâfızü'l-kitâb Menol veled-i Nikola nân zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm **[ ]** mezbûr Menol benim li-eb ve ümm karındaşım olup mezbûrdan gayrı vârisim yokdur verâsetim mezbûr Menol'a münhasıradır eğer bi-kazâillâhi te'âlâ fevt olur isem bir mâi velence ve beş yüz nakid akçem var techîz ve tekfînimde ziyâdesin alub kabz eylesün dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm vicâhen tasdîk edicek mâ vak'a kayd şûd hurrire fi't-târîhi'l-mezbûr li-sene 1031

Şuhûdü'l-hâl: Piyale bin Abdullah / Rıdvan bin Abdullah / Kasım bin Abdullah / Şaban bin Receb

[25b-01] 147 Numaralı Belge: Eflâk asıllı Rıdvan b. Abdullah adlı kölenin sâhibi bilinmemesi üzerine sûk-ı sultânîde duyurusu yapıldıktan sonra günlük onar akçe nafaka karşılığı Mehmed Bey'e teslim edilmesi ve Mehmed Bey'in de müddet-i örfiyesi biten kölenin satışına izin verilmesine dair i'lâm.

Mahrûse-i Mağnisa ve tevâbi'inden beytü'l-mâl-i âmme ve hassa ve mâl-ı maksûd mukâta'ası âmili olan Mehmed Bey meclis-i şer'-i şerîfe gelip takrîr-i kelâm edip sene-i ihdâ ve selâsîn ve elf Rebiü'l-evvelinin on dördüncü gün sicill-i mahfûza yâva kayd olunan işbu orta boylu açuk kaşlu kumral sakallu koyu elâ gözlü Eflâkıyyü'l-asl Rıdvan bin Abdullah nâm gulâm-ı âbıkın sâhibi nâ-ma'lûm olup sûk-ı sultânîde nidâdan sonra yevmî onar akçe nafaka ile târîh-i mezbûrda bana teslîm olunmuş idi hâlâ müddet-i örfiyyesi tamâm oldu bey' men yezîd olunup mîrî içün bey' olunmasına izin taleb iderim deyücek fi'l-vâki' sicill-i mahfûza nazar olunup târîh-i mezbûrdan bu ana gelince yüz günden mütecâviz bulunub bi hasebi'l-kânûn mîrî içün teb'a-i emîn mezbûr Mehmed Bey'e izin birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene 1031 (28 Cemaziye'l-ahir 1031 / 10 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Çelebi bin Mehmed / Mehmed Halife ibn-i Mustafa / Mehmed Çelebi bin Mustafa / Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Osman

[25b-02] 148 Numaralı Belge: Veba olan Agusto veled-i Munyos'un vefatından sonra muhallefatını kardeşi Yorgi'ye devrettiğine dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki Cezîre-i Sakız sükkânından olup hâlâ medîne-i Mağnisa'da vâki' Abdullah Ağa bostanında bağbân olan Agusto veled-i Munyos nâm mat'ûn meclis-i şer'-i şerîfe gelip işbu hâfızü'l-kitâb Yorgi veled-i Munyos nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf edip mezbûr Yorgi benim li-eb ve ümm karındaşım olup verâsetim mezbûr Yorgi'ye münhasıradır be-kâzaullâh-i teâlâ maraz-ı mezbûrdan mürd olur isem mezbûrdan gayrı vârisim yokdur muhallefâtı mezbûr Yorgi vaz'-ı yed eyle**[**sün**]** dedikde mukırr-ı merkûm el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (7 Recep 1031 / 18 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Osman / Şaban bin Receb / Hızır bin İlyas ve gayruhüm

[25b-03] 149 Numaralı Belge: Sultân Câmi'i bostanında bağbân olan Yani veled-i Şino'nun yanında senelik üç yüz akçe ile çalışan Yani veled-i Mihal'in bahsi geçen tarihe kadar bütün alacaklarını tahsil ettiğine dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki Cezîre-i Sakız'dan olup bi'l-fiil medîne-i Mağnisa'da sâkin Yani veled-i Mihal nâm zimmî meclis-i şer'de Sultân Câmi'i bostanında bağbân olan Yani veled-i Şino nâm zimmi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip mezbûr bağbân Yani'ye beher sene üçer yüz akçe ücret ile hıdmet itmiş idim târîh-i kitâba gelince cümle işleyen ücretimi mezbûr yedinden aldım ve zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım bâkî kalmadı dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan kelimâtı el-mukarrun lehü'l-mezkûr Yani vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (6 Recep 1031 / 17 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ömer Çavuş ibn-i Murad / el-Hâc Abdi Bey er-Râcil / Nasuh Çelebi ibn-i Hüseyin / Hızır bin Receb

[25b-04] 150 Numaralı Belge: Güzelcehisar kazasından el-Hâc Sefer b. Nasûh'un Mehmed Ağa ibn-i Hüseyin'den on iki bin akçeye bir katır aldığı ve Dede Bey ibn-i Mehmed'in el-Hâc Sefer'e kefil olduğunun tescili talebine dair açılan davada Dede Bey'in itirafını içeren hüccet.

Medine-i Mağnisa'da sâkin dergâh-ı ma'delet penâh müteferrikalarından fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa ibn-i Hüseyin mahfil-i kazâda Güzelcehisar kazasında sâkin Ecnebiye tâifesinden Uzun Kavak demekle ma'rûf el-Hâc Sefer bin Nasûh ile kasaba-i Güzelcehisar'dan Dede Bey ibn-i Mehmed nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarlarında takîr-i kelâm edip mezbûr el-Hâc Sefer'e on iki bin akçeye bir re's katır bey' edip meblağ-ı mezbûr on iki bin akçeye mezbûr Dede Bey emr ve kabûlü hâvîye kefâlet ile kefîl olmuşdur suâl olunup takrîrleri sicîl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr el-Hâc Sefer fi'l-hakîka müşârün-ileyh Mehmed Ağa'dan on iki bin akçeye bir re's katır iştirâ eyledim mezbûr Dede Bey dahi benim emrim ile meblağ-ı mezbûra kefîl oldu deyüb merkûm Dede Bey dahi suâl-i muharrer üzere kefâletini i'tirâf itmeğin hıfzan li'l-makâl bu hurûf ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (6 Recep 1031 / 17 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed bin Osman / Kavâf Mustafa Bey bin Abdullah / Haydar Bey ibn-i Abdullah / Mustafa bin Osman / Şaban bin Receb

[26a-01] 151 Numaralı Belge: Şeyh Mehmed Çelebi ibn-i Ahmed Efendi'nin kölesi olan Rıdvan bin Abdullah hayatta iken Mağnisa kalesi mustahfızlarından Arslan veled-i Durmuş'dan bin yüz elli akçeye bir merkeb ve altı yüz akçeye on iki ölçek arpa satın alması ve vefatından sonra söz konusu alacağını varisi Şeyh Mehmed Çelebi'den talep ettiğine dair açılan davada şahitlerin de şehadetiyle icabın yerine getirilmesi hükmünün yer aldığı i'lâm.

Medine-i Mağnisa kal'ası mustahfızlarından Arslan veled-i Durmuş nâm zimmi meclis-i şer'-i şerîfde Şeyh Mehmed Çelebi ibn-i Ahmed Efendi mahzarında takrîr-i da'vâ edip mezbûr Şeyh Mehmed Çelebi'nin mu'takı olup karye-i Düğlek'den vefât eden Rıdvan bin Abdullah nâm kimesneye hâl-i hayevâtında bin yüz elli akçeye bir re's merkeb ve altı yüz akçeye on iki ölçek arpa bey' eylemiş idim mezbûr Rıdvan huzûr-ı müslimînde merkeb ve arpa bahâsından bin yedi yüz elli akçe deynim vardır deyü i'tirâf eylemiş idi hâlâ mezbûr Rıdvan fevt olup verâseti mezbûr Şeyh Mehmed Çelebi'ye münhasıra olmağla meblağ-ı mezbûru muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl akîbü'l-inkâr müdde'î-i mezkûrdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Mahmud Beşe İbn-i Mustafa ve el-Hâc Fazıl bin Yusuf nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Rıdvan hâl-i hayevâtında bizim huzûrumuzda merkûm Arslan Bey yüz elli akçe merkeb bahâsından ve altı yüz akçe arpa bahâsından cem'an bin yedi yüz elli akçe deynim vardır dedi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle olduktan sonra gıbbe't-tahlîfü'ş-şer'iyye mûcebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene 1031 (6 Recep 1031 / 17 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Mustafa / İbrahim bin Balı / Mustafa bin Osman / Şaban bin Receb

[26a-02] 152 Numaralı Belge: Hasan Çelebi ibn-i el-merhûm Mahmud Efendi el-Müteferrika'ya ait Nif Çayı Köprüsü kurbundaki mülk değirmeni Sultan Murad Hân müderrisi Abdulbaki Efendi Hazretleri'ne yüz yirmi dört bin beş yüz fıddî-i Osmânî akçeye satışına dair hüccet.

Mahrûse-i Mağnisa sâkinlerinden Hasan Çelebi ibn-i el-merhûm Mahmud Efendi el-Müteferrika meclis-i şer'de medîne-i mezbûrede vâki' merhûm ve mağfûr-leh Sultan Murad Hân müderrisi a'lemü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Abdulbaki Efendi Hazretleri muvâcehesinde

ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î edip Yengi Nahiyesinde Nif Çayı Köprüsü kurbunda nehr-i mezbûr suyu ile dâir tahdîd ve tavsîfden müstağnî olup Defterdâr Mahmud Efendi Değirmeni demekle ma'rûf ve meşhûr beyt-i vâhidde dört göz mülk değirmenimi müşârun-ileyh Efendi hazretlerine yüz yirmi dört bin beş yüz nakd-i râyic fi'l-vakt fıddî-i Osmânî akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledim ba'de'l-yevm zikri sebk eden değirmen müşârün-ileyh hazretlerinin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mûmâ-ileyh vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' kayd şûd tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (8 Recep 1031 / 19 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Abdî Çelebi bin Memi el-Müsta'id / Talib Çelebi bin Abdusselam el-Müsta'id / Ahmed Çelebi bin Mehmed Efendi / Yusuf Ağa bin Abdülmennan / Hüseyin Çelebi bin Mustafa / İbrahim bin Balı / el-Hâc Mehmed bin Maden Çavuş / Süleyman Halife bin Yahya el-İmam / el-Hâc Mehmed bin Mustafa / el-Hâc Mahmud Çelebi bin el-Hâc Yasin el-müezzin

[26a-03] 153 Numaralı Belge: Manisa'nın Sertulanlu karyesinden müteveffa Mustafa'nın Yusuf ve Aişe adlı sagîr ve sagîresine vasi olan validelerinin fevt olması üzerine sagîrân-ı merkûmânın büyük vâlideleri Döne bt. Yusuf'un vasi tayin olduğuna dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Sertulanlu nâm karyeden olup bundan esbak fevt olan Mustafa nâm kimesnenin Yusuf ve Aişe nâm sagîr ve sagîresine kıbel-i şer'den mansûbe vasîleri olan vâlideleri **[ ]** nâm hatun fevt olup ve yine bir vasî lâzım ve mühim olmağın sagîrân-ı merkûmânın büyük vâlideleri Döne binti Yusuf nâm hatunun müstakîme ve sagîrelere nâfi'a olduğuna binâen vasî nasb olunup oldahî vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte'ahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (9 Recep 1031 / 20 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Satılmış Bey ibn-i Ali / Ahmed bin Bayram / Veli bin Bayram / Musa Beşe ibn-i Yusuf / el-Hâc Satı bin Ahmed ve gayruhüm

[26b-01] 154 Numaralı Belge: Ahmed Paşalı karyesinde fevt olan Hızır Bey'in varisi olmaması sebebiyle miri için satılan çiftliği, beş adet su sığırı, iki adet kara sığırı, bir dönüm bağı ve altmış dönüm hasada gelmiş arpa ve buğdayını Sultan Murad Han medresesi müderrisi olan Abdulbaki Efendi'ye on sekiz bin iki yüz akçeye satışına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da bi'l-fiil beytü'l-mâl âmme ve hassa emîni olan Muhammmed Ağa tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîl olup nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan Behram bin Abdullah meclis-i şer'de medîne-i mezbûrede vâki' merhûm ve mağfûr-leh Sultan Murad Han binâ eyledüği medrese-i celîlede müderris olan a'lemü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn efzâlü'l-fuzelâi'l-müdakkikîn Abdulbaki Efendi Hazretleri âti'z-zikri tasdîke vekîl-i şer'isi olan Abdi Çelebi bin Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip medîne-i mezbûreye tâbi' Ahmed Paşalı nâm karyede fevt olan Hızır Bey zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayub muhallefâtı cânib-i mîrîye âid ve râci' olup mîrî içün bey' olunması lâzım gelmeğin karye-i mezbûrede vâki' inde'l-ahâli ve'l-cirân malûmü'l-hudûd olan beş bâb saz örtülü evi müştemil olan çiftliği ve beş re's su sığırı ve iki re's kara sığır ineklerini ve yine karye-i mezbûre kurbunda inde'l-ahâli ve'l-cirân malûmü'l-hudûd olan bir dönüm mikdârı bağla ve yine karye-i mezbûre kurbunda inde'l-cirân malûmü'l-hudûd altmış dört dönüm mikdârı yere zer' olunup hâlâ hasâda gelmiş arpa ve buğdayını safka-i vahde ile müşârün-ileyh Abdulbaki Efendi'ye emânet-i mahkiyyem hasebiyle on sekiz bin iki yüz nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledim ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Behram Bey'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Abdi Çelebi vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-âşir min Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (10 Recep 1031 / 21 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hamza Efendi ibn-i Halil / el-Hâc Satı bin Ahmed / Şaban bin Receb / İbrahim Bey bin Mehmed / Mustafa bin Abdi / Hızır bin İlyas / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm

[26b-02] 155 Numaralı Belge: Hüsrev Ağa Mahallesinden Aişe Hatun ibnet-i Mehmed'in Fatıma bt. Abdullah adlı Arab câriyesini âzat ettiğini bildirir hüccet.

Medine-i Mağnisa hamâha'llâhu teâlâ ani'l-bâsâ mahallâtından Hüsrev Ağa Mahallesinden fahrü'l-muhadderât Aişe Hatun ibnet-i Mehmed tarafından husûs-ı âtî'l-beyânı ikrâra vekîl olup İbrahim bin Ali ve Ahmed Çelebi ibn-i Hürrem şehâdetleri ile vekâleti sâbite

olan zevci Mustafa Çelebi ibn-i Nasuh meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde takrîr-i kelâm edip müvekkilem merkûme Aişe Hatun işbu hâzıre-i bi'l-meclis olan uzun boylu ve açuk kaşlu ve kara gözlü ve üst dudağının sol tarafında hâl-i hamsi(?) olan Mantariyetü'l-asl(?) Fatıma binti Abdullah nâm milk-i Arab câriyesini hasbeten lillâhi'l-azîm ve tâliben li-sevâbihi'l-cesîm mâlından âzâd ve kayd-ı rıkkatinden ihrâc ve itlâk edip ba'de'l-yevm sâir harâir-i asliyyât gibi hürre olup fezâ-yı hürriyetde sâlimü'l-bâl olunsun dedi yedine hüccet verin dedikde vekîl-i merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârı el-mukarrun lehü'l-mezbûre Fatıma talebiyle ketb ve terkîm ve yedine vaz' ve teslîm olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehr-i Recebü'l-ferd li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Recep 1031 / 22 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Piyale bin Abdullah / Hasan bin Mustafa / Musli ibn-i el-Hâc Sefer / İbrahim Bey bin Mehmed / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb

[26b-03] 156 Numaralı Belge: Manisa'nın Ermeniler Mahallesinden mürd olan İri veled-i Hatar adlı Ermeni'nin muhallefatı Zevcesi Menefşe, kızları Meryem ve Nilüfer ile kız kardeşi Gevher'e intikal etmişken Menefşe'nin Gevher'e düşen bir dönüm bağı zabt ettiğine dair açılan davada Gevher'e ait hissenin edası ve teslimini hükmeden i'lâm.

Medine-i Mağnisa zeylinde vâki' Ermeniler Mahallesinden bundan evvel mürd olan İri veled-i Hatar nâm Ermeni'nin kız karındaşı ve vârisesi Gevher nâm zimmiye tarafından vekîl olup vekâleti şer'ân sâbite olan Murad veled-i Devletyar nâm Ermeni meclis-i şer'de mürd-i merkûmun zevce-i metrûkesi ve vârisesi Menefşe binti Şehruz tarafından dahi husûs-ı âti'-l beyân içün vekîl olup şer'ân vekâleti sâbite olan Züfer veled-i Tator nâm Ermeni mahzarında takrîr-i da'vâ edip merkûm İri'nin verâseti müvekkilem hemşîresi mezbûre Gevher'e ve zevcesi mezbûreye ve sulbiye kızları Meryem ve Nilüfer'e münhasıra olup muhallefâtın semeni zevcesine sülüsânı kızları merkûmtâya remâ-i bâkisi hemşiresi mezbûreye intikâl itmiş iken mezbûre Menefşe Kirdeci Köprüsü kurbunda vâki' bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı el-Hâc Mustafa Bağı ve bir tarafı Şavuk Ermeni Bağı ve bir tarafı Emir Bey Bağı ile mahdûd tahmînen bir dönüm mikdâr bağı fuzûli zabt edip müvekkilem âid olan hisse-i şer'iyesini vermede muhâlefet ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl vekîl-i merkûm Zukar fi'l-hakîka mezbûrun müvekkilesi Gevher bint-i Behruz merkûm İri'nin kız karındaşıdır verâseti mezbûreye ve zevcesi müvekkilem mezkûre Menefşe'ye ve kızları merkûmatâya münhasırdır deyü i'tirâf itmeğin

zikri sebk eden bağdan merkûme Gevher'e âid olup hisse-i şer'iyesini edâ ve teslîme hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (28 Cemaziye'l-ahir 1031 / 10 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Süleyman bin Ahmed / İbrahim / Şaban bin Receb / Safer veled-i Murad

[27a-01] 157 Numaralı Belge: Manisa'nın Kadı karyesi sükkanından müteveffa Cafer'in Mustafa adlı sagîrinin mallarına vâlidesi Fatıma bt. Süleyman'ın vasi tayin olduğuna dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Kadı Karyesi sükkânından olup fevt olan Cafer nâm kimesnenin ibn-i sulbîsi Mustafa nâm sağîrin tesviye-i umûru içün bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın işbu bâ'iseyi'l-kitâb sagîre-i mezbûrenin vâlidesi Fatıma binti Süleyman nâm hatun saliha ve mütedeyyine ve sagîre nâfi'a olduğuna binâen kıbel-i şer'den vasî nasb olunup oldahî vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i l'azimesin iltizâma müte'ahhide oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi evâil-i şehr-i Recebü'l-ferd li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Musli Bey ibn-i el-Hâc Seydi / Mustafa Halife ibn-i Mehmed el-İmâm / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[27a-02] 158 Numaralı Belge: Manisa'nın Çaprastlar-ı Kebîr Mahallesinden vefât eden Ali Çelebi b. Bekir Bey'in verâsetinin vâlidesi Fatıma Hatun ibnet-i el-Hâc Yahyâ'ya, zevcesi Kerime Hatun ibnet-i Ömer'e ve kardeşleri Mehmed Çelebi ve el-Hâc Mustafa Çelebi'ye münhasıra oldukdan sonra Mehmed Çelebi'nin kendi hissesi olan ¼ hissesini tehârüc-i şer'î tarîki ile yirmi iki bin akçeye diğer hissedarlara devrettiğine dair hüccet.

Budur ki Medine-i Mağnisa'da Çaprastlar-ı Kebîr Mahallesinden vefât eden Ali Çelebi bin Bekir Bey nâm kimesnenin verâseti vâlidesi Fatıma Hatun ibnet-i el-Hâc Yahyâ ve zevcesi Kerime Hatun ibnet-i Ömer'e ve li-ebeveyn karındaşları Mehmed Çelebi ve el-Hâc Mustafa Çelebi'ye münhasıra oldukdan sonra Mehmed Çelebi mahfil-i kazâda mezbûrûn el-Hâc Mustafa ve Fatıma ve Kerime mahzarlarında ikrâr-ı tav'ı edip müteveffâ-yı mezbûrun bana ırs-i şer'le yirmi dört sehmden yedi sehm hisse intikâl itmiş idi el-hâletü benden zikr olunan yedi sehm hisse-i ırsiyyem içün tehârüc-i şer'î tarîki ile yirmi iki bin akçeye sulh olup bedel-i sulh olan yirmi iki bin akçeyi yedlerinden bi't-tamâm ahz û kabz eyledim min ba'd eğer

nükûd ve eğer esâs-ı büyût ve eğer arûzdur muhallefât müteveffâ-yı mezbûrda dahl ve alâkam kalmamışdır dedikde mukırr-ı merkûm Mehmed Çelebi Bey minvâl-i muharrer üzere sudûr eden ikrârın el-mukarrun lehümü'l-merkûmûn vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd-ı tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşer şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Recep 1031 / 24 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Aşçı Mustafa Bey / Seyyid Hüseyin bin Ali el-Habbâz / Hüseyin bin Ali el-Habbâz / el-Hâc Mehmed bin Süleyman Haddâd / Kapucu Çelebi bin Hasan el-Haffâf / İbrahim Bey bin Mehmed / Hızır Baba ve Kadri bin Satılmış / Şaban bin Receb / Mustafa bin Osman ve gayruhüm

[27a-03] 159 Numaralı Belge: Manisa'nın Çaprastlar-ı Kebîr Mahallesinden Fatıma ibnet-i el-Hâc Yahya'nın babasından kalan mülk menzil ve iki dükkanın yangında yandıktan sonra yine kendi parasıyla bina ettiğinden dolayı Kerime Hatun ibnet-i Ömer, Mehmed Çelebi ve el-Hâc Mustafa Çelebi'nin bu mülkler üzerinde herhangi bir hakları olmadığının tesciline dair açılan davada kardeşlerinin itirafıyla mülk üzerinde herhangi bir hakları olmadığının beyanını içeren hüccet.

Budur ki Medine-i Mağnisa'da Çaprastlar-ı Kebîr mahallesinde fevt olan Ali Çelebi bin Bekir nâm kimesnenin vârisi olan li-ebeveyn karındaşları olan Mehmed Halil ve el-Hâc Mustafa Çelebi ve zevce-i metrûkesi ve vârisesi Kerime binti Ömer meclis-i şer'de vâlideleri hâfızatü hâze'l-kitâb Fatıma ibnet-i el-Hâc Yahya nâm hatun mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip medîne-i mezbûre esvâkından Balık pazarı kurbunda vâki' kıbleten Birgili Mehmed ve Hallâc Hacı dükkânları ve şarken İbrahim Çelebi bin Halil ve Seyyid Mehmed Halil bin es-Seyyid Hüseyin Çelebi dükkânları ve şimâlen ve garben tarîk-i âmm ile mahdûd üç bâb tahtânî ve üç bâb fevkânî kiremit örtülü odaları ve havlusu müştemil olan mülk menzil ve zikr olunan odalara muttasıl bir bâb bakkâl dükkânı ve bir bâb berber dükkânı cemî'-i tevâbı' ve levâhıkı ile vâlidemiz mezbûre Fatıma hatunun babasından müntakil mülkü iken zikr olunan odalar ve dükkânlar ateşe yandıkda karındaşımız mezbûr Ali Çelebi vâlidemiz merkûmenin kendi akçesiyle mezbûre içün binâ ediverdi zikri sebk eden odalar ve dükkânlar vâlidemizin mülküdür müteveffâ-yı mezbûrun ve bizim alâkamız yokdur didiklerinde mukırrûn-ı mezbûrûnun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârların el-mukarrun lehâ el-mezbûre Fatıma vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi't-târîh-i mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrûn.

[27a-04] 160 Numaralı Belge: Abdulbaki Çelebi ve kardeşi Hasan Baki Ağa'ya ait olan Nif Çayı köprüsü kurbundaki değirmenin Abdulbaki Çelebi'nin vefatından sonra Hasan Baki Ağa'nın mezkur değirmenin hisselerini almak için kendisine ait olan bir çiftlik, yirmi baş camus, bir baş kısrak ve çiftliğe yakın bir arâziyi müteveffanın diğer varisleri olan zevci Mahinev binti Abdullah, çocukları Mehmed, Meryem ve Aişe'ye devrettiğine dair hüccet.

Bundan mukaddem vefât eden Abdulbaki Çelebi ibn-i el-Merhûm Mahmud Efendi nâm kimesnenin li-üm karındaşı Mehmed ve kız karındaşları Meryem ve Aişe nâm sagîrelerin babaları olup ve müteveffâ-yı mezbûrun vâlidesi Mahinev binti Abdullah nâm hâtunun zevci ve tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup Musa Efendi el-Mülâzım ve Nuh bin Murad şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan umdetü'l-kudât Yusuf Efendi bin Hamza meclis-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrun li-eb er karındaşı olan işbu hafızü'l-kitâb Hasan Baki Ağa muvâcehesinde velâyeten ve vekâleten ikrâr ve i'tirâf edip Nif Çayı demekle ma'rûf nehrin köprüsü kurbunda nehr-i mezbûr suyu ile dâir Müfettiş Değirmeni demekle meşhûr olup el-ân mezbûr Hasan Ağa'nın yedinde olan değirmende mezbûr Abdulbaki Çelebi'nin dahi hissesi olup vefât etdikde mezbûr Hasan Baki Ağa ile merkûme Mahinev'e ve zikr olunan sagîrelere intikâl itmişdi öyle olsa hisse-i merkûmeyi vekâlet ve velâyetim hasebiyle merkûm Hasan Baki Ağa'ya verüb mu'âmelesinde mezbûr Hasan Ağa'nın karye-i Kirizman'da vâki' bir tarafı İbrahim Ağa mülkü ve bir tarafı Mehmed mülkü ve bir tarafı Kapucu mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile **[27b-160. Belgenin devamı]** mahdûd olan çiftliğini ve yirmi re's camus ve bir re's doru tülü kısrakını ve çiftlik-i merkûm kurbunda tasarrufunda olan arâzisini sipâhî ma'rifetiyle mezbûre Mahinev Hatun ile isimleri mestûr olan sagîrler içün alub kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan değirmende mezbûrların alâkaları kalmadı tamâmen merkûm Hasan Baki Ağa'nın mülk-i mahzıdır dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî **[***olan***]** ikrârın el-mukarrun lehü'l-mesfûr Hasan Baki Ağa vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu ki el-hâce müzekkir-i mâ-cerâ mübeyyin-i bâ-mâzi ola tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (4 Recep 1031 / 15 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Abdi Çelebi bin Memi el-Müsta'id / Talib Çelebi bin Abdusselam el-Müsta'id / Ahmed Çelebi bin Mehmed Efendi / Hüseyin Çelebi bin Mustafa / el-Hâc Mehmed bin Maden Çavuş / Süleyman Halife bin Maden Çavuş / el-Hâc Mehmed bin Mustafa / el-Hâc Mahmud Çelebi bin el-Hâc Yasin el-Müezzin / Osman Beşe ibn-i Abdullah ve gayruhüm

[27b-01] 161 Numaralı Belge: Manisa'nın Balıklu karyesinden müteveffa Bayram b. Yusuf zevc-i metrûkesi olan Halime binti Osman'ın Ümmi, Rahime ve Esma adlı sagire kızları için yevmi üçer akçe nafaka talebine dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Balıklu nâm karyede fevt olan Bayram bin Yusuf nâm müteveffânın zevce-i metrûkesi işbu hâfızu'l-kitâb Halime binti Osman nâm hatun meclis-i şer'-i kavîmde takrîr-i kelâm edip hacr ve terbiyemde olan Ümmi ve Rahime ve Esma nâm sagîrelerin nafaka ve kisvesine kemâl mertebe ihtiyâç vardır kıbel-i şer'den nafaka-bahâ farz ve takdîr olunması matlûbumdur dedikde târîh-i kitâbda yevmî üçer akçe nafaka-bahâ farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde vakt-i zarûretde istidâneye ve sarfa hîn-i zaferde mürâca'ata izin birle bu hurûf ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (4 Recep 1031 / 15 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdurrahman bin Mehmed / Şaban bin Receb / İbrahim Bey bin Mehmed ve gayruhüm

[27b-02] 162 Numaralı Belge: Manisa'nın Palamud nâhiyesi Adil Obasından müteveffa Ramazan bin Bestan'nın Sefer ve Hanım adlı sagîr ve sagîresinin mallarına vasi olan vâlidesi Fatıma'nın fevt olmasıyla yerine Hasan b. Halil'in vasi tayin olduğuna dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Palamud nâhiyesinde vâki' Adil Obasından olup fevt olan Ramazan bin Bostan nâm kimesnenin Sefer ve Hanım nâm sagîr ve sagîresinin kıbel-i şer'den mansûbe vasîleri olan vâlideleri Fatıma fevt olup yerine bir vasî lâzım olup işbu sâhibü'l-kitâb Hasan bin Halil nâm kimesne sâlih ve müstakîm ve sagîrân-ı mezbûrâna nâfi' olup vasî nasb ve ta'yîn olup oldahî vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Recep 1031 / 26 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şaban bin Receb / Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[27b-03] 163 Numaralı Belge: Manisa'nın Kara Yunus Mahallasinden Firdevs bt. Ahmed'e kardeşi Musli'den intikal eden bir ocak erkek incir ağacının el-Hâc Nimetullah Halife'ye iki yüz akçe karşılığı satışına dair hüccet.

Menemen kazâsına tâbi' Tolu nâm karyeden olup hâlâ medîne-i Mağnisa'da Kara Yunus Mahallasinde sâkine Firdevs binti Ahmed nâm hatun meclis-i şer'de hâfız-ı hâze'l-

kitâb el-Hâc Nimetullah Halîfe ibn-i el-Hâc Ömer mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip karye-i mezbûrede Ahmed Çelebi Bey mülküne karîb yerde karındaşım Musli'den ırs-i şer'le intikâl eden bir ocak erkek incir ağacını merkûm el-Hâc Nimetullah Halife'ye iki yüz nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırre-i mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Recep 1031 / 28 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Halil ibn-i Musa / Mehmed Çelebi bin Hasan Hoca / Süleyman bin Ahmed / Hasan bin Durmuş / el-Hâc Hasan bin el-Hâc Sadık ve gayruhüm

[28a-01] 164 Numaralı Belge: Germiyân Sancağı Geyikli kasabasından Sefer b. Kalender'in on yedi yıl önce başka bir yere giderken zevci Kerime bt. Mustafa'yı talâk-ı selâse ile boşaması ve bunun üzerine Kerime'nin bir başkası ile evlenmesi üzerine açılan davada şahitlerin şehadeti ve talakın ispatıyla hükmün icabına dair i'lâm.

Germiyân Sancağında Geyikli nâm kasabadan Sefer bin Kalender nâm kimesne mahfil-i kazâdan medîne-i Mağnisa sâkinelerinden Kerime binti Mustafa nâm hatunu ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan esbak mezbûre Kerime Hatun benim zevcim olup ben âher diyârda iken nefsini âhere tezvîc itmiş suâl olunsun ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûre Kerime Hatun cevâbında fi'l-hakîka merkûm Sefer benim zevcim idi lâkin târîh-i kitâbda on yedi sene mukaddem mezbûr Sefer müteveccih-i diyâr-ı âher oldukda beni talâk-ı selâse ile mutallîk eyledi dedikde mezbûr Sefer husûs-ı merkûmu inkâr edicek mezbûre hatundan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Osman bin Ferhad ve Ramazan ibn-i Ahmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka târîh-i kitâbda on yedi sene mukaddem mezbûr Sefer âhere müteveccih oldukda zevcesi merkûme Kerime'yi bizim huzûrumuzda talâk-ı selâse ile mutallîk eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mûcebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Recep 1031 / 22 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Kara Mehmed bin Hızır / Şaban bin Bayram / Bostancı Hasan bin Halil / Hızır bin Şehriban / İbrahim bin Balı / Receb ibn-i Hızır ve gayruhüm

[28a-02] 165 Numaralı Belge: Veli bin Memi'nin İshak Çelebi b. Mehmed Bey'den elli bin akçe alacak davasından fariğ olduğunu bildirir hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa sükkânından Veli bin Memi nâm habbâz mahfil-i kazâda işbu hâfizü'l-kitâb İshak Çelebi bin Mehmed Bey nâm şâbb-ı emred muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf edip mezbûr İshak Çelebi zimmetinde karz-ı şer'îden ve ba'zı esbâb bahâsından elli bin akçe hakkım vardır deyü da'vâ ve taleb eyledikde mezbûr dahi inkâr eylemek ile beynimizde münâza'ât-ı kesîre ve muhâsemât-ı ekîde vâkı'a olmuşidi El-hâletü hâzihî muslihûn tavassutu ile da'vâ ve nizâ'dan fâriğ olup meblağ-ı mezbûra müte'allik olan da'vâdan mezbûr İshak Çelebi Bey zimmetini ibrâ ve iskât ettim ba'de'l-yevm bu husûs içün benim tarafımdan asâleten ve vekâleten da'vâ sâdıra olur ise lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû' olmaya dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mesfûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve terkîm olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis aşer min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (16 Recep 1031 / 27 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Çelebi bin Mustafa er-Râcil / Halil bin Abdullah / Mehmed Bey bin Yahya / Halil bin el-Hâc Mustafa / Osman bin Ali ve gayruhüm

[28a-03] 166 Numaralı Belge: Kızılca karyesinden el-Hâc Kadri b. Cafer bir buçuk dönüm bağının Sefer bin Veli'ye bin iki yüz akçeye satıldığına dair hüccet.

Gönan-ı Hamid kazasına tâbi' Kızılca nâm karyeden el-Hâc Kadri bin Cafer nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb Sefer bin Veli mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip karye-i mezbûre kurbunda bir tarafı Ahmed bin Seyfi mülkü ve bir tarafı Oruç ibn-i Yusuf mülkü ve bir tarafı Ayna bin Hacı mülkü ve bir tarafı Ramazan mülkü ile mahdûd ve mümtâz tahmînen bir buçuk dönüm bağımı mezbûr Sefer'e bin iki yüz nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt ile bey' edip kabz-ı semen etdikden sonra mebî'-i mezbûru mahallinde kabza mezbûru taslît eyledim ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve terkîm olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-işrîn min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (20 Recep 1031 / 31 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Ali / Hasan bin Mahmûd / Hasan bin Ahmed / el-Hâc İsmail bin Resil / İbrahim bin Mehmed / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[28b-01] 167 Numaralı Belge: İmâd Mahallesinde vefât eden el-Hâc Mehmed b. el-Hâc Veli'den otuz altı bin üç yüz yetmiş akçe alacağı olan Çengizâde Mahallesinden el-Hâc Ömer b. Cafer'in müteveffanın varisleri olan kız kardeşleri Rabia ve Esma'dan talebine dair açılan davada şehadetlerin kabulüyle icabın hükmüne dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Çengizâde Mahallesinden el-Hâc Ömer bin Cafer nâm kimesne meclis-i şer'de medîne-i mezbûre mahallâtından İmâd Mahallesinde vefât eden el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Veli nâm kimesnenin vârisesi olan li-eb ve ümm kız karındaşı Rabia nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân beyân içün vekîl olup Mehmed bin Süleyman ve Hasan bin Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleri ile vekâleti sâbite zevci Mustafa Beşe ibn-i Abdurrahman nâm kimesne ve diğer hemşîresi ve vârisesi Esma nâm hatun tarafından husûs-ı câi'z-zikr içün vekîl olup şâhidân-ı merkûmân şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan zevci İsmail bin Abdullah muvâcehelerinde takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Mehmed zimmetinde karz-ı şer'den otuz altı bin üç yüz yetmiş akçe hakkım olup kabl-i vefâtihi huzûr-ı müslimînde def'âtle ikrâr itmişdir hâlâ meblağ-ı mezbûru muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl vekîlân-ı mezbûrân husûs-ı mezbûru inkâr edicek ba'de'l-isbâta udûl-i müslimînden el-Hâc Zati Beşe bin Ahmed ve Hasan Çelebi ibn-i eş-Şeyh İvaz Efendi ve el-Hâc Mehmed bin Musa nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Mehmed kabl-i vefâtihi bizim huzûrumuzda merkûm el-Hâc Ömer'e karz-ı şer'îden otuz altı bin üç yüz yetmiş akçe deynim vardır dedi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra gıbbe't-tahlifü'ş-şer'iyye mûcebine hükm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'l-işrîn min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene 1031 (20 Recep 1031 / 31 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i es-Seyyid Hızır / Mehmed Çelebi bin Hüseyin / Mustafa bin el-Hâc Mahmud / Halil Çelebi ibn-i Mahmud / Dilaver Bey ibn-i Abdullah / Yahya Çelebi bin İbrahim / Mustafa Çelebi ibn-i Kadri / Süleyman Çelebi ibn-i Bekir / el-Hâc Ali bin el-Hâc Mehmed ve gayruhüm.

[28b-02] 168 Numaralı Belge: İmâd Mahallesinde vefât eden el-Hâc Mehmed b. el-Hâc Veli'den yirmi beş aded riyâl guruş alacağı olan el-Hâc Hasan ibn-i el-Hâc Şaban'ın müteveffanın varisleri olan kız kardeşleri Rabia ve Esma'dan talebine dair açılan davada şehadetlerin kabulüyle icabın hükmüne dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da İmad Mahellesinde sâkin el-Hâc Hasan ibn-i el-Hâc Şaban meclis-i şer'de mahalle-i mezbûrede fevt olan el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Veli nâm kimesnenin vârisesi olan li-eb ve ümm kız karındaşı Rabia Hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup Mehmed bin Süleyman ve Hasan bin Hüseyin şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan zevci Mustafa Beşe bin Abdurrahman ve diğer hemşiresi Esma Hatun tarafından husûs-ı câiyü'z-zikir içün vekîl olup şâhidân-ı merkûmân şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan zevci İsmail bin Abdullah nâm kimesneler muvâcehelerinde takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Mehmed zimmetinde karz-ı şer'îden yirmi beş aded riyâl guruşum vardır kabl-i vefâtihi huzûr-ı müslimînde i'tirâf itmişdir hâlâ meblağ-ı mezbûru muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl akîbü'l-inkâr müdde'î-i mezbûrdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden el-Hâc Zati Beşe ibn-i Ahmed ve Mehmed Çelebi bin Hüseyin nâm kimesneler li-ecliş'şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-vâki' mezbûr el-Hâc Mehmed kabl-i vefâtihi bizim huzûrumuzda merkûm el-Hâc Hasan'a karz-ı şer'îden yirmi beş aded riyâl guruş deynim vardır dedi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra ba'de't-tahlifü'ş-şer'î mûcebine hükm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'l-işrîn min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene 1031 (20 Recep 1031 / 31 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: es-Sâbikûn

[29a-01] 169 Numaralı Belge: Manisa'nın Bölicek Mahellesinden fevt olan Durmuş'un varisi ve zevce-i metrukesi olan Aişe Hatun'un hissesine düşen ¼ ile mehr-i müeccelesi olan beş bin akçe karşılığında müteveffanın validesi ile olan davasında Karaköy kurbunda bir bâb dükkân ve bir çardak ev ile bin sekiz yüz akçeye sulh olduğuna dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Bölicek nâm Mahellede fevt olan Durmuş **[ ]** nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi Kerime binti Murteza nâm hatun meclis-i şer'de müteveffâ-yı merkûmun vâlidesi muhallefâtına vâzi'ü'l-yed olan Aişe Hatun ibnet-i Memi mahzarında takrîr-i da'vâ edip merkûme Aişe müteveffâ-yı merkûmun cümle muhallefâtını ahz û kabz

edip mehr-i müeccelem olan beş bin akçeyi ve bana intikâl eden rub' hisse-i şer'îyeyi vermede te'allül ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûre Aişe cevâbında fi'l-vâki' mezbûre Kerime müteveffâ-yı merkûm oğlum Durmuş'un zevcesi olup muhallefâtından mehr-i müecceli olan beş bin akçeyi ve rub' hissesini da'vâ ve taleb etdikde medîne-i merkûmede Karaköy kurbunda vâki' Köprübaşında bir tarafı Nasuh'a ve iki tarafı çaya ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb dükkân yeri ve mahalle-i mezbûrede bir tarafı İvaz mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ve iki tarafı kendi mülkü ile mahdûd bir çardaklı evi bin sekiz yüz akçe ile mezbûre hatuna sulh edip ol dahi sulh-ı merkûmu kabûl etdikden mehr-i müeccele olan beş bin akçe ve rub' hissesi mukâbelesinde bedel-i sulh olan dükkân-ı mesfûr ile mârü'z-zikr evi ve bin sekiz yüz akçeyi ahz û kabz edip husûs-ı mezbûra müte'allik olan da'vâdan zimmetimi ibrâ-ı âmm ile ibrâ ve iskât eyledi dedikde mezbûre Kerime sulh-ı merkûmu bi'l-külliye münkire olıcak merkûme Aişe'den makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden el-Hâc Mehmed bin Süleyman ve Ömer bin el-Hâc İbrahim nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup fi'l-hakîka merkûme Kerime mezbûre Aişe'den mehr-i müeccele olan beş bin Akçe ile rub' hissesini da'vâ ve taleb etdikde dükkân-ı mesfûr ile mârü'z-zikr evi bin sekiz yüz akçe ile sulh edip mezbûre dahi sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olanı ahz û kabz eyleyüb husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâdan zimmetini ibrâ-ı âmm ile ibrâ ve iskât eyledi husûs-ı mezbura şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde bâ'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü's-sâlis aşer min şehri'l-mezbûr li-sene 1031 (13 Recep 1031 / 24 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Hüseyin ibn-i Ali / Hüseyin bin Ali / Şaban bin Receb / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm.

[29a-02] 170 Numaralı Belge: Mağnisa'da el-Hâc İvaz Paşa Camiinde yevmî bir akçe ile vakt-i sabahda cüzhân olarak vazîfeli olan Hasan Çelebi'nin vefatından sonra aynı göreve Mehmed bin Mahmud'un tayinine dair hüccet.

Budur ki Medîne-i Mağnisa'da merhûm el-Hâc İvaz Paşa binâ eyledüği câmi-i şerîfde yevmî bir akçe vazîfe ile vakt-i sabahda cüzhân olan Hasan Çelebi fevt olup yerine es-Seyyid Hâfızü'l-kitâb Mehmed bin Mahmud her vechile mahall ve müstehak olmağın vazîfe-i mersûme ile mezbûr Mehmed cüzhân nasb ve ta'yîn olunup oldahi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte'ahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran

fi'l-yevmi's-sâdis aşer min Receb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (16 Recep 1031 / 27 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim bin Balı / Hızır bin Receb / Mehmed bin Mustafa / İbrahim Bey bin Mehmed / Mustafa bin Osman ve gayruhüm

[29a-03] 171 Numaralı Belge: Bağdad tüccâr tâifesinden es-Seyyid İdris Efendi b. es-Seyyid İsa'nın hıdmetkârı olan Osman b. Mehmed'i bazı mallar için Tire'ye göndermesi ve ardından Osman'ın Tire'de ölmesi üzerine mallarının beytü'l-mâla intikal etmesine dair açılan davada şahitlerin şehadetiyle eminin el çektirilmesine dair i'lâm.

Budur ki Bağdad'da tüccâr tâifesinden hâmil-i hâze'l-kitâb es-Seyyid İdris Efendi bin es-Seyyid İsa mahfil-i kazâda medîne-i Mağnisa'da beytü'l-mâl-ı hassa ve amme emîni olan Mehmed Ağa tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olan mahzar-ı hasm-ı câhidde şer'ân vekâleti sâbite olan Ömer Bey bin Abdullah mahzarında takrîr-i da'vâ edip hıdmetkârım Osman bin Mehmed nâm kimesneyi ba'zı metâ'ı sa'î içün mahrûse-i Tire'ye irsâl itmiş idim hâlâ mezbûr Osman medîne-i mezbûrede vâki' hân-ı cedîdde vefât etmekle mezbûra bey' etmek içün verdiğim eşyaya emîn-i merkûm vaz'-ı yed eylemiş suâl olunup kasr-ı yed itdirilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Ömer Bey müteveffâ-yı merkûm Osman'ın zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayub muhallefâtı cânib-i mîrîye âid olmağın vaz'-ı yed eyledik mezbûr Osman'ın zimmetinde mevcûd olan eşyâ-yı merkûm es-Seyyid İdris Efendi'nin mülkü idüği ma'lûmum değildir dedikde müdde'î-i merkûmdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden el-Hâc Ömer bin Mehmed ve el-Hâc Yusuf bin Mehmed ve Mustafa bin el-Hâc Ahmed ve el-Hâc Ömer bin el-Hâc Kasım li-ecli'ş-şehâde hâzırûn-i bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Osman merkûm es-Seyyid İdris Efendinin mülküdür husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahî ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra emîn-i merkûmun kasr-ı yedine tenbih birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü's-sânî ve'l-işrîn min şehr-i Recebü'l-ferd li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (22 Recep 1031 / 2 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Bevvâb Mustafa Bey bin Mehmed / İsa bin Hamza / Şaban bin Receb / İbrahim Bey bin Mehmed ve gayruhüm

[29a-04] 172 Numaralı Belge: Manisa'nın Bölücek Mahallesinden Samavon adlı zimminin ölümünden sonra Müslüman olan oğlu Hüseyin'e düşen hisseyi diğer oğlu Yagob'un vermemesi üzerine açılan davaya dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa'da Bölücek Mahallesinden bundan esbak mürd olan Samavon nâm zimminin ibn-i sulbîsi olup hâlâ şeref-i İslâm ile müşerref olan Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'e li-ebeveyn karındaşı olan Yagob nâm zimmiyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan evvel baba-i merkûm Samavon mürd oldukda ben küfür âleminde olup vâris olmuşidim muhallefâtından bana âid olan hisse-i şer'iyemi almadın dîn-i İslâm'a gelmekle mezbûr Yagob hisse-i şer'iyemi vermede te'allül ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Yagob cevâbında babam merkûm zimmi mürd oldukda mezbûr Hüseyin kâfir olup ba'dehu İslâma geldiğin ma'lûmum değildir dedikde mezbûr Hüseyin'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda udûlden … bin Musa ve Cafer bin Kurd Balı nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Hüseyin babası merkûm zimmi âzim-i nâr-ı cahîm oldukda kâfir idi **[***okunamıyor***]** dîn-i İslâma gelmişidi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahî ederiz didiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mûcebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'r-râbi' aşer min şehr-i Recebü'l-ferd li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (14 Recep 1031 / 25 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Beşe ibn-i Hüssam / el-Hâc Satı bin Ahmed / Şaban bin Receb / el-Hâc Nebi ibn-i Mehmed / Şaban bin Bahşi ve gayruhüm

[29b-01] 173 Numaralı Belge: Hüsrev Ağa Mahallesinden Fatıma bt. Mustafa'nın azatlı kölesi Zahide b. Abdullah'ın ölümüyle evladı olmaması nedeniyle malının yarısı Fatıma'ya diğer yarısı ise zevci Hasan'a intikal etmiş iken muhallefatın beytü'l-mâla intikal etmesiyle açılan davada şahitlerin şehadetiyle eminin el çektirilmesine dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa'da Hüsrev Ağa Mahallesinden fahrü'l-muhadderât Fatıma binti Mustafa Bey nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup Hüdâ bin Mahmûd ve el-Hâc Ali Selim şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Mustafa Çelebi ibn-i Ali Çavuş meclis-i şer'de medîne-i mezbûrede beytü'l-mâl-ı âmme ve hâssa emîni olan Mehmed Ağa tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup şer'an vekâleti sâbite olan Ömer Bey ibn-i Abdullah muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip Kara Yunus Mahallesinde fevt olan Zahide bin Abdullah nâm hatun müvekkilem mezbûre Fatıma Hatun'un mu'takası olup evlâdı olmamak ile muhallefâtın nısfı müvekkileme ve nısf-ı âheri zevci Hasan nâm kimesneye intikâl itmiş

iken emîn-i mezbûr fuzûli vaz'-ı yed ider suâl olundukda kasr-ı yed itdirilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Ömer Bey müteveffât-ı mezbûre Zahide mersûme Fatıma Hatun'un mu'takası idüği ma'lûmum değildir dedikde vekîl-i merkûmdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Piyâle Çavuş bin Abdullah ve Haydar Ağa bin Abdulmennan nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-i bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûre Zahide vekîl-i merkûmun müvekkilesi merkûme Fatıma Hatun'un mu'takasıdır verâseti mezbûre zevci merkûm Hüseyin'e münhasıradır husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahî ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra emîn-i merkûmun kasr-ı yedine tenbih birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'l-işrîn min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (20 Recep 1031 / 31 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Yusuf bin Ali / Mustafa bin Muharrem / Mahmud bin İbrahim / Mahmud bin Mehmed / Mehmed bin Mustafa / Şaban bin Receb ve gayruhüm

[29b-02] 174 Numaralı Belge: Mağnisa haffâflarından el-Hâc Mehmed b. Yunus'un Mehmed ibn-i Osman'dan bey-i vefâ ile on beş bin akçeye satın aldığı haffaf dükkanını Ali b. Abdülkerim'e yirmi bir bin akçeye borcuna mukabil sattığını kalan altı bin akçeyi merkûmun elinden aldığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa haffâflarından el-Hâc Mehmed bin Yunus nâm kimesne mahfil-i şer'-i şerîfde na'lçacı üstâd Ali bin Abdülkerim mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip Yapucılar sûkında vâki' bir tarafı mescid-i şerîf ve bir tarafı el-Hâc Abdî Beşe dükkânı ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd haffâf dükkânı ecel-i muayyen ile işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan Mehmed ibn-i Osman'dan bey'-i vefâ ile on beş bin akçeye bey' edip kabz-ı semen itmişidim hâlâ meblağ-ı mezbûru edâya iktidârım olmamağın mezbûrun maa … dükkân-ı sâlifü'l-beyân merkûm Ali'ye yirmi bir bin akçeye bey'-i bât ile bey' edip meblağ-ı mezbûrun on beş bin akçesini mezbûreye olan akçesin deynime devr edip baki kalan altı bin akçeyi merkûm üstad Ali yedinden ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm dükkân-ı mârü'z-zikr mezbûr üstad Ali Bey mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukrr-ı merkûm el-Hâc Mehmed'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-işrîn min şehr-i Recebü'l-ferd li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Receb 1031 / 1 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Kazirzâde İbrahim Efendi / Piyale bin Abdullah / Mustafa Çelebi bin Ali Çavuş / Mustafa bin Mahmud / Hasan bin Hızır an karye-i Hasırcı / İsa bin Mustafa an karye-i m. / Şaban bin Receb / Hızır bin Receb

[29b-03] 175 Numaralı Belge: Manisa'nın Bektaş Mahallesinde fevt olan Hüseyin'in tek varisi olan Kaşıkçı karyesinden Seyfullah b. Dede Balı'ya intikal eden malların beytülmal emini tarafından fuzuli gasp edildiğine dair açılan davada şahitlerin şehadetiyle davanın icabını hükmeden i'lâm.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Kaşıkçı nâm karyeden Seyfullah bin Dede Balı nâm kimesne meclis-i şer'de medîne-i Mağnisa ve tevâbi'inde beytü'l-mâl-i âmme ve hassa emîni olan Mehmed Ağa tarafından vekîl olup şer'an vekâleti sâbite olan Ömer Bey ibn-i Abdullah mahzarında takrîr-i da'vâ edip medîne-i mezbûre mahallâtından Bektaş Mahallesinde fevt olan Hüseyin nâm kimesnenin babası Abdi benim babam mezbûr Dede Balı ile li-eb ve ümm karındaşlar olup babalarının adı Danişmend Yusuf ve analarının adı Şahnuru Hatun'dur müteveffâ-yı mezbûrun benden gayrı vâris-i ma'rûfu olmayub verâseti bana münhasıra iken emîn-i merkûm merkûmun evini ve iki re's öküzünü vesâir muhallefâtını ahz ve kabz eylemiş suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr müdde'î-i mezkûrdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Veli bin Ali ve Halil bin Hacı nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakika mezbûr Seyfullah'ın babası Dede Balı ile li-eb ve ümm karındaşlardır babalarının adı Danişmend Yusuf'dur ve analarının adı Şahnuru Hatun'dur müteveffâ-yı mezbûrun verâseti merkûm Seyfullah'a münhasıradır husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle olduktan sonra mûcebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min şehr-i Receb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Recep 1031 / 3 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Çelebi ibn-i Hızır / Osman Bey ibn-i Hamza / Mehmed Çelebi bin Mustafa / Ömer Bey bin Ramazan / İbrahim Bey bin Mehmed

[29b-04] 176 Numaralı Belge: Sultân Câmii bostanında bostancı olup mürd olan Pandeli'nin kardeşi ve varisi olan Menol başka bir diyarda iken Pandeli'nin beş yüz akçesini kabz eden Yani'den bu meblağnın tamamını geri aldığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da merhûme Sultân Câmi'i bostânında bostâncı lâkin mürd olan Pandeli veled-i Nikola nâm zimmînin li-ebeveyn karındaşı bi'l-inhisâr vârisi olan Menol veled-i Nikola nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîfde hâzır-ı hâze'l-kitâb Yani veled-i Şino nâm zimmî mahzarında ikrâr-ı tâm takrîr-i kelâm edip karındaşım merkûm Pandeli mürd olup ben âher diyârdan olmağla merkûm Yani mezbûr Pandeli'nin bir mâ'i velence beş yüz akçesini ahz ve kabz eylemiş hâlâ verâsetim hasebiyle merkûmun makbûzu olan eşyayı ahz ve kabz eyledim mezbûrun zimmetinde bâkî bir şeyim kalmadı dedikde merkûm Yani dahi mukırr-ı merkûmun ikrârını bi'l-muvâcehe tasdîk edicek kayd şûd tahrîran fî evâsıt-ı Receb sene 1031

Şuhûdü'l-hâl: [*okunamıyor***]** / Mehmed bin Cafer / Ömer bin Mustafa / Lanbo veled-i …

[30a-01] 177 Numaralı Belge: Musa b. İbrahim ile Ali b. Mustafa'nın babaları li-ümm kardeş iken fevt olan Durmuş b. Yusuf'un muhallefatına oğlu Ali'nin tek başına ahz ve kabz etmesi ve verasette hissesi olan Musa'yı gözetmemesi üzerine açılan davada şahitlerin şehadetiyle davanın kabulünü hükmeden i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da sâkin Musa bin İbrahim nâm kimesne meclis-i şer'de medîne-i mezbûreye tâbi' Hasırcı nâm karyede fevt olan Durmuş bin Yusuf nâm kimesnenin li-ümm karındaşı Halil nâm sagîrin kıbel-i şer'den mansûb vasîsi olan Ali bin Mustafa mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Durmuş benim babam merkûm İbrahim ile li-ebeveyn karındaşlar olup babalarının ismi Yusuf'dur hâl-i minvâl-i muharrer üzere olduğın müteveffâ-yı merkûm hâl-i hayevâtında huzûr-ı müslimînde def'âtla i'tirâf edip verâseti bana ve mezbûr Halil'e münhasıra iken dahi merkûm müteveffâ-yı mezbûrun cümle muhallefâtını ahz ve kabz edip bana intikâl eden hisse-i şer'iyeyi vermede te'allül ider suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr müdde'î-i merkûmdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûlden Ramazan bin Süleyman ve Mehmed bin Veli ve Yunus bin Hızır ve İsa bin Mustafa nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakika müteveffâ-yı mezbûr Durmuş merkûm Musa'nın babası ibrahim ile li-ebeveyn karındaşlar olup babalarının ismi Yusuf'dur andan ma'dâ müteveffâ-yı mezbûr hâl-i hayevâtında bizim huzûrumuzda merkûm Musa benim li-eb ve ümm karındaşım oğludur deyü i'tirâf itmişdir verâset-i mezbûr Musa ile sagîr-i merkûm Halil'e münhasıradır

husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mûcebine hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb tahrîran fi evâsıt-ı Receb sene 1031

Şuhûdü'l-hâl: Kazîrzâde İbrahim Efendi / Arslan bin Mehmed / Receb Bey ibn-i Abdullah / Hızır bin Mehmed

[30a-02] 178 Numaralı Belge: Mağnisa'da Çatalbaş Sultan Tekkesi'ne yevmi bir akçe vazîfeyle tekke-nişîni olarak Abdulkadir'in tayin edildiğine dair berat.

Mağnisa kurbunda Çatalbaş Sultan Tekkesi virân ve harâbe kalmağın yevmî bir akçe vazîfe ile tekke-nişîni olan işbu râfi'-i tevki'-i hâkânî Abdulkadir der-sa'âdetimden berât-ı cedîd taleb eylemeğin üzerinde ise müceddiden bu berât-ı izzet-makrûnu verdim ve buyurdum ki varub hıdmet-i lâzimesini mer'î ve mü'eddi kıldıkdan sonra yevmî bir akçe vazîfeye mutasarrıf olup vâkıfın ruhuçün ve benim devâm-ı ömr-i devletim içün du'âya müdâvemet göstere bu bâbda ahâd mâni' ve dâfi' olmayub dahl ve taarruz kılınmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılâlar tahrîren fî evâil-i Receb li-sene 1031

Bi-makâm-ı Kostantiniye

Vasele fî 25 Receb sene el-mezbûr

[30a-03] 179 Numaralı Belge: Mürd olan Samavon adlı zimminin muhallefatından olan yirmi bin iki yüz yirmi akçenin on iki bin iki yüz yirmi akçesi borçlarına ve diğer masraflarına harcandıktan sonra kalan sekiz bin akçeden bin dört yüz akçeyi sonradan Müslüman olan Haçok'un (Hüseyin) kardeşi Yagob'un elinden tahsil ettiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da bundan esbak mürd olan Samavon nâm zimminin verâseti oğulları Yagob ve Ovanes ve Serkes nâm zimmîlere ve Haçok nâm oğlu olup ba'dehu İslâma gelen Hüseyin'e ve kızı Çini'ye ve zevce-i metrûkesi Hundi'ye münhasıra oldukdan sonra mezbûr Hüseyin mahfil-i kazâda merkûm Yagob mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip babamız merkûm Samavon'un yirmi bin iki yüz yirmi akçe muhallefâtı tahrîr olunup meblağ-ı mezbûrun on iki bin iki yüz yirmi akçesi babamızın düyûn vesâir levâzımına sarf olunup bâkî sekiz bin akçeden bana âid olan bin dört yüz akçeyi karındaşım merkûm Yagob yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz edip ırsa müte'allik olan da'vâdan mezbûr Yagob'un zimmetini ibrâ ve iskât ettim min ba'd husûs-ı mezbûr içün da'vâ ve nizâ'ım yokdur dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr

Yogob vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrîn min şehr-i Receb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (26 Recep 1031 / 6 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ekmekçibaşı Murad Bey / Mehmed bin Hüseyin / Mehmed bin Ali / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb ve gayruhüm

[30b-01] 180 Numaralı Belge: Manisa'nın Karahisar mahallesinden İsmihan bt. Ali'nin kızı Kerime bt. Seferîn fevt olmasıyla İsmihan'a intikal eden südüs hisse ile müteveffa zevci Sefer zimmetinde kalan dört bin akçe mehr-i müeccelesini talep etmesine karşı Kerime'nin eşi olan Mustafa'nın muhalefet etmesiyle bir menzil ve bir kırmızı taşlı küpe ile sulh edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Mahalle-i Karahisar'dan İsmihan binti Ali nâm hatun meclis-i şer'-i şerîfde sadriye kızı olup fevt olan Kerime binti Sefer nâm hatunun zevci ve muhallefâtına vâzi'ü'l-yed olan Mustafa ibn-i el-Hâc Mehmed mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip kızım mezbûre Kerime vefât etdikde verâseti bana ve zevci merkûma ve sadrî oğlu Ali nâm sagîre münhasıra olup ba'dehu Ali dahi vefât edip verâseti babası merkûm Mustafa'ya ve bana münhasıra olup kızım mezbûre ile merkûm Ali'den bana intikâl eden südüs hisseyi ve zevcim mezbûr Sefer zimmetinde bâkî kalan dört bin mehr-i müeccelemi taleb eyledikde mezbûr Mustafa vermede muhâlefet edip beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâkı'a olmuşidi el-hâletü hâzihi muslihûn tavassut edip mahalle-i mezbûrede vâki' tarafeyni Nuh Dede ve Sabbağ Ahmed mülkleri ve cânibeyni tarîk-i âmm ile mahdûd olan menzilde kızım mezbûre Kerime'nin nısf hissesini ve bir çift kırmızı taşlu altun küpe vermek üzere beni sulh eylediler bendahi sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan menzil ve küpeyi ahz ve kabz edip ırsa mütallik olan da'vâdan merkûm Mustafa'nın zimmetin ibrâ ve iskât ettim min ba'd husûs-ı mezbûr içün merkûm ile da'vâ ve talebim yokdur mukırre-i merkûmenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr Mustafa vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min Receb li-sene 1031 (23 Recep 1031 / 3 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Çelebi bin Cafer / Kürd Beyzâde / İbrahim bin Balı / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / Şaban bin Receb ve gayruhüm

[30b-02] 181 Numaralı Belge: İmad Mahallesinden Kerime bt. Mustafa'ya ait mülk-i mirinin Süleyman b. Mehmed'e yedi bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da İmad Mahallesinden Kerime binti Mustafa nâm hatun meclis-i şer'de işbu sâhibü'l-kitâb Süleyman bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Bezzâz el-Hâc Abdî mülkü ve bir tarafı Osman Çelebi mülkü ve bir tarafı Cennet nâm hatun mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk-i mîrîmi cemi'-i tevâbi' ve levâhıkı ile yedi bin nakd-ı râyic fi'l-vakt fıddî akçeye mezbûre Süleyman'a bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledi ba'de'l-yevm menzil-i merkûm mezbûr Süleyman'ın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırre-ı merkûmenin minvâl-i muharrer üzere cârî ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk edicek mâ vak'a kayd şûd fi'l-yevmi'l-mezbûr fi't-târîh-i'l-merkûm

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Yusuf bin Durmuş / Yusuf bin Musa / Hüseyin Efendi el-İmam / Hüseyin bin Abdullah / Mehmed bin Ahmed / Ahmed Bey bin Abdullah ve gayruhüm

[30b-03] 182 Numaralı Belge: Aişe bt. Osman'ın fevt olan eşi Hüssam b. Muharrem'in zimmetinde kalan dört bin akçe mehr-i müeccelinin vasisi olan Ahmed'den talebine dair açılan davada şahitlerin şehadetine rağmen ve yeminine binaen verilen hükme ilişkin i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Ayni Ali Mahallesinden fevt olan Hüssam bin Muharrem'in zevce-i metrûkesi ve vârisesi Aişe binti Osman nâm hatun müteveffâ-yı mezbûrun Muharrem ve Hasan nâm sagîrlerinin kıbel-i şer'den mansûb vasîsi olan Ahmed bin **[ ]** nâm kimesneyi meclis- şer'e ihzâr ve mahzârında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Hüssam beni tezevvüc idüği zamanda sekiz bin akçe mehr-i müeccel tesmiye olunmuş idi meblağ-ı mezbûrun dört bin akçesin zevcim mezbûra hîbe edip dört bin akçesi zimmetinde kalmışdır hâlâ muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl vasiyy-i mezbûr bil'l-külliye inkâr edicek merkûme hatundan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Musli bin Mehmed ve Abdulbaki Halife bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Hüssam merkûme Aişe Hatunu tezevvüc itdiği zamanda sekiz bin akçe mehr-i müeccel tesmiye olunmuş idi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûre hatuna dört bin akçeden ziyâde hîbe etdüğine ve taraf-ı şer'iyeden bir tarîkle müteveffâ-yı mezbûrun

zimmetin ibrâ itmedüğine yemîn teklîf olundukda halef-i billâhi'l-aliyyü'l-a'lâ etdikden mucebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Recep 1031 / 28 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdi bin Musa / Mehmed Çelebi bin Hasan / Mustafa bin Mehmed / Mehmed Çelebi bin Hasan / Ahmed bin Memi / el-Hâc Süleyman ibn-i Mehmed / Bayram bin Nasuh / Celali Mehmed bin Ali ve gayruhüm

[31a-01] 183 Numaralı Belge: el-Hâc İlyâs-ı Sagîr Mahallesinden fevt olan ve zevcesinden gayrı varisi olmayan Üstad Mahmud'un vasiyeti gereği mahallenin camisine berat mumu için ayrılan bin akçe ile müteveffanın aynı cami mütevellisine olan iki yüz akçe alacağını beytülmala intikal eden malından talebine dair açılan davada şahitlerin şehadeti ve iki yüz akçeyi almadığına dair yeminine binaen verilen hükme ilişkin i'lâm

Medîne-i Mağnisa'da el-Hâc **[ ]** Sagîr Mahallesinde vâki' câmi'-i şerîfin mütevellisi olan el-Hâc **[ ]** ibn-i el-Hâc Hasan meclis-i şer'de medîne-i mezbûrede vâki' beytü'l-mâl-i âmme ve hassa emini olan Mehmed Ağa tarafından vekîl-i şer'îsi Behram Bey ibn-i Abdullah mahzarında takrîr-i da'vâ edip mahalle-i mezbûreden fevt olan ta'lîmhâneci Üstad Mahmud nâm kimesne kabl-i vefâta câmi'-i mezbûrun berât mumu mühimmâtı içün bin akçe vasiyyet edip ve benim karz-ı şer'îden bin iki yüz akçe hakkım olup huzûr-ı müslimînde i'tirâf itmişidi öyle olsa müteveffâ-yı mezbûrun zevcesinden gayrı vârisi olmayub muhallefâtın sülüse-i erba'ı beytü'l-mâle âiddir deyü vaz' edip meblağ-ı mezbûr bin iki yüz akçeyi vermede muhalefet iderler suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr mezbûr el-Hâc Mahmud'dan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûlden Süleyman bin Ahmed ve Mestan bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Üstâd Mahmud kabl-i vefâta bizim huzûrumuzda câmi'-i mezbûrun berât mühimmâtı içün bin akçe vasiyyet eyledi ve merkûm el-Hâc Mahmud'a karz-ı şer'îden iki yüz akçe deynim vardır deyü i'tirâf eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûr el-Hâc Mahmud'a karzdan olan meblağ-ı mezbûr iki yüz akçeyi küllen ve ba'zen almaduğına ve bir tarîk ile müteveffâ-yı mezbûrun zimmetini ibrâ itmedüğine yemîn teklîf olundukda halef-i billâhi etdikden sonra mucebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-

sâmin ve'l-işrîn min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (28 Recep 1031 / 8 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Süleyman / el-Hâc Piri bin el-Hâc İbrahim / İbrahim Efendi el-Kadı / Mehmed Çelebi bin İbrahim el-Haffâf / Hızır bin Receb ve gayruhüm

[31a-02] 184 Numaralı Belge: Müteveffa Receb b. Mustafa'nın ölümünden önce Lütfi b. Süleyman'ı malına vasi tayin etmesine rağmen müteveffanın zevce-i metrûkesi olan Halime'nin bütün muhallefatı el koyması ve Lütfi'ye müdahale ettirmemesi üzerine açılan davada Halimenin inkarı üzerine şahitlerin şehadetiyle Lütfinin vasiliğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Debbağhane Mahallesinden Lütfi bin Süleyman nâm kimesne meclis-i şer'de bundan esbak mahalle-i merkûmede fevt olan Debbağ Receb bin Mustafa nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi olup muhallefâtına vâziü'l-yed olan Halime binti el-Hâc Ali nâm hatun mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr beni hâl-i sıhhatinde vasiyy-i muhtâr edip ben dahi kabul eylemiş idim hâlâ müteveffâ-yı merkûmun düyûn-ı kesîresi olmağla muhallefâtı bey' olunup edâ olunması lâzım iken mezbûre Halime merkûmun cümle muhallefâtını ahz ve kabz edip beni müdâhaleden men' ider suâl olunup mûcebin taleb ederin dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Halime merkûm Lütfi'nin vesâyetin münkire olıcak mezbûr Lütfi'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda udûlden el-Hâc İbrahim bin Ahmed ve el-Hâc Mehmed bin Veli ve Abdullah bin İsa Balı nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'de hâzırûn olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Receb hâl-i sıhhatinde merkûm Lütfi'yi bizim huzûrumuzda vasî muhtar edip mezbûr Lütfi dahi vesâyeten merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesi edâya ta'ahhüd eyledi husûs-ı mezbûra şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrire fi evâhir-i Receb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl: Abdullah bin Yusuf / İbrahim bin Balı / Mehmed bin Mustafa / Şaban bin Receb ve gayruhüm

[31a-03] 185 Numaralı Belge: Müteveffa Mustafa b. Hüseyin'in muhallefatı kardeşi İsmail Fakih ile diğer kardeşleri Salih, Emine ve anneleri Fatıma'ya münhasıra iken beytülmal emini tarafından kabz edilmesi üzerine açılan davada şahitlerin şehadetiyle eminin taaruzdan menine dair i'lâm.

… kazâsına tâbi' İğdecik nâm karyeden olup medine-i Mağnisa'da Kasım Paşa Mahallesinde fevt olan Mustafa bin Hüseyin nâm kimesnenin li-eb ve ümm karındaşı İsmail Fakih meclis-i şer'de medîne-i mezbûrede beytü'l-mâl-i amme ve hassa emîni Mehmed Ağa'nın vekîl-i şer'îsi olan Behram Bey ibn-i Abdullah mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı merkûm Mustafa Bey verâseti mezkûr diğer karındaşım Salih'e ve kız karındaşım Emine'ye ve vâlidem Fatıma binti Veli nâm hatuna münhasıra iken emîn-i merkûm muhallefâtı vaz'-ı yed ider suâl olunup ihkâk-ı hakk olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr mezbûr İsmail'den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Ahmed bin Durak ve Ali bin Eyne Hoca nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakika müteveffâ-yı mezbûr Mustafa merkûm İsmail ile li-eb ve ümm karındaşlardır müteveffâ-yı mezbûrun verâseti merkûma ve diğer karındaşları Salih'e ve hemşîreleri **[31b-185. belgenin devamı]** mezbûre Emine'ye ve vâlideleri merkûme Fatıma'ya münhasıradır husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet şer'îye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle olup mezbûr emîn-i beytü'l-mâl ta'arruzdan men' olunup kasr-ı yedine tenbih birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min şehr-i Receb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (28 Recep 1031 / 8 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin el-Hâc Mahmud / Mehmed Beşe ibn-i Ahmed / Mustafa bin Osman / İbrahim Bey ibn-i Mehmed

[31b-01] 186 Numaralı Belge: Manisa'nın serhâne ve şem'hânesinin bâc-ı bazar ve kantariye ve ihtisâbiyesini bin otuz bir Şaban ayı itibari ile bir seneliğine Halil b. Yusuf ve Mehmed b. Mahmud'a iki yüz kırk bin akçeye iltizam edildiğine dair hüccet.

Bi'l-fi'il livâ-i Saruhan'a ber vech-i arpalık mutasarrıf olan sahîbü'l izzi ve't-temkîn Süleyman Paşa hazretlerinin adamlarından Mustafa Çelebi bin İskender el-Cündi meclis-i şer'de Halil bin Yusuf ve Mehmed bin Mahmud nâm kimesneler mahzarlarında ikrâr edip medîne-i Mağnisa'nın serhâne ve şem'hâne bâc ve bazar ve kantariye ve ihtisâbiyesini ve bi'l-cümle ihtisâba müte'allik olan umuru bin otuz bir Şa'banı'nın gurresi ki yevm-i sebtdir mezbûr beher mâh yirmişer bin akçeden sene-i tamâmına varınca iki yüz kırk bin akçeye

deruhde olunup anlardan minvâl-i muharrer üzere iltizâm ve kabûl eylediler dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehümâ'l-merkûmân vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Amiri Çelebi bin Hasan / Abdulkadir Çelebi bin Davud Efendi el-Müderris / Hasan Çelebi bin Abdullah el-Cündi / Şükrullah Bey bin Hüdâverdi / İbrahim Beşe Baba ve gayruhüm

[31b-02] 187 Numaralı Belge: Manisa'nın Karaköy Çarşısının bâc-ı bazar ve ihtisâbiyesini Satılmış b. Ali'ye on iki bin akçeye deruhde edildiğine dair hüccet.

Ba'dehu mezbûrân Halil ve Mehmed bâisi'l-sicil Satılmış bin Ali mahzarında ikrâr edip Karaköy Çarşusı'nın bâc ve bazar ve ihtisâbiyesini târîh-i kitâbdan mezbûr Satılmış'a beher mâh bin akçeye olup sene-i tamâmına varınca on iki bin akçeye deruhde eyledik ol dahî kabûl eyledi dedikde gıbbe't-tasdîk kayd şûd

Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrûn.

[31b-03] 188 Numaralı Belge: Mağnisa'dan el-Hâc Ali b. el-Hâc Hasan'ın Göktaşlı Mahallesinden müteveffa Kasım b. Abdullah'dan alacağı on beş bin dokuz yüz akçesini almadığına dair yemin etmesiyle icabını hükmeden i'lâm.

Medine-i Mağnisa'da sâkin el-Hâc Ali bin el-Hâc Hasan meclis-i şer'de medîne-i mezbûrede Göktaşlı nâm mahallede fevt olan Kasım bin Abdullah nâm kimesnenin sulbî sagîr oğlu Mehmed ve sulbîye sagîr kızı **[ ]** kıbel-i şer'den mansûbe vasîleri olan vâlideleri Aişe Hatun ibnet-i Abdullah tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl-i şer'îsi olan Hasan ve Mahmûd mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde esbâb bahâsından on beş bin dokuz yüz akçe hakkım vadır hâlâ muhallefâtından taleb ederin suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr merkûm el-Hâc Ali'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Ali Çelebi ibn-i el-Hâc Maden ve Mustafa bin el-Hâc Hasan nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı merkûm Kasım zimmetinde mezbûr el-Hâc Ali'nin esbâb bahâsından on beş bin dokuz yüz akçe hakkı vardır husûs-ı mezbûra şâhideriz şehâdet dahi ideriz dediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a olmağın mezbûr el-Hâc Ali'ye meblağ-ı mezbûru küllen ve ba'zen almaduğına ve taraf-ı şer'iyeden bir tarîkle merkûm Kasım'ın zimmetin ibrâ itmedüğine yemîn teklîf olundukda halef-i billahi'l-aliyyü'l-azîm itmeğin mûcebine hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu

tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn şehr-i Receb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Recep 1031 / 3 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Himmet bin Ali / Mehmed bin Ahmed / İsa bin İbrahim / Abdurrahman bin Nebi / el-Hâc Osman bin İlyas

[31b-04] 189 Numaralı Belge: Manisa'nın Karaköy Çarşısının bâc-ı bazar ve ihtisâbiyesini Satılmış b. Ali'ye her ay bin akçeden deruhde edilmiş iken tekrar iki yüz akçe ziyade ile bin iki yüz senenin tamamına on üç bin iki yüzer akçeye deruhde edildiğine dair hüccet.

Muhtesibü'l-vakt Halil meclis-i şer'de Musa bin Ömer mahzarında Karaköy Çarşusı'nın ihtisâbı Satılmış üzerinde beher mâh bin akçeden iken ikişer yüz akçe ziyâde ile bin ikişer yüz akçeye sene-i temâmına varınca on üç bin iki yüzer akçeye mezbûra deruhde eyledim dedikde oldahi kabûl edip tasdîk eyledüği üzere tahrîren fî gurre-i Şabanü'l-muazzâm sene 1031(1 Şaban 1031 / 11 Haziran 1622).

Yine mezbûr Satılmış üzere üslûb üzere karar itmişdir

[32a-01] 190 Numaralı Belge: Manisa'nın Ayni Ali Mahallesinden müteveffa Hüssam bin Muharrem'in metruke eşi Aişe Hatun ibnet-i Osman'ın hacrında olan küçük oğulları Hasan ve Ramazan için günlük dörder akçe nafaka tayin olunmasına dair i'lâm.

Mahrûse-i Mağnisa'da Ayni Ali Mahallesinde fevt olan Hüssam bin Muharrem'in zevce-i metrûkesi Aişe Hatun ibnet-i Osman meclis-i şer'de takrîr-i kelâm edip işbu hacr ve terbiyemde olup müteveffâ-yı mezbûrdan olan sadrî oğullarım Hasan ve Ramazan nâm sagîrlerin nafaka ve kisvelerine kemâl mertebe ihtiyâc vardır cânib-i şer'-i kavîmden nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunması matlûbumdur dedikde târîh-i kitâbdan sagîrân-ı mezbûrânın her birlerine yevmî dörder akçe nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde istidâneye ve sarfa ve hîn-i zaferde merkûmânın babalarından müntakil mallarına müraca'ata izin birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Receb 1031 / 28 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdî bin Musa / Mehmed bin Ali / Mehmed Çelebi bin Hasan Hoca / Mehmed bin Mustafa ve gayruhüm

[32a-02] 191 Numaralı Belge: Fatıma bt. Mustafa'nın fevt olan eşi Mustafa'nın zimmetinde kalan iki bin akçe mehr-i müeccelinin talebine dair açılan davada şahitlerin şehadetiyle hükmün mucebine dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa'da Enarlıca Mahallesinden fevt olup zevcesinden gayrı vâris-i ma'rûfu olmayub muhallefâtının sülüse-i erba'ı cânib-i beytü'l-mâla âid olan Mustafa nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi Fatıma binti Mustafa nâm hatun meclis-i şer'de medîne-i mezbûrede emîn-i beytü'l-mâl olup müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtına vâziü'l-yed olan Mehmed Ağa'nın vekîl-i şer'îsi Behram Bey ibn-i Abdullah nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr beni tezevvüc etdüği zamanda beş bin akçe mehr-i müeccel tesmiye olunup akd-i nikâh olunmuş idi meblağ-ı mezbûrun üç bin akçesini hibe edip iki bin akçe mehrim kalmış idi hâlâ muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr mezbûre hatundan takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Hamza bin Ali ve Ahmed Halife bin Yusuf nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Mustafa merkûme Fatıma'yı tezevvüc etdüği zamanda bizim huzurumuzda beş akçe mehr-i müeccel tesmiye olunup akd-i nikâh oldu husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra gıbbe't-tahlifü'ş-şer'iyye mûcebine hükm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî gurre-i Şa'banü'l-muazzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Şaban 1031 / 11 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Satı bin Ahmed / Abdurrahman bin Ali / Mehmed bin Hasan / Halil bin Yusuf / Hakîm-i sânî Mehmed Çelebi / Fütûhzâde Mustafa Çelebi ve gayruhüm

[32a-03] 192 Numaralı Belge: Manisa'nın debbâğlar sûkındaki çeşmenin masraflarına harcanması için sülüs malını hayatta iken vasiyet eden müteveffa Mehmed'in varisi olmaması sebebiyle malının beytülmala intikal etmesi ve bu çeşmenin mütevellisi olan Receb Çavuş b. Hamza'nın söz konusu sülüs malın talebi üzerine açılan davada şahitlerin şehadetlerinin kabulüyle hükmün icabına dair i'lâm.

Budur ki medîne-i Mağnisa'da debbâğlar sûkında vâkı' çeşmenin mütevellisi olan Receb Çavuş bin Hamza meclis-i şer'-i şerîfe medîne-i mezbûrede beytü'l-mâl-i âmme ve hassa emîni Mehmed Ağa'nın vekîl-i şer'îsi olan Behram Bey bin Abdullah nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip medîne-i mezbûrede kahveci olup fevt olan Mehmed nâm kimesnenin hâl-i hayevâtında sülüs malını zikr olunan çeşme mühimmâtına vasiyyet

eylemişidi müteveffâ-yı merkûmun zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayub muhallefâtı cânib-i beytü'l-mâla âid olmağın emîn-i merkûm cümle mevcûd olan metrûkâtı kabz edip sülüs malı vermede te'allül ider tevliyetim hasebiyle taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl vekîl-i merkûm müteveffâ-yı mezbûr sülüs malını minvâl-i muharrer üzere vasiyyet eyledüği ma'lûmum değildir deyü inkâr edip mezbûr Receb Çavuş'dan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Ali bin Mustafa ve Mustafa bin İshak ve Mehmed bin İshak nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırûn olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr Kahveci Mehmed hâl-i hayevâtında bizim huzûrumuzda vefât etdiğimde sülüs malım çeşme-i mezbûr mühimmâtına sarf oluna deyü vasiyyet eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mûcebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî gurre-i Şa'banü'l-muazzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf. (1 Şaban 1031 / 11 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin bin Ramazan / Hüseyin bin Sefer / Hüseyin bin Abdullah / el-Hâc Satı bin Abdullah / Ahmed bin Ali / Mahmud Bey bin Ali / Mustafa Bey bin Hamza ve gayruhüm mine'l-huzzâr

[32b-01] 193 Numaralı Belge: Attarece Mahallesinden fevt olan Mülayim bt. Abdullah isimli hatunun varisi olmaması hasabiyle beytülmala intikal eden menzilin İbrahim Beşe b. Hasan'a bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da beytü'l-mâl âmme ve hassa emîni Mehmed Ağa'nın vekîl-i şer'îsi olan Behram Bey bin Abdullah mahfil-i şer'-i şerîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb İbrahim Beşe bin Hasan muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip medîne-i mezbûrede Attarece Mahallesinde fevt olan Mülayim binti Abdullah nâm hatunun zahirde vâris-i ma'rûfu olmayub muhallefâtı cânib-i mîrîye âid olmağın müvekkilim müşârün-ileyh Mehmed Ağa müteveffâ-yı mezbûrun mahalle-i mezbûrede vâkı' bir tarafı Musa mülkü ve üç tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtaz menzilini ikâmet-i mahalliyesi hasebiyle mezbûr İbrahim'e bin nakd-ı râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer' ile bey' edip kabz-ı semen ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım bâ'de'l-yevm menzil-i sâlifü'l-beyân merkûm İbrahim'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mesfûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' min Şa'banü'l-muazzam (4 Şaban 1031 / 14 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Çırak Bey bin Abdullah / el-Hâc Mahmûd Halife bin el-Hatîb / el-Hâc Mehmed bin Mustafa el-Müezzin / Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[32b-02] 194 Numaralı Belge: Attarece Mahallesinden fevt olan Mustafa Bey ibn-i Abdullah'ın varislerinden Davud'un kendi hissesine düşen paya karşılık kırk aded koyun, on aded kuzu, üç aded kara sığır ineği, bir çift kara sığır öküzü ile bir mor ferâce alarak hakkından feragat ettiğine dair hüccet.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki medîne-i Mağnisa'da Attarece Mahallesinden fevt olan Mustafa Bey ibn-i Abdullah nâm sipahinin varisi sulbî oğulları Davud ve Mehmed'e ve zevce-i metrûkesi Masume binti Mehmed nâm hatuna münhasıra oldukda merkûm Davud meclis-i şer'-i şerîfde mezbûr Mehmed ve zevcesi merkûme Masume tarafından husûs-ı âti'l-beyânı tasdîka vekîl olup Mehmed Bey ibn-i Hüseyin ve Mustafa bin Davud şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Mustafa Bey bin Mehmed mahzarlarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı mezbûrun cümle muhallefâtı bana âid olan hisse-i şer'iye mukâbelesinde kırk aded koyun ve on aded kuzu üç re's kara sığır ineği ve bir çift kara sığır öküzü ve bir mor ferâce alub merkûm Mehmed ve mezbûre Masume'nin zimmetlerini ibrâ ve iskât ettim mezbûrân **[***okunamıyor***]** merkûmun ırsına müte'allik da'vâ ve talebim yokdur dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrunn lehümâ'l-merkûmân vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî gurre-i Şa'banü'l-muazzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Şaban 1031 / 11 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Veli / Mehmed Efendi el-Kadı / el-Hâc Ahmed Efendi bin İbrahim / Ahmed bin Hüseyin / Yusuf bin Abdullah / Molla Hüssam bin Osman / Şeyhzâde Mehmed Çelebi / İbrahim bin Balı ve gayruhüm

[32b-03] 195 Numaralı Belge: Manisa'nın Hasırcı karyesinden müteveffa Eyne b. İslam'ın Halil adlı oğlunun tesviye-i umûru için vasi olan Ali b. Mustafa'nın kendi rızasıyla vazgeçmesiyle Mahmud Bey İbn-i Ali'nin vasi olduğuna dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Hasırcı nâm karyeden Eyne bin İslam nâm müteveffânın Halil nâm sagîr oğlunun tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den mansûb vasî olan Ali bin Mustafa hüsn-i ihtiyârıyla fârig olup yerine işbu hâfızü'l-kitâb Mahmud Bey İbn-i Ali nâm kimesne sâlih ve mütedeyyin ve her vechile sagîr-i mezbûra enfa' olmağın kıbel-i şer'den vasî nasb olunup oldahi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-

taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis Şa'banü'l-muazzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (5 Şaban 1031 / 15 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed bin Ömer / İsa bin Mustafa / Mehmed Çelebi bin Abdulkerim / Hamza Efendi bin Halil / Türbedârzade

[33a-01] 196 Numaralı Belge: Manisa'nın Kara Yunus Mahallesinden Hasan ibn-i Hüseyin'e ait bir bâb çardaklı tahtani evin hibe yolu ile annesi Kamer bt. Abdullah'a hibe etmesine rağmen sagire kızı Hadice'nin tesviye-i umuru için vasi tasin edilen Mahmud b. Cafer'in mezbur evin tasarrufuna engel olduğuna dair açılan davada şahitlerin şehadetinin kabulüne ilişkin hüccet.

Mahrûse-i Mağnisa'da tâbi' Kara Yunus nâm Mahallede fevt olan Hasan ibn-i Hüseyin nâm kimesnenin vâlidesi olan Kamer binti Abdullah nâm hatun meclis-i şer'-i kavîmde müteveffâ-yı mezbûrun sulbiye sagîre kızı Hadice'nin tesviye-i umûru içün kıbel-i şer'den mansûb vasî olan Mahmud bin Cafer nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr oğlum fevt olmazdan on bir sene mukaddem mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Oduncu Ahmed mülkü bir tarafı Uncu Ferruh Arab mülkü ve bir tarafı Çömlekçi Kızı nâm hatun mülkü ve bir tarafı tarîk-i hass ile mahdûd olan mülk menzilinin şark tarafında olan bir bâb çardaklı tahtânî evi bana hibe-i sahîha-i şer'iyye ile hibe ve temlîk edip ben dahi kabûl ve kabz itmeğin mülk-i mevhûbum iken vasiyy-i mezbûr tasarrufuma mâni' olur suâl olunup men' olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl vasiyy-i mezbûr hibe-i merkûmemi bi'l-külliye münkir olıcak merkûme hatundan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Murad bin Ali ve Süleyman bin Ali ve Mustafa bin Ali ve İbrahim bin el-Hâc Abdullah nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırûn olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Hasan hâl-i hayevâtında on bir sene mukaddem mahalle-i merkûmede vâki' zikri sebk eden mülk menzilinin şark tarafında olan bir bab çardaklı tahtânî evi bizim huzûrumuzda merkûme hatuna hibe-i sahîha-i şer'iyye ile hibe ve temlîk edip merkûme dahi kabûl ve kabz eyledi husûs-ı mezbûra şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle odukdan sonra bu vesîka-i enîka alâ mâ hüve'l-hakîka ber sebîl-i temessük ketb olunup yedine vaz' olundu lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' Şa'banü'l-muazzam li-sene 1031 (4 Şaban 1031 / 14 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Memi Şah bin Hızır / el-Hâc Şaban ibn-i Selim / Mustafa bin İlyas / Murad bin Ali / Receb bin el-Hâc Musli ve gayruhüm

[33a-02] 197 Numaralı Belge: Manisa'nın Karahisar Mahallesinden Cafer Bey ibn-i Abdulmennan oğulları Abdullah Çavuş ve Mustafa Çavuş'un mutasarrıf oldukları timârı birkaç sene mahsûlâtını kabz ederek oğullarına iki yüz on beş bin akçe borçlanması ve bu borcuna karşılık kendisine ait bir değirmen, bir hane ve dört adet dükkanı takas ettiğini bildirir hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Karahisar Mahallesinde sâkin kıdvetü'l-ümerâ ve'l-kirâm Cafer Bey ibn-i Abdulmennan dâme izzuhu meclis-i şer'-i şerîf şâmihü'l-imâd ve mahfili dîn-i münîf-i rasihü'l-evtâdda sulbî kebîr oğulları Abdullah Çavuş ve Mustafa Çavuş mahzarlarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip oğullarım merkûmânın iştirâk üzere mutasarrıf oldukları timârın birkaç sene mahsûlâtını kabz edip mahsûl-i timâr bahâsından mezbûrâna iki yüz on beş bin akçe deynim vardı öyle olsa kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Şirmerd nâm karye kurbunda Gökçesu demekle ma'rûf nehirde dâir beyt-i vâhidde dört göz mülk değirmenimi yüz on beş bin akçeye ve yine medîne-i mezbûrede Karaköy sûkında vâki' tahdîdden ganî ve tavsîfden müstağni olup kendüme beyt eylediğim fevkânî ve tahtânî yirmi beş bab odayı ve bir ahuru müştemil olan mülk hânemi cânib-i garbîsinde olan dört bab dükkân ve cânib-i şarkîsinde olan üç bâb dükkân ile yüz bin akçeye cem'ân iki yüz on beş bin akçeye oğullarım merkûmân Abdullah Çavuş ve Mustafa Çavuş bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip teslîm-i mebî' etdikden sonra semen-i merkûm iki yüz on beş bin akçeyi mezbûrâna mahsûl-i tımârdan olan iki yüz on beş bin akçe deynime takas ettim ba'de'l-yevm mezkûr olan değirmen ve hâne-i mezbûrânın mülk-i müşterâlarıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsunlar dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrunn lehümâ'l-mezbûrân vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min Şa'banü'l-muazzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (6 Şaban 1031 / 16 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Büyük Mehmed Ağa bin Abdullah / Mustafa Ağa bin Ali Çavuş / Hakim-i sânî Mehmed Çelebi / Mi'mâr Hasan Bey bin Abdullah / el-Hâc Ahmed bin Seydi / Mustafa bin Dursun / Molla Veli bin el-Hâc Cafer / el-Hâc Halil bin Nurullah / Yusuf bin Abdullah / el-Hâc Abdi / Rıdvan bin Abdullah ve gayruhüm

[33a-03] 198 Numaralı Belge: Manisa'nın Kırtık karyesinden Mahmud ve Mustafa'ya babaları Ramazan'dan intikal eden yaklaşık yirmi dokuz dönüm yeri sahib-i arz yolu ile Durmuş b. İbrahim'e bin beş yüz akçeye tefviz eylediğine dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Kırtık nâm karyeden Mahmûd bin Ramazan kendü tarafından asâleten ve sagîr karındaşı Mustafa'nın kıbel-i şer'de mansûb oldukdan sonra vesâyeten

meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzimü't-tevkîrde hâfızü'l-kitâb Durmuş bin İbrahim mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip karye-i mezbûr kurbunda vâki' bir tarafı Hüseyin yeri ve bir tarafı Hasan bin Cafer yeri **[33b-198. belgenin devamı]** ve bir tarafı Veli bağı ve bir tarafı İbrahim bin Mahmud yeri ile mahdûd tahmînen dört dönüm yer ve yine bir tarafı Musa bağı ve bir tarafı kendi Abdi yeri ve bir tarafı Abdurrezzak bağı ve bir tarafı İbrahim yeri ile mahdûd tahmînen on beş dönüm mikdâr yer ve yine bir tarafı Hüseyin yeri ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Mustafa bin Satı yeri ve bir tarafı arz-ı hâliye ile mahdûd tahmînen on dönüm mikdâr yer babamızdan bana ve sagîr-i mezbûra kanûn üzere intikâl itmişidi hâlâ arâzi-i merkûmenin hakk-ı tasarrufunu kendü hissemi asâleten ve sagîr-i mezbûrun hissesini zarûreten nafakasıçün vesâyeten sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Durmuş'a bin beş yüz akçeye tefvîz etdüm mukâbele-i tefvîzde olan meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm sâir arâzisi gibi keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mezkûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî selh-i şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf. (30 Receb 1031 / 22 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Nurullah Bey bin Musa / Mustafa bin el-Hâc Mahmud / Talib Çelebi bin Abdusselam / Mustafa bin Osman / Şaban bin Receb ve gayruhüm mine'l-huzzâr

[33b-01] 199 Numaralı Belge: el-Hâc Yahya Mahallesinden müteveffa Hasan bin Ali'nin muhallefatında zevce-i metrûkesi olan Ümmihani Hatun'a ait on bin akçe mehr-i müeccelenin muhallefata el koyan Behram'dan talebiyle açılan davada şahitlerin şehadeti ve Ümmihani'nin yeminine binaen edasına hükmeden i'lâm.

Medine-i Mağnisa'da hamiyyet-i ani'l-bâsâda el-Hâc Yahya Mahallesinde sâkin iken fevt olan Hasan bin Ali nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi Ümmühani Hatun ibnet-i İskender meclis-i şer'-i şerîfde medîne-i mezbûrede beytü'l-mâl-i âmme ve hassa emîni olan Mehmed Ağa tarafından vekîl-i şer'îsi olup müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtına şer'ân vâziü'l-yed olan Behram Bey ibn-i Abdullah mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde on beş bin akçe mehr-i müeccelemin beş bin akçesin hâl-i hayevâtında mezbûra hîbe-i sahîha-i şer'îye ile hibe edip bâki on bin akçe mehr-i müeccelem kaldıkda kendü dahi def'aten ikrâr itmişidi suâl olunup muhallefâtından alıverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl vekîl-i merkûm husûs-ı mezbûru münkir olıcak mezbûre hatundan makâline musaddık beyyine taleb oludukda udûl-i ricâlden Ramazan Efendi bin Halil Mahmud bin el-Hâc Ömer nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd

olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Hasan hâl-i hayevâtında bizim huzûrumuzda hatunum mezbûre Ümmühani'ye on beş bin akçe mehr deynim var idi beş bin akçesin bana hibe-i şer'îye ile hibe edip zimmetimde bâki on bin akçe mehri kalmışdır deyü ikrâr eyledi husûs-ı mezbûra şâhidleriz şehâdet dahi iderüz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyye itdiklerinden sonra mezbûra meblağ-ı mezbûru küllen ve ba'zen alub müteveffâ-yı mezbûrun zimmetine taraf-ı şer'iyeden bir tarîkle ibrâ itmedüğine yemîn teklîf olundukda yemîn-i billahi'l-aliyyü'l-azîm itmeğin vekîl-i mezbûra meblağ-ı merkûmu edâya tenbih birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâni' min Şa'bânü'l-muazzam sene ihdâ ve selâsîn ve elf (2 Şaban 1031 / 12 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Hasan / Mustafa bin Koyun / Mehmed Çelebi bin İbrahim / Hasan bin Ali / Ramazan bin Bayram / Hasan bin Memi / Satılmış bin Ali

[33b-02] 200 Numaralı Belge: Manisa'nın Yarhasanlar Mahallesinden Musli bin Ali'nin Mehmed ve Emine adlı sagir ve sagiresine vasi olan Mustafa bin Ali'nin vefatından sonra müteveffa Mehmed bin Mustafa'nın vasi tayin olduğuna dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Yarhasanlar Mahallesinde vefât eden Musli bin Ali nâm kimesnenin Mehmed ve Emine nâm sagîr ve sagîresine kıbel-i şer'den vasî nasb olunan Mustafa bin Ali fevt olup yerine bir vasî nasbı emr-i lâzım olmağın işbu hâfizü'l-hurûf Mehmed bin Mustafa kemâl-i emânet ile ma'rûf ve mevsûf olup sagîrlere min külli'l-vücûh enfa' olmağın kıbel-i şer'den vasî nasb olunup oldahî vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma teşehhüd oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve terkîm olundu yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (5 Şaban 1031 / 15 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ali bin el-Hâc Ömer / Mustafa bin Mahmud / Abdulbaki Halife bin Mehmed / Hızır bin Receb ve gayruhum mine'l-huzzâr

[34a-01] 201 Numaralı Belge: Manisa'nın İmad Mahallesinden Kerime Hatun ibnet-i Mustafa'ya ait olan menzilin Süleyman b. Mehmed'e yedi bin akçeye satışına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da İmad Mahallesinden Kerime Hatun ibnet-i Mustafa meclis-i şer'-i Nebevî sallallahu te'âlâ alâ şâri'ada işbu sâhibü'l-kitâb Süleyman bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i da'vâ edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Osman Çelebi mülkü ve bir tarafı Bezzâz el-Hâc Abdi ve bir tarafı Cennet nâm hatun mülkü

ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan menzilimi cemî'ü't-tevâbi' muvâfık yedi bin nakd-ı râyic fi'l-vakd akçeye mezbûre Süleyman bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer' ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm menzil-i mesfûr mezbûr Süleyman'ın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mâ yurîd mutasarrıf olsun dedikde vekîle-i mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr Süleyman vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (5 Şaban 1031 / 15 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Yusuf bin Durmuş / Yusuf bin Musa / Hasan Efendi bin Abdurrahman / Hasan Beşe bin Abdullah / Ahmed Bey bin Abdullah / Mehmed bin Ahmed ve gayruhum mine'l-huzzâr

[34a-02] 202 Numaralı Belge: Ali Bey Cami'-i şerîfi vakfına ait bazı köylerin timarları bin otuz bir Martı itibariyle bir seneliğine el-Hâc Mehmed Bey b. el-Hâc Ali tarafından yetmiş bin akçeye deruhde edildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da vâki' merkûm Ali Bey Cami'-i şerîfinin câbîsi ve kâimmakâm-ı mütevelli olan Hüseyin bin Abdullah meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzimü't-tevkîrde Nif kazasına tâbi' Öksüzce nâm karyeden el-Hâc Mehmed Bey bin el-Hâc Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip câmi'-i mezbûr evkâfından kazâ-i Mağnisa dâhilinde Erdellü ve Ormancı ve Hasırcı ve Çanşa ve Susendıraz ve Menemen kazâsı dâhilinde Yazıcılu ve Şeyh Kebir ve Adala kazâsına tâbi' Balıklağu ve Depecik ve Çernik ve Ilıca kazâsında Gökkaya ve Hoca Ömerlü nâm karyeler timârlarıyla işbu sene-i ihdâ ve selâsîn ve elf Martı ibtidâsından sene-i tamâmına varınca mezbûr el-Hâc Mehmed Bey'i yetmiş bin akçeye deruhde olunup oldahî minvâl-i muharrer üzere iltizâm ve kabûl eyleyüb meblağ-ı mezbûru yevmü'l-kıst hesâbı üzere mâh be-mâh cânib-i vakfa edâ ve teslîme müteahhid oldu dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr vicâhen tasdîk ve tahkîk etdikden sonra medîne-i mezbûrdan fahrü'l-kudât Abdülcemîl Efendi ve el-Hâc Ali bin Turgud ve Süleyman bin Bekir nâm kimesneler meblağ-ı mezbûra emr ve kabûlü hâviye kefâletle kefîl olduklarında mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin min Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (6 Şaban 1031 / 16 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Mahmud / İbrahim Bey bin Mehmed / Mustafa bin Osman / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhum mine'l-huzzâr

[34a-03] 203 Numaralı Belge: Yarhasanlar Mahallesinden merhum Emir Çavuş'un bina eyledüği mescid-i şerîfin evkâfına yevmî bir akçe vazîfe ile mütevelli olan Musli'nin fevt olmasından sonra yine yevmi bir akçeyle Sefer Bey ibn-i Durmuş'un vazifelendirildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa hâricinde vâki' Yarhasanlar nâm mahallede merhûm Emir Çavuş bina eyledüği mescid-i şerîfin evkâfına yevmî bir akçe vazîfe ile mütevelli olan Musli fevt olup yeri mahlûl oldukda işbu hafizü'r-rakîm Sefer Bey ibn-i Durmuş istikâmet ile ma'rûf olup tevliyet hıdmeti uhdesinden gelir kimesne olmağın tevcîh olunup yedine bu hurûf vaz' olunduğı ba'de'l-yevm varub mâl-ı vakıf istirbâh ve istiğlâl edip hıdmet-i lâzimesin edâ etdikden sonra mütevelli-i şerîf mutasarrıf olduğu yevmî bir akçe vazifeye merkûm Sefer Bey dahi mutasarrıf olmasına mâni' ve dâfi' olmaya tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin min Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf fi hicret min lehü'l-izz ve'ş-şeref (6 Şaban 1031 / 16 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed bin Abdullah / Ali bin Halil / Mehmed Bey bin Mustafa / Muharrem bin Mustafa / Receb bin Emir Bey ve gayruhum mine'l-huzzâr

[34a-04] 204 Numaralı Belge: Manisa'nın Kirdeci Mescidinde Pürnefeszâde'nin vakfı üzere her sabah yevmî bir akçe vazîfe ile bir cüz-i şerîf tilâvet vazifesini Ali Çelebi b. Muslihiddin'in kendi isteği ile Nurullah b. Abdurrahman'a devretmesine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da merkûm kirdeci binâ eyledüği mescid-i şerîfde Pürnefeszâde vakf eyledüği eczâ-yı şerîfeden her sabah yevmî bir akçe vazîfe ile bir cüz-i şerîf tilâvet eden Ali Çelebi bin Muslihiddin hüsn-i ihtiyarıyla işbu hâfızü'l-kitâb Nurullah bin Abdurrahman nâm kimesneye ferâğ edip merkûm Nurullah her vechile mahall ve müstehak olmağın cihet-i mezbûra vazîfe-i merkûma tevcîh olunup bu hurûf yedine vaz' olundu ki ba'de'l-yevm varub mescşid-i mezbûrede her sabah bir cüz-i şerîf tilâvet edip hıdmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd etdikden sonra ta'yîn olunan vazîfeyi mütevellisinden alub mutasarrıf ola tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin min Şa'bânü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf fi hicret min lehü'l-izz ve'ş-şeref (6 Şaban 1031 / 16 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Mustafa / Şaban bin Receb / İbrahim Bey bin Receb / Mustafa bin Osman ve gayruhum mine'l-huzzâr

[34b-01] 205 Numaralı Belge: Manisa'nın Yarhasanlar Mahallesinde Emir Çavuş'un bina eylediği Mescidde yevmî beş akçe vazîfe ile imâm, yevmî iki akçe vazîfe ile Yâ-sîn ve tebârek-hân ve aynı mahallede mektebinde yevmî üç akçe vazîfe ile muallim olan Hayreddin'in kendi isteği ile bu hizmetlerden feragat etmesiyle aynı vazifelere Mahmud Efendi ibn-i Balı'nın tayin edilmesine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa hâricinde Yarhasanlar nâm mahallede merhûm Emir Çavuş binâ eyledüği mescid-i şerîfde yevmî beş akçe vazîfe ile imâm ve yevmî iki akçe vazîfe ile Yâ-sîn ve tebârek-hân ve yine mahalle-i merkûmede merhûm mezbûr binâ eyledüği mektebde yevmî üç akçe vazîfe ile muallim olan Hayreddin hüsn-i ihtiyâr ile fârig olmağın işbu sâhibü'l-kitâb Mahmud Efendi ibn-i Balı salih ve mütedeyyin ve ehl-i Kur'an muhtar-ı cema'at olduğuna binâen vazîfe-i merkûme ile imâm ve Yâ-sîn ve tebârek-hân ve muallim nasb ve ta'yîn olunup oldahî cihât-ı merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrire fi evâil-i şehr-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İlyas bin Kademli / Mustafa bin **[ ]** / Mehmed bin Mustafa / Kadri bin Hamza / Sinan bin Şeyhi / Sefer Bey bin Durmuş / Şaban bin Receb / Mustafa bin Abdullah

[34b-02] 206 Numaralı Belge: Manisa'nın Kara Yunus Mahallesinden müteveffa Hasan b. el-Hâc Hüseyin'in sagîre kızı Hadice'nin tesviye-i umûru Mahmud b. Cafer'in vasi tayin edilmesine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Kara Yunus Mahallesinde fevt olan Hasan bin el-Hâc Hüseyin nâm müteveffânın sulbiye sagîre kızı Hadice'nin tesviye-i umûru içün bir vasî lâzım ve mühim olmağın işbu sâhibü'l-kitâb Mahmud bin Cafer nâm kimesne sâlih ve müstakîm olup her vechile sagîre-i mezbûreye enfa' olduğuna kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunup oldahî vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra bu hurûf ber sebîl-i temessük ketb olunup yed-i tâlibe vaz' olunduğı lede'l-hâce ihticâc tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' Şa'bânü'l-muazzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf min hicreti'n-nebeviyye (4 Şaban 1031 / 14 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Receb bin Musli / el-Hâc Şaban bin Selim / Mustafa bin İlyas / Murad bin Ali / Memi Şah bin Hızır ve gayruhum

[34b-03] 207 Numaralı Belge: Karayunus Mahallesinde müteveffa Hasan ibn-i el-Hâc Hüseyin'in hayatta iken vâlidesi Kamer bt. Abdullah'ı sagîre kızı Hadice için vasi muhtar etmişken mahkemece vasi olan Mahmud b. Cafer'in Kamer'i müdahalesine izin vermediğine dair açılan davada şahitlerin şehadetine ilişkin hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Karayunus Mahallesinde fevt olan Hasan ibn-i el-Hâc Hüseyin nâm müteveffânın vâlidesi Kamer binti Abdullah nâm hatun meclis-i şer'-i kavîmde müteveffâ-yı mezbûrun sulbî sagîre kızı Hadice'nin kıbel-i şer'den mansûb vasîsi olan Mahmud bin Cafer nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr beni hâl-i hayevâtında vasi muhtâr edip bendahi kabûl eylemiş idim hâlâ müteveffâ-yı merkûmun cümle muhallefâtı ahz ve kabz edip beni müdâhaleden men' ider suâl olunup mûcebine taleb ederin dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed merkûme Kamer'in vesâyetlere münkir olıcak merkûme Fatıma'dan beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Süleyman bin Ali ve Receb bin el-Hâc Musli nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Hüseyin hâl-i hayevâtında merkûme Kamer'i bizim huzûrumuzda vasiyy-i muhtâr etdikde merkûme dahî vesâye-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd eyledi husûsı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' min Şa'banü'l-mübârek li-sene 1031 (4 Şaban 1031 / 14 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Şaban bin Selim / Mustafa bin İlyas / Murad bin Ali / Memi Şah bin Hızır ve gayruhum mine'l-huzzâr

[34b-04] 208 Numaralı Belge: Mağnisa'da el-Hâc İvaz Paşa Cami-i şerîfinde yevmî üç akçe vazife ile müezzin olan Hasan bin Hüseyin'in ölümüyle yerine Ahmed Halife ibn-i Ali'nin tayin edilmesine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da merhûm el-Hâc İvaz Paşa Cami-i şerîfinde yevmî üç akçe vazîfe ile müezzin olan Hasan bin Hüseyin fevt olup yerine işbu hâfızü'r-rakîm Ahmed Halife ibn-i Ali nâm kimesne her vechile malall ve müstehak olmağın vazîfe-i merkûme ile mezbûr Ahmed halîfe müezzin nasb ve ta'yîn olunup ol dahî kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra bu hurûf ber-sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-âşir min Şa'banü'l-mu'azzam li-sene 1031(10 Şaban 1031 / 20 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Abdullah / Mehmed Çelebi bin Mustafa / Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı ve gayruhum mine'l-huzzâr

[35a-01] 209 Numaralı Belge: Ayni Ali Mahallesinden müteveffa Hüssam b. Muharrem'in Musli b. Mehmed'e olan iki bin iki yüz akçe borcuna karşılık menkulatının üçte biri borcu ödemeye yeterli olmayınca kendisine ait menzilin müzayede yolu ile satışında iki bin iki yüz akçeye Mehmed bin Ali'ye satıldığına ve Musli'ye borcun ödendiğine ilişkin hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Ayni Ali Mahallesinden fevt olan Hüssam bin Muharrem'in Hasan ve Muharrem nâm sagîrlerine kıbel-i şer'den mansûb vasî olan Ahmed bin Osman nâm kimesne mahfil-i kazâda hâfız-ı hâze'l-kitâb Mehmed bin Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip müteveffâ-yı mezbûrun Musli bin Mehmed nâm kimesneye iki bin iki yüz akçe deyni olup andan ma'dâ niçe düyûn-ı müsbitesi olup menkûlâtından bey' olunup düyûnuna edâ ve ifâ ider sülüsü olmayub ancak mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Halil bin Bektaş mülkü bir tarafı Ayni Ali vakfı ve bir tarafı Yunus mülkü ve taraf-i râbi'i tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb saz örtülü ve bir bâb toprak örtülü evleri ve havluya müştemil olan menzili kalub müteveffâ-yı mezbûrun zarûret deyni içün bey'i lâzım olmağın sûk-ı sultânîde mecma'-ı nâs olan yerlerde müddet-i medîd nidâ ve müzâyede olunup rağabât-ı nâs münkat'a oldukdan sonra mezbûr Mehmed üzerinde iki bin iki yüz akçede karâr edip ziyâde ile tâlib-i âhar olmamağın menzil-i sâlifü'l-beyânı merkûm Mehmed'e iki bin iki yüz akçeye mezkûra bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bey' etdiğimden sonra sümüne merkûm iki bin iki yüz akçeyi mezbûr Musli'ye olan deyni merkûmun iki bin iki yüz akçesi içün devr-i şer'î eyledim menzil-i mezbûr merkûm Mehmed'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde vasiyy-i merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr vicâhen tasdîk ve tahkîk etdikden sonra medîne-i mezbûrdan fahrü'l-kudât Abdülcemîl Efendi ve el-Hâc Ali bin Turgud ve Süleleyman bin Bekir nâm kimesneler meblağ-ı mezkûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min Şa'bânü'l-mübârek li-sene 1031 (11 Şaban 1031 / 21 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Hasan Hoca / Seyyid Abdurrahman bin Mehmed el-Hayyât / Habib bin el-Hâc Osman / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhum mine'l-huzzâr

[35a-02] 210 Numaralı Belge: Karaca Ahmed Sultan Zaviyesi vakfına ait tahminen yüz on yedi dönüm yerin mutasarrıfı olan Hüseyin b. el-Hâc Ali'nin ölümüyle ve erkek evladı kalmaması sebebiyle İbrahim Çelebi b. Emrullah Bey'e altı bin akçeye tevfiz edilerek vakfa intikal ettirildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa kurbunda medfûn kutbû'l-ârifîn merhûm Karaca Ahmed Sultan eskenehu'llâhu te'âlâ fî dârü'l-cinân zâviyesinde şeyh olan el-Hâc Mustafa Bey bin İbrahim nâm kimesnenin vekîl-i şer'îsi olan Mehmed Beşe ibn-i Cafer nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb İbrahim Çelebi bin Emrullah Bey muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip vakf-ı mezbûr dâhilinde bir tarafı mer'âya ve bir tarafı Bekir yerine ve iki tarafı azmağa müntehi Adayeri demekle ma'rûf tahmînen yüz dönüm mikdârı yeri ve yine bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Muslihiddin Efendi yeri ve bir tarafı Ahmed Bey yeri ile mahdûd tahmînen on iki dönüm yeri ve yine bir tarafı İbrahim bin Bayram yeri ve bir tarafı Hüseyin yeri ve bir tarafı mezbûr İbrahim Çelebi yeri ve üç tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd tahmînen üç dönüm mikdâr yeri ve yine bir tarafı Yagob zimmi bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Mehmed Arab bağı ile mahdûd tahmînen iki dönüm mikdârı yeri cem'ân beş kıt'a yere mutasarrıf olan Hüseyin bin el-Hâc Ali fevt olup evlâd-ı zükûru kalmamağla arâzi-i merkûme mahlûle olup müstehakk-ı tapu olmağın vekâletim hasebiyle arâzi-i merkûmenin hakk-ı mutasarrıfını mezbûr İbrahim Çelebi'ye altı bin nakd-ı râyic fi'l-vakt akçeye tefvîz edip mukâbele-i tefvîzde olan meblağ-ı mezbûru mezbûr İbrahim Çelebi yedinden vakf içün alub kabz eyledim ba'de'l-yevm mezbûr İbrahim Çelebi her bir arâziyi mufavvazası gibi keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde vekîl-i merkûm Mehmed Beşe'nin minvâl-i muharrer üzere câri olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min Şa'bânü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Şaban 1031 / 21 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Abdulmelik Bey bin Mehmed / Musli bin Seyyid Mehmed / Mehmed Bey bin Cafer / el-Hâc Musli bin el-Hâc Seyda / İbrahim bin Bayram / Kassab Musli / Ahmed bin Seyyid Durmuş / Nurullah Çelebi / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı / Mehmed bin Mustafa ve gayruhum mine'l-huzzâr

[35b-01] 211 Numaralı Belge: Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesi mescidinin mütevellisi olan müteveffa Bahşizâde Mehmed Çelebi yerine Hasan Beşe ibn-i Mahmud'un mütevelli olarak tayin olunduğuna dair hüccet.

Medine-i Mağnisa Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinde vâki' mescid-i şerîfin mütevellisi olan Bahşizâde Mehmed Çelebi fevt olup yerine işbu hâfızü'l-hurûf Hasan Beşe ibn-i Mahmud müstakîm ve mütedeyyin umûr-ı tevliyetde mecd u sâ'î olmağın mescid-i merkûm evkâfına mütevelli nasb ve ta'yîn olunup ba'de'l-yevm hıdmet-i tevliyeti müeddi kılub mütevelli-i sâbık mutasarrıf olduğu vazîfeye mutasarrıf ola tahrîran fi'l-yevmi's-sânî aşer min Şa'bânü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Şaban 1031 / 22 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Bey bin Osman el-Gazzâz / Mehmed Bey bin Hüseyin eş-şehr-i Borlu / el-Hâc Ramazan bin Ali / Hacı bin el-Hâc Mehmed / Mustafa bin Mahmud / Eyne Halife bin Abdullah / Şaban bin Receb / Mehmed bin Mustafa ve gayruhum

[35b-02] 212 Numaralı Belge: Çaprastlar-ı Kebîr Mahallesinden Hüseyin Bey ibn-i Mustafa el-Cündî'nin Sinan Bey Medresesi mütevelliyetine berât ile gelmek isterken Mustafa bin Osman'ın engel olması üzerine mütevelliye ait mahsulün üçte biri Mustafaya ve üçte ikisi Hüseyine kalmak şartıyla sulh olduklarına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa Çaprastlar-ı Kebîr Mahallesinde Hüseyin Bey ibn-i Mustafa el-Cündî meclis-i şer'e hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde hâfız-ı hâze'l-kitâb Mustafa bin Osman mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip medîne-i mezbûrede vâki' merhûm Sinan Bey Medresesi tevliyetini berât itdirüb zabt etmek murâd etdiğimde mezbûr Mustafa medrese-i mezbûreye mütevelli olan es-Seyyid Abdullah Çelebi vefât eyleyüb mezbûrun mahlûlünden tevliyet deyü merkûme-i berât-ı pâdişâhî ile bana tevcîh olunmuşdur azlim îcâb ider hâlim yoğiken bir tarîkle alub gadr itmişdi cevâb verüb beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâkı'a olmuşidi hâlâ muslihûn tavassutu ile mütevelliye âid olan mahsûlün sülüsü mezbûr Mustafa'ya sülüsânı bana olmak üzere sulh olduk ba'de'l-yevm tevliyet-i merkûme mahsûlünün sülüsüne merkûm Mustafa mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Hüseyin Bey'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr Mustafa vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min Cemâziye'l-ahire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Cemaziyelahire 1031 / 25 Nisan 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Çırak Mustafa Bey / İbrahim bin Mehmed / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı / Mehmed bin Mustafa ve gayruhum mine'l-huzzâr

[35b-03] 213 Numaralı Belge: Ayni Ali Mahallesinden müteveffa Hüssam b. Muharrem'in metruke eşi Aişe Hatun ibnet-i Osman'ın mehr-i müccel olarak alacağı üç bin akçeye karşılık kerye-i Horos kurbunda üç dönümlük yoncalığı müzayede yolu ile satın alındığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Ayni Ali Mahallesinde fevt olan Hüssam bin Muharrem nâm kimesnenin Muharrem ve Hasan nâm sagîrlerine kıbel-i şer'den mansûb vasî olan Ahmed bin Osman mahfil-i kazâda müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi ve vârisesi Aişe Hatun ibnet-i Osman mahzarında ikrâr ve i'tirâf mezbûre hatun müteveffâ-yı merkûm üzerinde dört bin akçe mehr-i müeccel isbât edip şer'ân hüküm olundukdan sonra beynimize muslihûn tavassutu edip meblağ-ı mezbûru üç bin akçeye sulh itmişler idi bedel-i sulh olan meblağı edâya menkûlâtından vefâ ider şey olmayub ancak karye-i Horos kurbunda bir tarafı el-Hâc Hüseyin mülkü ve bir tarafı Yunus mülkü ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd beher sene on akçe mukâta'ası olan tahminen üç dönüm mikdâr yoncalığı katub zikr olunan yoncalığı müteveffâ-yı mezbûrun zarûret-i deyni içün ba'de'l-müzâyede ve inkıtâ'ü'r-rağabât mezbûre hatun üzerinde üç bin akçede karar edip ziyâde ile tâlib-i âhar olmamağın üç bin akçeye mezbûre hatuna bey'-i kat'î ile bey' edip teslîm-i bey' etdiğimden sonra sümün-i merkûmu mezbûre hâtuna olan üç bin akçe deyne takas edip ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde vasiyy-i merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûre Aişe vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî ve'l-aşer min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Receb 1031 / 23 Mayıs 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdi bin Musa / Mehmed Çelebi bin Hasan Hoca / Mevlâna Mehmed bin Ali / Bayram bin Mustafa / Ahmed bin Memi / Mustafa bin Mehmed ve gayruhum

[36a-01] 213 Numaralı Belge: Şaban hilalini rüyet ettiklerine dair hüccet.

Mezbûr Şa'bânî hilâlini rü'yet-i sahîha ile gördük şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde ba'de ri'âye şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hîn-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'l-âşir min Şa'bânü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (10 Şaban 1031 / 20 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim bin Mehmed / Mustafa bin Osman / Mehmed bin Mustafa / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhum

[36a-02] 214 Numaralı Belge: Emirler Mahallesinden Muharrem b. Hızır'ın evine girilip sirkat olunmasının ardından el-Hâc Haliller karyesinden Ali Bey ibn-i Süleyman, Abbas b. Abdulhak ve Manend b. Mehmed'den şüphelenilmesi sonucu bu kimseler hakkında istihbar talebine ilişkin hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa'da Emirler Mahallesinden Muharrem bin Hızır nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe el-Hâc Haliller nâm karyeden Ali Bey ibn-i Süleyman ve Abbas bin Abdulhak ve Manend bin Mehmed nâm kimesneleri ihzâr ve mahzârında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem gece ile evim açılub içinde mevcûd olan esbâbım sirkat olundu mezbûrundan zannım vardır hasb-i hâlleri karye-i mezbûre ahâlisinden istihbâr olunup haberleri sicil olunması matlûbumdur dedikde karye-i mezbûreden Ali bin Bahşayiş ve Mahmud bin Ahmed ve Hüseyin bin Mehmed ve Mehmed bin Himmet ve Carullah bin Nurullah ve Mehmed bin Hasan ve sâirleri li-ecli'l-ihbâr ve meclis-i şer'e hâzirûn olup mezkûrûnun hasb-i hâlleri istihbâr olundukda merkûmun Ali Bey ve Abbas ve Manend sâlih ve mütedeyyin kimesnelerdir ile'l-ân sûi hâlin görmedik ve âherden dahi istimâ' itmedik kendü hallerinde kimesnelerdir deyü haber verdiklerinden sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrîn min Şa'bânü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (16 Şaban 1031 / 26 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Hızır / Fahrü'l-kudât Müftizâde Mehmed Efendi / Hüseyin bin Halil / Halil bin Yusuf ve Yusuf bin Ahmed ve gayruhum mine'l-huzzâr

[36a-03] 215 Numaralı Belge: Seydi Hoca Mahallesinden Fahrü'l-kudat Ahmed Efendi b. el-Hâc Nasuh'un (*vefatından sonra*) malının 1/3'nün techiz ve tekfini için kullanılması adına İbrahim Çelebi bin Hızır'ı vasi tayin etmesine dair hüccet. (Arapça)

Hüve innehu şehidu'r-raculân el-adulân el-med'uvân Abdurrahman Efendi ibn-i Mehmed Efendi ve Mehmed Efendi bin Mustafa bi mahzar-ı min hasm-ı şer'iyy-i münkir el-îfâ-i âtiü'z-zikrihu gıbbe'l-istişhâdü'l-mesbûk bi'd-da'vâ es-sahîhatü es-sâdıra an er-râcil el-med'uv İbrahim Çelebi bin Hızır el-mestûr fahrü'l-kudât Ahmed Efendi bin el-Hâc Nasuh es-sâkin bi-mahalle-i Seydi Hoca min mahallât-ı Mağnisa el-mahmiyye evsıyen bi-sülüs-i cemî'-i mâlehu vec'al hâmilün hâze'l-kitâb İbrahim Çelebi bin Hızır vasıyyen muhtârân ve fevzi ileyhi sarfü's-sülüs el-mezbûr bizlehu li-techîzehu ve tekfînehu ve hücceti ve hüve kabli'l-vesâye el-merkûmehu ve iltizâmü bi-ikâmetihi emrihu bi-rızâi ve kabûlen sahîhîn şer'iyyîn şehâdeti şer'iyyetü makbûleten cerâ zâlike ve hurrire fi'l-yevmi's-sâlis min Şa'bânü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (3 Şaban 1031 / 13 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Abdulkerim el-Hatib / el-Hâc Hüseyin bin Ömer / Hasan Çelebi bin Hüdâverdi / Mustafa Bey bin İbrahim / Sefer Bey bin Durmuş / Çırak Mustafa Bey el-Bevvâb / Şaban bin Receb / İbrahim Bey bin Mehmed ve gayruhum mine'l-huzzâr

[36a-04] 216 Numaralı Belge: Karahisar Mahallesinden Fatıma'nın Rus asıllı Yasemin bt. Abdullah adlı câriyesini âzat ettiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Karahisar Mahallesi sâkinelerinden fahrü'l-muhadderât Fatıma ibnet-i **[ ]** nâm hatun meclis-i şer'de işbu sâhibetü hâze'l-kitâb orta boylu sarışın ve ve gök ala gözlü Rusiyyetü'l-asl müslime'l-mille Yasemin bint-i Abdullah nâm câriyesi mahzarında bi't-tav'ü's-sâf ikrâr ve i'tirâf edip mevsûfe-i mezbûre câriyem Yasemin'i hasbeten lillâhi'l-azîm ve tâliben li-merdâti'r-Rabbi'r-Rahîm malımdan azâd ve kayd-ı rikkatîden ihrâc ve itlâk ettim ba'de'l-yevm sâir ahrâr-ı asliyyîn gibi hürre olup kazâ-yı hürriyetde sâlimü'l-bâl ve merkahü'l-hâl ola üzerinde hakk-ı velâdan gayrı hakkım kalmamışdır dedikde mukırre-i merkûmenin minvâl-i muharrer üzere câri olan ikrârın el-mukarrun lehâ el-mezkûr Yasemin vicâhen tasdîk edicek bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî 28 min Şa'bânü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (28 Şaban 1031 / 8 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Çelebi el-Müderris / el-Hâc Abdi Bey bin **[***okunamıyor***]** Çelebi / el-Hâc Zati Beşe bin Ahmed / Şaban bin Receb / Muharrem Halife el-İmam / İbrahim bin Balı / Hızır bin İlyas / Mehmed ibn-i Mustafa / İbrahim bin Mehmed ve gayruhum mine'l-hâzirûn

[36b-01] 217 Numaralı Belge: el-Hâc Ahmed'in Baba Kuyusu Mahallesinde müteveffa Yunus b. Veli'den alacağı iki bin üç yüz akçeni vasisi Yunus'tan talebine ilişkin açılan davada şahitlerin şehadeti ve Ahmed'in yeminine binaen hükmün icabına dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa sükkânından el-Hâc Ahmed el-Bakkâl meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzimü't-tevkîrde Baba Kuyusu Mahallesinde bundan esbak fevt olan Yunus bin Veli nâm kimesnenin Hüseyin nâm sagîrinin kıbel-i şer'den mansûb vasîsi olan Yusuf bin Ali mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Yunus'dan asl-ı mâl iki bin akçe ve üç yüz akçe rıbhdan cem'ân iki bin üç yüz akçem vardır hâlâ muhallefâtından taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl vasiyy-i mezbûr inkâr edicek udûl-i müslimînden el-Hâc Abdunnebi bin Mehmed ve Şaban bin Mustafa nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-

meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Yunus kabl-i vefâtihi bizim huzûrumuzda mezbûr el-Hâc Ahmed'e aslından iki bin akçe ve rıbhdan üç yüz akçe cem'ân iki bin üç yüz akçe deynim vardır deyü i'tirâf eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe ri'âye şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûr el-Hâc Ahmed'e meblağ-ı mezbûru küllen ve ba'zen almaduğına ve taraf-ı şer'îyeden bir tarîkle müteveffâ-yı mezbûrun zimmetine ibrâ itmedüğine yemîn teklîf olundukda halef-i billâhi'l-te'âlâ itmeğin mûcebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin ve aşer min Cemâziye'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Şaban 1031 / 28 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Mustafa el-İmâm / Hasan bin Hızır / Halil bin Hızır / Sinan bin Sinan / el-Hâc Mehmed bin Balı ve gayruhum.

[36b-02] 218 Numaralı Belge: el-Hâc Ahmed'in Baba Kuyusu Mahallesinde müteveffa Yunus b. Veli'den alacağı iki bin üç yüz akçe borcuna karşılık bir evlek bağın el-Hâc Ahmed'e iki bin akçeye satılarak mezbur borca takas edildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Baba Kuyusu Mahallesinde fevt olan Yunus bin Veli nâm kimesnenin Sagîr oğlu Hüseyin'e kıbel-i şer'den mansûb vasî olan Yusuf bin Ali meclis-i şer'de el-Hâc Ahmed el-Bakkal muvâcehesinde bi'l-vesâye ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mezbûr el-Hâc Ahmed müteveffâ-yı mezbûr Yunus üzerinde iki bin üç yüz akçe isbât edip cânib-i şer'den edâsına hüküm olunmuşidi öyle olsa müteveffâ-yı mezbûrun Kapukaya kurbunda vâki' bir tarafı benim bağım ve bir tarafı Gedüs ve bir tarafı Seydiler bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd tahmînen bir evlekden ziyâde bağını bey'-i min yezîd olunup rağbâtü'n-nâs münkat'a oldukdan sonra iki bin akçeden mezbûr el-Hâc Ahmed üzerinde karâr edip ziyâde ile tâlib-i âhar olmamağın zikr olunan bağı mezbûr el-Hâc Ahmed iki bin akçeye bey'-i bât ile bey' edip teslîm-i mebî' etdiğimden sonra sümün-i merkûm iki bin akçeyi mezbûra olan deynin iki bin akçesine takas ettim ba'de'l-yevm sâir emlâğı gibi keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde vasiyy-i merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-hâmis ve'l-işrîn min Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (25 Şaban 1031 / 5 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin er-Râcil / Mehmed bin Mustafa el-İmâm / Hüseyin bin Hızır / Halil bin Hızır / Sinan bin Sinan / el-Hâc Mehmed bin Balı ve gayruhum.

[36b-03] 219 Numaralı Belge: Raziye'nin babası Mustafa ile müteveffa Kadı Ahmed Efendi'nin babası Nasuh'un kardeş olması nedeniyle muhallefattan hakkı olduğunu fakat vasiyy-i muhtârı olan İbrahim Çelebi bin Hızır'ın muhalefet ettiğine dair açılan davada şahitlerin şehadetiyle hükmün icabına dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa'da sâkine Raziye binti Mustafa nâm hatunun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde medîne-i mezbûre mahâllâtından Seydi Hoca Mahallesinde vefât eden Kadı Ahmed Efendi bin el-Hâc Nasuh'un tenfîz-i vesâyâsına vasiyy-i muhtârı olan İbrahim Çelebi bin Hızır mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Efendi'nin babası merkûm el-Hâc Nasuh benim baba bir mezkûr Mustafa ile li-eb ve ümm karındaşlar olup ve babalarının adı Yusuf'dur mezbûrun verâseti bana ve karısı Saliha hatunun li-eb ve ümm karındaşı oğulları Abdullah ve Abdurrahman Halife ibn-i el-Hâc Ali nâm kimesneler münhasır iken vasiyy-i mezbûr İbrahim Çelebi cümle muhallefâtı kabz edip bana âid olan hisse-i şer'îyemi vermeyüb inâd ve muhâlefet ider suâl olunup ihkâk-ı hâk olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl vasiyy-i merkûm mezbûre hatunun minvâl-i muharrer üzere idüği ma'lûmum değildir deyü inkâr edicek mezbûre hatundan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Mehmed Beşe bin Cafer ve Mustafa Beşe bin Mehmed **[37a-219. belgenin devamı]** nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Efendi'nin babası merkûm el-Hâc Mansuh mezbûre hatunun babası merkûm Mustafa'yla li-eb ve ümm karındaşlardır babalarının adı Yusuf'dur mezbûre hatun müteveffâ-yı mezbûrun minvâl-i muharrer üzere vârisesidir husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe ri'âye şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mûcebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-âşir min Şa'bânü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (10 Şaban 1031 / 20 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hüsrev bin Abdullah / Sefer Bey bin Durmuş / Mehmed bin Mustafa / İbrahim Bey bin Mehmed / Şaban bin Receb ve gayruhum.

[37a-01] 220 Numaralı Belge: Manisa'nın Enarlıca Mahallesinden müteveffa Habib'in Süleyman adlı sagirine Mehmed b. Fazlullah'ın vasi tayin edilmesine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Ali Ağa Mahallesinden fevt olan Habib bin **[ ]** nâm kimesnenin sulbî sagîr oğlu Süleyman'ın tesviye-i umûru içün bir vasî lâzım ve mühim olmağın işbu hâfızü'l-kitâb Mehmed bin Fazlullah nâm kimesne sâlih ve mütedeyyin ve her vechle sagîr-i

mezbûra enfa' olduğuna binâen cânib-i şer'-i mutahhardan vasî nasb olunup ol dahî vesâyete merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Şa'bânü'l-mubârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Şaban 1031 / 7 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Abdurrahman Halife bin Süleyman / Mustafa Bey bin İbrahim / Mehmed bin Mustafa / Şaban bin Receb ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[37a-02] 221 Numaralı Belge: Mehmed ve İsmihan adlı sagîr ve sagireye annesinin babası olan Mustafa Çavuş'un vâlidesinin vâlidesi Aişe hatundan intikâl eden menzilin harabe olması ve tamirine güç yetmemesinden dolayı müzayede yolu ile Mehmed Ağa b. Hüseyin Ağa'ya on sekiz bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Karahisar Mahallesinde sâkin Mustafa Çavuş ibn-i Saru Mustafa Çavuş mahfil-i kazâda dergâh-ı âlî müteferrikâlarından hâfız-ı hâze'l-kitâb Mehmed Ağa bin Hüseyin Ağa mahzarında ikrâr edip Mehmed ve İsmihan nâm sagîr ve sagîreye cedd-i fâsidleri Mustafa Çavuş'un vâlidesinin vâlidesi Aişe Hatun'dan intikâl eden mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Hasan Çavuş evi ve bir tarafı Şeyh Mehmed Çelebi mülkü ve bir tarafı Haddâd mülkü ile mahdûd ve mümtâz dâhiliyyesinde iki bâb fevkânî ve iki bâb tahtânî evleri ve fırını ve hâricisinde bir bâb fevkâni odayı ve altında ahuru müştemil olan menzil harâbe-i müşerref olup imâret ve meremmetine sagîrlerin adem-i iktidârı olup menzil-i merkûm bey' olunup istirbâh ve istiğlâl olunmak sagîrlere enfa' olmağın müddet-i medîd nidâ ve müzâyede olunup rağabât-ı nâs inkıtâ'ından sonra müşârün-ileyh üzerinde on sekiz bin akçede karar edip ziyâde ile tâlib-i âhar olmamağın menzil-i merkûmu übüvvet ve velâyetim hasebiyle müşârün-ileyh Mehmed Ağa'ya on sekiz bin akçeye bey edip teslîm-i meblağ etdikden sonra sümün-i merkûmun sekiz bin akçesi mukâbelesinde bir re's kır tüyü at alub ve on bin akçesini nakid aldım ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehül-mezbûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-hâmis ve'l-işrîn min Şa'bânü'l-mubârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (25 Şaban 1031 / 5 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi ibn-i eş-Şeyh Muslihiddin el-İmâm / Hasan Çelebi bin Hüseyin / Şuhudizâde Ali Çelebi / Balı Bey ibn-i Evrenos / Mehmed Bey bin Cafer ve gayruhum mine'l-huzzâr.

Müteveffâ-yı mezbûre mukaddem zikr olunan menzili el-Hâc Ömer'e bey' eyledüği mukarrer olıcak bu hüccet şûd olundu.

[37a-03] 222 Numaralı Belge: Kemaloğlu karyesinden müteveffa İbrahim Bey ibn-i Osman adlı sipâhinin Tahıl Pazarında merhûm Çavuş Başının binâ eylediği çeşmenin suyu yolunun tamiri için vakfettiği elli bin akçenin zayi olmaması için el-Hâc Satı Beşe ibn-i Ahmed'in nazır tayin edildiğine dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Kemaloğlu nâm karyeden fevt olan İbrahim Bey ibn-i Osman nâm sipâhinin medîne-i Mağnisa'da Tahıl Bazarında merhûm Çavuş Başı binâ eyledüği çeşmenin suyu yolu meremmeti içün sümün mâlından vasiyyet eyledüği elli bin nakid akçe itlâf ve isrâf olmamak içün bir nâzır nasbı evlâ ve uhrâ olup hâmil-i hâze'l-kitâb el-Hâc Satı Beşe ibn-i Ahmed kemâl-i emânet ve istikâmet ile ma'rûf ve mevsûf olmağın hasbî nâzır ta'yîn olunup ol dahî kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn min Şa'bânü'l-mubârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (29 Şaban 1031 / 9 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb ve gayruhum.

[37b-01] 223 Numaralı Belge: Turutlu kasabadan Ali Dede b. Bahtiyar'ın eş-Şeyh İsmail zâviyesine evladiyet üzerine mutasarrıf iken eş-Şeyh Mehmed Çelebi ibn-i Ahmed'in hak talebi üzerine açılan davada zâviyenin mahsulünün yarısına mutasarrıf olmak şartıyla sulh olduklarına dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa muzâfâtından Yengi nâhiyesine tâbi' Turudlu nâm kasabadan Ali Dede **[ ]** Bahtiyar meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde eş-Şeyh Mehmed Çelebi ibn-i Ahmed muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf edip kasaba-i mezbûrede vâki' merhûm eş-Şeyh İsmail zâviyesi meşîhati evlâda meşrût olup il'â hâze'l-ân evlâdiyet üzere mutasarrıf iken mezbûr Mehmed Çelebi ben dahi vâkıf-ı mezbûr evlâdındandım deyü nizâ' itmeğin beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâkı'â olmuşidi el-hâletü hezihî muslihûn tavassutu ile zâviye-i merkûmenin nısf-ı mahsûlüne mutasarrıf olmak üzere sulh olduk ba'de'l-yevm mezbûr Mehmed Çelebi zâviye-i merkûme mahsûlünden her ne vâki' olur ise nısfına mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Ali Dede'nin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehül-mezkûr Mehmed Çelebi vicâhen kabûl ve tasdîk etdikden sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ cerâ ola tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Şa'bânü'l-mubârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (28 Şaban 1031 / 8 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Hızır el-Müsta'id / İbrahim bin Balı / Şaban Bey bin Receb / İbrahim Bey bin Mehmed ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[37b-02] 224 Numaralı Belge: Emlak Nâhiyesi Dere karyesinde sakin Meneş, Yasef ve Yagob kardeşlerin evine basan on iki on üç nefer levendin Meneş'i katletmeleri üzerine keşf ve tahrîr olunması talep edilmesiyle durumun müşahede edildiğine dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa'da sâkin Yasef ve Yagob veled-i Elyaz nâm Yahudiler meclis-i şerîfde takrîr-i kelâm edip medîne-i mezbûrede tâ'ûn olmağla firâr edip kazâ-i Mağnisa muzâfâtından Emlak nâhiyesine tâbi' Dere nâm karyede sâkin iken târîh-i kitâb gecesi ba'de'l-işâ on iki on üç nefer levend âlât-ı harb bizi basıp karındaşımız Meneş nâm Yahudi'nin sol baldırını tüfenk ile sol dirseğine ve ensesine yarak ile ve ağzını urub katl eylediler hâlâ katîl-i mezbûru defn içün makberliğine getürdük cânib-i şer'de üzerine varılub cerâhatı keşf ve tahrîr olunması matlûbumdur didiklerinde savb-ı şer'-i mutahhardan Mevlânâ Abdullah irsâl olunup zeyl-i sicilde mastûr olan mastûrü'l-esâmi olan Müslümanlar ile üzerine varub nazar itdiklerinde mezbûr Meneş Yahudiler makberliğinde maktûlen yatur bulunub keşf olundukda ensesinde ve ağzında ve sol dirseğinde kılıç yarası ve sol baldırında fındık yarası olduğunu müşâhede itdiklerinde mevlânâ-yı mezbûr mahallinde alâ vukûa ketb ve terkîm ve gelip alâ vukûa ihbâr itdiklerinde bu hurûf bi't-taleb tahrîr olunup yed-i tâlibe vaz' olundu lede'l-hâce müzekkir-i mâ cerâ ola tahrîran fi'l-yevmi'l-âşîr min Şa'bânü'l-mu'azzâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (20 Şaban 1031 / 30 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ali Bey bin Hamid / Kara Ali bin Mehmed / İbrahim bin Balı / Mehmed bin Ahmed / Hasan bin Abdullah ve gayruhum.

[37b-03] 225 Numaralı Belge: Fatik binti Yani adlı zımminin koruması altında olan kızının kızı Erine için babası Sak veled-i Karaca üzerine yevmi üç akçe nafaka talebiyle açılan davada nafaka takdirini hükmeden i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da sâkin Fatik binti Yani nâm zimmiye mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelâm edip işbu hacr ve terbiyemde olan kızım kızı Erine nâm sagîrenin tedbîr-i maaşında kemâl-i ihtiyâcım olup savb-ı şer'-i mutahhardan sagîre-i mezbûre içün babası Sak veled-i Karaca nâm zimmî üzerine nafaka bahâ takdîr olunması matlûbumdur dedikde târîh-i kitâbda sagîre-i merkûmeye yevmî üç akçe nafaka bahâ farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde istidâneye ve sarfa ve hîn-i zaferde merkûm Sak zimmiye mürâca'ata izin birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min Şa'bânü'l-mu'azzâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Şaban 1031 / 1 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Molla Hüseyin bin Mehmed / Halil bin Yusuf / Hacı bin Halil / Şaban bin Receb / Lamri Papas ve gayruhum.

[38a-01] 226 Numaralı Belge: Seydi Hoca Mahallesinden müteveffa Kadı Ahmed Efendi b. el-Hâc Nasuh'un fevt olan Hadice ibnet-i el-Hâc Mustafa'ya ait menzilin annesi Nazeni anne-baba bir kız kardeşi Rabia ve baba bir erkek kardeşi Abdulhalime intikal ettikten sonra söz konusu menzilin harap olmasından dolayı müzayede yolu ile Abdulbaki Efendi'ye beş bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Seydi Hoca Mahallesinde bundan esbak fevt olan Kadı Ahmed Efendi bin el-Hâc Nasuh'un zevce-i metrûkesi ve vârisesi olup vefât eden Hadice ibnet-i el-Hâc Mustafa nâm hatunun verâseti vâlidesi Nazeni binti Abdullah nâm hatun ve li-ebeveyn kız karındaşı Rabia nâm sagîreye ve li-eb er karındaşı Abdulhalim nâm sagîre münhasıra oldukdan sonra mezbûre Nazeni kendi tarafından asâleten ve sagîre-i merkûmenin kıbel-i şer'den mansûba vesâyeten vasîsi oldukdan sonra ve mezbûr Abdulhalim'in vâlidesi vasiyy-i mansûbesi olan Tayyibe ibnet-i el-Hâc Mehmed nâm hatun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde a'limü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn efdalü'l-fuzalâi'l-mudakkıkîn Abdulbaki Efendi Hazretleri muvâcehesinde asâleten ve vesâyeten ikrâr ve i'tirâf edip mezbûr Ahmed Efendi merhûm olup evlâdı olmamağın mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı mescid-i şerîfe ve bir tarafı Şeyh Mehmed Efendi mülkü ve bir tarafı Memi Efendi mülkü ile mahdûd ve mümtâz büyût-ı müte'addideyi müştemil olan mülk menzilin rub'u zevcesi mezbûre Hadice'ye intikâl edip ba'dehu merkûme hatun dahi vefât etdikde hisse-i mezbûre bana ve vasîleri olduğumuz sagîrlere intikâl itmişidi hâlâ hisse-i mezbûra müşerref harâb ve mâil-i turâb olup ta'mîr ve meremmete iktidârımız olmayub kâbil-i intifa' olmamağla bey' olunması her vechile sagîrlere enfa' olmağın ba'de'l-müzâyede ve gıbbe inkıtâ'-ı rağabâta hisse-i mezbûre müşârün ileyh efendi hazretleri üzerinde beş bin akçede karar edip ziyâde ile tâlib âhar olmamağın zikr olunan rub' hisseyi mûmâ ileyh efendiye asâleten ve vesâyeten beş bin nakd-ı râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bât ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledik ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinde mukırretân-ı merkûmetânın minvâl-i muharrer üzere sâdır olan ikrârların el-mukarrun lehü'l-müşârin ileyh mutasarrıf olsun didiklerinde vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek hâzihi'l-vesîka alâ mâ hüve'l-hakîka ber sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ cerâ ola tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Şa'bânü'l-mu'azzâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (28 Şaban 1031 / 8 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderrisîn es-Seyyid Hüseyin Çelebi bin es-Seyyid Hızır kâimmakâm nakîbü'l-eşref / Mehmed Halife bin Mustafa el-müezzin / İbrahim Efendi bin İshak el-müsta'id / Mehmed Halife bin Veli / el-Hâc Mustafa bin Mehmed ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[38a-02] 227 Numaralı Belge: Manisa'nın Yenice Mahallesinden müteveffa Mehmed Çelebi b. Ali Çavuş'un zevce-i metrukesine olan toplam on sekiz bin akçe borcuna karşılık olarak müteveffaya ait menzilin müzayede yolu ile on sekiz bin akçeye satılarak borcun eda edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Yenice nâm Mahalleden bundan akdem fevt olan Mehmed Çelebi bin Ali Çavuş'un sulbî kebîr oğlu Abdi Çelebi kendi tarafından asâleten ve sagîr oğlu İbrahim'in kıbel-i şer'den mansûb vasî oldukdan sonra vesâyeten meclis-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi ve vârisesi Emine Hatun ibnet-i es-Seyyid Abdi tarafından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdîka vekîl olup es-Seyyid Hasan bin Ahmed Çelebi ve Mahmud bin Ahmed Çelebi şehâdetleri ile vekâleten sâbite olan es-Seyyid Mehmed Çelebi bin es-Seyyid Abdi muvâcehesinde asâleten ve vesâyeten ikrâr ve i'tirâf edip vâlidemiz merkûme Emine Hatunun müteveffâ-yı mezbûr babam Mehmed Çelebi zimmetinde dokuz bin beş yüz akçe mehr-i müecceli ve altı bin beş yüz akçe karzdan hakkı olup ve bu seneden vefât eden karındaşlarımız Musli ve Halil Şah dahi iki bin akçe südüs hissesi cem'ân on sekiz bin akçe hakkı olup müteveffâ-yı mezbûr menkûlâtından edâ ve ifâ ider şey olmayub babamızın muhallefâtından mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı tarîk-i has ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Ahmed Bey mülkü ve bir tarafı Mahmud Çelebi mülkü ile mahdûd bir bâb fevkânî evi ve altında anbârı ve havluda eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmireyi müştemil olan menzili ba'de'n-nidâ ve'l-müzâyede ve gıbbe inkıtâi'r-rağabât mezbûre Emine Hatuna asâleten ve vesâyeten on sekiz bin akçeye bey'-i bât ile bey' edip teslîm-i mebî' etdikden sonra semen-i merkûm on sekiz bin akçeyi mezbûre Emine Hatuna minvâl-i meşrûh üzere olan on sekiz bin akçe deyne takâs ettim ba'de'l-yevm mülk-i mahzıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehâ vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' **[38b-227. belgenin devamı]** bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî selh-i Şa'bânü'l-mu'azzâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (29 Şaban 1031 / 9 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Hızır / Mustafa Çelebi bin Mehmed Bey / Sarrac İbrahim Bey / el-Hâc Mehmed bin Süleyman / Mehmed bin Ahmed / Mahmud Çelebi bin Ahmed Bey / Süleyman Halife bin Yahya ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[38b-01] 228 Numaralı Belge: Manisa'nın Zeytüncük Mahallesinden müteveffa Süleyman'ın Balı ve Turcihan adlı sagir ve sagireye anneleri Fatıma bt. İvaz'ın vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Zeytüncük Mahallesinden fevt olan Süleyman nâm kimesnenin Balı ve Turcihan nâm sagîr ve sagîresinin tesviye-i umûru içün bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın işbu hâfızü'l-kitâb sagîrân-i merkûmânın vâlideleri Fatıma binti İvaz nâm hatun müstakîme ve mütedeyyine ve her vechile sagîrlere nâfi'a olmağın kıbel-i şer'den vasî nasb olunup oldahî kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî gurre-i Şa'bânü'l-mu'azzâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Şaban 1031 / 11 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Bey bin İbrahim / el-Hac Abdi bin Musa / İbrahim Çelebi bin Kurd / Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

[38b-02] 229 Numaralı Belge: Manisa'nın Seydi Hoca Mahallesinden müteveffa Ahmed Efendi ibn-i el-Hâc Nasuh'a ait menzilin veraseti amca kızı Raziye bt. Mustafa dayısı el-Hâc Ali'nin oğulları Abdullah ve Abdurrahman'a intikal etmiş iken Abdullah ve Abdurrahman'ın kendilerine ait üçte bir hisseyi Abdulbaki Efendi'ye altı bin akçeye sattığını bildirir hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Seydi Hoca Mahallesinde vefât eden Ahmed Efendi ibn-i el-Hâc Nasuh nâm kimesnenin hâlı el-Hâc Ali'nin sulbî oğulları Abdullah ve Abdurrahman nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde a'limü'l-ulemâi'l-izâm efdali'l-fuzelâi'l-kirâm saadetlü Abdulbaki Efendi hazretleri muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı mezbûrun verâseti bize ve zevcesi Hadice'ye emmisi kızı Raziye binti Mustafa nâm hatuna münhasıra olup öyle olsa müverrisimiz müteveffâ-yı merkûmun mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı eş-Şeyh Mehmed Efendi mülkü ve bir tarafı Mümi Efendi mülkü ve bir tarafı mescid-i şerîf ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz büyût-ı müteaddideyi müştemil olan menzilinden bize âid olan sülüs hisse-i şer'îyemizi müşârün ileyh efendi hazretlerine altı bin nakd-i râyic fi'l-vakt fiddî-i Osmâni akçeye bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledik keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun didiklerinde

mukırrân-ı mezbûrânın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârların el-mukarrun lehü'l-mûmâ ileyh efendi hazretleri vicâhen tasdîk edicek hâzihi'l-vesîka alâ mâ hüve'l-hakîka ber sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ cerâ ola tahrîran fî'l-yevmi's-sânî min Ramazânü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (2 Ramazan 1031 / 11 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü's-Sâdât es-Seyyid Çelebi bin es-Seyyid Hızır / İbrahim Efendi bin Hızır / Fahrü'l-kudât Abdülcemil Efendi / Fahrü'l-kudât Haydar Efendi bin Abdi Efendi / Osman Efendi bin Mahmud Efendi / Tahir Çelebi bin Mahmud / Ebubekir bin Osman / Musa Efendi bin Mahmud / Ali bin Mehmed ve gayruhum.

[38b-03] 230 Numaralı Belge: Manisa'nın Seydi Hoca Mahallesinden müteveffa Ahmed Efendi ibn-i el-Hâc Nasuh'a ait muhallefattan üçte iki hissesi olan zevcesi Raziye Hatun'un vasiyy-i muhtar olan İbrahim Çelebi'den yedinden tamamen aldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Seydi Hoca Mahallesinde vefât eden Ahmed Efendi ibn-i el-Hâc Nasuh nâm kimesnenin verâseti zevcesi Hadice ibnet-i el-Hâc Mustafa Bey nâm hatuna ve emmisi kızı Raziye Hatun ibnet-i Mustafa'ya ve hala oğulları Abdurrahman ve Abdullah ibneyy-i el-Hâc Ali'ye münhasıra olup mezbûre Raziye hatun meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzimü't-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûrun tenfîz-i vesâyâsına vasiyy-i muhtârı olan hâfız-ı hâze'l-kitâb İbrahim Çelebi bin Hızır mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından eğer cins ve eğer nakiddir bana âid olan sülüsân hisse-i şer'îyemi vasiyy-i merkûm İbrahim Çelebi yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm vasiyy-i mezbûrdan husûs-ı merkûma müte'allik da'vâ ve nizaım yokdur eğer benim tarafımdan asaleten ve vekâleten da'vâ sâdıra olur ise lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû' olmaya dedikde mukırre-i mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere cârî oan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr İbrahim Çelebi vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb **[39a-230. belgenin devamı]** ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Şa'bânü'l-mu'azzâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (17 Şaban 1031 / 27 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Satı bin Ahmed / Mustafa Bey bin İbrahim / İsmail Çelebi bin Çırak / Abdurrahman bin Süleyman / İbrahim Bey bin Mehmed ve gayruhum.

[39a-01] 231 Numaralı Belge: Manisa'nın Zeytüncük Mahallesinden müteveffa Süleyman'ın zevce-i metrukesi Fatıma binti İvaz'ın Balı ve Turcihan adlı sagir ve sagiresi için yevmi dörder akçe nafaka talebiyle açılan davada nafaka takdirini hükmeden i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Zeytüncük Mahallesinden bundan esbak fevt olan Süleyman nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi Fatıma binti İvaz nâm hatun mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı mezbûrdan olup işbu hacrımda olan Balı ve Turcihan nâm sagîr ve sagîrenin nafaka ve kisvelerine kemâl-i zarûretim olup cânib-i şer'den takdîr olunması matlûbumdur dedikde târiîh-i kitâbdan sagîrân-ı mezbûrânın her birine yevmî dörder akçe nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde istidâneye ve sarfa ve hîn-i zaferde mezbûrânın babalarından müntakil mallarına mürâca'ata izin birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî min Ramazânü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (2 Ramazan 1031 / 11 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Bey bin İbrahim / el-Hâc Abdi bin Musa / İbrahim Halife bin Kurd / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb ve gayruhum.

[39a-02] 232 Numaralı Belge: Deveciler Mahallesinden müteveffa Hüseyin b. Süle Beşe adlı sagîrin amcası el-Hâc Ahmed ibn-i el-Hâc Bestân'a intikal eden yarım hissenin vasiyy-i muhtar Ahmed Bey ibn-i Ali elinden tam olarak aldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Deveciler Mahallesinde bundan esbak fevt olan Hüseyin bin Süle Beşe nâm sagîrin emmisi el-Hâc Ahmed ibn-i el-Hâc Bostân meclis-i şer'-i şerîf-i müste'âbı ve mahfil-i din-i münîf-i habîb-i Rahmân'da sagîr-i merkûmun vasiyy-i muhtarı olan Ahmed Bey ibn-i Ali mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip müteveffâ-yı mezbûrun verâseti bana ve vâlidesine ve li-eb karındaşı Mehmed'e münhasıra olup alâ mâ arazallâhî te'âlâ muhallefâtının nısfı bana intikâl itmiş idi öyle olsa müteveffâ-yı merkûmun cümle muhallefâtından eğer cins ve eğer nakddir bana âid olan nısf hisse-i şer'iyemi vasiyy-i merkûm Ahmed Bey yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz eyledim hisse-i şer'iyemden mezbûr zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı zimmetin ibrâ-i amm-ı kâtiü'n-nizâ'la ibrâ ve iskât ettim dedikde mukırr-ı merkûm el-Hâc Ahmed'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr Ahmed Bey vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî gurre-i Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Ramazan 1031 / 10 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kudât Müftizâde Mehmed Efendi / Şeyhzâde Mehmed Çelebi / el-Hâc Satı bin Ahmed / Hasan Çelebi bin Ahmed / İbrahim Ağa / Mahmud Çavuş / el-Hâc Bayram bin İvaz / İbrahim Efendi / Şeyhzâde Mehmed Çelebi / Hasan Çelebi bin Hamza Bey / el-Hac Hasan el-Haddâd / Molla Veli bin el-Hâc Cafer / İbrahim Çelebi bin Hızır ve gayruhum.

[39a-03] 233 Numaralı Belge: Alaybeyi Mahallesinden Mehmed ibn-i el-Hâc Ahmed'in Dudu bt. Abdulkadir'in kızı olan Şehri'nin bekaretin izâle ettiğine dair açılan davada tescilinin talep edilmesi üzerine bakire olduğunun anlaşılmasına dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki Medîne-i Mağnisa'da Alaybeyi Mahallesinden Dudu binti Abdulkadir nâm hatun meclis-i şer'-i şerîfe mahalle-i mezbûreden Mehmed ibn-i el-Hâc Ahmed nâm sagîri ihzâr edip mezbûr Mehmed işbu hâzıre-i bi'l-meclis olan Şehri nâm sagîre kızımı kendü evleri içinde tenhâ bulub mezbûreye yapışub hâh ve hâh bekâretde izâle eylemiş hasb-i hâl mezbûr Mehmed'den istifsâr olunup cevâbı tahrîr ve mezbûre Şehri kâbileye gösterilüb haberi tescîl olunması matlûbumdur dedikde hakîkat-i hâl mezbûr Mehmed'den tefahhus olundukda bi'l-külliye inkâr etdikden sonra kâbilelerden Sultane binti Hüseyin ve Selime binti Seyda nâm hatunlar mezbûre Şehri'ye nazar itdiklerinde mezbûrenin bekâretine zarar isâbet itmemişdir el-ân bâkiredir deyü alâ tarîki'ş-şehâde haber verdiklerinde mâ hüve'l-vâki' alâ vukû'a ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîran fî selh-i Ramazan li-sene 1031 (30 Ramazan 1031 / 8 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi el-Müderris / el-Hâc Satı bin Ahmed / Ali Bey bin Süleyman / İbrahim bin el-Hâc Sefer / el-Hâc Na'im bin el-Hâc Osman ve gayruhum.

[39b-01] 234 Numaralı Belge: Bezzâz el-Hâc Receb b. Ali'nin maktul olan Ahmed'in hususu için Beyzâde Mehmed Ağa'dan borç alınan yüz iki aded guruşun ödendiğine kefillerin itirafını içeren hükme dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa sükkânında Bezzâz el-Hâc Receb bin **[ ]** nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde Kassâb el-Hâc Ali bin Musa ve Kahveci Murad ve Sabuncu İsa Baba nâm kimesnelerin ihzâr ve mahzarlarında takrîr-i da'vâ edip bundan evvel tahte'l-kal'ada maktûl olan Ahmed'in husûsuiçün akçe lâzım olmağın el-ân Beyzâde Mehmed Ağa'dan yüz iki aded guruş isrikrâz eyleyüb mezbûrûn el-Hâc Ali ve Murad ve İsa nâm terzi meblağ-ı mezbûra Ali'den kefîl olduklarında meblağ-ı merkûm ba'zı masârıfa sarf

olunmuşdur hâlâ zikr olunan yüz iki guruş müşârün ileyh Mehmed Ağa'ya teslîm ettim bendahî merkûmûna mürâca'at ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mezbûrûn el-Hâc Ali ve Murad ve İsa Baba husûs-ı mezbûru bi't-taleb ikrâr edip kefâlet-i merkûmeyi i'tirâf etdiklerinde mûcebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min Şa'bân li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Şaban 1031 / 21 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Bey bin Mehmed / Mehmed bin Mustafa / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb / Hızır bin Receb ve gayruhum.

[39b-02] 235 Numaralı Belge: el-Hâc İvaz Paşa Camisinde yevmî üç akçe vazife ile müezzin olan Cafer b. Mehmed'in fevt olmasıyla Bekir Halife b. Mahmud'un tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da vâki' merhûm ve mağfûrleh el-Hâc İvaz Paşa binâ eyledüği cami'-i şerîfde yevmî üç akçe vazife ile müezzin olan Cafer bin Mehmed fevt olup yerine işbu bâisü'l-hurûf Bekir Halife bin Mahmud her vechile mahall ve müstehak olucak vazîfe-i mezbûre ile müezzin nasb olup oldahî kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid olundukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi gurre-i Ramazânü'l-mübârek li-sene 1031(1 Ramazan 1031 / 10 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kudât Mehmed Efendi bin el-Hâc Ahmed / Hasan Hoca el-İmam / İbrahim Bey bin Mehmed / Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

[39b-03] 236 Numaralı Belge: Mehmed Çelebi bin Yakub Bey'in abd-ı memlukü olan Piyale bin Abdullah'ın on sene hizmet için kitabet kesilmiş olmasına karşın beş sene hizmet ettikten sonra kalan beş sene için beş bin akçe ödemesi karşılığında hür olduğuna dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa mahallatından İbrahim Çelebi Mahallesinde sâkin Mehmed Çelebi bin Yakub Bey meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb orta boylu ve çok kaşlu ve gök elâ gözlü Eflâkiyyü'l-asl müslimü'l-mille Piyale bin Abdullah nâm abd-ı memlûkü mahzarında ikrâr edip mevsûf-ı mezbûr gulâmımı târîh-i kitâbdan beş sene mukaddem sadâkat ve istikâmet üzere on sene hıdmet eda etmeğe kitâbete kesmiş idim öyle olsa mezbûr Piyâle târîh-i kitâba gelince beş sene kemâl-i hıdmet edip bâkî kalan beş sene mukâbelesinde mezbûr Piyale yedinden beş bin akçe alub zimmetime ibrâ ettim ba'de'l-yevm sâir ahrâr-ı müslimîn gibi hür olup kazâ-yı hürriyetde sâlimü'l-bâl ve merkahü'l-hâl ola dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i meşrûh üzere câri olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-

mezbûr Piyale vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis min Ramazânü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (6 Ramazan 1031 / 15 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Beşe bin Mahmud / Himmet Efendi bin Halil / Musli Çelebi bin Hürrem / Bekir Halife bin Mehmed / Mehmed bin Memi / Ahmed bin Abdullah es-Sarrac / İvaz bin Hızır / Halil bin Şaban ve gayruhum.

[39b-04] 237 Numaralı Belge: Dere Mahallesinden el-Hâc Mahmud b. Ahi adlı debbağın kendine ait mülk menzil ile debbağ dükkanını el-Hâc Süleyman b. Ahmed'e bir sene vade ile otuz sekiz bin akçeye sattığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Dere Mahallesinden el-Hâc Mahmud bin Ahi nâm debbâğ meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzimü't-tevkîrde hâfız-ı hâze'l-kitâb el-Hâc Süleyman bin Ahmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Revâk Sultan Türbesi ve bir tarafı Debbağ Lütfi mülkü ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd büyût-ı müteaddideyi müştemil olan mülk menzilemi ve yine menzil-i merkûma muttasıl debbâğ dükkânımı mârrü'z-zikir yine târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına varınca müeccel olmak üzere mezbûr el-Hâc Süleyman'a bey'-i vefâ ile otuz sekiz bin akçeye bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım dedikde mukırr-ı merkûm el-Hâc Mehmed'ni minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr el-Hâc Süleyman vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'l-hâmis min Ramazânü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (5 Ramazan 1031 / 14 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Halil / Hızır bin Receb / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb / Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

[39b-05] 238 Numaralı Belge: Seydi Hoca Mahallesinde müteveffa Ahmed Efendi b. el-Hâc Nasuh'un muhallefatından olan menzilin varislerinden Raziye bt. Mustafa'ya ait üçte iki hissesini Abdulbaki Efendi'ye dört bin akçeye satışına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Seydi Hoca Mahallesinde bundan evvel fevt olan Ahmed Efendi bin el-Hâc Nasuh nâm kimesnenin verâseti zevcesi Hadice ibnet-i el-Hâc Mustafa Bey'e ve İsa kızı Raziye binti Mustafa nâm hatuna ve hala oğulları Abdurrahman ve Abdullah ibneyyi el-Hâc Ali'ye münhasıra olundukdan sonra mezbûre Raziye Hatun meclis-i şer'-i şerîf mahfil-i dîn-i münîfde a'limü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn efdalü'l-fuzalâi'l-mudakkıkîn sa'âdetlü Abdulbaki Efendi Hazretleri muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müverrisimiz

müteveffâ-yı merkûmun muhallefâtından mahalle-i mezbûrede vâki’ bir tarafı Şeyh Mehmed mülkü ve bir tarafı Memi Efendi mülkü ve bir tarafı Mescid-i şerîf ve taraf-ı râbi’i tar’ik-i âmm ile mahdûd ve mümtaz büyût-ı müteaddideyi müştemil olan menzilde alâ mâ arazallâhî bana âid olan sülüsân hisse-i şer’îyemi müşârün ileyh efendi hazretlerine dört bin nakd-ı râyic fi’l-vakt akçeye bey’-i bâtt-ı sahîh ile bey’ edip kabz-ı semen ve teslîm-i mebî’ eyledim ba’de’l-yevm hisse-i mezbûre müşârin ileyhin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü’l-mûmâ ileyh vicâhen tasdîk edicek mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb **[40a-238. belgenin devamı]** olundu yed-i tâlibe vaz’ olundu tahrîran fî’l-yevmü’s-sâbi’ min Ramazânü’l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (7 Ramazan 1031 / 16 Temmuz 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Mehmed Efendi el-Müderris / Abdi Halife bin Mustafa / Zekeriya Halife bin Mehmed / Ahmed bin Mustafa el-müezzin / İbrahim Efendi bin el-müsta’id / Talib Çelebi bin Abdusselam / el-Hâc Veli bin Mustafa el-müezzin

[40a-01] 239 Numaralı Belge: Kemaloğlu karyesinden müteveffa İbrahim Bey b. Osman Bey’in zevcesine hacc vazifesi vâcip olması fakat yerine getirememesi nedeniyle hac vazifesini yerine getirebilecek tecrübeli biri olan el-Hâc Mahmud b. Mustafa’ya vasiyeti gereği yirmi dört bin akçe ile birer eş katır teslim edildiğine dair hüccet.

Budur ki kazâ-yı Mağnisa’ya tâbi’ Kemaloğlu karyesi demekle ma’rûfe karyede fevt olan İbrahim Bey bin Osman Bey nâm sipahinin zevcesine hacc-ı şerîf ziyâreti vâcib olup bi’z-zât edâsı müyesser olmamağın tarafından edâ ve menâsik-i hacc-ı şerîfe ârif ve sünen ve vâcibât ve ferâizini edâya vâkıf bir kimesne içün yirmi dört bin akçe ile birer eş katır vasiyet itmeğin işbu hâfızü’l-kitâb el-Hâc Mahmud bin Mustafa ahvâl-i menâsik-i hacc-ı şerîfe ârif ve edâ-i vâcibât ve edâ-i vâcibât ve sünen ve ferâizine vâkıf kimesnedir bir def’a dahi hacc itmişdir deyü sikât ihbâr itmeğin merhûm tarafından hacc etmek içün meblağ-ı mezbûr ile vasiyet etdüği birer eş katır mûmâ iley el-Hâc Mahmud kıbel-i şer’den teslîm olunup mezbûr dahi hıdmet-i mezbûreyi müteahhid olmağın mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîran fî’l-yevmü’s-sâmin ve’l-işrîn min Şa’bânü’l-muazzam li-sene 1031 (18 Şaban 1031 / 28 Haziran 1622).

Şuhûdü’l-hâl: İbrahim Efendi el-Müderris / Mustafa Bey bin Hamza / el-Hâc Satı bin Ahmed / Şaban bin Receb / Hızır bin Receb / İbrahim bin Balı ve gayruhum.

[40a-02] 240 Numaralı Belge: Güzelcehisar kazası Tekke karyesinden Arzman Bey'in Veli bin Hamza'ya ait bir baş gök tüyü öküzün cebren alıkoyması üzerine elinden alıverilmesi talebine dair açılan davada Arzman Bey'in itirafıyla hüküm içeren i'lâm.

Güzelcehisar kazâsına tâbi' Tekke nâm karyede Veli bin Hamza nâm kimesne mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Arzman Bey bin Ömer nâm sipâhi mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan esbak mezbûr mezbûr Arzman Bey benim bir re's gök tüyü öküzümü cebren ve kahren yedimden gasb eyledi el-ân yedindedir suâl olunup alıverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Arzman Bey fi'l-hakîka mezbûr Veli'den zikri sebk eden öküzü aldım el-ân yedimdedir deyü i'tirâf itmeğin mezbûr Veli'nin öküzünü tenbîh birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü't-tâsi' min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (9 Ramazan 1031 / 18 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Sarraf Bekir bin Mustafa / Halil bin Yusuf / Hüseyin bin Halil / Mahmud bin Bekir Bey / Nasuh bin el-Hâc Hamza ve gayruhum.

[40a-03] 241 Numaralı Belge: Kara Hisar mahallesinden Kurd b. Mehmed Çelebi, Burak b. Yakub ve Hasan b. Abdullah'ın Belkıs bt. Abdullah ile bir evin havlusunda ayş ve işret ederler iken mahalle imamı ve cemaati ile basılması üzerine sorulduğunda Kurd, Burak, Hasan ve Belkıs'ın yalnızca musahabet ettiklerinin ifadesinin yer aldığı hüccet.

Budur ki bi'l-fi'il livâ-i Saruhan'a ber vech-i arpalık mutasarrıf olan emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi'l-fihâm sa'âdetlü ve izzetlü Süleyman Paşa dâme ikbâluhü hazretleri tarafından Alay Çavuşu Mustafa Bey bin Ali meclis-i şer'-i şerîfe Karahisar mahallesinde Kurd bin Mehmed Çelebi ve Burak bin Yakub nâm kimesneleri ve Cafer Bey'in abd-i memlûkü Hasan bin Abdullah ve İsmail bin el-Hâc Ahmed nâm kimesnenin ümmü'l-veledi Belkıs binti Abdullah'ı ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâb gecesi Kurd ve Burak ve Hasan ve mezbûre Belkıs ma'ân mezbûr Kurd'un mülk menzili içinde havlu ortasında ayş û işret ederler iken mahalle-i mezbûre imâmı ve cemâ'ati ile üzerlerine vardığımızda merkûm Hasan ev içine kaçub mezbûru ev içinde kız karındaşını havlu ortasında ahz eyledik suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mezbûrûn Kurd ve Burak ve Hasan menzil-i mezbûrda üçümüz musâhabet ider iken bizi ahz eylediler mezbûr Belkıs bizim ile değil idi didiklerinde hasb-i hâl eyâli mahalleden Muharrem Halife bin Ahmed ve Ali bin el-Hâc Musa ve Mehmed bin Süleyman ve Seydi Ali bin Yusuf ve Hüseyin bin Mahmud nâm kimesnelerden suâl olundukda fi'l-hakîka mahalle-i mezbûrede merkûmûn Kurd ve Burak ve

Belkıs menzil-i merkûmun ortasında üçü bir yerde musâhabet ider iken gördük ve mezbûr Hasan ev içine gitmiş anı ev içinde ahz eyledik hâl minvâl-i muharrer üzere olduğuna şehâdet etdik deyücek tarîkü'ş-şehâde haber verdiklerinden sonra mezbûre Belkıs dahi istintâk olundukda mezbûr Burak benim hıdmetime girer lâkin yoluma gelip beni cebren sürüb mezbûr Kurd'un evine itüb cümlemiz bir yerde musâhabet itdik dedikde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'l-hâdi aşer min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Ramazan 1031 / 20 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Satı bin Hüseyin / Veli Bey bin Veled / Sinan Bey bin Ali / Sevindik bin Cafer / Ali bin Ahmed / Süleyman Bey bin Hasan / İbrahim bin Memi ve gayruhum.

[40b-01] 242 Numaralı Belge: Nefs-i Ruha'dan olup Manisa'nın Çaprastlar-ı sagîr mahallesinde fevt olan Durmuş Dede b. el-Hâc Abdal'ın varisi olan Derviş Hüseyin b. Çırak kendisi için asaleten ve müteveffanın kız kardeşi Huri Hatun için vekaleten kendilerine ait hisseleri tamam olarak zevcesi Raziye bt. Mustafa'dan aldıklarını beyan eden hüccet.

Nefs-i Ruha'dan olup Mağnisa'da Çaprastlar-ı sagîr mahallesinde fevt olan Durmuş Dede bin el-Hâc Abdal nâm kimesnenin be-cihetü'l-usûbeti'n-nesebiyye vârisi olan Derviş Hüseyin bin Çırak nâm kimesne kendü tarafından asâleten ve müteveffâ-yı mezbûrun li-eb ve ümm hemşîresi olan Huri Hatun tarafından vekîl olup ber-nehc-i şer'î vekâleti sâbite oldukdan sonra vekâleten mahfil-i kazâda müteveffâ-yı merkûmun zevce-i metrûkesi ve vârisesi ve sulbiye-i sagîre kızı Aişe'nin kıbel-i şer'den mansûbe vasîsi olan Raziye binti Mustafa tarafından husûs-ı âti'l-beyân içün vekîl olup mahzar-ı hasm-ı câhidde şer'ân vekâleti sâbite olan Piyale bin Abdullah mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı mezbûr Durmuş Dede'nin cümle muhallefâtından alâ mâ arazallâhî te'âlâ bana âid olan hissemi asâleten ve hemşîresi merkûme Huri'ye âid olan hisse-i şer'iyesini vekâleten vasî-i mezbûre Raziye Hatun yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz eyledim müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından bana ve müvekkileme âid olan hisseden mezbûre Raziye zimmetinde bir akçe ve bir hissemiz bâki kalmadı dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın vekîl-i merkûm Piyale vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd şûd tahrîran fî'l-yevmü'l-hâdi aşer min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Ramazan 1031 / 20 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin el-Hâc Nasuh / Mustafa bin Muharrem / Receb bin Hüseyin / Mehmed bin Mustafa / Abdünnebi bin Musa / Perver bin Abdullah ve gayruhum.

[40b-02] 243 Numaralı Belge: Larendeli el-Hâc Mehmed'in ümmü'l-veledi olan Hüsniye bt. Abdullah'dan kızı Fatıma bt. Ali'ye intikal eden menzilin kendisinin İzmir'e gitmesinden sonra evvela li-ümm kardeşi el-Hac Mehmed ve Mehmed'in vefatından sonra Mehmed'in daha sonra li-ebb ve ümm kız kardeşi Rabia tarafından tasarrufuna engel olunulduğu beyanıyla açılan davada şahitlerin şehadeti ile hükmüne dair i'lâm.

Budur ki nefs-i Mağnisa'da İmâd Mahallesinden fevt olan el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Veli nâm kimesnenin li-ümm kız karındaşı olup vârisesi olan Fatıma binti Ali nâm hatun müteveffâ-yı mezbûrun li-ebb ve ümm kız karındaşı Rabia tarafından cemî'-i husûsuna vekîl olup mahzar-ı hasm-ı câhidde şer'an vekâleti sâbite olan zevci Mustafa bin Abdurrahman nâm kimesneyi meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip vâlidem Hüsniye binti Abdullah nâm hatun sâbıkan Larendeli el-Hâc Mehmed nâm kimesnenin ümmü'l-veledi olup mahalle-i mezbûrede vâki' cevânib-i erba'ası tarîk-i âmm ile mahdûd olan menzil-i mezbûr el-Hâc Mehmed Bey mülkü olup vefât etdikde menzil-i mezbûr sulbiye kızları Emine ve Şahban'a intikâl edip ba'dehu babam merkûm Ali vâlidemi tezevvüc edip benim zuhûrumdan sonra merkûmtân Emine ve Şahban vefât edip menzil-i merkûm bana ve vâlidem mezbûreye intikâl edip minvâl-i muharrer üzere zabt ve tasarrufumda iken târîh-i kitâbda iki sene mukaddem ben İzmir'e gitmekle li-ümm karındaşım olan mezbûr el-Hâc Mehmed fuzûlî menzil-i merkûmu zabt itmişidi hâlâ mezbûr vefât itmeğin merkûme Rabia dahi benim tasarrufuma mâni'a olur suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl vekîl-i merkûm cevâbında menzil-i sâlifü'l-beyân merhûm el-Hâc Mehmed'in mülk-i mahzarıdır minvâl-i meşrûh üzere mezbûre Fatıma'ya intikâl eyledüği ma'lûmum değildir dedikde mezbûre Fatıma'dan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i Müslimînden el-Hâc Habib bin Mustafa ve el-Hâc İbrahim Halife bin Şaban li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka menzil-i mezbûr Larendeli el-Hâc Mehmed'in mülkü olup ba'de'l-vefâta kızları Emine ve Şahban'a intikâl edip ba'dehu mezbûre Fatıma'nın vâlidesi merkûm Ali'ye nefsini tezevvüc edip mezbûre Fatıma zuhûr etdikden sonra mezbûrtân Emine ve Şahban vefât eyleyüb menzil-i sâlifü'l-beyân merkûme Fatıma'ya ve vâlidesine intikâl itdi mezbûre Fatıma mutasarrıf iken İzmir'e gitmekle hâlâ merhûm olan Hacı Mehmed fuzûli zabt eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe's-suâl mucebine hüküm birle bu hurûf ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'l-âşir min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (10 Ramazan 1031 / 19 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Abdunnebi bin es-Seyyid Bayram / İsmail bin Ali / Halil bin Abdullah / Musa Efendi bin Süleyman / Halil bin Yusuf / Yusuf bin Abdullah ve gayruhum.

[41a-01] 244 Numaralı Belge: Ümmi bt. Mehmed'in Sekerlü karyesinden Hayran b. Bayram'ın adamları tarafından evinden kaçırılması ve ardından kendisi tarafından Karaca Ahmed ormanında alıkonulduğu iddiasıyla açılan davada Hayran'ın inkarına karşın şahitlerin şehadetini içeren hüccet.

Budur ki kazâ-yı Mağnisa'ya tâbi' Kör nâm karyeden Ümmi binti Mehmed nâm hatun meclis-i şer'-i şerîfde karye-i Sekerlü'den Hayran bin Bayram nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâbdan bir hafta mukaddem kendü karyemizden Mustafa ve Musli ve kasaba-i Turudlu'dan Ahmed nâm kimesneler gece ile beni evimden çıkarub Tatar nâm karye sükkânından bir kölenin evine emânet vaz' edip andan da Osman nâm kimesne alub Doğancı demekle ma'rûf kimesnenin evine götürüb anda sâkin iken mezbûr Hayran ve Satı Ağa'nın hıdmetkârları Habib ve Rıdvan beni alub Karaca Ahmed Ormanına iletüb mezbûrân Habib ve Rıdvan beni merkûm Hayran'ın yanında koyub gitdiler suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Hayran husûs-ı mezbûru bi'l-külliye inkâr edicek mezbûreden beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Satı Ağa bin Hasan Çavuş ve Yusuf Çavuş Abdullah nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka târîh-i kitâbdan elli gün mukaddem zikr olunan Karaca Ahmed Ormanında mezbûr Hayran ile merkûme Ümmi'yi bir yerde durur iken gördük deyü şehâdet itdiklerinde gıbbe ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûr Hayran'ın ahvâli ahâli-i karyeden istifsâr olundukda el-Hâc Ahmed bin Bektaş ve Abdi bin Ahmed ve Hüdaverdi bin Seydi ve Muharrem bin Pazarlı ve Ahmed bin Hızır ve Memi bin Mehmed ve Himmet bin Nurullah ve Balı bin Seferşah ve Hüseyin bin Abdurrahman ve Oruç bin İbrahim nâm kimesneler ve gayrılar fi'l-vâki' mezbûr Hayran yaramazdır dâima sûi hâl üzeredir kendü hâlinde değildir deyü haber verdiklerinde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü's-sâbi' min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (7 Ramazan 1031 / 16 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Rıdvan bin Abdullah / Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Osman / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb ve gayruhum.

[41a-02] 245 Numaralı Belge: Konurcalı karyesinden Hızır ve Mehmed'e babasının dedesinden kalan muhallefatın teyzeleri Hüsni binti Abdurrahman tarafından alıkonulması üzerine açılan davada Mustafa bin Süleyman'ın Hızır ve Mehmed'in dedelerinin kardeş olduğu şahilerin ispatıyla muhallefatın verasetinin kendisine ait olduğu hükmünü içeren i'lâm.

Budur ki medîne-i Mağnisa'ya tâbi' Konurcalı nâm karyeden Mustafa bin Süleyman meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzimü't-tevkîrde Hüsni binti Abdurrahman nâm hatun muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip karye-i mezbureden Hızır ve Mehmed ibneyy-i Hasan nâm kimesnelerin dedeleri adı Hızır ve Hızır'ın babası İlyas ve benim babamın babası Torbalı olup mezbûr Torbalı merkûm İlyas ile karındaşlardır ve mezbûrânın babaları adı Mustafa Reis'dir minvâl-i muharrer üzere mezbûrân Hızır ve Mehmed'in verâsetleri bana münhasıra iken mezbûre Hüsni Hatun mezbûrânın muhallefâtına vaz'-ı yed edip te'allül ve nizâım ider suâl olunup şer'le men' olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûre hatun cevâbında mezbûrân Hızır ve Mehmed li-eb ve ümm kız karındaşım Şah Hatun nâm hatunun sadrî oğullarıdır mezbûr Mustafa'nın minvâl-i meşrûh üzere mezkûrânın vârisi olduğu ma'lûmum değildir dedikde müdde'î-i mezbûrdan makâline musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Yakub bin Abdullah ve Seyyid İbrahim bin es-Seyyid Ali nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakika mezbûrân Hızır ve Mehmed'in babaları merkûm Hasan'ın babası adı Hızır ve anın babası İlyas'dır ve mezbûr Mustafa'nın babası Süleyman ve anın babası Torbalı mezbûr Torbalı merkûm İlyas ile karındaşlardır ve merkûmânın babaları adı Mustafa Reis'dir merkûmân Hızır ve Mehmed'in verâseti mezbûr Mustafa'ya münhasıradır husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahî ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûr hatunun kasr-ı yedine tenbîh birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü'l-hâdi aşer min Şa'bânü'l-muazzam li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Şaban 1031 / 21 Haziran 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Bey bin Bekir / Seyyid Mustafa bin Seyyid Ali / Mehmed Efendi bin Hüseyin / Hüseyin bin İlyas / Mehmed bin Hayati / Musli Bey bin Memi ve gayruhum mine'l-huzzâr.

Hâze'l-vakâyi'ül-vâkı'âtü fi zemîn â'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn efdâlü'l-fudalâi'l-müteverri'în hallâlü'l-müşkilâtü'l-diniyye keşşâfü'l-mu'dilâti'l-yakîniyye el-Hâkim el-Âdil el-Fâsıl-ı beyne'l-hak ve'l-bâtıl Mevlânâ Sıdkı Efendi el-Kâdı bi-medîne-i Mağnisa hamâhallâhu te'âlâ ani'n-nuhûsetihi ve'l-bâsâ ve fî zemîn niyâbeti'l-fakirullahi

sübhanehullahi te'âlâ Abdullah Adalı tahrîran fî'l-yevmü's-sâlis aşer min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf min hicreti'n-Nebeviyye (13 Ramazan 1031 / 22 Temmuz 1622).

[41b-01] 246 Numaralı Belge: İvaz bin Yusuf'un Hüdavendigar Sancağında Atranos kazası Sarı Sipahiler karyesinde li-eb erkek kardeşi olan Hüseyin'in vefatından sonra muhallefatından kendisine intikal eden hissesi için validesi Elif bt. Hasan'ı vekil ve naib tayin ettiğine dair hüccet.

Budur ki hâlâ medîne-i Mağnisa'da sâkin İvaz bin Yusuf nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde vâlidesi Elif binti Hasan nâm hatun mahzarında ikrâr edip Hüdâvendigar Sancağında Atranaz (*Atranos*) kazâsına tâbi' Sarp Sipahiler nâm karyede li-eb karındaşım Hüseyin vefât itmeğin muhallefâtından bana âid olan hisse-i şer'iyemi da'vâ ve talebe ve ahz ve kabze ve îsâle vâlidem mezbûreyi vekîl ve kendi menâbıma nâib nasb etdüm didükde mezbûre hatuna dahi vekâleten mezbûreyi bi'l-muvâcehe kabûl ve mûcebini ikâmete müteahhide oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' kayd-ı sicil olundu tahrîren fî'l-yevmü'r-râbi' aşer min şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (14 Ramazan 1031 / 23 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Cafer Bey ibn-i Abdullah / Oruç Bey ibn-i Durali / Bahar bin Mustafa / Mustafa bin Deveci / Mehmed bin Veli / Halil bin Yusuf / Süleyman bin Yusuf ve gayruhum mine'l-hâzirîn.

[41b-02] 247 Numaralı Belge: Sultan Murad Han Camii Evkafı mukataalarından Kafirboz karye timarı mukataası senelik altmış iki bin akçe ile Ali Beşe b. Süleyman ve Hüseyin b. Ahmed tasarrufunda iken Seyyâf el-Hâc Mehmed bin Memi'ye on bin akçe ziyade ile yüz yetmiş iki bin akçeye iltizama verildiğine dair hüccet.

Budur ki medîne-i Mağnisa'da sâkin Seyyâf el-Hâc Mehmed bin Memi mahfil-i kazâda medîne-i mezbûrede vâki' merhûm Sultan Murad Han eskenehullahu fî dârü'l-cinân câmi'-i şerîfi evkâfı mütevellisi olan Mustafa Bey tarafından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdîka vekîl olup şer'ân vekâlete sâbite olan Nazır Mehmed Bey bin Hüseyin muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf edip evkâf-ı mezbûre mukât'âtından Kafirboz karye timârı mukâta'âsı târîh-i kitâb senesi martı ibtidâsından aher seneye varınca Ali Beşe bin Süleyman ve Hüseyin bin Ahmed nâm kimesneler üzerlerinde ba'de altmış iki bin akçeden iken on bin akçe ziyâde ile yüz yetmiş iki bin akçeye iltizâm ve kabûl eyledim ve meblağ-ı mezbûru yevmü'l-kıst hesâbı üzere mâh-be-mâh cânib-i vakfa edâ ve teslîme müteahhid oldum dedikde mukırr-ı merkûm el-Hâc

Mehmed'in minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın vekîl-i merkûm Mehmed Bey vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî'l-yevmü'r-râbi' aşer min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (14 Ramazan 1031 / 23 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân İbrahim Ağa el-mutasarrıf / İbrahim Çelebi bin Hızır el-Müsta'id / Hasan Ali bin Hamza / İbrahim Bey bin Mehmed ve gayruhum.

İtdikden sonra medîne-i mezbûreden Doğan Mustafa Bey bin Mehmed ve mezbûrun oğlu Mehmed Çelebi meblağ-ı mezbûra emr ve kabûlü hâviye kefâlet ile kefîl olduklarına Sahh

[41b-03] 248 Numaralı Belge: Manisa'da habbâz olan Hasan Bey'in tezgahtarı olan Mehmed bin Ali zimmetinde on bin dört yüz akçesi olduğu iddiasıyla açılan davada Mehmed'in inkarına karşı yemin teklif edildiğine dair hüccet.

Budur ki medîne-i Mağnisa'da hâlâ habbâz olan Hasan Bey ibn-i Mustafa meclis-i şer'-i şerîfde Mehmed bin Ali mahzarında da'vâ edip sâbıkan Mahmiye-i İstanbul'da ben habbâz iken merkûm Mehmed tezgâhdârım olup bey' etdikde ekmek akçesinden zimmetinde on bin dört yüz akçe kalmışdır taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl merkûm mezbûrun kelimât-ı meşrûhasını bi'l-külliye inkâr edip mezbûr Hasan Bey'den sıdk-ı makâllerine beyyine taleb **[42a-248. belgenin devamı]** beyyineden izhâr-ı acz edip istihlâf olundukda halef-i billah-i te'âlâ itmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd-ı sicil olundu tahrîren fî 15 şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Ramazan 1031 / 24 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hasan Bey ibn-i Abdullah / Mehmed Halife el-İmâm / Osman Dede ibn-i Şahsuvar / İbrahim bin Balı ve gayruhum mine'l-hâzirîn.

[42a-01] 249 Numaralı Belge: Manisa'nın Attarece Mahallesinden müteveffa Hüseyin'in eşi Hadice bt. Ali'nin hacrında olan İsmihan ve Nesli için fevt olan eşinin malından günlük üçer akçe nafaka tayin olunmasına ilişkin i'lâm.

Budur ki medîne-i Mağnisa mahallâtında Attarece Mahallesinde bundan esbâk vefât eden Hüseyin'in sulbiye kızları İsmihan ve Nesli nâm sagîrelerin vâlideleri Hadice binti Ali nâm hatun meclis-i şer'e gelip hacrımda olan sagîrtân-ı mezbûrtânın tedbîr-i ma'âşlarında kemâl-i aczim vardır mezbûrtânın babalarından intikâl eden mâl-ı mevrûslarından mikdâr-ı kifâye nafaka bahâ takdîr olunmak taleb iderim dedikde târîh-i kitâbda her birine yevmî üçer

akçe nafaka takdîr olunup istidâne ve sarfa izin virildiği hîn-i zarûretde istidânet ve sarf edip vakt-i zaferde mezbûrtânın mallarına mürâca'at eyleye tahrîren fî'l-yevmi'r-râbi' aşer min şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene 1031(14 Ramazan 1031 / 23 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb / Sultan bin Mehmed / Muharrem bin Hızır ve gayruhum mine'l-hâzirîn.

[42a-02] 250 Numaralı Belge: Edirne'nin Hoca Sinan Mahallesinden Hoca Yusuf b. Mehmed'in müvekkili İbrahim Çelebi ibn-i Mustafa aracılığıyla el-Hâc Ali b. Musa'nın gulam ve cariye bahâsından olan yirmi bin akçe hakkının tamamını aldığına dair hüccet.

Budur ki Mahmiyye-i Edirne mahallâtından Hoca Sinan Mahallesi sâkinlerinden Hoca Yusuf bin Mehmed nâm kimesne tarafından husûs-ı âtiyü'l-zikr içün vekîli olup vekâleti şer'ân sâbite olan dergâh-ı âlî bevvâblarından İbrahim Çelebi ibn-i Mustafa meclis-i şer'-i şerîfde işbu hâfızü'l-kitâb el-Hâc Ali bin Musa mahzarında ikrâr edip müvekkilim merkûm Hoca Yusuf'un mezbûr el-Hâc Ali gulâm ve câriye bahâsından yirmi bin akçe hakkı olmağın mukeddemân mahkeme-i şerîfede vekâletimi isbât etdiğimden sonra on üç bin akçesin bir def'a verdi bin akçesin def'a-i sâbitede ahz ve kabz edip zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmamışdır didükde mukırr-ı merkûm İbrahim Çelebi'nin ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm el-Hâc Ali tasdîk etdikden sonra mâ hüve'l-vâki' kayd-ı sicil olundu tahrîran fi 15 şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Ramazan 1031 / 24 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şeyhzade Mustafa Çelebi el-Müderris / Haydarlı el-Müteferrika / Hızır bin Receb / Mehmed bin Mustafa / Hüseyin bin Mustafa ve gayruhum mine'l-hâzirîn.

[42a-03] 251 Numaralı Belge: Ayni Ali Mahallesinden müteveffa Yunus b. Muharrem'in zevce-i metrukesi olan Rahime bt. Salih kendisine ait beş bin akçe mehr-i müeccel karşılığında aynı mahallede bir menzil, bir pekmez tâbesi, bir çapa, iki tırpan bir sapan demiri ve bir orak aldığına dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Ayni Ali Mahallesinden vefât eden Yunus bin Muharrem nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi Rahime binti Salih nâm hatun mahfil-i kazâda müteveffâ-yı mezbûrun sagîre kızı Mihri'nin kıbel-i şer'den mansûb ve vasîsi olan Mehmed Çelebi bin Hasan Hoca muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf bundan esbak müteveffâ-yı mezbûr zevcim Yunus üzerinde beş bin akçe mehr-i müeccel isbât ettim şer'ân hüküm olunmuşidi

hâlâ meblağ-ı mezbûr ve müteveffâ-yı merkûmun cümle muhallefâtından bana âid olan sümün hisse-i şer'îyem mukâbelesinde mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Halil bin Bektaş mülkü ve bir tarafı Şaban mülkü ve bir tarafı Ayni Ali tekkesi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb tahtânî evi ve bir ahuru ve havlusu müştemil olan menzili ve bir pekmez tâbesini ve bir çapa ve iki tırpan ve bir sapan demiri ve bir kayış ve bir orak aldım mehr-i mezbûr ve hisse-i merkûmeden dahi merkûmdan bir akçe ve bir habbem kalmadı dedikde mukırre-i mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın vasî-yi merkûm vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî'l-yevmü'l-hâmis aşer fî Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Ramazan 1031 / 24 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdi bin Musa / Bekir Çelebi bin Mehmed / Mehmed bin Memi / Mustafa bin Mehmed / Durmuş bin Hasan / Mehmed bin Hasan ve gayruhum.

el-emr âlâ mâ harrere fihi nemakahu el-fakîru Abdullah bin Hüdaverdi el-Kâdı bi-medrese-i Mağnisa el-mahrûse ufiye 'anhümâ

[42b-01] 252 Numaralı Belge: Manisa'nın Orta karyesinden Elveda bt. Veli adlı kadının müteveffa kocası İvaz'ın kabir ziyaretinden dönerken boş bir arazide uyuya kaldığını ve uyandığında ise küçük oğlu Mehmed'in yanında olmadığını ve on gündür haber alamadığı oğlu için karye ahalisinden davacı olmadığını beyan eden hüccet.

Sebeb-i tahrîr-i kitâb budur ki

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Orta nâm karyeden Elveda binti Veli nâm hatuna meclis-i şer'-i şerîfde karye-i mezbûreden es-Seyyid el-Hâc Hızır ibn-i el-Hâc Ebubekir ve el-Hâc Mehmed bin Hızır ve Fazlı bin Talib ve Hızır bin Ali ve Ömer bin Mehmed ve sâiri muvâcehelerinde ikrâr ve i'tirâf edip târîh-i kitâbdan on gün mukaddem sadrî oğlum Mehmed nâm sagîr ile zevcim İvaz nâm müteveffânın kabrini ziyâretden gelip bir hâlî yerde nevm galebe edip hâba varmış idim bîdâr olduğumda oğlum sagîr-i mezbûr be-kazâullah-i teâlâ gâib olup hayevât ve memâtı ma'lûmum olmadı ahâli-i karye-i mezbûre ve gayrıdan husûs-ı mezbûr içün vechen mine'l vücûh da'vâ ve talebim yokdur dedikde mukırre-i mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûmun vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sâni aşer min şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Ramazan 1031 / 21 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Bey ibn-i Abdullah / Hızır bin İlyas / İbrahim bin Balı / Mustafa bin Ali ve gayruhum mine'l-hâzirîn.

[42b-02] 253 Numaralı Belge: Manisa'nın Alay Beyi Mahallesinden Emine bt. Resûl ile Yaviler Mahallesinden Receb b. Hızır'ın evlilik akdinin tesciline dair hüccet.

Budur ki Mahmiyye-i Mağnisa mahallâtından Alaybeyi Mahallesi sâkinlerinden Emine binti Resûl nâm bikr-i bâliğa meclis-i şer'-i şerîfde Yaviler Mahallesi sâkinlerinden hâmil-i hâze'l-kitâb Receb bin Hızır nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip bir kumâş kaftân ve bir kumâş zıbun ve bir arakıye ve bir çift edük ve bir çift başmak ve bir donKeten ve bir gömlek mehr-i muaccel ve dört bin nakd-ı râyic fi'l-vakt akçe mehr-i müeccel olmak üzere nefsimi tezvîc ettim dedikde mezbûr Receb dahi vech-i meşrûh tezevvüc ve kabûl etdikde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu tahrîran fi 16 şehr-i Ramazan sene 1031 (16 Ramazan 1031 / 25 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Zahrü'l-kudât Haydar Efendi / Fahrü'l-müsta'idîn İbrahim Çelebi / Ali bin Veli / Himmet bin Abdullah / Ahmed Paşa er-Râcil ve gayruhum mine'l-hâzirîn.

[42b-03] 254 Numaralı Belge: Bezzâz el-Hâc Receb b. Ali'nin maktul olan Ahmed'in hususu için Beyzâde Mehmed Ağa'dan borç alınan yüz aded guruşa Kaftancı Şaban bin Ali'nın kefil olduğu iddiasıyla açılan davada mezbur Şaban'ın borcu olmadığına yemin etmesiyle Receb'in tasarruftan men edilmesi hükmünü içeren i'lâm.

Budur ki Medine-i Mağnisa sükkânından Bezzâz el-Hâc Receb bin Ali meclis-i şer'-i hazîr-i lazimü't-tevkîrde Kaftancı Şaban bin Ali mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan esbak tahte'l-kal'ada maktûl olan Ahmed'in husûsu içün Alay Beyzâde Mehmed Ağa mezbûr Şaban kefâleti ile yüz aded guruş istikrâz edip ba'zı masârıfa sarf olunmuş idi hâlâ meblağ-ı mezbûr yüz guruş mezbûr Şaban kefâlet-i merkûmeyi inkâr edicek müdde'î-i merkûmdan makâlini musaddık beyyine taleb olundukda mezbûr el-Hâc Receb ityân-ı beyyineden aczim vardır yemîn virilsün dimeğin mezbûr Şaban meblağ-ı mezbûr yüz guruş kefîl olduğuna yemîn teklîf olundukda halef-i billâhi te'âlâ etdikden sonra el-Hâc Receb tasarrufdan men' birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Ramazan 1031 / 24 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Süleyman bin Yusuf / el-Hâc Halil bin Dede / İbrahim bin Balı / Mehmed bin Memi / Mahmud bin Kadri / Şaban bin Receb ve gayruhum.

[42b-04] 255 Numaralı Belge: Manisa'da mürd olan Serastu veled-i Yani'nin Kostanti ve Zafira adlı sagîr ve sagîresinin mallarına vasi olan Pavli veled-i Kosta'nın vasi tayin olduğuna dair hüccet.

Budur ki Medîne-i Mağnisa'da mürd olan Serastu veled-i Yani nâm zimmîden Kostanti ve Zafira nâm sagîr ve sagîrenin tesvîye-i umûru içün bir vasî nasbı lâzım ve mühim olup işbu hâfızü'l-kitâb Pavli veled-i Kosta nâm zimmî her vechile vesâyete mahall ve lâyık olmağın kıbel-i şer'den vasî nasb olunup oldahî vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzımesin iltizâma müte'ahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Ramazan 1031 / 24 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Kara Ali bin Sefer / Süleyman bin Ali / Murteza bin Abdulkerim / Mehmed bin Mahmud / el-Hâc Osman bin İlyas / el-Hâc Mehmed bin Ahmed ve gayruhum.

[43a-01] 256 Numaralı Belge: Rum Mehmed Paşa evkâfından olup Manisa'nın bogasiciyân sûkında yer alan bir bab boğasıcı dükkanının yarım hissesi Ümmühan binti Rıdvan'a ve diğer yarısı kız kardeşi Saime'ye ait iken Saime'nin evladı olmadan fevt olmasıyla hissesinin vakfa intikal etmesi ve ardından bu hissenin el-Hâc Hüseyin ibn-i el-Hâc Abdi tarafından alınması ve Ümmühan'a ait hissenin de müzayede yoluyla yedi bin elli akçeye satın alındığına dair hüccet.

Budur ki sinnin hadd-i bulûğa tahmîl olup alâmet-i bulûğdan haber verüb bulûğuna makarre ve mu'terife oldukdan sonra inde'ş-şer' mu'teber görilen Ümmihan binti Rıdvan nâm bikr meclis-i şer'-i şerîfde işbu hâfızü'l-kitâb el-Hâc Hüseyin ibn-i el-Hâc Abdi mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip merhûm Rum Mehmed Paşa evkâfından olup medine-i Mağnisa'da sûk-ı bogasiciyân'da vâki' bir tarafı el-Hâc İbrahim ibn-i Abdi dükkânı ve bir tarafı Osman Çavuş ibn-i el-Hâc Mustafa dükkânı ve bir tarafı Bezzâz Sinan cidârı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup beher şehr on dörder akçe icâre-i mu'ayyenesi olan bir kümbedde iki dolab bir bâb bogasici dükkânının nısfı benim ve nısf-ı âhiri kız karındaşım Saime'nin olup alâ'l-iştirâk mutasarrıfa iken mezbûre Saime bilâ evlâd fevt olmağ ile mezbûrenin hissesi vakfa âid olmağın merkûm el-Hâc Hüseyin müteveffât-ı mezbûrenin hissesini cânib-i vakıfdan alub bâki kalan benim hisseme kâsib olmağın sûk-ı sultânide mirâren ve kirâren müzâyede olunup rağabât-ı nâs münkat'a oldukdan sonra yedi bin elli akçeden mezbûr el-Hâc Hüseyin'in üzerinde karar itmeğin dükkân-ı mezkûrdan benim mutasarrıfa olduğum nısf hissemi kâimmakâm-ı mütevelli ma'rifeti ile yedi bin elli akçeye merkûm el-Hâc Hüseyin'e bey' edip

sümünü olan meblağ-ı merkûmu bi't-tamâm ahz ve kabz ettim ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ mutasarrıf ola dedikde mukırre-i mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûmun vicâhen tasdîk etdikden sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Ramazan 1031 / 24 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc İbrahim bin Abdi / Receb Çavuş ibn-i Hamza / İbrahim Bey ibn-i Mustafa / Hasan Paşa ibn-i Balı / el-Hâc Sefer bin Yahya / el-Hâc Abdi bin Musa / el-Hâc Receb bin Ali / el-Hâc Sefer bin el-Hâc Osman / el-Hâc Halil bin Nurullah / Musli bin Mehmed / Bayram bin el-Hâc Haydar ve gayruhum.

[43a-02] 257 Numaralı Belge: Manisa'nın Belen karyesinden Ali bin Mehmed'e ait Kaylik mevziinde on iki dönüm bağ ile Karşıyaka mevziinde sekiz dönüm bağın İbrahim Çelebi ibn-i Hızır'a on iki bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Mahrûse-i Mağnisa'ya tâbi' Belen nâm karyeden Ali bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i münîfde medîne-i mezbûre mahallâtında Cami-i Kebir Mahallesinde sâkin fahrü'l-müsta'idîn İbrahim Çelebi ibn-i Hızır muvâcehesinde bi't-tav'ü's-sâf ikrâr ve i'tirâf edip karye-i mezbûre kurbunda Kaylik nâm mevzi'de vâki' bir tarafı Çekerzâde Hasan tarlası ve bir tarafı yine benim bağım ve bir tarafı Hamza bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz tahmînen on iki dönüm bir kıt'a mülk bağı ve Karşuyaka demekle ma'rûf mevzi'de vâki' bir tarafı Ramazan ibn-i el-Hâc Osman bağı ve bir tarafı Mustafa bağı ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd tahmînen sekiz dönüm mülk bağı mûmâ ileyh İbrahim Çelebi'ye safka-i vâhide ile on iki bin nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer' ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ haysü mâ yurîd mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Ali'nin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm İbrahim Çelebi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk etdikden sonra hâze'l-vesîka âlâ mâ hüve'l-hakîka ber-sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve yed-i tâlibeye vaz' ve teslîm olundu lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ve mübeyyin-i mâ-bazâ ola tahrîran fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (18 Ramazan 1031 / 27 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Zahrü'l-Vülât Memi Efendi bin Selim / Fahrü'l-müderrisîn es-Seyyid Hüseyin Çelebi bin es-Seyyid Hızır / Fahrü'l-kudât Mehmed Efendi bin el-Hâc Ahmed / el-Hâc Mehmed Halife bin Mustafa el-Müezzin / Mustafa bin el-Hâc Hasan / Hasan Çelebi /

Hüseyin bin Mustafa / İbrahim bin Balı / Süleyman bin Mehmed / Mehmed bin Mustafa / Hızır bin İlyas ve gayruhum mine'l-hâzirîn.

[43b-01] 258 Numaralı Belge: Hamid Sancağında yirmi bin akçe zeâmetten azledilen Ahmed'in müracatı üzerine Aydın Sancakbeyi Şaban Çavuş tasarrufunda olan Saruhan ve Aydın sancaklarında Nif nahiyesinde Yenmiş [ve] Turud nâm karye ve diğerlerinden otuz bin yetmiş dokuz akçelik zeâmetin mahlul olmasıyla yetmiş dokuz akçe ziyâdesiyle Ahmed'e tevcîh olduğunu bildiren berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân oldur ki

Râfî'-i tevkî'-i refîü'ş-şân-ı hâkânî Ahmed ordu-yu hümâyunuma gelip Hamid Sancağında yirmi bin akçe ze'âmetden ma'zûl olduğunu ve Saruhan ve Aydın sancaklarında Nif nahiyesinde Yenmiş **[ ]** Turud nâm karye ve gayrıdan ve otuz bin yetmiş dokuz akçe ze'âmete mutasarrıf olan altmışlı çavuşlarından Şaban Çavuş Aydın Sancağıbeği olup ze'âmeti mahlûldür deyü kendüye verilmek bâbında inâyet-i recâ itmeğin tercîh olmağiçün sene-i selâsîn ve elf Cemâziye'l-âhirinin evâilinden hükm-i şerîfîm virildikden sonra tezkeresi bâb-ı sa'âdetimde ihrâc olunmak fermânım olmağın zikr olunan otuz bin yetmiş dokuz akçe sehâ çıkan Şaban Çavuş tahvîlinden istihkâkı bedelinde kâbil-i ifrâz olmayan yetmiş dokuz akçe ziyâdesiyle merkûm Ahmed'e tevcîh olunup buyurdum ki zikr olunur çiftliği ve verâyı der-karye-i kazâ-i tebâyi'

Sehven sahh arasına kayd olunmak ile isâbet olunmuşdur.

[43b-02] 259 Numaralı Belge: Manisa'nın Baba Kuyusu Mahallesinden Nasuh b. İbrahim'e ait olan Boz karyesindeki yaklaşık bir buçuk dönüm arazi üzerindeki evin Mustafa b. Ahmed'e altı sene evvel bin iki yüz akçeye sattığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Baba Kuyusu Mahallesinden Nasuh bin İbrahim nâm kimesne mahfil-i kazâda hâfız-ı hâze'l-kitâb Mustafa bin Ahmed muvâcehesinde ikrâr edip Boz nâm karye kurbunda vâki' bir tarafı yine mezbûr Mustafa bağı ve bir tarafı Mehmed Ağa bağı ve bir tarafı el-Hâc Veli bağı ve bir tarafı Menemenli Mehmed bağı ile mahdûd ve mümtâz ev tahmînen bir buçuk dönüm olup mezbûrun karındaşı Hasan'dan iştirâ eylediğim mülk bağımı mezbûr Mustafa'ya târîh-i kitâbdan altı sene mukaddem ile bin iki yüz akçeye bey'-i bâtt ile bey' eyledüb kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eylemiş idim menzil-i merkûm mezbûr Mustafa'nın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Nasuh'un minvâl-i muharrer üzere sâdır olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr vicâhen

tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi' işrîn min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (19 Ramazan 1031 / 28 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Şatır Yusuf Bey bin Derviş / Hasan bin Mehmed / Yunus bin Mahmud / Mahmud bin Abdullah el-Kayyım / Sefer bin Musa / Mustafa bin el-Hâc Hasan / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı / Mustafa bin Osman ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[43b-03] 260 Numaralı Belge: Manisa'nın Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinden Ramazan ve Receb b. Mehmed adlı kardeşlere ait olan Horos karyesi yakınındaki Sarı Ahmed Paşa vakfı dâhilinde yaklaşık üç dönüm yonca bahçesinin İbrahim Ağa ibn-i Mustafa Çavuş'a altı bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa mahallâtından Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesi sâkinlerinden Ramazan ve Receb bin Mehmed nâm karındaşlar meclis-i şer'-i hatîr-i lazimü't-tevkîrde işbu hâfızü'l-kitâb dergâh-ı ma'delet penâh-ı müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim Ağa ibn-i Mustafa Çavuş mahzarında bi't-tav'ü's-sâf ikrâr ve i'tirâf edip Horos nâm karye kurbunda merhûm Sarı Ahmed Paşa vakfı dâhilinde bir tarafı Süzek Mustafa bin Ali bağçesi ve bir tarafı Şaban Efendi bağçesi ve bir tarafı müşteri-yi mûmâ ileyh İbrahim Ağa bağçesi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz tahmînen üç dönüm mikdârı eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmireyi müştemil yonca bağçemiz altı bin nakd-ı râyic fi'l-vakt fıddî akçeye müşârün ileyh İbrahim Ağa'ya bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer' ile bey' edip teslîm-i mebî'-i mahdûd ve kabz-ı semen-i ma'dûd kıldım zikr olunan bağçe toprağı ile müşârün iley ağanın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânın minvâl-i meşrûh üzere câri olan ikrârların el-mukarrun lehü'l-müşârun ileyh ağa vicâhen tasdik ve şifâhe tahkîk etdikden sonra bu vesika ber sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (19 Ramazan 1031 / 28 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud **[***okunamıyor***]** ibn-i İbrahim Ağa / Mustafa **[***okunamıyor***]** Mehmed Çelebi / **[***okunamıyor***]** el-Hac Hasan / Mahammed Çelebi bin Sinan / **[***okunamıyor***]** ibn-i Hızır / **[***okunamıyor***]** / İbrahim Çelebi bin Mehmed / **[***okunamıyor***]** ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[44a-01] 261 Numaralı Belge: Manisa'nın Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinden Hallâç Mustafa ibn-i el-Hâc Abdulhalil'e ait aynı mahallede yer alan mülk menzilin İsmail b. Ali'ye altı bin sekiz yüz akçeye satıldığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinde Hallac Mustafa ibn-i el-Hâc Abdulhalil nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lazimü't-tevkîrde işbu hâfızü'l-kitâb İsmail bin Ali mahzarında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Müdam Hatun mülkü ve bir tarafı Bahşi Mehmed Çelebi mülkü ve bir tarafı el-Hâc Murad mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz bir bâb tahtânî ve bir bâb fevkânî evleri ve bir sofası ve havlusu ve bir bâdâm ve bir enâr ve bir id ağaçlarını müştemil olan mülk menzilimi merkûm İsmail'e altı bin sekiz yüz akçeye bey' edip ve kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen eyledim ba'de'l-yevm menzil-i merkûm İsmail'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun Mustafa'nın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezkûr vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf mine'l-hicretü'n-nebeviyye aleyhi efdâlü't-tahıyye (19 Ramazan 1031 / 28 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hasan Paşa bin Mahmud / Abdullah bin Musa / Hasan bin Musa / Ali Bey bin Süleyman el-Attâr ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[44a-02] 262 Numaralı Belge: Gürhane Mahallesinde fevt olan İsmihan Hatun'un vârisleri olan Mehmed, Fahri ve Aişe adlı sagirlerin vasileri olan Cafer b. Şehvar ve zevcesi Piyale b. Abdullah tarafından sagirlere ait menzilin harebe olması nedeniyle satılması Mevlânâ Muslihiddin Efendi'ye on bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa sânihâullah-ı te'âlâ ani'l-beliyye ve'l-bâsâ mahallâtından Gürhane Mahallesinde fevt olan İsmihan nâm hatunun vârisleri olan Mehmed ve Fahri ve Aişe nâm sagîrlerin kıbel-i şer'den mansûb vasîleri olan Cafer bin Şahsuvar ve zevci ve Piyale bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatîr-i lazimü't-tevkîrde işbu hâfızü'l-kitâb fahrü'l-meşâyıh ve'l-vâ'izîn Mevlânâ Muslihiddin Efendi muvacehesinde ikrâr ve i'tirâf edip mahalle-i mezbûrede vâki' üç tarafı mûmâ ileyh Muslihiddin Efendi mülkü ve taraf-ı vâhidi tarîk-i âmm ile mahdûd olup bir bâb fevkâni odayı müştemil olan menzil müteveffât-ı mezbûrenin muhallefâtında olup beynimizde taksîm lâzım geldikde kâbil-i taksîm olmadığında gayrı harâbe-i müşerref olup bey' olunması eytâm-ı mezbûreye enfa' olmağın sûk-ı sultânîde müzâyede olunup rağbâtü'n-nâs münkat'a oldukdan sonra on bin nakd-ı râyic fi'l-vakt fiddî akçeye mûmâ ileyhe bey' edip teslîm-i mebî' ve kabz-ı semen kıldık menzil-i

mezkûr mûmâ ileyh Muslihiddin Efendi'nin mülk-i müşterâsıdır ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ mutasarrıf ola didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânın minvâl-i muharrer üzere cârî olan asâleten ve vesâyeten ikrârların el-mukarrun lehü'l-merkûm vicâhen ve şifâhen tahkîk etdikden sonra bu vesîka ber sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve yed-i tâlibeye vaz' ve teslîm olundu ki lede'l-ihtiyâc müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (19 Ramazan 1031 / 28 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kudât Abdurrahman Efendi / Halil bin Yusuf / Abdi Bey ibn-i Halil / Müezzin el-Hâc Mahmud Çelebi ibn-i el-Hâc Hasan / Mehmed bin Ali ve gayruhum mine'l-hâzırîn.

[44a-03] 263 Numaralı Belge: Manisa'da Kâfirboz karyesinde Sultan Murad Han Mukataası timarı yüz altmış iki bin akçe ile Ali Paşa ibn-i Süleyman'da iken yüz yetmiş iki bin akçeye el-Hâc Mehmed'e verildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Kâfirboz nâm karyeden Ali Paşa ibn-i Süleyman meclis-i şer'-i lazimü't-tevkîrde işbu hâfızü'l-kitâb Seyyâf el-Hâc Mehmed ibn-i el-Hâc Memi ve Satılmış bin Ali ve Piri Beşe ibn-i **[ ]** nâm muvâcehelerinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i merâm-ı kelâm edip medîne-i mezbûrede vâki' merhûm Sultan Murad Han tâbe serâhu evkâfı mukâta'atından Kafirboz timârı mukâta'ası târîh-i kitâb senesi Martı ibtidâsından sene-i mezbûre tamâmına varınca şerîkim Hüseyin ile benim üzerimde yüz altmış iki bin akçede iken mezbûr el-Hâc Mehmed on bin akçe ziyâde ile yüz yetmiş iki bin akçeye iltizâm ve kabûl etdikden sonra mezbûrân Piri ve Satılmış ile şerîk olup işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan Mehmed Çelebi ibn-i Mustafa Bey mübâşeretiyle birkaç harman taaşşür eylemişler idi hâlâ zi'l-yed olduğumuza binâen ziyâde-i merkûme ile yine timâr-ı mezbûru kabûl ve iltizâm edip mezbûrûnun cem' ve tahsîl etdikleri mahsûl dahî merkûmûn yedlerinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz-ı kabz edip zimmetlerinde birkaç akçe ve bir habbe kalmadı dedikde mukırr-ı merkûm Ali Paşa'nın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mersûmûn vicâhen tasdik edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (19 Ramazan 1031 / 28 Temmuz 1622). **[44b-263. belgenin devamı]**

Şuhûdü'l-hâl: Kapucu Mehmed bin Abdullah / Receb Çelebi bin Mahmud Bey / Muslihiddin Piri el-İmâm / Hasan bin Hasan / Derviş Bey bin Ali / Receb bin Mustafa / Şaban bin Receb ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[44b-01] 264 Numaralı Belge: Manisa'nın Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinden Hadice bt. Mustafa'ya ait aynı mahallede yer alan mülk menzilin İsmail b. Ali'ye iki bin akçeye satıldığına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa sânihâullah-ı ani'l-bâsâ mahallâtından Çaprastlar-ı sagîr mahallesi sâkinlerinden Hadice binti Mustafa nâm hatun mahfil-i şer'-i şerîfde işbu hâfızü'l-kitâb İsmail bin Ali muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf edip mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Bahşizâde Mehmed Çelebi mülkü ve bir tarafı el-Hâc Mehmed mülkü ve bir tarafı Na'lıncı Hasan mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup bir bâb tahtânî odası ve havluyu müştemil olan mülk menzilimi iki bin nakd-ı râyic fi'l-vakt fiddî akçeye mezbûr İsmail'e bey'-i bâtt-ı sahîh ile bey' edip teslîm-i mebî'-i mahdûd ve kabz-ı semen-i ma'dûd kıldım mülk-i müşterâsıdır ba'de'l-yevm keyfe mâ yeşâ mutasarrıf ola dedikde mukırre-i mezbûrenin minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm vicâhen tasdîk etdikden sonra bu hurûf ber sebîl-i temessük ketb olunup tâlibe vaz' olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi'l-yevmi'l-işrîn min şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (20 Ramazan 1031 / 29 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ali Bey ibn-i Süleyman / Cafer Çelebi ibn-i Ali / Hasan Çelebi ibn-i Abdulkerim / Behram bin Abdullah / Abdurrahman bin Beşe ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[44b-02] 265 Numaralı Belge: Manisa'nın Ali Ağa Mahallesinden Mehmed Çelebi b. Yakub Bey'in abd-ı memlukü olan Macar asıllı Piyale b. Abdullah adlı kölesini azat ettiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa sânihâullah-ı ani'l-bâsâ mahallâtından Ali Ağa Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Çelebi ibn-i İsmail meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde işbu hâfızü'l-kitâb orta boylu açık kaşlu saru elâ gözlü saruşın başının sağ tarafında eser-i cerrâh olup Macariyyü'l-asl Piyâle bin Abdullah muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf edip işbu abd-ı memlûkum niyet-i hâlisa ve taviyye-i sâfiye ile hasbeten lillâhi'l-azîm ve tâliben li-merdâti'r-Rabbi'r-Rahîm tahrîr ve i'tirâf edip mülkümden izâle ve ihrâc edip ba'de'l-yevm sâir ahrâr-ı asliyyîn gibi hür olup ve sâir mevâli içün şer'ân sâbit olan hakk-ı velâdan gayrı hakkım kalmadı dedikde gıbbe't-tasdîk mezbûr Piyale kıbel-i şer'den temessük iltimâs eylemeğin bu hurûf ber sebîl-i temessük ketb ve terkîm ve tâlibe vaz' ve teslîm olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Ramazan 1031 / 30 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Ağa Müteferrika bi-dergâh-ı âli / Haydar Ağa el-Müteferrika Ali / el-Hâc Abdi Beşe es-Serdâr / Hasan Bey ibn-i İbrahim / Seydi bin Ali ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[44b-03] 266 Numaralı Belge: Muhassıl-ı emval Osman Efendi'nin emriyle Beytül Mal Emini Mehmed Ağa ibn-i Hamza tarafından zabt edilen Saruhan Havâs-ı Hümâyûn Nâzırlarından Veli Nazır ibn-i Hüseyin'e ait elli dört bin akçenin tamamını alındığını ve zimmetine ibrâ ve iskât ettiğine dair hüccet.

Livâ-i Saruhan'da vâki' havâs-ı hümâyûn nâzırlarından Veli Nazır ibn-i Hüseyin meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb Mehmed Ağa ibn-i Hamza muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip iltizâmda olan beytü'l-mâl-i âmme ve hâssa mukâtaasını mezbûr Mehmed Ağa târîh-i kitâb senesini Cemâziye'l-ûlâsı gurresinden târîh-i kitâba gelince muhassılü'l-emvâl olan sa'âdetlü Osman Efendi'nin mektûbu ile zabt edip vâki' olan beytü'l-mâle ahz ve kabz eylemişdi hâlâ Mehmed Ağa ile hesâblaşdığımızda cem'ân üç bin akçe makbûzu zuhûr edip meblağ-ı merkûm elli dört bin akçemi emânet-i mahkiyyem hasebiyle müşârün ileyh Mehmed Ağa yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz edip zimmetin ibrâ ve iskât ettim mâl-ı beytü'l-mâldan merkûm zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı dedikde mukırr-ı merkûmun Veli Nazır'ın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Mehmed Ağa vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olunup yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Ramazan 1031 / 30 Temmuz 1622). **[45a-266. belgenin devamı]**

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Ağa ibn-i Memi / Mehmed Bey ibn-i el-Hâc Hüseyin / Seydi Bey ibn-Hürrem / Seyyid Şeyh ibn-i Mehmed / Osman el-Hâc Satı / Ömer Bey ibn-i Abdullah / İbrahim ibn-i el-Hâc Mehmed / Mustafa ibn-i İsmail / Karlızâde Mehmed / Bekir Nâzır bin **[ ]** ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[45a-01] 267 Numaralı Belge: el-Hâc Mustafa Bey'in kızı Rabia ile yirmi bin akçe mehr-i müeccel ve Mustafa Bey'in zimmetinde olan on altı bin akçe alacağını da mehr-i mu'accel karşılığı olarak nikah kıyan Ali bin Mehmed'in evliliğine el-Hâc Mustafa Bey'in cariyesi olan Nazeni binti Abdullah'ın engel olmasına ilişkin açılan davada şahitlerin şehadetinin kabulüyle hükmün icabına dair i'lâm.

Budur ki kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Belen nâm karyede Ali bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde Çekirge demekle ma'rûf el-Hâc Mustafa Bey bin el-Hâc Bayram nâm müteveffânın ümmü'l-veledi olan Nazeni binti Abdullah nâm hatun tarafından husus-ı âti'l-beyân içün vekîl olup Hüseyin bin Süleyman Ali bin Ramazan şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Murad bin el-Hâc Şahbende muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Mustafa Bey hâl-i hatevâtında ve kemâl-i akıl ve sıhhatinde sulbiye-i sagîre kızı Rabia'yı sene-i sâbıka Ramazan-ı şerîfinde yirmi bin akçe mehr-i müeccel ve karz-ı şer'îden mezbûr el-Hâc Mustafa Bey'in zimmetinde olan on altı bin akçe hakkım mehr-i mu'accel olmak üzere akde rızâ verüb huzûr-ı müslimînde akd-ı nikâh olmağın mücâmaatdan beni men' eylemeğin mezbûre Nazeni Hatun zevcem merkûme Rabia'yı evine iletüb üzerine duhûlden beni men' ider vekîl-i merkûmdan istifsâr olmağın ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl vekîl-i mezbûr Murad akd-ı mezkûru inkâr edicek mezbûr Ali'den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden es-Seyyid Hüseyin Çelebi bin es-Seyyid Hızır el-Müderris ve Hoca Ali Efendi li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'-i hâzırân olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûr el-Hâc Mustafa Bey hâl-i hayevâtında ve kemâl-i akıl ve sıhhatinde sene-i sâbıka Ramazan-ı şerîfinde bizim huzûrumuzda mezbûr Ali'ye on altı bin akçe deyn ikrâr edip meblağ-ı mezbûr mehr-i mu'accel ve yirmi bin akçe mehr-i müeccel olmak üzere sagîre kızı merkûme Rabia'yı mezbûr Ali'ye akde izin verüb minvâl-i muharrer akd-ı nikâh olundu husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe ri'âye şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûl oldukdan sonra mûcebine hüküm birle bu hurûf bi't-taleb kayd olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-işrîn min Ramazan sene 1031 (22 Ramazan 1031 / 31 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Çelebi el-Müderris / Hatib Bey Halife bin Osman / Hüseyin Bey bin Ali / Halil Bey bin Abdullah / Hasan Çelebi bin Mehmed / Durmuş bin İlyas / Mehmed bin Torbalı / Yusuf bin Ali / Hüseyin bin Süleyman ve gayruhum.

[45a-02] 268 Numaralı Belge: Kara Yusuf Mahallesinde İsmihan Hatunun vefatından sonra muhallefatından südüs (1/6) hisse olan yirmi yedi bin beş yüz akçe hissenin validesi Fatıma'nın talebi ve müteveffanın eşi Ali'nin ikrarını içeren hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa hamiyyet-i ani'l-beliyye ve'l-bâsâ mahallâtından Gürhane Mahallesi sâkinelerinden Fatıma binti Abdullah nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-beyânı da'vâ ve talebe vekîl olup Musa bin Hasan ve Veli Dede ibn-i Nasuh nâm kimesneler şehâdetleri ile hasm-ı şer'-i câhid mahzarında vekâleti sâbite olan zevci Maden Dede ibn-i Receb meclis-i şer'-i şerîfde medîne-i mezbûrede Kara Yunus Mahallesinde vefât eden İsmihan Hatunun zevci Ali Çelebi ibn-i Muslihiddin Halife muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip fi'l-vâki' zevcem merhûme İsmihan fevt oldukda yirmi yedi bin beş yüz akçe muhallefâtı tahrîr olundu kassâm defterinde tahrîr olduğu üzere âid olan südüs hissesin mûcebince yirmi yedi bin akçe metrûkâtı vâlidesi müvekkilem mezbûre Fatıma'ya âid olan südüs hissesin taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mersûm Ali Çelebi ikrâr edip fi'l-vâki' zevcem merkûme İsmihan fevt oldukda yirmi yedi bin beş yüz akçe muhallefâtı tahrîr olundu kassâm defterinde tahrîr olunduğu üzere âid olan südüs hissesi alsun dediği bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Ramazan 1031 / 1 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mehmed bin Ahmed / Muharrem Halife ibn-i Ahmed / Mustafa Bey ibn-i Abdullah / Müezzin Mehmed bin Ali ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[45a-03] 269 Numaralı Belge: Manisa'nın Değirmenderesi karyesinden Bekir b. Karahacı'ya ait bargirin yoldan çıkmasıyla üzerindeki arpanın İbrahim b. Ali tarafından alındığı iddiasıyla açılan davada Ali'nin yemini üzerine Bekir'in taaruzdan menine hükmeden i'lâm.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Değirmenderesi nâm karyeden Bekir bin Karahacı nâm kimesne mahfil-i şer'de hâfız-ı hâze'l-kitâb İbrahim bin Ali nâm kimesneye ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan akdem bârgîrim ile kelil arpa tahmîl edip şehr gelir iken bâgîrim yoldan çıkub mezbûrun harmanuna varub üzerinde **[45b-269. belgenin devamı]** olan arpayı merkûm İbrahim almış taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr mezbûr Bekir'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden aczim vardır mezbûr İbrahim yemin virülsün dimeğin mezbûr İbrahim zikr olunan arpayı almadığına yemîn teklif olundukda halef-i billahi'l-aliyyü'l-a'lâ etdikden mezbûr Bekir

ta’arruzdan men’ birle bu hurûf bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’r-râbi’ ve’l-işrîn min Ramazanü’l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (24 Ramazan 1031 / 2 Ağustos 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı / Süleyman Ağa bin Yusuf / Mehmed bin Mustafa / Süleyman bin Mehmed ve gayruhum mine’l-huzzâr.

[45b-01] 270 Numaralı Belge: Baba Kuyusu Mahallesinden Kerime bt. Mehmed’in zevci Halil b. Mehmed ile hûl yoluyla iki bin akçe mehr-i müeccelinden, nafaka ve diğer haklarından vazgeçerek boşanma isteğinde bulunduğuna dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa sânihâullah-ı ani’l-bâsâ mahallâtından Baba Kuyusu Mahallesi sâkinlerinden Halil bin Mehmed nâm kimesne tarafından halefi âti’l-beyân içün vekil olup Mehmed bin Şaban ve Bayram bin Nasuh nâm kimesneler şehâdetleri ile hasm-ı şer’-i câhid mahzarında vekâleti sâbite olan Satılmış bin Ali meclis-i şer’-i şerîfde mezbûr Halil’in zevcesi Kerime binti Mehmed nâm hatun muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip mezbûr hatun zevci müvekkilim merkûm Halil ile hüsn-i zindegânisi olmamak ile iki bin akçe mehr-i müeccelden ve nafaka-i iddetinden ve zevciyete müte’allik cemi’ da’vâsından fâri’a olmak üzere vekâlet-i mahkiyyem hasebiyle hul’ ettim min ba’d biribirleri ile da’vâ ve nizâ’ları kalmamışdır dedikde mezbûre hatun dahi tasdîk edip fi’l-vâki’ iki bin akçe mehr-i müeccelemden ve nafaka-i iddetimden ve zevciyete müte’allik cemi’ da’vâmdan fâri’a olup hul’ı kabûl ettim min ba’d biribirimiz ile zevciyete müte’allik nizâ’ım kalmamışdır dedikde tarafeynden câri olan ikrâr ve tasdîk inde’ş-şer’ mu’teber görülüb mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb ve terkîm ve yed-i tâlibeye vaz’ ve teslîm olundu lede’l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi 24 Ramazanü’l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (24 Ramazan 1031 / 2 Ağustos 1622).

Şuhûdü’l-hâl: Hasan Paşa er-Râcil / İbrahim bin Balı / Hasan bin Mustafa / Mehmed bin Mustafa / Şaban bin Receb ve gayruhum mine’l-hâzirîn.

[45b-02] 271 Numaralı Belge: Manisa'nın Bahşayişler karyesinden İlyas b. Hızır'ın, babannesinin vefatıyla önce babası Hızır'a ve amcaları Osman ve Yunus, halaları Aişe ve Şah Hatun'a intikal eden bağın ve daha sonra babasının vefatıyla da kendisine düşen payının, vefat eden amcası Yunus'un oğlu Hüseyin'in vasisi Yusuf tarafından zabtedilmesi üzerine açılan davada şahitlerin şehadetiyle davanın hükmünü bildiren i'lâm.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Bahşayişler nâm karyeden İlyas bin Hızır mahfil-i kazâda ammisi olup Baba Kuyusu mahallesinde vefât eden Yunus bin Veli'nin Hüseyin nâm sagîrine kıbel-i şer'den mansûb vasî olan Yusuf bin Ali nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip Boğaz nâm mevzi'de vâki' kıbleten nehr-i Gedüs ve şarken mezbûr Yunus bağı ve şimâlen Poyraz ve garben el-Hâc Abdünnebi bağı ile mahdûd ve mümtâz olan bir kıt'a bağı babamın vâlidesi Nazeni binti Temurtaş nâm hatunun mülkü olup ba'de vefâtihâ babam mezbûr Hızır'a ve karındaşları Osman ile mezbûr Yunus ve kız karındaşları Aişe ve Şah nâm hatunlara intikâl edip ba'dehu babam mezbûr Hızır dahi vefât etdikden sonra zikri sebk eden malında olan hissesi bana intikâl itmiş iken vasî-i merkûm cümlesini zabt edip bana âid olan hissemi vermede inâd ve muhâlefet ider suâl olunup ihkâk olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl vasî-i merkûm cevâbında bâğ-ı sâlifü'l-beyân müteveffâ-yı mezbûrun şekk mülkü olmak ihtimâli ile vaz'-ı yed ederin merkûm İlyas'ın minvâl-i muharrer üzere hissesi olduğu ma'lûmum değildir mezbûr İlyas'dan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i Müslimînden Bekir bin Turgud Sefer bin Mehmed ve Ferahşad bin Pirce nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırûn-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka zikr olunan bağı mezbûre Nazeni hatunun mülkü olup ba'de vefâtihâ oğulları merkûmûn Hızır ve Yunus ve Osman ve kızları mezbûrât Aişe'ye ve Beşe'ye intikâl edip mezbûr Hızır fevt oldukda hissesi oğlu mezbûr İlyas'a intikâl eyledi husûs-ı mezbûre içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye etdikde gıbbe ri'âyet-i şerâiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mûcebince hüküm birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (24 Ramazan 1031 / 2 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Süleyman Ağa bin Yusuf / Şakir Bey bin Memi / Sefer el-Hâc Veli / Şaban bin Receb / Rüsul bin Ramazan ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[45b-03] 272 Numaralı Belge: Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinden Mehmed'in menzilinden Mustafa tarafından çalınan bir baş merkebin davası üzerine önce Mustafa'nın inkarı ve arkasından iki tarafın uzlaşmasıyla Mustafa'nın zimmetinden ibra edilmesiyle davadan vazgeçildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Çaprastlar-ı Sagîr Mahallesinde el-Hâc Mehmed bin Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde Mustafa bin Abdullah mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip mezbûr Mustafa ben Sefer-i Hisar'a aylık sâkin olduğum menzilden bir re's merkebi sirkat eyledi da'vâ ve taleb **[46a-272. belgenin devamı]** eylediğimde ol dahi sirkâyı inkâr edip beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâki' olmuşidi el-hâletü hâzîhi muslihûn tavassutu ile husûs-ı mezbûra müte'allik olan da'vâdan merkûm Mustafa'nın zimmetin ibrâ ettim min ba'd mezbûr ile min külli'l-vücûh da'vâ-yı nizâ'ım yokdur dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr Mustafa vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (24 Ramazan 1031 / 2 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin Pir ibn-i Hasan / Hacı Ahad ibn-i Mehmed / Mahmud bin el-Hâc Mustafa / Mahmud bin Abdullah el-Kayyım / İbrahim Bey ibn-i Mehmed ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[46a-01] 273 Numaralı Belge: Göktaşlı Mahallesinden müteveffa Paşa bt. Sadık'ın cariye kölesi olan Rus asıllı Müslüman Nazeni'nin, Paşa Hatun tarafından hayatta iken on yedi Şaban tarihinde azat edilmesine rağmen varisi olan annesi Semine Hatun'un Nazeni adlı köleyi tasarruf etmeye devam etmek istemesine karşı açılan davada şahitlerin şehadetiyle Semine Hatun'un taaruzdan menine hükmeden i'lâm.

Medîne-i Mağnisa'da Göktaşlı Mahallesinde olup vefât eden Paşa binti Sadık nâm hatunun câriye-i memlûkesi işbu hâfızü'l-kitâb uzun boylu saruşın saru elâ gözlü açuk kaşlu Rusiyyetü'l-asl müslimetü'l-mille Nazeni binti Abdullah meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde müteveffât-ı mezbûrenin vâlidesi ve bi'l-inhisâr vârisesi olan Semine binti Musa nâm hatun mahzarında takrîr-i da'vâ edip mezbûre Paşa Hatun hâl-i hayevâtında ve kemâl-i akıl ve sıhhatinde târîh-i kitâb senesi Şabanının on yedinci günü beni hâsbete'l-lillahî'l-azîm ve taleben li's-sevâbe'l-cahîm malından azâd ve kayd-ı rikkatden ihrâc ve itlâk edip harâir-i asliyyât gibi hürre olmuşiken mezbûre Semine Hatun amel itdirmeyüb beni 3ane tasarruf etmek murâd ider hayfdır suâl olunup men' olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr mezbûre Nazeni'den makâlini musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i

müslimînden el-Hâc Hüseyin bin Musa ve Hasan bin Mahmud nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûre Paşa Hatun hâl-i hayevâtında ve kemâl-i sıhhatinde mâh-ı merkûmun on yedinci günü câriye-i memlûkesi merkûme Nazeni'yi bizim huzûrumuzda mâlından azâd eyledi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde gıbbe ri'âyet-i şerâiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûre Semine Hatun ta'arruzdan men' birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (25 Ramazan 1031 / 3 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Musa Bey ibn-i Mahmud / Seyyid Yunus bin Üstad Süleyman / Abdi bin Musa / Süleyman bin Abdi / el-Hâc Mehmed bin Abdi / Üstad Hasan bin Abdi ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[46a-02] 274 Numaralı Belge: Manisa'nın Ali Ağa Mahallesinden Aişe bt. Hüseyin'in zevci Hüssam b. Osman ve sagir oğlu ile kızının fevt olmasıyla kendisine intikal eden muhallefat ile sümün (1/8) hisse ve bin beş yüz akçe mehr-i müeccelisini kebir oğlu Mustafa tarafından kabz edilmesiyle açılan davanın iki tarafın anlaşmasıyla sonuçlandığını gösterir hüccet.

Medîne-i Mağnisa'da Ali Ağa Mahallesinde fevt olan Hüssam bin Osman nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi Aişe binti Hüseyin nâm hatun meclis-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrun kebîr oğlu olup muhallefâtına vâzi'ü'l-yed olan Mustafa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı mezbûrda olan bin beş yüz akçe mehr-i müeccelimi alub kabz edip cümle muhallefâtından bana intikâl eden sümün hissemi almadan sadrî oğlum Hüseyin ve sadriye kızım Ayni'den vefât edip mezbûrların dahi her birinden intikâl eden hisse-i şer'iyemi mezbûr Mustafa'dan taleb eylediğimden mezbûr dahi te'allül ve nizâ' itmeğin beynimizde münazâ'ât-ı kesîre vâki' olmuşidi el-hâletü hâzîhi muslihûn tavassut edip üç bin iki yüz akçe vermek üzere beni sulh eylediler bendahî sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr üç bin iki yüz akçeyi meclis-i sulhda mezbûr Mustafa benden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz edip husûs-ı mezkûra müte'allik olan da'vâdan mezbûrun zimmetin ibrâ ve iskât ettim dedikde mukırre-i mezbûrenin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Mustafa vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (29 Ramazan 1031 / 7 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ali bin Şamlı(?) ve oğlu Mehmed / Mehmed Çelebi ibn-i Cafer / Mustafa bin Ali / Ali Çelebi el-Müderris bi-Kasaba-i Turudlu ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[46a-03] 275 Numaralı Belge: Manisa'nın Attarece Mahallesinden Kapucu Kasım Paşa'nın Yeniçeri Hasan Paşa'ya olan toplam on dört bin dört yüz akçe borcuna zamanında ödeyemediği için altı ay ek süre talebini içeren hüccet.

Bâis-i tahrîr-i kitâb budur ki mahrûse-i Mağnisa sânihâullah-ı ani'l-beliyye ve'l-bâsâ mahallâtından Attarece mahallesi sâkinlerinden Kapucu Kasım Paşa ibn-i Abdullah meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde işbu hâfızü'l-kitâb Yeniçeri Hasan Paşa ibn-i Balı'nın muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf edip merkûm Hasan Paşa'ya karz-i şer'îden on iki bin akçe mu'âmele-i şer'îyeden iki bin dört yüz akçe asl-ı mâl ma'a … cem'ân **[46b-275. belgenin devamı]** lâzimü'l-adâd ve vâcibü'l-kazâ on dört bin dört yüz akçe deynim olup hâlâ edâsına iktidârım olmamağla istimhâl etdiğimde târîh-i kitâbdan altı ay tamâmına mehl verildi müddet-i mehl tamâm oldukda meblağ-ı merkûm on dört bin akçeyi edâ ve teslîm ideyim dedikde mukırr-ı merkûm Kasım Paşa'nın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Hasan Paşa vicâhen tasdîk etdikden sonra bu hurûf ber-sebîl-i temessük ketb olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (21 Ramazan 1031 / 30 Temmuz 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Ağa ibn-i Mehmed es-Serdâr / el-Hâc Abdi Beşe ibn-i el-Hâc Haydar / İbrahim Bey ibn-i Felek / İbrahim bin Balı / Şaban bin Hasan ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[46b-01] 276 Numaralı Belge: Manisa'nın Attar Kadılar Karyesinden İlyas b. Durmuş'un babası ile Bektaş karyesinden Fatıma bt. Bekir'in oğlunun babas Derkes ile ana-baba aynı kardeş olmalarına rağmen mezbur Fatıma'nın müteveffanın tüm malını kabz ettiği ve kendisine düşen hisseyi vermediği iddiasıyla açılan davanın Fatıma'nın itirafıyla edasını içeren i'lâm.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Kadılar karyesi demekle ma'rûfe karyeden işbu hâfızatü'l-hurûf İlyas bin Durmuş mahfil-i kazâda karye-i Bektaş'dan fevt olan Mehmed nâm emredin vâlidesi Fatıma binti Bekir nâm hatun mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'nın babasının babası Dirkeş(?) nâm kimesne ile benim babam merkûm Durmuş li-eb ve ümm karındaşı olup müteveffâ-yı merkûmun min cihetü'l-usubeti'n-nesebiyye vârisi olup

verâseti bana ve vâlidesi merkûm Fatıma münhasıra iken mezbûre hatun müteveffâ-yı merkûmun cümle muhallefâtını kabz edip bana intikâl eden hisse-i şer'iyeyi teslîmden imtinâ' ider suâl olunup ihkâk-ı hâk olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûre Fatıma cevâbında fi'l-vâki' mezbûr İlyas'ın babası oğlum mezbûrun babası Dirkeş(?) nâm kimesne ile li-eb ve ümm karındaşlardır mersûm İlyas minvâl-i muharrer üzere oğlum mezbûrun vârisidir deyü i'tirâf itmeğin mezkûr İlyas'ın hisse-i şer'iyesini edâya tenbih birle mâ hüve'l-bâkî bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (28 Ramazan 1031 / 6 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ali Efendi ibn-i İbrahim el-Müderris / Veli Nazır bin Hüseyin / Yazıcı Musa Bey ibn-i Ali / Mehmed Bey ibn-i Cafer / Durali bin Ahmed / İbrahim Bey ibn-i Mehmed / İbrahim bin Balı.

[46b-02] 277 Numaralı Belge: Manisa'nın Horos Karyesinden Kizari veled-i Mihal'e ait olan dört dönüm bağın on üç bin beş yüz akçeye Yani veled-i Sedri'ye satlıdığına ilişkin hüccet.

Medine-i Mağnisa zeylinde Horos nâm karyede Kizari veled-i Mihal nâm zimmi meclis-i şer'-i şerîfde işbu hâfızü'l-kitâb Yani veled-i Sedri nâm zimmi mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip Boz nâm karyede yolu kurbunda vâki' bir tarafı … veled-i **[ ]** zimmi bağı ve bir tarafı Pazarlı veled-i Dimitri bağı ve bir tarafı Menol veled-i Estemad bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup tahmînen dört dönüm mikdârı silk-i mülkümden olan bağı merkûm on üç bin beş yüz nakd-ı râyic-i fi'l-vakt fidd-i Osmânî akçeye merkûm Yani zimmiye bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'-i bey' edip teslîm-i bey'-i mahdûd ve kabz-ı semen-i ma'dûd kıldım zikr olunan hudûd ile mahdûd olan bağı ba'de'l-yevm mezbûr zimmînin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf ola dedikde mukırr-ı merkûm zimmînin minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm vicâhen tasdîk etdikden sonra bu hurûf ber sebîl-i temessük ketb olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (28 Ramazan 1031 / 6 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ahmed bin el-Bakkâl / Hasan Paşa ibn-i Abdullah / Şaban bin Receb / Yorgi veled-i Durmuş / Lamri Papas veled-i Mernolis / … veled-i … ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[46b-03] 278 Numaralı Belge: Mehmed Bey'in guruş bozdurmak amacıyla Bogasici Halil b. İbrahim'in dükkanına gittiğinde eline verilen altı yüz akçeden gizlice bir avuç alıp daha sonra da guruşu bozdurmaktan vazgeçmesine ilişkin şahitlerin de şehadetini içeren hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa'dan Boğasici Halil bin İbrahim kal'a-i Sakız'dan Mehmed Bey ibn-i Abdullah nâm seyyâf meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem mezbûr Mehmed benim dükkânıma gelip iki guruş bozub ver deyü bana iki guruş verüb iki akçe noksan ile bozarın eyüce dimeğin bendahi altı yüz mikdâr akçeyi tahta üzerine dökûb eline verdiğimde bir âher nesneye meşkûl iken mezbûr Mehmed Bey meblağ-ı mezbûrdan bir avuç akçe alub cebine koyub ba'dehu bu akçe bana yaramaz deyü yine guruşu bütün aldı husûs-i mezbûru müşâhede idenler bana haber verdiler yine ben dahi mezbûrdan taleb eylediğimde elli altı akçe aldım deyü hafiyyeten bana verdin suâl olunsun dedikde gıbe's-suâl mezbûr Mehmed Bey fi'l-hakika mezbûr guruşu bozmak istemiş idim akçesini beğenmemek ile fârig oldum lâkin akçesin almadım ve mezbûr akçeyi elime dahi vermedi inkâr edicek mezbûr Halil'den beyyine taleb olundukda udûlden el-Hâc Yusuf bin Durmuş nâm kimesne li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e gelip fi'l-vâki' mezbûr Mehmed Bey merkûm Halil'in akçesinde meşkûl iken avcu ile alub cebine koydu müşâhid iderim deyü şehâdet eyledüği bi't-taleb ketb oldu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (28 Ramazan 1031 / 6 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: [*okunamıyor***]** / Mehmed Bey bin **[***okunamıyor***]** / İbrahim bin el-Hâc Hasan / el-Hâc Mehmed bin Hasan / Mehmed bin Ahmed ve gayruhum mine'l-huzzâr

[47a-01] 279 Numaralı Belge: Mehmed Bey'in guruş bozdurmak amacıyla Süleyman b. Abdurrahman'a verdiği bir kaç yüz akçeden yüz altmış akçesini içinden alarak hile yaptığına dair açılan davada Mehmed Bey'in inkarına karşı şahitlerin şehadetini içeren hüccet.

Ba'dehu medîne-i mezbûreden Süleyman bin Abdurrahman meclis-i şer'de mezbûr Mehmed Bey mahzarında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâbdan beş gün mukaddem Menemen Bâzârında bana mezbûr Mehmed Bey guruş bozu vire deyü tahta üzerine birkaç yüz akçe döküb ben gâfil iken meblağ-ı mezbûrdan yüz altmış akçeyi almış suâl olunsun gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed Bey yevm-i mezbûrda ben Menemen'e varmadım ve mezbûr ile minvâl-i muharrer üzere mu'âmele itmedim deyü bi'l-külliye inkâr edicek bâzâr-gânlardan Mehmed bin el-Hâc Osman ve Mustafa bin el-Hâc Hızır nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfe hâzırân

olup fi'l-hakîka mezbûr Mehmed Bey yevm-i mezbûrda Menemen bâzârı içinde gördük deyü haber verdiklerinde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrun

[47a-02] 280 Numaralı Belge: Mehmed Bey'in guruş bozdurmak amacıyla dükkanına gittiği ve Nebi b. Ömer'in yanındaki akçeyi gizlice aldığına dair açılan davada Mehmed Bey'in inkarını içeren hüccet.

[*okunamıyor***]** larından Nebi bin Ömer meclis-i şer'de merkûm Mehmed Bey mahzarında da'vâ edip mezbûr Mehmed Bey benim dükkânıma gelip benden guruş boz deyüb akçemi görür iken guruşu yanıma komuş idim mezbûr Mehmed Bey yanımdan guruşu çalub ve akçemi dahi alub gitdi taleb ederin suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl merkûm Mehmed Bey inkâr edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrun

[47a-03] 281 Numaralı Belge: Manisa'nın Çiftçilü Karyesinden Hasan b. Mehmed'in İsa b. Hızır tarafından darp edildiği idiasına karşı İsa'nın darp etmediğine ilişkin yemininden sonra davanın kapanmasına dair i'lâm.

Kazâ-yı Mağnisa'ya tâbi' Çiftçilü nâm karyeden Hasan bin Mehmed nâm kimesne meclis-i hazîr-i lâzimü't-tevkîrde karye-i mezbûrede İsa bin Hızır nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip mezbûr İsa beni bî-günâh döğüb ve ağzımı yumruk ile urub ön dişlerimden birini çıkardı suâl olunup ihkâk olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr İsa husûs-ı mezbûru bi'l-külliye inkâr edicek müdde'î-i mezkûrdan makâlini musaddık beyyine taleb olundukda ityân-ı **[ ]** aczim vardur yemin virülsün dimeğin merkûm İsa'ya mezkûru urmayub ve dişini çıkarmaduğına yemîn teklîf olundukda halef-i billâhi'l-aliyyü'l-âlâ etdikden sonra mezbûr Hasan ta'arruzdan men' birle bu hurûf bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn min Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve min hicreti'n-nebeviyye aleyhi efdalü't-tahiyye (29 Ramazan 1031 / 7 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Satır Yusuf Bey ibn-i Derviş / Süleyman Ağa ibn-i Yusuf / İbrahim Beşe er-Râcil Mahmud er-Râcil / Hüseyin bin Mustafa / Hızır bin Receb Süleyman bin Mehmed / Şaban bin Receb ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[47a-04] 282 Numaralı Belge: Manisa'nın Çiftçilü Karyesinden Hasan b. Mehmed'in köylülerin Teravih namazını eda ederken tarladan evine geldiği sırada Çalışlar Karyesinden Hüseyin b. İsa'nın kendi evi önünde eşi olan Fatıma ile görüşürler iken gördüğüne ve Hüseyin'in inkârını içeren hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki kazâ-i Mağnisa'da tâbi' Çiftçilü nâm karyede Hasan bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe kazâ-i mezbûra tâbi' Çalışlar nâm karyeden Hüseyin bin İsa nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ edip işbu târîh-i kitâb günü gecesi cemâ'atimiz mescid-i şerîfde salât-ı terâvîhi edâ ider iken tarladan evime geldiğimde mezbûr Hüseyin'i işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan avratım Fatıma ile evimin önünde mükâleme ve mu'âmele ider iken gördüm suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Hüseyin cevâbında merkûm Hasan'ın câr-ı mülâsıkı olan İsa nâm kimesnenin evinde misâfir idim ben Hasan'ın evine varmadım deyü inkâr edicek bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrîn min şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve selâsîn ve elf (26 Ramazan 1031 / 4 Ağustos 1622).

Şuhûdü'l-hâl: Ali bin Mehmed / Musa Halife ibn-i Durmuş / Hasan bin Mehmed / Hüseyin bin Mustafa ve gayruhum mine'l-huzzâr.

[47a-05] 283 Numaralı Belge: Hüseyin'in Hasan'ın evine gitmediğine ve eşinin de Hüseyin'in evine gelmediğine yemin etmesine dair hüccet.

Ba'dehu bâlâda mestûr olan mezbûr Hasan'dan beyyine taleb olundukda beyyineden 'âciz olup ihtilâf olundukda mezbûr Hüseyin zikr olunan gece sâlifetü'z-zikr Hasan'ın evine varmayub haber ve âgâhı olmadığına halef-i billahi te'âlâ etdikden sonra mezbûr hatun dahi merkûm Hüseyin ile benim alâkakam yokdur evime gelmedi benim dahi haber ve âgâhım yokdur deyü yemin billâhi'l-aliyyü'l-âlâ itmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: es-Sâbikûn

[47b-01] 284 Numaralı Belge: Sabıkan Anadolu Beylerbeyi ve öncesinde Saruhan Sancağı mutasarrıfı olan Hacı Paşa'nın 1621 Leh Savaşında büyük yarar gösterdiği sırada sancağının sebebsiz olarak bir başkasına verildiği bu durumun savaş sonrası kendisi tarafından bildirilmesi üzerine tekrar Saruhan Sancağı'nın Hacı Paşa'nın mutasarrıfına verildiğine dair mukarrername.

Hacı Paşa Hazretlerinin Mukarrernamesidir

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr-i ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bimezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ sâbıkan Anadolu Beylerbeyi olup bundan akdem Saruhan Sancağına mutasarrıf olan Hacı dâme ikbâluhü tevki'-i refî-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki sen yarâr ve emekdâr olup geçen sene vâki' olan Leh Seferinde yarar adamın ile sefer edip uğur-ı hümâyûnda külli hıdmetin vücûda gelmiş iken sefer avdetinde sancağın bilâ-sebeb ahere virilüb hayf ve gadr olduğun bildirüb istid'â-yı inâyet eyledüğin ecilden hâliyâ hakkında mezîd-i inâyet-i hüsrevânım zuhûra getürüb işbu sene ihdâ ve selâsîn ve elf Ramazan-ı mübârekinin gurresinde Saruhan Sancağı hatt-ı hümâyûn sa'âdet makrûnum ile girü sana ibkâ ve mukarrer kılınmak buyurdum ki te'hîr itmeyüb varub livâ-i mezbûra kemâkân sen mutasarrıf olup hıfz ve hırâseti bâbında mecd û sa'î olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâil-i şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf.

Bi-Makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

Kad vasale fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (13 Ramazan 1031 / 22 Temmuz 1622).

[47b-02] 285 Numaralı Belge: Bazdârân ve Elliciyân Yurtdağı re'âyâlarının bâd-ı hevâ ve cürm û cinâyet ve resm-i arûsânelerini otuz bin akçeye İbrahim Bey'e mukataa olarak verildiğine ilişkin Anadolu Kazaskerliğine gönderilen ma'rûzât.

Tıbk-ı aslıhu'l-mutâ' harrerehû el-Fakîr Mehmed el-Kadı be-asâkiri Anadolu

Budur ki izzetlü ve fazîletlü Mağnisa ve Güzelhisar ve Menemen ve Bergama efendilerinin mübârek cenâb-ı şerîflerine yüzler sürdükden sonra ma'rûz-ı bî-mikdârları budur ki benim faziletlü efendilerim taht-ı kazâ-i adâlet şi'ârınuzda vâki' havâs-ı hümâyûn re'âyâlarından Bazdârân ve Elliciyân-ı Yurtdağı re'âyâlarının bâd-ı hevâ ve cürm û cinâyet ve resm-i arûsâneleri taht-ı iltizâmımızda mestûr ve mukayyed bulunmağın taht-ı kazâ-i adâlet şi'ârlarında vâki' Elliciyân ve Bazdârân re'âyâlarının vâki' olan cürm ve cinâyet ve bâd-ı hevâ ve resm-i arûsânelerini varaka-i müveddet adamlarımızdan İbrahim Beyi otuz bin akçeye

deruhde olunup varaka ve … terkîm olundu vusûlünde eltâf-ı mâlâ-nihâyelerinden recâ olunur ki mezbûr bende yedinde olan hükm-i şerîf ve temessük mûcebince olageldüği üzre zabt itdirüb aheri dahl itdirilmemek mürüvvetler oluna bâkî ömr û devlet müstedâm-bâd

[48a-01] 286 Numaralı Belge: İzmir, Manisa, Tire, Menemen, Nif, Marmara, Foça, Kızılhisar, Ayasuluğ ve Karaburun kadılarına matbah-ı âmire için tedâriki lazım gelen zahirelerin çeşidi, miktarı ve ne şekilde ulaştırılacağını gösteren emr-i şerif (ferman).

Sûretün mutâbıkatün li aslihâ'l-hatîr nemakahu'l-abdu'l-fakîr Abdulhalim bin Mustafa el-kâdı be-Güzelhisar 'ufiye anhümâ

İftihârü'l-e'âlî ve'l-e'âzim müstecmi'-i cemî'i'l-me'âlî ve'l-mefâhim zü'l-kadrü'd-devleti'r-râsiha ve'l-izzeti'l-benâzihi'l-mahfûf bi-sunûfi avâtıfü'l-meliki'l-a'lâ vezâretten takâ'üd eden Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Şems Paşa dâmet me'âliyehu akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülatü'l-muvâhhidîn vereset-'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk-ı alâ'l hâlku'l-ecmaîn el-muhtâssûn bi mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ İzmir ve Mağnisa ve Tire ve Menemen kadıları zîdet fazlihüm ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm meâ'dinü'l-fezâil ve'l-kelâm Mevlânâ Nif ve Marmara ve Foça ve Kızılhisar ve Ayasuluğ ve Karaburun kadıları zîde fazluhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki matbah-i âmire emîni mühürlü tezkere gönderüb her sene matbah-ı âmire mühimmâtiçün ol câniblerden iki bin kantar mevîz-i siyah ve bin beş yüz kantar mevîz-i sürh ve iki yüz kantar badem ve üç yüz kantar zerdalü ve dört yüz kantar incir-i huşk üç yüz kantar armud-ı huşk ve iki yüz kantar mevîz-i basdırma ve kırk bin aded enar ve yüz kantar şem'-i asel-i zerd ve yüz kantar sabun ve beş yüz kutu asel-i musaffa ve yüz kantar revgan-ı zeyt gelmek âdet olup mu'tâd-ı kadîm üzere bu sene âdet-i kadîm üzere dâhil kiler-i âmire itdirilmek bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğin vech-i meşrûh üzere irsâl itdirilmek emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim ile dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Fettah Çavuş zîde kadruhü vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mûcebince amel edip dâhil-i zikr olunan mühimmâtı ber vech-i ta'cîl cem' ve tedârik ve iştirâ ve dâhil-i kiler-i âmire itdirmeğin ikdâm-ı tâm ve ihtimâm mâlâ kelâm eyleyesiz mühimmât-ı mezbûrun bahâsına ve ihrâcât-ı sâiresine lâzım gelen altı yük akçe sen ki muhassıl-ı müşârün ileyhsin bî-kusûr verüb rûz-nâmeye kayd etdiresiz avk ve te'hîrden be-gâyet ihtirâz eyleyesin husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandır ana göre mukayyed olup vech-i meşrûh üzere olan emri yerine getüresin ve ba'zı madrabaz tâifesi mîri içün mühimmât-

ı mezbûre mirî içün alınmaz mukaddemâ bir tarikle hafiyyeten almağla bulunmayub ve bulunduğu takdirce ziyade bahâya satub mîriye gadr itdirirler ise men' ve def' edip mühimmât-ı mezbûre nefs-i nefîsem içündür bi't-tamâm alınmadın Madrabaz taifesine aldırmayasın şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis aşer Cemâziye'l-ûlâ li-sene selâsîn ve elf (15 Cemaziyelevvel 1030 / 7 Nisan 1621).

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Kad vasale 23 fî Zilkadei'ş-şerîf (23 Zilkade 1030 / 9 Ekim 1621).

[48a-02] 287 Numaralı Belge: el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Memi'nin terekesi (Arapça)

Muhallefâtü'l-merhûm el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Memi 'an mahalle-i A'malar mâte ve tereke mine'l-verese ibnen Şeyh Aslan ve zevceten Fahri binten Mehmed vaka'a't-tahrîr fî'l-yevmi'l-işrîn min Zilkadei'ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf. (20 Zilkade 1030 / 6 Ekim 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Ali bin Mehmed / Musa Halife ibn-i Durmuş / Hasan bin Mehmed / Hüseyin bin Mustafa ve gayruhum mine'l-huzzâr.

Hâne-i der mahalle-i mezbûre kıymet 30.000 / hâne-i der mahalle-i Sakalar kıymet 10.000 / Odun Pazarında Dükkan kıymet 12.000 / Bağ der kurb-ı Mağnisa kıymet 5.000 / Bağ der kurb-ı Karaca Ahmed kıymet 2.500 / Kenan nâm kul kıymet 5.000 / Yusuf nâm mükâteb kul sene 5 kıymet 5.000 / Mülayim nâm cariye-i mükâtebe sene 10 kıymet 3.000 / Merkeb re's 1 kıymet 3.000 / kazgân-ı kebîr kıymet 2.200 / def'a kazgân kıymet 400 / sini 1 kıymet 300 / der zimmet-i Mustafa kıymet 600 / leğen 1 kıymet 300 / pekmez tâbesi kıymet 400 / **[48b-287. belgenin devamı]** güğüm aded 2 kıymet 900 / leğen köhne 1 kıymet 50 / tencere aded 3 kıymet 500 / bakraç ma'a ibrik kıymet 100 / sahan dipli 6 kıymet 500 / tepsi 3 kıymet 300 / tas ma'a tepsi kıymet 100 / Kefgir ve Kepçe kıymet 200 / kılıç ... aded 17 kıymet 700 / kürd aded 10 kıymet 1.000 / mor ferâce 1 kıymet 1.000 / yeşil dolama 1 kıymet 500 / mor dolama 1 kıymet 500 / köhne kürdiye 1 kıymet 100 / çakşır köhne 1 kıymet 50 / def'a çakşır kıymet 200 / perde 1 kıymet 100 / dülbend 2 kıymet 300 / gümüşlü bıçak 1 kıymet 300 / hançer 1 kıymet 500 / mushaf-ı şerîf 1 kıymet 500 / dülbend 1 kıymet 200 / kilim 1 kıymet 200 / halı köhne kıymet 200 / velence 1 kıymet 100 / üzengi çift 1 kıymet 500 / cam tas 1 kıymet 150 / kebâb tâbesi kıymet 200 / şam'dân 1 kıymet 50 / tüfenk 1 kıymet 300 / kılıç tepeliği aded 13 kıymet 50 / deri yelek aded 18 kıymet 200 / fanus 1 kıymet 320 / boynuz aded 94 kıymet 300

/ balta 2 kıymet 200 / odun kıymet 1.000 / küp 3 kıymet 400 / pekmez ma'a testi kıymet 800 / hırdavâthane kıymet 2.000 / cem'an 95.070

minhâ el-ihrâcât

berâ-yı techîz ve tekfîn 2.200 / mehr-i müeccel-i zevce-i mezkûre 2.000 / resm-i kıymet 2375 / nâibiyye ve kâtibiyye kıymet 850 / el-bâki 85.645

hissetü'l-zevce 10.700 / hissetü'l-ibn 74.940

ba'dehu sagîr-i mezbûra yevmî sekiz akçe nafaka ve kisve-bahâ takdîr olunup vasîsi olan vâlidesi Fahri Hatuna istidâne ve sarfa ve hîn-i zaferde sagîr-i mezbûrun mâlına mürâca'ata izn birle bu hurûf ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-Mezbûrûn

[48b-01] 288 Numaralı Belge: Manisa'da Koca Lala Paşa Câmi vakfına mütevelli olan Ali ve Musli'nin vakfa zararlarından dolayı vakfın utekâsından Ahmed'in tevliyetine dair berat.

Medîne-i Mağnisa'da vâki' Koca Lala Paşa binâ eyledüği câmi'-i şerîfin tevliyeti utekâya meşrût iken Ali ve Musli nâm kimesneler biz evlâdlarız deyü tevliyet-i merkûmeyi berât itdirüb vakfa gadr itdiklerinden ma'dâ her biri ayda bir berât ibrâz edip zamân-ı tevliyetlerinde mürtezikasının vazîfelerin vermeyüb ve câmi'-i merkûmun ta'mîr ve termîmi ile takayyüd itmeyüb mâl-ı vakfı ekl û bel' edip vakfa külli zararı olmağın vâkıf-ı mezbûrun utekâsından işbu râfi'-i tevki'-i refî'-i hakanî Ahmed müstakîm ve mütedeyyin olup tevliyetinde mecd ve sâ'î olup her vechile vakfa enfa' olduğuna binâen tevliyet-i mezbûra ber-mûceb-i şart vâkıf tevcîh olunup berât-ı şerîf ricâsına kadısı akdâ kudâtü'l-müslimîn Mevlânâ Şükrullah zîdet fezâiluhü arz itmeğin sadaka edip bu berât-ı şerîfi verdim ve buyurdum ki varub ber-mûceb-i şart-ı vâkıf mütevelli olup hıdmet-i lâzımesin müeddî kıldıkdan sonra bundan akdem olanlar nevechile mutasarrıf olagelmişler ise bu dahi mutasarrıf olup vâkıfın rûhiçün ve benim devâm-ı devletim içün du'âya müdâvemet göstere bu bâbda kimse mâni' olmayalar şöyle bileler al'amet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî evâhir-i zi'l-ka'de sene 1030

Bi-makâm-ı Kostantiniye

Kad vasale gurre-i Zilhiccetü'l-harâm (1 Zilhicce 1030 / 22 Temmuz 1622).

[49a-01] 289 Numaralı Belge: Mevlânâ Hasan'ın Saruhan memlehası mahsûlünden yevmi iki akçe vazife ile Mehmed yerine hâtime-i enâm-hân tayin olunduğuna dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-ı meserret-i makrûn-ı hâkanî Mevlânâ Hasan hakkında mezîd-i inâyet-i padişâhânem zuhûra gelip Mağnisa'da akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Mağnisa kadısı Şükrullah zîdet fezâiluhü arzı mûcebince kendü ihtiyârıyla ferâgat eyleyen Mehmed yerine bin otuz Cemâziye'l-ûlânın beşinci gününde yevmî iki akçe vazîfe ile hâtime-i enâm-hân nasb edip bu berât-ı hümâyûnu verdüm ve buyurdum ki varub hıdmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazifeli Saruhan memlehası mahsûlünden her kime emîn olur ise alub mutasarrıf ola ol bâbda efrâd-ı âferîdeden bir ferd mâni' olmaya dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn şehr-i Rebiü'l-âhir li-sene selâsin ve elf (29 Rebiülahir 1030 / 23 Mart 1621).

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Kad vasale fî 5 Zilhiccetü'ş-şerîf li-sene 1030 (5 Zilhicce 1030 / 21 Ekim 1621).

[49a-02] 290 Numaralı Belge: Sultân Şehinşâh vâlidesinin evkâfına mütevelli iken Mahmud ve adamları tarafından zorla elinden alınan Hasan'a tekrar yevmi yirmi akçe vezife ile geri verildiğine dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Çün avâtıf-ı vâfire-i şâhâne ve avârıf-ı mütekâsire-i pâdişâhânım müstevcib-i himâyet olanlar bâbında mebzûl ve masrûf ve bîderîğ ma'tûfdur binâen alâ zâlik işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân ve nâkil-i yarlığ-ı belîğ-i mekremet-ünvân dergâh-ı âlî müteferrikâlarından olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Hasan zîde mecduhü hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb nefs-i Mağnisa'da vâki' merhûme ve mağfûrun-lehâ Sultân Şehinşâh vâlidesinin evkâfına mütevelli olup mezbûrun elinden bilâ sebeb alduğı ecilden def' olunan Mahmud ve gayrı yerlerine bin otuz Zilka'desinin altıncı gününden geri kemâkân yevmî yirmi akçe vazîfe ile mütevelli nasb edip bu berât-ı saâdet âyâtı verdim ve buyurdum ki varub şol ki vezâif-i hıdemât tevliyetidir mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî yirmi akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mâh be mâh alub mutasarrıf ola deyü bundan akdem mezkûr Hasan der-sa'adetime gelip arz-ı hâl edip nefs-i Mağnisa'da vâki' merhûme ve mağfûrun-lehâ Sultan Şehinşâh vâlidesi evkâfına mütevelli olup edâ-i hıdmet ider iken

Mahmud ve gayrı nâm kimesneler bir tarîk ile alub hayf ve gadr eylemeğin geri mukarrer olunup verilmek fermân-ı âli-şânım olmağın bu bâbda Mahmud'u ve gayrıları min ba'd dahl ve ta'arruz kılmayalar tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' işrîn Zilka'de sene selâsin ve elf (29 Zilkade 1030 / 15 Ekim 1621).

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Kad vasale fî 7 Zilhiccetü'ş-şerîf (7 Zilhicce 1030 / 23 Ekim 1621).

[49a-03] 291 Numaralı Belge: Avarız toplamaya memur olanların karye karye dolaşarak köylülerin ücret ödemeden yiyeceklerini ellerinden almaları ve haksız yere ellişer guruş ziyade toplamaları nedeniyle bu zulmü önlemek için bundan sonra avarız memurlarının şehirde oturarak avarızlarını toplamaları gerektiği hakkındaki ferman.

Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bî-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ sâbıkâ Anadolu Beylerbeyisi olup Saruhan Sancağına ber vech-i arpalık mutasarrıf olan Hacı Mehmed dâme ikbâluhü ve akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk-ı alâ'l-halk-i ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa Kadısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki kadısın südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kazâ-i mezbûrda sâkin Piyâde re'âyâsından Hacı Derviş ce Hacı Abdulmelik ve Hacı Abdulkerim ve Halil ve Ali ve Emirşah ve Mehmed ve Hamza vesâirleri meclis-i şer'e varub bunlar her sene avârızların cem'ine me'mûr olanlara edâ iderler iken birkaç senede bir ve sene-i âtiyeye mahsûb olmak üzere **[49b-291. belgenin devamı]** peşin alınub işbu sene-i mübârekede bin otuz bir senesinin avârızların cem' idenler taleb edip aldıklarından mâ'dâ hâneleri perîşân olup her birisi bir karyede sâkin iken avârız cem'ine me'mûr olanlar yirmi otuz nefer atlu ile üzerlerine konub karye be-karye gezüb müfitt ve meccânen yem ve yemeklerin alub fermân olan yüzer akçeyi mîrîye alub ve kendüye otuzar akçe virirler iken kanâ'at itmeyüb her bir piyâde hanesinde ellişer guruş alub ziyâde zulm ve te'addi edip şimden sonra cem'ine me'mûr olanlar karye be-karye gezmeyüb Mağnisa'da nidâ itdirdikden sonra şehr-i Mağnisa'da oturub fermân olunduğu üzere cem'ine me'mûr olanlara cem' itdirilmek bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâ eylediklerin arz eyledikleri ecilden min ba'd avârız cem'ine me'mûr olanlar şehirde oturub cem' etmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda Piyâde tâifesinin avârızlarını cem'e me'mûr olanlar her kim ise min ba'd şehirde oturub dahî avârızlarını emr-i şerîfde ne mikdâr alınmak fermân olunmuş ise fermân olunduğu üzere şehirde oturduğu yerde cem'

itdirüb min ba’d karar üzerine çıkartmayasın şöyle ki emr-i şerîfde ta’yîn olunandan ziyâde bir akçelerini alurlarsa sizin ihmalinüzden bilinür ana göre mukayyed olup bu emr-i şerîfimi sicill-i mahfûza kayd eyleyesin ki min ba’d mûcebince amel oluna şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i’timâd kılasın tahrîren fi evâhir-i şehr-i Recebü’-mürecceb sene tis’a ve işrîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

[49b-01] 292 Numaralı Belge: Dergâh-ı muallam Çavuşlarından Mehmed Çavuş’un Aydın ve Saruhan bölgesindeki menzil bargir vergilerinin tedarik ve isâli ile görevlendirilmelerine ilişkin ferman.

Mefâhirü’l-kudât ve’l-hükkâm ma’denü’l-fazl ve’l-kelâm südde-i sa’âdetimden Aydın ve Saruhan’a varub gelinceye değin yol üzerinde vâki’ olan kadılar zîdet fezâiluhüm tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki hâliyâ ba’zı umûr-ı mühimme içün dergâh-ı mu’allâm çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Mehmed Çavuş irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle her birinizin taht-ı kazâlarına dâhil olur ise kendüye vâki’ nefer âdemlerine menzil bârgirleri bulunan yerlerden yarar mezil bârgirleri tedârik ve îsâl itdirüb dahî emîn ve sâlim mahall-i me’mûra irsâl ve îsâl itdirüb avk ve te’hîrden ve ihmâl ve müsâheleden be-gâyet hazer eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i’timâd kılasın tahrîren fi evâhir-i şehr-i Zilka’dei’ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Kad vasale fî 16 Zilhiccetü’l-harâm (16 Zilhicce 1030 / 1 Kasım 1621).

[49b-02] 293 Numaralı Belge: Mevlânâ Şaban Efendi’nin yevmî kırk akçeyle Mağnisa İshak Çelebi Medresesine müderris olarak görevlendirildiğine dair buyruldu.

Umdetü’l-müderrisîn Mevlânâ Şaban Efendi kâmyâb

Tahiyyât-ı sâfiye ve teslîmât-ı vafiyye ithâfından sonra inhâ olunur ki işbu sene-i selâsîn ve elf Zilka’desi gurresinden yevmî kırk akçeyle Mağnisa’da İshak Çelebi Medresesi size sadaka olunmuşdur gerekdir ki medrese-i mezbûrede ifâde ve istifâde ve devâm-ı devlet-i pâdişâhîye du’âda olasın ve’s-selâm

El-Fakîr Abdullah el-Kadı Kostantiniye el-me’mûr bi-emsâli zâlik min kabli bihi lehü’l-emri el-âli

Kad vasale 16 Zilhicceti’ş-şerîf (16 Zilhicce 1030 / 1 Kasım 1621).

[49b-03] 294 Numaralı Belge: Saruhan Sancağı dahilinde Piyade ve Müsellem taifesi için toplanacak avarızlar için görevlendirilen Mehmed b. Osman'ın yevmi otuz üç akçeyle görevlendirildiği ve ne şekilde avarızları tahsil edileceğini bildirir ferman.

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-kelâm Saruhan sancağında vâki olan kadılar zîde fazluhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki taht-ı kazânuzda vâki' piyâde ve müsellem tâifesinin bin otuz senesi içün lâzım gelen avârızları cem' ve tahsîl ve dahl-i hazîne itdirilmek lâzım ve mühim olmağın dergâh-ı muallâm müteferrikalarından olup yevmî otuz üç akçeye mutasarrıf olan kıdvetü'l-emâcid Mehmed **[ ]** Osman ve'l-a'yân zîde mecduhü **[***okunamıyor***]** sâbıkan Rumeli Beylerbeyisi olup hazîne-i âmirenin başdefterdârı **[50a-294. belgenin devamı]** olan emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîri'l-küberâi'l-fihâm zül'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd inayeti'l-mülkü'l-a'lâ Hasan Paşa dâme ikbalühu nişânıyla sûret-i defter virilüb cem' ve tahsîli içün irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim ile müşârün ileyh vardukda zikr olunan piyâde ve müsellem tâifesinin târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere her bir hâneden yüzer akçe avarızların zamânı hulûl eylediğin mezbûr kulumun bu bâbda eline virilen nişânlı ve mühürlü sûret-i defter mûcebince her bir hâneden yüzer akçe hesâbı üzere mezbûr kulumu taleb ve tahsîl ve ahz û kabz ve dâhil-i hazîne itdiresiz şöyle ki tâife-yi mezbûreden olup isimleri defter-i cedîd-i hakânîde mukayyed olanlardan ba'zıları mütemerrid vech-i meşrûh üzere lâzım gelen avârızlarını vermemek ba'zı vücûh ile illet ve bahâne eylemek isterler ise kat'â te'allül ve nizâ' ittirmeyüb emr ve defter mûcebince avârızların zamânında taleb ve tahsîl etdiresiz ve hîn-i cem'de alınan altunu ve guruşu yüz on sekizer akçeye aldırub ve Şam ve Haleb altunu yüz sekizer akçeye ve Esedî ve … guruş altmış sekizer akçeye ve Leh guruş elli sekizer akçeye aldırub ziyâde aldırmayasız ve akçe alınmak lâzım gelir ise onu bir dirhem gelir cedîd ve selâtîn-i mâzîye sikkeleri ile meskûk sahîhü'l-ayâr ve tamâmü'l-vezn akçe aldırub bi'z-zarûrî kırk akçe almak lâzım gelir ise tahammülüne göre dirhemîn yedişer ve sekizer akçe aldırub kem-a'yâr ve nâkısü'l-vezn akçe aldımayasız ammâ bu bahâne ile re'âyâ ve berâyâyı zulm ve te'addîden ihtirâz eyleyüb ahsen-i vechle itmâm-ı maslahat eyleyesüz ve mûmâ ileyh müteferrika kulumun bin dokuz Zi'l-ka'desinin yirminci gününde yirmi iki bin yüz yirmi altı akçe ve yine sene-i mezkûrun mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde on üç bin beş yüz altmış dört akçe bir def'a dahi bin otuz Saferinin yirmi dokuzuncu gününde bin iki yüz otuz sekiz akçe bu cümle otuz altı bin dokuz yüz yirmi sekiz akçe teslîm-i hazîne eylemişdir şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî şehr-i Rebiü'l-ahir li-sene selâsîn ve elf (1 Rebiülevvel 1030 / 24 Ocak 1621).

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Kad vasale fî 16 Zilhiccetü'ş-şerîf (16 Zilhicce 1030 / 1 Kasım 1621).

[50a-01] 295 Numaralı Belge: Manisa'da Sultan Murad Han Evkafı mütevellisi olan Mehmed Çavuş'un fevtinden sonra Ahmed'in görevlendilmesine ilişkin ferman.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk-ı alâ'l-halk-i ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa Kadısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bâb-ı sa'âdetim ağası olup ecdâd-ı izâmımdan merhûm Sultan Murad Han evkâfı nâzırı olan Mehmed dâme ulüvvühunun kâimmakâmı olup sarây-ı âmirem ağası olan kıdvetü'l-havâs ve'l-mukarrebîn Süleyman dâme ulüvvühu südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb evkâf-ı mezbûrûn Mağnisa'da vâki' olan evkâfına mütevelli olup hâlâ fevt olan Mehmed Çavuş hayevâtında iken Ahmed nâm kimesne yerine kâimmakâm edip mezkûr fevt olmağla umûr-ı tevliyet nâzır-ı mumâ-iley gelince sene-i âhirine değin mezkûr Ahmed'e ber-vech-i emânet zabt ve tasarruf itdirüb min ba'd aherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyüb şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zilka'dei'ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Kad vasale fî evâil şehr-i Zilhiccetü'ş-şerîf

[50b-01] 296 Numaralı Belge: Manisa'da Koca Lala Evkafı mütevellisi iken Ahmed ve Mustafa nam kimseler tarafından haksız yere ellerinden alınan mütevelliliğin Ali'ye tekrar geri verildiğine dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlîşân sâmî-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkanî hükmü oldur ki

Nefs-i Mağnisa'da Koca Lala Evkâfına aslah-ı utekâdan olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali dâme mecduhüden azli ve cürmü îcâb ider hâlî yoğiken Ahmed ve Mustafa nâm kimesneler biz de evlâd-ı aslah-ı utekâdanız deyü mütevelliliğine dahl edip hayf itmeğin yine mezkûr müteferrika Ali'ye mukarrer olmak bâbında inâyet ricâ itmeğin sadaka edip bu berât-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûn verdim ve buyurdum ki varub evkâf-ı mezbûreye kemâkân mütevelli olup hıdmet-i lâzimesin mer'î ve müeddi kıldıkdan sonra sâbıkan mütevelli olanlar nevechile mutasarrıf olıgelmişler ise bu dahi ana göre mutasarrıf olup vâkıfın rûhu içün ve benim devâm-ı devletim içün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç ehâd mâni' olmayub

dahil ve ta’arruz kılmayasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zilhicce sene selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye

Kad vasale 21 Zilhiccetü’ş-şerîf (21 Zilhicce 1030 / 6 Kasım 1621).

[50b-02] 297 Numaralı Belge: Aydın, Saruhan, Muğla ve Menteşe sancakları bedel-i mütekâidîn nâzırı Mahmud Çavuş’un ziraât olunan duhândan her vukıyye başına üçer akçe resm alınması şartıyla otuz bin akçesi peşin toplamda iki yüz bin akçe karşılığı iltizama verilmesi ve mukataa gelirinin ne şekilde alınacağına dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlîşân sâmî-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkanî bi’l-avni’r-Rabbânî hükmü oldur ki

Dergâh-ı mu’allâm çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Aydın ve Saruhan ve Muğla ve Menteşe sancaklarının bedel-i mütekâidîn nâzırı Mahmud Çavuş zîde kadruhü orduyu hümâyûnuma gelip zikr olunan livâ-i mezbûrlarda zirâ’at ve hirâset olunan duhân resmi üç sene bana ber vech-i iltizâm virilür ise cânib-i mîrîye otuz bin akçe peşin ve iki yüz bin akçeye kabûl iderim şol şartla ki zirâ’at idenlerden her vukıyye başına üçer akçe resm alam mâdem ki benden mümza ve memhûr temessük olmayınca kimseye bey’ olunmaya ve hilâf-ı şart her kim bey’ iderse haklarından geline ve kahve resmi dahi livâ-i mezbûrların fermân olunur ise üç senesi yüzer bin akçeye iltizâm edip ve cânib-i mîrîmi ber vech-i peşîn yirmi bin akçe teslîm-i hazîne edip zikr olunan emvâl-i mukâta’a yevmü’l-kıstımı her altı ayda bir südde-i sa’âdete gönderüb teslîm-i hazîne eyleyim deyü müteahhid olduğu arz olundukda cümle kuyûd ve şurûtu makbûl-i hümâyûnum olmağın zikr olunan sancaklarda zira’ât olunan duhândan her vukıyye başına üçer akçe resm alınması fermân-ı şerîf olup bin otuz senesi Muharreminden deruhde olunmuşdur ve arz olunduğu üzere livâ-i merkûmâtda vâki’ kahve bey’ eden tüccârdan her birisinden beşer akçe alına ve iştirâ eden kahvecilerden mu’tâd-ı kadîm viregeldikleri üzere **[***okunamıyor***]** bin otuz bir senesinden kayd-ı defter olunup târîh-i mezbûrlardan zabt ve tasarrufu bâbında elli bin akçe peşîn sene-i mezbûre Cemâziye’l-âhiri’nin gurresinden teslîm-i hazîne olup bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki varub mûmâ-ileyh fermân-ı sa’âdetim üzere livâ-i mezbûrlarda vâki’ olan duhân zirâ’at idenlerden vukiyye başına emîn-i merkûma üçer akçe aldırub emîn-i merkûme tezkiresi olmayanlara bir akçe ve bir habbe itdirmeyesiz ve bilâ temessük bey’ idenler ele getürüldükde ma’rifet-i şer’le haklarından geline ve kahve bey’ eden tüccârdan vukıyye başına bir akçelerini emîn-i merkûma taahhüdü üzere alub kabz itdiresiz ve iştirâ eden kahvecilerden mu’tâd-ı ve kadîm

üzere aldırub bir ferdi ziyâde nâmıyla te'addi itdirmeyesiz ve yevmü'l-kıst hesâbı üzere emvâli altı ayda bir südde-i sa'âdetime irsâl ve idhâl-i hazîne itdiresiz **[51a-297. belgenin devamı]** şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn şehr-i Cemâziye'l-âhire li-sene selâsîn ve elf (25 Cemaziyelahir 1030 / 17 Mayıs 1621).

Bi-yurd-ı Sahrâ-yı Davud Paşa

Kad vasale 22 Zi'l-hiccetü'ş-şerîf (22 Zilhicce 1030 / 7 Kasım 1621).

[51a-01] 298 Numaralı Belge: Manisa'da Sinan Bey Medresesi Evkafı mütevellisi iken Mustafa ve gayrılar tarafından haksız yere elinden alınan mütevelliliğin Seyyid Abdullah ve müşteriki Mehmed'e tekrar geri verildiğine dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlîşân sâmî-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkanî bi'l-avni'r-Rabbânî hükmü oldur ki

Mağnisa'da vâki' Sinan Bey Medresesinin evkâfına hums mahsûl ile ber vech-i iştirâk râfi'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî fahrü's-sâdât Seyyid Abdullah ulûfesi bedeli virilen Mehmed ile mutasarrıf olup edâ-yı hıdmet ider iken Mustafa ve gayrılar alub gadr yine mezbûrlara mukarrer kılınub bi'l-fi'il berât-ı şerîf ile üzerlerinde olup cülûs-ı hümâyûn vâki' olmağla der-sa'âdetimden tecdîd-i berât-ı hümâyûn ricâ itmeğin sadaka edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki kemâkân ber vech-i iştirâk mütevelliler olup hıdmet-i lâzimelerin müeddi kıldıkdan sonra hums mahsûl ile mutasarrıflar olup vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletimiçün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç ehad mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler ve alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir şehr-i Zi'l-ka'dei'ş-şerif li-sene selâsîn ve elf.

Bi-makâm-ı Kostantiniye

Kad vasale 24 Zilhiccetü'ş-şerîf (24 Zilhicce 1030 / 9 Kasım 1621).

[51a-02] 299 Numaralı Belge: Manisa'nın beytü'l-mâl-i âmme ve hassasının zabt ve tasarrufu için Kadı Katib Mehmed Efendi'ye bin otuz bir senesinden itibaren üç yıllığına yüz kırk beş bin akçeye iltizam olarak verildiğine dair ma'rûzât.

İzzetlü ve fazîletlü efendim hazretlerinin huzûr-ı mevfûr müstevcibü's-sürûr ve tevkî'-i lâzimü-'l-cevrlerine i'lâm muhibb-i muhlis bende-i dâîleri budur ki bundan akdem beytü'l-mâl-i âmme ve hassa ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd uhdemizde olup taht-ı kazâ-i adâlet şi'ârınuzda vâki' beytü'l-mâl-i âmme ve hassa ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd cüz'i ve külli her ne ki vâki' olur ise hâmil-i varaka-i muhabbet nefs-i Mağnisa sâkinlerinden Kâtib Mehmed

bendenüze bin otuz bir sene Muharremü'l-harâmının ibtidâsından üç sene tamâmına varınca üç ayda kıste'l-yevm hesâbı üzere irsâliyesini vermek şart üzere yüz kırk beş bin akçeye iltizâm ve kabûl itmeğin zabt ve tasarrufu içün yedine işbu mektûb tahrîr olunup hâk-i izzetinize irsâl olunup şeref-i vusûlünde eltâf-ı mâlâ-nihâyenüzden me'mûldür ki minvâl-i meşrûh üzere beytü'l-mâl vâki' oldukda mezkûr Kâtib Mehmed bendenüze ahz û kabz itdirilmek bâbında üzerinden nazar-ı şer'ifiniz deriğ buyurulmaya bâkî-i hemîşe-i ızz û fazilet der seccâde-i şeriât-ı müstahkim bâb tahrîran fî gurre-i Muharremü'l-harâm sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Muharrem 1031 / 16 Kasım 1621).

Mahall-i mahlas Veli el-Nâzır

Kad vasale fi't-târîhi'l-mezbûr

[51a-03] 300 Numaralı Belge: Manisa'da Lala Mustafa Paşa için okutulan cüz için vakf edilen nukuddan yevmi üç akçe vazife ile hâtib olan Ali'nin fevt olmasıyla yerine Abdulla'ın görevlendirildiğine dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlîşân sâmî-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkanî bi'l-avni'r-Rabbânî hükmü oldur ki

Medîne-i Mağnisa'da merhûm Lala Mustafa Paşa'nın eczâ-i şerîfe tilâvetiçün vakf eyledüği nukûdun yevmî üç akçe vazîfe ile hâtibi olan Ali fevt olup yerine dârende-i fermân-ı şerîf Mehmed nâm kimesne mahalldir vakıf kadısı akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Abdullah zîdet fezâiluhü arz eylemeğin sadaka edip bu berât-ı sa'âdet âyâtı verdim ve buyurdum ki varub müteveffâ-yı mezkûrun yerine hâtibi olup hıdmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan sonra yevmî üç akçe vazîfeye mutasarrıf olup vâkıfın ruhiçün ve devâm-ı devletim içün du'âya müdâvemet ve mülâzemet gösterüb ol bâbda hiç ehad mâni' ve dâfi' olmaya ve min ba'd dahl ve ta'arruz eylemeye şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîran fî'yevmi'r-râbi' aşer min şehr-i Şevvâlü'l-mübârek li-sene selâsîn ve elf (14 Şevval 1030 / 1 Eylül 1621).

Bi-makâm-ı Kostantiniye

Kad vasale fi'l-yevmü'l-hâmis ve'l-işrîn min Muharremü'l-harâm lisene ihdâ ve selâsîn ve elf (24 Muharrem 1031 / 9 Aralık 1621).

[51b-01] 301 Numaralı Belge: Mağnisa ve Menemen kazâlarında vaki şabların sefer-i mühimmat için tahsil ve irsaliyesine dair ma'rûzât.

İzzetlü ve fazîletlü ve rif'atlü ve adâletlü sultânım efendilerim hazretlerinin mübârek hâkipây-ı şerîflerine ruy-ı mâlide kılındukdan sonra inhâ-i bende-i bi-vücud budur ki bin otuz senesinin şâbı olıgeldüği âdet-i kâdîme üzere tarh ve tevzî' ve furûhat idilmek bâbında emr-i şerîf vâcibü'ş-şerîf ve lâzimü'l-kabûlleri vârid olmağın taht-ı adâletinizde Mağnisa ve Menemen kazâlarında vâki' ve edâ-yı târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere ber-mûceb-i emr-i âlîşân tevzi'i bi'l-fi'il şabhâne kârhânesinde âmil başı ve emîn olan Mayer Yahûdi ma'rifetiyle işbu … varaka-i bendegi İbrahim Bey kullarına ber-vech-i maktû' deruhde olunup eline mezkûr Yahûdî zabt ve furûhat mektûbu vermeğin ber-mûceb-i emr-i şerîf ve olıgeldüği âdet-i kadîme üzere mîrî şâbı tevzîh ve furûhat edip bahasını mîrî içün mûmâ-ileyhe ahz ve kabz itdirmek bâbında varaka-i bende tahrîr ve izz-i huzûr-ı şerîflerine irsâl kılındı vusûlünde eltâf-ı mâlâ-nihâyelerinden mercüvv ve müteferri'dir ki üzerinden nazar-ı şerîfleri dîde-i merhametlerden bîderîğ buyurub elinde olan emr-i pâdişâhî mûcebince sefer-i mühimmâtiçün zikr olunan şâbı furûhat ve vukıyyele bahâsına irsâliye içün tahsîl idilmek bâbında her ne buyurula ve kânûn-ı kadîm üzere mûmâ ileyhden gayrı kimesnenin elinde mesrûk şâb bulunur ise her vukıyyesine bir kantâr şâb furûhat edip akçesini mesrûk şâb bulunanlardan mîrî içün ahz ve kabz idilmek bâbında her ne buyurula bâkî fermân lütf-i ihsân adâletlü ve fazîletlü efendiler hazretlerinindir tahrîran fî şehr-i Şa'banü'l-mu'azzâm li-sene selâsîn ve elf

Bende-i İbrahim muhassıl-i emvâl Uşak ve Karasi

[51b-02] 302 Numaralı Belge: Mağnisa ve Menemen kazâlarında vaki şabların sefer-i mühimmat için tahsil ve irsaliyesine dair ma'rûzât.

İzzetlü ve sa'âdetlü ve fazîletlü ve rif'atlü ve adâletlü sultânım ve efendilerim hazretleri mübârek hâkipây-ı şerîfinize yüz sürdükden sonra inhâ-i bende-i bî-vücûd budur ki benim mürüvvetlü sultânım hazretleri taht-ı hükûmetleriniz kazâ-i Mağnisa'da ve kazâ-i Menemen'de kadîmü'l-eyyâmdan tarh ve tevzî' olunan mîrî şâb bin otuz târîhine mahsûb olmak üzere işbu fahrü'l-ümerâdan İbrahim Bey bendeniz ta'yîn olunup mîrî şâb ile hâk-i izzetinize revâne olundu lede'l-vusûl dest-i şerîfleriniz bûs olundukda yedinde olan mîrî şâbı emr-i şerîf mûcebince ve devletlü hâlâ muhassıl-i emvâl olan İbrahim Ağa'nın ve izzetlü müfettiş Seyyid Ali Efendi hazretlerinin mektûbları mûcebince mezb'ûr nice re'âyâ ve berâyâya tarh ve tevzî' itdirilüb bahâları sarf içün mezbûr bendenize zabt ve kabz itdirilmek bâbında mürüvvetler oluna ve benim sultânım hazretleri işbu sefer-i hümâyûn içün irsâliyeye

ziyâde zarûretimiz vardır re’âyâ ve berâyânın aded ve bahâlarına bakılmayub mîrî şâbı ale’l-acele tevzî’ itdirilmeğe lütfunuz ola ve mezbûrdan gayrı kimesnenin yedinde mesrûk şâb bulunursa kânûn-ı kadîm üzere her vukıyye şâb mukâbelesinde hisse-i şâbdan bir kantâr şâb tarh edilmeğe mürüvvetler ola bâkî şehr-i Şa’banü’l-mu’azzam 1030

Bende-i Mayer emîn-i şâbhâne Gedüs

[51b-03] 303 Numaralı Belge: Mayer veled-i İsak adlı Yahûdi’nin Gedüs Şabhânesi mukâtaâtına ber vech-i iltizâm emîn olup mâliye tarafından eline berât-ı hümâyûn virildiğine dair ferman.

Emîrü’l-ümerâi’l-kirâm kebîrü’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadr-i ve’l-ihtişâm sâhibü’l-izz ve’l-ikrâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-a’lâ Anadolu Beylerbeyisi dâme ikbâluhü ve akdâ kudâtü’l-müslimîn evlâ vülâtü’l-muvâhhidîn ma’denü’l-asl ve’l-yakîn vârisü’l-ulûmü’l-enbiyâ ve’l-mürselîn hüccetü’l-hakk alâ’l-halk-ı ecma’în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-mu’în Mevlânâ Kütahya kadısı zîdet fezâiluhü ve mefâhirü’l-ümerâi’l-kirâm râciü’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyet-i’l-allâm Anadolu ve Aydın ve Saruhan ve Karasi ve Hüdâvendigâr ve Karahisar ve Kütahya ve Menteşe ve Hamid ve Yeni ve Eski Şehir ve Sultanönü’nde vâki’ sancak beyleri zîde izzihum ve mefâhiri’l-kudât ve’l-hükkâm ma’denü’l-asl ve’l-kelâm Anadolu’da vâki’ olan yerlerin kadıları zîde fazluhüm tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olucak ma’lûm ola ki Mayer veled-i İsak Yahûdi der-sa’âdetime … defter gönderüb Gedüs Şabhânesi ve tevâbi’i mukâta’âtına ber vech-i iltizâm emîn olup mâliye tarafından eline berât-ı hümâyûn virilüb ateş düşüb ref’i mümkin ve tevabı’ı kârhânesinin etrâfı bi’n-nâr olup odun ve çıra mesâfe-i ba’îdeden gelmek ile bir battân şaba odun … sekizer akçe virülügelmiş iken şimdikihalde yirmişer akçeye virülüb ziyâde olmağla me’kûlât ve ulûfeleri ve mekkârîleri ziyâde olmağın tahmînen İstanbul vukıyyesi şabın tuvâne yirmi beşer akçeye verilüb uslûb-ı sâkık üzere tarh olunup hâsılı … etmekle mâl-ı mîrîye külli gadr ve iltizâmıma gerü zarar terettüb olduğın bildirüb her vukiyyesi yirmi sekiz akçe tevzî’ olunduğu zamandan birer vukiyye şab tevzî’i olundukda anlar dahi berât-ı hümâyûna muhâlif **[***okunamadı***] [52a-303. belgenin devamı]** ve kürekçi ve derbendçi ve doğancı ve ma’denci ve suyolcu ve barutçu ve şahinci ve … küreci tâifesine ve sâirlerine kadîmden tevzi’ olunagelen şâbı bâlâda zikr olunduğu üzere ordusu olan mîrlere tevzi’ edip min ba’d inâd ve muhâlefet ettirmeyesiz ve zikr olunan şabın mukaddemâ her vukıyyesi yirmişer akçeye tevzi’ olunurken odun ve çıra kat’ olunan dağ ihrâk-ı bi’n-nâr olmağla mîrî kârhâneye odun ve çıra mesâfe-i ba’ideden gelip … ve me’kûlât ve ulûfeleri ve

mekkârîleri ziyâde olmağla tarh olunan şabın her vukiyyesi yirmi sekiz akçeye tarh oluna deyü bundan akdem emr-i şerîf vârid olmuşsa mukaddemâ verilen fermân-ı celîlü'l-kadrim mûcebince amel edip dahi min ba'd kimesneye kânûn-ı kadîme muhâlif te'allül ve nizâ' ettirmeyesiz ve tevzî' olunan şâbın bahâları ve … içün âmîr-i mezbûra zabt ve kabz ettiresiz ammâ husûs-ı mezbûr mukayyed olasız ki bu bahâne ile bâlâda zikr olunduğu üzere mîrî şaba gadr ve zarar mürettim olmağın kimesne hilâf-ı şer' ve kanûn zulm ve te'addi olunmak eylemeyesiz muhtâc-ı arz olursa yazub bildiresiz deyü bin yirmi altı Zi'l-Hicce'sinin on dördüncü günü târihle teverrüh hükm-i şerîfim verilüb hâlâ culûs-ı hümâyûn sa'âdet makrûnum olmağla ol hükm-i hümâyûnum getirüb mahallinde tahrîri taleb eylemeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vârid oldukda bu bâbda mazmûn-ı mesfûr üzere verilen hükm-i hümâyûnumun mazmûn ile amel edip … hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz tahrîran fî yevmi's-sâmin ve'l-işr'in min şehr-i Receb sene seb'a ve işrîn ve elf (28 Receb 1027 / 21 Temmuz 1618).

[52a-01] 304 Numaralı Belge: Mağnisa'nın Karahisar Mahallesinden müteveffa Mehmed Efendi'nin otuz bin akçe karşılığı annesi Kerime'ye vermiş olduğu menzilin ölümünden sonra muhallefatın taksimi sırasında kızı Fatıma tarafından zabt edilmesi üzerine açılan davada menzilin Mehmed Efendi'nin annesinin olduğunun şahidlerin şehadetiyle hükmüne dair i'lâm.

El-emru kemâ rukime fîh harrerehu el-fakîru ileyhi sübhânehu

Mezid bin Bayezid el-Kassamü'l-askeri

Bi-kazâ-i Mağnisa ufiye anhumâ.

Mahrûse-i Mağnisa'da Karahisar Mahallesinde vefât eden Ali Çelebi ibn-i Mehmed Ağa'nın muhallefâtı tahrîr ve taksîm sadedinde iken mütevefâ-yı mezbûrun vâlidesi Kerime bint-i Üveys Efendi nâm hatun tarafından husûs-ı âtiyü'z-zikri da'vâya ve sâir husûsa Veli bin Mehmed ve Mustafa bin Nesimi nâm kimesnelerin şehâdetleriyle hasm-ı şer'-i câhid mahzarında vekâlet-i sâbite olan fahrü'l-müderrisîn Mehmed Efendi ibn-i el-Hâc Ahmed meclis-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrun sagîre kızı Fatıma'ya kıbel-i şer'den vasî nasb olunan İsmail bin Eşref nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip müvekkilem mezbûre hatunun merkûm Ali Çelebi'nin mukaddemâ fevt olan babası mezbûr Mehmed Ağa'nın zimmetinde otuz bin akçe mehr-i müecceli olup şuhûd-ı udûl ile sâbit olup yedine hüccet-i şer'iye virildikden sonra muhallefâtından edâsı lâzım geldikde meblağ-ı merkûm mukâbelesinde mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Karaca Ahmed evleri ve bir tarafı

Tavuszâde evleri ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Münteha Hatun mülkü ile mahdûd olup iki karşulu evleri ve çartakı ve fevkâni ve tahtâni kileri ve harâbe hammâmı ve kenefi ve suyu müştemil olan menzili cemî'-i tevâbi' ve levâhıkı ile merkûm Ali Çelebi'nin menzil-i mezkûrda alâkası yok iken hâlâ vefât etdikde vasî-i mezbûr menzil-i mezkûru muhallefâtı defterine kayd itdirmek isteyüb dahl ider suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl vasî-i mezbûr cevâbında menzil-i mezkûru müteveffânın muhallefâtından zann edip dahl ederin minvâl-i meşrûh üzere vâlidesi merkûme hatuna virildüği ma'lûmum değildir deyücek vekîl-i mûmâ ileyhden sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Mehmed Bey ibn-i Abdullah ve Veli bin Mehmed ve Mustafa bin Nesimi nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırûn olup istişhâd olundukda fi'l-vâki' merkûme Kerime Hatun zevci müteveffâ-yı mesfûrun zimmetinde otuz bin akçe mehr-i müecceli isbât etdikde muhallefâtından edâsı lâzım gelmeğin târih-i kitâbdan on iki yıl mukaddem müteveffâ-yı merkûm mukâbelesinde merkûm Ali Çelebi verüb oldahî kabûl ve kabz edip hattâ ba'dehu yine meclis-i âherde merkûm Ali Çelebi menzil-i mezkûr içün vâlidem Kerime Hatun'undur benim alakam yokdur tekrâr huzûrumuzda ikrâr itdi bu husûsa bu minvâl üzere şâhidleriz şehâdet dahî ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe ri'âye şerâitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mûcebiyle hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî evâsıt-ı Recebü'l-hayr min şuhûr-ı sene hamse ve işrîn ve elf

Şuhûdü'l-hâl: Şeyhzâde Mustafa Çelebi / eş-şeyh Hasan Efendi el-Vâiz / Mustafa bin Ali / el-Hâc Bayram bin el-Hâc Piri / el-Hâc Miri bin Murad

[52a-02] 305 Numaralı Belge: Temürcü Hassı gelirleri için vekil tayin edildiğine dair ma'rûzât.

[*okunamadı***]** birâderim Osman Bey el-Mükerrem

Ba'de's-selâm bi'l-izz ve'l-ikrâm i'lâm-ı muhibbâne ve inhâ-i dostâne olunan budur ki hâlâ benim karındaşım zâbiti olduğumuz Temürcü Hassına livâ-i Saruhan'ın resm-i nikâhı dâhil olmağın hüccetnâme takrîr olundu vusûlünde gerekdir ki cânibimizden vekîlimiz olup düşen resm-i arûsâne … eyleyesiz vermede te'allül ve nizâ' vâki' olursa def' edip bu cânibe bildiresiz tenbih oluna ve's-selâm

El-Hâc Mustafa Voyvoda Temürcü hâlâ

[52b-01] 306 Numaralı Belge: Osmanlı Ordusunun Hotin Seferi sırasında İsakçı Menzilinde iken muhassıl-ı emvâl Osman Bey'in memûr olduğu mukâtâat malından ordu-yu hümâyûna otuz yük akçe irsâl olunmasına ilişkin ferman.

Tıbk-ı aslıhü'l-âli nemakahû el-fakîr ileyhi te'âlâ Kasım el-Kâdı bi-medîne-i Tire el-Müfettiş 'afâ 'anhu.

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim sâbıkan sipâhi oğlanları kâtibi olup bi'l-fiil Aydın ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Osman dâme mecduhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki tahsîline me'mûr olduğun mukâtâ'at malından İsakçı nâm mahalde vâki' köprübaşı nâm mevzi'de ordu-yu hümâyûnuma otuz yük akçe irsâl ve îsâl ve dâhil-i hazîne itdirilmek emr olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîl-i kadrim üzere amel edip dahi bir an ve bir saat te'hîr ve terâhî eylemeyüb vech-i meşrûh üzere elviye-i mezbûreden tahsîline me'mûr olduğun mukâtâ'at malından otuz yük akçe kulum mevâciblerine ta'yîn olunmuşdur ana göre mukayyed olup iki konağı bir edip alâ'l-acele meblağ-ı mezbûru mahall-i me'mûra irsâl ve îsâl itdirmekde ikdâm ve ihtimâm idesin vech-i meşrûh üzere emrim yerine getüresin şöyle bilüb alâmet-i şerîfimle i'timâd kılasın tahrîran fî yevmi'r-râbi' Zi'l-ka'de sene selâsîn ve elf (4 Zilkade 1030 / 20 Eylül 1621).

Bi-yurd-ı sahrâ-yı …

[52b-02] 307 Numaralı Belge: Aydın ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Mustafa'nın muhassıllıkdan ref' olunup yerine Osman'ın nasb ve tayin olunmasına ilişkin ferman.

Sûretün mutâbakatün li-aslihâ el-mutâ' nukilet anhü Bilâ tağyîr bi-ma'rifeti el-fakîr Hasan bin Şaban el-Kâdı bi-medîne-i Edirne el-Mahmiyye ufiye anhü

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtass bi-mezîdi'l-meliki'l-mennân sâbıkan Sipâhi oğlanları kâtibi olan Osman zîde mecduhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki senin din ve diyânetine ve hüsn-i tedbîr ve tedârikine ve mâlımın taleb ve tahsîl ve tevkîr bâbında vukûf ve şu'ûruna külli i'timâd-ı şer'im ve i'tikâd-ı hümâyûnum olup ve bundan akdem me'mûr olduğun eğer mühimmât-ı sefer ve hidemât-ı hümâyûnumun itmâm bâbında mücidd ve sa'î olup kemâl-i sadâkât ve istikâmetin zuhûra gelmekle sâbıkan Mar'aş Beylerbeğisi olup bi'l-fi'il Aydın ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Mustafa dâme ikbâluhü muhassıllıkdan ref' olunup yerine seni zikr olunan Aydın ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında muhassıl-ı emvâl nasb

ve ta'yîn edip malımın muhassılından olması fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere amel edip dahî bir an ve bir saat tevakkuf eylemeyüb elviye-i mezbûrede vâki' nuzzâr ve ümenâ ve ummâl ve mültezimîn ve mübâşir-i emvâl olanların atîk ve cedîdini her kanda ise buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb bir def'a görülsün muhâsebelerini kâtiblernin müfredâtı defterlerinde ve şübhe olan mevâdı yerlü yerinden hak ve udûl üzere teftîş ve mufahhas edip ber mûceb-i muhâsebe ve bi-hasbi'ş-şer' ve'l-kânûn ve kıste'l-yevm zimmetlerine lâzım gelen mâlı asla amân ve zamân vermeyüb kendülerinde ve tahvilleri tamâm olanlar vermekde izhâr û acz ederlerse emlâk ve esbâb ve erzâklarından ism-i mâl-ı ıtlâk olunur nesneleri kalmadıkdan sonra kifâyet eylemeyen kefîl-i … kezâlik anların dahi emlâk ve esbâb ve erzâklarından bi't-tamâm ve'l-kemâl taleb ve tahsîl ve kabz eyleyüb mâlımdan kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız ve tahvîl-i cedîd mültezîmlerinin ve nâzırlarının dahî kıste'l-yevm hesâbınca zimmetlerine lâzım gelen mâlı bi't-tamâm taleb ve tahsîl ve ordu-yu hümâyûnum hazînesine îsâl ve teslîm itdiresiz ve tahvîli tamâm olan mukâta'ata dâimâ yarar ve … tâlibler tedârik ve kanûn üzere kifâyet mikdârı … yerlü ve yurdlu müteammim ve mütehevvil kefillerin aldukdan sonra ziyâdesiyle deruhde edip küfelâ defterlerinin bir sûretini yazub toprak kadılığına imzâladub ve mühürledüb … küfelâ defteri ile ma'ân ordu-yu hümâyûnuma îsâl eyleyesin ki hizâne-i âmirem defterlerinde hıfz olunup zabt ve tasarrufları içün mâliye tarafından ellerine berât-ı şerîfim verile bir bahâne-i hilâf-ı kânûn bî-berât ve bilâ kefîl mukâta'âyı vesâir emvâl-i müteferrika ve bekâyâ-yı at'ika ve cedîde ve bi'l-cümle küllî ve cüz'i vâki' olan malımın taleb ve tahsîli zabt edenlerden … mekân olanlardan tazammun etdirilir bilmiş olasın el-hâsıl elviye-i mezbûrede vâki' mukâta'âtı vesâir emvâl müteferrika ve bekâyâ-yı atîka ve ceîde ve bi'l-cümle küllî ve cüz'i vâki' olan malımın taleb ve tahsîli bana tefvîz olunmuşdur … şer' ve kânûn hasebiyle ve şart-ı iltizâm mûcebince mâlımdan her kimden tevcih ederse aslâ amân ve zamân vermeyüb bi't-tamâm ve'l-kemâl taleb ve tahsîl eyleyüb mâlımın tahsilinde bir ferdi himâyet bir şahsı sıyânet eylemeyüb tahsillerin umûrunda müstakil olasın ve şer' ve kânûn ve şart-ı iltizâm mûcebince mâlımı tevcih edenlerden taleb ve tahsîl eylemek istedikde ba'zı müteferrika ve çavuş ve züamâ ve erbâb-ı timâr ve altı bölük halkı ve yeniçeri ve askeri tâifesi kudât ve müderrisîn ve a'yân ... zî-kadr kimesneler mâlımın tahsîline mâni' olmak isterler ise ol makûleleri men' ve def' edip men'le memnû' olmayanları isimleri ve dirlikleri ve istişhâdları kasaba ve karyeleri ile yazub arz ve i'lâm eyleyesin ki sonradan haklarında fermân-ı şerîfim nevechile sâdır olur ise mûcebiyle amel oluna ve ... vâki' olan mâl **[***okunamıyor***]** kıst-ı yevminden ... zimmetinde

bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayub bi't-tamam taleb ve tahsîl eyleyesin ... cem' ve tahsîlinde aldığın altunu yüz on sekizer akçeye ve kâmil guruşu yetmiş sekizer akçeye ve esedi guruşu altmış sekizer akçeye alınub ziyâde ve noksan **[***okunamıyor***]**

[53a-01] 308 Numaralı Belge: Ermeni, Rum ve Yahûdi tâifelerinden bazılarının cizye vermeyerek kendilerini defter-i cedide kaydettirmede zorluk çıkarmalarına binaen Anadolu defterine tâbi Ermeni, Rum ve Yahudi tâifelerinden ne şekilde cizye ve vergi alınacağına dair ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-halk alâ'l-halk-ı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ İzmir ve Mağnisa kadıları zîdet fezâiluhü ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm meâ'dinü'l-fezâil ve'l-kelâm Güzelhisar ve Tire ve Engüri(?) kadıları zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak **[ ]** ola ki bin otuz senesine mahsûb olmak üzere perâkende-i Anadolu cizyesi cem'ine me'mûr olunan ebnâ-i sipâhiyândan yüz dokuzuncu bölükde yevmi otuz yedi akçeye mutasarrıf kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Mustafa Abdi nâm kulum zîde kadruhü me'mûr olmağla varub ber-mûceb-i berât-ı şerîf târîh-i merkûmun cizye ve … cem' ve tahsîl eyledikde defter-i mezbûra tâbi' kefere ve Yahûdi tâifesinden ba'zıları varub zikr olunan kadılıklarda sâkin olup fermânım mûcebince … ve haymâna ve hâric ez-defter kefere ve Yahûdi tâifesini defter-i cedîde kayd eylemek istedikde bizim cizyemizi defter-i cedîde kayd eylemek eline verilen berât-ı hümâyûnda mestûr değildir deyü cizyelerin vermediklerinden mâ'dâ kendülerin defter-i cedîde kayd ettirmeyüb inâd ve muhâlefet eyledikleri i'lâm olunmağın imdi zikr olunan kâdılıklarda sâkin olan defterlü re'âyâdan olup baş haracın vermeyen gerek Ermeni ve gerek Rum ve gerek Yahûdi tâifesidir ve gerek haymâna ve hâric ez-defter re'âyâdır târîh-i mezkûrda bir def'a cizyelerin edâ eylememiş ise defter-i cedîde kayd ve fermânım muktezâsınca cizyelerin her bir neferinden ikişer yüz onar akçe hesâbı üzere mîrî içün tahsîl ettirmek emr edip buyurdum ki hükm-i şerîfim ile mezbûr kulum zîde kadruhü vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere amel edip dahi vech-i meşrûh üzere perâkende-i Anadolu defterine tâbi' olan Ermeni ve Rum ve Yahudi tâifesinden varub zikr olunan kadılıklarda sâkin olanların haymâna ve hâric-i ez-defter ede târîh-i mezkûrda bir def'a cizyeleri cem'ine me'mûr olanlara edâ eylememiş ise ol takdîrce defter-i cedîde kayd ve her bir neferinden cizyeleri içün ikişer yüz onar akçe hesâbı üzere mezbûr kuluma cem' ve tahsîl ve kabz itdirüb emr-i şerîfe muhâlif ve kuyûda inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz ammâ bu bâbda tamâm ihtimâm hilâf-ı emr-i şerîf re'âyâ ve

berâyâyı te’addi ve tecâvüzden ve fermânımdan ziyâde akçe aldırmakdan bu bahâne ile celb û ahz ve ahz-ı mâldan kesr-i defter ve naks-ı cizyeden begâyet ihtirâz edip vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getüresiz şöyle bilesiz ve alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîran fî yevmi’r-râbi’ aşer min şuhûr-ı sene Rebi’ü’l-âhir sene selâsîn ve elf (14 Rebiülahir 1030 / 8 Mart 1621).

Mahruse-i Kostantiniye

[53a-02] 309 Numaralı Belge: Süleyman Paşa’nın Anadolu Beylerbeyi pâyesiyle Saruhan Sancağı mutasarrıflığının inayet edilmesine ilişkin ferman.

İftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim câmi’ü’l-mehâmid ve’l-mekârim el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-Mennân bi’l-fiil mîr-i âhur-ı evvel olan Süleyman dâme mecduhü tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki hâlen hakkında mezîd-i inâyet-i hüsrevânem ve mezîd-i râfet-i melûkânem zuhûra getürüb işbu sene-i selâsîn ve elf Zi’l-ka’desi’nin yirmi dokuzuncu gününden Anadolu Beylerbeyliği pâyesiyle Saruhan Sancağı hatt-ı hümâyûn sa’âdet makrûnumla sana inâyet edip i’lâmiçün **[ ]** ta’yîn olunmuşdur buyurdum ki te’hîr ve terâhî eylemeyüb varub vech-i meşrûh üzere Anadolu Beylerbeyi pâyesiyle livâ-i mezbûrun hıfz ve hirâsetinde ve zabtında olup ve adamın gönderüb ihrâc-ı berât-ı şerîf ile mukayyed olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîran fî evâhir-i şehr-i Zi’l-ka’dei’ş-şerîf sene selâsîn ve elf mine’l-hicretü’n-nebeviyye aleyhi efdâlü’t-tahıyye

Bi-yurd-ı Sahrâ-yı Şehrizol

[53a-03] 310 Numaralı Belge: Menzil bargirlerinin tedârikine dair ferman.

Mefâhirü’l-kudât ve’l-hükkâm ma’denü’l-fazl ve’l-kelâm südde-i sa’âdetimden Aydın ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Mustafa dâme ikbâluhüya varub gelince yol üzerinde vâki’ olan kâdılar zîde fazluhüm tevkî’-i refî’-i hümâyûnum vâsıl olıcak ma’lûm ola ki hâliyâ ba’zı mühim müsta’cel husûs içün dergâh-ı mu’âllâm sipâhîlerinden kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân İbrahim ve Hasan zîde kadruhümâ ulağla irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise kendülerine ve nefer adamlarına menzil bârgirleri bulunan yerlerden menzil bârgirleri ve bulunmayan yerde yolcu yükin yığdırmayub yerlüden yarar menzil bârgirleri tedârik ve ihzâr ettirüb dahî emîn ve sâlim mahall-i me’mûra irsâl ve îsâl itdürse bu husûs mühimmât-ı umûrdandır sâire kıyâs

etmeyüb avk û te’hîr ve ihmâl û müsâheleden be-gâyet hazer eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîran fî evâsıt-ı şehr-i Zi’l-ka’dei’ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf

Mahruse-i Kostantiniye

[53b-01] 311 Numaralı Belge: Dergâh-ı muallâm müteferrikalarından Mahmud’a verilen Sultan Şehinşah vakfı tevliyetine Hasan el-Bâki ve Abdurrahman Çavuş’un kendilerine de tevliyet verildiği iddialarının asılsız olduğuna ilişkin ferman kaydı

Akdâ kudâtü’l-müslimîn evlâ vülâdü’l-muvahhidîn ma’denü’l-fazl ve’l-yakîn hüccetü’l-hakk alâ’l-halk-ı ecma’în vâris-i ulûmi’l-enbiyâ ve’l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyet-i meliki’l-mu’în mevlâna Mağnisa kadısı zîdet fezâiluhü tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki dergâh-ı mu’allâm müteferrikalarından dârende-i fermân-ı hümâyûn kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim Mahmud zîde mecduhü ordu-yu hümâyûna gelip nefs-i Mağnisa’da vâki’ Sultan Şehinşâh tevliyeti bundan akdem kendüye tevcîh olunup berât itdirüb hıdmet-i lâzimesin edâ edip tasarrufunda iken Hasan el-Bâki ve Abdurrahman Çavuş nâm kimesneler tevliyet-i mezbûre bize dahi verilmişdir deyü birer tarîkle temessükât ibrâz etmekle dahil ve tasarrufuna mâni’ olup bu def’a vâki’ olan sefer-i hümâyûnumu seferleyüb Leh taburu muhârebelerinde ve yurtlarında külli hıdmet ve yoldaşlıklarda bulunmağla tevliyet-i mezbûra kendüye hıdmeti mukâbelesinde zabt ettirilüb mezbûrlara ve ahere dahil ettirilmemek bâbında inâyet-i recâ etmeğin berâtı mûcebince zabt ettirilmek emr edip buyurdum ki tevliyet-i mezbûreyi mûmâ iley müteferrika Mahmud’a elinde olan berâtı mûcebince zabt ve tasarruf ettirüb kemâkân tevliyet-i mezbûra hıdmete istihdâm edip min ba’d mezbûrân Hasan el-Bakî ve Abdurrahman Çavuş ve aheri dahil ve taarruz ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîran fî evâsıt-ı şehr-i Zi’l-hiccetü’ş-şerîf sene selâsîn ve elf

Bi-yurd-ı sahrâ-yı İsakçı

[53b-02] 312 Numaralı Belge: Palamud nâhiyesinde Doğancı nâm karye ve gayrıdan iki bin beş yüz akçe timârı olan Hasan’ın Leh Seferine katılmaması nedeniyle timarının diğer Hasan’a tevcih edildiğine dair buyruldu.

Meclis-i şerîf fazîlet-şi’âr ve mahfil-i münîf hakkîkat-disâları savbınâ dürer-i ed’iyye-i vâfire ve ğarar-ı esniyye-i tekâsüre isârından sonra muhibbâne inhâ olunan oldur ki Saruhan Sancağında taht-ı kazâ adâlet şiârlarına tâbi’ Palamud nâhiyesinde Doğancı nâm karye ve

gayrıdan iki bin beş yüz akçe timârı olan Hasan bu def'a me'mûr olduğu Leh küffârı seferine gelib ve alay karavellerinde ve tabur muhârebelerinde mevcûd bulunmayub timârı mahlûl olmağın erbâb-ı istihkâkdan dârende-i hurûf diğer Hasan işbu sene-i selâsîn ve elf Şevvâlinin on beşinci gününden tevcih olunup berât etdirinceye değin zabtiçün tahvîl mektubu verildi vusûlünde me'mûldür ki timâr-ı mezbûru târîh-i mezkûrdan merkûma zabt ve tasarruf ettirilüb min ba'd sefer-i mezbûra gelmeyen Hasan ve aherden bir ferdi dahil ve taarruz ettirilmemek bâbında bezl-i himmetleri oluna bâkî hemîşe 'izz ve fazîlet der bâd tahrîrân fi't-târîhi'l-mezbûr

El-Hâc el-Fakîr Hasan Paşa Mir-i Mirân-ı Anadolu

[53b-03] 313 Numaralı Belge: Manisa'nın Yenice Mahallesinde Haymana (Göçebe) olup Yenice Mahallede sakin olan Yava Keferesinin isimlerini içeren defter sureti.

Defter-i oldur ki haymâna ve hâric ez-defter olup hâlâ medîne-i Mağnisa'da Yenice nâm mahallede sâkin olan Yava keferesinin esâmesidir zik olunur

… veled-i Murad / Avedis veled-i Karagöz / Murad veled-i Karabet / Karaca veled-i Hızır / Kirko veled-i / Evadin veled-i / Helik veled-i / … veled-i / Manuk veled-i

İskender veled-i / … veled-i / Kirko veled-i / Devletyar veled-i / Murad veled-i / İsrail veled-i / Pedris veled-i / Malik veled-i / Vartak veled-i

Pedros veled-i / Araker veled-i / Kespar veled-i / Melkovan veled-i / Haçik veled-i / Karakaş veled-i / Sinan veled-i / Murad veled-i / Karık veled-i

… veled-i / Toros veled-i / Murad veled-i / Arkaş veled-i / Kirakos veled-i / Sultan veled-i / Kaçik veled-i / Kirkoz veled-i / … veled-i Erakil Sahh

Mahalle-i Zeytüncük Kaçadur veled-i Canik tahrîran fî'l-yevmi's-sâdis aşer min şehr-i Muharremü'l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (16 Muharrem 1031 / 1 Aralık 1621).

[53b-04] 314 Numaralı Belge: Aydın, Saruhan ve Sığacık Sancaklarında sâkin Medrepolid ve Piskoposların ellerindeki beratlar bakılarak pîşkeşleri tahsil edilmek suretiyle âsitâneye irsâl ettirilmesine dair ferman.

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'lizzi e'l-ihtişâm el-muhtass bî-mezîd-i inâyeti'l-melîki'l-a'lâ sâbıka Mar'aş beğlerbeğisi olup Aydın ve Saruhan ve Menteşe sancâklarında muhassıl-ı emvâl olan Üveys Paşa oğlu Mustafa dâme ikbâlühüm ve mefâhiri'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Aydın ve

Saruhan ve Sığacık sancaklarında vâki’ olan kâdıları zîde fezluhüm tevkî’-i refî’-i hümâyûn vasıl olıcak ma’lûm ola ki zikr olunan kâdılarda sâkin olan Medrepolid ve Piskoposların cülûs-ı hümâyûnum olalıdan berü gelip ellerinde olan berâtları bir def’a tecdîd ettirmeyenleri âsitâne-i sa’âdetimden irsâl olunan mühürlü ve nişânlu defter mûcebince pîşkeş kadîmleri tahsîl ve dâhil-i hazîne olmak emrim olmuşdur imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle derhâh-ı mu’allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş zîde kadruhü vardıkda siz ki vilâyet-i mezbûre kadılarsız taht-ı hükmünüzde vâki’ olan Medropolidleri ve Piskoposları mezbûr kulum mübâşeretiyle getürdüb dahi ellerinde olan berâtlarına nazar edip göresiz şol rahibler ki gelip lâzım gelen pîşkeşlerin hazîne-i âmireme bi’t-tamâm verüb tecdîd-i berât eylemişlerse ol makûlelere taarruz eylemeyüb ammâ bu ana değin berâtların getürüb tecdîd ettirmişlerin ellerinde olan berâtları mûcebince pîşkeşleri tahsîl ettirüb ve berâtların mezkûr kulum ile âsitâne-i sa’âdetime irsâl eyliyesiz ki âdet lâzım gelen pîşkeşi mev’idleri bi’t-tamâm verüb hızâne-i âmireme teslim olundukdan sonra tasarrufları içün tecdîd-i berât-ı hümâyûnum verile şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız hurrire fî’l-yevmi’s-sânî ve işrîn min şehr-i Zi’l-ka’dei’ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf (22 Zilkade 1030 / 8 Ekim 1621).

El-marûse-i Kostantiniye

[54a-01] 315 Numaralı Belge: Rodos, Sakız ve Midilli reayalarından bedel-i avarız ve diğer vergileri vermede imtina edenlerden bedellerin tam ve eksiksiz tahsil edilmesine dair ferman.

Tıbk-ı aslıhü’l-hatîr bilâ tahrîf velâ tağyîr harrerehû el-fakîr ileyhi el-Kadîr Ali el-Kadı bi-medîne-i … ufiye ‘anhu.

Mefâhirü’l-kudât ve’l-hükkâm ma’denü’l-fazl ve’l-kelâm Aydın ve Saruhan ve Karasi ve cezîre-i Midillü ve Sakız ve Muğla sancaklarında olan toprak kâdıları ve Tuzla ve İzmid ve Erdek ve Bandırma ve Kapudağı ve Bozcaada kadıları zîde fazluhüm tevki’-i refî’-i hümâyûnum vâsıl olıcak ma’lûm ola ki bi’l-fiil vezâretiyle Kapudân olan Ali Paşa edâmeallahu iclâlehu der sa’âdetime kazâyâ defteri gönderüb hâlâ Cezîre-i Sakız ve İzmir ve tevâbı’ı mukâta’âtı emînleri olan Musa veled-i Karakaş ve Orham veled-i İsak ve Yasef nam Yahudiler bu cânibe gelip zikr olunan sancaklarda vâki’ cizye-i yava-i gebran ve ispençe Kıptiyân ve çiftbozan ve haymâna sülüsü’l-mâl-ı âmme ve hassa ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd ve bedel-i avârız-ı ekrâd ve rüsûm-ı kahve ve kahvehâne mukâta’âsı mukaddemâ vilâyet-i Anadolu’da vâki’ yava

emînlerinin iltizâmlarından ikrâr olunup Sakız ve tevâbı'ı mukâta'aya ilhâk olunup hâlâ Sakız ve tevâbı'ı mukâta'ası mâlı hatt-ı hümâyûn sa'âdet makrûn ile deryâ beyleri ve rikâb-ı hümâyûna cep harçlığı içün ocaklık ta'yîn olmağın mukâta'a-i mezbûrenin mahsûlâtın zabt ve kabz eylemek içün kendü cânibimizden adam gönderdüğimizde yava ve kahve emînlerinin cânibinden dahil olunduğundan ma'dâ Rodos Kal'asında mahbûs olan Hanzâde'nin adamları dahi bir tarîk ile ellerine emr-i **[ ]** alub Hanzâde'ye harçlık içün ta'yîn olmuşdur deyü dahil eyleyüb külli ihtilâl vermeleriyle mâl-ı mîriye gadr ve iltizâmıma külli kesr müterettib olmuşdur … men' ve def' olunup tâife-i mezbûreden şart-ı sâbık mûcebince eline gelen yava ve çiftbozan ve ispençeleri içün yüz yedi akçe ve Kıptiyân tâifesinin Müslümân olanlarından yüz elli akçe Ermenilerden ikişer yüz akçe ve bedel-i avârız Ekrâd içün dahi yüz yirmişer akçe ve kahve rüsûmu dahi İstanbul'da alınduğu üzere Mahrûse-i Mısır'dan ve âher diyârdan getüren tüccârdan vukiyye başına altışar akçe ve tabh eden kahvecilerden üçer akçe ve kahvecilerin beytü'l-mâl ve kahve getüren tüccârın fevt oldukda vâris-i ma'rûfu olmaduğu takdirde kahveleri kabz olunup ve yava-i re'âyâdan ba'zıları şirrete sâlik olup biz Rodoslu ve Sakızlu ve Midillücüyüz ta'yîn-i sancakdanuz ve evkâf-ı selâtîn ve medîne re'âyâsıyuz ve dün geldik bugün gideriz deyü bî-vech ve bilâ-temessük nizâ' ederler ol makûlelere amel olunmayub vâki' olan rüsûmları alına ve Kıptiyân tâifesi havâs-ı hümâyûn re'âyâsı olup âhere ra'iyyet kayd olunmak hilâf-ı kânûn ba'zıları âher yere ve vakfa re'âyâ kayd olunmuş baş harcını anda verirüz deyü te'allül ederler anların dahi vakfa verdikleri rüsûmları … verilüb ma'dâsı mîri içün alınub inâd ettirmeye ve külli ekrâd tâifesinin bedel-i avârızları taleb olundukda ba'zıları hayli zamandan berü biz bu diyârda sâkiniz avârız zamânında kurrâ halkına yardım ederiz deyü inâd ederler ol makûlelerin mâdam ki isimleri avârız defterinde mukayyed olmaya sözlerine amel olunmayub bedel-i avarızları bî-kusûr tahsîl oluna ve kahve getüren tüccârın ba'zıları kahveleri hıfyeten iskeleye getürmeyüb kaçırub mîri resmi alınmayub mîriye külli gadr ederler ol makûleler bulundukda mîri içün girift oluna ve iltizâmımıza tâbi' olan yerlerde bey' ve şirâ olunan kahveden İstanbul'da alınduğı üzere vukiyye başına üç akçe alandan ve üç akçe furûhat edenlerden alına ve iltizâmımızda olan iskelelerde gelen … ve Fransız ve Felemenk ve Venedik ve sâir küffâr tâifesi eğer kendü gemileriyle ve âher gemilerle Mısır'dan ve âher yerden getürdikleri kahvelerin rüsûmunu vermekde inâd ederler ise Müslümanlardan alunduğı üzere gümrüklerinden mâ'dâ resm-i bid'atleri dahi aldırub kimseye inâd ettirilmeye deyü vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim ricâ eylemeğin hizâne-i âmiremde mahfûz olan mukâta'ât defterlerine nazar olundukda mukâta'a-i mezbûra Sakız ve tevâbı'ı emînlerinin şart-ı

iltizâmların dâhil olduğu mestûr **[ ]** mukayyed bulunmağın mûcebince amel olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim mûcebince amel edip dahi bâlâda zikr olunan mukâta'aları vech-i mezkûr üzere mezbûrûn emînlerin varan adamlarına zabt ve tasarruf ve külli ve cüz'i mahsûlâtı kabz etdürüb min ba'd yava ve kahve emînleri ve hanzâde adamları ve evkâf zâbıtları ve muhassıl-ı emvâl ve nâzır … ve âherden bir ferdi dahil ve taarruz ettirmeyesiz ve siz ki vilâyet kadılarısız şöyle ki işbu emr-i şerîfe muhâlif zikr olunan mukâta'ayı mahsûlâtından bir tarîkle âhere dahil ettirüb nesne zabt ve kabz ettirüb deryâ beyleri sâlyânelerine tersâne-i âmirem halkı mevâcıbâtından ve rikâb-ı hümâyûna gelicek ceb harçlığına kesr ve noksan müterettib ola mâbeynde zâyi' ve telef olan malım sebeb olanlardan tazmîn ettiresüz bilmiş olasız ve kapukullarından ve re'âyâdan ba'zıları kuvvet ve … ümenânın zabtına mâni' olmak isterler ise ol makûleleri dirlikleri ve sâkin oldukları yerleri ile der-sa'âdetime arz eyleyesiz ki ba'dehu haklarında fermânım ne vechle sâdır olur ise mûmâ-ileyh amel oluna deyü âna değin taraf-ı âherden dahil olunup nesneleri dahi alınmış ise ba'de's-sübût müteveccih olanlardan bî-kusûr alınavere şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîran fî'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn min Cemâziye'l-evvel li-sene semân ve işrîn ve elf (29 Cemaziyelevvel 1028 / 14 Mayıs 1619).

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

[54a-02] 316 Numaralı Belge: İsak, Musa ve Orham adlı Yahudilerin Cezîre-i Sakız, İzmir ve tevâbı'ı mukâtaâtı emînine mültezim olarak atandıklarına dair mürâsele.

… İlyas veled-i Abraham ve Mordehay veled-i Mordhay Yahudiyânü'l-mülteziyan ber vech-i iştirâk sakinân-ı mahmiye-i İstanbul der mahalle-i Merik ve Hocapaşa kıst-ı mukâta'ât-ı Cezire-i Sakız ve İzmir ve tevâbı'ı … Musa ve Orham Yahudiyân … sâbıkan ki ref' … mezbûrân … iltizâm … iltizâm-ı mezbûr der-dîvân-ı âli el-vâki' fî gurre-i şehr-i Zi'l-ka'de sene 1030 (1 Zilkade 1030 / 17 Eylül 1621).

[54a-03] 317 Numaralı Belge: Cezire-i Sakız ve İzmir ve Çeşme ve Balat ve bazı kasaba iskele gümrük mukataalarına dair mür'asele.

… mezbûrân-ı … mukâta'â-i gümrük İskele-i Cezire-i Sakız ve İzmir ve Çeşme ve Balat ve … kasaba-i iskelehâ-i mezbûr ve mukâta'â-i cizye-i yava-i gebran ve kıptiyân ve ispençe ve çiftbozan ve haymâna sülüsü'l-mâl-ı âmme ve hassa ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd ve bedel-i avârız-ı ekrâd ve rüsûm-ı kahve ve kahvehâne-i livâ-i Aydın ve Saruhan ve Karasi

ve Cezîre-i Midillü ve Sakız ve Muğla ve Tuzla ve İzmid ve Erdek ve Bandırma ve Kapudağı ve Bozcaada ve tevâbihâ tahrîran fî hükmü'l-vâki' fî 6 C **[***emâziye'l-âhir***]** 1030 (6 Cemaziyelahir 1030 / 28 Nisan 1621).

Cizye-i gebrân-ı Cezire-i Sakız …

[54b-01] 318 Numaralı Belge: Cezîre-i Sakız, İzmir ve tevâbı'ı mukâtaalarının kameri hesabınca olmasından kaynaklı tahsil sorunlarının tekrar düzenlenerek ele alınması gerektiğine dair ferman.

Ferü'l-aslıhü bilâ vaslihi kelimetehu velâ faslihi nemekahu el-Fakîr Abdurrahman bin Mehmed el-müvellâ hilâfehu bi-İzmir afâ anhumâ.

Mahmiyye-i İstanbul sâkinlerinden Mordehay veled-i Mordhay ve Abraham veled-i David nâm Yahudiler dîvân-ı âlime gelip arz-ı hâl sunub bundan akdem gümrük iskele-i cezîre-i Sakız ve İzmir ve kassâbiye ve tevâbı'ı mukâta'ası cezîre-i Sakız keferesinin cizyeleri ile bin yirmi dokuz Rebiü'l-âhirinin altısından vâki' Mart evvelinden altı sene altı yüz on beş yük akçeye Musa veled-i Karakaş ve Abraham veled-i Yasef nâm Yahudiler uhdelerinde iltizâm olup lâkin mukâta'â-i mezbûrenin kadîm-i târîhi ermeğin on yedisinden iken kapudân-ı sâbık vezir-i azam iken merhûm olan Ali Paşa zamânında mukâta'anın … beylerine ve on yük akçesi tersane halkı içün ve ma'dâsı donanmâ-yı hümâyûnu ile giden … gurebâ mevâciblerine ocaklık bağlandıkda ol günde mukâta'aya kadîmden târîh olmağla kamerî hesâbınca olup sene-i âhirinde nice mahsûl ile tedâhül etmekle ümenâ mâbeyninde külli nizâ' olup bu sebeble mâl-ı mîrîye gadr ve iltizâm külli kesr olur zikr olunan mukâta'alarınıza fermân olunur ise Cezîre-i Sakız'a ve tevâbı'ı mukâta'ası bin otuz Cemâziye'l-âhiri altısından vâki' on yedisinden iltizâm-ı sâbıkdan beş yük akçe ziyâde ile altı bin altı yüz yirmi yük akçeye iltizâm ve kabûl ederiz şol şurût-ı mukâta'â-i mezbûrenin bir sene ve kırk dokuz gün eyyâmı mürûr eylemişdir kat' olunup kat' olunan senenin kıste'l-yevm üzere … ümenâ-i sâbık verüb kırk dokuz günde dahi ümenâ-i sâbık on dört yük akçe harâç mâlından kabz edip ve iskelelerin mahsûlü mikdâr-ı kadîmden ziyâde … kesri gelmekle on yedi yük akçe kabz eylemişlerdir bu takdîrce harâc akçesiyle cem'an otuz bir yük akçe makbuzları olup yerlü yerinden makbuzları teftiş olunur zuhûr eden mâl-ı mîrî içün tahsîl-i evveline ve hâlâ ziyâde eylediğim beş yük akçenin iki yük akçesi Sakız ve İzmir ve tevâbı'ı mukâta'asına olup üç yük akçesi iskelelerün kassâbiye mukâta'asına zamm oluna sancaklarına ta'yîn olunan sâlyâne içün senede yüz elli sandık sakız on ikişer bin akçe hesâbı üzere on sekiz yük akçe eder ve on iki yük akçesi dahi haraç akçesinden ma'dâsı iskele mahsûlünden verile ve Sakız Beyleri

ümenâ-i sâbık zamânından kalan bâkîleri bizim tahvîlimize âid olan mâldan taleb etmekle ocaklık akçesi … lâzım gelir ümenâ-i sâbık zamânından bâkî kalan sermâyesi ümenâ-i sâbıkdan taleb eyleyüb bizim tohumlara düşen mahsûlünden verilse ve iltizâmımız târîhinden bu ana gelince ümenâ-i sâbık ve adamları nemikdâr akçe kabz eylemişler ise bîkusûr tahsîl olunup mîri içün bize alıverile ve nâzır ve kâtib ve mastaki emîni ve kâtibi ve kâdı tercimânı ve …başı ve yasakçılar vesâir huddâmcıların diledüği kimesneler ola ve mukâta'anın mevâcib-i kadîmeye ve ihrâcâta muharrir başı muharrer olup ibtidâ-i târîhden deynimde mahsûb ola ve cezîre-i mezbûrenin ve tevâbı'ının beytü'l-mâl ve cürm-i cinâyet vesâir bâd-ı hevâsı kadîmden mukâta'â-i mezbûre içün serbeslik üzere zabt oluna geldiği gibü zabt ettirilmeye kimse dahil eylemeye ve üç bin akçeden ziyâde olan beytü'l-mâlı toprak kadılar istimâ' eylemeyüb âsitâne-i sa'âdete havâle eyleyeler ve tohumlar tamâm oldu mukâta'a âhere verilürse makbûlümüzdür suâl olup yevmi'l-kıst taleb olunmaya ve sancak beyleri dahi bizi rencide eylemeyeler ve iltizâmlara dâhil olan yerlerde vâki' olan yava ve kahve ve beytü'l-mâl olageldüği üzere bize zabt ettirilmeye ve mukâta'ât ve kassabiye ve Sakız keferesinin cizyesi birbirinden ayrılub birinin fazlası birinin kesrine mahsûb ola cizyenin cem'ine âherden kullar gelmeyüb size cem' ettirile ve Anadolu cânibinden olan muhassıllar ve müfettişler ve sâir ümenâ ve nuzzâr ve havâleler iltizâmımıza tâbi' olan mukâta'alara dâhil eylemeyeler iltizâmımıza tâbi' yava ve kıptiyân ve kahve mukâta'asının şart-ı sâbık üzere tâife-i mezbûrdan bize ve çiftbozan ispençeleri içün alınageldiğü üzere yüz yedi akçe ve kıptiyân tâifesinin Müslimân olanlarından yüz ellişer akçe ve zimmîlerinden ikişer yüz akçe ve bedel-i avârız-ı ekârid içün dahî yüz yirmişer akçe ve Yahudi rüsûmu dahi İstanbul'da alınduğı üzere mahmiyye-i Mısır'dan ve âher diyârdan getüren tüccâr tâifesinden vukıyye başına altışar akçe vaz' eden kahvecilerden üçer akçe ve kahvecilerin beytü'l-mâlı ve kahve getüren tüccâr fevt oldukda vâris-i ma'rûfu ve ma'rûfesi olmayub muhallefâtı mîriye âid oldukda mevcûd bulunan kahvesi bize zabt ettirile deyü tevcîh olunmak recâ eyledükleri sene 1030 Cemâziye'l-âhirinin gurresinden pâye-i serîr-i a'lâya arz olundukda mukâta'a-i mezbûrenin olur Abril'in on yedisinden vech-i meşrûh üzere verilmek fermân olundu berâtinde kayd oluna

[54b-02] 319 Numaralı Belge: Adala ve Ilıca mukâta'alarına ilhâk olan yava mukâtaâtı harç ve rüsûmunun toplanması hakkında ma'rûzât.

İzzetlü ve Fazîletlü Efendiler hazretlerinin huzûr-ı âliyelerine da'vâ-yı sâfiyât-ı muhabbet ve gurer-i teslîmât ve âfiyât meveddet-nümûn işârından sonra inhâ-i muhibbâne olunan budur ki havâs-ı hümâyûn nâzırlarından Ebu Bekir Nazır'ın taht-ı kazâ-i adâlet-

şi’ârlarında vâki’ Adala ve Ilıca ve … mukâta’alarına ilhâk olunan yava mukâta’âtı emr-i şerîf mûcebince şart-ı iltizâmına dâhil olup bu âna gelince baş haraçları olup ta’allül etmezler iken hâlâ re’âyâdan ba’zısı mürûra sülûk edip biz bedel-i gürherçile verüriz resm-i bennâk vermeziz deyü ta’allül ve inâd ettikleri istimâ’ olunmağın mektûb tahrîr olmağın irsâl kılındı şeref-i vusûlünde lütfunuzdan mercûdur ki kazâ-i adâlet iktizânuzda olup ol cânibde sâkin olan yava mukâta’a reâyâlarının baş harçları hâlâ âsitâne-i ulyâdan vârid ve nâzil olan emr-i şerîf mûcebince bin otuz bir senesinde vâki’ olan re’âyânın baş harçlarına ve şart-ı iltizâma dâhil olan hukûk ve rüsûmu alıverüb bu bâbda şer’ ve kânûna ve evvelde olıgelmişe mugâyir re’âyâya te’allül ve nizâ’ ettirilmeyüb mezkûr Ebu Bekir Nazır Beyi alıvermek bâbında lütfunuz olup benim efendilerim ma’lûm … cânib-i mîriye olan ... bâkî hemişe izz û devlet bâd

El-Hâc Hacı Osman el-Mutasarrıf hâlâ

[55a-01] 320 Numaralı Belge: İstanbul’un Ekmekçi Ali Mahallesinden Rabia Hatun’un Manisa’nın Adagölü karyesi kurbunda yer alan çiftliğini yüz yirmi bin akçeye zevci Mahmud Efendi’ye sattığına dair hüccet.

El-emru kemâ rusime fîh harrerehu el-abdu’l-fakîru ileyhi sübhânehu Osman bin Ömer el-Müvellâ hilâfehu be-mahkeme-i Davudpaşa bi-medine-i Kostantiniye el-mahmiyye ‘afâ ‘anhumâ

Mahmiyye-i Kostantiniye hamâhallahu ani’l-beliyye mahallâtından Ekmekçi Ali Mahallesinde sâkin fahrü’l-muhadderât Rabia Hatun ibnet-i İbrahim Ağa tarafından bey’ ve tefvîz-i âti’z-zikri ikrâra vekîli olup Davud Çavuş ibn-i Abdullah ve Abdulaziz Bey ibn-i Mehmed el-Cündi şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan fahrü’l-kudâtü’l-kirâm Ahmed Efendi ibn-i Mehmed meclis-i şer’-i şerîf-i şâmihü’l-beyân ve mahfil-i dîn-i münîf-i râsihü’l-erkânda bi’l-fi’il dîvân-ı âli dâme mahfûfen bi’l-me’âlîde baş mevkûfât hizmetinde olan mezbûre Rabia Hatun’un zevci iftihârü’l-emâcid ve’l-ikrâm işbu sâhibü’l-kitâb Mahmud Efendi ibn-i Mehmed muvâcehesinde bi’l-vekâle ikrâr ve i’tirâf edip mahrûse-i Mağnisa hamiyyet-i ani’l-bâsâ muzâfâtından AdagölüSelendi nâm karye kurbunda vâki’ olup müvekkilem merkûme Rabia Hatunun mülk-i mahzı olup inde’l-ahâli ve’l-cirân ma’lûme’l-hudûd olan Beyzâde Çiftliği demekle ma’rûf çiftliğini müştemil olduğu ebvâb-ı müte’addide-i müteferrikayı ve ahur ve anbarını ve eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmireyi hâviye cüneynesini ve evsâfı mâbeynlerinde cehâleti nâfi’-i ilm-i şer’ ile ma’lûm Hüsni nâm bir câriyesini ve kara sığır ve yund ve bârgîr ve merkeb cem’an yetmiş re’s davarlarını ve sâir çiftliğe müte’allik ve mahsûs

âlât ve esbâbını ve mülk-i korusunu hibâl ve tellâtı ile zevci mûmâ ileyh Mahmud Efendi'ye safkaten vâhideten yüz yirmi bin nak-ı râyicü'l-vakt fızzâ akçeye bey'-i bât-ı kat'î ile bey' edip mûmâ ileyh Mahmud Efendi yedinden bi't-tamâm kabz-ı semen-i mebî' edip ve müvekkilem merkûme Rabia Hatun'un taht-ı tasarrufunda olup kendüye intimâ ile tecdîd ve tavsîfden müstağni olan mezâri'nin ve çayırların dahi hakk-ı tasarrufunu sahib-i arz ma'rifetiyle müşârun ileyh Mahmud Efendi'ye tefvîz edip mukâbele-i tevfîzde seksen bin akd-ı râyic fi'l-vakt fızzâ akçe alub ahz û kabz eyledi ba'de'l-yevm mebî'ât-ı mezkûre müşârun ileyh Mahmud Efendi'nin mülk-i müşterâsı mezâri' ve arâzi-i merkûme hakk-ı müfevvizidir keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde vekîl-i mezbûrun vech-i meşrûh üzere sudûr eden ikrârın el-mukarrun lehü'l-müşârün ileyh Mahmud Efendi bi'l-vicâhe tasdîk etdikden sonra mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ve … ve yed-i tâlibe ber sebîl-i temessük vaz' ve ta'lîk olundu ki lede'l-ihtiyâc … ihticâc ve … licâc ola alâ hazâ vak'a el-tahrîr fi'l-yevmi'r-râbi' min şehr-i Saferü'l-hayr li-sene selâsin ba'de'l-elf min hicret men lehü'l-izz ve'ş-şeref (4 Safer 1030 / 29 Aralık 1620).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-Cüyûş Davud Çavuş Dergâh-ı Âlî / Zahrü'l-a'yân Süleyman Ağa Subaşı Yeniçeriyân / Kıdvetü'l- Emâcid ve'l-Ekârim Mehmed Ağa Müteferrika-i Dergâh-ı Âlî / Murteza Efendi el-Hatîb / Muslihiddin Efendi el-İmâm / eş-Şeyh Rıza Efendi / İsa Çelebi el-Cerrâh / Mustafa Halife ibn-i el-Hâc Hasan / Mahmud Çelebi el-Müezzin / Mevlânâ Mahmud Çelebi el-Mestûr / Mevlânâ Mahmud Çelebi el-Mülâzim / Mustafa bin Hüseyin / Hasan bin Abdulah / Piyâle bin Abdullah ve gayruhüm

[55a-02] 321 Numaralı Belge: Leh Kralı üzerine yapılan seferin sonucuna dair ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk-i ecma'în vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezid-i 'inâyetü'l-mülkü'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa Kadısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki mukaddemâ cenâb-ı celâlet meâbım gayret-i mülukanem ve hamiyet-i hüsrevâne iktizâsıyla asâkir-i nusret meâşirimle Leh Kralı'nın üzerine varub sudûr eden serkeşliği mukâbelesinde fevka'l-me'mûl kûşmâl verildikden sonra ecdâd-ı 'izâm firdevsî rükâdım eslâf-ı eşrâf-ı cennet-me'âd ve enârallahu te'âlâ…

[55b-01] 322 Numaralı Belge: Mahmud Efendi'nin zevcesi Rabia Hatun'dan satın aldığı çiflikte ziraat yapmak istediğinde sahib-i arz olanlar tarafından izin tezkiresi olmadığı gerekçesiyle engel olanlara ilişkin, arazi sahibinin seferden geldiğinde izin tezkiresi aldığı takdirde çiftlik yerlerin zirâat etmeye kimsenin engel olmamasına dair ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk-i ecma'în el-muhtass bi-mezid-i inâyetü'l-mülkü'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa kadısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki dîvân-ı hümâyûnum kâtiblerinden dârende-i fermân vâcib-i iz'ân erbâbü't-tahrîr umdetü ashâbü't-tefrîz kâtib Mahmûd zîde mecduhü dergâh-ı mu'allâma gelip şöyle arz eyledi ki kazâ-i mezbûra tâbi' Beyzâde Çiftliği demekle ma'rûf çiftlik mukaddemâ kendünün zevcesi olan Rabia Hatundan hâl-i hayevâtında iştirâ edip kendünin mülk-i sarîhi oldukdan sonra çiftlikle mezbûra tâbi' olup zirâ'ata kâbil ve … olan yerler içün mezbûre hatunun ferâğından sâhib-i arz olanlardan izin tezkiresi almak istedikde sâhib-i arz olanlar sefer-i hümâyûnuma müteveccih olmaları ile tezkireleri almak müyesser olmayub hâlâ tarafından adamın gönderüb çiftlik-i mezbûra tâbi' adamlarlan yerleri zirâ'at etmek murâd eyledikde ashâb-ı arzın adamları elinizde ferâğnâme yokdur tasarrufuna mâni' olup zirâ'at ettirmemekle kendüye gadr olunduğunu bildirüb arâzinin ashâbı seferden gelip ferâğdan izin tezkiresi alınca zikr olunan çiftlik yerlerin zirâ'at etmeye kimesne mâni' olmamak içün emrim verilmek bâbında inâyet ricâ etmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfle müşârun ileyhin adamı vardıkda vech-i meşrûh zikr olunan çiftliğe zirâ'at ve hirâset etdirüb ashâb-ı arzın adamlarına ... olvechle dahil ve zirâ' etdirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîran fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hicce sene selâsin ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye

[55b-02] 323 Numaralı Belge: Hoca Lala Paşa Camii vakfı tevliyetine Ahmed'in getirildiği ve Ali ve Musli'nin ise ref' olunduğuna dair berat.

Medine-i Mağnisa'da vâki' Koca Lala Paşa binâ eyledüği câmi'-i şerîfin tevliyeti utekâya meşrût iken Ali ve Musli nâm kimesneler biz dahi evlâdlaruz deyü bir vechle tevliyet-i merkûmeyi berât ettirüb vakfa külli gadr eylediklerinden mâ'dâ her biri ayda bir berât ibrâz edip zamân-ı tevliyetlerinde mürtezekasının vazîfelerini vermeyüb câmi'-i mezbûrun ta'mîrini etmeyüb mâl û vakfı ekl û bel' edip vakfa külli zararları olmağla vâkıf-ı mezbûrun utekâsından işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hakanî Ahmed müstakîm tevliyet-i mezbûra

mecd ve sâ'î olup her vecihle mahall ve müstehakk olduğuna binâen tevliyet-i mezbûra ber-mûceb-i şart-ı vâkıf mezbûrlar ref' olunup yerine inâyet ricâsıyla kadısı akdâ kudâtü'l-müslimîn Mevlânâ Şükrullah zîdet fezâiluhü arz itmeğin sadaka edip bu berât-ı sa'âdet-i âyâtı verdüm ve buyurdum ki varub ber-mûceb-i şart-ı vâkıf câmi'-i merkûmede mütevelli olup hıdmet-i lâzımesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vâkıfın rûhiçün ve benim devâm-ı ömrüm ve devletim içün du'âya müdâvemet ve iştigâlde olup vechen mine'l-vücûh ref' olunup Ali ve Musli'yi ve âherden hiç adam mâni' ve dâfi' ve müzâhim olmayub dahl ve dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler al'amet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî evâhir-i Muharremü'l-harâm sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye

[55b-03] 324 Numaralı Belge: Manisa ve tevâbı nâhiyelerine İbrahim b. Osman'ın kethüdâ miri tayini olmasına dair ma'rûzât.

İzzetlü ve fazîletlü efendiler hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine envâ'-i ta'zîm birle da'vât-ı muhabbet-i âyât ithâfından sonra inhâ olunur ki zîr-nikîn-i hükûmet-temkînleri olan Mağnisa ve tevâbı'ında sâkin olan altı bölük halkı üzerine kethüdâ mîrî olmak re'y-i kadîm olmağın ebnâ-i sipâhîden olup iki yüz seksen birinci bölükde yevmî yirmi beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan İbrahim **[ ]** Osman nâm yoldaş ocağın emekdârı olduğuna binâen kethüdâ mîri nasb olunup işbu mektûb-ı meveddet birle huzûr-ı izzetlerine irsâl olunmuşdur inde'l-vusûl me'mûldür ki üzerinde nazar-ı şerîfiniz derîğ buyurmayub zikr olunan kethüdâ yerliğinde istihdâm buyrulub aherden kimesne dahil ve ta'arruz ettirilmemesinde bezl-i himmet buyurula ve siz ki ol bâbda olan altı bölük yoldaşlarısız merkûmu kendünüze kethüdâ miri bilüb şer'-i şerîfe mutâbık olan sözüne tehallüf etmeysiz ve sen ki kethüdâ mîrîsin ol cânibde olan yoldaşların zabt ve rabtında ba'îd edip hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş ettirmeyesiz eylemeyüb inâd ve muhâlefet hilâf-ı şer'-i şerîf hareket edenleri ism ve resmleri ile yazub arz eyleyesün ve ba'zı … sipahi olmayub bayrak götürüb fukarâya zulm edip te'addî edenleri ma'rifet-i şer'le getürüb lâzım geleni edâ eyleyesiz bâkî ve's-selâm tahrîren fî evâil-i şehr-i Zi'l-hicce sene selâsîn ve elf

Ba'dehu Serdâr müşârun ileyh İbrahim Bey'e Medîne-i Mağnisa'da sâkin Musa Bey bin Mahmud sipâhiyi kâimakâm edip oldahi kabûl eylediği kayd olundu tahrîren fî yevmi's-sâdis min Saferü'l-hayr sene ihdâ ve selâsîn ve elf (6 Safer 1031 / 21 Aralık 1621).

Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrûn

[55b-04] 325 Numaralı Belge: Marmara kadılığına gönderilen fermana dair

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk-i ecma'în vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezid-i 'inâyetü'l-mülkü'l-mu'în Mevlânâ Marmara kadısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki medîne-i Mağnisa'da vâki' merhûm Şehinşâh vâlidesi evkâfına mütevelli olan…

[56a-01] 326 Numaralı Belge: Ilıca ve Yengi pazarında iltizam şartlarında belirtilmesine rağmen diğer kadılıklardan sabun getirildiği buna karşı İnciklü sabuncularından başka kimsenin sabun getirip satış yapmaması gerektiğine ilişkin ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk-i ecma'în el-muhtass bi-mezid-i 'inâyetü'l-mülkü'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa kadısı zîdet fezâiluhü ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm mevlâna Ilıca kadısı zîde fezlühu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Mehmed nâm kimesne hâlâ der sa'âdetime gelip arz-ı hâl sunub … Nif mukâta'ası … nâmYahudi'nin iltizâmına dâhil olmağla mukâta'a-yı mezbûreyi emîn-i merkûmdan ber vech-i iltizâm alub … olup zabt ve tasarruf edip lâkin Ilıca ve Yengi pazarına İnciklü sabuncularından gayrı kimesne sabun getürmeyüb bey' ve şirâ eylemeyeler deyü şart-ı iltizâmına mestûr ve mukayyed olmağla men' olunup hilâf-ı şart-ı iltizâm âherden sabun getürmeyeler deyü fermân etmişiken hâlâ âher kâdılıklardan ba'zı kimesneler sabun getürüb fürûht etmeleriyle cânib-i mîrîye gadr ve iltizâma zarar terettüb olmuşdur şart-ı iltizâma ve evvelgelen âdet ve kânûna muhâlif Ilıca ve Yengi pazarında İnciklü sabuncularından gayrı âher kâdılıklardan sabun getürüb bey ve şirâ ettirilmemek bâbında emr-i şerîf ricâ ederim deyü bildirmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresiz fi'l-vâki' kazıyye i'lâm olunduğu gibi olup zikr olunan pazarlarda İnciklü sabuncularının sabunları bey' olunup âherden kimesne sabun getirüb fürûht eylemeye deyü şart-ı iltizâmda mestûr ve mukayyed olmağla bey' olunmuşiken hâlen ba'zı kimesneler evvelgelen 'âdet-i kadîme ve şart-ı iltizâmıma muhâlif âher yerden sabûn getirüb fürûht etmeleriyle cânib-i mîrîye gadr eyleyüb ve vech-i meşrûh üzere emr-i mezbûrun şart-ı iltizâmında mestûr ve mukayyed ise mûcebince amel edip âdet-i kadîm ve şart-ı iltizâma muhâlif İnciklü sabuncularından gayrı kimesne sabun fürûht eylemeyeler ve ettirmeyesiz şöyle ki emîr-i mezbûre mezbûrun şart-ı iltizâma muhâlif âherden kâdılıklardır sabun getirüb fürûht ederler

ise men’ ve def’ edip men’le memnû’ olmayub hilâf-ı emr-i şerîf vaz’ edenler muhtâc-ı arz ise yazub bildiresiz ve gayrıya muhtâc olmayanları hilâf-ı emr-i şerîf eyledükleri ecilden şer’le te’dîb eyleyesiz bu bâbda onât vechle mukayyed olup hilâf-ı şart-ı iltizâm vaz’ olunmağla mâlına gadr ve zarar mürettib olmakdan ve hilâf-ı şer’ ve kânûn-ı te’addi ve tecâvüzden be-gâyet hazer edip vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getüresiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fî’l-yevmi’r-râbi’ aşer min şehr-i Rebiü’l-âhir sene semân ve işrîn ve elf (14 Rebiü’l-ahir 1028 / 31 Mart 1619).

Bi-makâm-ı Kostantiniye El-Mahrûse

[56a-02] 327 Numaralı Belge: İshak Çelebi vakfına Cafer Çavuş’un mütevelli olarak atanmasına dair berat.

Tıbk-ı aslıhü’l-âli nemakahü’l-fakir Abdullah el-Kadı bi-Kostantiniye ‘afâ ‘anhu

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü budur ki

Mahmiyye-i Mağnisa’da İshak Çelebi vakfına hâlâ mütevelli olan hilâf-ı şart-ı vâkıf mutasarrıf olduğundan ma’dâ vazîfe almak kemâl mertebe usret çeküb nicesinin vazifelerini vermeyüb ref’i lâzım olmağla işbu dârende-i âlişân Cafer Çavuş her vecihle mahall ve müstehakdır tevliyet-i mezbûreyi kemâl-i istikâmet ile uhdesinden gelmek ile deyü inâyet ricâsına müderris olan mevlâna Şaban zîde fazluhu arz etmeğin bu berât-ı sa’âdet âyâtı verdüm ve buyurdum ki varub tevliyet-i mezbûreye bundan akdem mütevelli olanlar nevechle mutasarrıf olagelmişler ise bu dahi mutasarrıf olup hıdmet-i lâzimesin müeddi kılındukdan sonra vâkıfın ruhu ve benim devâm-ı ömr û devletim içün du’âya müdâvemet ve iştigâl göstere ol bâbda hiç ehâd mâni’ ve dâfi’ olmayub vechen mine’l-vücûh mütevelli-i sâbık ve gayrılar dahil ve ta’arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar tahrîren fî’l-yevmi’l-hâdî aşer min şehr-i Muharremü’l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Muharrem 1031 / 26 Kasım 1621).

Bi-makâm-ı Kostantiniye

[56a-03] 328 Numaralı Belge: İshak Çelebi vakfına Cafer Çavuş’un mütevelli olarak atanmasının ardından azl olunan mütevellinin teftiş edilmesine dair ferman.

Akdâ kudâtü’l-müslimîn evlâ vülâtü’l-muvahhidîn ma’deni’l-fazl ve’l-yakîn hüccetü’l-hakk ‘ale’l-halk-i ecma’în vâris-i ‘ulûmü’l-enbiyâ ve’l-mürselîn el-muhtass bi-mezid-i ‘inâyetü’l-mülkü’l-mu’în Mevlânâ Mağnisa Kadısı zîdet fezâiluhü tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki mahmiyye-i Mağnisa’da İshak Çelebi vakfı tevliyeti

âsitâne-i sa’âdetim tarafından fahrü’l-akrân Cafer Çavuşa tevcîh olunup yedine berât-ı şerîf ve mucebince emr-i şerîf verilmek bâbında inâyet-i ricâ etmeğin yedinde olan berât-ı şerîfim mucebince mütevelli-i sâbık mutasarrıf olduğu üzere tevliyet-i mezbûra merkûm Cafer Çavuş zabt ettirilüb hilâf-ı şart-ı vâkıf mutasarrıf olup azl olunan mütevelli-i sâbık teftîş olunup yedinde mâl-ı vakıfdan nesne zuhûr eder ise bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayub hâlâ mütevelli Cafer Çavuş’a ve ademisine cânib-i vakıf içün zabt ve kabz ettirüb ve min ba’d tevliyet-i merkûmesi yine mezbûra arz etmeyüb hâlâ mütevelli olan Cafer Çavuş yedinde ibkâ edip hilâfına zâhib olmayasız şöyle bilesiz ve ba’de’n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedinde ibkâ edip alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fî’l-yevmi’l-sânî aşer min şehr-i Muharremü’l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (12 Muharrem 1031 / 27 Kasım 1621).

Bi-makâm-ı Kostantiniye El-Mahrûse

[56a-04] 329 Numaralı Belge: İshak Çelebi vakfına mütevellilik göreviyle görevlendirilme yapıldığına dair ma’rûzât.

İzzet-meâb Nimetullah Çelebi kâm-yâb

Dürer-i tahiyyât-ı sâfiyât ve gurer-i teslimât-ı vâfiyât ihdâsından sonra inhâ olunur ki mahmiye-i Mağnisa’da İshak Çelebi Vakfı tevliyeti berât-ı âlişâne ile bu fakire tevcîh olunup ve mütevelli nefs-i zimmetinde mâl-ı vakf zuhûr ederse bi’t-tamâm cânib-i vakf içün kabz oluna deyü emr-i celîlü’l-kadr ihrâc olunup sizi biz varınca yerimize kâimakâm etmişüzdür … vusûlünde mahmiye-i Mağnisa efendisi hazretlerine hâk-i izzetlerine varub suret-i berât ve emr-i şerîfi arz edip tevliyeti zabt edip mütevelli-i sâbıkın zamân-ı tevliyetinde muhâsebesi görülüb mâl-ı vakıfdan bir akçe ve bir habbe kalmaya inşâallahü te’âlâ biz dahi vardıkda mümkin olan mertebe mürtezikanın vazîfelerini edâda kusûr etmeyüb vakfa hıdmet olunur biz varınca erbâb-ı …yedlerinde olan beratleri mûcebince … verüb … ulûfe olunmasına … bi’t-tamâm veresiz el-bâkî ed-du’â …

Cafer Çavuş el-Mütevelli

[56b-01] 330 Numaralı Belge: Mehmed’in Ilıca, Yengi ve Adala kazâlarına kantarcı tayin olunduğuna dâir berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü budur ki

Ilıca Kadısı olan kıdvetü’l-kudât ve’l-hükkâm Mevlânâ Mehmed zîde fazluhu ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüb Ilıca ve Yengi ve Adala kazâlarında satılı penbelerün mukaddemâ kantarcısı olan **[ ]** hâmdest ve nâ-ehil olmağla hak ve udûl üzere verilmeyüb ref’

olunup yerine bir müstakîm ve dindâr kantarcı lâzım ve mühim olmağın dârende-i fermân-ı hümâyûn Mehmed müstakîm ve her vech ile ehl-i vukûf ve kantârcıların uhdesinden gelmeğe kâdir olmağın mezbûrun yerine nasb ve ta'yîn olunup bu nişân-ı hümâyûn-ı izzet makrûnu verdim ve buyurdum ki varub zikr olunan kantarlarda ref' olan mezbûrun yerine kantarcı olup şöyle ki vezâif-i hıdemât penbe kantarcılıkdır kadîmden olageldüği üzere müeddi kıla ve hâne avârızımından ise avârızını vere ol bâbda hiç ehad mâni' ve dâfi' olmaya ve dahil ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-kadei'ş-şerîf sene selâsîn ve elf

Bi-yurd-ı Anadolu(?)

[56b-02] 331 Numaralı Belge: Ayni Ali zâviyesi vakfı mutasarrıflığından Mehmed'in ref edilerek Ali'nin getirildiğine dâir berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü budur ki

Mahrûse-i Mağnisa'da vâki' Ayni Ali zâviyesine mutasarrıf olan Mehmed nâ-mahall olmağın ref' olunup yerine işbu dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân Ali nâm kimesne her vechile mahall ve lâyık ve müstehak olmağın tevcîh olunup berât-ı hümâyûn verilmek bâbında inâyet ricâ etmeğin hıdmet-i lâzimesin müeddi kıldukdan sonra sâbıkan tasarruf olugeldüği üzere ol vechle mutasarrıf olup vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletim içün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda min ba'd kimesne mâni' olmaya dahil ve ta'arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî evâil-i şehr-i Muharremü'l-harâm sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Edirne

[56b-03] 332 Numaralı Belge: Palamud karyesinde beş bin akçe timar mutasarrıfı olan Mehmed'in Leh Seferine katılmaması üzerine Ali'ye tevcih edildiğine dair ferman.

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi-fihâm zü'l-kadr-i ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Anadolu Beylerbeyi Hasan dâme ikbâluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Ali ordu-yu hümâyûnuma gelip Saruhan Sancağında Mağnisa nâhiyesinde Palamud nâm karye ve gayrıdan berât-ı şerîfle mutasarrıf olduğu beş bin akçe kılınç timâr husûsunda müteferrika Mehmed ile nizâ' üzereler iken bu def'a vâki' olan Leh Seferine gelmeyüb ve tabur muhârebesinde bulunmamağla timâr-ı mezkûr kendüye tevcîh ve mukarrer olmak bâbında inâyet ricâ eyledi imdi cenâb-ı celâlet meâbım bi'z-zât huzûr-ı râhat-ı terk edip âlâm-ı şedâyid seferi ihtiyâr eylemişken bu makûle ze'âmeti ve timârda nizâ' üzere olanlardan sefer-i

mezbûra gelmeyüb ve tabur muhârebesinde mevcûd bulunmayanların ahvâlleri pâye-i serîr-i i'lâma telhîs ve arz olundukda ol makûle ze'âmeti ve timârda nizâ' üzere olup sefere gelmeyüb ve tabur muhârebesinde mevcûd olmayanların haklarından gelinmek üzere sefer-i hümâyûnumda muhârebede olan hasımlarına tevcîh ve mukarrer olmak bâbında hatt-ı hümâyûn sa'âdet makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki timâr-ı mezbûr husûsunda mezkûr müteferrika Mehmed ile nizâ' üzere iken bu def'a vâki' olan sefer-i hümâyûnuma gelmeyüb ve tabur muhârebesinde mevcûd bulunmayub gelip hıdmet ve yoklamalarda mevcûd bulunmamağla timâr-ı mezbûr mezkûr müteferrika Mehmed'in hakkı olduğu takdîrce dahî fermân-ı celîli'l-kadrim üzere merkûm Ali'ye tevcîh ve mukarrer edip kemâkân zabt ve tasarruf ettirüb min ba'd mezbûr müteferrika Mehmed'i ve âherden bir ferdi asla dahil ve ta'arruz ettirmeyesiz ve dahil edip tahvîl tarihine düşen mahsûlünden nesnesin dahi almış ise ba'de's-sübût hükm edip bî-kusûr alıveresiz ve bundan sonra kanâ'at etmeyüb gelip tekrâr da'vâ ve nizâ' ederse min ba'd da'vâ ve nizâ'ı istimâ' olunmayub hakkından gelinmek üzere timâr ve mezbûr kemâkân mezkûr Ali'ye berâtı mûcebince zabt ve mahsûlünü dahi ahz ve kabz ettiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâihiri Zi'l-hiccetü'ş-şerîf sene selâsîn ve elf

Bi-yurd-ı Sahrâ-yı …

[56b-04] 333 Numaralı Belge: Ahmed'in cebeci yoldaşlar üzerine zâbıt tayin edildiğine dair mürâsele.

Cenâb-ı fazîlet meâb şerîât nisâb Mağnisa Sancağında vâki' olan efendiler kâm-bîn ve kâm-yâb

Şerâyif-i da'vât-ı sâfiyât ve letâif-i teslimât-ı vâfiyât ittihâf û ihdâ kılındıkdan sonra inhâ-i muhibb-i muhlis budur ki hâliyâ ol cânibde sâkin olan dergâh-ı âlî cebecilerinden on yedinci bölükde Ahmed nâm yoldaş taht-ı kazâ-i adâlet şi'ârınızda mütemekkin olan cebeci yoldaşların üzerlerine cânibimde zâbıt ta'yîn olunup mektûb-ı müveddet-i uslûb ile huzûr-ı âliyelerine irsâl ve îsâl olundu vusûlünde me'mûldür ki mahfil-i şer'-i şerîfe ihzârı lâzım gelen yoldaşı mezbûr bendelerinin ma'rifetiyle ihzâr ettirilüb her vech ile vâki' olan umûrlarında istihdâm buyurulmak bâbında sa'y-ı … bî-dirîğ buyurula ve ol cânibde olan yoldaşlardan merkûm cânibimizden kendülere zâbıt bilüb her vechile sözüne itâ'at edeler ve anlar ki mezkûrun sözüne itâ'at etmeyüb … ede ol makûlelerin muhkem haklarından geline sâirlere mûceb-i gayret ve sebeb-i nasihat ola bâkî sizin lâzımdır ki ilm-i âlem-ârâları hafî ve nihân

ola hemişe izz û rif'at der-seccâde-i şerî'at müstedâm ve müstahkem bâd-ı bi-rabbi'l-ibâd tahrîren fî gurre-i Muharremü'l-harâm sene 1031

…

Ba'dehu mezbûr Ahmed medîne-i Mağnisa'da sâkin Abdi nâm cebeciyi kâimakâm edip oldahi oldahi kabûl eylediği kayd olundu tahrîren fî yevmi'l-hâmis aşer min Rebiü'l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (15 Rebiülevvel 1031 / 29 Aralık 1620).

Ba'dehu mezbûr Ahmed'i mezbûr Abdi nâm vekâleten kâimakâm edip medîne-i Mağnisa'da … el-Hâc Mustafa Çelebi … edip … tahrîren fî gurre-i Cemâziye'l-evvel sene el-mezbûr

[57a-01] 334 Numaralı Belge: İshak Câmii, medresesi ve mevlevîhâne evkâfına Şeyh Ahmed'in mütevelli tayin edildiğine dair berat.

Tıbk-ı aslıhâ el-mutâ' li-izâli müstelzimü'l-ittibâ' hurrire'l-fakîr es-seyyid Mahmud bin Hasan el-Hüseynî … Kostantiniye el-mahmiye li-izâleti şems …

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü budur ki

Mahrûse-i Mağnisa'da Saruhan oğlu merhûm İshak Çelebi binâ eyledüği câmi'-i şerîf ve medresesi mevlevîhânesi evkâfının tevliyeti mevlevîhânede şeyh olanlara şart edip ber-mûceb-i şart vâkıf-ı meşâyıhdan dârende-i fermân kıdvetü'l-sülehâ Şeyh Ahmed zîde takvâhu berât-ı hümâyûnumla edâ-i hıdmet edip azl-i îcâb nesne yok iken medrese-i merkûmeye müderris olan Mevlâna Cafer ve Şaban ve gayrılar hilâf-ı vâki' ve mugâyir-i şart-ı vâkıf mahsûlleri vakfı ekel edip vakf-ı mezbûra gadr eylediklerini bildirib mukarrer olmak bâbında inâyet ricâ etmeğin mezbûrân Cafer ve Şaban ve gayrılar ref' olunup mezbûr Şeyh Ahmed'e sadaka edip bu berât-ı izzet-âyâtı verdim ve buyurdum ki varub varub kemâkân hıdmet-i lâzimesini müeddî kıldıkdan sonra hüccet-i tevliyet ne ise ana mutasarrıf olup vâkıfın ruhu ve devâm-ı devletim içün müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî selh-i Saferü'l-hayr sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye El-Mahrûse

[57a-02] 335 Numaralı Belge: İshak Câmii, medresesi ve mevlevîhâne evkâfına mütevelli olup zarar ettiren Şaban'ın yerine Şeyh Ahmed'in tekrar mütevelli tayin edildiğine dair ferman.

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi'-fihâm zi'l-kadr-i ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Saruhan sancağına ber vech-i

arpalık mutasarrıf olan Süleyman dâme ikbâluhü ve akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk-ı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa Kâdısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûrede vâki' Saruhan oğlu İshak Çelebi binâ eyledüği mevlevihâneye şeyh olan dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-ulemâi's-sulehâi's-sâlikîn umdetü'l-inkıyâdü'l-ârifîn Şeyh Ahmed zîde takvâhu dergâh-ı mu'allâma gelip arz-ı hâl edip berât-ı şerîfle ve şart-ı vâkıf mucebince merkûm mevlevihâneye ve medresesine ve câmi-i şerîfe mütevelli olup edâ-i hıdmet edip ber vechile azlim îcâb-ı husûsum olmayub ehl-i mürtezika benden rızâ ve şükrân üzere olup tevliyet ve mahsûlünden kimsenin asla alakası yoğken hilâf-ı şart-ı vâkıf-ı icâbetden Şaban ve ba'zı kimesneler … mahsûl-i vakfı ekl ve bel' içün bir tarîkle hilâf-ı şart-ı vâkıf berât ettirüb alub vakfa ehl-i mürtezikaya külli gadr etmekle tekrar berât-ı şerîfle bana tevcîh olunmak ber mûcib-i şart-ı vâkıf bulunan merkûmeyi zabt ve mahsûlü her ne ise tevcîh edenlerden alıverilmek bâbında emr-i şerîf taleb ederim deyü bildirdi buyurdum ki hükm-i hümâyûnumla vardıkda tevliyet-i merkûma ol vechile arz olundukda hasmânı beraber ve yedinde olan şart-ı vâkıfa ve berât-ı şerîfe nazar kılub göresiz fi'l-hakîka i'lâm olunan üzere olup ol bâbda emr-i şer'-i kavîm ve şart-ı vâkıf ile amel edip min ba'd şer'-i şerîfe ve şart-ı vâkıfa ve emr-i hümâyûnuma ve berât-ı şerîfe muhâlif tevliyet-i mezbûre ve mahsûlüne mezbûr Şaban'ı ve âherden kimesneyi asla hilâf-ı şart-ı vâkıf dahil ve ta'arruz ettirmeyüb men' ve def' edip mahsûl-i vakıfdan bir akçe ve bir habbesin aldırmayasın ve hilâf-ı şart-ı vâkıf almışlarise gerü mütevellisine alıverüb vakf-ı mezbûrun masârıfına sarf ettiresiz ve tevliyet-i mezbûra ber mûceb-i şart-ı vâkıf kemâkân şeyh müşârün ileyhe zabt ve tasarruf ettiresiz inâd ve muhâlefet edeni ve muhtâc-ı arz olanı vukû'ı üzere yazub dergâh-ı mu'allâma arz eyleyesiz tekrâr emr-i ihrâca muhtâc ettirmeyesiz şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu mevlevîhâne şeyhinin yedinde ibkâ edip alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız hurrire evâil-i Rebi'ül-evvel sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

[57a-03] 336 Numaralı Belge: Alay Beyi Hasan, Karamanlı İlyas ve Abdulkerim tarafından Palamud zeameti mutasarrıfı olan Katib Mehmed'in tasarrufuna engel olunduğunu ve Mehmed'in elinde olan berât mûcebince zabt ve mahsûlünü ahz u kabz ettirilmesi gerektiğine dair ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk-i ecma'în Mevlânâ Mağnisa Kadısı mevlâna zîdet fezâiluhü tevkî'-

i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki dîvân-ı hümâyûn kâtiblerinden dârende-i fermân vâcibü’l-iz’ân kıdvetü erbâbi’t-tahrîr ve’l-kalem kâtib Mehmed zîde kadruhü südde-i sa’âdetime gelip Saruhan Sancağında berât-ı âlişânla mutasarrıf olduğu ze’âmeti karyelerinden Palamud nâm karyede Hasan nâm Alay Beyi ve Karamanlı İlyas ve Abdulkerim nâm kimesneler bilâ vech dahil edip tasarrufa mâni’ olup velâkin zikr olunan karye bunun berâtında mestûr ve mukayyed ve bu âna değin tasarrufunda olduğunu bildirüb elinde olan berâtı mûcebince karye-i mezbûra kendüye zabt ve mahsûlünü ahz û kabz ettirilmek bâbında inâyet-i ricâ etmeğin ettirilmek emr edip buyurdum ki karye-i mezbûru elinde olan berâtı mûcebince kemâkân müşârün ileyh Mehmed zîde kadrühuya zabt ve mahsûlünü ahz ve kabz ettirüb min ba’d ol vechile dahil eden mezkûr Alay Beyini ve Karamanlı İlyas’ı ve Abdulkerim’i ve âherden bir ferdi dahil ve ta’arruz ettirmeyesiz ve dahil olup tahvîl târîhine düşen mahsûlünden **[***okunamıyor***]**

[57b-01] 337 Numaralı Belge: Dergâh-ı muallâm çavuşlarından Ahmed Çavuş’un tasarrufunda olan on bir bin akçelik timara zabıtlık yapan Kapucu Mehmed’in, Ahmed Çavuş Leh Seferi dönüşünde fevt olması üzerine söz konusu timarın oğlu Veysi Çavuş’a intikal etmesine rağmen verilmemesi üzerine; üzerinden on beş yıl geçmemiş ise adalet ve şer’e göre hareket edilmesine dair ferman.

Emîrü’l-ümerâi’l-kirâm kebîrü’l-küberâi’-fihâm zü’l-kadr-i ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izz ve’l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-a’lâ sâbıkan Anadolu Beylerbeyisi olup hâlâ ber vech-i arpalık Saruhan sancağında mutasarrıf olan Süleyman dâme ikbâluhü ve akdâ kudâtü’l-müslimîn evlâ vülâtü’l-muvahhidîn ma’denü’l-fazl ve’l-yakîn hüccetü’l-hakk-ı ale’l-halk-ı vâris-i ulûmü’l-enbiyâ ve’l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-melik Mevlânâ Mağnisa Kâdısı zîdet fezâiluhü tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olucak ma’lûm ola ki dergâh-ı muallâm çavuşlarından müteveffâ Ahmed Çavuş **[***okunamıyor***]** olup yine zümre-i mezbûre çavuşlarından dârende-i fermân vâcibü’l-iz’ân kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Veysi Çavuş zîde kadruhü südde-i sa’âdetime arz-ı hâl edip bundan akdem bunun babası müteveffâ-i mezbûr Ahmed Çavuş hâl-i hayevâtında kazâ-i mezbûrede vâki’ berât-i hümâyûnumla mutasarrıf olduğu on bir bin akçe timârının zabtını Kapucu Mehmed nâm kimesneye **[***okunamıyor***]** edip ol dahi varub timâr-ı mezbûrun vâki’ olan iki yıllık mahsûlü zabt ve kabz edip getürüb teslim eyledi zimmetinde iken babası merkûm Ahmed Çavuş bu def’a vâki’ olan Leh Seferinden gelirken fevt olmağla kabz eyledüği iki yıllık mahsûl bi-hasbü’ş-şer’ kendüye intikâl eylemeğin hâlâ vermemekde te’allül eyledüğin bildirüb şer’le müteveccih olan hakkın

alıverilmek bâbında emr-i şerîfim taleb eylemeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda ihzâr-ı husamâ kılub bu husûs bundan akdem bir def'a şer'le görülüb fasl olunmak on beş yıl mürûr etmiş değil ise hasmân muvâcehesinde tamâm-ı hakk ve adl üzere teftîş ve mufahhas edip göresin kazıyye arz olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavîmle amel edip ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hakkın hükm edip bî-kusûr alıveresiz şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyesiz kazıyyede medhali olmayanları dahil ettirmeyüb mütemerridi seğidüb muhtâc-ı arz olanları ism ve resmleriyle vukû'ı üzere yazub eyleyüb bu husûs içün tekrâr şikâyet olunup emr-i şerîfim varmalu eylemeyesin ammâ mukayyed olasın ki bu bahâne ile re'âyâdan bir senede iki def'a mahsûl alınmak ihtimâli olsa şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu elinde ibkâ edip al'amet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâsıt-ı Saferü'l-hayr sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

[57b-02] 338 Numaralı Belge: Ahmed Ağa'dan evladı Veysi Çavuş ve Bekir Çavuşa intikâl eden timarın tahsili için Kapucu Mehmed'in vekil tayin edildiğine dair mürâsele.

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân bizim Hüseyin Bey huzûrlarına ba'de's-selâm i'lâm olunur ki Efendimiz Ahmed Ağa vefât edip cümle muhallefâtı evlâdı olan Veysi Çavuş ve Bekir Çavuşa intikâl edip sa'âdetlü efendimiz sadr-ı a'zâm hazretlerinin nezâreti ve bizim vesâyetimiz hasebiyle Saruhan Sancağında Burunviran nâm karyenin çavuş başısı olan Kapucu Mehmed iki sene mahsûlü taleb olunmasıiçün cânibimizde sizi vekil nasb edip irsâl eylemişizdür inşeallahu te'âlâ vusûl buldukda mûmâ ileyh Mehmed'den taleb ve tahsîl edip kabz edip bu cânibe gelesin ihmâl ve müsâhele eylemeyesin tahrîran fî 10 şehr-i Rebiü'l-evvel sene 1031 (10 Rebiülevvel 1031 / 23 Ocak 1622).

El-Fakîr Mehmed Çavuş Vasi

[57b-03] 339 Numaralı Belge: Hasan'ın Sultan Şehinşah Vakfına mütevelli olmuş iken Mahmud'un hak talep etmesi üzerine Hasan'ın yeniden mâliye tarafından eline verilen berât mûcebince tevliyeti ve tasarruf ettirilmesine dair ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk-i ecma'în bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa Kâdısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Hasan nâm kimesne der sa'âdetime gelip arz-ı hâl sunub nefs-i Mağnisa'da

vâki’ Sultan Şehinşah evkâfının tevliyeti bana tevcîh olundu zabt ve tasarrufu içün müceddiden ele berât-ı hümâyûn verilüb zabt ve tasarruf üzere iken Mahmud nâm kimesne hilâf-ı vâki’-i inhâ ile emr alub gelip zikr olunan evkâf-ı tevliyeti bana dahi verilmişdir deyü tasarrufuma mâni’ olur deyü bildirüb elinde olan berât-ı hümâyûn mûcebince kendüye zabt ve tasarruf ettirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylemeğin hazîne-i âmiremde mahfûz olan defâtire nazar olundukda tevliyet-i mezkûre mezbûr Hasan’ın üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın imdi zikr olunan tevliyet kemâkân mezbûr Hasan’a zabt ettirile deyü emr edip buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrım mûcebince amel edip dahi mezbûr Hasan’ın müceddeden mâliye tarafından eline verilen berât-ı hümâyûnum mûcebince tevliyet-i mezbûreyi kemâkân zabt ve tasarruf ettirüb min ba’d mezkûr Mahmud’u emr aldım deyü dahil ve ta’arruz ettirmeyüb ol makûle emri te’hire koyub husûs-ı mezbûr içün tekrar şikâyet olunmalu eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i’timâd kılasın tahrîren fî yevmi’s-sânî şehr-i Saferü’l-hayr li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (2 Safer 1031 / 16 Aralık 1621)

Bi-Makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

Kad vasale fi’l-yevmi’r-râbi’ ve’l-işrîn min şehr-i Rebiü’l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (24 Rebiülevvel 1031 / 6 Şubat 1622).

[58a-01] 340 Numaralı Belge: Donanma-yı hümâyûn gemileri için her on avarız hanesinden bir nefer ve her haneden iki yüz kırk akçe tedarik edilmesine dair ferman.

Akdâ kudâtü’l-müslimîn evlâ vülâtü’l-muvahhidîn ma’deni’l-fazl ve’l-yakîn vâris-i ulûmü’l-enbiyâ ve’l-mürselîn hüccetü’l-hakk ‘ale’l-halk-i ecma’în bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-mu’în Mevlânâ Mağnisa Kâdısı zîdet fezâiluhü tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olucak ma’lûm ola ki inşâ’allahü’l-melikü’l-gaffâr evvel-i bahâr huceste-âsârda derya yüzüne çıkan fermânım olan donanma-yı hümâyûnum gemileri içün kürekçi lâzım ve mühim olmağın bin otuz tarihine mansûb olmak üzere kazâ-i mezbûrun bin yüz kırk avârız hânesinin her on hânesinden târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere yarar ve tüvânâ bir nefer kürekçi ihrâc ve nevrûz-ı hümâyûndan mukaddem bi’z-zât nâibin ile der sa’âdetime irsâl ve tersâne-i âmireme teslîm ettirmek emr edip buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü’l-emâsilve’l-akrân Mehmed zîde kadruhü vardıkda bir an ve bir saat tehir ve terâhî eylemeyüb mezbûrun ol mikdâr avârız hânesinin her on hânesinden bir nefer kürekçi ihrâc ettirüb zamân-ı mezbûre değin bi’z-zât nâibin ile der sa’âdetime irsâl eyleyesin ki tersâne-i âmireme getirüb teslîm edip berâtımdan zimmetiçün temessük hükmü alub kat’-ı alâka eyleye ve ücretleri içün her bir hâneden ikişer

yüz kırkar akçeden cem'an on iki bin dört yüz akçenin on altışar akçesini harc-ı rah ve nafakaları içün anda ellerine verüb ma'dâsın der sa'âdetime getürdüklerinde tersâne-i âmiremde reisleri ma'rifeti ile … ve ellerine teslîm oluna el-hâsıl kürekçi husûsu sâire kıyâs olmayınız şöyle ki zamân-ı mezbûre değin bi'z-zât nâibin kürekçileri getirüb teslîm eylememekle donanma-yı hümâyûnuma te'hîr lâzım gele bu bâbda özr ve cevâbın fâidesi yokdur âna göre mukayyed olup avk ve te'hîrden ve kerhâneden ve kürekçi marîz ve amelmânde olmakdan ve ziyâde akçe aldırmakdan veya bedel cem'inden ihtirâz eyleyesin ammâ kürekçilerden kefîl alasın ki firâr eder ise âherden taleb oluna ve mezbûr kulumun sebîb-i maaşı içün her bir hâneden ikişer akçe aldırub ziyâde aldırmayasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî'l-yevmi's-sâbi' Safer sene ihdâ ve selâsîn ve elf (7 Safer 1031 / 21 Aralık 1621)

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

[58a-02] 341 Numaralı Belge: Sultan Murad Han vakfı mütevellisi olan Mehmed Çavuş'un vefatı üzerine Hüseyin'in tayin edildiğine dair buyruldu.

Tevliyet-i Merhûm Sultan Murad der Mağnisa

Kapuağası hazretleri mektûbu tevliyet-i mezbûre mütevellisi Mehmed Çavuş fevt olup yeri mahlûldür deyü dergâh-ı âlî çaşnigirlerinden Hüseyin'e müstakîm ve dindârdır deyü verilmek ricâsına arz etmeğin mûcebince verilmek buyruldu. Fî 24 M(uharrem) sene ihdâ ve selâsîn ve elf (24 Muharrem 1031 / 9 Aralık 1621)

El-Fakir...

[58a-03] 342 Numaralı Belge: Sinan Bey Medresesi evkâfına mütevelli olan Seyyid Abdullah'ın vefatından sonra Mustafa'nın tayin olmasına dair berat.

Nişân-ı şerîf budur ki

Medine-i Mağnisa'da vâki' merhûm Sinan Bey Medresesi evkâfına hums-ı mahsûl ile Muhammed Bey ve Abdullah nâm kimesneler ber vech-i iştirâk mütevelli olup tasarruf ederler iken merkûm Seyyid Abdullah vefât edip yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hakanî Mustafa kemâl-i emânet ve istikâmet ile mevsûf her vechile mahall ve müstehak olmağın müteveffâ-yı merkûmun hissesi mezbûra tevcîh olunup berât-ı hümâyûn ricâsına kadısı akdâ kudâtü'l-müslimîn Mevlânâ Abdullah zîdet fezâiluhü arzı mûcebince dîvân-ı hümâyûnumdan buyruldu vârid olmağın verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm kemâ yenbağı mütevelli olup vâkıfın ruhu ve devâm-ı devletim içün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç ehad mâni' ve dâfi' olmaya

şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız hurrire el-yevmi's-sânî min şehr-i Rebi'û'l-evvel li-sene 1031 (2 Rebiülevvel 1031 / 9 Aralık 1621)

Bi-makâm-ı Kostantiniye El-Mahrûse

[58b-01] 343 Numaralı Belge: Havâs-ı hümâyûndan Elliciyân Yund Dağı tâifesinden evli olanlardan otuz üçer akçe ve bekarlardan ellişer akçe resm alınırken defterde avarız ve diğer örfi vergiler olmamasına rağmen ziyade vergi talep edildiğine ilişkin şikayet üzerine memur olanların vergileri talep ederken halkı rencîde ve remîde eylememeleri gerektiğine dair ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk-i ecma'în bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa Kâdısı zîdet fezâiluhü ve mefâhiri'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-kelâm Nif ve Menemen ve Güzelhisar kadıları zîde fazluhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki havâs-ı hümâyûndan Elliciyân Yund Dağı tâifesi der sa'âdetime adam ve arz-ı hâl gönderüb bunlar defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed Elliciyân tâifesinden olup müzevveclerimizden otuz üçer akçe ve mücerredlerimizden ellişer akçe kayd olunup bu âna değin emîn ve âmillerimize verüb edâ edip kusûrumuz olmayub ve tarîk-i âherden dahil ve ta'arruz olunagelmiş değil iken emîn ve ummâl tâifesi ziyâde taleb edip vesâir mübâşirleri hilâf-ı şer'-i ve kanûn defterimizde avârız yoğiken avârız vesâir tekâlif-i örfiye teklif eyleyüb rencîde ve remîde eyledikleri i'lâm olundukda rencîde eylememeleri içün mukaddemâ **[***okunamıyor***]** hümâyûn sa'âdet makrûn vârid olup mûcebince evâmir-i şerîfeye muhâlif sûret-i defter-i cedîd-i hâkânîye mugâyir dahil ve taarruz ve rencîde ve remîde ettirilmemek bâbında emr-i şerîf verilmek ricâ ederiz deyü bildirmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda âsitâne-i sa'âdetimden ihrâc olunmuş mühürlü sahîh ve cedîd sûret-i defter-i hâkânîye nazar edip göresin fi'l-vâki' tâife-i mezbûrenin müzevveclerinden otuz üçer ve mücerredlerinden ellişer akçe iken ümenâ tâifesi defterde takyîd olunduğu üzere almağa râzî olmayub ziyâde teklîf ve taleb ettiklerinde âdet ve defterleriyle avârızhânesi kayd olmuş evleri ve yerleri yoğiken avârız cem'ine me'mûr olanlardan celb-i mâl içün avârız deyü vesâir tekâlif-i örfiye teklîf ve taleb edip rencîde ve remîde eyledikleri vâki' ise de def' edip vech-i meşrûh üzere verilen evâmir-i şerîfeye muhâlif ve sûret-i defter-i cedîd-i hâkânîye mugâir ümenâ ve ummâl tâifesi vesâir mübâşîrîn-i emvâl olanlara ve âherden bir ferde ol-vechle dahl ve ta'arruz ettirmeyüb husûs-ı mezbûr içün tekrâr şikâyet olmalu eylemeyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu ellerinde

ibkâ edip alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî 11 Cemâziye'l-âhire sene ihdâ ve selâsîn ve elf (11 Cemaziyelahir 1031 / 23 Nisan 1621)

Bi-yurd-ı Sahrâ-yı Davud Paşa

[58b-02] 344 Numaralı Belge: Dergâh-ı muallam çavuşlarından Ahmed Çavuş'un mutasarrıf olduğu Menemen ve Marmara kadılıklarında olan toprağında yer tasarruf edenlerin –önceki ferman gereği- üç yıl boş bırakmaları halinde akrabalarına devrolunduğu ve bu durumun devam ettiğine dair ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk-i ecma'în vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtâss bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Menemen kâdısı zîdet fezâiluhü ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Mevlânâ Marmara kadısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'âllâm çavuşlarından dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Çavuş zîde kadruhü südde-i sa'âdetime gelip zikr olunan kadılıklarda berât-ı hümâyûnumla mutasarrıf olduğu toprağında yer tasarruf edenlerden ba'zıları niçe zamândan berü nâ-bedîd olup tasarruflarında olan yerlerini akrabâları zabt ve tasarruf edip bunun adamı tapuya vermek istedikde bizim akrabâmız yerleridir fevt olmamışdır bize de azam edip gitmişdir tasarrufumuzdadır deyü nizâ' ve tapuya verdirmeye mâni' olup mahsûlüne külli gadr olduğın bildirdi imdi üç yıl nâ-bedîd olup mektûbu ve haberi gelmeyenlerin yerlerin sâhib-i arz tapuya vermek husûsu bin on üç Cemâzie''l-âhiresinin gurresinde fermânım olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mutasarrıf müşârun ileyhin adamı vardıkda hak üzere göresin ol yerler bunun berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu timârı toprağında olup mukaddmâ mutasarrıf olanlar âher vilâyete gitdiklerinde hâlâ nizâ' eden akrabâlarına sâhibü'l-arz ma'rifetiyle vermiş olmayub emânete verüb gidüb fermân olunan târîh-i mezbûrdan sonra üç yıl ale't-tevâl'î mektûb haberleri gelmemiş ise akrabâlarına ol vechle te'allül ettirmeyüb fermân olunduğu üzere üç yıl ale't-tevâl'î mektûb ve haberleri gelmeyenlerin yerlerin sâhib-i arz olan müşârun ileyh Ahmed Çavuş'un emr-i şerîfimle varan vekîline hüküm eyleyesiz … tapuya vere şer' ve kanuna muhâlif kimesneye iş ettirmeyesiz mütemerridi seğirdüb kazıyyede medhali olmayanları dahil ettirmeyüb eslemiyânı yazub bildirüb tekrâr şikâyet ettirmeyesin şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu adamı elinde ibkâ edip alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâil şehr-i Cemâziye'l-evvel sene işrîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

[59a-01] 345 Numaralı Belge: Mahfiller karyesinde merhum Seyyid Hamza'nın bina eylediği camii-i şerife merhumun oğlu Seyyid Mustafa'nın arzıyla Seyyid Hamza'nın yevmi iki akçe ile imam olarak tayini hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Palamud Nahiyesinde karye-i Mahfillerde vâki' merhûm Seyyid Hamza binâ eyledüği câmi'-i şerîfin imâma ihtiyâcı olmağın dârende-i fermân-ı şerîf Seyyid Hamza zîdet siyâdete mahaldir deyü yevmî iki akçe ile tevcîh olunmak bâbında câmi'-i mezbûrun bânîsi oğlu olup evkâfına nâzır olan Mevlânâ Seyyid Mustafa zîdet siyâdete arz eylemeğin sadaka edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki varub câmi'-i mezbûrda imâm olup hıdmet-i lâzimesin edâ ettikden sonra yevmî iki akçeye mutasarrıf olup vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletimçün du'âya müdâvemetde olasın ol bâbda kimesne mâni' olmaya ve min ba'd dahil ve ta'arruz eylemeye şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî aşer şehr-i Saferi'l-muzaffer sene selâsîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniye

[59a-02] 346 Numaralı Belge: Mahfiller karyesinde merhum Seyyid Hamza'nın bina eylediği camii-i şerife merhumun oğlu Seyyid Mustafa'nın arzıyla Seyyid Hamza'nın yevmi iki akçe ile hatib olarak tayini hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Mağnisa kazâsına tâbi' Palamud Nahiyesinde vâki' Mahfiller nâm karyede merhûm Seyyid Hamza binâ eyledüği câmi'-i şerîfin hatîbi olan Nasuh nâm kimesne fevt olup hitâbet-i merkûme mahlûl olmağın işbu dârende-i fermân-ı şerîf fahru's-sâdât Seyyid Hamza zîdet siyâdete mahaldir deyü yevmî iki akçe ile tevcîh olunmak bâbında câmi'-i mezbûrun bânîsi Seyyid Hamza'nın oğlu olup vakfına nâzır olan Mevlânâ Seyyid Mustafa zîdet siyâdete arz eyledüği pâye-i serîr-i a'lâya arz olundukda sadaka edip bu berât-ı hümâyûnu verdüm buyurdum ki varub câmi'-i mezbûrda müteveffâ-yı mezkûrun yerine hatîb olup hıdmetini edâ ettikden sonra yevmî iki akçeye mutasarrıf olup vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletimçün du'âya iştigâl göstere ol bâbda kimesne mâni' olmayub ve dahil ve ta'arruz eylemeye şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî aşer şehr-i Saferi'l-muzaffer sene selâsîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniye

[59a-03] 347 Numaralı Belge: Eyne Deresi karyesi zeametine mutasarrıf olan Kurd Çavuş'un vefatından sonra hasad tahvilinin tereke yolu ile oğlu Mehmed'e intikal ettiğine ilişkin itiraza binaen örfe ve şer'e göre hareket edilmesi gerektiğine dair ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk-i ecma'în vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtâss bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Manisa Kâdısı zîdet fezâiluhü ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm Menemen ve Gördük ve Gördos ve Marmara ve Ilıca ve Adala ve Borlu ve Mendehorya ve Kula kadıları zîde fazluhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'âllâm çavuşlarından Kurd Çavuş oğlu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mehmed ordu-yu hümâyûnuma adam gönderüb şöyle arz-ı hâl eyledi ki taht-ı kazânuzda Eyne Deresi nâm karye ve gayrıdan ze'âmete mutasarrıf olan mezkûr babaları Kurd Çavuş fevt olup tereke hasadı babaları tahvîline düşmüş iken müteveffânın ze'âmetini alan **[ ]** nâm kimesne tahvîle düşmemüşdür deyü nizâ' iderimiş imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıklarında hak üzere göresiz öşr-i galât husûsunda i'tibâr hîn-i kabzadır hîn-i kabz dahî bir yerde tereke erişüb kemâli bulub biçilmek hâiz olan zamânda biçilmek ve harman olmak lâzım değildir hemân ol vakit mu'teberdir şöyle ki zikr olunan zamânda mezkûrun tahvîline düşmüş olunup müteveffânın tahvîlinde vâki' olduğu sâbit ve müseccel olmuş ise bunlara hükm edip alıveresiz hilâf-ı şer' ve kânûn kimesneye iş ettirmeyesiz mütemerridi seğidüb eslemiyânı yazub bildüresiz husûs-ı mezbûr içün tekrâr şikâyet etmelü olmayasız şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu elinde ibkâ edip alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâil-i şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene selâsîn ve elf

Bi-yurd-ı sahrâ-yı Kiğı

[59a-04] 348 Numaralı Belge: Ömer'e Revan Seferi ile tevcih edilen timarın fevtinden sonra oğlu Ebu Bekir'e Tebriz ve Erdebil Seferleri yoklamasında bulunduğundan dolayı tevcih edilmesi ve ardından en son Kaytas'a tevcih edildiğine dair timâr berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü budur ki

Râfi'-i tevkî'-i refî'-i hâkânî Kaytas südde-i sa'âdetime gelip Saruhan Sancağında Mağnisa Nahiyesinde Depecik nâm karye ve gayrıdan mutasarrıf olduğu işbu beş bin akçe yazının berâtı zâyi' ettüğin bildirüb kaydından verilmek ricâ etmeğin tevcîh olunmak içün emr-i şerîfim verdikden sonra tezkiresini ihrâc olunmak fermânım olup rûznamçe-i

hümâyûnuma mürâcaat olundukda timâr-ı **[59b-348. belgenin devamı]** mezbûru seb'a ve işrîn ve elf Zi'l-hicce'sinin evâhirinde fâriğ Bekir tahvîlinden ber vech-i tekmîl beş bin akçelik üzere alub berât eyledüği mukayyed bulunmağın tekrâr kaydından tevcîh olunup ba'dehu gelip timâr-ı mezbûra mukaddemâ mutasarrıf olan Ömer Revan Seferin … seferleyüb avdet olundukda fevt olup timârı mahlûl oldukda kılıç bozulmamak üzere beş bin akçesi sulb oğlu Ebu Bekir'e tevcîh olunup berât ettirüb vâki' olan Tebriz ve Erdebil seferinde hıdmetde ve yoklamada mevcûd olup ba'dehu buna fâriğ olup berât edip tasarruf etmek isterken âherden Mehmed nâm kimesne zuhûr edip timâr-ı mezbûr içün mukaddemâ müteveffâ-yı mezbûr Ömer tecdîd-i berât etmemekle bana verilmiş idi fevtinden dahi alam deyü dahl edip lâkin mezbûr Ömer berâtın tecdîd edip vâki' olan seferleri timâr-ı mezbûr ile seferleyüb hakkı olduğu mukaddemâ defter emîni arz eylediğinde gerü mukarrer kılınub fasl-ı husûmet olmuş iken olvechle da'vâ ve nizâ'ın aslı olmayub lağv-ı mahz olduğundan gayrı Osman Çavuş nâm kimesne mezkûr Ömer'in fevtinden ben dahi alam deyü dahil etmekle âsitâne-i sa'âdetimde mahfûz olan rûznamçeye müracaat olunup kayıdları ihrâc olundukda timâr-ı mezbûrun beş bin akçesi kılıç bozulmamak üzere oğlu mezbûr Ebu Bekir'e tevcîh olunup berât ettirüb vâki' olan Erdebil Seferin timâr-ı mezbûr ile seferleyüb yoklamalarda mevcûd olup hakk her vechile … olduğın bi'l-fiil âsitâne-i sa'âdetime defter emîni olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Abdi dâme mecduhü kendü kalemiyle işaret edip mezbûr Ebu Bekir'in ferâğından alan merkûm Kaytas'a mukarrer olmak emrim olup timâr-ı mezbûru sâdır olan emrim üzere mezkûr Kaytas'ın elinde olan berâtı mûcebince mukarrer ve kemâkân zabt etdirüb min ba'd ol vechle nizâ' eden mezkûrları Mehmed ve Osman Çavuş'u ve âheri dahil ettirmeyüb ve tahvîl ve târîhine düşen mahsûlünden nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût hükm edip bî-kusûr alıveresin deyü sene semân ve işrîn ve elf Recebin evâilinde emr-i şerîfim verildikden sonra tezkiresin ihrâc olunmak fermânım olunup timâr-ı mezbûr vech-i mecrûh üzere mezkûrlar tahvîllerinden berât-ı sâbıkı mûcebince ber vech-i tekmîl altı bin akçalık üzere merkûm Kaytas mukarrer ve tevcîh olunup bâb-ı sa'âdetimden verdüm ki zikr olunur

Karye-i Depecik ve … Doğanhisarı Deresi tâbî-i Mağnisa
çift 18500
hâsıl 5000
ber vech-i tekmîl 6000

ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı tasarrufunda olup mutasarrıf kılub şöyle ki vezâif-i hıdemât-ı mebrûre-i mevfûre ve mesâî-i meşkûre-i asâkir-i mansûredir ber mûceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr-ı müeddî kılalar ol bâbda hiç ehad mânî olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe

i’tîmâd kılalar tahrîren fî 16 Recebü’l-mürecceb sene semân ve işrîn ve elf li-sene erbâin ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

[59b-01] 349 Numaralı Belge: Saruhan Sancağı Manisa Nahiyesi Depecik karyesindeki beş bin akçe timarın Kaytas’a tevcih edildiğine dair Saruhan Sancağı Alaybeyi Hasan Bey’in mektubuna dair ferman.

Emîrü’l-ümerâi’l-kirâm kebîrü’l-küberâi’-fihâm zü’l-kadr-i ve’l-ihtişâm sâhibü’l-izz ve’l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i meliki’l-a’lâ Anadolu Beylerbeyisi Hasan dâme ikbâluhü ve akdâ kudâtü’l-müslimîn evlâ vülâtü’l-muvahhidîn ma’denü’l-fazl ve’l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-mu’în Mağnisa Kâdısı zîdet fezâiluhü tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olucak ma’lûm ola ki Saruhan Sancağı Alaybeyi olan Hasan zîde kadruhü ordu-yu hümâyûnuma mektûb gönderüb Saruhan Sancağında Mağnisa nahiyesinde Depecik nâm karye ve gayrıdan beş bin akçe timârı olan dârende-i fermân vâcibü’l-iz’ân Bekir’e tevcîh olunup berât ediverüb timâr-ı mezbûr ile Erdebil Seferin seferleyüb ba’dehu mezbûr Bekir ihtiyâriyle berâtin verüb dârende-i fermân vâcibü’l-iz’ân Kaytas’a ferâgat edip berât ettirüb mutasarrıfken Osman Çavuş nâm kimesne **[***okunamıyor***] [60a-349. belgenin devamı]** ve bi’l-cümle mütekâ’idîn ve sipâhîzâde ve tekke-nişîn ve zâviye-nişîn ve köprücü ve derbendci ve elü emirlü ve berâtlü ve mu’tak kul ve pir-i İslâm ve kapucu oğullarından ve bi’l-cümle avârız-ı divâniyeden mu’âf ve müsellem olanlardan olup on iki gün köprücüler hıdmetine gelmeyenlerden fermânım üzere yüzer akçelerin aldırub ve tâife-i merkûmândan olanların koyunlarından her bir koyundan birer akçelerin aldırub ve resm-i arûsânelerin ve beytü’l-mâl ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâların ve resm-i kovanların ve bundan ma’dâ âher diyârdan ve hâric-i kazâdan gelip tavattun eden re’âyânın mekân-ı kadîmlerinde verecekleri yüzer akçe vermeleri anın mukâbelesinde fermânım olmuşdur nâzır-ı mûmâ ileyhe kabz ettiresin ve eğer livâ-i mezbûrlarda yerlü re’âyâsıdır hîn-i tahrîrde kimesneye ra’iyyet kayd olunmayub avârız hânesinden ma’dâ bi’l-cümle mu’tak kul ve eğer re’âyâ kuludur ve sipâhîzâde kuludur ve eğer evlâd-ı mücerred sipâhîleri mevcûd bulunmuşlardan resm-i bennâkları ile yüzer akçe bedel-i avârızları alınmak makâtaa-i merkûmeye ilhâk olunmuşdur ve mezkûrûn re’âyâya cidden nazar ve ümenâ ve ummâl tâifesini âher mukâtaaya tasarruf edenler bunun ihâkına mugâyir bennâk nâmıyla bir akçe ve bir habbe aldırmayub dahl ve taarruz ettirmeyesiz ve nâzır-ı mezkûrun hazîne-i âmireye etdüğini ziyâdesi mukâbelesinde ekrâd tâifesi mukaddemâ mütekâidîn kalemine ilhâk bulunub sonradan bir tarîk ile Yahudi tâifesi kendü aklâmlarına

kayd ettirüb birkaç sene minvâl-i mezbûr üzere zabt edip velâkin hazîne-i hümâyûnum defterlerine nazar olundukda mütekâidîn mukâtaasına mülhak bulunmağın uslûb-ı sâbık üzere eğer mütekâidîne ibkâsı fermân-ı sa'âdetim olmuşdur min ba'd ba'de'l-yevm Yahudilere dahil ettirmeyüb nâzır mûmâ ileyhe zabt ve kabz etdüresiz ve tâife-i ekrâdın bedel-i avârız yüzer akçelerin aldırasın ve Diyarbekir etrâfından gelen re'sü'l-ayn Arabları livâ-i mezbûrlara gelip tavattun edip mütevattın oldukları yerlerde muharrer vilâyet beğine ve avârızhânesine ra'iyyet kayd olunmuşlardan dahi bedel-i avârız yüzer akçelerin nâzır-ı mezbûra kabz ve zabt etdüresin siz ki livâ-yı mezbûrlarda vâki' olan kadılarsız muhassıl-ı sâbık kendünün ve vükelâsının ve adamlarının re'âyâlarında bulunan ve verdikleri temessükleri her biriniz bi'z-zât nuzzârın aynî ile imzâ ve mühürleyüb âsitâne-i sa'âdetime irsâl eyleyesiz ki tevcîh edenlerden cem' ve tahsîl ve idhâl-i hazîneye mahsûb olana ve nâzır-ı merkûmun deynine mahsûb olana ve nâzır-ı merkûmun bin otuz Şevvâlinden bin otuz üç Şevvâli tamâmına varınca şurûtu kuyûdu ve şart-ı iltizâmı hazîne-i âmire defterlerine kayd olunup ve zikr olunan sancaklar birbirinden ayrılmayub birinin kesri birinin fazlasına mahsûb ola ve Menteşe Sancağında mukaddemâ beş kadılık yer Ados kalemine mülhak olunup lâkin hazine defterlerine nazar olundukda kaydı bulunmayub mâdâm ki merkûmun şart-ı iltizâmında fürû-nihâde olunup deyni aşağa varmaya hilâf-ı kanûndur cidden bir ferde dahil etdirmeyüb buna zabt etdüresin ve işbu mâh-ı Cemâziye'l-âhirin on yedinci gününden nâzım-ı merkûm yedinden elli bin akçe teslîm-i hazîne olmuşdur varub şol ki vezâif-i hıdemât emânetdir mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra mukâta'ât-ı mezbûre hüddâmı mezkûru emîn bilüb umûr-ı emânet ve nezâret husûsunda mu'âvenet ve muzâheret eyleyüb re'âyâ ve berâyâ müşârun ileyhi emîn bilüb sözünden tecâvüz eylemeyeler ve ol bâbda hiç ehad afrâd-ı âferîdeden kimesne mâni' ve müzâhim olmayub dahil ve taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî yevmi't-tâsi' ve'l-aşer min şehr-i Cemâziye'l-âhir min şuhûr-ı sene selâsîn ve elf.

Bi-yurd-ı Sahrâ-yı …

[60b-01] 350 Numaralı Belge: Saruhan Sancağından züamâ, erbâb-ı timâr ile her uç beyin bir tüfenkli yarar cebelüleriyle nevrûzdan önce âsitâne-i saadete gelerek tersâne-i âmirede sefer-i mühimmâtı ile birlikte hazır bulunmaları gerektiğine dair ferman.

Tıbk-ı aslıhü er-refî'ü'ş-şân nemakahü'l-fakir Abdullah el-Kadı bi-Kostantiniye el-mahmiye 'afâ 'anhu

Emîrü’l-ümerâi’l-kirâm kebîrü’l-küberâi’-fihâm zü’l-kadr-i ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izz ve’l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-a’lâ sâbıkâ Anadolu Beylerbeyisi olup hâlâ ber vech-i arpalık Saruhan Sancağına mutasarrıf olan Süleyman dâme ikbâluhü tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olucak ma’lûm ola ki Akdeniz muhâfazası mühimmât-ı umurunuz olmağla livâ-i mezbûrun zü’amâ ve erbâb-ı timârı alay beyleri ile Akdeniz muhafazasına me’mûr olmuşlardır. Her uç beyin birer tüfenkli cebelü ile kendüler bi’z-zât nevrûzdan mukaddem İstanbul’da tersâne-i âmiremde hâzır ve mevcûd bulunmaları bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i hümâyûn-ı şerîfimle dergâh-ı muallâm çavuşlarından Mehmed Çavuş zîde kadruhü vusûl buldukda bu bâbda vârid olan fermân-ı celîl-i kadrim ve emr-i şerîf-i vâcibü’l-ittibâım mûcebince amel edip dahi livâ-i mezbûr alay beyisine muhkem tenbîh ve te’kîd eyleyesin ki zü’amâ ve erbâb-ı timârı ile her uç beyin bir tüfenklü yarar cebelüleri ile nevrûzdan mukaddem âsitâne-i saadetime gelip tersâne-i âmiremde sefer-i mühimmâtı ile hâzır ve müheyyâ bulunalar ki gemiler donandıkda gemilere girüb mahall-i me’mûra varub edâ-i hıdmet eyleyeler şöyle ki zamân-ı mezbûrda İstanbul’a gelip tersâne-i âmiremde sefer tedârikli ve fermân olunan cebelüleri ile hâzır ve mevcûd bulunmağın ihmâl ve tekâsül üzere hareket etmekle el-iyâzü bi’l-lâhi te’âlâ düşman tarafından bir mahalle zarar ve güzend erişdikde ze’âmet ve timârları âhere verilmek mukarrerdir ana göre mukayyed olup ta’yîn olunan zamâna denize gelip erişmek bâbında ikdâm ve ihtimâm eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebi’ü’l-âhir sene ihdâ ve selâsîn ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniye el-Mahmiye

[60b-02] 351 Numaralı Belge: Duhan (tütün) yasağı hususunda emr-i şerîf (ferman).

Emîrü’l-ümerâi’l-kirâm kebîrü’l-küberâi’-fihâm zü’l-kadr-i ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izz ve’l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-a’lâ sâbıkâ Anadolu Beylerbeyisi olup ber vech-i arpalık Saruhan Sancağına mutasarrıf olan Süleyman dâme ikbâluhü ve ve akdâ kudâtü’l-müslimîn evlâ vülâtü’l-muvahhidîn hüccetü’l-hak ale’l-halk-ı ecma’în vâris-i ulûmü’l-enbiyâ ve’l-mürselîn el-muhtâss bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-mu’în Mevlânâ Mağnisa kâdısı zîdet fezâiluhü ve mefâfiri’l-kudât ve’l-hükkâm me’âdenü’l-fezâil ve’l-kelâm livâ-i mezbûrede vâki’ olan kadılar zîde fazluhüm tevkî’-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki bundan akdem def’âtle etrâf ve eknâfa evâmir-i şerîf gönderilüb min ba’d kimesne tütün içmeyüb ve bağçelerde ve tarlalarda bir ferd eküb biçmeyüb ve bazarlarda bey’ ve şirâ’

etmeyüb herkes âher kâr ve kesblerinde olup tütün yaprağı memâlik-i mahrûsemde men’ ve def’ olunmak fermânım olmuşken hâliyâ ba’zı kimesneler memnû’ olmayub ve bağçelerde ve tarlalarda eküb biçüb dükkânlarda ve kahvehânelerde ve evlerde duhân içüb içdükleri i’lâm olunmağın ol makûle tütün yaprağı eküb biçenler ve bey’ be şirâ’ edenler ve anın gibi duhân içenler envâ’ hakârete müstehak olmuşlardır imdi tütün yaprağı ekilmeyüb biçilmeyüb satılması men’ ve def’ olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle dergâh-ı muallâm çavuşlarından Mehmed Çavuş zîde kadruhü vusûl buldukda bu bâbda mezbûr çavuş emrim üzere amel edip her birinüz bi’z-zât mukayyed olup taht-ı hükûmetinizde olan bâzârlarda def’-i nâs olan mahallerde bu def’a muhkem tenbih ve nidâ etdüresiz ki min ba’d bağçelerde ve tarlalarda bir ferd tütün içmeyüb ba’dehu eküb biçmeyüb ve çarşularda ve dükkânlarda alub satmayub kahvehânelerde ve evlerde vesâir memnu’-ı nâs olan mahallerde ve nice yerlerde tütün içmeyüb herkes kendü hallerinde ve gayrı kâr ve kesblerinde olalar **[61a-351. belgenin devamı]** bu bâbda hafiyyeten ve alâniyyeten adamlar gönderilüb tecessüs olunsa gerekdir şöyle ki bundan sonra kangınızın taht-ı hükûmetinizde tütün yaprağın eküb ve biçüb ve satılduğı haber verile sebb-i azliniz olup aslâ beyân olunacak özrünüz makbûl olmayub azl-ı ebedâ ile ma’zûl olduğunuzdan gayrı sen ki mîr-i mîrân-ı müşârun ileyhsin bu bâbda gereği gibi hakkından gelinmek ve siz ki kâdılarsınız muhkim-i me’âtib olmanuz mukarrerdir ânâ göre her birinü mukayyed olup taht-ı hükûmetinizde bir ferde tütün yaprağın ekdirmeyüb ve bağçelerde ve tarlalarda ekilmiş var ise dahi yoldurub ve kahvehâne ve evlerde ve dükkânlarda ve gayrı mahallerde duhân çekdirmeyüb bi’l-külliye ref’ ettiresün ânın gibi memnû’ olmayanları tutub muhkem-i habs edip arz eyleyesin ki ol makûlelere emân ve zamân verilmeyüb haklarından gelinmek içün emr-i şerîfim gönderile şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i’timâd kılasın tahrîren fî evâhir-i şehr-i Rebi’ü’l-evvel sene ihdâ ve selâsîn ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

Kad vasale fî 14 min şehr-i Cemâziye’l-evvel (14 Cemaziyelevvel 1031 / 27 Mart 1622)

[61a-01] 352 Numaralı Belge: Palamud karyesi ve gayrıdan beş bin akçe timâr sahibi iken Müteferrika Mehmed’in sefere gelmemesi üzerine timar-ı mezburun elinden alınmasına dair ferman.

Emîrü’l-ümerâi’l-kirâm kebîrü’l-küberâi’-fihâm zü’l-kadr-i ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izz ve’l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-a’lâ Anadolu Beylerbeyisi dâme

ikbâluhü ve akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hak ale'l-halk-ı ecma'în vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtâss bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa kâdısı zîdet fazluhü tevkî'-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Ali südde-i sa'âdetime gelip Saruhan Sancağında taht-ı kazânuzda Palamud nâm karye ve gayrıdan beş bin akçe timâr bi'l-fiil üzerinde iken âherden Müteferrika Mehmed nâm kimesne ile nizâ' üzere iken bu sene sefere gelmemekle min ba'd da'vâsı istimâ' olunup gelip nizâ' ederler ise üçer yıllık mahsûlü mîriye alınub kendünin hakkından gelinüb seferde olan hasımlarına mukarrer olmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûnum sâdır olmağla mukarrer kılınub eline mukarrernâme-i hümâyunum verilüb ve bir güz timâr-ı mezbûr ile vâki' olan sefer-i mezbûru seferleyüb tabur muhârebesinde ve karakollarda ve yoklamalarda mevcûd olup timâr-ı mezbûrda âherin alâkası kalmamışken mezkûr Mehmed tekrâr hîleye sâlik olup dahil etmekle bir def'a da'vet olundukda gelmeyüb hattâ her vechile mezkûrun olduğu kıvetü'l-emâsil ve'l-akrân Saruhan Alay Beyisi Hasan bildirmeğin elinde olan berâtı ve mukarrernâmesi mûcebince timâr-ı mezbûru kemâkân mukarrer ve zabt ve tasarruf ettirilmek emrim olmuşdur buyurdum ki emrim üzere ve mukaddemâ timâr-ı mezkûru mezbûrun elinde olan berâtı ve mukaddemâ verilen mukarrernâmesi mûcebince kemâkân zabt ve tasarruf ettirüb verilen min ba'd olvechile taarruz edip sefere gelmeyen mezkûr Mehmed'i ve âherden bir ferdi aslâ dahil ve nizâ' ettirmeyesin ve dahil edip tahvîl ve târîhine düşen mahsûlünden bir nesnesin dahi almışlar ise ba'de's-sübût hükm edip bî-kusûr alıveresin bundan sonra kana'ât etmeyüb temessükât ibrâz edip nizâ' eder ise min ba'd dahil ettirmeyüb timâr-ı mezbûru kemâkân mezkûru Ali'ye zabt ve vâki' olan mahsûlün ahz ve kabz ettiresin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâhir-i Rebi'ü'l-âhir sene ihdâ ve selâsîn ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

Kad vasale fî 23 min Cemâziye'l-evvel sene-i mezbûr (23 Cemaziyelevvel 1031 / 5 Nisan 1622)

[61b-01] 353 Numaralı Belge: Manisa kazasında sakin kefere taifesinin kendi içinden birinin ölümünün ardından kadıdan izin almadan defn edebildikleri halde kadı ve naib olanların "Bizden izin almadan defn edemezsiniz" diyerek izin vermemelerine üzerine kadıların şer'e göre hükmetmelerine dair ferman.

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi'-fihâm zü'l-kadr-i ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Anadolu Beylerbeyliği yayasıyla

Saruhan Sancağında mutasarrıf olan Hacı Mehmed dâme ikbâluhü ve akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hak ale'l-halk-ı ecma'în vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtâss bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Mağnisa kâdısı zîdet fezâiluhü ve kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn umdetü'l-fuzelâi'l-müdakkikîn nübû'ü'l-fazl ve'l-yakîn Mevlânâ Mağnisa Müftisi zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn haremeyn-i şerîfeyn re'âyâsından olup kazâ-i mezbûrda sâkin olan kefere tâifesi dergâh-ı mu'âllâma adam gönderüb içlerinden birisi mürd olduklarında defn olunmaları içün kadıdan istîzân edegelmiş değiller iken hâliyâ kâdı ve nâib olanlar bizden izin olmayınca defn etmenüz deyü şer'e ve kadîmden olugelene muhâlif rencîde edilüb ve bu bâbda da'vâlârına muvâfık fetvâları olduğın bildirüb mûcebince amel olunup hilâf-ı şer'-i şerîf rencîde olunmayub men' ve def' olunmaları içün emr-i şerîfim taleb eyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıklarında hak üzere tefahhus ve fetvâlarına nazar edip göresin arz olunduğu üzere içlerinden birisi mürd olduklarında defn olunmaları içün kâdı olanlardan istîzân edegelmiş değillerken hâliyâ kâdı ve nâib olanlar adamlar gönderüb bizden izin almayınca defn etmenüz deyü rencide ederlerse ettirmeyüb men' ve def' eyleyesiz ve bu bâbda olan fetvâları da'vâlarına mutâbık ise mûcebince amel edip hilâfına cevâz göstermeyesiz şer'e ve kanûna ve kadîmden olagelene muhâlif kimesneye te'addi ve tecâvüz etmeyüb ve ettirmeyesiz eslemiyânı yazub bildiresün bu husûs içün tekrâr şikâyet olunmalı eylemeyesiz şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfimi mezbûrların ellerinde ibkâ edip alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâsıt-ı Recebü'l-mürecceb sene selâsîn ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

Kad vasale fî 22 min Cemâziye'l-evvel sene-i ihdâ ve selâsîn ve elf (22 Cemaziyelevvel 1031 / 4 Nisan 1622)

[61b-02] 354 Numaralı Belge: Haleb Yörügânlarından tahsil edilen vergilere dair ma'rûzât.

Cenâb-ı izzet me'âb Mağnisa ve Menemen Kadıları kâmîn ve kâmyâb

Ba'de'd-du'a-i kâfî ve senâ-i sâfî budur ki varaka-i meveddetnâme tahrîr olunup irsâl olundu lede'l-vusûl şöyle ma'lûm-ı sa'âdet ola ki siz ki vilâyet efendilerisiz bizüm Türkmen Ali Haleb Yörügânlarından olup Üsküdar re'âyâsından her vechile resm-i ağnâm ve resm-i bennâkı ve cürm-i cinâyeti bizimdir üç yüz yük akçe voyvadalıkdır iltâf-ı mâlâ nihâyenüzden

mercûdür ki siz ki merhametlü ve şefkatlü ve sa'âdetlü vilâyet efendilersiz lütfunuzdan mezbûru halâs edesin ve's-selâm

El-Kadı ... zamân Voyvada-i Haleb be-Türkmen

[61b-03] 355 Numaralı Belge: Istabl-ı âmire için lazım olan deve ve katırların teminine dair ferman.

Mefâhirü'l-ümerâi'l-kirâm merâciü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm el-muhtass bî-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Aydın ve Saruhan ve Menteşe Sancağı Beyleri zîde izzihum ve mefahirü'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-kelâm elviye-i mezburede vâki' olan kadılar zide fazluhüm ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim elviye-i mezbûrede muhassıl-ı emvâl olup sâbıkan sipahi ocakları kâtibi olan Osman dâme mecduhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak malûm ola ki ıstabl-ı âmirem içün külli deve ve katır lâzım ve mühim olmağın elviye-i mezbûreden mükemmel rahtı her biri yirmi dörder bin akçeye olmak üzere yirmi beş katar yük deve ve her biri mükemmel rahtı ile dörder bin beşer yüz akçeye olmak üzere yirmi beş katar katır imdi sen ki muhassıl-ı müşârun ileyhsin işbu emr-i şerîfimle irsâl olan kulum mübâşeretli … bulunan yerlerden … ve tedârik … irsâl ve îsâl ve ıstabl-ı âmireme teslîm ettirmek buyurdum ki…

[62a-01] 356 Numaralı Belge: Karasi, Biga, Aydın, Saruhan ve Menteşe Sancaklarında donanma-yı hümâyun için gerekli olan kürekçilerin nevruzdan önce der saadete gönderilmesi hususunda ferman.

Mefâhiri'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-kelâm **[***okunamıyor***]** ve Karasi ve Biga ve Aydın ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vâki' olan kadılar zîde fazluhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki donanmâ-yı hümâyûn gemileri işbu sene-i mubârekede sâir senelerden ziyâde derya yüzüne çıkmak fermânım olmağla mukaddemâ her biriniz taht-ı kazânuzdan kürekçi ihracı nevrûzdan mukaddem der sa'âdetime getirüb tersâne-i âmireme teslîm ve itmâm-ı hıdmet eyleyesiz deyü müekked ve müeyyed evâmir-i şerîfim irsâl olunmuş iken ba'zılarınız kadılığınızın müddeti halle karîb olmuşdur deyü kürekçi ihrâcında tekmîl edip ve ba'zılarınız dahi her sene İstanbul'da lâzım olan kürekçiyi tutarız ve gemi reisleri ile bir hâl ederiz deyü bu sene dahi **[***okunamıyor***]** ihtimâli verüb kürekçi ihraç etmeyüb bedelin cem' eylediğiniz mesâmi' aleyh-i hüsrevâneme ilkâ olunmağın imdi ol makûle halle karîb olanlarınızın **[***okunamıyor***]** hıdmet edinceye değin bir nice zamân medd ve mukarrer olmak ve İstanbul'da min ba'd kürekçi ve azab tutulmayub her biriniz kürekçi

getirürken ikişer üçer … **[***okunamıyor***]** hafiyyeten adamlar gönderilüb hâne hesâbı üzere kürekçileri add olunup noksan üzere getürenlerin kadılıkları âhere tevcîh kendülerine ziyâde … **[***okunamıyor***]** olmak fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle dergâh-ı muallâm kapucılarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman ve Abbas zîde kadruhümâ vardıkda bir an ve bir saat tehîr ve tevakkuf ve kadılıklarımız halle karîbdir ve ba'zılarınız dahi lâzım olan kürekçiyi İstanbul'da ve gemi reisleri ile hâlet ederiz deyü illet ve bahâne eyleyüb mukaddemâ irsâl olunan evâmir-i şerîfem mûcebince taht-ı kazânızda ihrâcı fermânım olan kürekçileri mu'accelen ihrâc ve nevrûzdan mukaddem der saâdetime getirüb tersâne-i âmireme getirüb teslîm ve itmâm-ı hıdmet eylemekde … **[***okunamıyor***]** sarf edip avk ve ihmâlden zamân-ı mezbûre değin gelmemekle donanma-yı hümâyûnum gemileri fermânım olan zamâna değin deryâ yüzüne çıkmayub **[***okunamıyor***]** rıyâzen bi'llâh-i te'âlâ bu bâbda beyân ve ayân edecek özr ve cevâbınızın faydası olmayub azl-ı ebedâ ile ma'zûl olduğunuzdan gayrı min ba'd mansıb-ı kazâ tevcîh olunmaya deyü Anadolu Kadıaskerim edâmeallahu te'âlâ fezâiluhü rûznamçesinde şerh ve işâret olunmak mukarrerdir **[***okunamıyor***]** bedel cem' eyleyüb kürekçileri zamânında getürüb edâ-yı hıdmet edenleriniz mansıbı ibkâ ve mukarrer ve müddeti hallolmuşlarınızın zamânları **[***okunamıyor***]** nice zamân medd olunup envâ'-ı inâyât-ı aliyyeme mazhar olmanuz mukarrerdir ânâ göre ziyâde basîret üzere olup kürekçileri zamân-ı mezbûre değin bi't-tamâm teslîm ve itmâm-ı hıdmet etmeğin dikkat-i tâm ve ihtimâm mâlâ kelâm edip ihmâl ve müsâheleden ve lâzım olan kürekçileri İstanbul'da tutarız ve gemi reisleri ile halet ederiz deyü hilaf-ı emr-i şerîf bedel cem' eylemekden ve mansıblarımız halle karîbdir deyü ta'allül ve bahâne olunmağdan be-gâyet hazer edip vech-i meşrûh üzere olan emrim yerine getüre el-hâsıl kürekçi husûsu donanma-yı hümâyûnumun umûr-ı ehemmitdendir bu sene sâir senelere ve husûsu sâir zamâna kıyâs eylemeyüb kürekçileri serî'an ve âcilen gemileri tersâne-i âmireme bi't-tamâm teslîm ve itmâm-ı hıdmet eyleyesiz şöyle bilesin ve alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn şehr-i Rebi'ü'l-evvel sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Rebiülevvel 1031 / 5 Şubat 1622)

Be-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

[62a-02] 357 Numaralı Belge: İshak Çelebi cami-i şerîf, medrese ve mevlevihânesi evkâfına yevmi on altı akçe vazife ve senede üç müd hınta ve üç müd erz ve üç müd şa'ir cerre ile mütevelli ve şeyh-i mesnevi-hân ve na'at-hân olarak vazifelendirildiğine dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü budur ki

Tıbk-ı aslıhâ el-celîlü'l-i'tibâr li-izâli müstelzimü'l-ittiba' ve'l-aktâr hurrire'l-fakîr es-seyyid Mahmud bin Hasan el-Hüseynî … Kostantiniye el-mahmiye …

Medine-i Mağnisa'da vâki merhûm Saruhan oğlu İshak Çelebi'nin câmi-i şerîf ve medrese ve mevlevihânesi evkâfına yevmî on altı akçe vazîfe ve senede üç müd hınta ve üç müd erz ve üç müd şa'ir cerre ile mütevelli ve şeyh-i mesnevi-hân ve na'at-hân olan Hazret-i Mevlânâ kuddise sırrıhu'l-azîzin halkasından olan Şeyh Ahmed Dede zîde takvâhu arz-ı hâl edip zikr olunan tevliyet ve meşihat hazîne-i âmire defterlerine nazar olundukda bi'l-fiil üzerinde olup ve şart-ı vâkıfda mevlevîhâneye her kim şeyh olur ise mütevelli ola deyü mestûr iken hâlâ âherden Cafer nâm kimesne ve gayrılar hilâf-ı şart-ı vâkıf bir tarîkle berât ibrâz edip tevliyet ve meşihat mâlımdan almağla bana hayf ve gadr olmağın hâlâ ber mûceb-i şart-ı vâkıf zikr olunan tevliyet ve meşihat gerü ibkâ ve mukarrer kılınub berât-ı âlişân verilmek ricâ eylemeğin tevliyet ve meşihat işbu dârende-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn kıdvetü's-sulehâi's-sâlikîn … es-Seyyid Şeyh Ahmed Dede zîde takvâhuya bin otuz Rebi'ü'l-âhirinin beşinci gününden … edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki müşârün ileyh Ahmed Dede ba'de'l-yevm varub ber mûceb-i şart-ı vâkıf câmi'-i mezbûre ve medrese ve mevlevihâneye yevmî on altı akçe vazîfe ve senede üç müd hınta ve üç müd erz ve üç müd şa'ir cerre ile mütevelli ve şeyh-i mesnevi-hân ve na'at-hân olup hıdmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî on altı akçe vazifesinin on akçesin tevliyet ve meşihat iki akçesin mesnevi-hân ve dört akçesin na'at-han cihetleri içün evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mah be mâh zikr olunan cerre sâl be sâl alub mutasarrıf olup ol bâbda âherden mezbûr Cafer ve gayrılar min ba'd mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılalsız tahrîren fî'l-yevmi'r-râbi' şehr-i Rebi'ü'l-âhir sene 1031 (4 Rebiülahir 1031 / 16 Şubat 1622)

Be-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

[62b-01] 358 Numaralı Belge: İki bin akçelik timâr Selim'in üzerindeyken mahlûl olması üzerine üç bin akçe ile Halil'e tevcih edildiğine dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Saruhan Sancağında Mağnisa Nahiyesinde işbu iki bin akçe timâr müteveffâ-i mezbûr Selim tahvîlinden mahlûl olmağın bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidâda üç bin akçe timâr emr-i şerîf verilen râfi'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî Halil'e timâr-ı mezbûr tevcîh olunmak içün selâsîn ve elf Cemâziye'l-âhirinin on ikinci gününden tahvîl mektûbu verilmeğin bin akçe noksanıyla ber vech-i tekmîl üç bin akçalık üzere tevcîh olunup emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Hasan dâme ikbâluhü tezkîresi mûcebince lâyık görüb

derdüm ki zikr olunur ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılub şol ki vezâif-i hıdemât mebrûre-i mevfûre ve mesâ'i-i meşkûre-i asâkir-i mansûredir ber mûceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr-ı mer'î ve müeddî kıla ol bâbda hiç ehad mâni' ve dâfî' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'tîmâd kılalar tahrîren fî 15 Şevvâl-i Mükerrem sene selâsîn ve elf

Bi-yurd-ı Sahrâ-yı Köprübaşı

Kad vasale fî 27 min Rebiü'l-âhir sene ihdâ ve selâsîn ve elf (27 Rebiülahir 1031 / 11 Mart 1622)

Karye-i Bozköy tâbî-i Mağnisa

Hâsıl 3000 / Hisse 4999 / Kıymet 3000 / Bervech-i tahmîl 30000

[62b-02] 359 Numaralı Belge: Yakut Ağa vakfına mütevelli olan Mehmed Çavuş'un vakfı harab u yebab etmesinden dolayı yerine Fahreddin'in mütevelli tayin edildiğine dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Nefs-i Mağnisa'da vâki' Yakut Ağa tevliyetine mutasarrıf olan Mehmed Çavuş evkâf-ı mezbûrun vakfını harâb û yebâb edip mürtezikalarına vazîfelerin vermeyüb ziyâde hayf ve gadr etdikde evkâf-ı mezbûre nâzırı olan der sa'âdetim ağası Süleyman Ağa dâme ulvuhü arz-ı tevcîhime ref' olan Mehmed Çavuş yerine sulehâdan işbu râf'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî olan Mevlânâ Fahreddin hakkında mezîd-i inâyet-i hüsrevânem zuhûra getürüb bin otuz bir Rebi'ü'l-evveli'nin yirmi yedinci gününden mütevelli nasb edip bu berât-ı sa'âdet âyâtı verdüm ve buyurdum ki varub ref' olan Mehmed Çavuş yerine mütevelli olup hıdmet-i lâzimesin mer'i ve müeddi kıldıkdan sonra sâbıkan mütevelli olanlar tasarruf edegeldikleri üzere bu dahi mutasarrıf olmağın devâm-ı ömr ve devlet ebed müddetim ed'iyesine müdâvemet ve iştigâl göstere müstehak olduğu vazîfesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden mâh be-mâh alub ol bâbda hiç ehad mâni' ve dâfi' olmayub vechen mine'l-vücûh ref' olunan Mehmed Çavuş ve âherden bir ferdi dahil ve ta'arruz kılmayasız şöyle bilesiz alâmet-i alâmet-i şerîfe i'tîmâd kılasız tahrîren fi''l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn şehr-i Rebiü'l-evvel sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniye el-Mahrûse

Kad vasale fî 29 min Rebiü'l-âhir sene 1031(29 Rebiülahir 1031 / 13 Mart 1622)

[62b-03] 360 Numaralı Belge: Hoca Lala evkafına mütevelli iken Ahmed ve Musli'nin hak iddiası üzerine yalnızca Ahmed'in mutasarrıf olduğuna dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Nefs-i Mağnisa'da vâki' Hoca Lala Evkâfına aslah-ı utekâdan bi'l-fiil mütevelli olup dergâh-ı mu'allâm müteferrikalârından Ali dâme mecduhünün azl ve … icâb eder hâli yoğiken Ahmed ve Musli nâm kimesneler biz de evkâfın aslah-ı utekâsındanız deyü üzerinden alub berât ettirmek ile ziyâde hayf ve gadr eylediklerin bildirüb yine mezkûr müteferrika Ali'ye ibkâ ve mukarrer olmak bâbında inâyet ricâ etmeğin sadaka edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mezkûr varub ref' olunan Ahmed ve Musli ve gayrı yerlerine kemâkân mütevelli olup hıdmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra mütevellisi olanlarına mutasarrıf olagelmişler ise bu dahî ânâ mutasarrıf olup vâkıfın rûhu içün ve benim devâm-ı devletim içün du'âya müdâvemet göstere ol-bâbda hiç ehad mâni' olmayub dahil ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i alâmet-i şerîfe i'tîmâd kılalar tahrîren fî evâhir-i şehr-i Rebiü'l-evvel sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniye

[63a-01] 361 Numaralı Belge: Kadı Tayini hakkında

Hâzihi'l-vekayîi'l-vâkı'a fî zeminü'l-ilmü'l-ulemâi'l-müteharrîn efdali'l-fudelâi'l-müteverri'în el-hâkimü'l-fâdılü'l-fâsıl beyne'l-hak ve'l-batıl müşkilâti'd-dîniyye keşşâfü'l-mu'addilâti'l-yakîniyye mevlana Abdullah Efendi el-Kadı be-beldütü'l-muvahhidîn Mağnisa el-mahmiye ve fi nevbetihi niyâbeti'l-fakîr subhânehu es-Seyyid Safer bin Abdusselam 'afâ anhumâ el-alîmü'l-allâm tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Zi'l-ka'dei'ş-şerîf sene selâsîn ve elf (13 Zilkade 1030 / 29 Eylül 1621)

[63a-02] 362 Numaralı Belge: Manisa'nın Uncuboz Karyesinden Nefise bt. Musli'nin abd-ı memlukü olan Eflak asıllı Piyale b. Abdullah adlı kölesini azat ettiğine dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Uncuboz nâm karyede sâkine Nefise bint-i Musli nâm hatun tarafından husûs-ı âtiü'l-beyân içün vekîl olup Mehmed bin Mustafa ve Hüseyin bin Hacı şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan zevci Ali bin Abdunnebi nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb orta boylu ve elâ gözlü ve saruşın ve sakallu Eflâkıyyu'l-asl müslimü'l-mille Piyale bin Abdullah nâm gulâm mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mevsûf-ı mezbûr Piyale müvekkilem merkûmenin abd-ı memlûku

olup hasbeten lillâhi'l-azîm ve tâliben li-sevâbi'l-cesîm malından azâd ve kayd-ı rıkkatinden ihrâc ve itlâk edip ba'de'l-yevm sâir ahrâr-ı müslimîn gibi hür olup kazâ-yı hürriyetde sâlimü'l-bâl merkahü'l-hâl olsun dedikde mezbûrun yedine hüccet verin dedikde vekîl-i merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârı mezbûr Piyale talebiyle ketb ve terkîm ve yedine vaz' olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâcerâ ola tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-işrîn min Zi'l-ka'dei'ş-şerîf sene 1030 (24 Zilkade 1030 / 10 Ekim 1621)

Şuhûdü'l-hâl: Nimetullah ibn-i Nasuh / Hamza bin Ahmed / Ali bin Veli / Kurd Çelebi ibn-i Mehmed / el-Müsta'id Abdulkerim Çelebi / Şaban bin Receb / Mustafa bin Ali / Abdulkerim bin Mustafa / İbrahim bin Balı

[63a-03] 363 Numaralı Belge: Deveciler Mahallesinden müteveffa es-Seyyid Mehmed'in saire kızı Mihri'ye vasi olan es-Seyyid İbrahim'in fariğ olmasıyla yerine validesi Belkıs bint-i Abdullah'ın vasi tasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medîne-i Mağnisa mahallâtından Deveciler Mahallesinde bundan esbak vefât eden es-Seyyid Mehmed ibn-i es-Seyyid Mehmed nâm kimesnenin sagîre kızı Mihri'nin kıbel-i şer'den mansûb vasîsi olan es-Seyyid İbrahim ibn-i es-Seyyid Mansur nâm kimesne vesâyet-i merkûmeden fâriğ olup yerine sağîre-i mezbûrenin vâlidesi hâfız-ı hâze'l-kitâb Belkıs bint-i Abdullah nâm hatun müstakîm ve mütedeyyin olup her vechile sagîre-i mezbûreye enfa' olmağın kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunup oldahî vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müte'ahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve terkîm li-ecli't-temessük tâlibi yedine vaz' olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min şehr-i Zi'l-ka'dei'ş-şerîf li-sene 1030 (23 Zilkade 1030 / 9 Ekim 1621)

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i es-Seyyid **[***okunamıyor***]** / es-Seyyid **[***okunamıyor***]** Çelebi ibn-i es-Seyyid Mustafa / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı / Sefer bin İlyas

[63b-01] 364 Numaralı Belge: Bilal bin Abdullah adlı azatlı Arab'ın Veli bin Güneri'nin Leblebici dükkanına, dükkânda yok iken girip akçe kutusunu çaldıktan sonra içindeki elli akçeyi alıp kutuyu Çengelli Bahçe kurbundaki ormana gömdüğü ve yakalandıktan sonra da bunları Veli'ye teslim ettiğine dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fî'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa esvâkında taht-ı kal'ada leblebici olan Veli bin Güneri nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde Bilal bin Abdullah nâm mu'tak Arabı ihzâr ve mahzârında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâbdan bir gün

mukaddem beyne's-salatin mezbûr Bilal ben dükkânde değil iken benim dükkânıma girüb dükkânım içinden işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan akçem kutusunu sirkat edip içinde olan akçemi aldıkdan sonra kutuyu Çengelli Bağçe denilmekle ma'rûf bağçe kurbunda bir ormana saklayub ba'dehu mezbûr Arabı muahhaze ettiğimde bi'l-külliye i'tirâf edip kutunun içinde elli akçe var imiş deyüb meblağ-ı mezbûru bana teslîm edip suâl olunup takrîri tahrîr ve tescîl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Bilal cevâbında fi'l-hakika târîh-i mezbûrda merkûm Veli'nin dükkânı içine girüb işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan akçe kutusunu alub içinde elli akçesi var imiş alub kutuyu zikri sebk eden bağçe kurbunda bir ormana sakladım ba'dehu meblağ-ı mezbûr elli akçeyi mezbûr Veli'ye teslîm etdim dedikde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Şevvâlü'l-mükerrem sene selâsîn ve elf (19 Şevval 1030 / 6 Eylül 1621)

Şuhûdü'l-hâl: İslam bin Seyda / Mustafa bin Ali / Abdullah bin Ali / İbrahim Bey ibn-i Mehmed

[63b-02] 365 Numaralı Belge: Bilal bin Abdullah adlı azatlı Arab'ın Ali Ağa Mahallesinden Ali Bey ibn-i Yusuf'un evinden bir leğen ile velenceyi çaldıktan sonra velenceyi bir başkasına sattığına dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fî'l-kitâb budur ki medîne-i Mağnisa'da Ali Ağa Mahallesinden Ali Bey ibn-i Yusuf nâm kimesne Bilal bin Abdullah nâm mu'tak Arabı meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ve mahzârında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâbdan üç gün mukaddem mülk-i menzilim içinde işbu hâzır-ı bi'l-meclis olan leğen ve bir velencem zâyi' olmuşidi hâlâ zikr olunan leğen-i mezbûr Arab'ın yedinde buldum suâl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Bilal Arab cevâbında fi'l-hakîka târîh-i kitâbdan üç gün mukaddem bir velence ile işbu leğeni mezbûr Ali Bey'in mülk-i menzili içinden aldım bu leğen mezbûrun mülküdür velenceyi dahi bir kimesneye bey' eyledim getürivereyim dedikden sonra mezbûr Arab'ın hasb-i hâli ahâli-i vilâyetden istihbâr olundukda cemm-i gafîr ve cem'-i kesîr li-ecli'l-ihbâr meclis-i şer'e gelip varub Bilal Arab dâimâ Müslimânların eşyâsını sirkat eder ilâ hâze'l-ân def'aten sirkasi te'yît olmuşdur sâdıkâ ehl-i fesâddır her vechile izâlesi lâzımdır deyü haber verdiklerinde mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min Zi'l-ka'dei'ş-şerîf (23 Zilkade 1030 / 9 Ekim 1621)

Şuhûdü'l-hâl: Abdulkerim Çelebi ibn-i Ali / Şaban ibn-i Receb / İbrahim bin Balı / Mehmed bin Mustafa / İbrahim Bey ibn-i Mehmed

[63b-03] 366 Numaralı Belge: Kabil b. Abdullah'ın Ali Çelebi'den dokuz bin akçe alacağı talebine karşılık Ali'nin hilafına yemin etmesiyle davanın reddine dair i'lâm.

Medîne-i Mağnisa sükkânından Kabil bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'de işbu sâhibü'l-kitâb İhtiyarzâde Ali Çelebi muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip bundan esbak mezbûr Ali Çelebi'ye bi-tarîki'l-irs dokuz bin akçe vermişidüm hâlâ suâl olunup alıverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr müdde'î-i merkûmun sıdk-ı makâline yine taleb olundukda ityân-ı beyyineden âciz olup istihlâf etmeğin mezbûr Ali Çelebi tahlîf olunup alâ vefki'l-mes'ûl yemîn bi'llahi te'âlâ el-azîm edicek merkûm Kabil da'vâdan men' birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin bin Halil / el-Hâc Satı er-Râcil / Ali Bey bin Yusuf / Şaban bin Receb

[63b-04] 367 Numaralı Belge: Abdunnebi vefât ettikten sonra varisi olan zevcesi müteveffanın diğer zevcesinden Abdunnebi'den intikal eden ve alıkoyduğu on yedi bin akçesini talep etmesiyle açılan davanı şahitlerin şehadetiyle hükmüne dair i'lâm.

Bâis-i tahrîr-i mâ fî'l-kitâb budur ki kasaba-i Bergama sükkânında el-Hâc Musli bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe gelip takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem kazâ-i Mağnisa müzâfâtından Yurt Dağı nâhiyesine tâbi' … dâhilinde Kızılağız(?) karyesi demekle ma'rûf … refîkim Mustafa bin Hasan nâm kimesne ile beraber iken yolumuza harâmi edip merkûm Mustafa'yı katl eylediler keşf olunması matlûbumdur dedikde … şer' **[64a-367. belgenin devamı]** husûs-ı âtiü'l-beyân içün vekîl olup fahri'l-kudât Yahya Efendi ibn-i Süleyman ve Yusuf bin Hamza şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan el-Hâc Musli bin Abdullah nâm kimesne vekâlete meclis-i şer' şerîfde müteveffâ-yı mezbûrun diğer zevce-i metrûkesi ve vârisesi olan Sultan ibnet-i İbrahim nâm hatun mahzarında takrîr-i da'vâ edip müverrisimiz merkûm Abdunnebi vefât etdikden merkûme Sultan otuz iki bin nakid akçesin ahz ve hıfz edip ba'dehu meblağ-ı mezbûru merkûme hatundan taleb eylediğimizde huzûr-ı müslimînden zevcim müteveffâ-yı mezbûrun on yedi bin akçesin alub hıfz eyledim ziyâde ahz eylemedim deyü i'tirâf etmişidi hâlâ meblağ-ı merkûm on yedi bin akçeden hisse-i şer'iyemizi taleb eylediğimizden ta'allül eder suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumuzdur dediklerinde gıbbe's-suâl mezbûre Sultan husûs-ı mezbûru bi'l-külliye inkâr edicek merkûmatdan kavillerini musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Hasan Halife ibn-i Mehmed ve Mahmud Halife ibn-i Satı nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-

meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûre Sultan Hatun bizim huzûrumuzda zevcim müteveffâ-yı merkûm Abdunnebi'nin on yedi bin akçesin alub hıfz eyledim dedi husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ederiz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iye ettiklerinde gıbbe ri'âyet-i şerâiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mûcebine hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Abdullah / el-Hâc Abdurrahman ibn-i Mehmed / Ali Bey ibn-i Süleyman / el-Hâc Şükrullah ibn-i Hayrullah / Mustafa bin Abdusselam / Şaban Çelebi ibn-i Üstâd Yusuf / Yusuf Ağa bin Abdulmennan

[64a-01] 368 Numaralı Belge: Manisa'nın Bargir karyesinden maktul Osman b. el-Hâc Rıdvan'ın sagir ve sagiresine valideleri Emine ibnet-i el-Hâc Mehmed'in vasi tayin edilmesine dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Bargir nâm karyeden olup maktûl olan Osman bin el-Hâc Rıdvan nâm kimesnenin Ebu Bekir nâm sagîrinin ve **[ ]** nâm sagîresinin tesviye-i umûru içün bir vasî nasbı lâzım olmağın zikr olunan sagîrlerin vâlideleri hâfızatü hâze'l-kitâb Emine ibnet-i el-Hâc Mehmed nâm hatun salâh ve istikâmet ile ma'rûfe her vech ile sagîrlere nâfi'a olmağın kıbel-i şer'den vasî nasb olunup ol dahi vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhide oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Halil bin Mehmed / Yusuf bin Musa / Hızır bin Receb / İbrahim bin Balı / Mustafa bin Osman

[64a-02] 369 Numaralı Belge: Manisa'nın Keçilü karyesinden müteveffa Hamza Çelebi'nin hayattayken bir mülk bağ satışına karşılık el-Hâc Abdi'den alacağını vefatından sonra oğlu Mehmed Çelebi'nin Abdi'nin oğlu Hamza Çelebi'den talebi üzerine açılan davada iki bin akçeye sulh eylediklerine dair hüccet.

Kazâ-i Mağnisa'ya Keçilü nâm karye sükkânından Mehmed Çelebi ibn-i Hamza Çelebi nâm kimesne mahfil-i kazâda kazâ-i merkûma tâbi' Ortas(?) nâm karyede bundan esbak fevt olan el-Hâc Abdi nâm müteveffânın sağîr oğlu Halil nâm emred muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm merkûm el-Hâc Abdi'nin babam mezbûr Hamza Çelebi'ye iki bin beş yüz akçe deyni olup hâl-i hayevâtında karye-i Ortas(?) kurbunda vâki' inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd olan bir kıt'a mülk bağını be-tarîkü'l-istiğlâl **[***yırtılmış***]** akçeye babam mezbûr Hamza Çelebi'ye bey' edip ba'dehu irs-i şer'le bana müntakildir deyü da'vâ ve taleb

eylediğimde muslihûn tavassut **[***yırtılmış***]** es-sulh-ı seyyidü'l-ahkâm iki bin akçeye akd-i sulh inşâ eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezkûr kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı merkûmu **[***yırtılmış***]** Halil yedinden bi't-tamâm ahz ve kabz edip zimmetini ibrâ ettim dedikde mukırr-ı merkûmun vech-i muharrer üzere câr'i olan ikrârlarını el-mukarrun lehü'l-mezbûr tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mehmed Çelebi ibn-i Osman / Ali Efendi ibn-i el-Hâc Yusuf / Receb Derviş ibn-i Ahmed / Hüseyin bin Oruç / Şaban bin Ebubekir

[64a-03] 370 Numaralı Belge: Manisa'nın Deveciler Mahallesinden Hasan'ın Veled Bey evkâfından bir bab dükkanın yarım hissesini Ahmed b. Hamza'ya satışına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Deveciler Mahallesinden Hasan ibn-i el-Hâc Pervane nâm kimesne şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde hâfız-ı hâze'l-kitâb Ahmed bin Hamza nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr edip medîne-i mezbûre taht-ı kazâsında vâki' bir tarafı Hasan dükkânı ve bir tarafı el-Hâc Abdi bağı ve bir tarafı arz-ı hâliye ve bir tarafı tarîk-i âmm **[64b-370. belgenin devamı]** ile mahdûd arsası Veled Bey evkâfından olup alâ tarîkü'l-iştirâk karındaşım Mehmed ile mutasarrıf olduğum bir bâb bakkâl dükkânında olan nısf hissemi mezbûr Ahmed beş bin nakd-ı râyic fi'l-vakt fıddî akçeye bâten bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i müsemmen etdim ba'de'l-yevm mah be mah hısse-i merkûmeye lâzım gelen dört akçe icâre-i zemîni cânib-i vakfa edâ ve teslîm etdikçe sâir emlâkı gibi keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ali bin el-Hâc Yusuf / Türbedârzâde Abdullatif Çelebi / Suhte Ömer / Ömer Bey ibn-i Abdullah / Yağcı Üstâd Hüseyin / Mustafa Bey bin Abdullah / İbrahim bin Mehmed / Ahmed **[***okunamıyor***]** el-Hâc **[***okunamıyor***]**

[64b-01] 371 Numaralı Belge: Abdullatif Çelebi'ye ait Karahisar Mahallesindeki menzilin otuz iki bin akçe ile el-Hâc Halil'e satışına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa sânihâullah-ı teâlâ ani'l-bâsâda sâkin fahrü'l-mülâzımîn Abdullatif Çelebi ibn-i Mehmed Efendi meclis-i şer'-i şerîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb el-Hâc Halil ibn-i Nurullah muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip medîne-i mezbûre mahallâtından Karahisar Mahallesinde vâki' bir tarafı Münteha Hatun mülkü ve bir tarafı Nurullah bin

Abdurrahman ve Ahmed Efendi mülkleri ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz üç bâb tahtânî evleri ve bir bâb fevkânî evi iki sofayı ve bir fırını ve bir damı ve mâi cârî ve kenefi ve havluyu ve eşcâr-ı müsmireyi müştemil olup silk-i mülkümde münselik olup menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık merkûm el-Hâc Halil'e otuz iki bin nakd-ı râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bât sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Abdullatif Çelebi Bey minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-mesfûr el-Hac Halil vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu tahrîren fî selh-i Zi'l-hicceti'ş-şerîf li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

…

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kudât Abdulcemil Efendi / Mehmed bin Abdurrahman / İbrahim bin Mehmed / Mehmed bin Mehmed / el-Hâc Ahmed ibn-i el-Hâc İbrahim / Üstad Mehmed bin Ahmed / Süleyman bin İbrahim / Cafer bin Ali / Ahmed Bey bin Abdullah / Durmuş bin **[***okunamıyor***]**

[64b-02] 372 Numaralı Belge: Beyşehir Sancağı Seydişehir kazasının Akçalar karyesinde Ramazan bin Seyda'ya ait aynı karyedeki mülk-i menzilin satışı ile beş dönüm yerin tasarrufunun tefvizine dair hüccet.

Beyşehir Sancağında Seydişehir kazâsına tâbi' Akçalar nâm karyeden Ramazan bin Seyda nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb Şükrullah Bey ibn-i Hüdaverdi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı yine mezbûr Şükrullah Bey mülkü ve bir tarafı Yusuf bin Parlak(?) mülkü ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz üç bâb tahtânî evleri ve bir ahurı ve havluyı müştemil olan mülk menzilimi târîh-i kitâbdan bir yıl mukaddem mezbûr Şükrullah Bey'e üç bin nakd-ı râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bât sahîh-i şer'î ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ve yine karye-i mezbûre kurbunda vâki' bir tarafı Carullah tarlası ve bir tarafı el-Hâc Ali tarlası ve bir tarafı Mahmud tarlası ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve tahmînen beş dönüm mikdâr yerimin hakk-ı tasarrufunu izn-i sipâhî merkûm Şükrullah Bey'e kezâlik târîh-i mezbûrda bin akçeye tefvîz edip mukabele-i tefvîz **[***okunamıyor***]** olan **[***yırtılmış***]** mezbûreye keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Ramazan'ın minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Şükrullah Bey vicâhen ve şifâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu tahrîren fî gurre-i Muharremü'l-harâm li-sene 1031

Şuhûdü'l-hâl: [*okunamıyor***]** / Ali **[***okunamıyor***]** / İsmail bin **[***okunamıyor***]** / Abdi bin Halil / Ahmed bin Mahmud / Mehmed bin Ahmed

[64b-03] 373 Numaralı Belge: Belgenin büyük bir kısmı deforme olduğu için okunamamıştır

[65a-01] 374 Numaralı Belge: Saruhan Sancağında Yengi Nahiyesinde beş bin akçelik timarın dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş'a tevcih edildiğine dair ferman.

Akdâ kudâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk-i ecma'în vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtâss bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Manisa Kâdısı tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki destûr-i mükerrem ve muazzam müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîr-i sânî Hüseyin Paşa edâmeallahu te'âlâ iclâluhünün adamlarından olup dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş zîde kadruhü südde-i sa'âdetime gelip Saruhan Sancağında Yengi Nahiyesinde çiftlik Harık(?) ve Karaca Ali ve Arab'dan beş bin akçe mensûh timâr bundan akdem kendüye tevcîh olunup beş altı seneden mütecâviz berâtinden mukayyed olup zabt ve tasarruf etmek istedikde **[ ]** nâm kimesne Mehmed üzerinden bendahî aldım deyü dahil ve berâtimden hâlî olmayub lâkin ahkâm kaydına mürâca'at olundukda timâr-ı mezbûr bi'l-fi'il mezkûr Hasan Çavuş'un üzerinde mestûr ve mukayyed bulunmağın elinde olan berâti mûcebince mukarrer kılınub zabt ve tasarruf ettirilmek fermânım olmuşdur buyurdum ki emrim üzere timâr-ı mezbûru mezkûr Hasan Çavuş'a elinde olan berâti mûcebince kemâkân zabt ve tasarruf ettirüb vech-i meşrûh üzere nizâ' eden mezbûr **[ ]** ve âherden bir ferdi dahil ve ta'arruz ettirmeyesiz ve dail edip tahvîl ve târîhine düşen mahsûlünden cüz'i ve külli ne mikdâr mahsûl etmiş ise ba'de's-sübût hükm edip bî-kusûr alıveresiz bir tarîkle temessükât ibrâz edip nizâ' eder ise timâr-ı mezbûru ona zabt ve vâki' olan mahsûlü ahz ve kabz ettiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâhir-i şehr-i Muharremü'l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

…

[65a-02] 375 Numaralı Belge: Manisa'da Koca Lala Paşa Câmi vakfına mütevelli olan Ali ve Musli'nin vakfa zararlarından dolayı vakfın utekâsında Ahmed'in tevliyetine dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü budur ki

Medîne-i Mağnisa'da vâki' Koca Lala Paşa binâ eyledüği câmi'-i şerîfin tevliyeti utekâya meşrût iken Ali ve Musli nâm kimesneler biz dahî evlâddanuz deyü bir vechle tevliyet-i merkûmeyi berât ettirüb vakfa külli gadr eyledüklerinden ma'dâ her biri ayda bir berât ibrâz edip zamân-ı tevliyetlerinde mürtezikasının vazîfelerini vermeyüb ve câmi'-i mezbûrun ta'mîrini etmeyüb mâl-ı vakfı dâhil ekl û bel' edip vakfa külli zararları olmağla vâkıf-ı mezbûrun utekâsından işbu râfi'-i tevkî'-i refîü'ş-şân-ı hâkânî Ahmed müstakîm tevliyet-i mezbûra mecd ve sa'î olup her vechle mahall ve müstehak olduğuna binâen tevliyet-i mezbûra ber mûceb-i şart-ı vâkıf mezbûrlar ref' olunup buna verilmek inâyet ricâsına akdâ kudâtü'l-müslimîn Mevlânâ Şükrullah zîdet fezâiluhü arz etmeğin sadaka edip bu berât-ı hümâyûnu ve izzet makrûnu verdüm ve buyurdum ki varub hıdmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan evvel mütevelli olanlar nevechile mutasarrıf olagelmişler ise bu dahi olvechile mutasarrıf olup vâkıfın rûhu içün ve benim devâm-ı devletim içün du'âya müdâvemet ve iştigâl göstere ol bâbda vechen mine'l-vücûh ref' olunan Ali ve Musli'yi ve âherden bir ferdi dahil ve ta'arruz ettürmeye şöyle bileler alâmet-i şerîfe kılalar i'timâd tahrîren fî evâhir-i şehr-i Rebi'ü'l-âhir li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

[65a-03] 376 Numaralı Belge: Veled Bey ve İbrahim Çelebi Medreseleri vakfının tasarrufunun eş-Şeyh Ömer Efendi'ye tevcih edildiğine dair buyruldu.

Fazilet nisâb Mevlânâ eş-Şeyh Ömer Efendi kâm-yâb

Tahiyyât-ı sâfiye ve teslîmat-i vâfiye ittihâfından sonra inha olunur ki Mağnisa'da Veled Bey ve İbrahim Çelebi Medreseleri bundan akdem ber-vech-i te'bîd size sadaka olunmuş iken Mevlânâ Halil'e tevcîh olunmağın yine size ibkâ olunmuşdur gerekdir ki zikr olunan medreselere kemâkân mutasarrıf olup feth-i bâb ifâde ve istifâde kılasız ve's-selâm hurrire fî yevmi's-sânî ve'l-işrîn min Rebi'ü'l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (22 Rebiülevvel 1031 / 4 Ocak 1622)

El-Fakîr Musa el-Kadıasker-i Anadolu

[65a-04] 377 Numaralı Belge: Şehinşâh Sultan evkâfının tevliyetine dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Abdurrahim Çavuş'un tayin edildiğine dair berat.

Nişân-ı Şerîf-i âlişân hükmü budur ki

Dergâh-ı mu’allâm çavuşlarından Abdurrahim Çavuş zîde kadrehu südde-i sa’âdetime arz-ı hâl sunub Mağnisa’da vâki’ merhûm Şehinşâh Sultan evkâfının tevliyetini berât-ı hümâyûn ile kendü üzerinde olup azli îcâb eder husûsu yoğiken bir tarîkle müteferrika Mahmud ve Hasan ve gayrılar **[65b-377. belgenin devamı]** elinden bilâ sebeb almağla kendüye hayf ve gadr olmağın zikr olunan yevliyet girü kendüye ibkâ ve mukarrer kılınub berât-ı hümâyûnum verilmek bâbında inâyet ricâsına i’lâm eylemeğin tevcîh olunup zabt ve tasarrufiçün berât-ı şerîfim fermânım olmuşdur işbu râfi’-i tevkî-i ref’îü’ş-şân-ı hâkânî kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân mûmâ ileyh Abdurrahim Çavuş zîde kadruhüye ref’ olunan mezkûreyn yerlerine bin otuz bir Rebi’û’l-ahirinin on beşinci gününde yevmî yüz yirmi akçe vazîfe ile tevliyet-i mezbûreti ibkâ ve mukarrer kılub bu berât-ı sa’âdet-âyâtı ve behcet-i gâyâtı verdim ve buyurdum ki varub şol ki vezâif-i hıdemât tevliyetdir sadâkat ve istikâmet ile mer’î ve müeddî kıldıkdan sonra ta’yîn olunan yirmi akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mâh be mâh alub ol bâbda efrâd-ı âferîdeden bir ferd vechen mine’l-vücûh dahil ve ta’arruz eylemeye ve mâni’ ve müzâhim olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis ve’l-işrîn min şehr-i Rebi’ü’l-âhir sene ihdâ ve selâsîn ve elf (26 Rebiülahir 1031 / 10 Mart 1622)

Bi-mekân-ı Kostantiniye el-mahmiye

[65b-01] 378 Numaralı Belge: Hazine-i Amire defter kayıtlarına bakıldığında Şehinşâh Sultan evkâfının tevliyeti dergâh-ı mu’allâm çavuşlarından Abdurrahman Çavuş’a ait olduğuna ve elindeki berat gereğince amel edilmesi dair ferman.

Akdâ kudâti’l-müslimîn evlâ vülâti’l-muvahhidîn ma’denü’l-fazl ve’l-yakîn hüccetü’l-hakk alâ’l-halk-ı ecma’în vâris-i ulûmü’l-enbiyâ ve’l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-mu’în mevlânâ Mağnisa Kadısı zîdet fezâiluhü tevki’-i refî-i hümâyûn vâsıl olucak ma’lûm ola ki dergâh-ı mu’allâm çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Abdurrahim Çavuş zîde kadruhü hâlâ der-sa’âdetime gelip arz-ı hâl sunub nefs-i Mağnisa’da vâki’ merhûm Şehinşah Sultan vâlidesi binâ eyledüği câmi’-i şerîfin evkâfı mütevellisi olup tasarrufiçün müceddeden mâliye tarafından berât-ı hümâyûn verilüb lâkin ben âsitâne-i sa’âdetde hizmetde olmağla dergâh-ı âli müteferrikalarından Mahmud kâim-makâm olup zabt ve tasarruf eyledikden sonra mukaddemâ vakf-ı mezbûra mütevelli olan diğer Mahmud’un ve Hasan nâm kimesnenin bir def’a görülmeyen muhâsebeleri yerlü yerinden görülüb ber mûceb-i muhâsebe ve bi-hasbi’ş-şer’ ve’l-kânûn zimmetlerine lâzım gelen mâl-ı vakf taleb ve tahsîl olunup görülen muhâsebeleri imzâlanub ve mühürlenüb der

sa’âdetime irsâl olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylemeğin hazîne-i âmiremde mahfûz olan defâtire nazâr olundukda tevliyet-i mezbûra mezkûr Abdurrahim’in üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere amel oluna deyü emr edip buyurdum ki hükm-i şerîfimle mûmâ ileyh çavuşun kâimmakâmı vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim mûcebince amel edip dahi zikr olan tevliyeti mezkûr çavûşun eline verilen berât-ı hümâyûnum mûcebince irsâl olunan kâimmakâmını zabt ettirdikden sonra mukaddemâ mütevelli olan müteferrika Mahmud ve Hasan’ın zamân-ı zabtlarının bir def’a grülmeyen muhâsebelerini yerlü yerinden görüb ber mûceb-i muhâsebe ve bi-hasbi’ş-şer’ ve’l-kânûn zimmetlerine lâzım gelen mâl-ı vakfı bî-kusûr alıverüb görülen muhâsebelerin imzâlayub ve mühürleyüb der sa’âdetime irsâl etdiresin avk ve te’hîr ve ihmâl ve müsâhele eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i’timâd kılasın tahrîren fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-işrîn min şehr-i Rebi’ü’l-âhir sene ihdâ ve selâsîn ve elf (23 Rebiülahir 1031 / 07 Mart 1622)

Bi-mekân-ı Kostantiniye el-mahmiye

Kad vasale fi 7 min şehr-i Cemâziye’l-ûlâ sene-i mezbûr

[66a-01] 379 Numaralı Belge: Elliciyân Yurt Dağı mukâtaâtı tevâbının olduğu Yaylaevi demekle marûf olan yaylakın mahsûlün ve bâd-ı hevâsın Mehmed Bey’e yedi bin beş yüz akçeye tevcih edildiğine dair ma’rûzât.

İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin izz-i huzûr-ı müstevcibü’s-surûr ve tevkî’-i li’l-hubûrlarına i’lâm muhibb-i muhlis da’îleri budur ki benim fazîletlü efendim bundan akdem uhdemizde olan Elliciyân Yurt Dağı mukâta’âtı tevâbı’ında taht-ı kazâ-i adâlet şi’ârınuzda vâki’ nâhiye-i mezbûrda Yaylaevi demekle ma’rûf olan yaylakı mukaddemâ olı geldüği üzere bin otuz bir senesinde vâki’ olan mahsûlünü ve bâd-ı hevâsın hâmil-i varaka-i muhabbet Mağnisa sâkinlerinden mefharü’l-akrân Mehmed Bey muhibbinüze yedi bin beş yüz akçeye der uhde olunup zabt ve kabz eylemek içün yedine işbu mektûb-meveddet terkîm olunup hâk-i izzete irsâl olundu şeref-i vusûlünde eltâf-ı mâlâ nihâyenüzden me’mûl ve mercûdur üslûb-ı sâbık üzere sene-i mezbûreye mahsûb olmak üzere mezkûr Mehmed Bey bendenüze zabt ve kabz etdirilmek bâbında üzerinden nazar-ı şerîfinüz derîğ buyurulmaya bâki hemîşe izz û fazîlet der seccâde-i şerîat-ı müstahkem bâd tahrîren fi gurre-i Cemâziye’l-ûlâ sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Muhibb-i muhlis Veli el-Nâzır

Kad vasale fi 19 min Cemâziye’l-ûlâ sene-i mezbûr

[66a-02] 380 Numaralı Belge: Nif, Menemen ve Güzelhisar kazalarında Elliciyan Yund Dağı Tâifesinden, rüsum tahsili yapan zabıtların kanuna aykırı resm tahsil ettiklerine şer'e ve kanuna mugayir amel eylememelerine dair ferman.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk alâ'l-halk-ı ecma'în vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Mağnisa Kadısı zîdet fezâiluhü mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Nif ve Menemen ve Güzelhisar kadıları zîde fazluhüm tevki'-i refî-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki taht-ı kazânuza tâbi' Elliciyân Yund Dağı Tâifesi südde-i sa'âdetime arz-ı hâl sunub zâbıtları olanlar ziyâde atlu ile gelip üzerlerine konub müft ve meccânen yem ve yemeklerin ve koyun ve kuzuların ve yağ ve balların vesâyir me'kûlâtlar alduklarından ma'dâ rüsûm-ı raiyyetleri defterde evlülerinde otuz üçer akçe ve mücerred olanlardan altışar akçe ve iki koyuna bir akçe ve üçyüz koyunda beş akçe resm-i ağnâm yazılmış iken kânûn ve defter mûcebince almayub ziyâde alub külli te'addî eyledükleri i'lâm eyledikleri ecilden min ba'd hilâf-ı şer' ve kânûn ve defter ziyâde alınmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda eyyâm-ı adâlet-encâmımda re'âyâ ve berâyâdan bir ferde zulm ve te'addî olunduğuna kat'an rızâ-yı şerîfim yokdur bunların zâbıtları olanlara muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyesin ki min ba'd ziyâde atlu üzerlerine varmaya mübâşeret lâzım gelip vardıklarında birkaç atlu ile varub müft ve meccânen ve yemeklerin ve koyun ve kuzuların ve yağ ve balların vesâyir me'kûlâtların almayalar ve aldırmayasın ve resm-i raiyyetlerin dahi defterde yazılduğı üzere evlü olanlardan otuz üçer akçe ve mücerred olanlardan altışar akçelerin aldırub ziyâde aldırmayasın ve koyun hakların ve resm-i ağılların kânûn ve defter mûcebince aldurub ziyâde aldırmayasın her ne alurlar ise ihtiyârlarıyla satanlardan akçeleriyle aldırub hilâf-ı şer' ve kânûn ve defter kimesneye kimesneye iş etdirmeyesin memnû' olmayanları yazub arz eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Recebü'l-müreccb sene tis'a ve işrîn ve elf

Bi-mekân-ı Kostantiniye el-mahmiye

Kad vasale fi 7 min şehr-i Cemâziye'l-ûlâ sene-i mezbûr

[66a-02] 381 Numaralı Belge: Sinan Bey Medresesi'ne Mehmed Efendi'nin müderris olarak tayînine dair buyruldu.

Tıbk-ı aslıhü'l-mümzâ nemakahü'l-fakir Abdullah el-Kadı bi-Kostantiniye el-mahmiye 'afâ 'anhu

Zahrü'l-müderrisîn mevlânâ Mehmed Efendi kâmyâb

Tahiyyât-ı sâfiyât ve teslîmât-ı vafiyât ithâfıyla inhâ olunur ki işbu sene-i ihdâ ve selâsîn ve elf Rebi'ü'l-evvelinin on ikinci gününden yevmî elli akçe ile Mağnisa'da Sinan Bey Medresesi sana sadaka olunmuşdur ki gerekdir ki medrese-i mezbûrede feth-i bâb ifâde ve istifâde kılasız ve's-selâm

el-fakîr Musa el-kâdı be-asker-i Anadolu

Kad vasale fi 7 min Cemâziye'l-ûlâ sene-i mezbûr

[66b-01] 382 Numaralı Belge: Dergâh-ı muallam çavuşlarından Mahmud Çavuş'un Aydın, Saruhan, Menteşe ve Sığla Sancaklarının bedel-i mütekâidîn reâyâsı iltizâmına mutasarrıf tayin olduğuna dair berat.

Nişân-ı Şerîf-i âlişân-ı sultânî hükmü budur ki

Dergâh-ı mu'âllâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmud Çavuş zîde kadruhü degâh-ı sa'âdetime gelip bundan akdem bin yirmi altı Şevval'inin gurresinden altı sene tamâmına değin Aydın ve Saruhan ve Menteşe ve Sığla Sancaklarında vâki' olan bedel-i mütekâ'idîn re'âyâsı asl-ı iltizâmda dokuz yük akçede iken ben beş yük ve otuz bin akçe ziyâde edip cem'an on dört yük otuz bin akçe olur elüme berât-ı âlişân verilüb şol şartla ki istedüğüm kimesne müfettiş olup ve sa'îm mukâbelesinde şurût-ı sâbıkım dergâh-ı âlî çavuşluğu ve istedüğüm kimesne kâtib olup mevâcib-i kadîmeleri mukarrer ola deyü zabtına mübaşeret etdüğümde muhassıl-ı sâbık Karakaşoğlu Ömer nâm kimesne zabt etdirmedüğünden ma'dâ ekserî mâl tahsîl olunacak mahalde kadılıkları kendü cânibinden adamlar gönderüb cem' ve tahsîl etdirüb ba'dehu âsitâne-i sa'âdet kıbeline gönderdüğü muhâsebesi dahi … kalîl olup ve altı sene berâtimde meştûr ve mukayed iken üç sene mezbûr muhassıl zabt edip bana dahl etdirmeyüb bin otuz bir Muharrem'inin gurresinden üç sene tamâmına varınca Himmet ve Ahmed nâzır-ı mezkûrları berâtlarına ilhâk etdirüb noksan bahâ ile mutasarrıf olup südde-i sa'âdetde olan hazîne defterlerine nazar olundukda mukâta'a-i merkûma benim üzerimde ziyâde ile bulunub ismim ve resmim ile mukayyed bulunmağın sebkat eden hıdemâtım ve sa'î istikâmetim mukâbelesinde mukâta'a-i mezbûra sene-i sâbıkdan yirmi bin akçe hazîne-i âmireye peşin verüb müceddeden berât-ı şerîf sadaka olunur ise mukaddemâ verilen ziyâdeden ma'dâ yüz kırk bin akçe ziyâde ile kabul ve şol şartla ki iltizâmım mûcebince Himmet ve Ahmed nâzırların berâtinden beş yük ve doksan bin akçe ile benim ziyâde-i mezbûr ile cem'an yedi yük yirmi bin akçeye kabûlüm olup mezkûrlar ref' olup hâlâ elli bin akçe dahi teslîm-i hazîne edip zarar-ı mala yarar kefiller vereyim ta'ahhüd

etdüğün dergâh-ı âli silâhdarlarından kırk dördüncü bölükde yevmi yirmi dört akçe ulûfeye mutasarrıf olan Ahmed bin Hasan elli bin akçe zarar-ı malıma kefîl olup ve zümre-i sipâhiyândan altmış altıncı bölükde yevmî otuz beş akçe ulufeye mutasarrıf olan Yusuf bin Mehmed elli bin akçeye kefîl ve zümre-i mezbûrdan iki yüz kırk sekizinci bölükde yevmî yirmi akçeye mutasarrıf Ömer bin Durmuş … kırk bin akçe ve dergâh-ı âlî çavuşlarından İslambul sâkinlerinden yevmî yirmi beş akçe ulufeye mutasarrıf Mehmed Çavuş otuz bin akçe zarar-ı mala kefîl olup defterdarlar huzurlarında vech-i meşrûh üzere kefâletleri defter-i mukâbeleye kayd ve işâret olunup cem'an yüz yetmiş bin akçeye küfelâm olunup ve şart-ı iltizâmımda üç nefer bölük sipâhîleri istihdâmımda olup ve müstehak oldukları mevâcibleri her üç ayda mukâta'a-i merkûma malından edâ olunup sefer-i hümâyûna gelmedik deyü ulûfelerine dahil ve ta'arruz olunmayub ve kâtib ve nâzır mevâcib-i kadîmleri deynime mahsûb olup dergâh-ı muallam çavuşluğu tevcîh ve ta'yîn olunmak bâbında istid'â-yı ricâ etmeğin mûmâ ileyhin arz-ı hâli mûcebince mukâtâ'a-i mezbûra kemâ fi'l-evvel sadaka oluna deyü livâ-i mezbûrların ulemâ ve sulehâsı ve a'yân ve eşrâfı divân-ı hümâyûnuma gelip mezbûr içün mukaddem ve müstakîm ve tahsîl-i mâlâ kâdir diyânet-i istikâmet ve re'âyâ hakkında himâyet ve siyâneti her vechile sâirden ziyâde ve ahâli-i vilâyet ile hüsn-i zindigânisi olup herkes rızâ ve şükrân üzere oldukları ecilden der devlet-i masîr ve arz olundukda cümle şurûtunu makbûl görülüb işbu sene-i selâsîn ve elf Cemâziye'l-âhir'inin on üçüncü gününden ki bana ibkâ ve mukarrer kılınub bu berât-ı âlişânı verdüm ve buyurdum ki zikr olunan mukâta'â-i nâzır müşârün ileyh üç sene tamâmına değin livâ-i mezbûrların bedel-i mütekâidinin fermân-ı sa'âdetim üzere nâzırları olup nezâret-i merkûmeye kemâ fi'l-evvel mutasarrıf olup livâ-i Aydın … üç yük ve livâ-i Saruhan üç yük ve livâ-i Menteşe yüz yirmi bin akçe … yüz yirmi bin akçe … **[67a-382. belgenin devamı]** bir an ve saat te'hir ve terâhi eylemeyüb vech-i meşrûh üzere ve hesâb-ı merkûm üzere zikr olunan yirmi beş katar develeri ve yirmi beş katar katırları elviye-i mezbûrede bulunan yerlerden mükemmel ve müretteb rahtlarıyla cebr ve noksan üzere sen ki muhassıl-ı müşârün ileyhsin mezbûr kulum mübâşeretiyle mâ'an iştirâ ve tedârik ve nevrûza değin âsitâne-i sa'âdetime irsâl ve îsâl ve ıstabl-ı âmireye teslîm etdüresin ve bahâlariçün lâzım gelen akçeyi bâlâda kayd olunduğu üzere mezbûr kulumdan alub ashâb-ı hukûka hakların verdürüb kimesnenin bir akçesin bir habbesin alıkodurmayasın ammâ irsâl olunan develer ve katırları güçlü ve kuvvetlü ve yüke yarar olup yaşlı ve sakat ve amel-mande ve ağır olmakdan ve bu bahâne ile re'âyaya te'addiden ve emr-i şerîfimde ta'yîn olunan bahâdan ziyâde ve noksan üzere verilmekden be-gâyet ihtirâz eyleyesin ve siz ki sancak beğleri ve kadılarsız vech-i meşrûh ve hesâb-ı merkûm

üzere zikr olunan mikdârı develerin ve katırların iştirâ ve tedârik irsâlinde muhassıl-ı müşârün ileyhe ve mezbûr kuluma gereği gibi mu'âvenet ve muzâheret edip itmâm-ı hıdmet etdiresiz şöyle ki hilâf-ı emr-i şerîf vaz' edip ihmâl ve tekâsül veya adem-i tekayyüdünüzü muhassıl-ı müşârün ileyh veya mezbûr kuluma arz ve i'lâm eyleyeler bilâ te'hîr azl ve redd ile konulmayub ukûbet olunursuz bilmiş olasız ana göre mukayyed olup hilâf-ı emr-i şerîf vaz'ın irtikâbından be-gâyet hazer edip vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getüresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi gurre-i şehr-i Rebiü'l-âhir sene tis'a ve işrîn ve elf

Bi-mekân-ı Kostantiniye el-mahmiye

[67a-02] 383 Numaralı Belge: Saruhan memlehası mahsûlünden yevmî beş akçe ile enâm-hân olan Abdurrahim'in fevt olmasıyla yerine Mahmud'un tayin olduğuna dair berat.

Nişân-ı Şerîf-i âlişân-ı sultânî hükmü budur ki

Nefs-i Mağnisa'da vâki' Saruhan memlehası mahsûlünden yevmî beş akçe ile en'âm-hân olan Abdurrahim fevt olup yeri ve hıdmeti hâlî kalıcak akdâ kudâtü'l-müslimîn Mağnisa kadısı mevlânâ Abdullah zîdet fezâiluhü işbu râfiü'ş-şân-ı hâkânî Mahmud içün arz edip berât etdirmek sadrında iken müteveffânın akrabası Hüseyin nâm kimesne bir tarîk sirkat eyledüği i'lâm olundukda mezîd-i merhamet hürevânem zuhûra getürüb bin otuz bir Rebiü'l-âhir'inin on sekizinci gününde mevlânâ-yı müşârun ileyh Mahmud'a bu berât-ı âyât ve behcet-i gâyât verdim ve buyurdum ki varub müteveffâ Abdurrahim yerine en'âm-hân olup hıdmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî beş akçe vazîfesin Saruhan memlehası mahsûlünden mâh be-mâh alub mutasarrıf ola ol bâbda hiç ehad mâni' ve dâfi' olmayub dahil ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşer şehr-i Rebiü'l-âhir sene 1031 (19 Rebiülahir 1031 / 03 Mart 1622)

Bi-mekân-ı Kostantiniye el-mahmiye

[67a-03] 384 Numaralı Belge: Saruhan Sancağı Salih nam karyede yirmi üç bin dokuz yüz akçe zeâmete mutasarrıf olan Kâtib Salih Mehmed'in vefatıyla tahvilden mahlul olması ve Katib Hacı Mehmed'e tevcih edilmesine ve ayrıca Salih Mehmed'in tahvîlinden alan Davud'un ferâgatinden berât eyleyen Ali'nin ta'arruz ettirilmemesine dair ferman.

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyet-i meliki'l-a'lâ Anadolu Beylerbeyisi dâme ikbâluhü ve akdâ kudâtü'l-mü'minîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk alâ'l-halk-ı ecma'în vârisü'l-ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyet-i meliki'l-mu'în mevlânâ Mağnisa kadısı zîdet fezâiluhü tevkî-i refî-i hümâyûnum vâsıl olucak ma'lûm ola ki dergâh-ı muallam müteferrikalığıyla divân-ı hümâyûnum kâtiblerinden olan dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Kâtib Hacı Mehmed zîde mecduhü dergâh-ı muallâma gelip Saruhan sancağında **[ ]** nâhiyesinde Salih nâm karye ve gayrıdan yirmi üç bin dokuz yüz akçe ze'âmet mukaddemâ müteveffâ Kâtib Salih Mehmed tahvîlinden mahlûl oldukda kendüye tevcîh olunup berât etdirüb emr-i şerîfim ile zabtına adamı vardıkda **[***okunamıyor***]** mezbûreden Palamud-Kal'a nâm karye ve gayrıdan olan on üç bin akçe icmâllü timârdan berâtında mukayyed olan altı bin beş yüz akçe hissesi içün Ali nâm kimesne timâr-ı mezbûrun nısfı Piyale Çavuş ve nısfı mezbûr Salih Mehmed hissenin **[***okunamıyor***]** tasarruf edip mezbûr Salih Mehmed'in tasarrufunda olan altı bin beş yüz akçe kılıç olmağla beş bin akçesin mukaddemâ … ihrâc eyledüğünde Davud nâm kimesne alub anın ferâğından bana verilmişdir deyü berât-ı şerîf … olup lakin timâr-ı mezbûrun kılıncı mezbûr Piyale Çavuşda ve hissesi mezkûr Salih Mehmed'e **[***okunamıyor***]** olan berâtim mucebince kemâkân zabt etdirilmek içün emr-i şerîfim **[***okunamıyor***]** memnû' olmayub … edip tasarrufuna **[67b-384. belgenin devamı]** mâni' olmayub mezbûr Ali dergâh-ı muallâma geldükde çavuş ile murâfa'a da'vet olundukda ibâ etmekle husûs-ı mezbûru bi'l-fi'il defter-i hakânîde olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Abdi dâme mecduhü rûznamçe-i hümâyûnumda aslı ile görüb arz ve i'lâm etmesi etmesi fermânım olmayub rûznamçe-i hümâyûna mürâca'at olundukda zikr olunan on üç bin akçe timârın altı bin beş yüz akçesini kılıçlık üzere mezbûr Piyale Çavuş berât edip ve altı bin beş yüz akçesini hisselik tarîkiyle mezkûr Mehmed berât eyleyüb kılıç-ı mezbûr Piyale Çavuş'un üzerinde olmağla mezkûr Davud mezbûr Salih Mehmed'in üzerinde iki kılıç vardır deyü alduğının aslı olmayub hakk-ı mezbûr müteferrika kâtib Mehmed'in olduğun müşârün ileyh defter emîni i'lâm etmeğin mukarrer olup mezbûr Ali bir vech ile dahil etdirilmemek emr edip buyurdum ki sâdır olan emr-i şerîfim üzere zikr olunan altı bin beş yüz akçe timarı

hisselik üzere müşârün ileyh müteferrika kâtib Mehmed **[***okunamıyor***]** edip elinde olan berâtı mûcebince kemâkân varan ademisine zabt ve tasarruf etdirdüb min ba'd iki kılıç **[***okunamıyor***]** Salih Mehmed'in tahvîlinden alan Davud'un ferâgatinden berât eyleyen mezbûr Ali'yi ve âherden bir ferdi bir vechile dahil ve ta'arruz ettirmeyüb men' ve def' eyleyesin ve dahil edip tahvîl ve târîhine düşen … mahsûlâtından nesnesin almış ise ba'de's-sübût hükm edip bî-kusûr alıveresin mezbûr bu emrimden sonra tekrar nizâ' eder ise kat'an dahil etdirmeyüb ibrâz eyledüb temessükâtı ile südde-i sa'âdetime havâle edip işbu emr-i şerîfim üzere müşârun ileyhin ademisine zabt mahsûlâtını kabz etdirüb emrime muhâlif mahsûlüne icrâ dahil etdirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi evâil-i şehr-i Cemâzie'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-mekân-ı Kostantiniye el-mahrûse

[67b-01] 385 Numaralı Belge: Ali Ağa Evkafı'nın yevmî bir buçuk akçe ile kâtibi olan Abdurrahim'in vefatıyla yerine Ali'nin tayinine dair berat.

Medine-i Mağnisa'da vâki' merhûm Ali Ağa Evkafı'nın yevmî bir buçuk akçe ile kâtibi olan Abdurrahim fevt olup yerine refî'-i tevkî-i râfi'-i hâkânî Mevlana Ali nâm kimesne her vechile mahaldir deyü kadısı akdâ kudâtü'l-müslimîn Mevlana Abdullah zîde fezâiluhü arz etmeğin vâki' ise sadaka edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm müteveffâ-yı mezbûrun yerine kâtib olup hıdmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan sonra yevmî bir buçuk akçeye mutasarrıf olup vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı devletim içün du'âya iştigâl göstere ol bâbda ehad mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bilüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar hurrire fi yevmi's-sâmin ve'l-işrîn şehr-i Rebi'ü'l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-mekân-ı Kostantiniye

[67b-02] 386 Numaralı Belge: Yakut Ağa Evkafı'nın iki akçe ile nazırı olan Abdurrahim'in vefatıyla yerine Ali'nin tayinine dair berat.

Medine-i Mağnisa'da vâki' merhûm Yakut Ağa Evkafı'nın yevmî iki akçe vazife ile nâzırı olan Abdurrahim fevt olup yeri mahlûl olmağın yerine işbu râfi'-i tevkî-i refî'-i hâkânî Mevlana Ali nâm kimesne her vechile mahaldir deyü kadısı akdâ kudâtü'l-müslimîn Mevlana Abdullah zîdet fezâiluhü arz etmeğin vâki' ise bu berât-ı izzet gâyâtı verdim ki ba'de'l-yevm müteveffâ-yı mezbûrun yerine nâzır olup hıdmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan sonra yevmî iki akçeye mutasarrıf olup vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı devletim içün du'âya iştigâl üzere

göstere ol bâbda hiç ehad mâni’ ve dâfi’ olmaya şöyle bilüb alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar tahrîren fi yevmi’s-sâmin ve’l-işrîn şehr-i Rebi’ü’l-âhire li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-mekân-ı Kostantiniye

[68a-01] 387 Numaralı Belge: Saruhan Sancağı Manisa Nahiyesin Yeregiren karyesi ve gayrıdan iki bin akçe timara mutasarrıf olan Abdi’nin Leh Seferine katılmaması nedeniyle tımarı alınarak Bolu Sancağına mutasarrıf olan Mehmed’e tevcih olunduğuna dair berat.

Nişân-ı Şerîf-i âlişân-ı sultânî hükmü oldur ki

Sinanoğlu râfi’-i tevkî’-i refî’-i hakanî Mehmed südde-i sa’âdetime gelip yarar olup sefer-i hümâyûnumda külli hıdmet ve yoldaşlıkda bulunduğunu ber vech-i arpalık Bolu Sancağına mutasarrıf olan Mehmed dâme ikbâluhü inâyet ricâsına arz etmeğin ibtidâdan üç bin akçe timâra emr-i şerîf verilüb ve Saruhan Sancağında Manisa Nahiyesinde Yeregiren nam karye ve gayrıdan iki bin akçe timara mutasarrıf olan Abdi bu def’a vâki’ olan Leh Seferi’ne cenâb-ı celalet meâbımla tabur muhârebesinde mevcûd bulunmamakla timârı alınub işbu sene-i selâsîn ve elf Zi’l-ka’desinin gurresinden mîr-i mîrân tarafından kendüye tevcîh olunup elinde tahvîl mektûbu verilüb mûcebince inâyet ricâ etmeğin mezbûrun elinde olmikdâr timâra emri var ise ve mezbûr sefer-i hümâyûna gelmeyüb ve tabur muhârebesinde mevcûd bulunmamağla timârı alınub mîr-i mîrân tarafından kendüye tevcîh ve eline tahvîl mektûbu verilmiş ise min ba’d da’vâ ve nizâ’ı istimâ’ olunmayub gelip da’vâ ve nizâ’ eder ise üç yıllık mahsûlü mîrîye alınmak ve hakkından gelinmek üzere sâdır olan hatt-ı hümâyûn sa’âdet makrûnumla fermân-ı âlişânım mûcebince timâr-ı mezbûru târîh-i mezbûrdan bin akçe noksanı düşenden tekmîl olmak üzere mezkûr Mehmed’e tevcîh olunmağiçün hükm-i şerîfim verildikden sonra tezkîresi bâb-ı sa’âdetden ihrâc olunmak fermânım olmağın zikr olunan iki bin akçe timâr sefer-i mezbûra gelmeyen mezbûr Abdi tahvîlinden ibtidâ müstehak olduğu emri bedelinden bin akçe noksanla ber vech-i tekmîl üç bin akçelik üzere mezbûr Mehmed’e tevcîh olunup südde-i sa’âdetden layık görüb verdüm ki zikr olunur

Karye-i Yeregiren tâbi’-i Mağnisa

Hissesi 10.000 / 20.000 bervech-i tekmîl 30.000

ve buyurdum ki ba’de’l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılub şol ki vezâif-i hıdemât meşkûre-i asker-i mansûredir ber-mûceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr mer’î ve müeddî kıla ol bâbda hiç âher mâni’ ve dâfi’ olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar tahrîren fi 16 Zi’l-hicce sene selâsîn ve elf (16 Zilhicce 1030 / 01 Kasım 1621)

Bi-mekân-ı Kostantiniye el-mahrûse

[68a-02] 388 Numaralı Belge: Manisa Yeniçeri yoldaşlar üzerine Gürcü Abdi'nin serdar olarak tayin olduğuna dair mürâsele.

Meclis-i şerîf-i şerîat-şi'âr mahfil-i münîf-i meveddet-disâr … savbına dürer-i tahiyyât-ı sâfiyât ve gurer-i teslimât-ı vâfiyât ithâf ü ihdâ kılındıkdan sonra inhâ-i muhibb-i muhlisâne olunan oldur ki taht-ı kazâ-i adâlet şi'ârınuzda olan mahmiye-i Mağnisa'da yeniçeri yoldaşlar üzerine serdâr olan yoldaşın zabt ve rabta adem-i tekayyüdü olmağın ref' olunup yerine gerü dergâh-ı âli yeniçerilerinden … ve sâbıkan serdâr olan on birinci ağa bölüğünden Gürcü Abdi nâm yoldaş serdâr nasb ve ta'yîn olunmağın işbu varaka-i meveddet tahrîr olunup arz-ı huzûr-ı şerîfe irsâl olundu şeref-i vusûlünde me'mûldür ki üzerinden nazar-ı şerîfiniz derîğ olunmayub olagelen âdet-i kadîme üzere serdârlığı umûrunda mezbûru istihdâm etdirdüb âhere dahil ve taarruz ettirmeyesiz ve vâki' olan yeniçeri yoldaşlar dahi mezbûru üzerlerine serdâr bilüb sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' eylemeyüb mutî' ve münkâd ve şer'-i şerîfe inkıyâd üzere olan istemeyüb inâd ve muhâlefet edip ve şer'e itâ'at eylemeyenleri ism ve resimleri ve bölükleri ile yazub bildüresiz ki dirlikleri kat' olunup haklarından geline levend tâifesinden burma astar ve yakalu dolama ve yağmurluk giyüb gürde ve varsak ve tüfenk taşıyub yeniçeri ve acemioğlanı nâmında gezüb fukarâya zulm ve te'addi edenleri mezbûre ahz etdirüb şer'le haklarından gelesiniz ki sâirin mûcib-i ibret ve sebeb-i nasihat ola ve yeniçeri ve acemioğlanı zümresinden eğer mukîm ve eğer aher diyârdan gelip ol câniblerde fevt olanların mîrî âid ve râci' olan metrûkât ve muhallefâtların mezbûra zabt ettirilüb ma'rifet-i şerîfiniz ile sûk-ı sultânîde furuht kılınub nukûd her ne kadar hâsıl olursa der-kîse edip mühürlenip müfredât defterleri ile mümzâ ve mahtûm mezbûra teslîm edip bu cânibe gönderesiz ve lakin hilâf-ı şer'-i şerîf mugâyir-i kânûn-ı münîf kimesneye rencîde ve remîde etdirilmemesi bâbında envâ'-i mesâ'î-i cemîliniz mebzûl ve bî-dirîğ buyrula bâki hemîşe … ve ilm-i fazîlet der-seccâde-i şeriat müstedâm-bâd bi-Rabbi'l-ibâd tahrîren fî evâhir-i şehr-i Rebiü'l-evvel sene ihdâ ve selâsîn ve elf.

[68b-01] 389 Numaralı Belge: Manisa'nın Niflizade Mahallesinden Abdulgaffar'ın terekesi

Muhallefât-ı el-merhûm Abdulgaffar an Mahalle-i Niflizâde meât ve tereke ibnân Abdurrahman ve Abdulbaki ve ber vech-i teslîmât vaka'a't-tahrîr ve't-taksîm fîmâ beynehüm tahrîren fî evâil-i Cemâziye'l-evvel li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin Seydi el-Müderris / Mahmud Efendi bin Süleyman el-Müderris / el-Hâc Ali bin el-hâc Mehmed / Ahmed Çavuş bin Abdurrahman / Mustafa bin Mahmud / Abdurrahman bin Abdunnebi ve gayruhüm

Astar aded 43 kıymet 1800 / köhne kürdiye 1 kıymet 300 / köhne çakşır 1 kıymet 50 / mâi dolama 1 kıymet 200 / … ma'a serpuş kıymet 100 / nacak kıymet 40 / iplik penbe kıyye 100 kıymet 3500 / kürde kıymet 50 / afyon kıyye 2 kıymet 750 / bârgîr 1 kıymet 1000 / İnek re's 6 kıymet 2000 / Geven 9 kıymet 400 / nakid akçe aded 3751 / der zimmet-i Ahmed Çavuş 240 / der zimmet-i Durmuş Dede aded 1000 / der zimmet-i Fakihoğlu kıymet 1800 / der zimmet-i Dağlı Veli kıymet 400 / der zimmet-i Kara Hasan kıymet 350 / der zimmet-i Arpacı Veli kıymet 100 / der zimmet-i Kürekçi kıymet 600 / der zimmet-i Ahmed an karye-i mezbûr kıymet 2000 / der zimmet-i Üstâd Ali kıymet 640 / der zimmet-i Eşekçi Hasan kıymet 250 / der zimmet-i Seydi Ali ve Emrullah kıymet 500 / der zimmet-i Sofi … kıymet 250 / der zimmet-i Hasan kıymet 250 / der zimmet-i Kara Ali an karye-i Depecik kıymet 380 / der zimmet-i Bekiroğlu kıymet 250 / der zimmet-i el-Hâc Hasan ve Kara Mehmed ve Süleyman âmil-i Bahadırlı kıymet 6000 / der zimmet-i İmam karye-i Depecik kıymet 340 / der zimmet-i Süleyman an karye-i m kıymet 800 / der zimmet-i İbrahim an karye-i m kıymet 75 / der zimmet-i Ahmed an karye-i m kıymet 225 / der zimmet-i Mehmed an karye-i Alacayaka kıymet 560 / der zimmet-i … kıymet 500 / der zimmet-i bakkâl Bekaroğlu kıymet 5000 / der zimmet-i Kara Süleyman an karye-i Ulubad kıymet 2400 / der zimmet-i Hallac Hasan kıymet 3400 / der zimmet-i Hasan el-Hisâri kıymet 180 / der zimmet-i Ekmekçi Yusuf yekûn 42680

minhâ el-ihrâcât 6500

Deyn-i müsbet Mahmud Efendi 600 / deyn-i müsbet Abdurrahman 250 / nikâh-ı müsbet berâ-yı zevce-i mezbûre 4500 / resm-i kıymet ve nâibiyye ve kâtibiyye ve sahh 1200

El-bâki berâ-yı hısas verese-i müteveffâ-yı mezbûr 36180

Minhâ hisse-i zevce Neslihan 4520 / minhâ hissetü'l-ibn Abdurrahman 15830 / minhâ hissetü'l-ibn Abdulbaki 15830

[68b-02] 390 Numaralı Belge: Manisa'nın Niflizade Mahallesinden müteveffa Abdulgaffar'ın eşi Neslihan'ın hacrında olan Abdurrahman ve Abdulbaki için fevt olan eşinin malından günlük dörder akçe nafaka tayin olunmasına dair i'lâm.

Ba'dehu müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûke-i mezbûre Neslihan meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı mezbûrdan olup işbu hacrında olan Abdurrahman ve Abdulbaki nâm sagîrlerin nafaka ve kisveleri içün kemâl-i ihtiyâcım olup kıbel-i şer'den

nafaka ve kisve-bahâ takdîr olunması matlûbumdur dedikde târîh-i kitâbdan sagîrân-ı merkûmânın her birine yevmî dörder akçe nafaka ve kisve-bahâ farz ve takdîr olunup vakt-i zarûretde istidânet ve sarf ve hîn-i zaferde sagîrân-ı merkûmânın babasından müntakil mallarına mürâca'ata izin birle bu hurûf ketb olundu tahrîren fî't-târîh-i mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrûn

[69a-01] 391 Numaralı Belge: Berat-ı hümayun ile mutasarrıf olduğu zeametin rüsumuna dışarıdan müdahale olunan İbrahim'e gayrıdan kimsenin taarruz ettirilmemesine dair ferman.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ve ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk alâ'l-halk-ı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Mağnisa Kadısı zîdet fezâiluhü ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Menemen kadıları zîde fazluhümâ tevki'-i refî-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarının otuzlu gedüğüne mutasarrıf olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim zîde mecduhü südde-i sa'âdetime adam gönderüb arz-ı hâl edip taht-ı kazânuzda vâki' berât-ı hümâyûnumla mutasarrıf olduğu ze'âmetin rüsûm-ı serbestesine hâricden dahil olduğu bildirdi imdi müşârün ileyhin ze'âmeti min külli'l-vücûh serbestdir buyurdum ki hükm-i şerîfimle mûmâ ileyhin adamı vardıkda taht-ı kazânuzda berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmetin resm-i cürm ve cinâyetde ve bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne ve kul ve câriye müjdegânesine beylerbeyi ve sancakbeyi ve subaşıları ve adamları ve alaybeyi ve iş erleri ve nüzzâr ve ümenâ ve ummâl ve züemâ ve erbâb-ı timâr ve gayrıdan muhassılan bir ferdi dahil ve ta'arruz ettirmeyüb müşârün ileyhin ademisine zabt ve tasarruf ettiresin ânın gibi yazılu re'âyâsının birinden cürm-i galiza sâdır olup salb-ı siyâsete ve kat'-ı uzva müstehak ola ol vakit dahi hükm-i kâdî lâhık olup hüccet-i şer'iye verildikden sonra mücrime günâh sâdır olduğı mahalde salb-ı siyâsete me'mûr olanlara mûmâ ileyhin adamı ma'rifetiyle şer'le lâzım geleni icrâ etdirüb haric-i toprağa alub gitmeğe komayub ve bedel-i siyâset deyü bir akçe ve bir habbesin aldırmasın ve şimdiye değin rüsûm-ı serbestiyesinden kimesne nesnesin dahi almışlar ise ba'de's-sübût hükm edüp bi-kusûr alıveresiz temerrüd edenleri seğidüb muhtâc-ı arz olanları yazub bildiresiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu mûmâ-ileyhin adamı elinde ibkâ edip alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâhir-i şehr-i Cemâziye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve semânîn ve elf

Bi-mekân-ı Kostantiniye el-mahrûse

[69a-02] 392 Numaralı Belge: Sinan Bey Medresesinde mütevelli iken Leh Seferinde hizmetlerinden dolayı ref olunan Mehmed ve Mustafa'nın yerine Hüseyin'in atandığına dair berat.

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı hükmü budur ki

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn meserret-i makrûn-ı hâkânî zümre-i sipâhîden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin zîde kadruhü hakkında mezîd-i inâyet-i hüsrevânım vücûda getürüb mahmiye-i Mağnisa'da vâki' merhûm Sinan Bey Medresesinde şah evkâfına kendü arz-ı hâli mûcebince vâki' olan Leh Seferinde külli hıdmetler edip hıdmeti mukâbelesinde ref' olunan Mehmed ve Mustafa yerine bin otuz bir Rebi'ü'l-âhirinin yirmibirinci gününde mütevelli nasb edip bu berât-ı hümâyûnu ve izzet makrûnu verdim ve buyurdum ki varub hıdmet-i tevliyeti mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan evvel mütevelli olanlar nevechile mutasarrıf olagelmişler ise bu dahi olvechile mutasarrıf olup ol bâbda hiç ehad mâni' ve dâfi' olmayub dahil ve ta'arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn şehr-i Rebiü'l-âhir li-sene 1031

Vasale fî'l-yevmi's-sânî ve'l-işrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene el-mezbûre (22 Cemaziyelahire 1031 / 04 Mayıs 1622)

[69a-03] 393 Numaralı Belge: Bedel-i mütekâid'in tahsil etmekle görevli Şatır Yusuf'dan tahsil edilen yirmi beş bin akçe alınarak dergah-ı muallam çavuşlarından Hasan Bey'e irsal olunduğuna dair ma'rûzât.

Fazîletlü ve izzetlü sultânım hazretlerinin izz-i huzûr-ı âlilerine inhâ-i bende-i bî-vücûh oldur ki hâlâ taht-ı kazâ-i adâlet-şi'ârları ve etrâfında ba'zı kadılıkların bin otuz senesine mahsûb olmak üzere bedel-i mütekâ'idîn cem'i Şâtır Yusuf nâm kimesneye deruhde olunup irsâl olunmuş idi varub tahsîle mübâşeret ve yirmi beş bin akçe tahsîl edip lâkin muhassıl-ı emvâl olan tebdîl olunmağla cem' olunan akçe merkûm Şâtır Yusuf'dan alınub bazâristanda emânet vaz' olunmağın ile'l-ân irsâliye zamânı olmağla varaka-i bendegi ile dergâh-ı mu'allâm sipâhîlerinden olup havâle ta'yîn olunan Hasan Bey kulları irsâl olundu vusûlünde mercûdur ki meblağ-ı mezbûru merkûm Hasan Bey kullarına teslîm etdirüb irsâliye içün âmireme isâl etdirilmek bâbında lütf ve ihsânımızı ricâ olunur bâkî hemişe izz û ikbâl(?) der-mesned-i şerâyi' müstedâm bâd

…

[69b-01] 394 Numaralı Belge: Ovacık timarı mahsulü mukatasının yirmi beş bin akçeye Abdi Çelebi ve Davud Paşa'ya verildiğine dair ma'rûzât.

İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin izz-i huzûr-ı müstevcibü's-sürûrlarına i'lâm muhibb-i muhlis dâileri budur ki benim fazîletlü efendim bundan akdem uhdemizde olan Çayır ve Çanşa mukâta'atı tevâbı'ından taht-ı kazâ adâlet şi'ârınuzda vâki' olan Ovacık timârının mahsûlünü ve mukaddemâ evveli geldüği üzere bin otuz bir senesinde vâki' Mart ibtidâsından bir sene tamâmına varınca hâmil-i varaka-i muhabbet Mağnisa sükkânından Abdi Çelebi ve Davud Paşa mezkûrlar iştirâk üzere sene-i mezbûreye mahsûb olmak üzere göreler yirmi beş bin akçeye deruhde eyleyüb zabt ve kabz eylemek içün yedlerine işbu mektûb terkîm olunup hâk-i izzete irsâl olundu şeref vusûlünde lütfunuzdan me'mûl mercûdur ki üslûb-ı sâbık üzere mezkûr bendelerinize zabt ve kabz etdirilmek bâbında üzerlerinde nazar-ı şerîfiniz derîğ buyurulub ve âherden bir ferdi dahil ve ta'arruz eylemeye tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel li-sene 1031

Muhibb-i muhlis Veli el-Nâzır

[69b-02] 395 Numaralı Belge: Ayni Ali tekkesine tekke-nişin olan Derviş Mehmed'in Ali tarafından görevinden alınması üzerine tekrar Derviş Mehmed'in tekke-nişin olarak atandığına dair berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı hükmü budur ki

Mahrûse-i Mağnisa'da vâki' Ayni Ali nâm tekkede tekke-nişîn olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn kıdvetü's-sulehâi's-sâlikîn Derviş Mehmed edâi hıdmet edip azli îcâb eder hâli yoğiken bilâ sebeb Ali nâm kimesne üzerinden alub külli gadr etmeğin yine mezbûr Derviş Mehmed'e tevcîh ve mukarrer kılınub berât-ı hümâyûn verilmek icâb etmeğin sadaka edip bu berât-ı hümâyûn izzet-makrûn ve sa'âdet âyâtı verdim ve buyurdum ki varub zikr olunan tekkede mezbûr Derviş Mehmed kemâkân tekke-nişîn olup hıdmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan sonra sâbıkan nevechile tasarruf olunagelmiş ise ol-vechile bi't-tamam mutasarrıf olup vâkıfın ruhu ve devâm-ı devletim içün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda bin ba'd kimesnew mâni' ve dâfi' olmayub dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-âhire sene ihdâ ve selâsîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye

[69b-03] 396 Numaralı Belge: Gökçe ve Balluca köyleri mahsulatının mutasarrıflığını yüz altı bin akçeye Behrâm ve İbrahim Ağa'ya verilmesine dair ma'rûzât.

Sa'âdetlü ve fazîletlü sultânım efendilerimizin hâkipây-ı şerîflerine yüz sürüb arz-ı ubûdiyetden sonra benim izzetlü sultânım taht-ı hükûmetinizde vâki' olan Gökçe ve Balluca nâm köyümüzün mahsûlâtını Üsküdar'da sâkin Behrâm Ağa'ya ve İbrahim Ağa'ya yüz altı bin akçeye verüb bin otuz bir senesinin Martı ibtidâsından bin otuz iki senesinin Martı âherine değin verilmişdir sene-i mezbûrede vâki' olan mahsûlât aher ne kim olur ise resm-i zemîn ve bâd-ı hevâ ve mahlûl ve tapu-yı zemîn her ne ki emr-i pâdişâhî üzere âid ve râci' olur ise **[***okunamıyor***]** Behrâm Ağa'ya ve İbrahim Ağa'ya zabt etdiresiz bâkî hemîşe der seccâde-i şerî'at bâd benim sultânım âherden bir ferdi dahil etdirmeyesiz sene 1031

Bende-i İbrahim bin Kurd Paşa

[69b-04] 397 Numaralı Belge: Ortaköy timarı mahsulü mukatasının on iki bin akçeye Yeniçeri zümresinden Hüseyin Çelebi ve Sarrâc Hacı Ahmed'e verilmesine dair ma'rûzât.

İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin izz-i huzûr-ı müstevcibü's-sürûrlarına i'lâm muhibb-i muhlis-i bende-i dâileri budur ki benim fazîletlü efendim uhdemizde olan mukâta'âtı teâbı'ından Çayır ve Çanşa tevâbı'ından taht-ı kazâ adâlet şi'ârınuzda vâki' Yurt Dağı nâhiyesine tâbi' Ortaköy timârı bin otuz bir senesinde vâki' olan hubûbâtı ve resm-i zemîn ve resm-i tapu sene-i mezbûreye mahsûb olmak üzere nefs-i Mağnisa sâkinlerinden Yeniçeri zümresinden Hüseyin Çelebi ve Sarrâc Hacı Ahmed bendelerinize iştirâk üzere evvelden olıgeldüği mezbûrlara on iki bin akçeye furûht edip peşin on bin akçesi mîri içün alınub kabz edip zabt eylemek kasr-ı yedlerine işbu mektûb-ı muhabbet terkîm olunup hâk-i izzetinize irsâl olundu şeref vusûlünde eltâf-ı mâlâ nihâyenüzden me'mûldür ki ola geldüği üzere mezbûr kullarınız zabt ve kabz etdirilmek bâbında üzerlerinde nazar-ı şerîfiniz derîğ buyurula bâkî hemîşe der fazîlet der seccâde-i şerî'at müstahkem bâd tahrîren fî'l-yevmi'r-râbi' min Muharremü'l-Harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (4 Muharrem 1031 / 19 Kasım 1621)

Muhibb-i muhlis Veli el-Nâzır

[70a-01] 398 Numaralı Belge: Manisa'nın Kıran karyesi Çarık Çiftliği timarının beş bin akçe mensûh timarın Hasan'ın tasarrufunda iken Mehmed, Fazlı ve Ahmed'in hak iddiası üzerine Hasan'ın elinde berat bulunduğunu ve bu berat üzere tasarruf ettirilmesi gerektiğine dair ferman.

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyet-i meliki'l-a'lâ mukaddemâ Anadolu Beylerbeyisi olup ber vech-i arpalık Saruhan Sancağı'na mutasarrıf olan Hacı Mehmed Paşa dâme ikbâluhü ve akdâ kudâtü'l-mü'minîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk alâ'l-halk-ı ecma'în vârisü'l-ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyet-i meliki'l-mu'în mevlânâ Mağnisa kadısı zîdet fezâiluhü tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Hasan südde-i sa'âdetime gelip livâ-i mezbûrede ve nâhiyesinde Çiftlik-i Çarık der karye-i Kıran ve gayrıdan beş bin akçe mensûh timâr fâriğ Osman tahvîlinden kendüye tevcîh olunup berât etdirüb tasarrufunda iken Mehmed ve Fazlı ve Ahmed nâm kimesneler timâr-ı mezbûr bizim kadîmî timarımızdır deyü bir tarîkle emr almağla dahil edip velâkin mezkûrlar mukaddemâ donanma-i hümâyûnum seferine me'mûrlar iken varmayub timârlar mahlûl oldukda semân aşere ve elf Şabanının dokuzuncu gününde kapudân-ı sâbık tarafından mezbûr Osman'a verilüb berât etdirmeyüb vâki' olan seferleri timâr-ı mezbûr ile seferleyüb bir ferdin alâkası yoğiken mezkûrların on iki yıldan sonra gelip olvechile da'vâ ve nizâ' eylediklerinin aslı olmayum hîle ve lağv olmağla timâr-ı mezbûr merkûm Hasan'a zabt etdirilmek fermânım olmuşdur buyurdum ki timâr-ı mezbûru emrim üzere merkûm Hasan'ın elinde olan berâtı vesâir temessükâtı mûcebince kemâkân kendüye zabt ve tasarruf etdirüb min ba'd mezbûrun Mehmed ve Fazlı ve Ahmed'i ve âherden bir ferdi dahil ve ta'arruz ettirmeyesin ve dahil etdirüb tahvîl-i târîhine düşen mahsûlüne ve ne mikdâr nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût hüküm edip ve bî-kusûr alıveresiz eğer kanâ'at etmeyüb gerü bir tarîkle nizâ' ederler ise min ba'd dahil etdirmeyüb timar-ı mezbûru merkûm Hasan'a zabt ve mahsûlü kabz etdiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâhir-i şehr-i Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li-sene tis'a ve işrîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

[70a-02] 399 Numaralı Belge: Çarık ve Kocaali Çiftliği timarlarına beş bin akçe ile mutasarrıf olan Mehmed'in derya seferine varmamasıyla mahlul olup timarın Ahmed'e tevcih ettirilmesine dair ferman.

Kıdvetü'l-kudât-ı müslimîn umdet-i vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk-i ecma'în el-muhtâss bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Manisa kâdısı zîdet fezâiluhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân Ahmed südde-i sa'âdetime gelip Mağnisa nâhiyesinde Çarık Çiftliği ve Kocaali Çiftliği ve gayrıdan beş bin akçe timâra mutasarrıf olan Mehmed memûr olduğu deryâ seferine varmayub timâr mahlûl oldukda bana tevcîh olunup hıdmetim edâ edip yoklama defterinde mevcûd olup beher sene edâ-i hıdmet edip hıdmetde kusûrum yok iken icâzet tezkiresi almaduğı mevcûd iken Hasan ve Osman ve ba'zı kimesneler donanma-yı hümâyûna **[***okunamıyor***]** dâimâ rencîde eylemekden hâlî değillerdir mezbûrlar men' ve def' olunup **[***okunamıyor***]** olunmak bâbında inâyet ricâ edin deyü i'lâm etmeğin buyurdum ki **[***okunamıyor***]** vardukda emrim üzere göresiz … olvechile **[***okunamıyor***]**

[70b-01] 400 Numaralı Belge: Belen Nahiyesi ve Yengi kazalarının 1029 tarihinde tekrar Manisa'ya ilhak olmasıyla tasarrufun Manisa kadılığına geçtiğine dair ferman.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ve ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk alâ'l-halk-ı ecma'în vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mağnisa Kadısı Mevlânâ Şükrullah zîdet fezluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem kazâ-i mezbûre tevâb'ından Belen ve Yengi kazâsı âher kazâ olmak üzere âhere tevcîh olup lâkin yine kazâ-i mezbûreye ilhâk olunması münâsib olmağın sene-i tis'a ve işrîn ve elf Zi'l-hiccesi'nin yirmi üçüncü gününden yine kazâ-i mezbûra ilhâk olmağın a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn efdâlü'l-fudalâi'l-müteverri'în yenbûü'l-fadl ve'l-yakîn Anadolu Kadıaskeri olan Mevlana Mehmed edâmallahü te'âlâ fezâiluhü tarafından mektûb verilmekle mevlânâ müşârün ileyh tarafından verilen mektûb nevechile nâhiye-i mezbûre ile kazâi-i mezkûre kemâkân senin mutasarrıf olman emrim olmuşdur buyurdum ki emr-i celîlü'l-kadrim üzere kazâ-i mezbûre ile nâhiye-i mezkûreye mevlânâ-yı mûmâ ileyh tarafından verilen mektûb mûcebince kemâkân sen mutasarrıf olup âherden bir ferdi dahil ve ta'arruz ettirmeyesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâhir-i şehr-i Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li-sene tis'a ve işrîn ve elf

Bi-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

[70b-02] 401 Numaralı Belge: Belen Nahiyesi ve Yengi kazalarının tekrar Manisa'ya ilhak olmasıyla tasarrufun Manisa kadılığına geçtiğine dair buyruldu.

Meclis-i şerîf ve mahfil-i münîfleri savbına ed'iyye-i lâika ve esniye-i fâika ihdasından sonra inhâ olunur ki hâlâ mutasarrıfı olduğunuz Mağnisa kazâsının tevâbı'ından Belen nâhiyesi ve Yengi Kazâsı mukaddemâ âhere tevcîh olunup belki yine ilhâk olunması münâsib olmağın işbu sene-i tis'a ve işrîn ve elf Zi'l-hiccesinin yirmi üçüncü gününden yine Mağnisa kazâsına ilhâk olunmuşdur memûldür ki âhâlisi beyninde icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyem edesiz bâkî hemişe izzet dâim bâd

El-Fakîr Seyyid Mehmed el-Hüseynî el-Kadıasker-i Anadolu

Kad vasale fî 3 min Muharremü'l-Harâm 1030 (3 Muharrem 1030 / 28 Kasım 1621).

[70b-03] 402 Numaralı Belge: Müderris el-Hâc Mehmed Efendi'nin yevmî altmış akçe ile İshak Çelebi Medresesi'ne tekrar tevcih olunduğuna dair buyruldu.

Fahrü'l-müderrisîni'l-kirâm Mevlânâ el-Hâc Mehmed Efendi kâmyâb

Tahiyyât-ı sâfiyât ve teslîmât-ı vafiyât ithâfından sonra inhâ olunur ki Mağnisa'da ber vech-i tekâ'üd yevmî altmış akçe ile mutasarrıf olduğunuz İshak Çelebi Medresesi âhere tevcîh olunup lâkin biz gelip mütazallim etdiğiniz ecilden yine medrese-i mezbûre üslûb-ı sâbık üzere işbu sene-i tis'a ve işrîn ve elf Zi'l-hiccesinin yirmi birinci gününde size ibkâ kılınmışdır gerekdir ki medrese-i mezbûreye varub ifâde ve istifâde üzere olup merâsim-i tedrîsin mürâ'î olasız ve's-selâm

El-Fakîr Seyyid Mehmed el-Hüseynî el-Kadıasker-i Anadolu

Kad vasale fî 18 min Muharremü'l-harâm 1030 (18 Muharrem 1030 / 13 Aralık 1620).

[70b-04] 403 Numaralı Belge: Yengi Nahiyesine tâbi Kırcalu karyesinde sakin Yava Taifesinden kanuna mugayir olarak resm-i bennak talep edildiğine, örfe ve şer'e uygun hareket edilmesi hususunda buyruldu.

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İsa Nâzır zîde kadruhü

Gıbbe's-selâm inhâ ve i'lâm olunur ki Yengi Nahiyesine tâbi' Kırcalu nâm karyede sâkin olan bâis-i mektûb Yava tâifesi bu cânibe gelip inhâ-i hâl edip bunların her biri yukaru diyârdan gelme mütekâid re'âyâsından olup vâki' olan rüsûmların her sene mütekâid beynlerine verüb edâ ederler iken siz perâkende-i Adala re'âyâsındansız deyü bennâk nâmına … ziyâde akçelerin alub hilâf-ı şer' ve mugâyir-i kanûn rencîde eylediğin bildirdikleri ve resm-i tapusu tahrîr olunup irsâl olundu vardıkda gerekdir ki bunlar zikr olunan … olmayub

mütekâid re’âyâlarından iken dahil olunup rüsûm-ı bennâk taleb … yokdur olvechile hilâf-ı şer’ ve mugâyir-i kanûn etdirmeyüb akçelerin … mezbûr … kanûn-ı kadîme mugâyir zulüm ve te’addî olunduğuna rızâ-i şerîfim yokdur sen ki … dahl olunmayub …

[71a-01] 404 Numaralı Belge: Maktul Mustafa’nın keşfi için mahkeme tarafından Abdurrahman’ın irsaline ilişkin hüccet.

… Mevlânâ Abdurrahman irsâl olunup zeyl-i kitâbda mestûru’l-esâmî olan Müslimanlar ile üzerine varub nazar etdiklerinde mezbûr Mustafa meyyiten yatur bulunub keşf olundukda bunun sol kolunda ve başının sol tarafında kılıç yarası ve sağ façasında fındık zahmı müşâhede olunmağın mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve terkîm edip gelip alâ vukûa ihbâr ve takrîr etdikden sonra mâ hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fî’l-yevmi’t-tâsi’ ve’l-işrîn Zi’l-ka’de-i Şerîf (19 Zilkade 1029 / 16 Ekim 1620).

Şuhûdü’l-hâl: Ebubekir bin Salih / Ahmed bin Ayni / Süleyman bin Ömer / Mehmed bin İsa / Ahmed bin Seyyid Ali / Abdi bin Yusuf / Mustafa bin Halil / Süleyman bin Mustafa / Ali bin Veli

[71a-02] 405 Numaralı Belge: Manisa’nın A’malar Mahallesinden müteveffa el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Memi’nin Şeyh Arslan adlı sagirine yine sagirin validesi Fahri bt. Mehmed’in vasi tayin edildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa sânihâullah-ı teâlâ ani’l-âfât ve’l-bâsâ mahallâtından A’mâlar Mahallesinden fevt olan el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Memi nâm seyyâfın ibn-i sulbisi Şeyh Arslan nâm sagîrin emvâlini zabt ve ahvâlini hıfz bir vasi nasbı lâzım ve mühim olup işbu hâfızetü’l-kitâb sagîr-i mezbûrun vâlidesi Fahri bint-i Mehmed nâm hatun mütedeyyine ve müstakîme ve her vechile sagîr-i mezbûra nâfi’a olmağın mezbûre hatun kıbel-i şer’den vasî nasb olunup ol dahi vesâyet-i mezbûreyi ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra hâze’l-vesîka alâ mâ hüve’l-hakîka ber sebîl-i temessük ketb ve terkîm olundu ki lede’l-hâce müzekkir-i mâcerâ ola tahrîren fî’t-târîhi’l-mezbûr

Şuhûdü’l-hâl: Mehmed Efendi el-Hatîb / Abdulkerim ibn-i Mustafa el-Müezzin / el-Hâc Mustafa ibn-i Ali / Hızır bin İlyas

[71a-03] 406 Numaralı Belge: Manisa'nın A'malar Mahallesinden müteveffa el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Memi'nin Şeyh Arslan adlı sagirine yine sagirin amcası el-Hâc Mehmed'in nazır tayin edildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa A'mâlar Mahallesinden olup vefât eden fevt el-Hâc Mahmud bin el-Hâc Memi nâm kimesnenin Şeyh Arslan nâm sagîr oğlunun kıbel-i şer'den mansûbe vasîsi olan Fahri bint-i Mehmed nâm hatunun üzerine sagîr-i mezbûrun emvâl-i müntakilesini hıfz ve hırâset içün bir nâzır nasbı enseb ve elyak olup hâfız-ı hâze'l-kitâb sagîr-i merkûmun ammîsi el-Hâc Mehmed salih ve mütedeyyin olmağın nâzır nasb olunup oldahi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrûn

[71a-04] 407 Numaralı Belge: Akmescid Mahallesinden Ümmi Hatun ibnet-i Mustafa'ya ait mülk menzilin Ahmed bin Himmet'e beş bin akçeye satışına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Akmescid Mahallesi sükkânından Ümmi Hatun ibnet-i Mustafa meclis-i şer'-i şerîf şâmihü'l-imâd ve mahfil-i dîn-i münîf-i râsihü'l-evtâdda zevci işbu sâhibü'l-kitâb Ahmed bin Himmet nâm kimesne mûvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrar-ı sahih-i şer'î ve i'tiraf-ı sarih-i mer'î kılub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı İbrahim Dede evi ve bir tarafı İsa evi ve bir tarafı **[ ]** evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mümtâz olup bir bâb tahtânî toprak örtülü evi ve bir sofayı ve bir toprak örtülü odayı ve havluyu ve eşcâr-ı müsmire ve kuyuyu müştemil olan mülk menzilimi mezbûr Ahmed beş bin nakd-ı râyic fi'l-vakt fiddî akçeye bey'-i bât-ı sahîh ile bey' edip teslîm-i mübeyyi'-i mahdûd ve kabz-ı ma'dûd etdim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde mukırre-i mezbûre Ümmi Hatun'un minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârın el-mukarrun lehü'l-merkûm Ahmed bi'l-muvâcehe tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fî't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Seydi Ali ibn-i Abdunnebi / Musli bin Derviş / el-Hâc Selam ibn-i el-Hâc Mustafa / Mehmed Efendi bin el-Hâc Receb el-İmam / Murad bin Bayezid / el-Hâc Ali ibn-i el-Hâc Satı / Ali bin Mustafa

[71a-05] 408 Numaralı Belge: Kasaba-i Bergama'da el-Hâc Mustafa b. Mehmed ve refikleri el-Hâc Ömer, Mehmed, Çerkes Mustafa bin Hasan ve diğer Mustafa ile birlikte Manisa'ya giderken Şaban bin Yusuf ve Leblebici Mehmed tarafından yolları kesilerek Çerkes Mustafa'nın ok ile oldürüldüğü ve el-Hac Mustafa'nın eşyalarının ve paralarının gasp edildiği hakkında açılan davada Şaban'ın ifadesinin yer aldığı hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fî'l-kitâb budur ki kasaba-i Bergama sâkinlerinden el-Hâc Mustafa bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf lâzimü't-teşrîf yine kasaba-i mezbûre sükkânından Şaban bin Yusuf nâm harâmzâdeyi ihzâr ve mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ edip mezbûr Şaban mâh-ı Zi'l-ka'de'nin on sekizinci günü vakt-i asırda refîklerimiz ile mahrûse-i Mağnisa'ya **[***okunamıyor***] ...** nâm ... **[***okunamıyor***]** olup yine kasaba-i mezbûrede … ve Kara Mehmed **[***okunamıyor***]** Çerkes Mustafa'yı katl edip … bârgîr … **[71b-408. belgenin devamı]** ve bir velencem ve bir kilimim ve bir yem takımım ve bir heybem ve on dört bin beş yüz akçem ve yüz dirhem gümüşüm ahz eyleyüb sâir refîklerimiz dahi katl eylemek murâd eylediklerinde her birimiz firâr eyledük mezbûrdan suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl cevâb verüb kasaba-i mezbûrede Leblebici Mehmed nâm kimesne refîklerimiz ile bana Çerkes Mustafa'yı katl edüverek deyüb cümlemiz ânı katl niyetine gelmişdik … ânı katle şürû' eylediklerinde ben dahi mezbûr Çerkese bir ok vurdum bilmem öldü mü yohsa il erleri gelmişdi mecrûhen firâr etdi mi ma'lûmum değildir deyüb mezbûrun eşyâsını ahz eylediğini inkâr eyleyüb vakt-ı mezbûrda kat'-ı tarîk etdiklerini tav'ân ikrâr etmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb olundu tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Abdullah / el-Hâc Hüseyin ibn-i Hasan / Ali Dede ibn-i Yakub / Şükrullah Bey Cebeci / Ali Çavuş ibn-i Mahmud / Abdurrahman Efendi el-Kâtib / Mustafa Efendi el-Kâtib

[71b-01] 409 Numaralı Belge: Manisa'nın Yenice karyesindeki mescid-i şerîfin mütevellisi olan Ahmed b. Sadık tarafından Örencik karyesinde vefat eden Hasan nâm Arab'ın vakf-ı merkûma bin sekiz yüz elli akçe borcu olması hasebiyle açılan davaya dair Hasan'ın inkarına karşı şahitlerin şehadetiyle davanın kabulüne ilişkin i'lâm.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Yenice nâm karyede vâki' mescid-i şerîfin bi'l-fiil mütevellisi olan Ahmed bin Sadık nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde … Örencik nâm karyeden fevt olan Hasan nâm Arab'ın Hüma ve Döne ve Maden ve Durmuş nâm sagîrlerine kıbel-i şer'den mansûb vasî olan Musli bin Hasan nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı merkûm Hasan'da karz-ı şer'iden vakf-ı merkûmun bin sekiz yüz elli akçesi vardır hâlâ

muhallefâtından taleb edip suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl vasî-i merkûm inkâr edicek mütevelli-i merkûmdan makâlini musaddık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Yakub bin Abdurrahman ve Hasan bin Çakırcı nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Hasan Arab zimmetinde vakf-ı merkûmun bin sekiz yüz elli akçesi vardır husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ederiz edâ-i şehâdet-i şer'iye eylediklerinde gıbbe riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hîn-i kabûlde vâkıa olduktan sonra ba'de't-tahlifü'ş-şer'î mûcebine hükm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fî'l-yevmü's-sâbi' ve'l-işrîn min Zi'l-ka'dei'ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf (27 Zilkade 1030 / 13 Ekim 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Çelebi ibn-i Mustafa / Hızır bin Abdullah / Mehmed Çelebi bin Haydar / Sarrac Mehmed ibn-i Mahmud / Hacı Satı bin Ahmed

[71b-02] 410 Numaralı Belge: Kasaba-i Bergama'dan olup maktul olan Çerkes Mustafa b. Hasan'dan bogasi bahâsından dört bin kırk akçe alacağı olan el-Hâc Hızır b. Ramazan nâm tâcirin maktulün kardeşi ve varisi olan Pir Ahmed'den talebine dair açılan davada Hızır'ın inkarına karşı şahitlerin şehadetiyle icabına hükmeden i'lâm.

Medine-i Mağnisa sükkânından el-Hâc Hızır bin Ramazan nâm tâcir meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde kasaba-i Bergama'dan olup bundan evvel maktûlâtdan olan Çerkes Mustafa bin Hasan nâm kimesnenin karındaşı ve vârisi Pir Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip müteveffâ-yı mezbûr Çerkes Mustafa'da bogasi bahâsından dört bin kırk akçe hakkım vardır suâl olunup ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr müdde'î-i mezbûr el-Hâc Hızır'dan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i müslimîn ve fuhûl-i muvahhidînden Mehmed Çelebi ibn-i Ali et-Tâcir ve el-Hâc Eynesi bin Turabi li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'-i şerîf hâzırân istişhâd olundukda fi'l-hakika maktûl-i mezbûr Mustafa zimmetinde mezbûr el-Hâc Hızır'ın bogasi bahâsından dört bin kırk akçe hakkı vardır husûs-ı mezbûr içün şâhidleriz şehâdet dahi ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iye etdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hîn-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mezkûr el-Hâc Hızır'a meblağ-ı mezbûru küllen ve ba'zen almaduğına taraf-ı şer'iden bir tarîkle mezbûr Mustafa'nın zimmetin ibrâ ettiğine yemîn teklîf olundukda halef-i billâhi'l-aliyyü'l-azîm etdikden sonra mûcebine hüküm birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: **[***okunamıyor***]**

[72a-01] 411 Numaralı Belge: Belgenin ön kısmı olmadığı için okunamamış kalan kısmı okunmuştur.

fî yevmi's-sâmin aşer min Zi'l-hicceti'ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf (18 Zilhicce 1030 / 03 Kasım 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Hüseyin / Sefer bin Habib / el-Hâc Abdurrahman bin Mehmed / Mehmed bin Himmet / Abdurrahim bin İbrahim

[72a-02] 412 Numaralı Belge: Manisa'nın Sekilik karyesi kurbunda bir kıt'a zeytin bahçesini Mehmed Ağa'dan sekiz yüz akçeye satın alan Mehmed b. İbrahim'in bu malını Abdurrahman b. Şehriban'ın haksız yere mahsulünü kabzettiğine ilişkin açılan davada Abdurrahman'ın itirafıyla hükme bağlanan i'lâm.

Medine-i Mağnisa kazâsına tâbi' Sekilik nâm karye sükkânından işbu sâhibü'l-kitâb Mehmed bin İbrahim nâm meclis-i şer'-i şerîfde Abdurrahman bin Şehriban nâm kimesne mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ edip karye-i mezbûre kurbunda vâki' inde'l-âhâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd bir kıt'a zeytün bağçesini Mehmed Ağa bin **[ ]** nâm kimesneden sekiz yüz akçe iştirâ-i şer'î ile iştirâ eyledim hâlâ mezbûr Abdurrahman bî vech müdâhale edip mahsûlünü ahz ve kabz eder suâl olunup kasr-ı yed etdirilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl Abdurrahman cevâbında fi'l-hakîka zikr olunan zeytünlüğü merkûm Mehmed bundan akdem fevt olan benim ammim Mehmed Ağa nâm kimesneden sekiz yüz akçeye şirâ-i şer'î iştirâ eyledi dedikden sonra mezbûr Abdurrahman'a kasr-ı yede tenbîh birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr li-sene el-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed bin Emrullah / Ahmed Bey ibn-i Süleyman / el-Hâc Mehmed bin Süleyman / İbrahim bin Balı / Hızır bin İlyas

[72a-03] 413 Numaralı Belge: Deveciler Mahallesinden Hasan b. Pervane'nin Manisa'nın Tahte'l-kal'ada vaki arsası Veled Bey vakfına ait aylık sekizer akçe ile nısf-ı tasarrufu kendisinin olan kısmını izn-i mütevelli ile Ahmed b. Hamza'ya beş bin akçe karşılığı tevfiz ettiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Deveciler Mahallesinde Hasan bin Pervane nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde işbu sâhibü'l-kitâb Ahmed bin Hamza nâm kimesne mahzarında ikrâr edip medîne-i mezbûrede tahte'l-kal'ada vâki' arsası Veled Bey vakfından olup bir tarafı Hüseyin dükkânı ve bir tarafı el-Hâc Abdi dükkânı ve bir tarafı arz-ı hâliye ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup beher şehr cânib-i vakfa sekizer akçe icâre-i müeccele

nısfı benim tasarrufumda ve nısfı karındaşım Mehmed'in tasarrufunda olan dükkânın benim mutasarrıf olduğum tarafının hakk-ı tasarrufunu izn-i mütevelli ile mezbûr Ahmed'e tevfîz edip mukâbele-i tefvîze Ahmed'in yedinden beş bin akçe ahz ve kabz etdim mezbûr mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârların el-mukarrun lehü'l-mezbûr Ahmed vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Zi'l-hicceti-'ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf (15 Zilhicce 1030 / 31 Ekim 1621).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ali bin Yusuf / Türbedâr-zâde Abdullatif Çelebi / Suhte el-Hâc Ömer / Ömer Bey ibn-i Abdullah / Yağcı Üstâd Hüseyin / Mustafa Bey ibn-i Abdullah / İbrahim bin el-Hâc Hasan / Ahmed Efendi bin el-Hâc İbrahim

[72a-04] 414 Numaralı Belge: Mehmed b. İbrahim'in Manisa'nın Sekilik karyesi kurbunda bir kıt'a zeytin bahçesini Mehmed Ağa'dan sekiz yüz akçeye satın almasının ardından zeytin ağaçlarından yeni çıkan filizler için Mehmed Ağa'nın murisi olan Abdurrahman b. Şehriban'ın hak talebiyle açılan davada Abdurrahman'ın savunması hükümsüz kabul edilerek davanın reddine ilişkin i'lâm.

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Sekilik nâm karye sükkânından işbu hâfızü'l-kitâb Mehmed bin İbrahim nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde Abdurrahman bin Şehriban nâm kimesne mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ edip karye-i mezbûre sınurında vâki' beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm birkaç aded zeytün eşcârını mezbûr Abdurrahman'ım ammisi ve mûrisi Mehmed Ağa ibn-i **[ ]** nâm kimesneden hâl-i hayevâtında sekiz yüz akçeye iştirâ eylemişidim ba'dehu eşcâr-ı merkûmenin gövdesinden ve kökünden hâsıl olan nihâl ba'de'l-bey' bitmişdir bey'-i merkûmda dâhil değildir bî-vech müdâhale eder suâl olunup kasr-ı yed etdirilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl merkûm Abdurrahman cevâbında fi'l-hakîka ammim ve mûrisim mezbûr Mehmed Ağa hâl-i hayevatında zikr-i sebk eden zeytün eşcârını merkûm Mehmed'e sekiz yüz akçeye bey'-i bât ile bey' eyledi lâkin ba'de'l-bey' eşcâr-ı merkûmenin gövdesinden ve kökünden ba'zı nihâl hâsıl olmağın bana intikâl eder talebiyle müdâhele eyledim dedikde mezbûr Abdurrahman'ın da'vâsı lağv-ı mahz olmağın kasr-ı yedine tenbîh birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Bey ibn-i Süleyman / Ahmed bin Emrullah / el-Hâc Mehmed el-Haddâd / İbrahim bin Balı / Hızır bin İlyas

[72a-05] 415 Numaralı Belge: Akmescid Mahallesinden Emine bt. Mehmed'in müteveffa eşi Mustafa Dede'den Ebubekir ve Abdullah nam sagireler için yevmi dört akçe nafaka talebine dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa mahallâtından Akmescid Mahallesinden vefât eden Mustafa Dede nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi Emine bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer'-i şerîfde takrîr bâkiyü'l-cinân edip müteveffâ-yı mezbûrdan olup işbu hacr ve terbiyemde olan Ebubekir ve Abdullah nâm sagîrleri infâk ve iksâda kemâl mertebe acz ve ihtiyâcım vardır cânib-i şer'den nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunup olunması matlûbumdur dedikde târîh-i kitâbdan sagîrân-ı merkûmânın her birine yevmî dörder akçe nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunup vakt-i istidânet ve sarf ve hîn-i zaferde sagîrân-ı mezbûrânın babalarından intikâl eden mallarına mürâca'ata izin birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min Zi'l-hicceti'ş-şerîf

Şuhûdü'l-hâl: **[***okunamıyor***]** / Abdurrahman bin Hüseyin / Ömer bin Mehmed / Şaban bin Mehmed

[72b-01] 416 Numaralı Belge: Manisa'nın Kara Yunus Mahallesinden Hüsni Hüma ibnet-i Abdullah'ın eşi Halil b. Mehmed'den muhalea yoluyla boşandıklarına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Kara Yunus Mahallesinden şerîfde Hüsni Hüma ibnet-i Abdullah nâm hatun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde zevci Halil bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip bundan esbak zevcim mezbûr Halil ile hüsn-i zindegânimiz olmamak ile mehr-i müeccelimden ve nafaka-i iddetimden ve zevciyete müte'allik cemî' da'vâmdan fâriğa olmak üzere mezbûr ile muhâle'a eyledik birbirimiz ile da'vâ ve nizâ'mız kalmadı dedikde mezbûr Halil dahi merkûmeyi tasdîk edip fi'l-hakîka mezbûre hatun ile mehr-i müeccelinden ve nafaka-i iddetinden ve zevciyete müteallik olan cemî' da'vâsından fâriğa olmak üzere hul' ettim dedikde tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdîk inde'ş-şer' mu'teber görülüb mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-işrîn min Zi'l-ka'dei'ş-şerîf li-sene selâsîn ve elf (20 Zilhicce 1030 / 5 Kasım 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Oruç bin Bayezid / Mehmed Çelebi ibn-i Yakub / Mehmed bin İbrahim / Bayram bin Nasuh / Satılmış bin Ali / Hüseyin bin Halil

[72b-02] 417 Numaralı Belge: Akmescid Mahallesinden müteveffa Mustafa Dede'nin Ebubekir ve Abdullah adlı sagirlerinin malları için anneleri Emine bint-i Mehmed'in vasi tayin edilmesine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Mahallâtından Akmescid Mahallesinde vefât eden Mustafa Dede nâm kimesnenin Ebubekir ve Abdullah nâm sagîrlerinin tesviye-i umûru içün bir vasî nasbı lâzım olmağın sagîrân-ı merkûmânın vâlideleri hâfız-ı hâze'l-kitâb Emine bint-i Mehmed nâm hâtun sâliha ve müstakîme olup her vechile sagîrlere nâfi'a olduğuna binâen kıbel-i şer'den vasî nasb olunup ol dahî vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhide oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Ali bin Lütfi / İslam bin el-Hâc Mustafa / Abdurrahman bin Hüseyin / Ömer bin Mehmed / İsmail bin Mehmed

[72b-03] 418 Numaralı Belge: Manisa'nın Kadı karyesinden müteveffa Balı b. Ece'nin Selime adlı sagiresinin malları için annesi Rabia Hatun'un vasi tayin edilmesine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'ya tâbi' Kadı Karyesi demekle ma'rûf karyede sâkin iken bundan esbak fevt olan Balı bin Ece nâm müteveffânın Selime nâm sagîresinin tesviye-i umûru içün bir vasî nasbı lâzım olmağın sagîre-i mezbûrenin vâlidesi hâfız-ı hâze'l-kitâb Rabia Hatun ibnet-i **[ ]** sâliha ve müstakîme olup her vechile sagîre-i merkûmeye nâfi'a olduğuna binâen vasî nasb olunup ol dahî vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhide oldukdan sonra mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Hasan ibn-i Mahmud / … bin Kemal / Halil bin Yusuf / İbrahim bin Balı / Mustafa bin Osman / Mustafa Çelebi ibn-i el-Hac Derviş

[72b-04] 419 Numaralı Belge: Zeytüncük Mahallesi Ermeni Tâifesinden Meryam bint-i Tanrıvermiş'in zevci Sefer veled-i Durmuş ile evli olmasına rağmen hala bikr olduğunun tescili ve istimhal talebine dair hüccet.

Bâis-i tahrîr-i mâ fi'l-kitâb budur ki Medine-i Mağnisa'da Zeytüncük Mahallesinde olan Ermeni Tâifesinden Meryam bint-i Tanrıvermiş nâm bikr-i bâliğa zevci Sefer veled-i Durmuş nâm Ermeni muvâcehesinde takrîr-i kelâm edip bundan akdem mezbûr Sefer beni tezevvüc eyleyüb ilâ hâze'l-ân cimâ'a iktidârı olmayub el-ân bikirin bekâretim izâle

olmamışdır suâl olunup takrîri tescîl olundukdan sonra ber muktezâ-yı şer'-i şerîf istimhâl olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Ermeni cevâbında fi'l-hakîka bundan esbak mezbûreyi tezevvüc eyledim lâkin … olmak ile mezbûre Meryam ile ilâ hâze'l-ân mücâma'ata mecâl-i mahâl olup ta'yîn olmak mümkin olmadı mezbûre Meryam el-ân bikirdir deyü adem-i kudretini i'tirâf etmeğin mezbûr Ermeni'ye târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mehil verildüği bi't-taleb kayd olundu tahrîren fi yevmi's-sâdis aşer min Zi'l-hicceti'ş-şerîfe li-sene selâsîn ve elf (16 Zilhicce 1030 / 1 Kasım 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Abdulkerim bin İbrahim / Osman ibn-i Mustafa / Seydi Ali bin Mustafa Şaban bin Receb

[72b-05] 420 Numaralı Belge: ***Belgenin sadece ön kısmı olduğu için kalan kısmı okunamamış ve açıklaması yazılamamıştır.***

Kazâ-i Mağnisa'ya tâbi' Naiblü nâm karyeden fevt olan Abdunnebi bin Abdulkerim nâm kimesnenin li-eb karındaşı oğlu ve vârisi olan Abdulkerim bin Süleyman nâm kimesne asâleten ve müteveffâ-yı merkûmun vâlidesi Rabia bint-i … vârisesi … nâm hatun …

[73a-01] 421 Numaralı Belge: Osman'ın vakfa ait olan dükkanın tasarrufuna malik iken yangından sonra kendi yanından tamir etmesiyle hisse-i nısfını zabt etmesine dair hüccet (*Belgenin ön kısmı olmadığı için sadece kalan kısmı okunabilmiştir*)

... ol dahi istîcâr edip … merkûm Osman müvekkilim mezbûrun hissesi içün cânib-i vakfa iki bin beş yüz akçe icâre-i mu'accele verüb kendi yanından ta'mîr edip icâre ile mutasarrıf iken hala hisse-i merkûmesi nısfı mâlikâne zabt etmek murâd eder suâl olunup ihkâk-ı hakk olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Osman cevâbında fi'l-hakika merkûm dükkânın nısfı mezbûr Lütfulllah Bey'in olup ba'de'l-harîk mezbûrun hissesini cânib-i vakıfdan iki bin beş yüz akçe icâre-i mu'accele ile yine mezbûr içün alıverüb ve kendü mâlım ile ta'mîr edip suâl-i muharrer üzere beher şehr yirmi beşer akçe icâre-i müeccele isticâr eyledim hâlâ icâre ile mutasarrıfız deyü i'tirâf edicek zikr olunan dükkânın nısfı vekîl-i merkûmun müvekkili olan mezbûr Lütfi Bey'in olduğu mütehakkık olmağın merkûm Osman cânib-i vakfa verdüği icâre-i mu'acceleyi ta'mîrine harc eyledüği meblağı verilüb dükkân-ı mezkûru üslûb-ı sâbık üzere ber vech-i iştirâk tasarruf etmek üzere mâ hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi yevmi's-sâlis min Muharremü'l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (3 Muharrem 1031 / 18 Kasım 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kudât Abdulcemil Efendi bin Mehmed / İbrahim Çelebi bin Mehmed / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb / Hacı Satı bin Ahmed

[73a-02] 422 Numaralı Belge: Saz Mahallesinden Süleyman b. Ali'nin mülkü iken sekiz yüz akçeye bir merkeb satışının karşılığında hakk-ı tasarrufu Habib'e geçen tarlanın Habib'in elindeki hüccet nedeniyle Süleyman'ın açtığı davanın reddini hükmeden i'lâm.

Medine-i Mağnisa'da Saz Mahallesinden Süleyman bin Ali nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip karye-i mezbûre kurbunda vâki' kıbleten Veli yeri ve şarken Mehmed yeri ve şimâlen el-Hâc İbrahim yeri ve garben orman ile mahdûd tahmînen yedi dönüm yerimi mezbûr fuzûlî tasarruf eder suâl olunsun dedikde gıbbe's-suâl mezbûr Habib cevâbında bundan akdem mezbûr Süleyman sekiz yüz akçeye bir merkeb bey' edip meblağ-ı mezbûru edâ iktidârı olmamağın sâlifü'z-zikir tarlanın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde bana tafvîz eyleyüb medîne-i mezbûrede vâki' yedime hüccet vermişdir deyü bin yirmi dokuz Şaban'ı târîhiyle müverriha ve mahkeme-i merkûmede nâibü'ş-şer' olan Haydar Efendi imzâsıyla mümzâ hüccet ibrâz edip bi'l-muvâcehe feth ve kıraât olunup mazmûnu takrîrine mutâbık bulunub hasb-i hâl-i mezbûr Süleyman'dan tefahhus olundukda mazmûn-ı hüccet mukırr ve mu'terif olmağın tarla-yı sâlifü'l-beyân merkûm Habib yedinden ibkâ olunup mersûm Süleyman ta'arruzdan men' birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu tahrîren fi yevmi's-sânî min Muharremü'l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (2 Muharrem 1031 / 17 Kasım 1621).

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc İbrahim bin el-Hâc Osman / İbrahim bin Balı / Şaban bin Receb / Mehmed bin Mustafa / Mustafa bin Osman

[73a-03] 423 Numaralı Belge: Manisa'nın Çengizâde Mahallesinden müteveffa Mehmed Çelebi'nin sagirine intikal eden harebe menzilin yine sagirin yararı için İlyas Çelebi'ye beş bin beş yüz akçeye satışına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Çengizâde Mahallesinde fevt olan Gerizâde(?) Mehmed Çelebi'nin ibn-i sulbîsi Hüsrev nâm sagîrin tesviye-i umûru içün vasî olan Emine Hatun tarafından husûs-ı âtiü'l-beyân içün vekîl olup hasm-ı hâced-i şer'î mahzarında şer'an vekâleti sâbite olan Hüseyin Çelebi ibn-i Mehmed meclis-i şer'de hâfız-ı hâze'l-kitâb İlyas Çelebi ibn-i Emrullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip sagîr-i mezbûrun babasından intikâl eden emvâlinden kasaba-i Turudlu'da vâki' bir tarafı yine mezbûr İlyas mülkü ve bir tarafı Hızır

Balı mülkü ve bir tarafı el-Hâc Asil mülkü ve taraf-ı râbi'i Gınalızâde Efendi mülkü ile mahdûd ve mümtâz iki bâb tahtânî toprak örtülü evleri ve bir sofayı ve bir mikdâr havlusı müştemil olan menzil harâbe-i müşerref olup ta'mîr ve termîmine sagîr-i mezbûrun malı vefâ etmeyüb bey' olunması sagîre enfa' olduğundan ma'dâ sagîr-i mezbûrun zarûret nafakası olmağın menzîl-i merkûm sûk-ı sultânîde müddet-i medîd müzâyede olunup rağabât-ı nâs münkat'a oldukdan sonra beş bin beş yüz akçeye mezbûr İlyas Çelebi üzerinde karâr edip ziyâde ile tâlib-i âher olmamağın menzil-i merkûmu mezbûr İlyas Çelebi vekâleti hasebiyle beş bin beş yüz nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bât-ı sahîh ile bey' edip kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm Hüseyin Çelebi minvâl-i muharrer üzere cârî olan ikrârını el-mukarrun lehü'l-mezbûr İlyas Çelebi vicâhen tasdîk edicek mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-âşir min Muharremü'l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (10 Muharrem 1031 / 25 Kasım 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Abdi Çelebi bin Ali el-Müsta'id / … Ahmed bin Aladdin / el-Hâc … bin Ahmed / Köse Mahmud Bey / el-Hac Hasan el-Kayyım / Musli … / Hızır Balı el-İmâm / Osman Bey ibn-i Hasan el-Sarrâc / Kahveci Hızır / Ali Efendi ibn-i İbrahim / Fazli Çelebi ve gayruhüm

[73a-04] 424 Numaralı Belge: Çapraslar-ı Sagîr Mahallesinden fevt olan Nefise ibnet-i el-Hâc Hasan'ın sagir ve sagiresine intikal eden menzilin Ahmed b. Hasan'a olan borcun ödenmesi için satışına dair hüccet (*Belgenin kalan kısmı eksik ve çekimden dolay bozuk çıkmış olduğundan okunamamıştır.*)

Medine-i Mağnisa mahallâtından Çapraslar-ı Sagîr Mahallesinden olup fevt olan Nefise ibnet-i el-Hâc Hasan nâm hatunun kebîr oğlu Hasan ve kebîre kızı **[***okunamıyor***]** ve oğlu Mehmed'in kıbel-i şer'den mensûb vasî olan Kadri bin Satılmış nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde hâfız-ı hâze'l-kitâb Ahmed bin Hasan muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mahalle-i mezbûrede vâki' kıbleten el-Hâc Mehmed mülkü ve şarken Aişe Hatun mülkü ve şimâle tarîk-i âmm ve garben **[***okunamıyor***]** bir bâb tahtânî toprak örtülü evi ve bir toprak örtülü sofayı ve havluyu ve eşcâr-ı müsmireyi müştemil olan mülk menzilimi mezbûr Mustafa yetmiş altı bin düyûn-ı müsbitesi olup menkûlâtından düyûnuna edâ ve ifâ **[***okunamıyor***]** … ba'de'n-nidâ ve'l-müzâyede olunup gıbbe inkıtâi'r-rağabât mezbûr … **[***okunamıyor***]**

[73b-01] 425 Numaralı Belge: Yarhasanlar Mahallesinden merhum Emir Çavuş'un bina eyledüği mescid-i şerîfin evkâfına yevmî bir akçe vazîfe ile mütevelli olan Mustafa'nın fevt olmasından sonra yine yevmi bir akçeyle Musli Çelebi ibn-i Ali'nin vazifelendirildiğine dair hüccet.

Medine-i Mağnisa'da Yarhasanlar Mahallesinde merhûm Emir Çavuş binâ eyledüği mescid-i şer'ifin evkâfına yevmî bir akçe vazîfe ile mütevelli olun Mustafa nâm kimesne fevt olup tevliyet-i mezbûre mahlûle olmağın yerine işbu hâfız-ı hâze'l-kitâb Musli Çelebi ibn-i Ali nâm kimesne müstakîm ve mütedeyyin her vechile tevliyete uhdesinden gelür kimesne olmağın vazîfe-i merkûme ile mezbûr Musli Çelebi mütevelli nasb olunup oldahi tevliyet-i mezbûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin iltizâma müteahhid oldukdan sonra bu hurûf ber sebîl ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi's-sânî min Muharremü'l-harâm li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (2 Muharrem 1031 / 17 Kasım 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Kadri Çelebi bin Hamza Çavuş / el-Hâc Mehmed bin Veli / Mustafa bin Şeyhi / Şaban bin Receb / İbrahim bin Balı / Ahmed bin Abdullah

[73b-02] 426 Numaralı Belge: el-Hâc Halil b. Memi'nin temizlik için yakmış olduğu ateş üç gün sonra rüzgâr ile el-Hâc Hasan b. Abdulkerim'in kovanlarına sıçrayıp yakması sonucu açtığı davanın reddine dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa sükkânından el-Hâc Hasan bin Abdulkerim meclis-i şer'de karye-i Arpacılu'dan el-Hâc Halil bin Memi nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan akdem mezbûr el-Hâc Halil kendü … ateş urdukda benim kovanlığıma sirâyet edip altmış aded kovanım ateşe yanub mezbûr bâdi ve bâis olmuşdur suâl olunub ihkâk-ı hak olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr el-Hâc Halil cevâbında fi'l-hakîka ben … hâr ve hâşâkin tathîriçün ateş urub üçüncü gün rüzgâr çıkub ateşi mezbûrun kovanlığına sürüb kovanlarını hark eyledi zikr olunan kovanların yanmasında benim sun'um yokdur husûs-ı mezbûr içün yedimde fetvâ-yı şerîfe vardır deyü ibrâz edip nazar olundukda

Zeyd havâ râkid iken mülk-i menzili kurbunda olan … tathîr içün ateş urub üçüncü gün rüzgâr çıkub ol ateşi Amr'un mülküne … Amr'un mülkü ihrâk-ı bi'n-nâr olsa Amr ve mezbûr şer'an Zeyd'e tazmîne kâdir olur mu cevâbında olmaz eimme-i kibâr ve ulemâ-i âsâr te'addi-i rüzgâr ve tecâvüz-i târumâr olmağı ihbâr etmişlerdir

buyurulub ve hâl-i suâl üzere olduğunu merkûm el-Hâc Hasan muarrif olmağın ta'arruzdan men' birle

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ali bin el-Hâc **[ ]** / İbrahim bin Balı / Veli bin Mahmud / Şaban bin Receb

[73b-03] 427 Numaralı Belge: Süleyman Çelebi ibn-i Ali'nin sulbiye kızı Tayyibe için nafaka talebine dair i'lâm.

Medine-i Mağnisa sükkânından Süleyman Çelebi ibn-i Ali mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm edip sulbiye kızım Tayyibe nâm bikri el-Hâc Mehmed nâm kimesne kendüye nikâh edip lâkin mezbûr el-Hâc Mehmed merkûmenin nafaka ve kisvesi ile … etmeyüb cümle umûru benim üzerimde olub kemâl-i zarûretim olmağın cânib-i şer'den nafaka ve kisve bahâ takdîr olunsun dedikde cânib-i şer'den merkûmeye yevmî on akçe nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunub vakt-i zarûretde istidânet ve sarf ve hîn-i zaferde mezbûr el-Hâc Mehmed'e mürâca'ata izin birle mâ vak'a kayd şûd fî gurre-i Muharrem li-sene ihdâ ve selâsîn ve elf (1 Muharrem 1031 / 16 Kasım 1621).

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Efendi bin Süleyman / Hacı Satı bin Ahmed / Mehmed bin Mustafa / İbrahim Bey bin Mehmed / Mustafa bin Abdullah ve gayruhüm

[73b-04] 428 Numaralı Belge: Hancı el-Hâc Mehmed b. Yunus'un sarraçlar çarşısında yevmi iki akçe ile mutasarrıf olduğu haffaf dükkanını on beş bin akçeye Muharrem Paşa ibn-i Osman'a satışına dair hüccet.

Medine-i Mağnisa sükkânından hancı el-Hâc Mehmed bin Yunus meclis-i şer'de Muharrem Paşa ibn-i Osman mahzarında takrîr edip medîne-i mezbûrede vâki' Piyale Paşa evkâfından … yevmî iki akçe icâre-i müeccele ile tasarruf olduğum sarrâçlar çarşusında bir tarafı Abdullah mülkü bir tarafı Üstad İbrahim mülkü ve iki tarafeyni tarik-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olan haffâf dükkânımı mezbûr Muharrem Paşa'ya târîh-i kitâbdan üç yüz güne değin müeccel olmak üzere … on beş bin akçeye bey' edip kabz ve teslîm-i mebi' eyledim târîh-i kitâb tamâmına değin meblağ-ı merkûmu bi't-tamâm edâ eder isem yine dükkânımı mutasarrıf ola eğer edâ etmez isem dükkân-ı mezbûr merkûm Muharrem Paşa'nın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı merkûm el-Hâc Mehmed'in vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın mezbûr Muharrem Paşa bi'l-muvâcehe tasdîk edicek mâ vak'a kayd-ı şûd

Şuhûdü'l-hâl: Receb **[***okunamıyor***]** / Sinan bin **[***okunamıyor***]** / el-Hâc Mehmed bin Ahmed / Ahmed Çelebi bin İbrahim / Şaban bin Receb / Abdullah bin Yusuf / İbrahim bin Balı

[73b-05] 429 Numaralı Belge: Mahmiye-i Kostantiniye'de sakin mezburun Sarrac Osman b. Geyvan'a ait sarraçlar çarşısındaki dükkanını aylık dokuzar akçe ile kiraladığına dair hüccet (*Belgenin kalan kısmı eksik ve çekimden dolay bozuk çıkmış olduğundan okunamamıştır.*)

[*okunamıyor***]** olub hâlâ Mahmiye-i Kostantiniye'de sâkin … Bey ibn-i Ferhad tarafından husûs-ı âtiü'l-beyân içün vekîl olub **[***okunamıyor***]** … Muharrem Halife ibn-i Ferhad meclis-i şer'de sarrâc Osman bin Geyvan mahzarında takrîr-i da'vâ [*okunamıyor*] esvâkından Sarraclar sûkında vâki' kıbleten el-Hâc Mustafa dükkânı ve şarken es-Seyyid Mahmud dükkânı şimâlen **[***okunamıyor***]** … garben tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz … beher şehr doksan beşer akçe icâre ile Rum Mehmed Paşa **[***okunamıyor***]**

SONUÇ

Günümüzde Şer'iye Siciller Arşiv Kataloğunda Manisa'nın farklı dönemlerine ait bilinen dört yüz otuz iki adet şer'iye defterinin kaydı yer almaktadır. Ancak bu defterlerin yalnız çok az bir kısmı akademik çalışmalara kaynak olabilmiştir. Bizim çalışmamız olan 48 Numaralı Manisa Şer'iye Defteri ise az sayıda olan bu çalışmalara ilave katkı mahiyetindedir.

48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili, dönem itibariyle on dört yaşında Osmanlı tahtına oturan II. Osman devrinin H. 1621-1622 / M. 1030-1031 yıllarını kapsamaktadır. İmparatorluğun gerileme sürecine girdiği bu dönemde dört yıllık bir hükümdarlık süresi yaşayan II. Osman, tüm ıslahatçı fikirlerine ve çabalarına rağmen imparatorluğu tekrar eski günlerine döndürme hayallerini gerçekleştirememiş ve bu yoldaki amacına ulaşamadan genç yaşta katledilerek hayatını kaybetmiştir.

Defterimizde II. Osman'ın Leh Krallığı üzerine düzenlediği Hotin Seferi hakkında ilginç detayların yer aldığı birçok belge bulunmaktadır. Leh Seferi sırasında ordunun ihtiyacı olan otuz yük akçenin Manisa mukataalarından karşılanması buna örnek verilebilir. Diğer ilginç bir örnek ise sefer döneminde savaşa katılan erkeklerden dolayı Manisa nüfusunun azalması nedeniyle Hafsa Sultan Hamamı'nın zarar etmesi ve bu yüzden kirasının düşürülmesi hakkındaki belge savaşın ekonomiye etkisi olarak değerlendirilebilir.

Klasik anlamda tüm şer'iye sicillerinde yer alan konular bizim defterimizde de fazlasıyla bulunmaktadır. Bunlar içinde en fazla %54 oranıyla **hüccet**, %22 oranıyla i'lam ve %11 oranıyla da **ferman** türü belgeler yer almaktadır. Diğer belgeler ise **ma'ruzat**, **mürâsele**, **berat** ve **buyruldu**lardır. Ancak tereke kayıtlarının sayıca en az olması bu döneme ait tereke kayıtlarının başka bir defterde toplanmış olabileceği düşüncesini bizde uyandırmıştır.

Manisa şehri, Müslim ve Gayrimüslim toplulukların bir arada yaşadığı ve hatta komşu oldukları tipik bir Anadolu şehridir. Gayri Müslimlerin Osmanlı toplumu içinde tüm kimlik haklarıyla yaşıyor olmaları, her türlü mülk alışverişi yapabilmeleri ve adalet sistemi içerisinde haklarını rahatlıkla savunabilmeleri, tüm bu göstergeler zimmilerin ne kadar Müslümanlar ile uyum içerisinde yaşayabildiklerini göstermektedir.

Manisa şehrinde vakıfların sayıca çok olması ve ayrıca iyi durumda olan padişah vakıflarının bulunması, dönemin refah düzeyi hakkında bizlere bilgi vermektedir. Bu kurumların sağlamış olduğu hayır ve yardımlar, devletin erişemediği birçok hizmet sahasında kendini göstererek toplumda kabul görmüş ve uzun süre devam edebilmiştir.

Sicilimizde yer alan Manisa şehri, ticaret ve ekonomik unsurların canlı şekilde yaşandığı bir kent kimliğiyle karşımıza çıkmaktadır. Nitekim çarşı, pazar ve esnafların çeşitliliği ile belgelerde yer alan mülk ve gayrimenkul satışlarına dair belgelerin çokluğu bu tezimizi doğrular niteliktedir.

Toplumun genel asayişini bozan suçlar arasında en fazla %39 oranıyla cinayet ve hemen ardından %19 ile sirkat (hırsızlık) davaları gelmekteydi. Bunların dışında gasp, eşkıyalık, yaralama, darp ve ırza tecavüz gibi konuları içeren davalar da bulunmaktaydı. Fakat bu davaların toplam davalara oranla çok düşük kalması -*%1'den daha az*- Manisa'nın asayiş ve güvenlik açısından yaşanabilir bir şehir olduğunu göstermektedir. Özellikle faili meçhul cinayetlerde İslam Hukuku'nun gereği olarak *kasâme* müessesesinin var olması ve bu tür olaylarda cesedin bulunduğu yer ahalisinin sorumlu tutulması, suçun şahsiliği ilkesi yanında toplumsal-sosyal sorumluluk boyutunu da dahil edilmiş olduğunu göstermekteydi. Yani adalet sisteminde bireyin yaşamı toplumun sorumluluğuna verilerek güvenliği sağlanmaya çalışılmaktaydı.

Osmanlı hukuk sistemini şer'i ve örfi olmak üzere iki başlık altında toplayabiliriz. Özellikle idari ve mali konularda etkisini gösteren örfi hukukun işleyişi hakkında defterimizde geniş yer verilmiştir. Her hususta adaletli olmayı önem veren ve bunu varlığının meşruiyeti olarak öne çıkaran devlet, özellikle vergilerin toplanması hususunda reayaya eziyet edilmemesi, örfe ve şer'e aykırı bir akçenin dahi alınmaması konusunda memurlar ciddi uyarıda bulunmuştur. Defterde dikkatimizi çeken bir husus da neredeyse tüm vergi gelirlerinin tamamı mukataa yoluyla mültezimlere devredilmiş olmasıydı.

Bir dönem, üzerinden vergi toplanan tütün ve kahvenin yine aynı dönem içerisinde ekimi, dikimi, satışı ve kullanımının yasaklanmış olması tamamen siyasal nedenlerden kaynaklanmaktaydı.

İNDEX

A

Abdulbaki Efendi
- Abdulbaki Efendi, Müderris 250, 252, 257
- Abdulbaki Efendi, Sultan Murad Han Medresesi Müderrisi 121, 177, 202, 204

Abdullah
- Abdullah el-Kadı bi-Kostantiniye 356
- Manisa Kadısı Abdullah Efendi 345

Adagölü Karyesi 315
Adala 235, 315, 321, 333, 371
Adayeri 240
Afyon 364
Ahbiye Taifesi 198
Akçalar Karyesi 142, 351
Akhisar 120
Akmescid Mahallesi 373, 378, 379
Alaybeyi 335
Alaybeyi Mahallesi 255, 268
Ali Bey Camii 182, 235
Altun 135, 295, 306
Altun küpe 221
Amalar Mahallesi 290, 372, 373
Arabalanı Mahallesi 179
Arablar Geri Mevzi 131, 161
Arakıye 268
Armud 289
Arpa 155, 156, 202, 278
Arpacı
- Arpacı Hasan 111
- Arpacı Veli 364

Arpacılu Karyesi 383
Asel 289
Asma Ağacı 125
Astar 363, 364
Aşçı
- Aşçı Mustafa 207
- Aşçı Petro 183
- Aşçı Üstad Mehmed 170

Attar 109, 114, 157, 160, 273
Avarız
- Avarız 293, 311, 330, 336
- Avarız Evkafı 154
- Avarız Hanesi 328, 335

Ayasuluğ 289
Ayni Ali
- Ayni Ali Camii 107
- Ayni Ali Mahallesi 106, 135, 145, 153, 162, 179, 180, 266
- Ayni Ali Tekkesi 267, 367
- Ayni Ali Zaviyesi 322

B

Badem
- Badem 289
- Badem Eşcarı 122

Bad-ı Heva 288, 314, 335, 355, 365, 368
Bağ 149, 290
Bağ Evi 154
Bağban
- Bağban Aguto 200
- Bağban Yani 201

Bağdad 215
Bahadırlu Timarı 192
Bakkal
- Bakkal 174
- Bakkal Ahmed 157, 244, 245, 284
- Bakkal Bekaroğlu 364
- Bakkal Dükkanı 207, 350
- Bakkal Köse Ali 161
- Bakkal Mehmed 157
- Yusuf Ser-Bakkalan 157

Bakraç 290
Balat 312

Balta 291
Bandırma 310, 313
Bargir..... 119, 151, 154, 278, 315, 364, 374
Barut
Barut 186
Barutçu 301
Bazar
Bac-ı Bazar 98
Bazar 338
Bazar-gan 285
Menemen Bazarı..... 285, 286
Bazdaran Reayası 288
Belen
Belen Karyesi 270, 277
Belen Nahiyesi 370, 371
Benna Hamza 110
Bennak..... 315, 335, 340, 371, 372
Bergama 288, 348, 374, 375
Beyşehir Sancağı 351
Bezzaz 110, 127, 128, 132, 157, 222, 234, 255, 268, 269
Bıçak 146, 148, 153, 157, 159, 171, 290
Biga Sancağı..... 341
Bogasi
Bogasi 375
Bogasici..... 269
Bogasiciyan Sukı..... 269
Boğça..... 115, 116
Borlu..... 241, 333
Bostan..... 200, 201
Bostancı Hasan 210
Bostancı Pandeli 219
Boz
Boz Karyesi..... 111, 146, 150, 271, 284
Kafirboz..... 169
Kafirboz Karyesi 191, 264, 274
Kafirboz Timarı..... 191, 274
Bozacı Mustafa..... 183
Bozcaada 310
Börekçi
Börekçi Durmuş 158
Börekçi Dükkanı 121
Burunâbâd 154

C

Cami-i Kebir Mahallesi, Manisa 147, 270
Cami-i Kebir Mahallesi, Tire 122, 133, 134
Camus 208
Cebelü 337
Celali
Celali Mehmed bin Ali 223
Ceviz Ağacı 118
Cizye..... 306, 307, 310, 312, 313, 314

Ç

Çakşır..... 290, 364
Çapa..... 267
Çapçak 183
Çaprastlar-ı Kebir Mescidi..... 106
Çarşeb 115, 116
Çarşu Mahallesi 112
Çatalbaş Sultan Tekkesi..... 220
Çenber..... 115, 116
Çengizade Mahallesi..... 212, 381
Çeşme
Çakır Çeşmesi Vakfı 140
Çeşme İskelesi..... 312
Çiftbozan 310, 311, 312, 314
Çiftçilü..... 286, 287
Çömlekçi..... 231

D

Dağ timârı 190
Darı 183
Davar 315
Davud Fakih Mahallesi..... 166
Debbağ Lütfi..... 257
Debbağ Receb..... 224
Debbağhane Mahallesi..... 224
Değirmen
Değirmen 118, 152, 153, 154, 165, 168, 177, 203, 208, 232

Değirmenderesi Karyesi 278
Dere Karyesi 249
Dere Mahallesi 257
Deri 290
Derviş Ağa Mahallesi 112, 125, 137
Desti 183
Deve 155, 170, 341, 358
Deveci 264
Deveciler Mahallesi ... 125, 148, 156, 171, 254, 346, 350, 376
Diyarbekir 336
Doğancı
Doğancı 262, 301
Doğancı Karyesi 308
Dolama 290, 363, 364
Don 115, 116, 148, 268
Duhan
Duhan Resmi 297
Duhan, Tütün 297, 338
Dut Ağacı 107, 135, 159
Düğmeci Ahmed 107, 139
Dülbend 115, 116, 290

E

Ecnebiye Taifesi 201
Edirne 266, 304
Edremid 187
Edük 268
Ehl-i vukuf 322
Ekmekçi
Ekmekçi Ali Mahallesi, İstanbul 315
Ekmekçi Yusuf 364
Ekmekçibaşı 221
Ekrad
Avarız-ı Ekrad 310, 311, 312
Ekrad Taifesi 311, 335, 336
El-Hac İlyas-ı Sagir Mahallesi Camii 223
El-Hac İvaz Paşa
El-Hac İvaz Paşa Camii 193, 214, 238, 256
El-Hac İvaz Paşa Evkafı 193
El-Hac İvaz Paşa Mahallesi 138
Elliciyan 288, 330, 355, 356
Emir Çavuş Mescidi 236, 237, 383
Emlak 249
Enar 289
Erdebil Seferi 334, 335
Erdek 310, 313
Ermeni
Aşağı Ermen Mahallesi 149
Ermeni Bağı 149, 150, 161, 205
Ermeni Mülkü 183
Ermeni Taifesi 306, 379
Ermeniler Mahallesi 183, 205
Erz 343
Eşekçi 157, 364

F

Fakihoğlu 364
Fanus 290
Ferace 230, 290
Ferhadhani 115, 116
Foça 289
Fuçı 183
Fütuhzade 228

G

Gazzaz 241
Gömlek 115, 116, 130, 148, 268
Gönan-ı Hamid 211
Gördos 333
Gördük 172, 333
Güğüm 290
Güherçile
Güherçile Bedeli 173
Güherçile Kârhânesi 173
Güzelcehisar
Kaza-i Güzelcehisar 201, 259
Güzelhisar
Güzelhisar-ı Aydın 288, 289, 306
Güzelhisar-ı Saruhan 330, 356

H

Habbaz..... 126, 146, 150, 176, 196, 207, 211, 265
Haddad 151, 207, 247, 255, 377
Haffaf 113, 196, 207, 217, 224
Haffaf Dükkanı..... 384
Haleb
  Haleb Altun XE "Haleb Altunu" u 295
  Haleb Yörüganları 340
  Voyvada-i Haleb..... 341
Haleb Altunu..... 295
Halı..... 290
Hallac
  Hallac Bayezid..... 138
  Hallac Hacı 207
  Hallac Hasan 180
  Hallac Mehmed..... 180
Hamid Sancağı 271, 301
Hamr..... 126, 145
Hancı 384
Hançer 290
Harac 306
Hatib
  Lala Mustafa Paşa Camii Hatibi Ali..... 299
  Lala Mustafa Paşa Camii Hatibi Mehmed 299
  Mehmed Halife Hatib Cami-i Lala Paşa..... 187
  Murteza Efendi el-Hatib..... 316
  Sultan Murad Han Camii Hatibi Bahşizade Mehmed Efendi..... 144
Haymana..... 306, 309, 310, 312
Hayyat 123, 239
Helvacı Habib..... 187
Helvacı Nasuh 144
Helvacı Şaban..... 148, 171
Heybe 374
Hınta..... 343
Hoca Ömerlü Karyesi 235
Horos Karyesi..... 242, 272, 284
Hüdavendigar Sancağı..... 264, 301
Hüsn-i Zindegani..... 110, 279, 358, 378

I

Ilıca 119, 235, 315, 319, 321, 333
Işık Hacı Karyesi 173

İ

İbrahim
  Manisa Müftüsü İbrahim Efendi..... 122, 123
İbrahim Çelebi Medresesi 353
İbrik 290
İd Ağacı 273
İhram..... 115, 116
İmam
  Ahmed Halife el-İmam 119
  Emir Çavuş Mescidi İmamı Hayreddin..... 237
  Emir Çavuş Mescidi İmamı Mahmud Efendi..... 237
  Hasan Hoca el-İmam 256
  Hızır Balı el-İmam 382
  Mehmed Halife ibn-i Mustafa el-İmam 162
  Muharrem Halife el-İmam 244
  Muslihiddin Piri el-İmam..... 274
İncir
  İncir Ağacı..... 210
  İncir-i Huşk 289
İnek 204, 364
İplik..... 364
İsakçı..... 304, 308
İshak Çelebi
  İshak Çelebi Camii 324
  İshak Çelebi Camii, Medresesi, Mevlevihanesi..... 343
  İshak Çelebi Medresesi 294, 371
  İshak Çelebi Vakfı 320, 321
  İshak Çelebi, Saruhanlı 173
İspençe..... 310, 311, 312, 314
İstiğlal..... 107, 131, 161, 236, 247, 349
İstihlaf..... 265, 348
İşret..... 259
İzmid..... 310, 313
İzmir 154, 168, 261, 289, 306, 310, 312, 313

K

Kabancı 156
Kaftan 115, 116
Kaftancı Şaban 268
Kahve
  Kahve 297, 311, 314
  Kahve Emini 311, 312
  Kahve Resmi 310, 312
  Kahveci 179, 228, 297, 311, 314
  Kahveci Hızır 382
  Kahveci Mehmed 229
  Kahveci Murad 255
  Kahvehane 310, 312, 338
Kapucu
  Kapucu 342
  Kapucu Çelebi 207
  Kapucu Kasım Paşa 283
  Kapucu Mehmed 274, 326, 327
  Kapucu Mehmed Bey 117
  Kapucu Mülkü 208
  Kapucu Oğulları 335
Kapudağı 310, 313
Kapudan
  Kapudan Ali Paşa 310, 313
  Kapudan-ı Sabık 369
Kapukaya 245
Kara Halil Camii 174
Karaburun Kadısı 289
Karaca Ahmed
  Karaca Ahmed 290
  Karaca Ahmed Evkafı 105
  Karaca Ahmed Evleri 302
  Karaca Ahmed Ormanı 262
  Karaca Ahmed Sultan Zaviyesi 240
Karacalar Karyesi 109
Karahisar
  Karahisar Mahallesi 188, 190, 221, 232, 244, 247, 259, 302, 350
  Karahisar Sancağı 301
Karaköy
  Karaköy 214
  Karaköy Çarşusı 226, 227
  Karaköy Sukı 151, 193, 232
Karaman 109, 142
Karaman Kayası Mevki 173
Karamanlı İlyas, Alaybeyi 326
Karasi 300, 301, 310, 312, 341
Kassab 163, 178, 255
Kassam Defteri 38, 278
Katır 147, 201, 258, 341, 358
Katırcı
  Katırcı Hamza 126
  Katırcı Musli 151
Kavaf 201
Kayalu Timarı 105
Kazgan 183, 290
Keçilü Karyesi 115, 116, 349
Kefgir 290
Kepçe 290
Kepeneklü Karyesi 121, 192
Keten 268
Kılıç 158, 249, 290, 372
Kılıç Tepeliği 290
Kıptiyan 310, 311, 312, 314
Kırkağaç 172
Kırtık Karyesi 112, 232
Kısrak 208
Kızılca Karyesi 211
Kızılcalı
  Kızılcalı Çayı 118
  Kızılcalı Timarı 118
Kızılhisar Kazası 129, 289
Kilim 290
Kirdeci 153
Kirdeci Dükkanı 153, 157, 158
Kirdeci Köprüsü 140, 149, 166, 194, 205
Kirdeci Mescidi 236
Kitabet 256
Koca Lala Paşa Camii 291, 317, 353
Koca Lala Paşa Mahallesi 161
Kovan
  Kovan 383
  Resm-i Kovan 335

Koyun 177, 230, 335, 356
Köprücü 335
Kula 333
Kuşak 115, 116, 198
Kuzu 230, 356
Küp 183, 291
Küpe 221
Kürdiye 115, 116, 290, 364
Kürekçi 301, 328, 329, 341, 342, 364
Kütahya 301

L

Lala Mustafa Camii 299
Lala Paşa Camii 187
Larendeli el-Hac Mehmed 261
Leblebi
  Leblebici Mehmed 374
Leblebici
  Leblebici Veli bin Güneri 346
Leğen 290, 347
Leh
  Leh Guruş 295
  Leh Kralı 316
  Leh Küffarı 309
  Leh Seferi 288, 322, 326, 362, 366
Levend
  Levend 249
  Levend Taifesi 363

M

Madrabaz Taifesi 290
Makrama 115
Mal-ı Gaib 298, 310, 312
Mal-ı Mefkud 298, 310, 312
Maraş Beylerbeyi 304, 309
Marmara
  Marmara 289
  Marmara Kadısı 319, 331, 333
  Marmara Kazası 115, 116, 196
Mayer
  Mayer, Gedüs Şabhane Emini 300, 301
  Mayer, Yava-i Gebran Beytülmalı Emini 183
Mehmed Efendi
  Mehmed Efendi el-Hatib 372
  Mehmed Efendi el-Kadı 120, 230
  Mehmed Efendi el-Müderris 120, 255, 258
  Mehmed Efendi, İshak Çelebi Medresesi Müderrisi 371
Mehmed Halife, Cami-i Kebir Müezzini 178
Mendehorya 333
Menzil Bargir 294
Merkeb 129, 170, 202, 281, 290, 315, 381
Mescid
  Çaprastlar-ı Sagir Mahallesi Mescidi 241
  Danişmend Halil Mahallesi Mescidi 193
  Hasırcı Karyesi Mescidi 154
  Karaca Ahmed Mescidi 106
  Yapucılar Sukı Mescidi 217
  Yenice Karye Mescidi 374
Meviz
  Meviz-i Basdırma 289
  Meviz-i Siyah 289
  Meviz-i Sürh 289
Mezaristan 137, 158
Mısır 311, 314
Midillü 310, 313
Minder 130
Muğla 297, 310, 313
Muhalea 110, 378
Mutalla 115
Müderris
  Ağazade Mustafa Çelebi 122, 123, 143, 147
  Ahmed Çelebi 277
  Ali Çelebi, Kasaba-i Turudlu 283
  Davud Efendi 226
  Halil Efendi 120
  Hüseyin Efendi 181, 185
  İbrahim Efendi 258, 284
  İsmail Efendi 120
  Musa Efendi 140
  Seydi Efendi 184, 364

Sinan Efendi 120
Müsellem Taifesi 295

N

Nacak 364
Nalband
Nalband İbrahim 185
Nalband Piyale 140
Nalband Veli 111
Nalıncı Hasan 275
Nazlı
Nazlı bint-i Elvan, meşhure 145
Nezkeb 115, 116
Nif Çayı
Nif Çayı 118, 208
Nif Çayı Köprüsü 177, 203
Nif Kadısı 289, 330, 356
Nif Kasabası 129
Nif Kazası 118, 129, 235
Nif Nahiyesi 271
Nifli Şeyh 144
Niflizade Mahallesi 363

O

Odabaşı 108, 191
Oduncu Ahmed 231
Ormancı Karyesi 235
Orta Karye 54, 267
Oruçoğlu Veli 142

Ö

Öksüzce 235
Öküz 218, 230, 259
Örencik 374
Öşr 182, 333

P

Palamud
Palamud Karyesi 105, 152, 322, 326, 339, 360
Palamud Nahiyesi 209, 308, 332
Palamud Nehri 152, 164
Palanduzlar Sukı 185
Perde 290
Peştemal 115, 116
Pirinç
Pirinç 139
Pirinççiler Sukı 174
Piyade
Piyade Hanesi 293
Piyade Reayası 293
Piyade Taifesi 293, 295

R

Reisoğlu Ahmed 162
Revak Sultan Türbesi 257
Revan Seferi 334
Revgan 289
Rodos 311
Ruha 260
Rum Mehmed Paşa Evkafı 269

S

Sabuncu
İnciklü Sabuncuları 319
Sabuncu İsa Baba 255
Sabuncu Karyesi 160
Sahan 290
Sakız
Cezire-i Sakız 200, 201, 310, 312, 313
Kal'a-i Sakız 285
sakız 313
Sakız 310, 313
Sakız Beyleri 313
Sakız Keferesi 314

Sarban 155, 181
Sarrac
Abdullah es-Sarrac 257
Sarrac İbrahim Bey 252
Sarrac Mehmed 375
Sarraclar Sukı 385
Selendi
Selendi Karyesi 315
Selendi Timarı 109
Serpuş 364
Sersale 115, 116
Seydişehir
Seydişehir, Beyşehir Sancağı 351
Seydişehir, Karaman 109, 142
Seyyaf 264, 274, 285, 372
Seyyid Hamza Camii 151, 332
Sığacık 310
Sığır 204, 230, 315
Sığla 357
Sinan Bey Medresesi 241, 298, 329, 357, 366
Sinan Efendi Tekkesi 144
Sirkat 130, 198, 243, 281, 347, 359
Soğan 139
Sultan Camii
Sultan Camii Mahallesi 198
Sultan Camii Vakfı 199
Sultan Korusu 181
Sultan Murad Han
Sultan Murad Han Camii 146, 169, 190, 191, 196
Sultan Murad Han Camii Evkafı 264
Sultan Murad Han Evkafı 192, 274, 296
Sultan Murad Han Medresesi 204
Sultanönü 301
Susam, sisam 113, 114
Suyolcu 301

Ş

Şab
Miri Şab 300
Şab 300, 301, 302
Şabhane Emini 301
Şaban
Şaban Efendi, İshak Çelebi Medresesi Müderrisi 294
Şaki
Eşkıya 115, 116, 142
Şaki 187, 188, 198
Şam Altunu 295
Şamdam 290
Şehrizol 307
Şerbetçi Ali 110
Şeyh Ahmed, İshak Çelebi Mevlevihanesi Şeyhi 324, 325, 343
Şeyh İsmail Zaviyesi 248
Şükrullah
Manisa Kadısı Şükrullah Efendi 145, 175, 291, 292, 318, 353, 370

T

Tabe
Kebab Tabesi 290
Pekmez Tabesi 267, 290
Tafta 115, 116, 130
Tahte'l-kal'a 153, 156, 255, 268, 376
Takyeci 157
Talak 104
Tas 290
Tebriz Seferi 334
Tencere 290
Tepsi 290
Tereke 290, 333, 363
Terzi 255
Terzi-başı 137
Testi 291
Tırpan 130
Tire 122, 133, 289, 304, 306
Topuz 172
Turudlu
Kasaba-i Turudlu 248, 262, 283, 381
Tuzla 310, 313
Tüccar 314
Tacir el-Hac Hızır 375
Tacir Mehmed Çelebi 375

Tacir Ömer 142
Tüccar 297, 311
Tüccar Musli 166
Tüccar Taifesi 215, 314
Tüfenk 115, 116, 186, 249, 290, 337, 363

U

Uncu Ferruh 231
Uncuboz
Uncuboz Karyesi 126, 152, 154, 168, 345
Uşak 300
Uzun Hasanlar Karyesi 187, 198

Ü

Üsküdar 340, 368
Üzengi 290
Üzüm 183

V

Vaiz
Mevlana Muslihiddin Efendi el-Vaiz 273
Muslihiddin Efendi el-Vaiz 178
Vala 115, 116
Vanlızade Mehmed Bey 152
Varna 104
Veled Bey
Veled Bey Evkafı 350
Veled Bey Medresesi 353
Veled Bey Vakfı 156, 174, 376
Velence 199, 219, 290, 347, 374

Y

Yağcı Üstad Hüseyin 350, 377
Yahudi
Yahudi 336
Yahudi Hace Robi 139
Yahudi Mayer 183
Yahudi Taifesi 335
Yahudi Yasef 249
Yapucı
Yapucı Ahmed 158
Yapucılar Sukı 217
Yarak 168, 249
Yasdık 115, 116, 198
Yava
Yava 66, 311, 312, 314, 315
Yava Eminleri 310
Yava Keferesi 309
Yava Taifesi 371
Yava-i Gebran 183, 310, 312
Yelek 290
Yem Takımı 374
Yemişli Karyesi 196
Yen 115
Yengi
Yengi 98, 321
Yengi Eşrafı 141
Yengi Kazası 370, 371
Yengi Nahiyesi 124, 141, 177, 248, 352, 371
Yengi Pazarı 319
Yonca Bahçesi 272
Yoncalık 242
Yorgan
Beledi Yorgan 130
Yorgan Başı 115, 116
Yorgan Yüzü 115, 116
Yörük Taifesi 178
Yund 315
Yund Dağı Taifesi 330, 356
Yurtdağı
Yurtdağı Nahiyesi 187, 198
Yurtdağı Reayası 288

Z

Zahire 139
Zerdalü 289
Zerdalü Eşcarı 122
Zeytün

Zeytün Ağacı 118
Zeytün Bahçesi..... 376
Zeytün Eşcarı..... 122, 377
Zeytün Yağı 139
Zeytünlük 376
Zeytüncük Mahallesi..... 252, 254, 309, 379
Zıbun..... 115, 116, 268
Ziftçiler Karyesi..... 176

KAYNAKÇA

ARŞİV BELGELERİ

1- 1030/1620 Tarihli 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili.
2- **116 numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri (937/1530) Dizin ve Tıpkıbasım**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 1995.
3- **Anadolu, Karaman, Rum, Diyarbakır, Arap ve Zülkadriye Eyaletleri (1530-1556)**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Yay., Ankara, 2013

SÖZLÜKLER

1- Bilmen, Ömer Nasuhi, **Hukuk-ı İslamiye ve Istılahat-ı Fıkhıyye Kamusu**, İstanbul.
2- Çağbayır, Yaşar, **Ötüken Türkçe Sözlük**, Ötüken Yay., İstanbul, 2007.
3- Devellioğlu, Ferit, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Aydın Yay., Ankara, 1995.
4- Mutçalı, Serdar, **Arapça-Türkçe Sözlük**, Dağarcık Yay., İstanbul, 1995.
5- Pakalın, Mehmet Zeki, **Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, MEB, İstanbul, 1993.
6- Salâhî, Mehmed, **Kâmûs-ı Osmânî**, Mahmud Bey Matbaası, İstanbul, 1313.
7- Salihpur, Cemşid, **Ferheng-i Cami-i Farsi be Türki-yi İstanbuli**, Tebriz, 1370.
8- Sami, Şemseddin, **Kamus-ı Türki**, Enderun Kitapevi, İstanbul, 1989.
9- Vankulu Mehmed Efendi, **Vankulu Lügati**, TYEKB, İstanbul, 2014.

ANSİKLOPEDİLER

1- Acar, İbrahim, "**Talak**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/talak
2- Bardakoğlu, Ali, "**Diyet**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/diyet
3- _____, "**Vesayet**" maddesi, TDVİA,

https://islamansiklopedisi.org.tr/vesayet

4- _____ "**Bey'**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/bey--fikih

5- Bostan, İdris, "**Kahve**" maddesi, TDVİA https://islamansiklopedisi.org.tr/kahve

6- Boynukalın, Mehmet, "**Suç**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/suc

7- İnalcık, Halil, "**Timar**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/timar

8- İslam Tarihi ve Medeniyeti, Osmanlı Tarihi I, Siyer Yay., İstanbul, 2018.

9- Kara, Mustafa, "**Tekke**" maddesi, TDVİA https://islamansiklopedisi.org.tr/tekke

10- Mücteba İlgürel, "**Eşkıya**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/eskiya#2-osmanlilarda-eskiyalik-hareketleri

11- Ortaylı, İlber, "**Kadı**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/kadi#2-osmanli-devletinde-kadi

12- Özcan, Tahsin, "**Pazar**" maddesi, TDVİA https://islamansiklopedisi.org.tr/pazar#3-osmanli-donemi

13- Sahillioğlu, Halil, "**Bad-ı Heva**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/bad-i-heva

14- Sümer, Faruk, "**Yörükler**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/yorukler

15- Uğur, Yunus, "**Şer'iye Sicilleri**" maddesi, TDVİA, https://islamansiklopedisi.org.tr/seriyye-sicilleri

16- Yediyıldız, Bahaddin, "**Vakıf**" maddesi, TDVİA https://islamansiklopedisi.org.tr/vakif#2-tarih

17- Zuhayli, Vehbe, **İslam Fıkhı Ansiklopedisi**, Risale Yay, İstanbul, 1994.

MAKALELER

1- Açık, T. " **Beşe Unvanı Hakkında**" Tarih Dergisi, S. 62, İstanbul, 2016: 37-64.

2- Akgündüz, A. **Osmanlı Hukuku'nda Şer-i Hukuk- Örfi Hukuk İkilemi ve Yasama Organının Yetkileri**, C. 12, S. 2, 1999: 117-121

3- Ateş, N. "**Osmanlı'da Vakıf-Külliye-Şehir İlişkisi**" Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 26, 2017: 151-164.

4- Avcı, M. "**Osmanlı Ceza Muhakemesinde Sulh (Uzlaştırma)**" Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Ağustos 2017): 12-71

5- Bayartan, M. "**Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar Ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler**" Osmanlı Bilimi Araştırmaları, S.10, 2008: 157-175.

6- Bozkurt, G. "**Eski Hukuk Sistemlerinde Kölelik**", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.38, Ankara, 1981: 65-103.

7- Çalkan Sağlam, Ö. Sağlam, H. "**İnsanlık Tarihinde Üzümün Önemi**". Journal of Agriculture, (Aralık 2018): 1-10.

8- Dumlu, E. "**XVI. Yüzyıl Osmanlı Uleması Arasında Para Vakıfları Etrafında Cereyan Eden Tartışmalar (Ebussuûd, İbn Kemal-Çivizâde, Birgivî)**". İlahiyat Tetkikleri Dergisi, 2015: 303-337

9- Erdoğru, M Akif "**Karaman Vilâyeti Kanunnâmeleri**" OTAM, Ankara, 1993, S. 4, s. 467-516

10- Ergenç, Ö. "**Osmanlı Şehirlerindeki Yönetim Kurumlarının Niteliği Üzerinde Bazı Düşünceler**", 8. Türk Tarih Kongresi, T.T.K. Yay., c. II, Ankara, 1981: 1265-1274.

11- _____ "**Mimar Sinan'ın Yaşadığı Dönemdeki Osmanlı Türk Kenti Hakkında Kısa Bilgiler**" Mimarlık, S. 179, Ankara, 1982: 22-24.

12- Günay, R. "**Şer'iye Sicillerinde Mülk Alışverişleri: Kullanılan Usul ve Dil**" Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi (Nisan-2012): 15-24.

13- Gök, N. "**Osmanlı Diplomatikasında Ferman ve Berat Arasındaki Benzerlik ve Farklar**", Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM), S. 11, 2000: 211-226

14- Hızlı, M. "**Osmanlı Medreselerinde Okutulan Dersler ve Eserler**" Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 17, 2008: 25-46

15- İhsanoğlu, E. "**Osmanlı Medrese Geleneğinin Doğuşu**" Belleten, C. 66, S. 247, 2002: 849-904

16- İnalcık, H. "**Osmanlılarda Raiyyet Rüsumu**", T.T.K., Belleten, S. 23, 1959: 575-610.

17- _____ "**Osmanlı Bürokrasisinde Aklâm ve Muâmelât**", Osmanlı

Araştırmaları I, İstanbul, 1980: 1-14.

18- _____ "**Osmanlı Hukukuna Giriş – Örfi-Sultani Hukuk ve Fatih'in Kanunları**", Siyasi İlimler ve Hukuk, c. XIII, 1958: 102-126

19- Kaan, E. Osman "**Finansman Kaynağı Olarak Bey' Bi'l-Vefâ Bey' Bi'l-İstiğlâl, Bey'u'l-Îne**" Dil ve Edebiyat Araştırmaları, (Nisan-2018): 223-251.

20- Karadağ, H., Şit M. "**Osmanlı Devleti'nde Toprak Mülkiyetinin İktisadi Sistemler Açısından Değerlendirilmesi**". Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (Ağustos-2016): 45-65

21- Kazalak, Kadir; Gündüz Tufan, **II. Osman'ın Hotin Seferi (1621)**, OTAM (Haziran 2003): S. 129-144.

22- Kazıcı, Z. **Osmanlılarda Tekkeler**, İslam Medeniyeti Mecmuası, C.5, S. 4, İstanbul, 1982: 29-34.

23- _____, **Osmanlılarda Mahalle İmamlarının Bazı Görevleri**, İslam Medeniyeti Mecmuası, C. 5, S.3, İstanbul, 1982, s. 29-35

24- Kıvrım, İ. "**17. yüzyılda Osmanlı Toplumunda Boşanma Hadiseleri (Ayıntâb Örneği; Talâk, Muhâla'a ve Tefrîk)**" Gaziantep University Journal of Social Sciences, 2011: 371-399.

25- Konan, B. "**Osmanlı Hukukunda tecavüz suçu**" OTAM, (Mart 2011): 149-172.

26- Küçük, S. "**Manisa Mevlevihanesi"** Manisa Araştırmaları, C. 2, 2002: 15-19.

27- Özkorkut, N. Ünal "**Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Kurumlarının Osmanlı Devleti'ne Girişi**". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, (Kasım-2003): 147-154.

28- Paydaş, E. "**Hukuk Sosyolojisi Açısından Kasâme Kurumu**" Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, S. 21 (Ocak 2016): 595-614.

29- Rukancı, H., Anameriç F. "**XI.-XIV. Yüzyıllar Arasında Medrese ve Üniversitelerde Eğitim**" Tarih İncelemeleri Dergisi, S. 23, 2008: 35-56.

30- Saraç Özturan, S. "**19. Yüzyılın Son Çeyreğinde Osmanlı Mahkemelerinde Vasi Tayini**". Vakanüvis - Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, (Nisan-2018): 238-255.

31- Şahin, M., Işık, E. "**Osmanlı'dan Cumhuriyete Mahalle Yönetimi**" Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2015: 221-230.

32- Şimşek, E. "**Şer'iye Sicillerine Göre 18. Yüzyılın Başlarında Trabzon'da**

Yaralama ve Cinayet Vakaları" Karadeniz İncelemeleri Dergisi, (Nisan 2013): 9-26.

33- Tahiroğlu, B. "**Osmanlı İmparatorluğunda Kölelik**". Journal of Istanbul University Law Faculty, (Temmuz-2011): 649-676.

34- Telci, C. "**Manisa Mevlevihanesi Mevlevihane Olarak mı Yapıldı**" Sufi Araştırmalar, S. 15, 2017: 1-22

35- Tok, Ö. "**Kayseri Kadı Sicillerindeki Yaralanma ve Ölüm Vakalarıyla İlgili Keşif Raporları (1650-1660)**" Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 22, 2007: 327-347

36- Tylor, E. Burnett "**Kültür Bilimi**". ViraVerita e-Dergi, (Ekim-2016): 91-110. (çev. Esra Dabağcı)

37- Uluçay, M . "**Manisa Şer'iye Sicillerine Dair Bir Araştırma**". Journal of Turkology, (Aralık-2010): 285-298

38- Yaşaroğlu, Hasan, **Osmanlı'da Bir Darbe ve Tahlili: Genç Osman Örneği**, Turkish Studies, 2013, s.705-732.

39- Yediyıldız, B. "**Müessese-Toplum Münâsebetleri Çerçevesinde XVIII. Asır Türk Toplumu ve Vakıf Müessesesi**" Vakıflar Dergisi, c. 15, Ankara, 1982: 23-53.

40- Yıldırım, A. "**İslam Hukûkunda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Hetk-i Irz (Tecavüz) Suçunun Cezası Ve Kur'an Ceza İlkeleri Açısından Değerlendirmesi**" Dokuz Eylül Ünivesitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (Ağustos 2018): 225-261.

41- Yıldırım, S. Kılıç, Ü. **Klasik Dönem Osmanlı Devleti'nde Eğitim ve Öğretim**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (Nisan-2018): 603-627.

42- Yılmaz, E. "**İslam Ceza Hukukuna Göre Kleptomanide Ceza Ehliyeti Ve Hırsızlık Fiilinin Sonuçları**". Bilimname, (Nisan 2019): 535-557.

43- Yücel, Yaşar, **Yeni Bulunan II. Osman Adına Yazılmış Bir "Zafernâme"**, Belleten, S. 170, Ankara, 1979, s.313-364.

KİTAPLAR

1- Acun, Hakkı, **Manisa'da Türk Devri Yapıları**, T.T.K., Ankara, 1999.

2- Akgündüz, Ahmet, **Şer'iye Sicilleri Mâhiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme**

Hükümler, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, C.1, İstanbul, 1988.

3- _____, **Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri**, Fey Vakfı Yay. C.2, İstanbul, 1990.

4- Avcı, Mustafa, **Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar**, GökkubbeYayıncılık, Türk Hukuk Tarihi Dizisi:1, İstanbul, 2004.

5- Emecen, Feridun Mustafa, **XVI. Asırda Manisa Kazası**, T.T.K. Yay., Ankara, 2013.

6- Erdoğru, Mehmet Akif; Alandağlı, Murat, **Defter-i Evkaf-ı Liva-i Saruhan**, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Ankara, 2014.

7- Gökçen, İbrahim, **Tarihte Saruhan Köyleri**, Berksoy Basımevi, İstanbul, 1950.

8- Halaçoğlu, Yusuf, **XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı,** T.T.K., Ankara, 2014.

9- Kazıcı, Ziya, **Osmanli'da Eğitim Öğretim**, Bilge Yay., İstanbul, 2004.

10- _____, **Osmanli'da Toplum Yapısı**, Bilge Yay., İstanbul, 2010.

11- Karaman, Hayrettin, **Yeni Gelişmeler Karşısında İslâm Hukuku**, İstanbul, 2017.

12- Kerimoğlu, Yusuf, **Emanet ve Ehliyet (İslam İlmihali)**, Akit Yay., İstanbul, 1998.

13- Kütükoğlu, Mübahat , **Osmanlı Belgelerinin Dili: Diplomatik**, İstanbul, 1994.

14- Ortaylı, İlber, **Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi**, Cedit Neşriyat, Ankara, 2008.

15- _____, **Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı**, Ankara, 1994.

16- Sertoğlu, Mithad, **Sofyalı Ali Çavuş Kanunnâmesi**, Marmara Üniversitesi Yay., İstanbul, 1992.

17- Sökmen, Cem, **Aydınların İletişim Ortamı Olarak Eski İstanbul Kahvehaneleri**, Ötüken Yay., İstanbul, 2012.

18- Uluçay, Mustafa Çağatay, **XVII. Asırda Saruhan'da Eşkıyalık ve Halk Hareketleri**, Berksoy Basımevi, İstanbul, 1955

19- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, **Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı**, T.T.K., Ankara,1988.

20- _____, **Osmanlı Tarihi**, C. 3, T.T.K., Ankara, 1995.

21- _____, **Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı**, T.T.K., Ankara, 2014.

22- Yücel, Yaşar; Puluha, Selami, **I. Selim Kanunnamesi**, T.T.K., Ankara, 1995.

EKLER

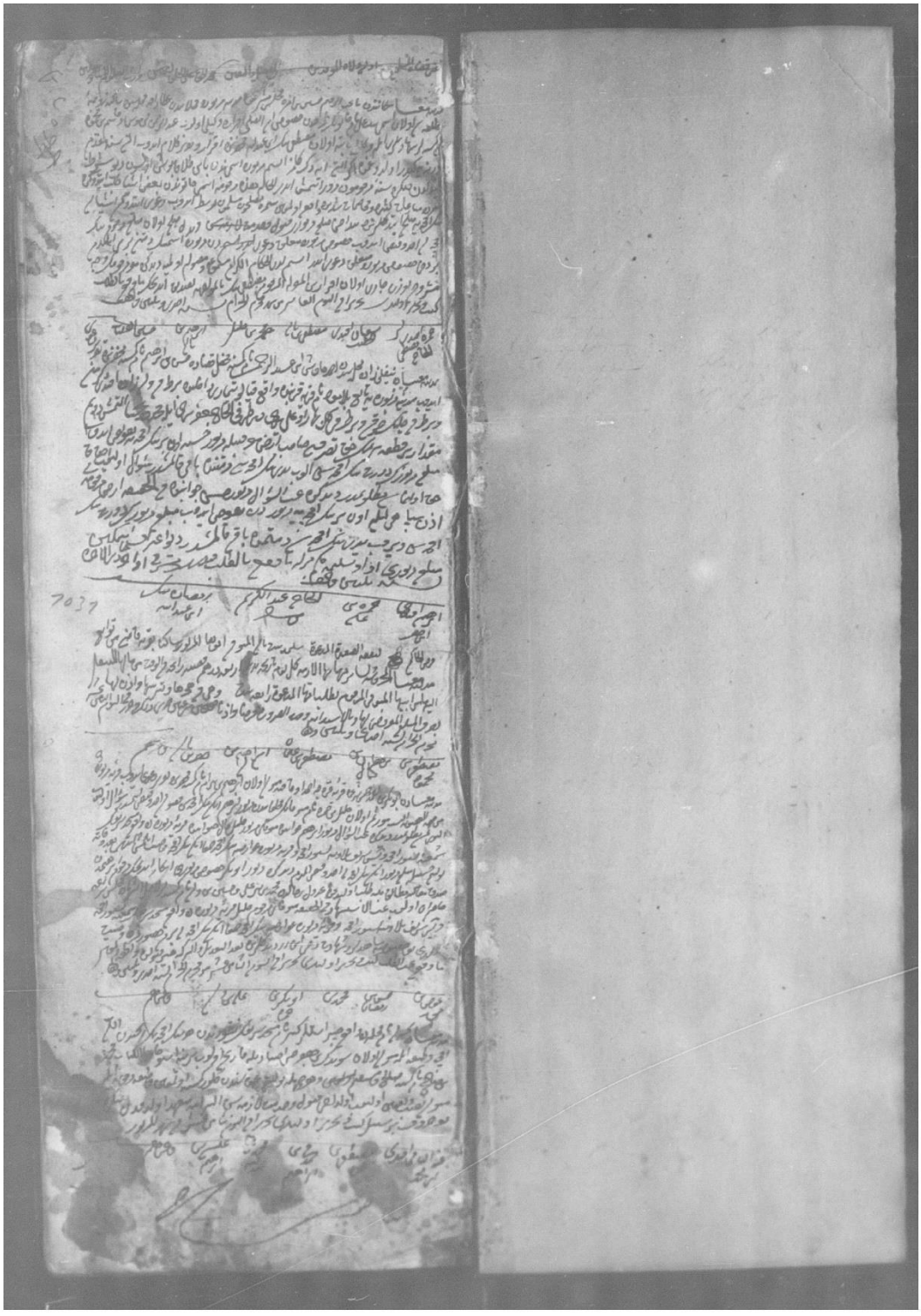

Ek 01: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 1a sayfa numaralı varak.

Ek 02: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 1b-2a sayfa numaralı varak.

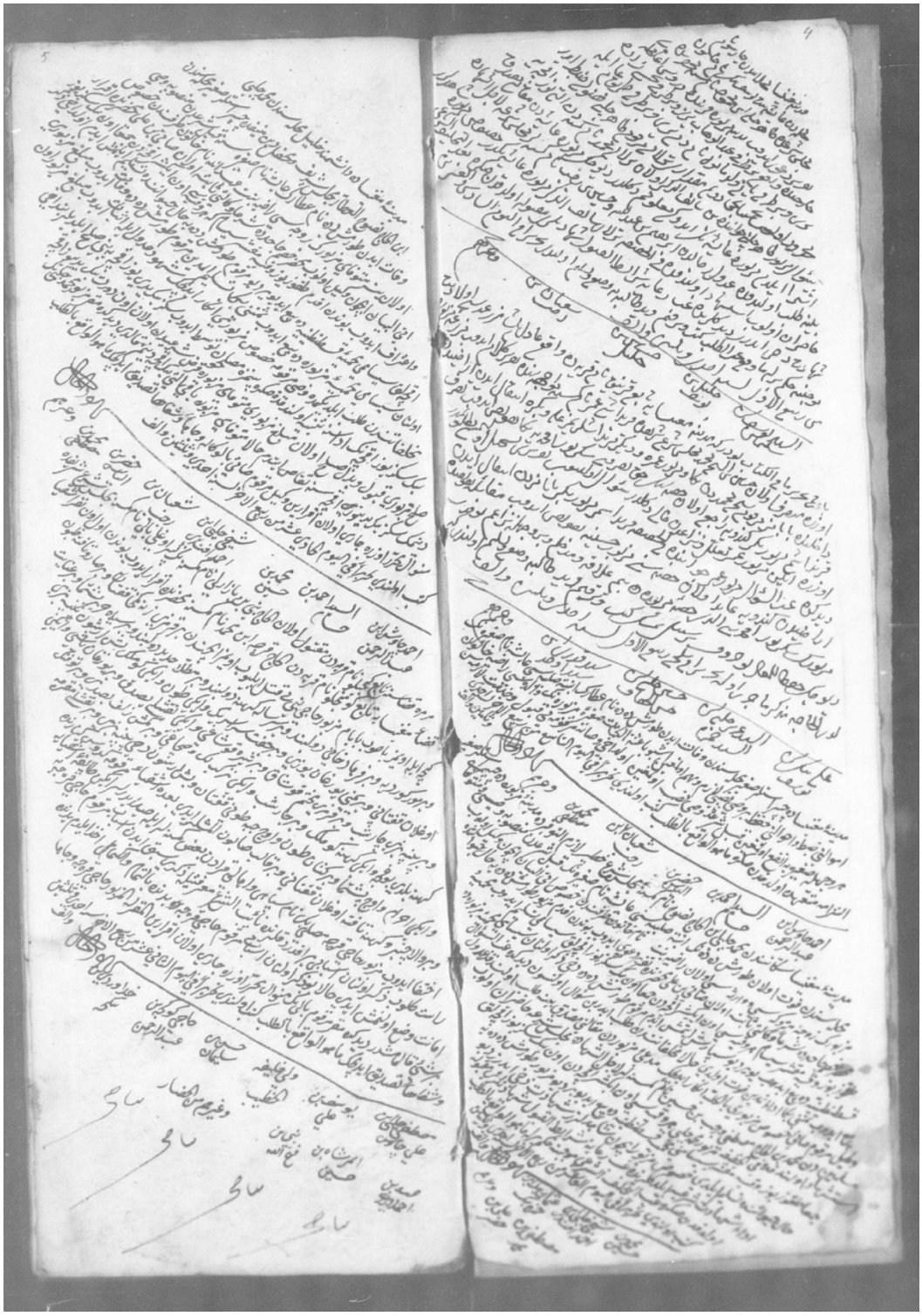

Ek 03: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 2b-3a sayfa numaralı varak.

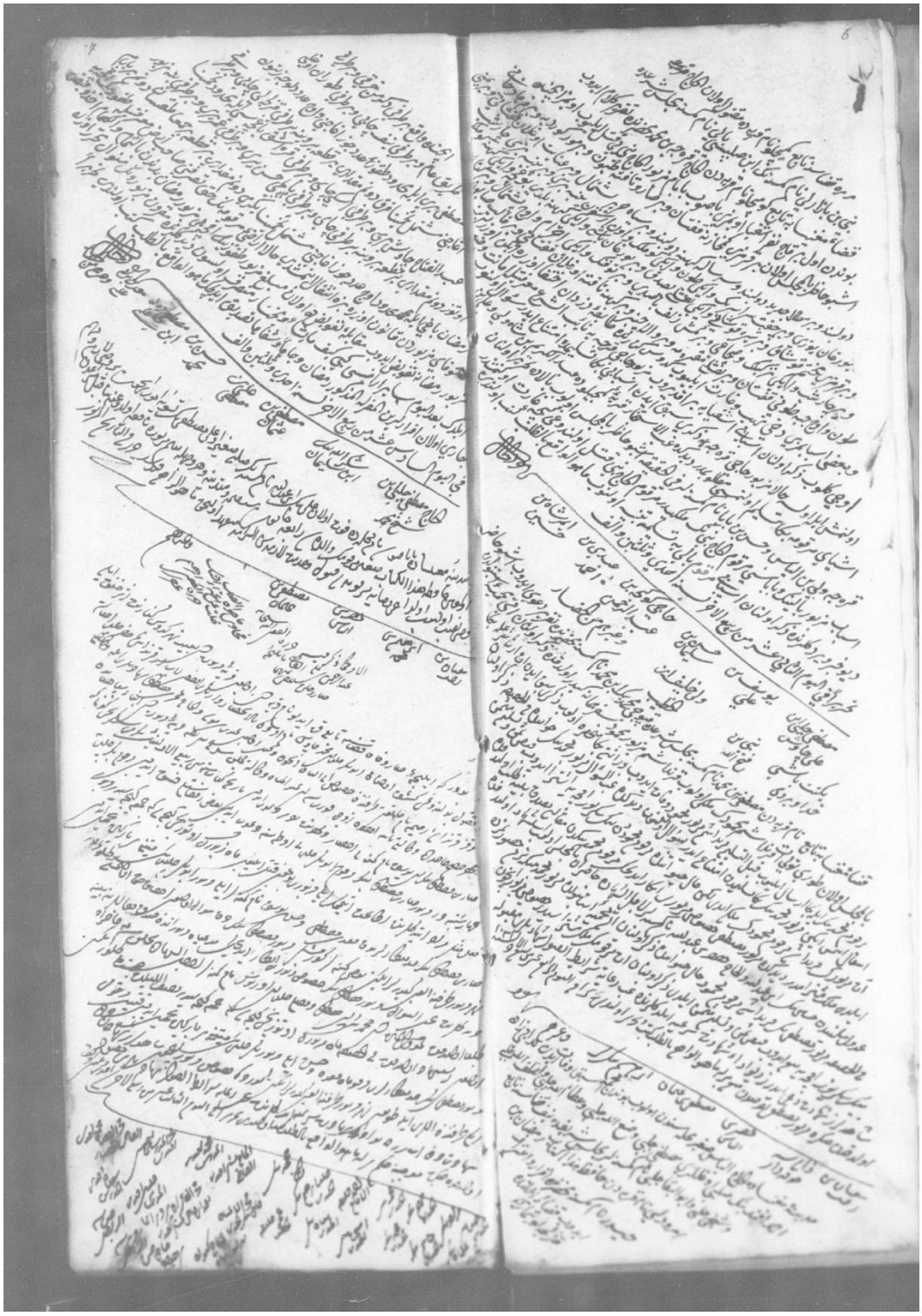

Ek 04: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 3b-4a sayfa numaralı varak.

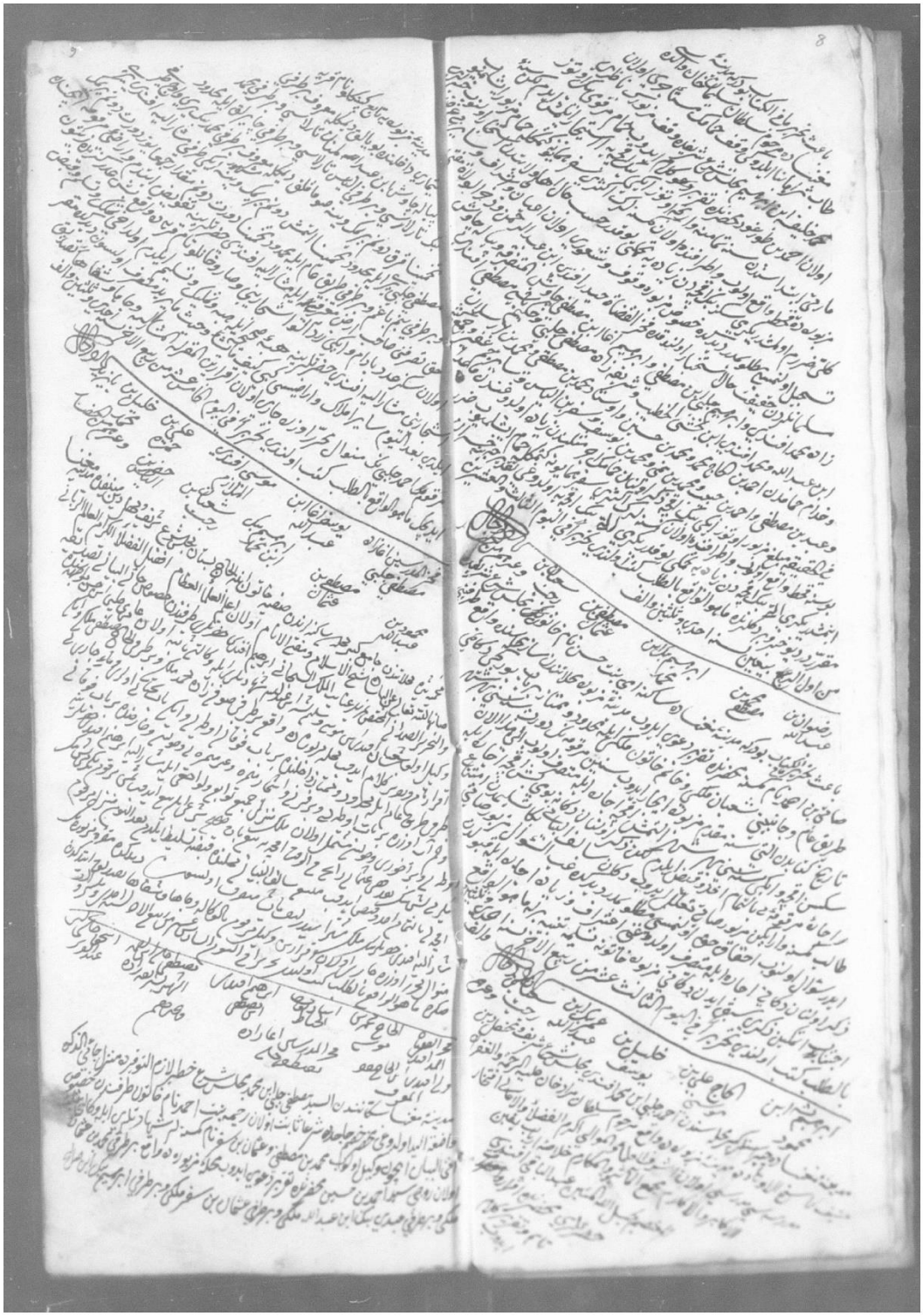

Ek 05: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 4b-5a sayfa numaralı varak.

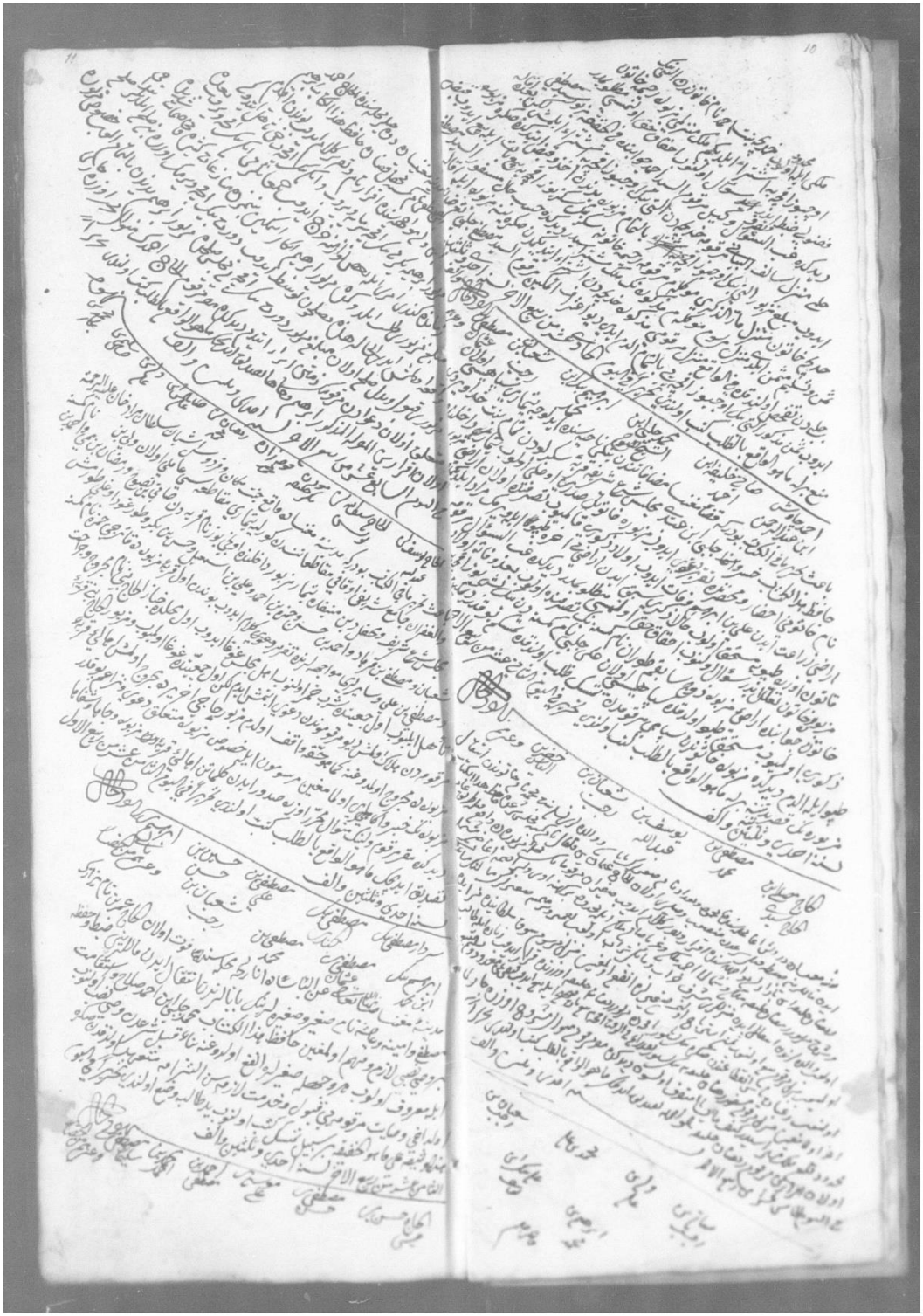

Ek 06: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 5b-6a sayfa numaralı varak.

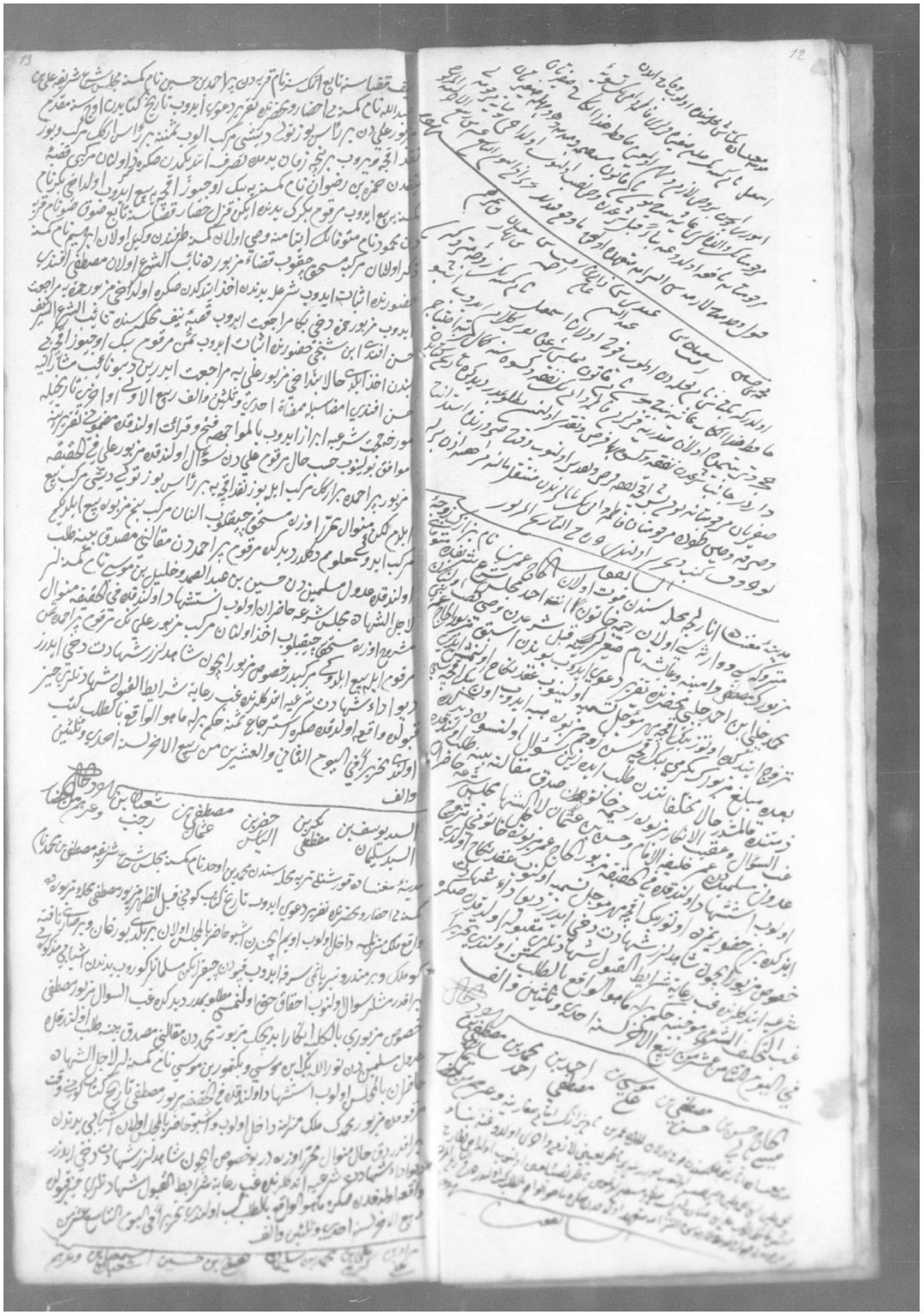

Ek 07: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 6b-7a sayfa numaralı varak.

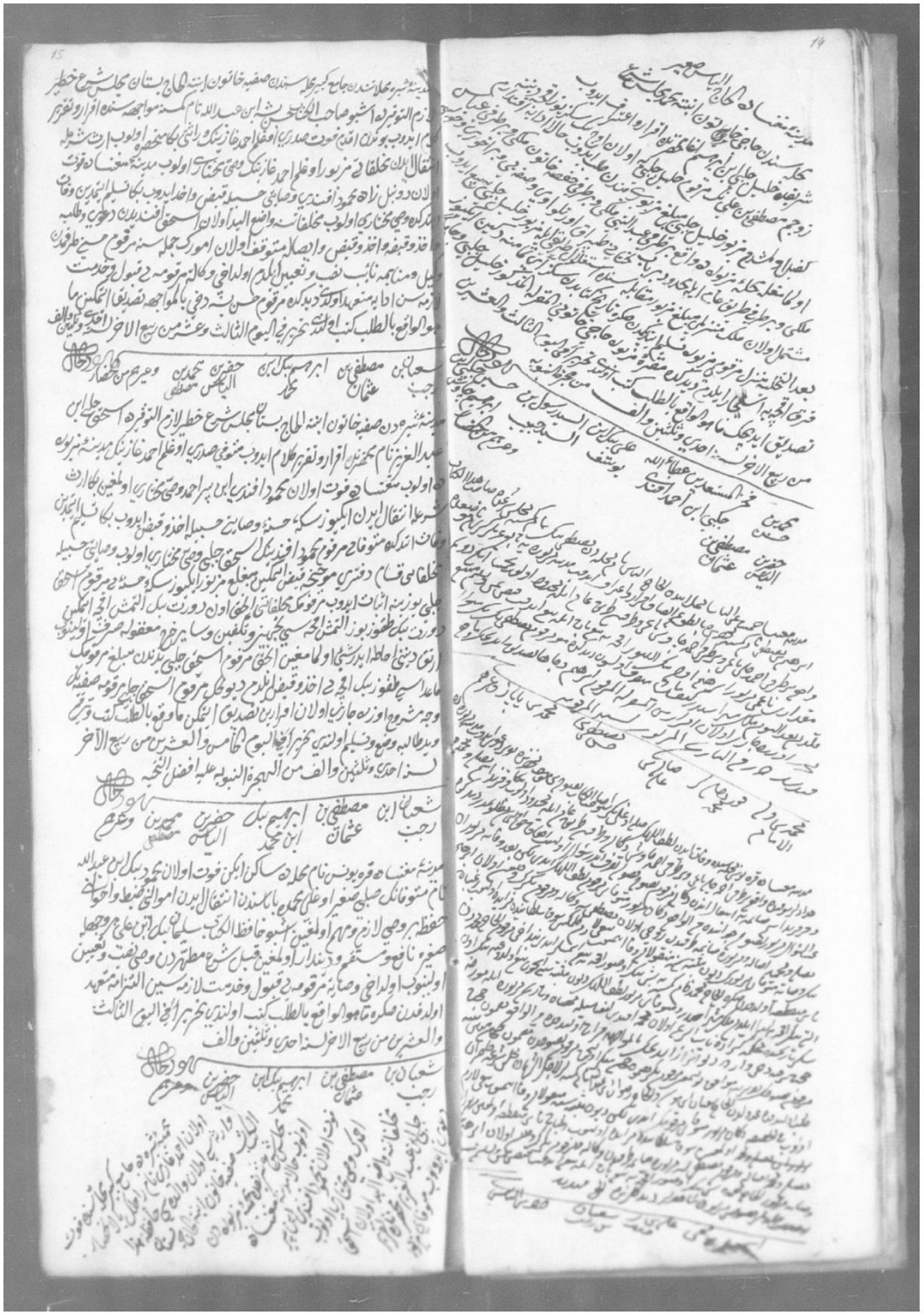

Ek 08: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 7b-8a sayfa numaralı varak.

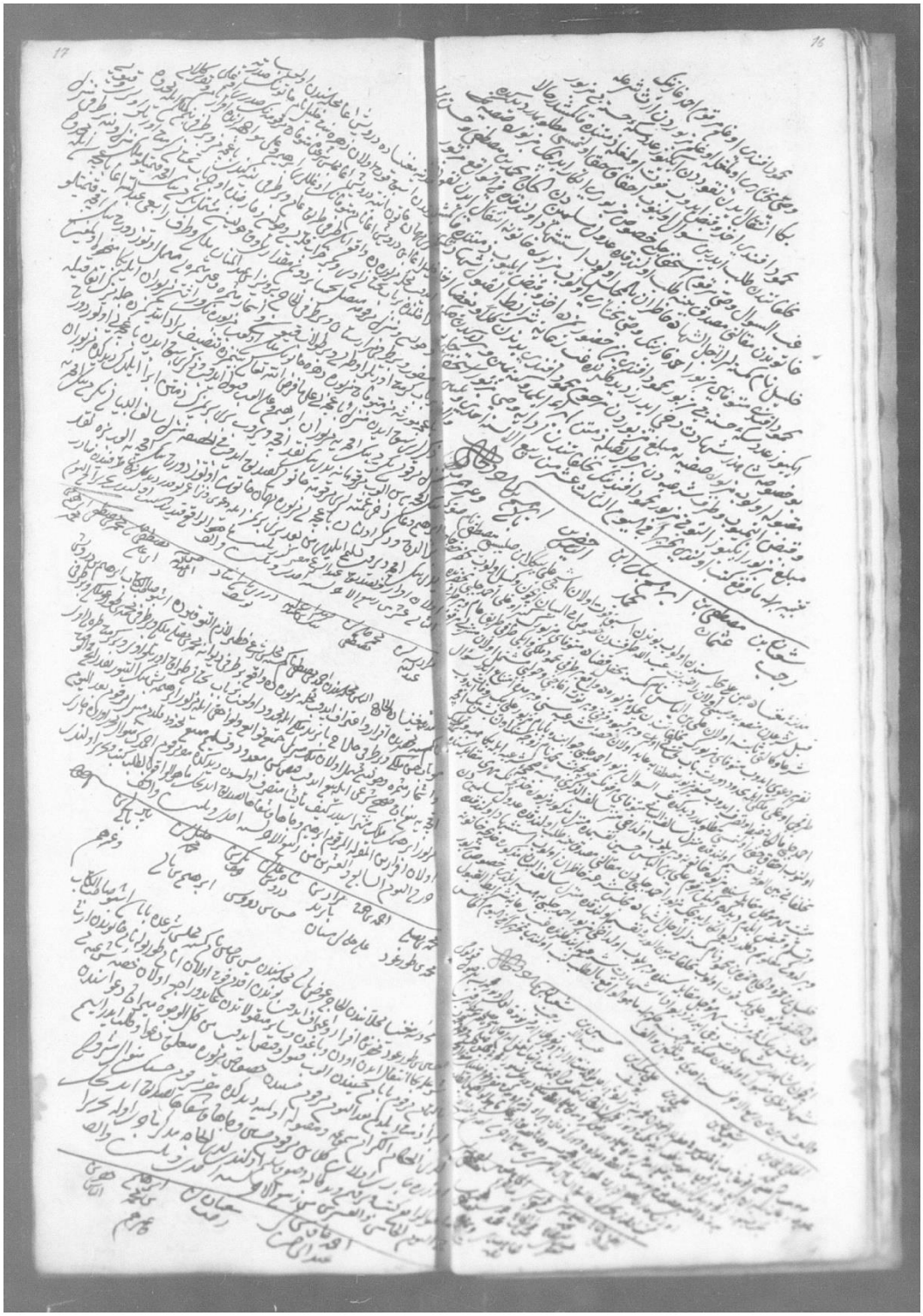

Ek 09: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 8b-9a sayfa numaralı varak.

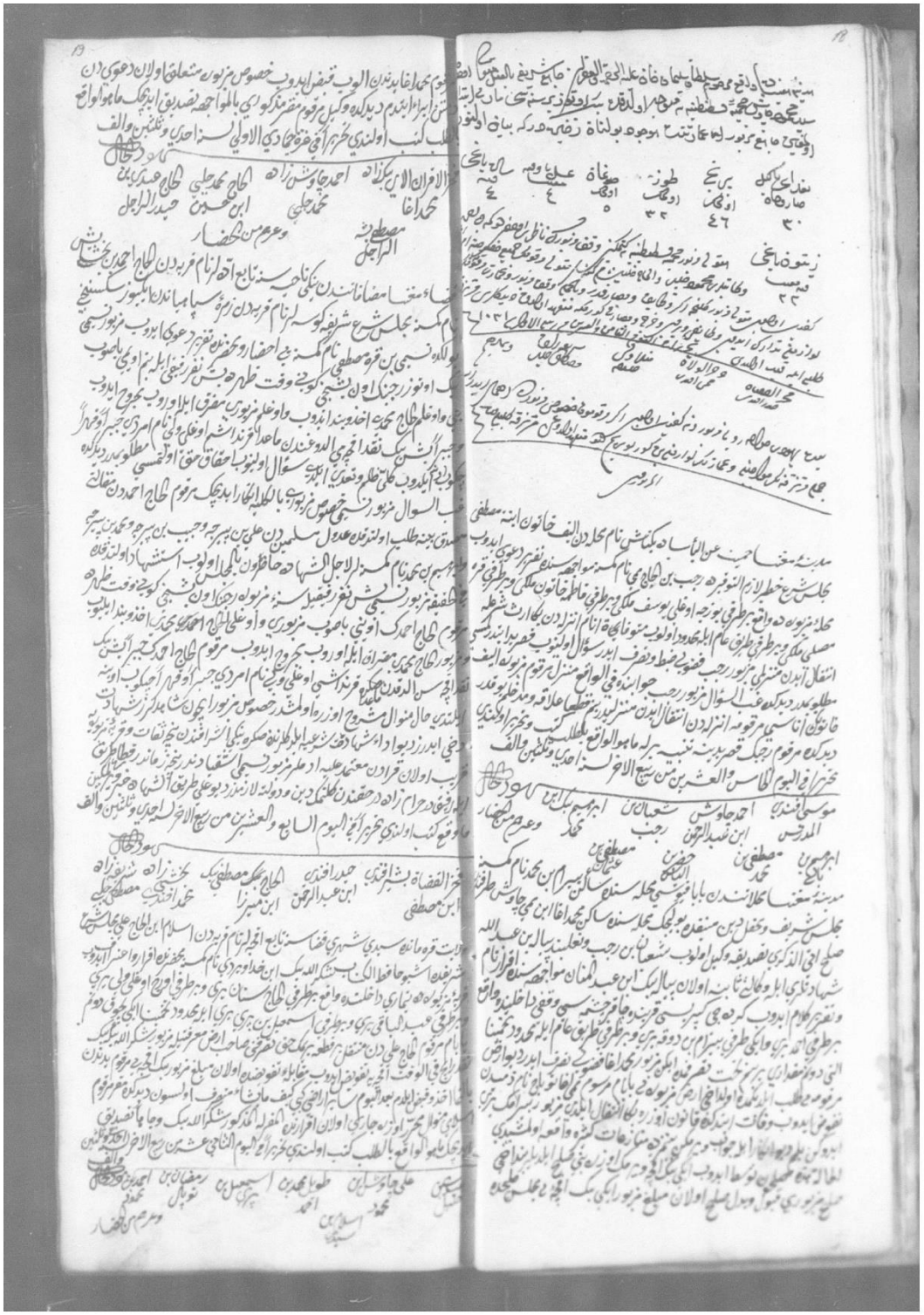

Ek 10: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 9b-10a sayfa numaralı varak.

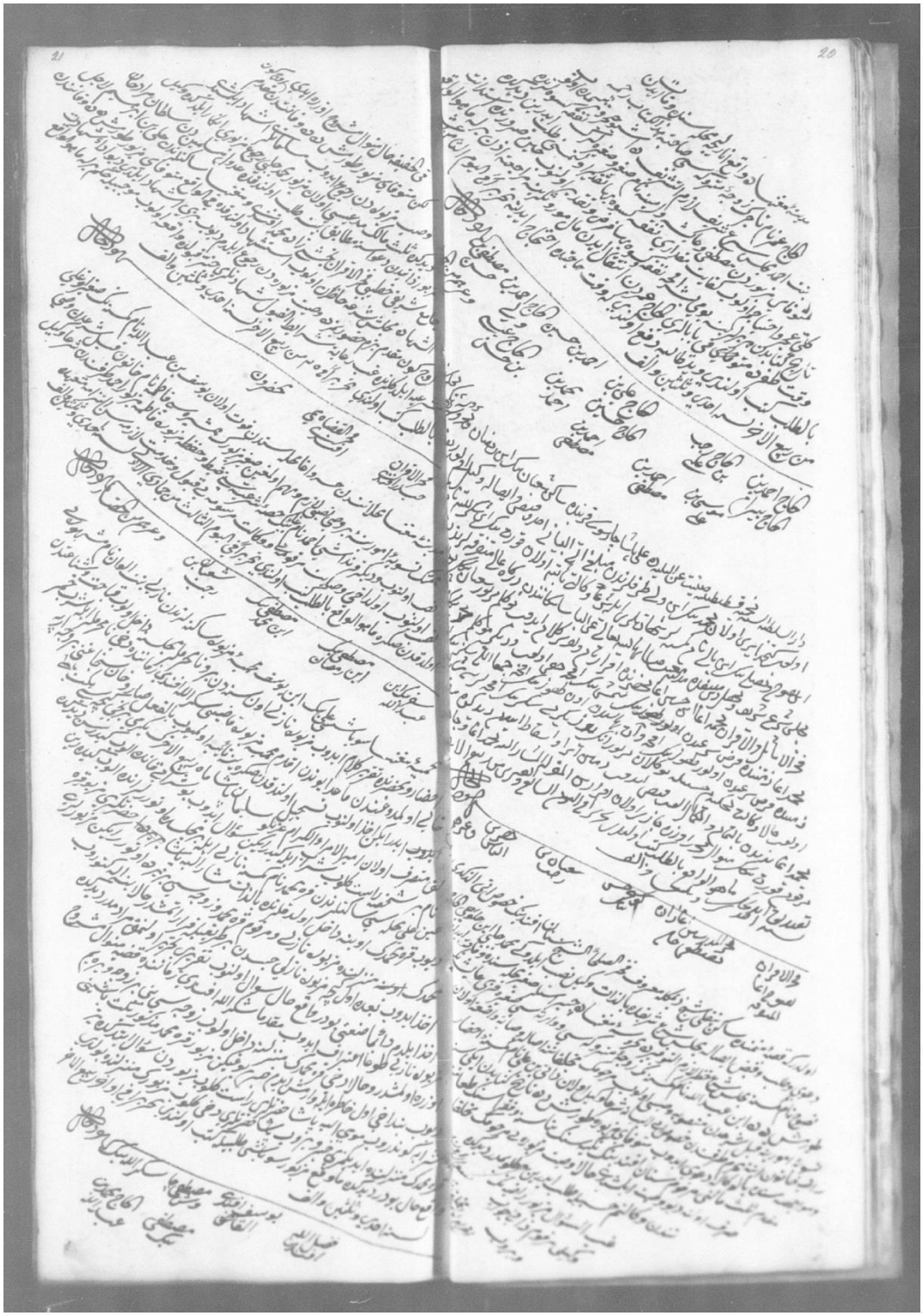

Ek 11: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 10b-11a sayfa numaralı varak.

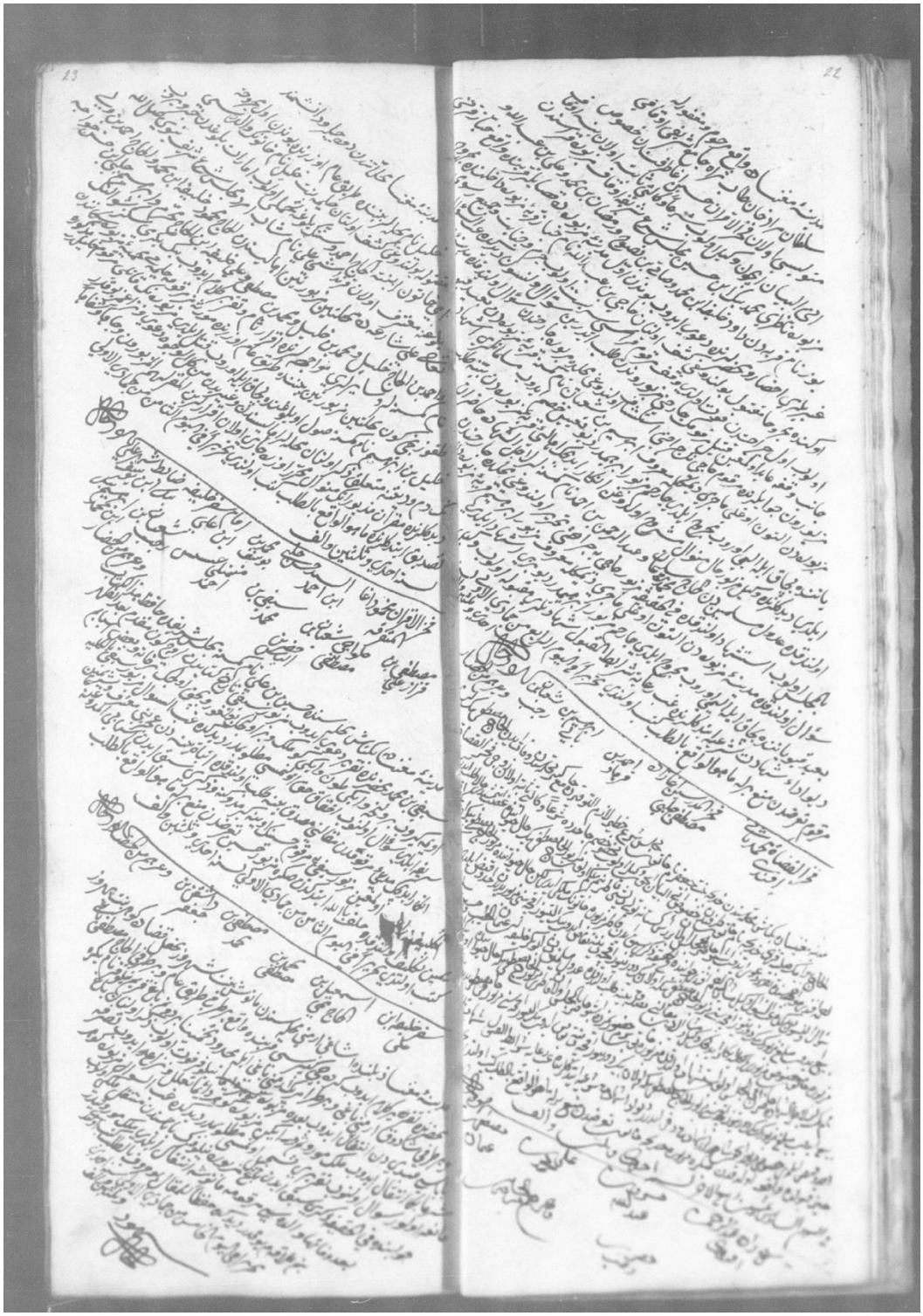

Ek 12: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 11b-12a sayfa numaralı varak.

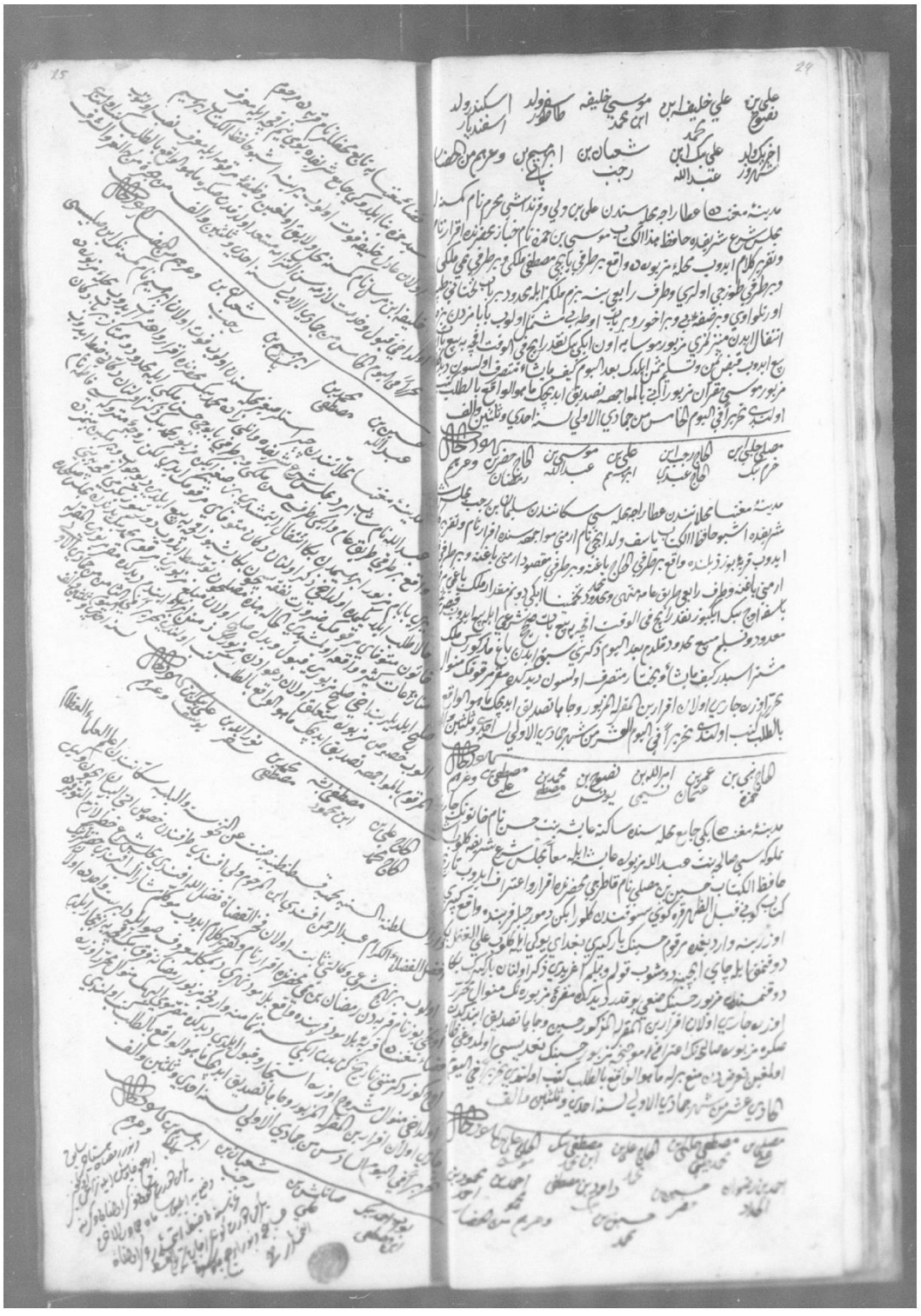

Ek 13: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 12b-13a sayfa numaralı varak.

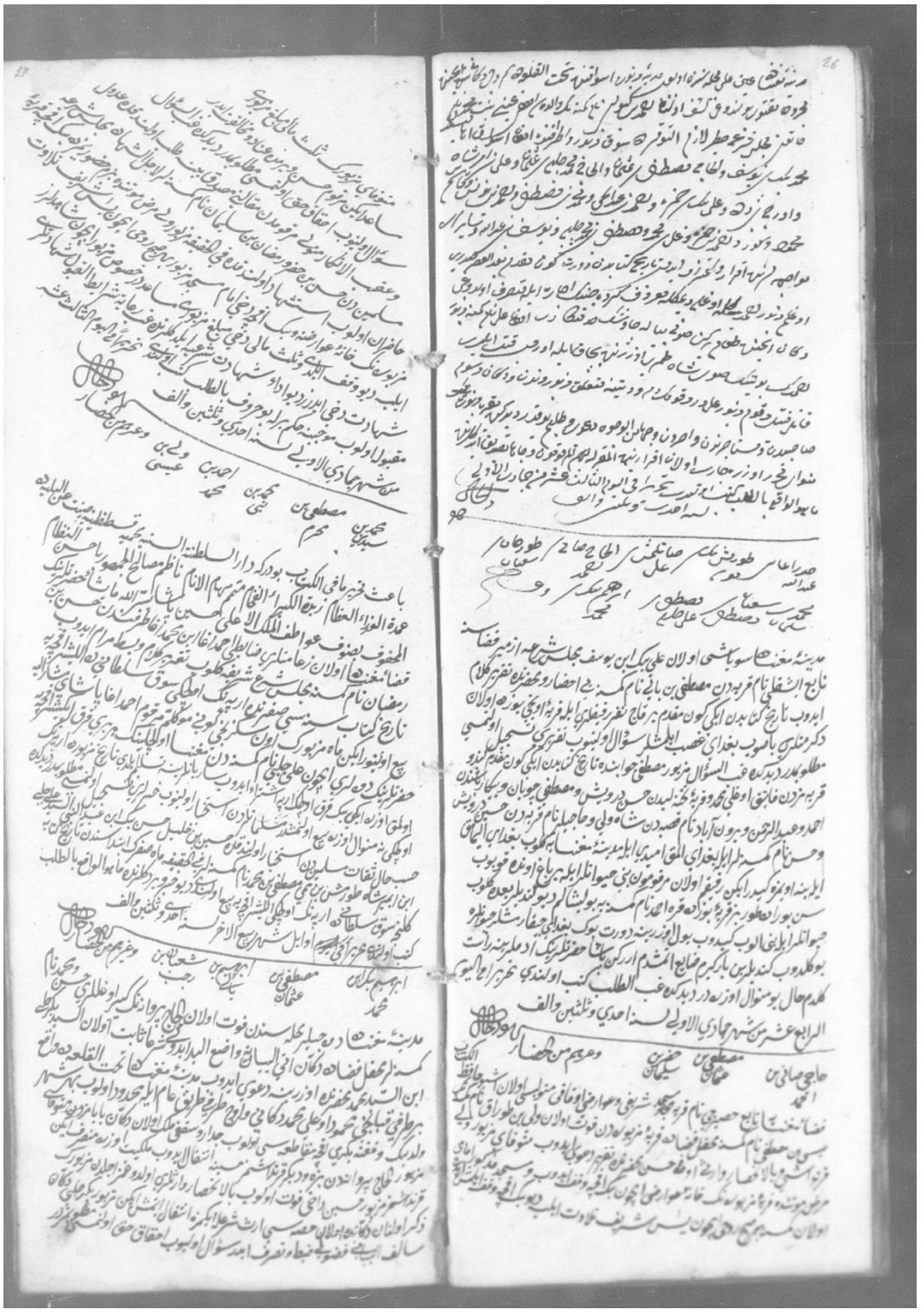

Ek 14: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 13b-14a sayfa numaralı varak.

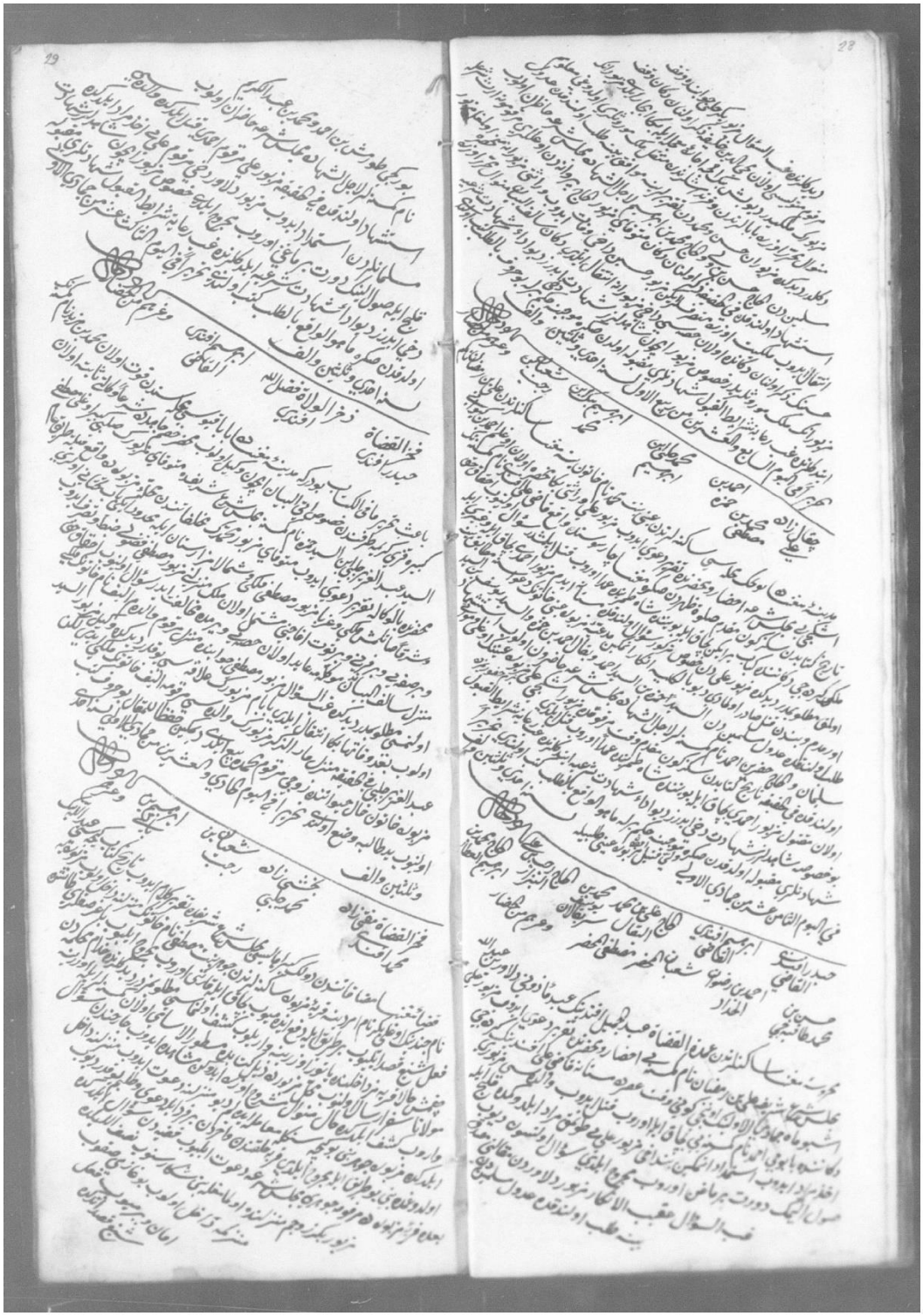

Ek 15: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 14b-15a sayfa numaralı varak.

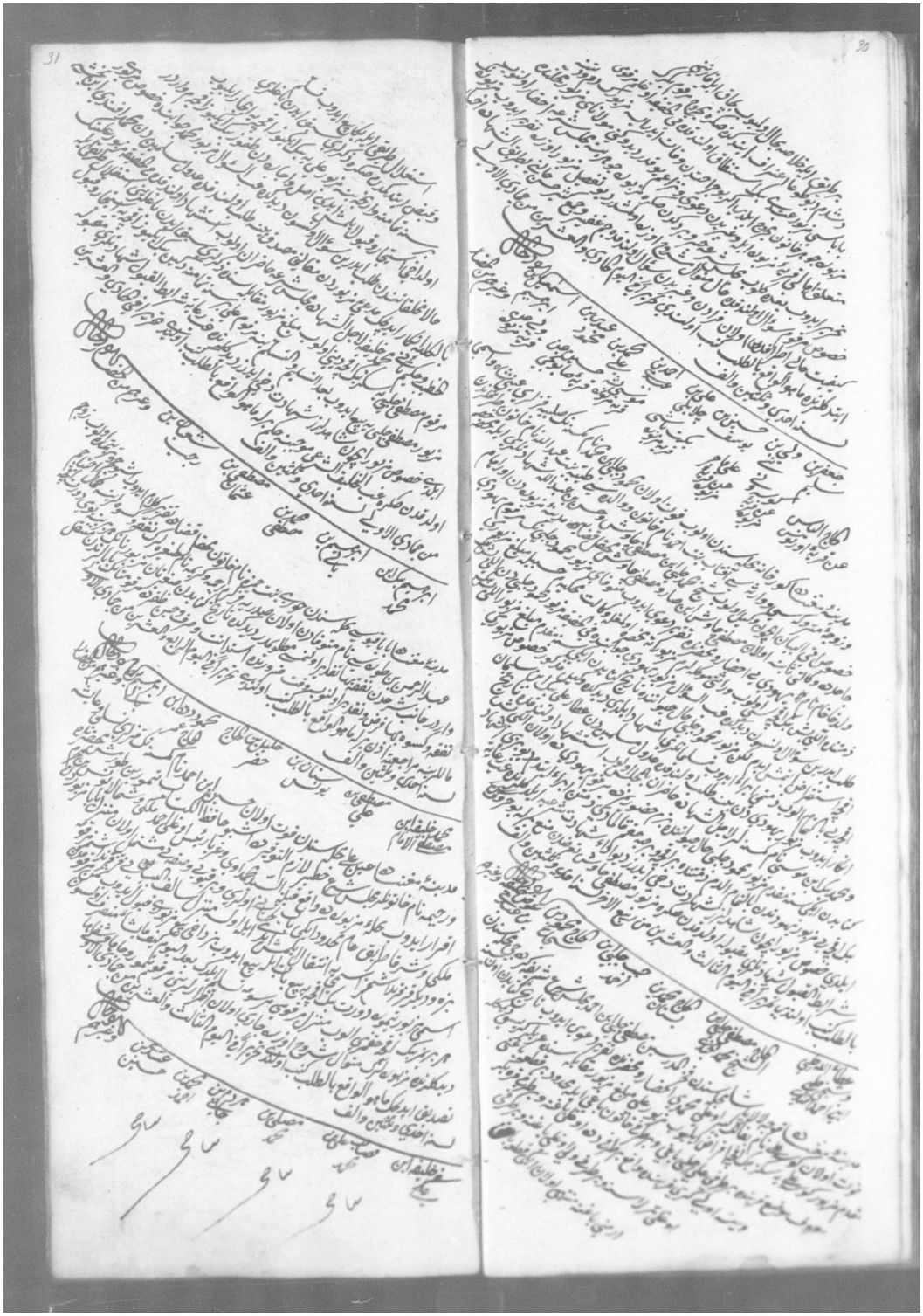

Ek 16: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 15b-16a sayfa numaralı varak.

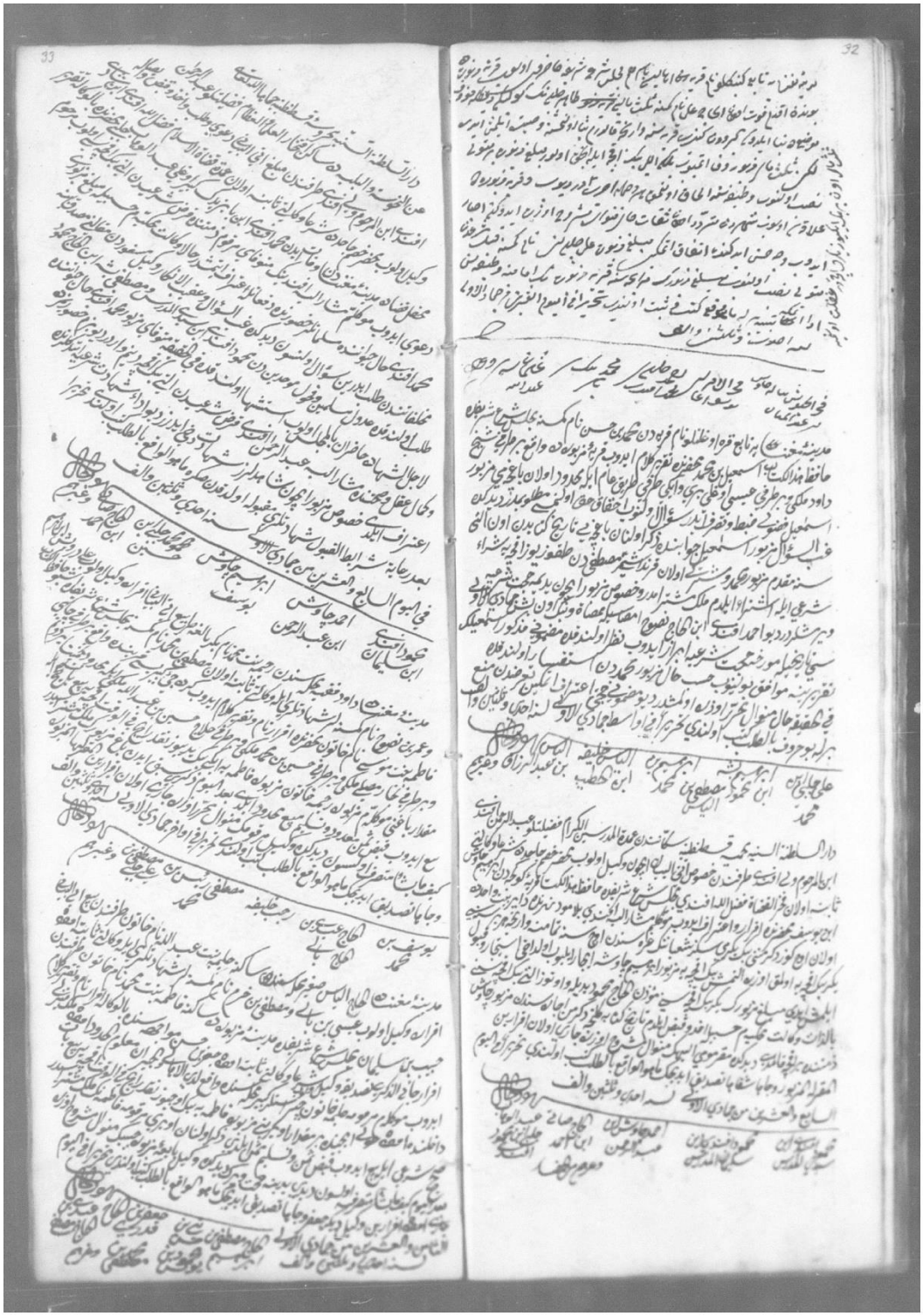

Ek 17: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 16b-17a sayfa numaralı varak.

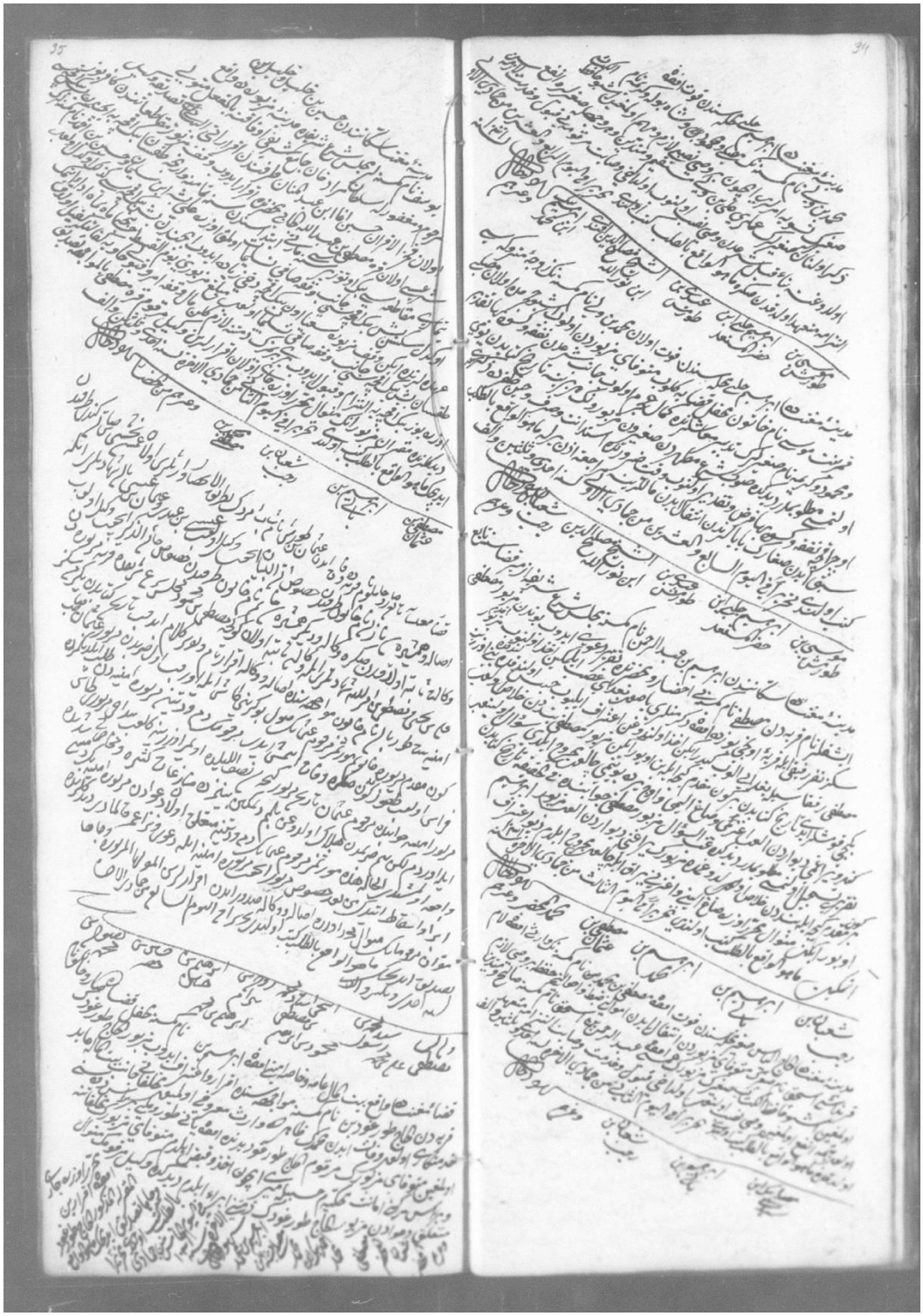

Ek 18: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 17b-18a sayfa numaralı varak.

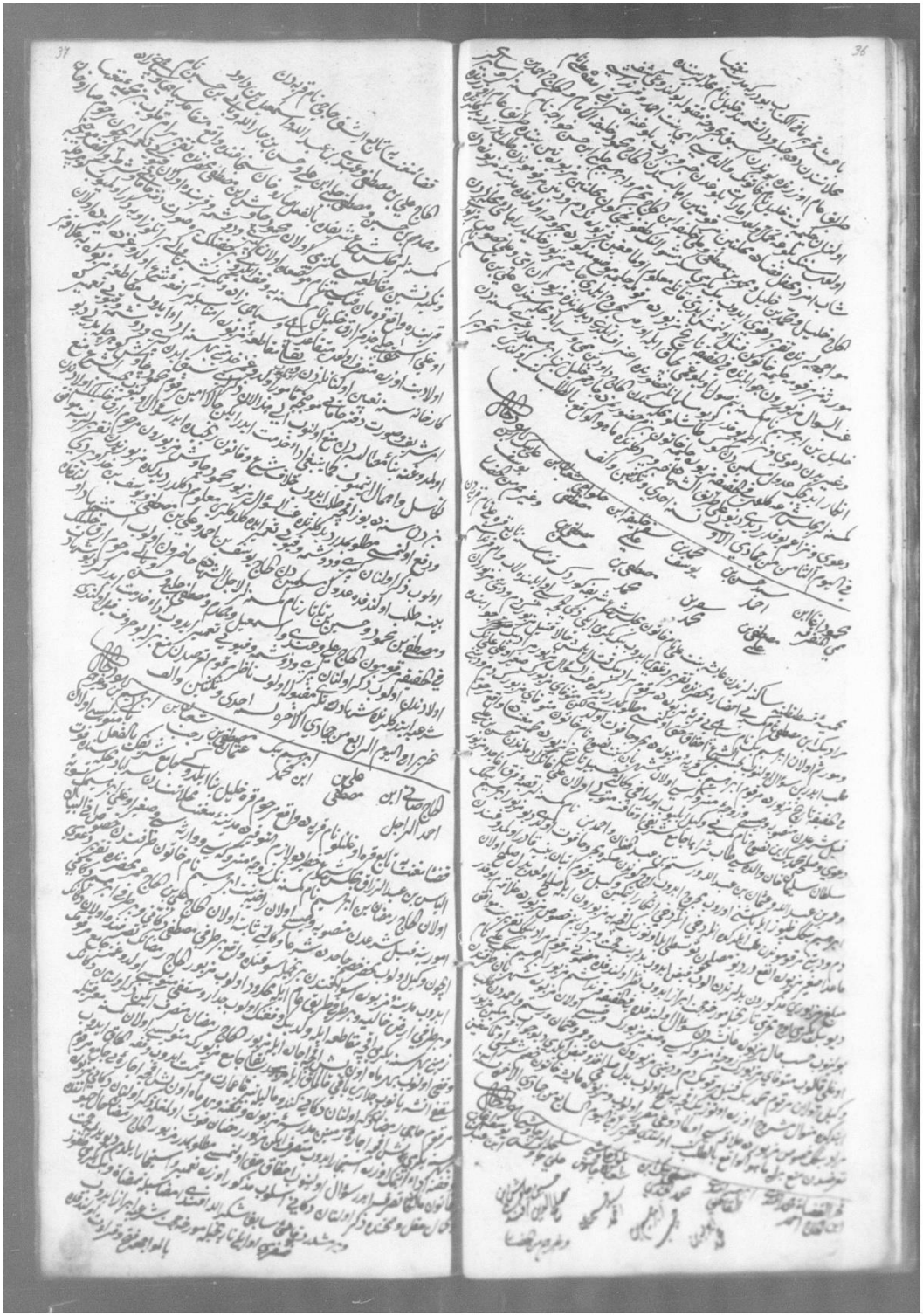

Ek 19: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 18b-19a sayfa numaralı varak.

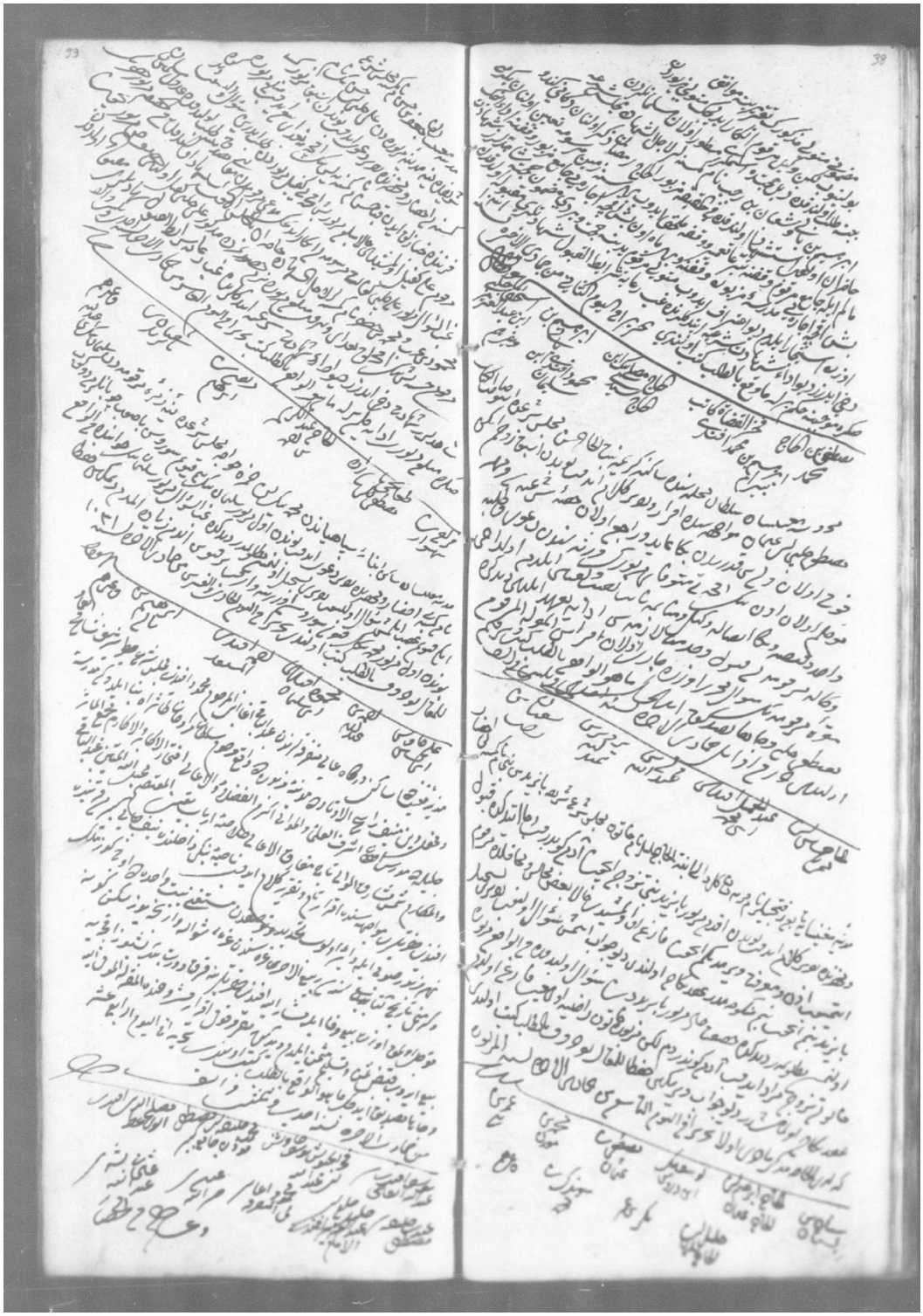

Ek 20: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 19b-20a sayfa numaralı varak.

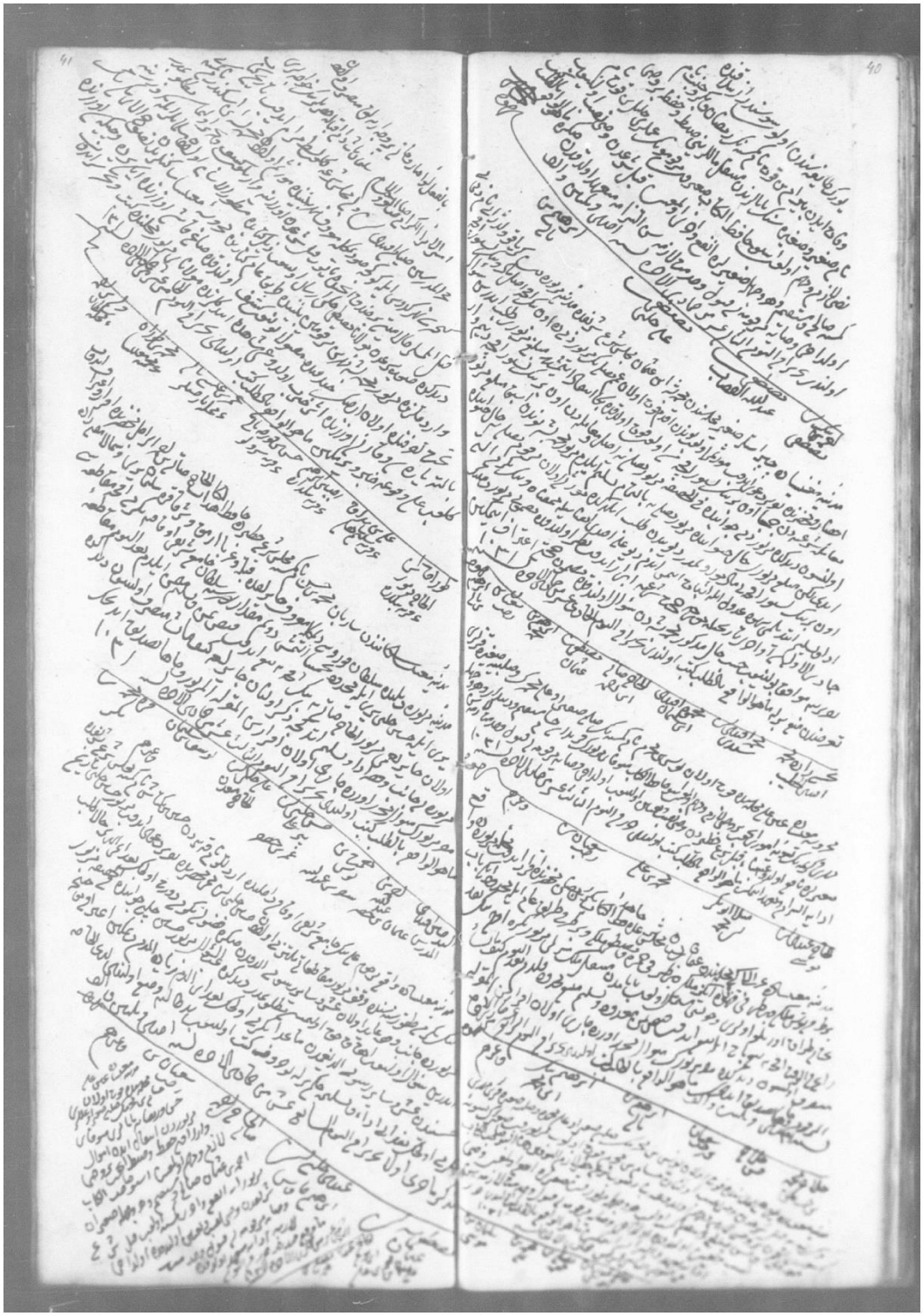

Ek 21: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 20b-21a sayfa numaralı varak.

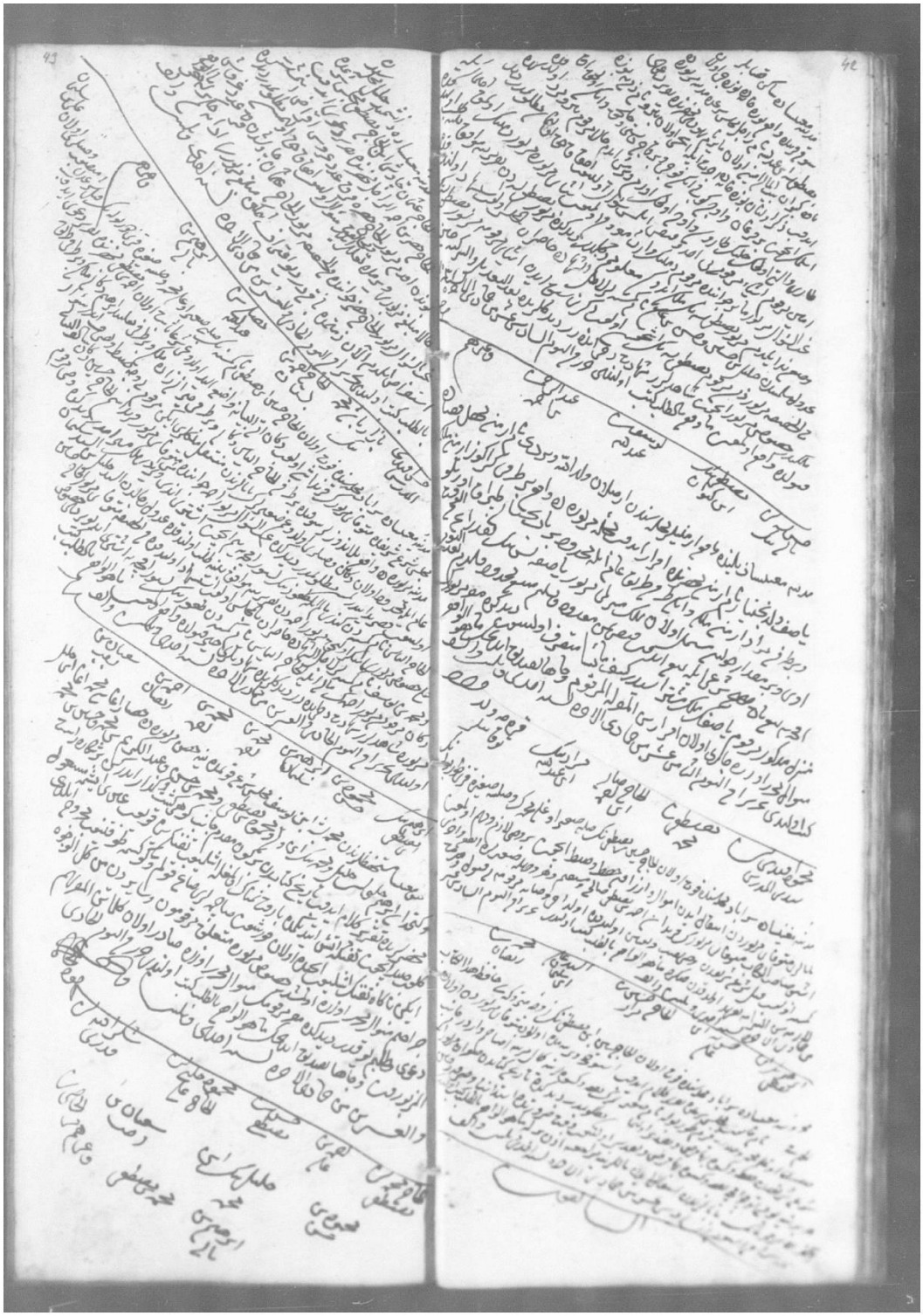

Ek 22: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 21b-22a sayfa numaralı varak.

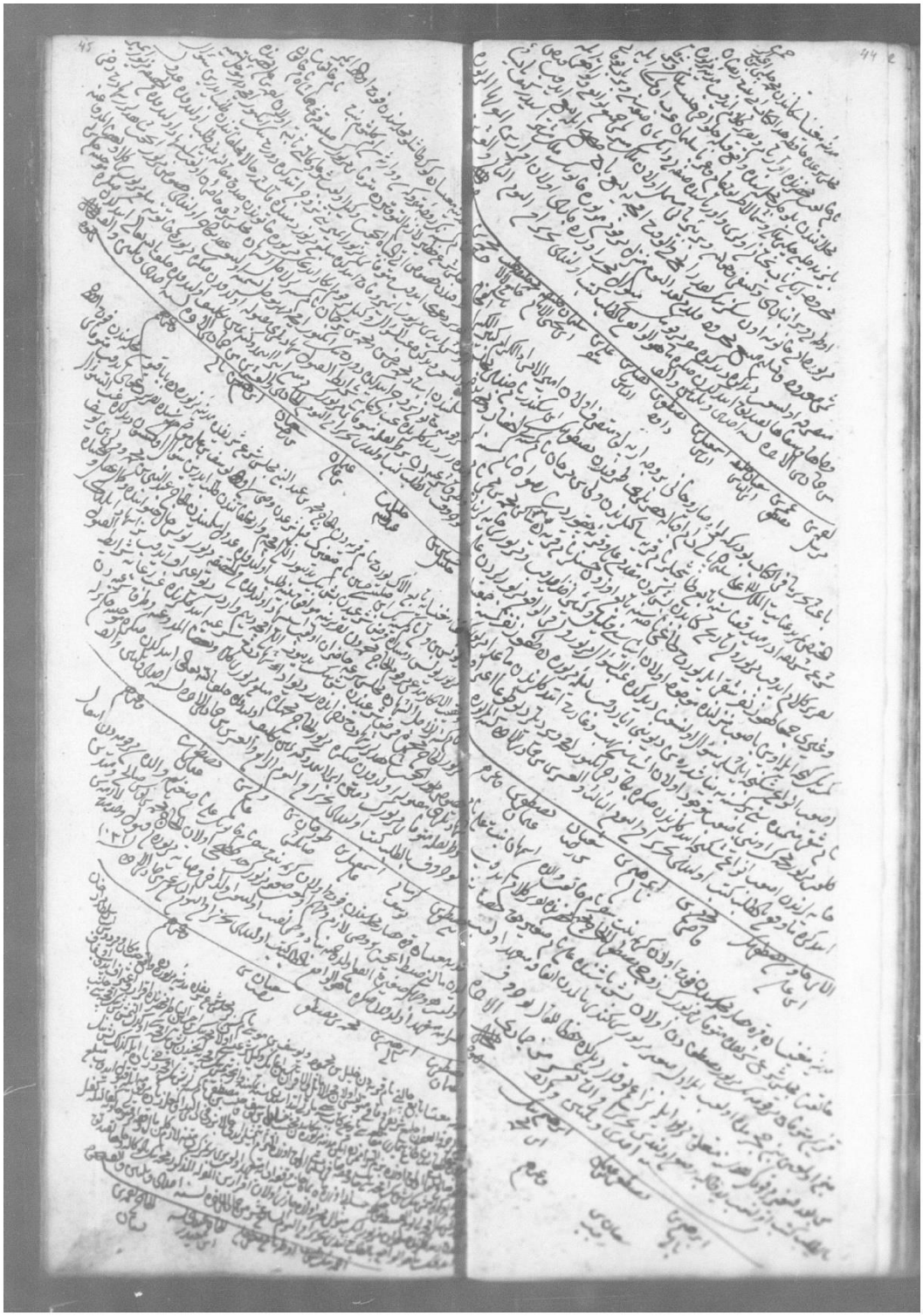

Ek 23: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 22b-23a sayfa numaralı varak.

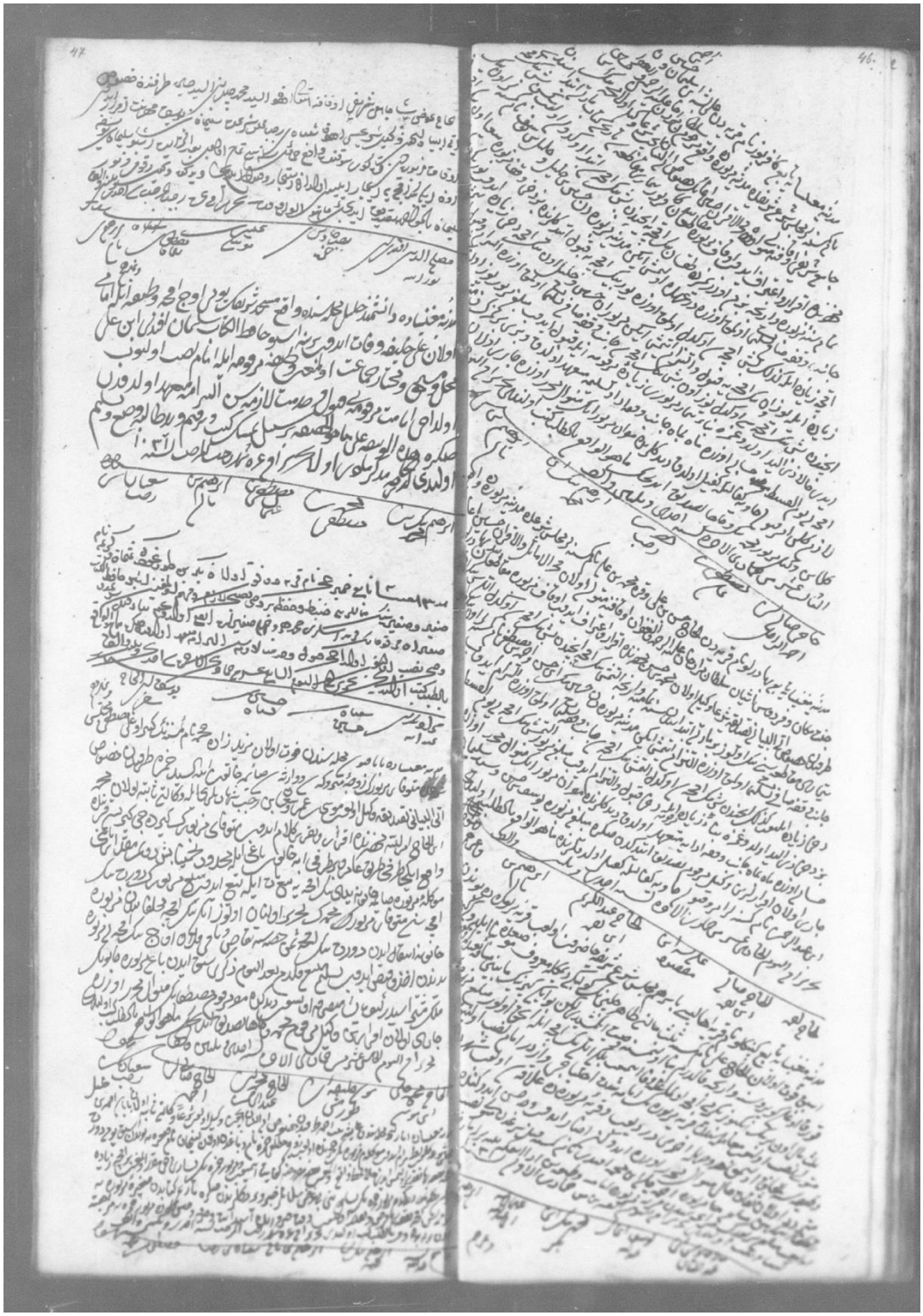

Ek 24: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 23b-24a sayfa numaralı varak.

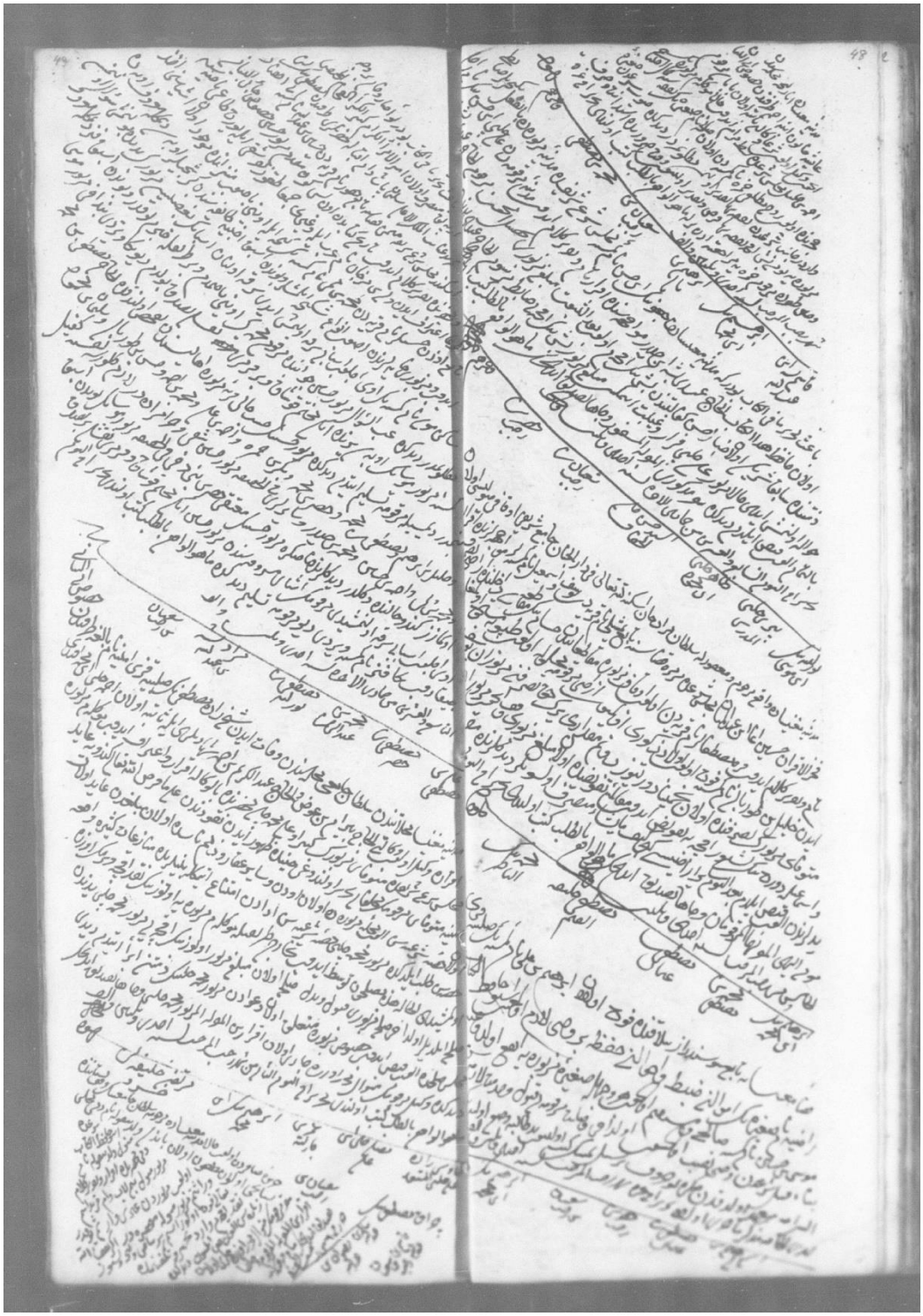

Ek 25: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 24b-25a sayfa numaralı varak.

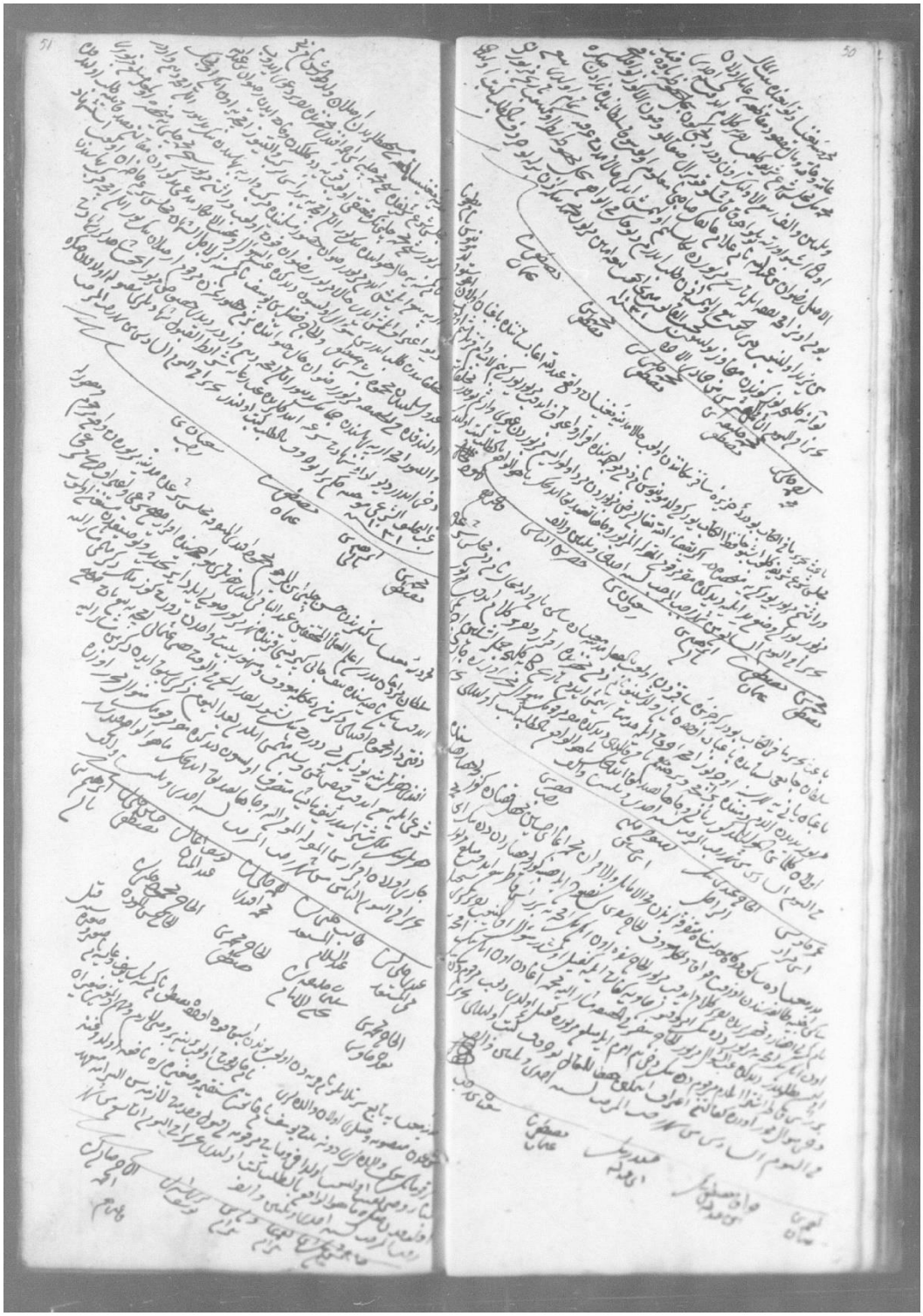

Ek 26: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 25b-26a sayfa numaralı varak.

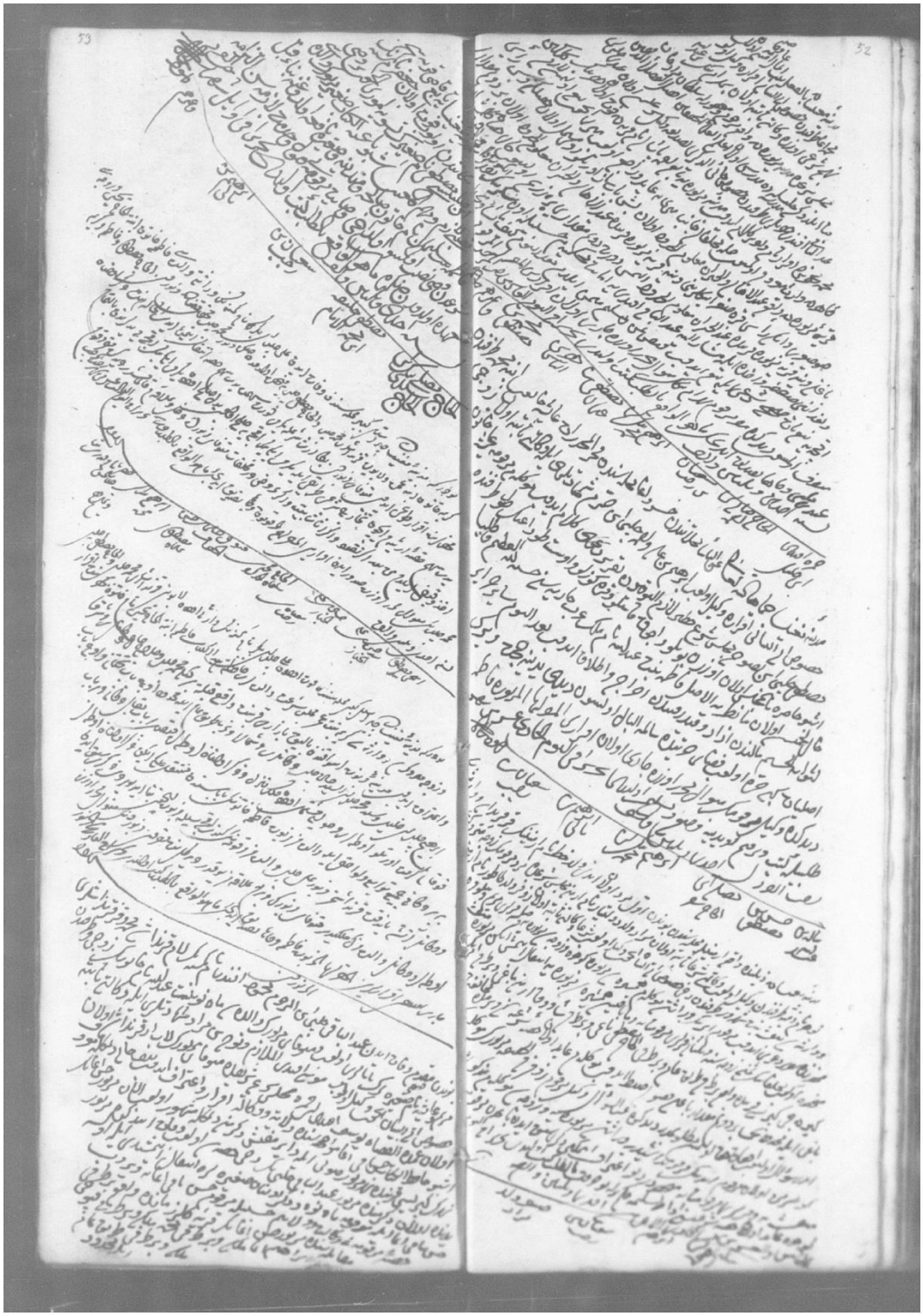

Ek 27: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 26b-27a sayfa numaralı varak.

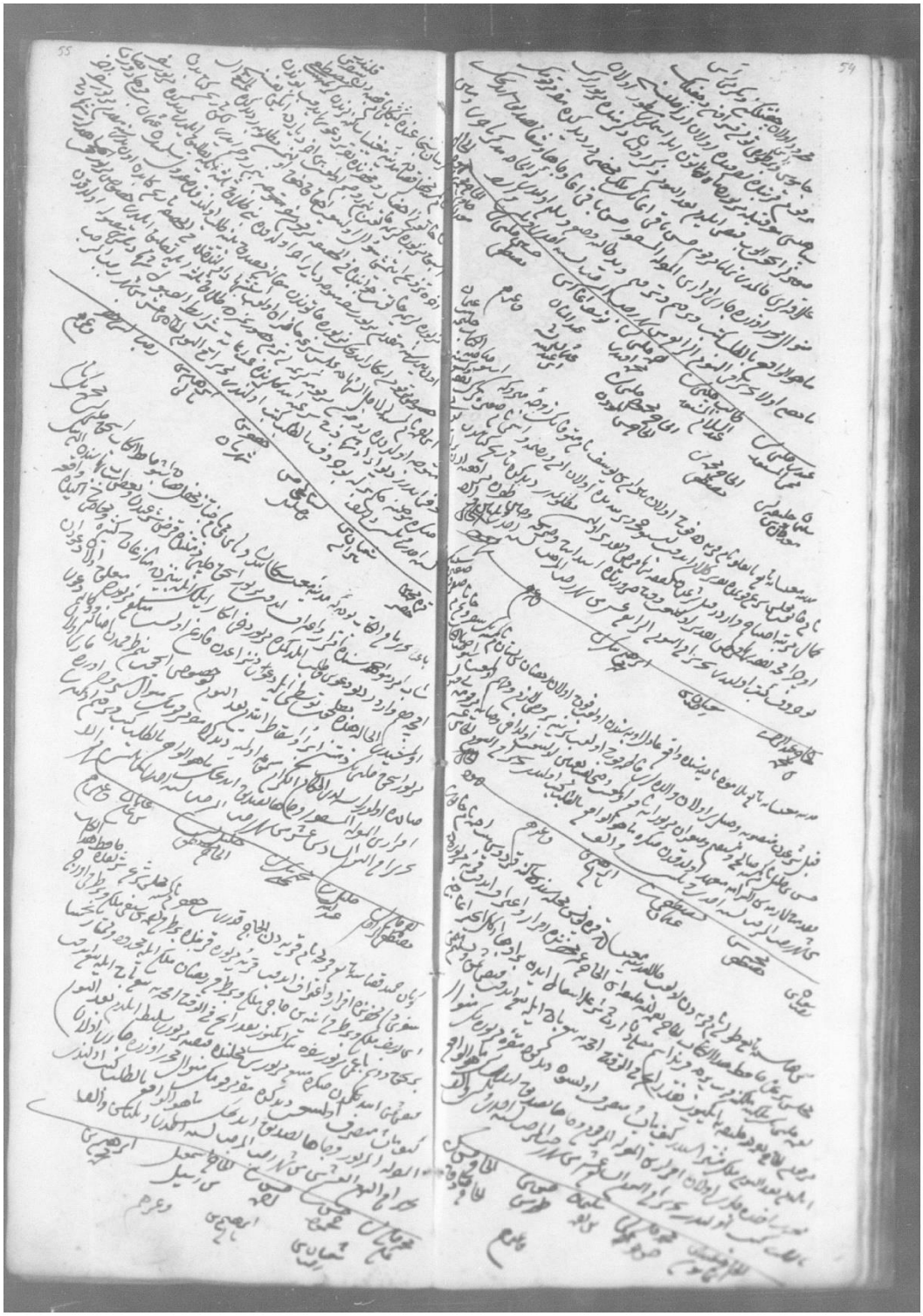

Ek 28: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 27b-28a sayfa numaralı varak.

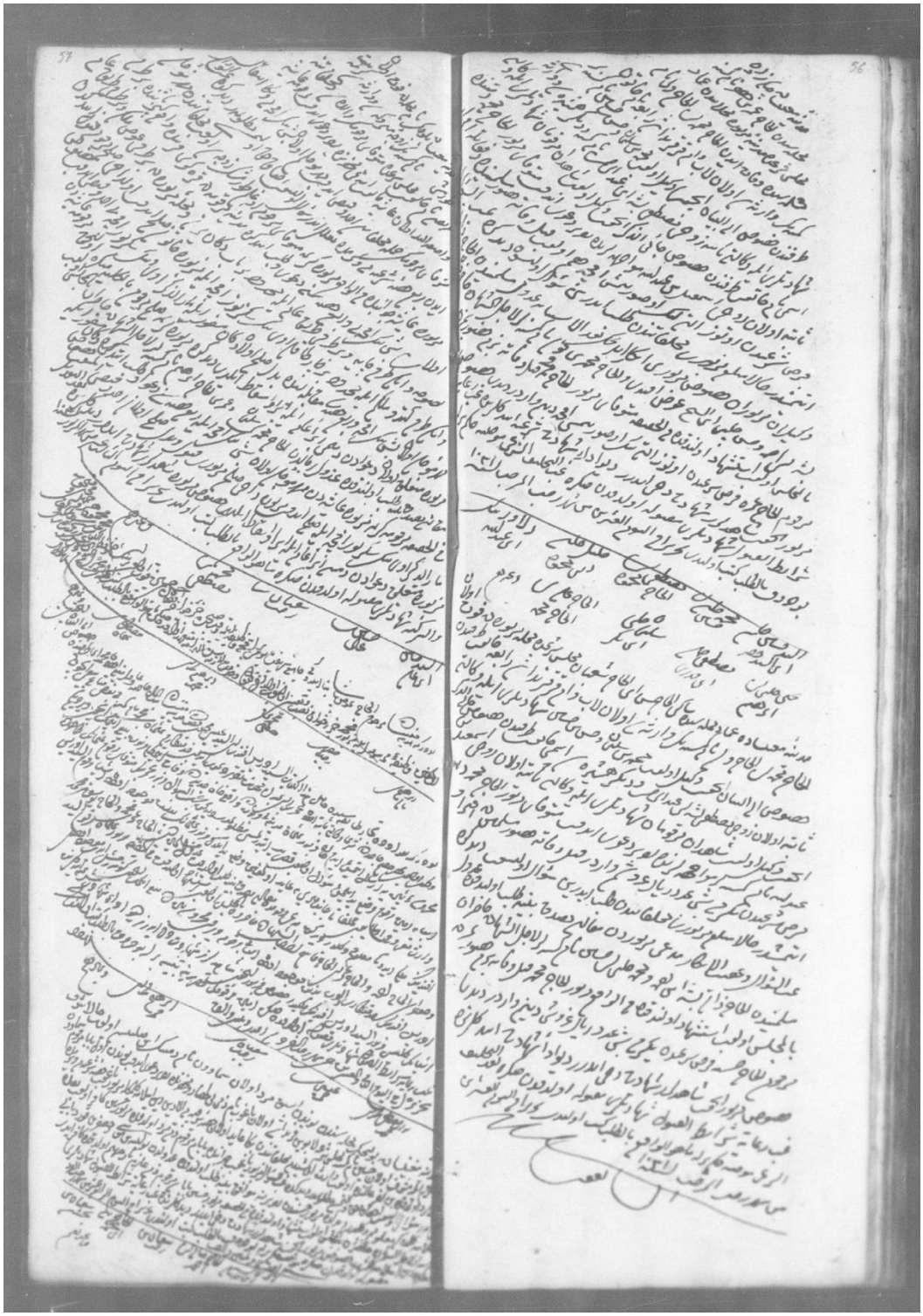

Ek 29: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 28b-29a sayfa numaralı varak.

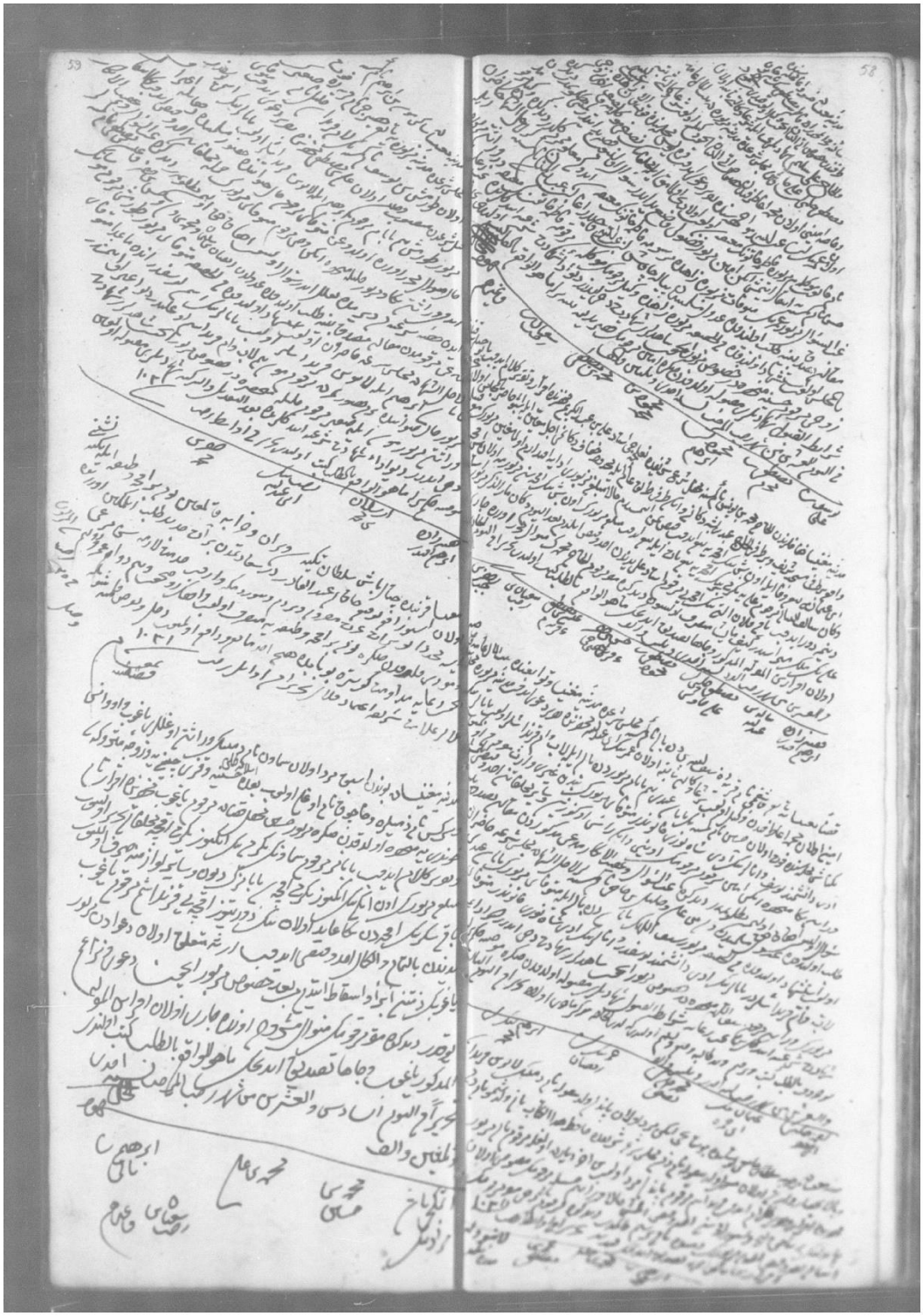

Ek 30: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 29b-30a sayfa numaralı varak.

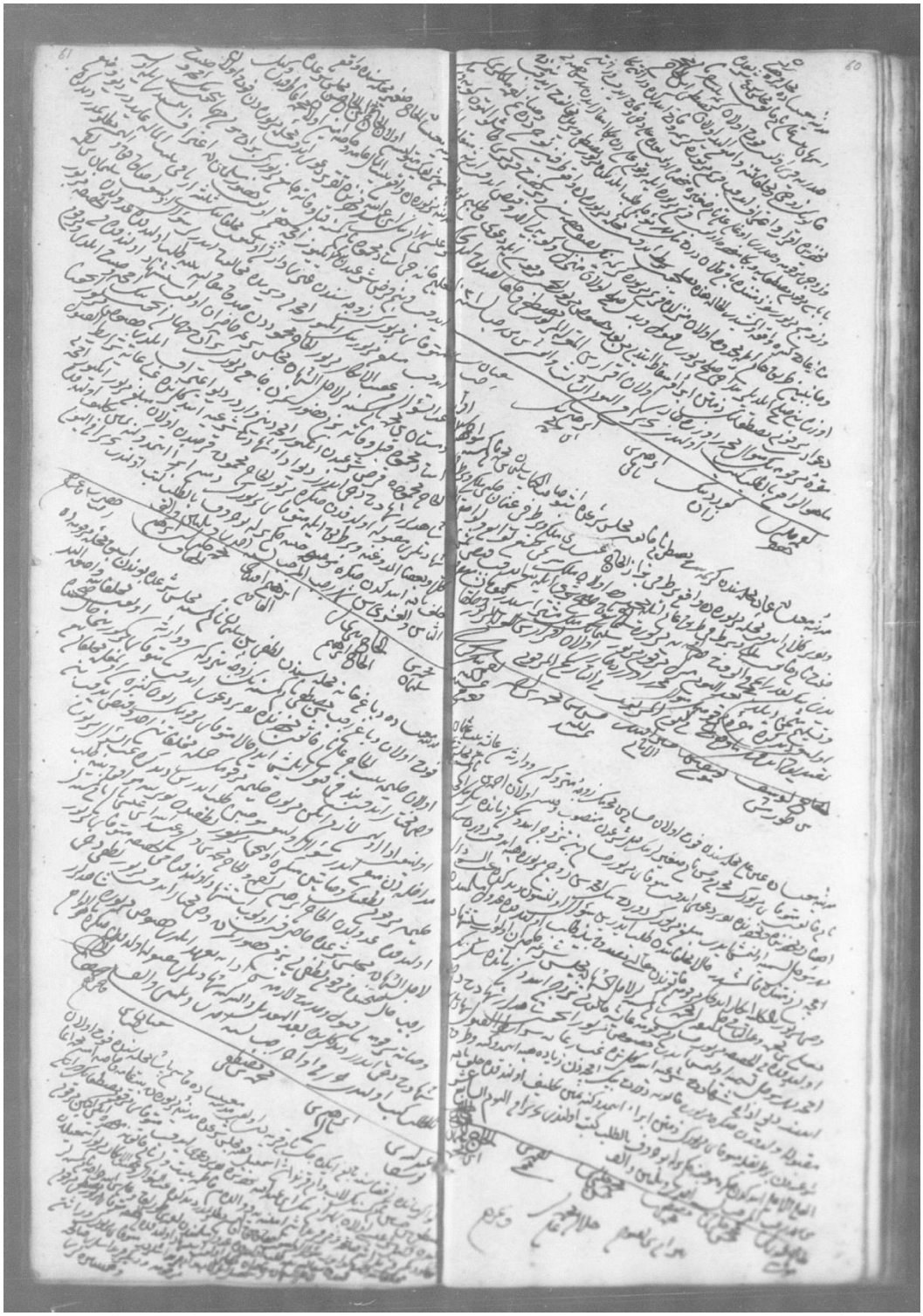

Ek 31: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 30b-31a sayfa numaralı varak.

Ek 32: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 31b-32a sayfa numaralı varak.

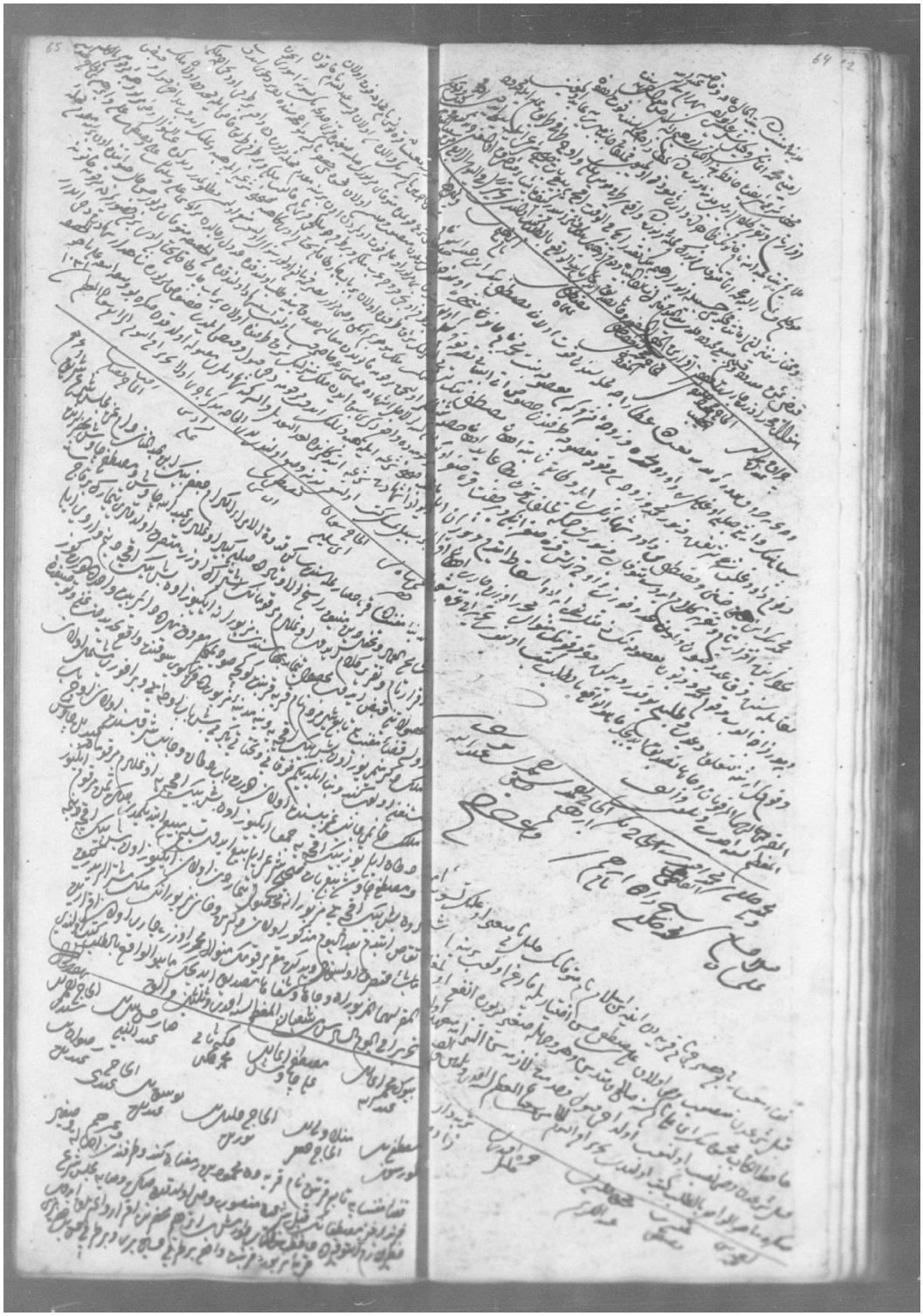

Ek 33: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 32b-33a sayfa numaralı varak.

Ek 34: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 33b-34a sayfa numaralı varak.

Ek 35: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 34b-35a sayfa numaralı varak.

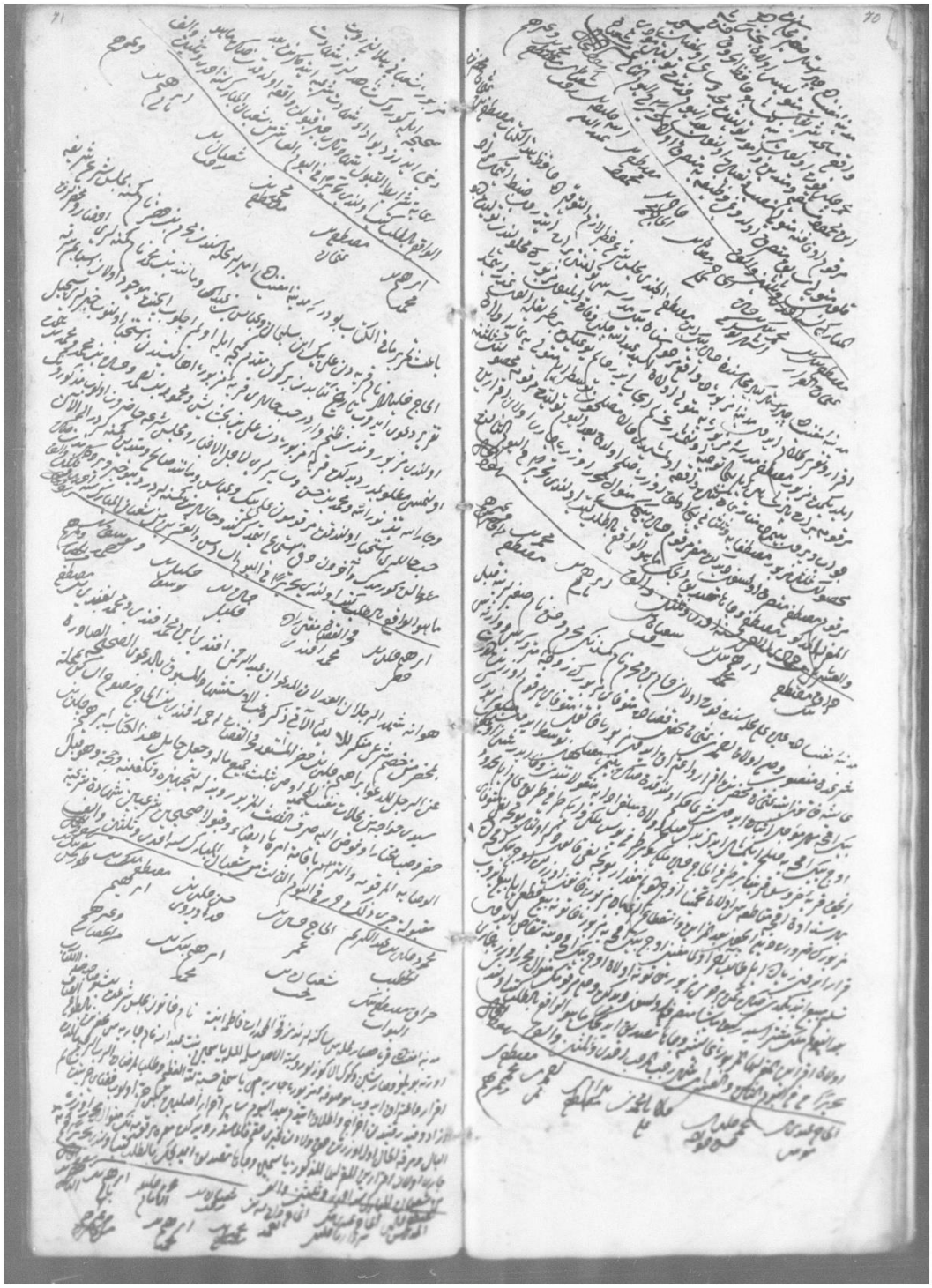

Ek 36: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 35b-36a sayfa numaralı varak.

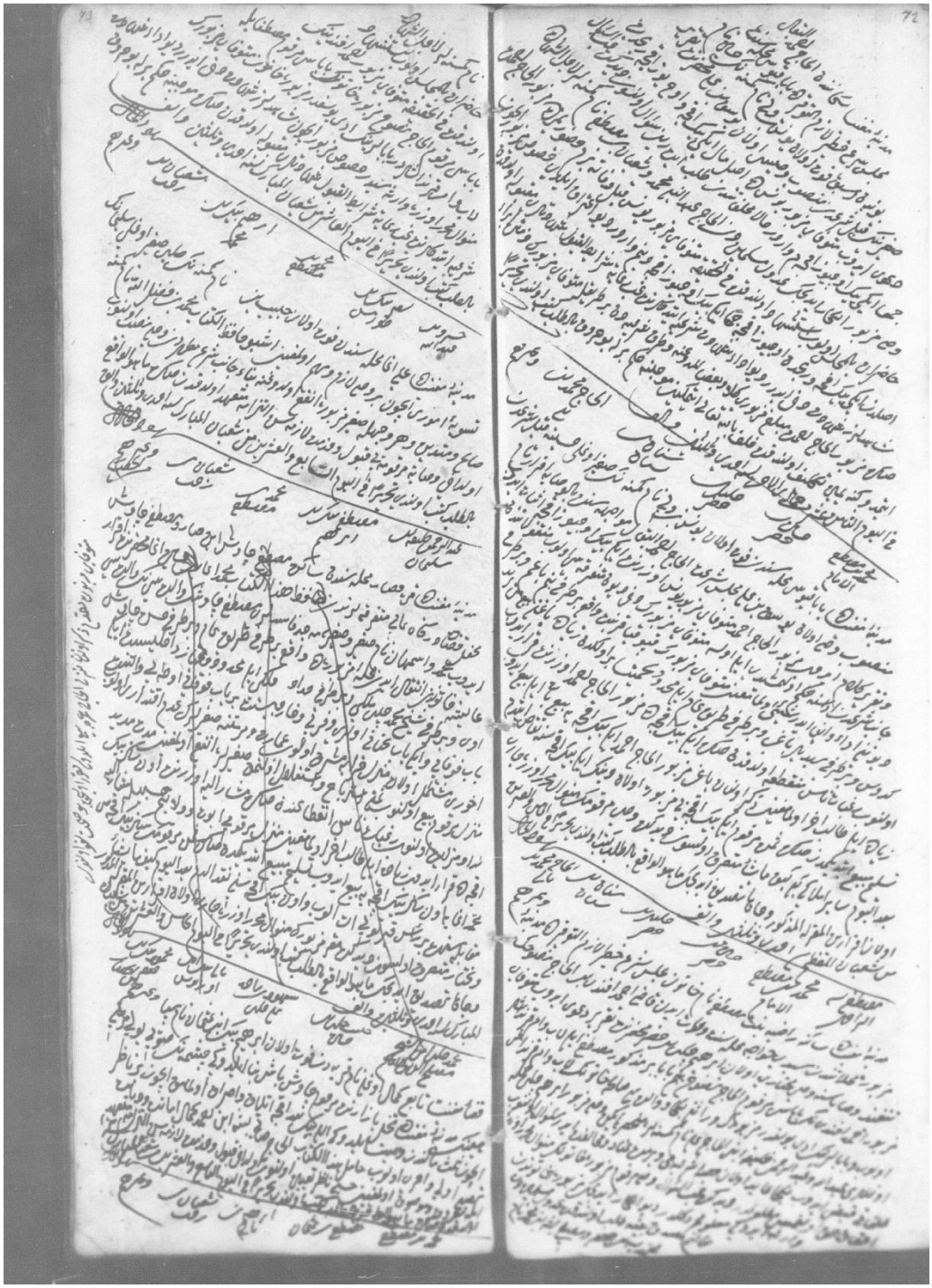

Ek 37: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 36b-37a sayfa numaralı varak.

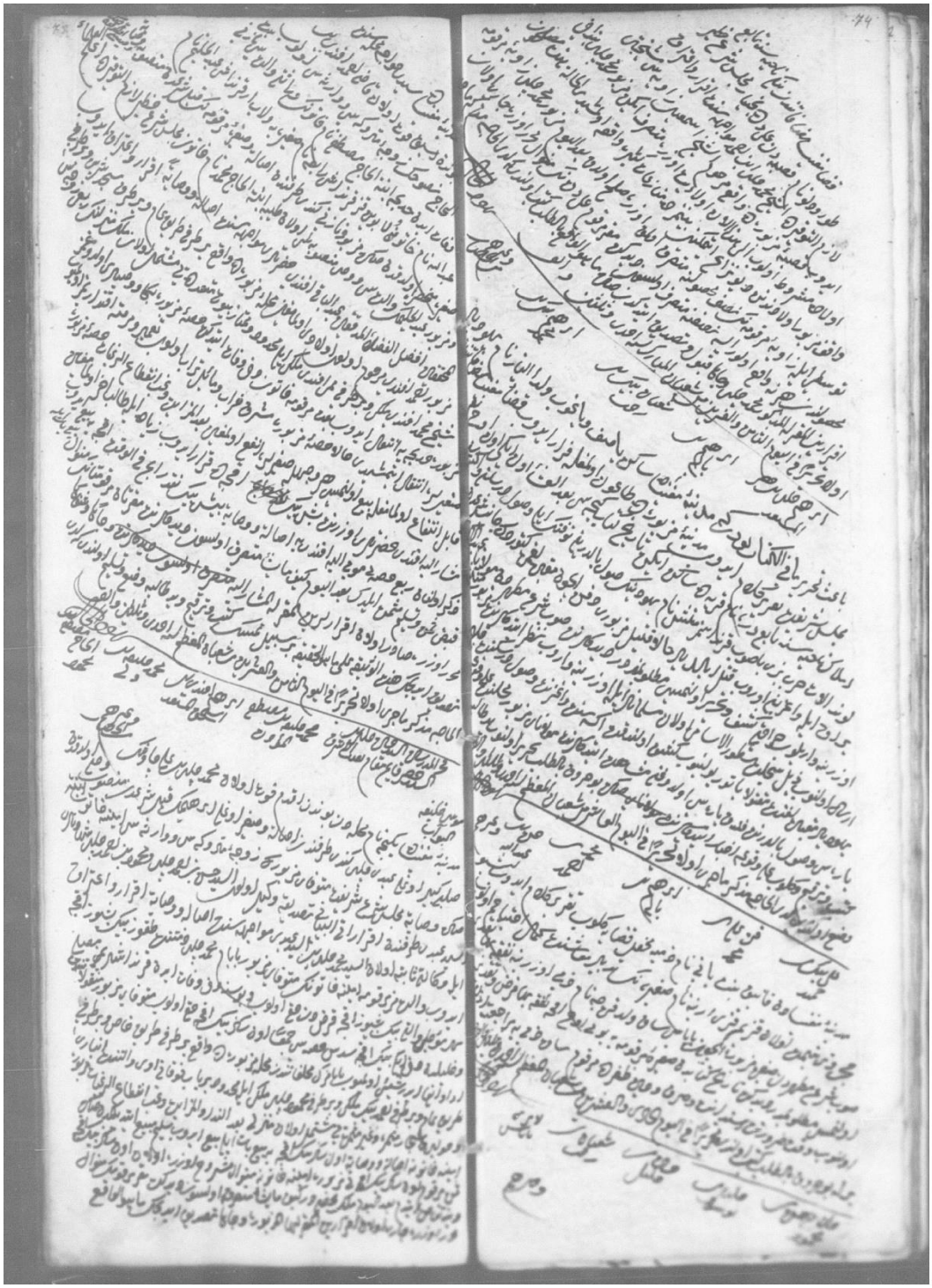

Ek 38: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 37b-38a sayfa numaralı varak.

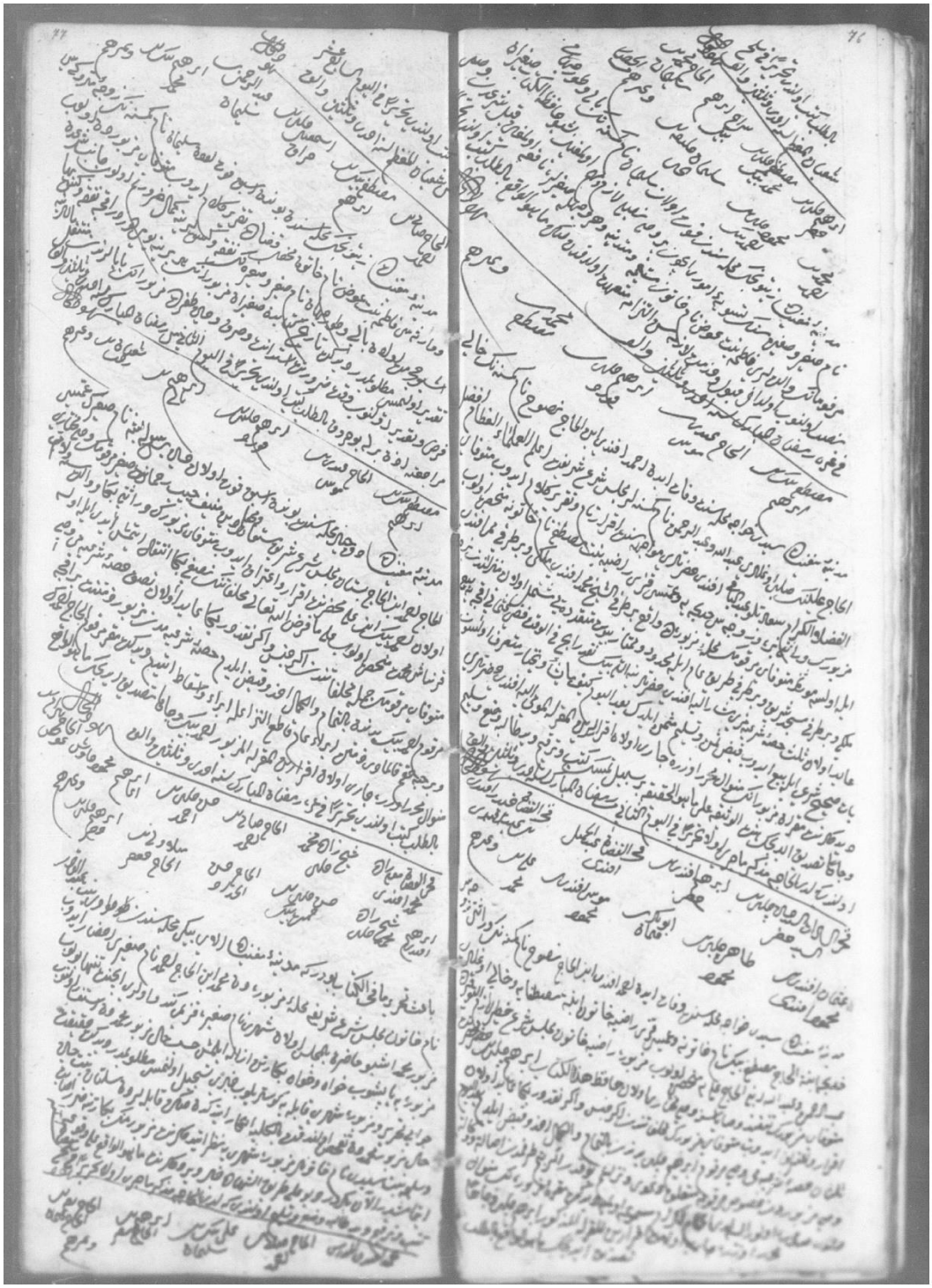

Ek 39: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 38b-39a sayfa numaralı varak.

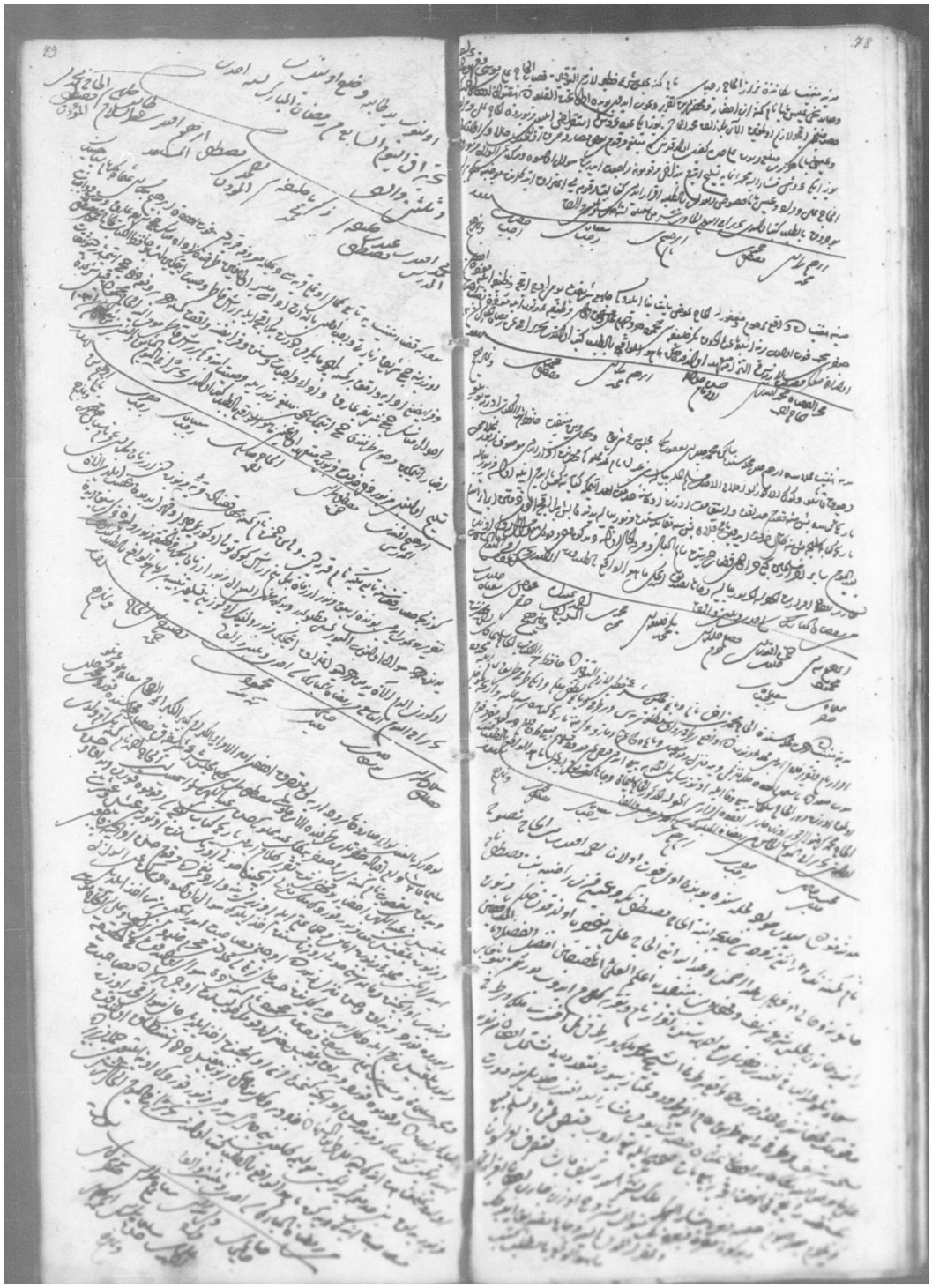

Ek 40: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 39b-40a sayfa numaralı varak.

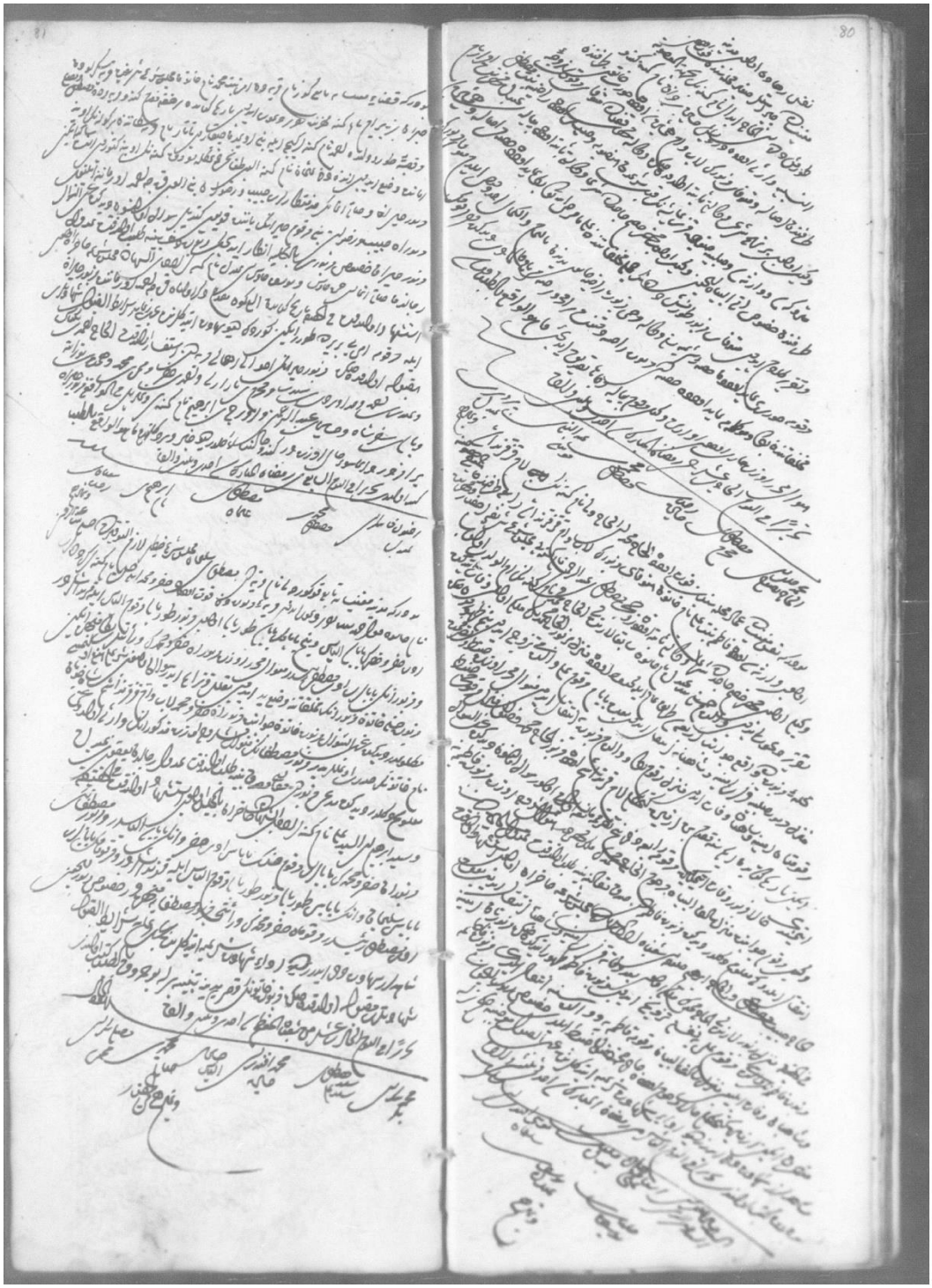

Ek 41: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 40b-41a sayfa numaralı varak.

Ek 42: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 41b-42a sayfa numaralı varak.

Ek 43: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 42b-43a sayfa numaralı varak.

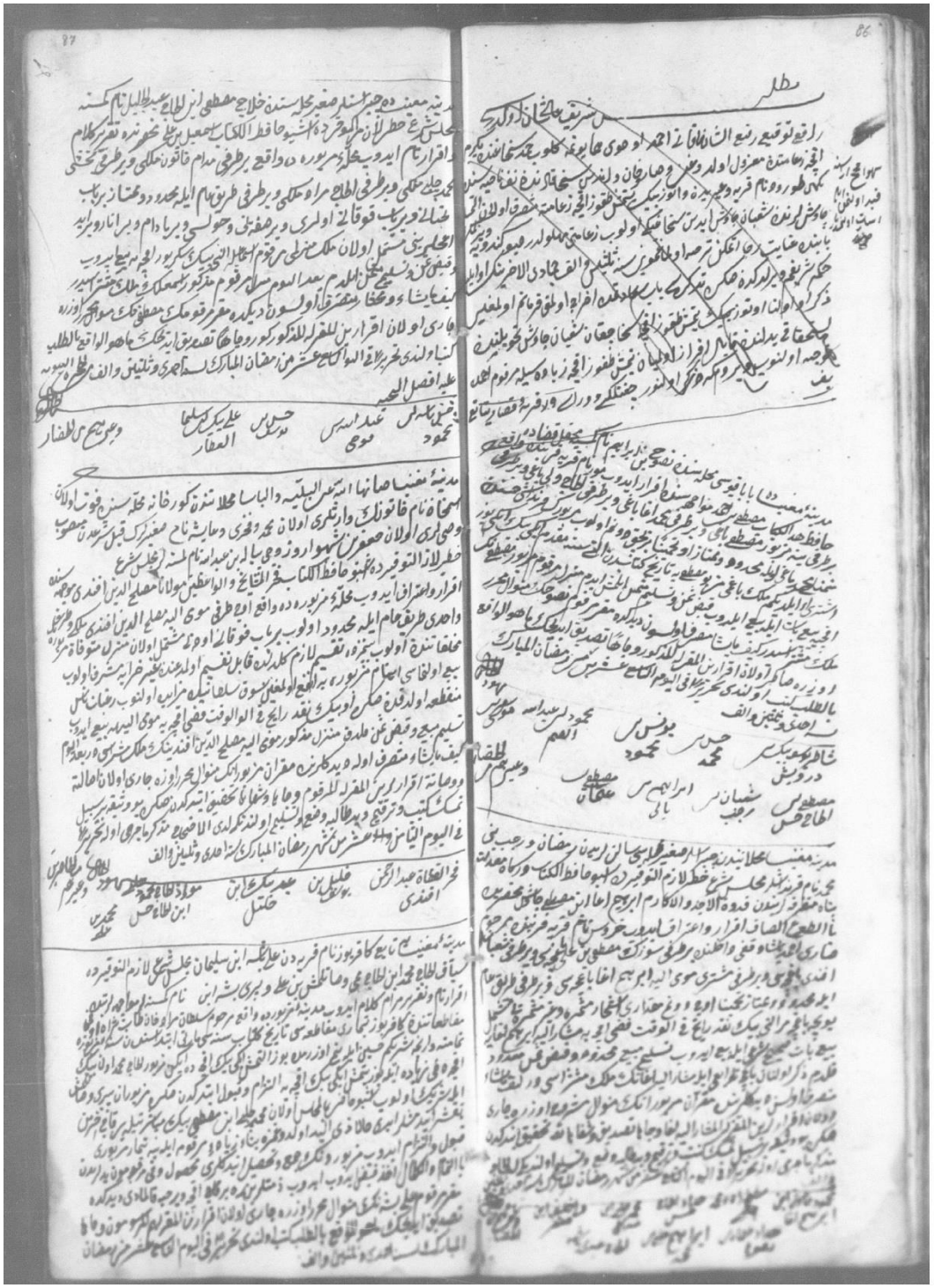

Ek 44: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 43b-44a sayfa numaralı varak.

Ek 45: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 44b-45a sayfa numaralı varak.

Ek 46: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 45b-46a sayfa numaralı varak.

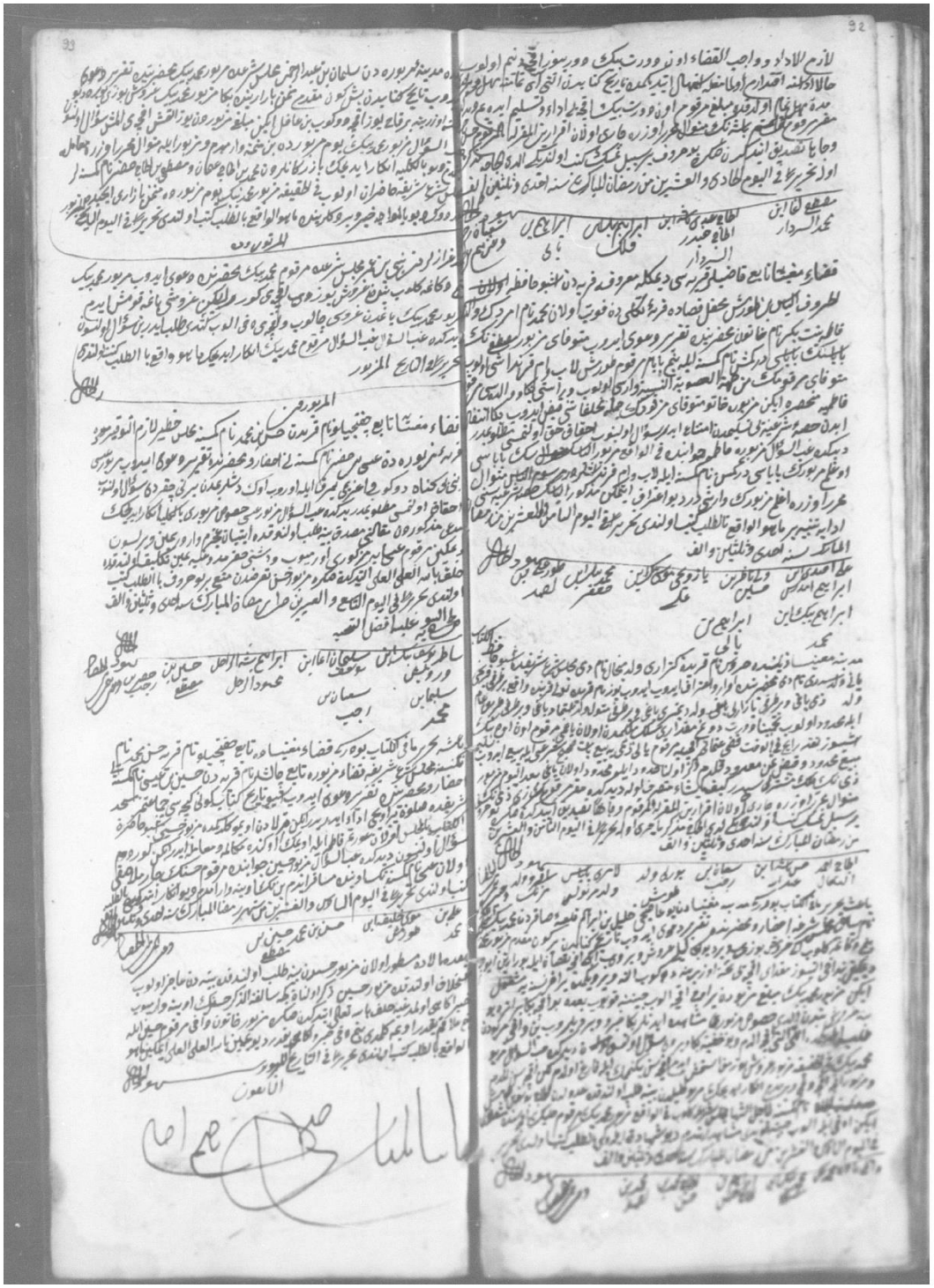

Ek 47: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 46b-47a sayfa numaralı varak.

Ek 48: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 47b-48a sayfa numaralı varak.

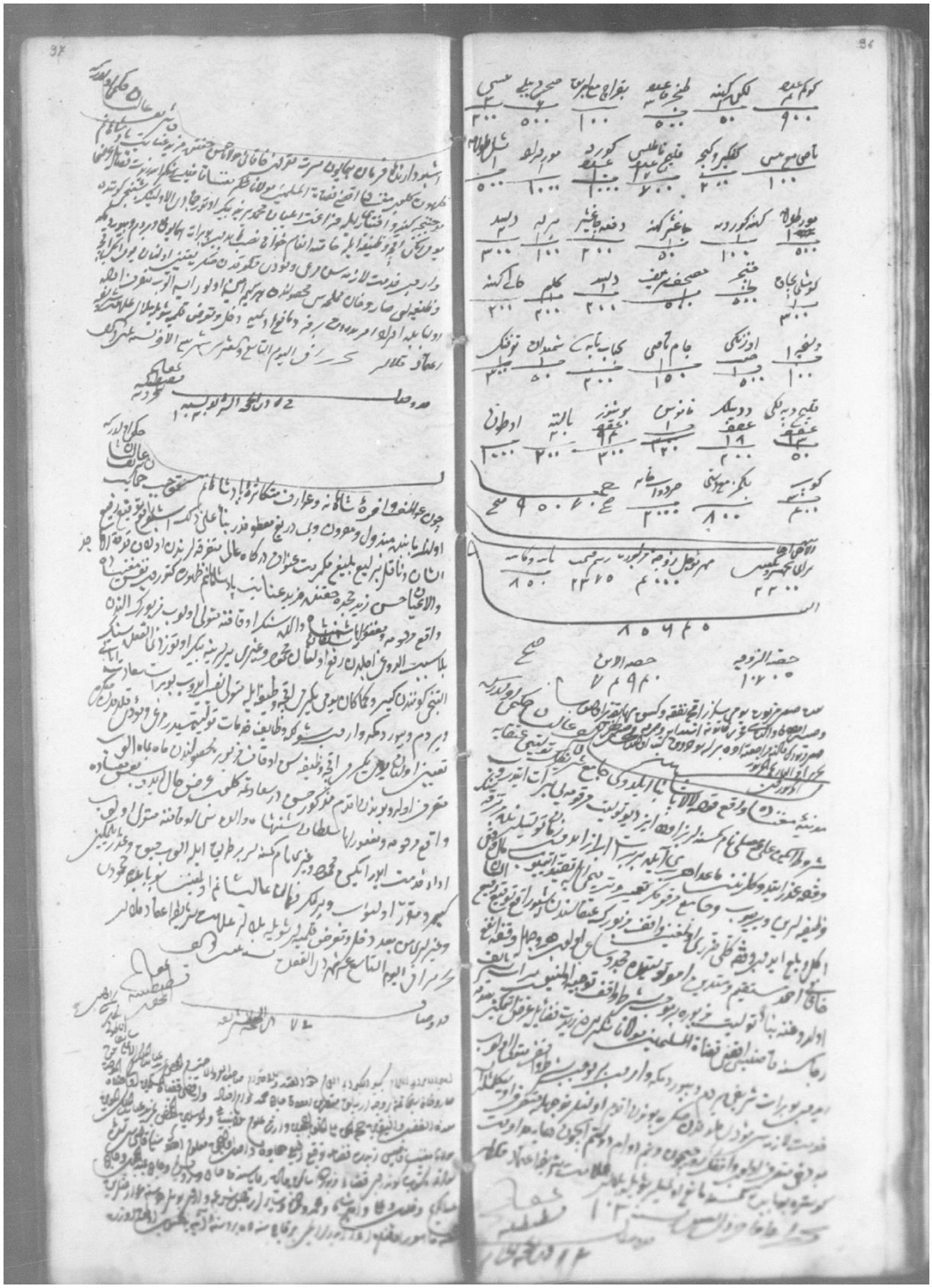

Ek 49: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 48b-49a sayfa numaralı varak.

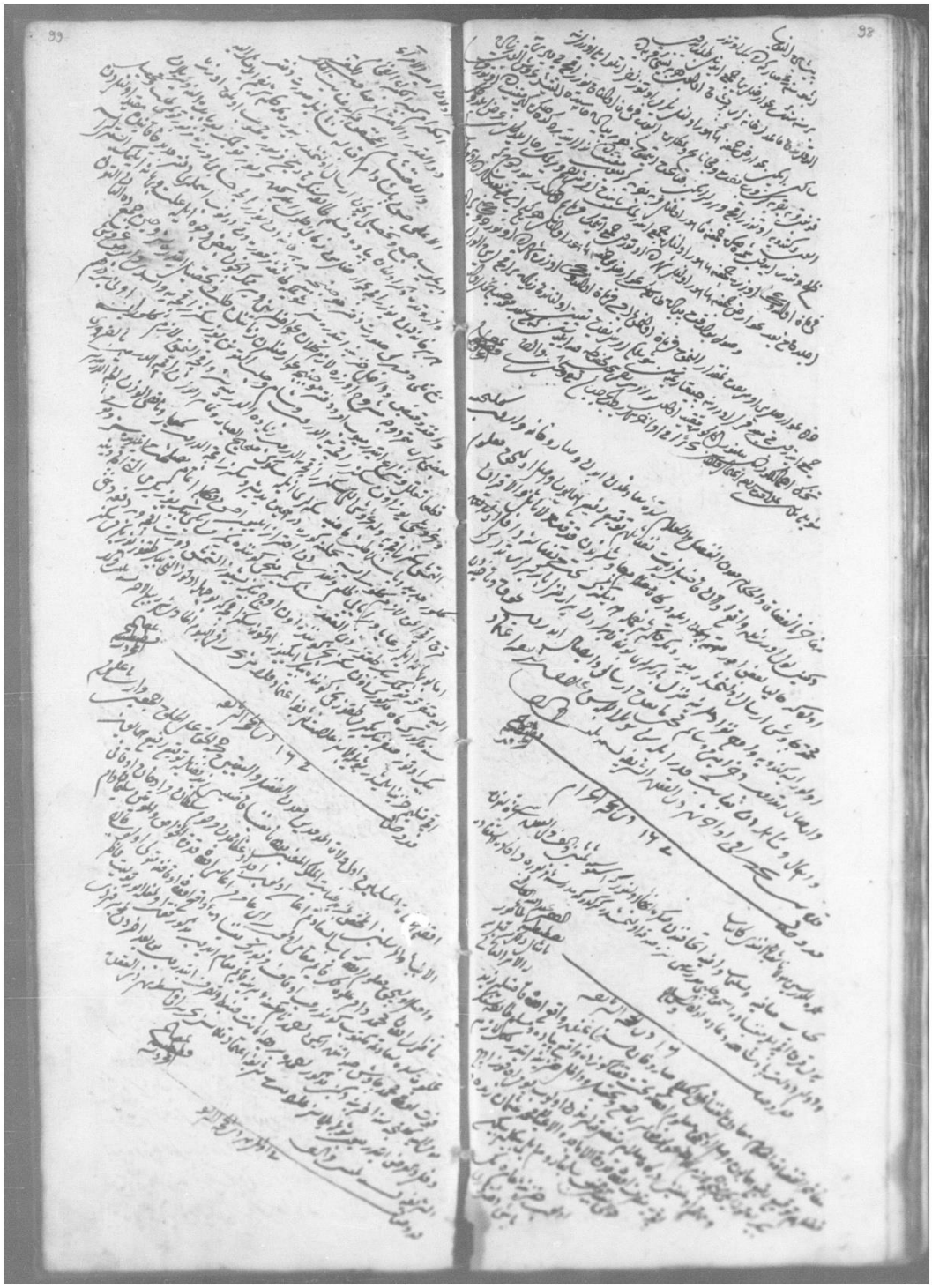

Ek 50: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 49b-50a sayfa numaralı varak.

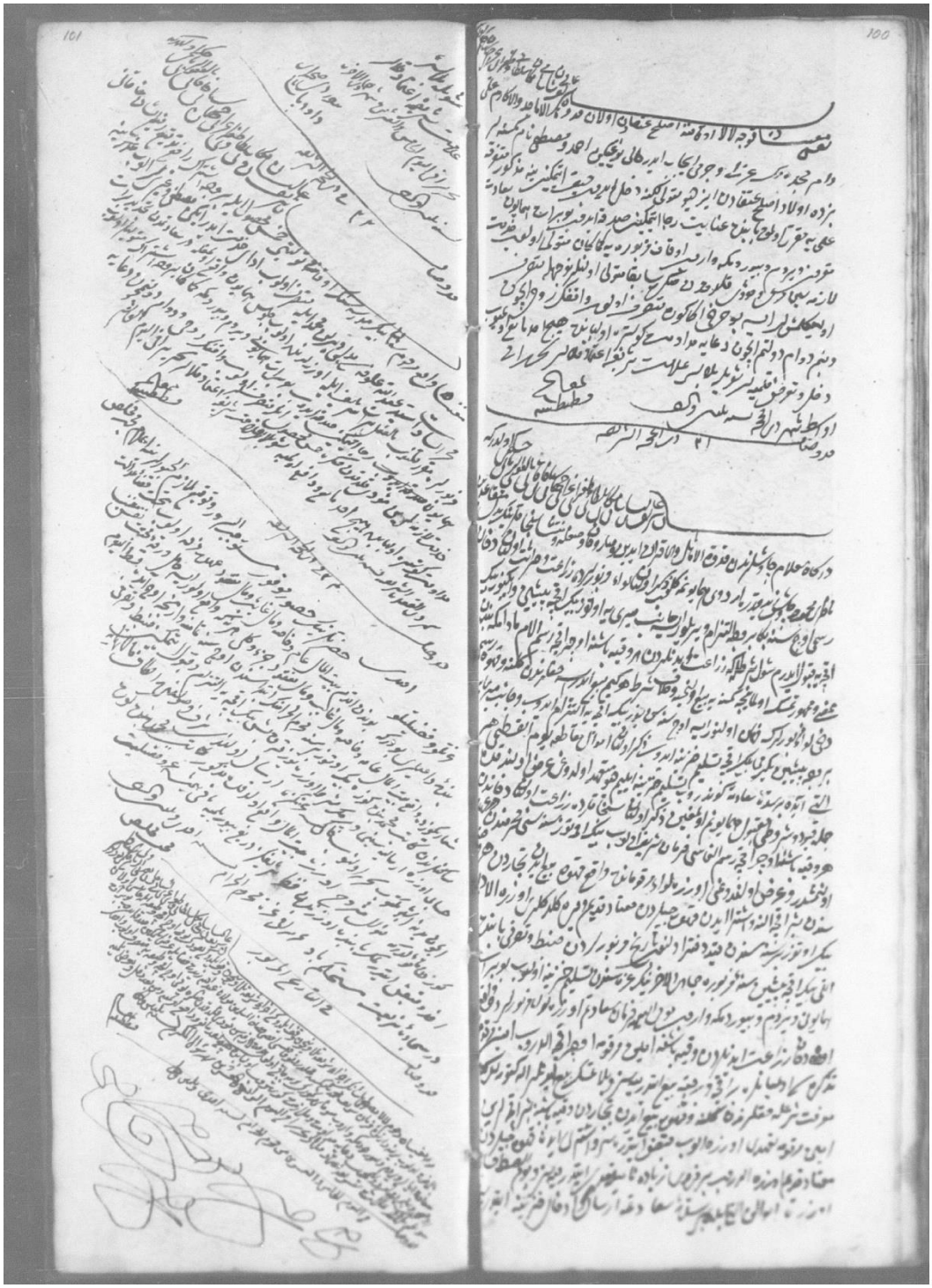

Ek 51: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 50b-51a sayfa numaralı varak.

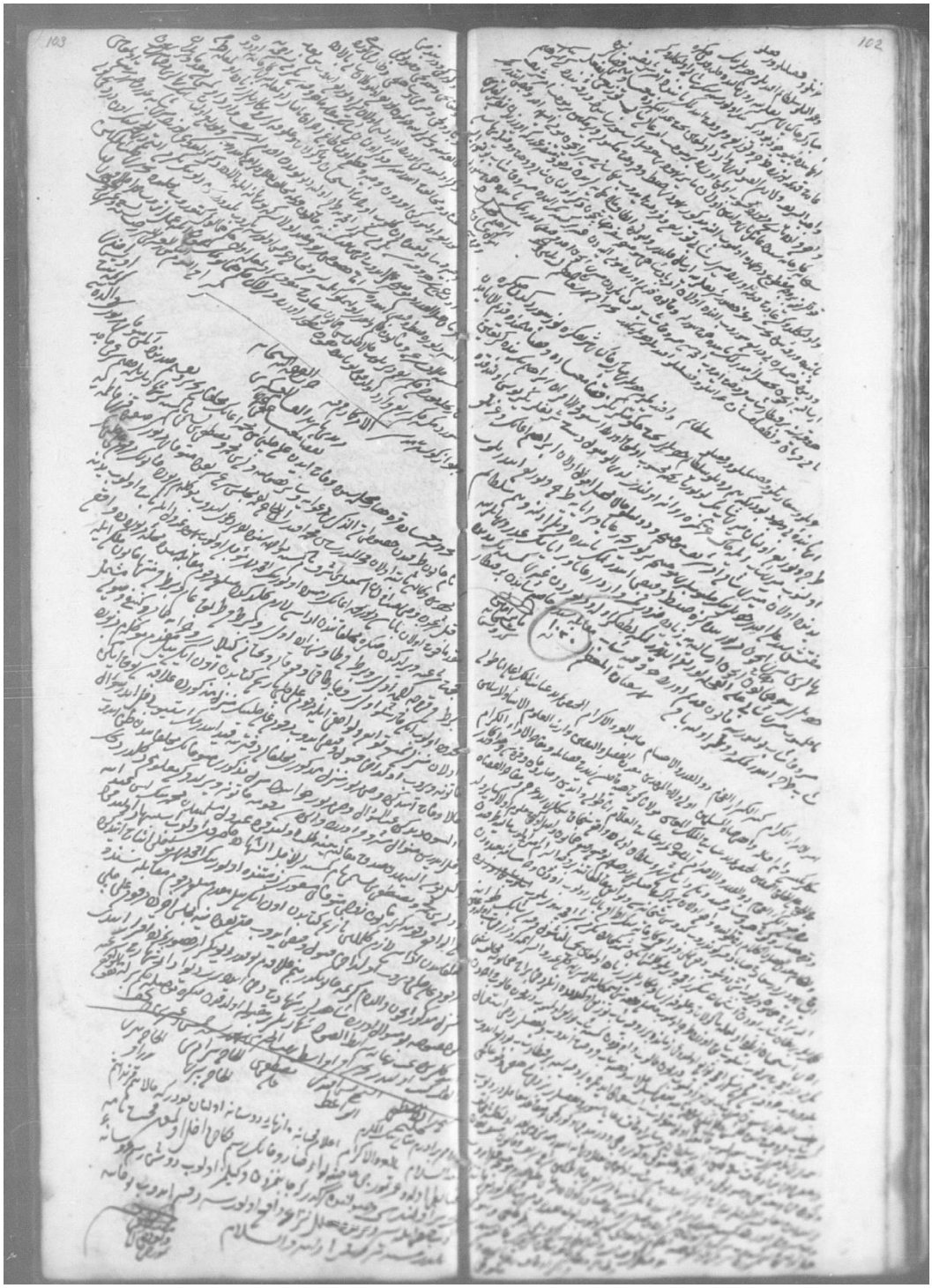

Ek 52: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 51b-52a sayfa numaralı varak.

Ek 53: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 52b-53a sayfa numaralı varak.

Ek 54: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 53b-54a sayfa numaralı varak.

Ek 55: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 54b-55a sayfa numaralı varak.

Ek 56: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 55b-56a sayfa numaralı varak.

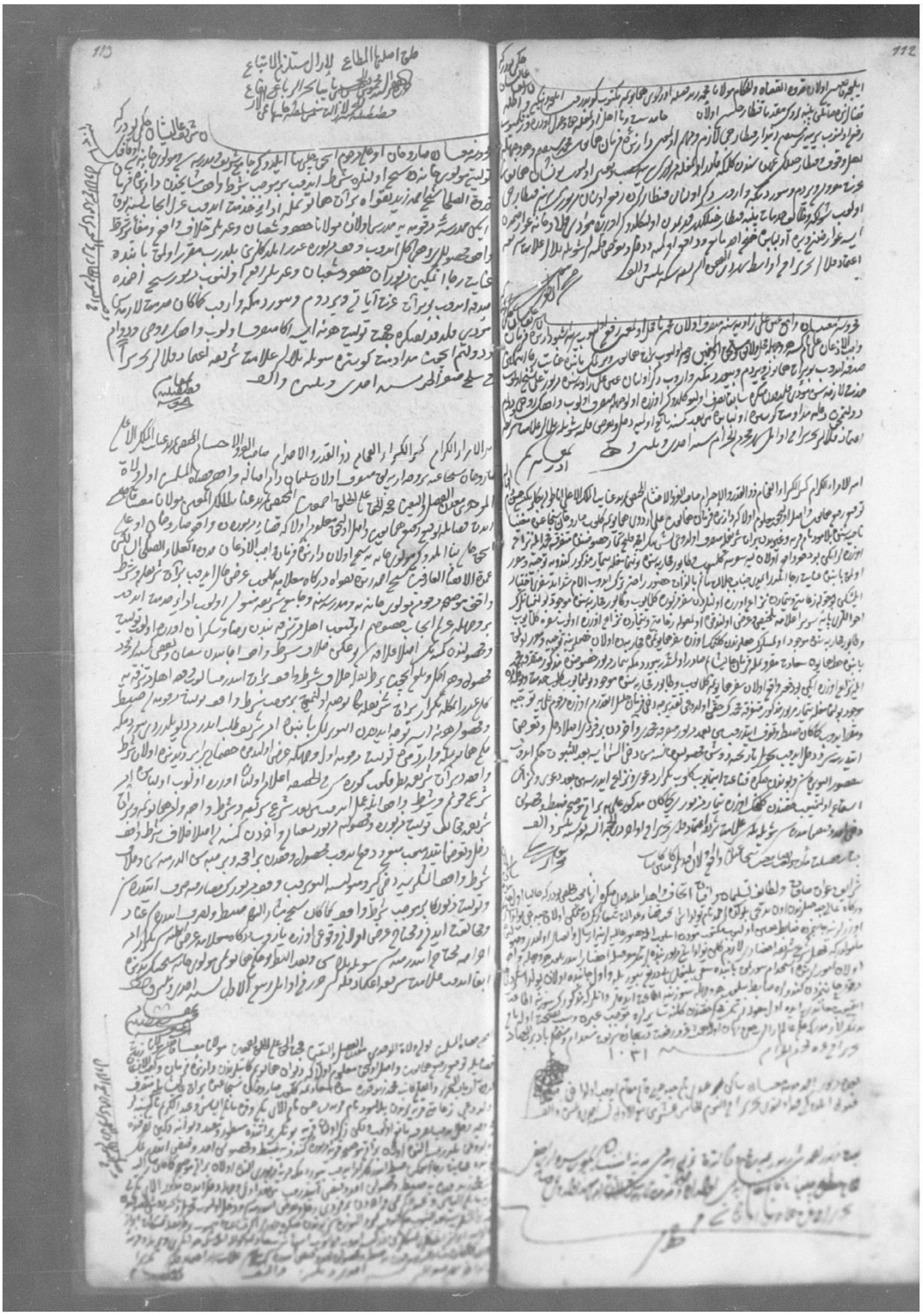

Ek 57: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 56b-57a sayfa numaralı varak.

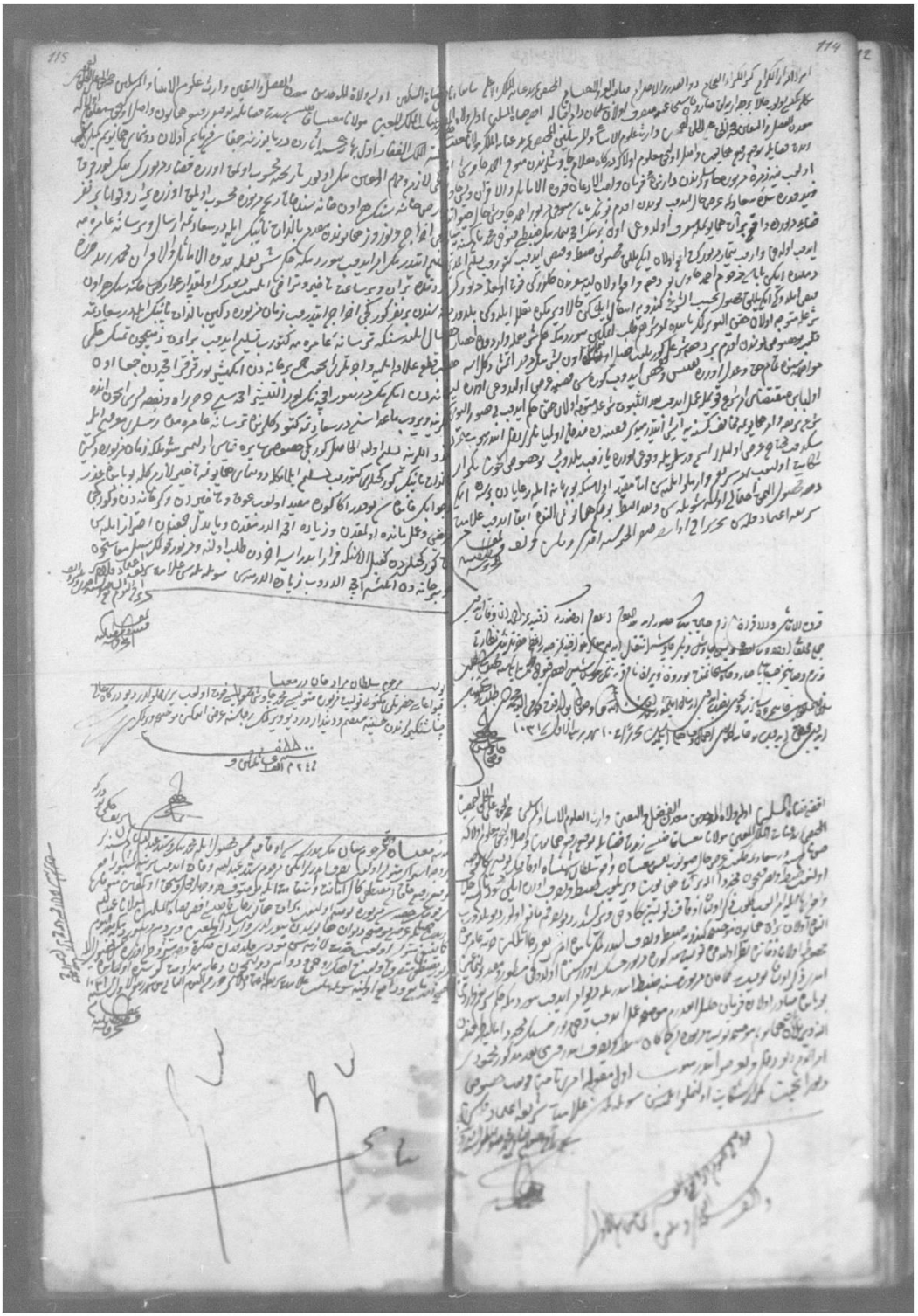

Ek 58: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 57b-58a sayfa numaralı varak.

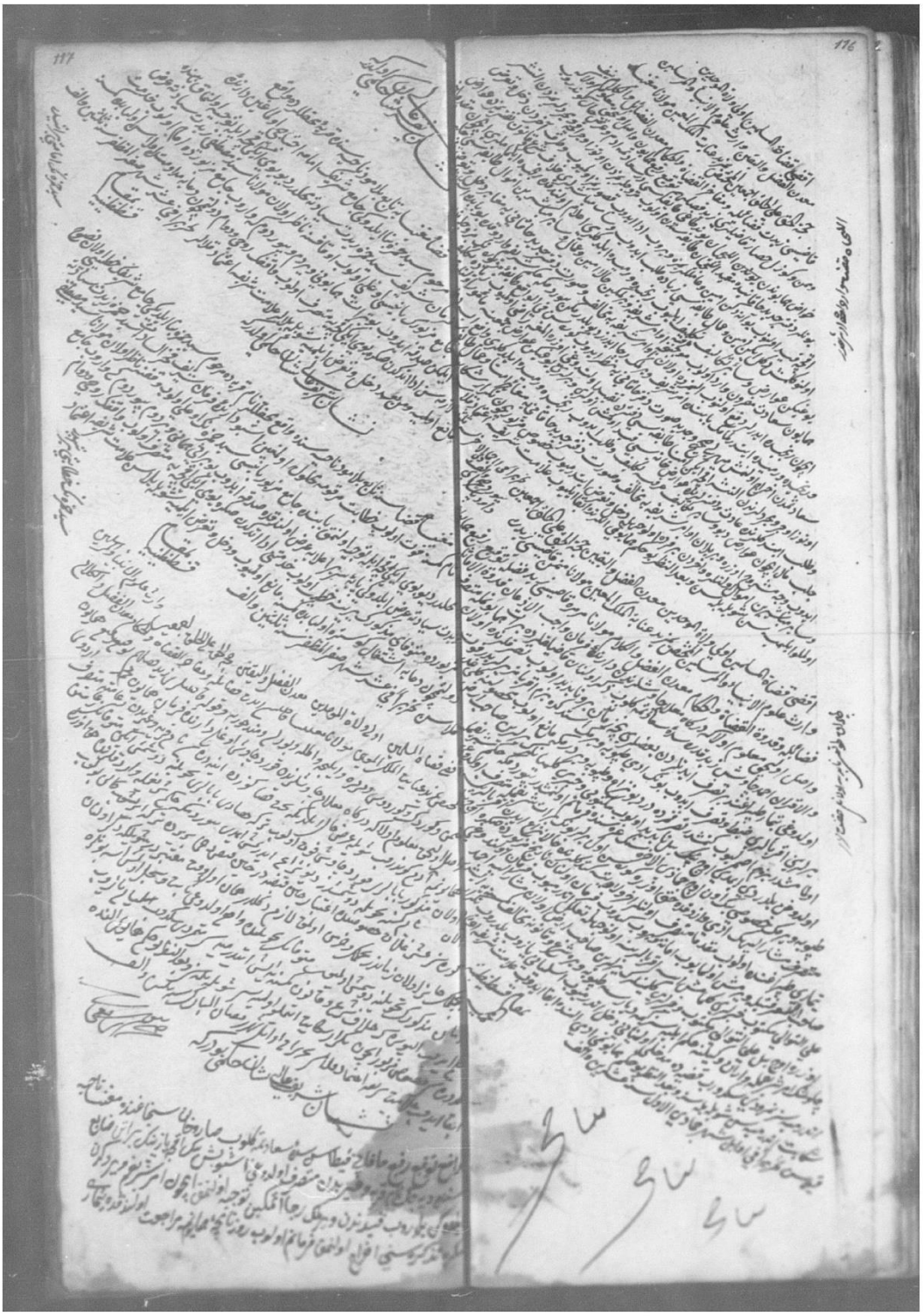

Ek 59: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 58b-59a sayfa numaralı varak.

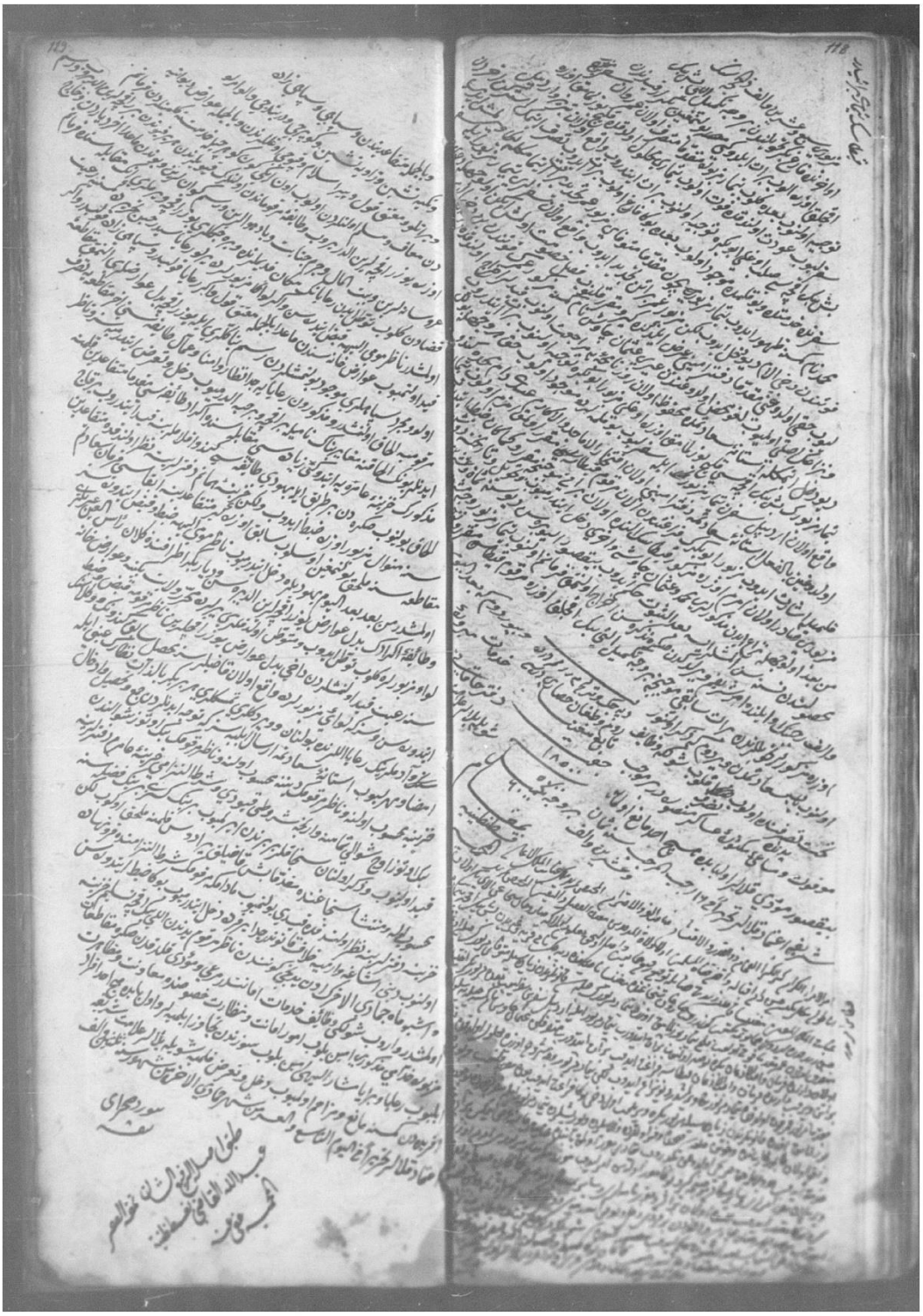

Ek 60: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 59b-60a sayfa numaralı varak.

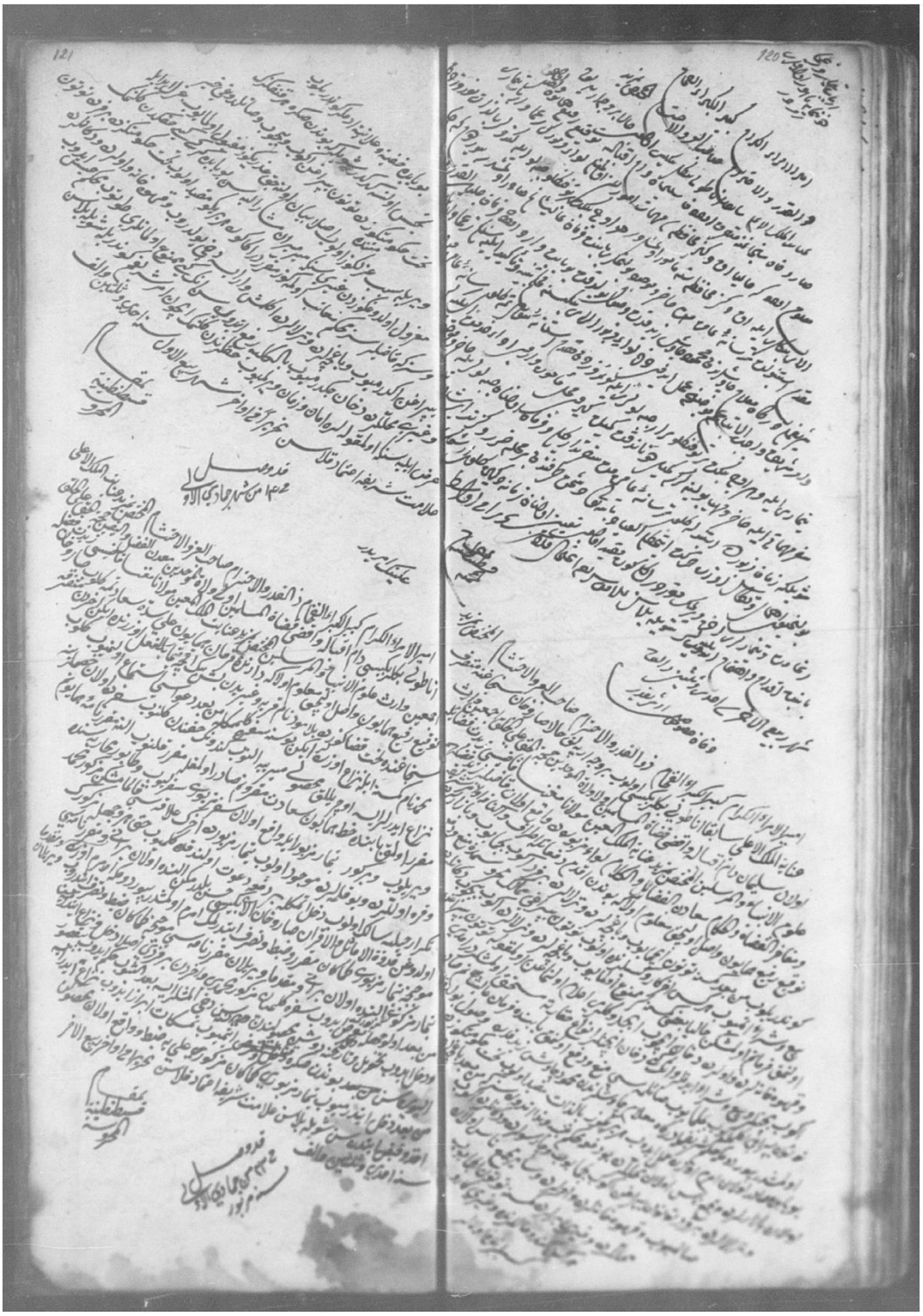

Ek 61: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 60b-61a sayfa numaralı varak.

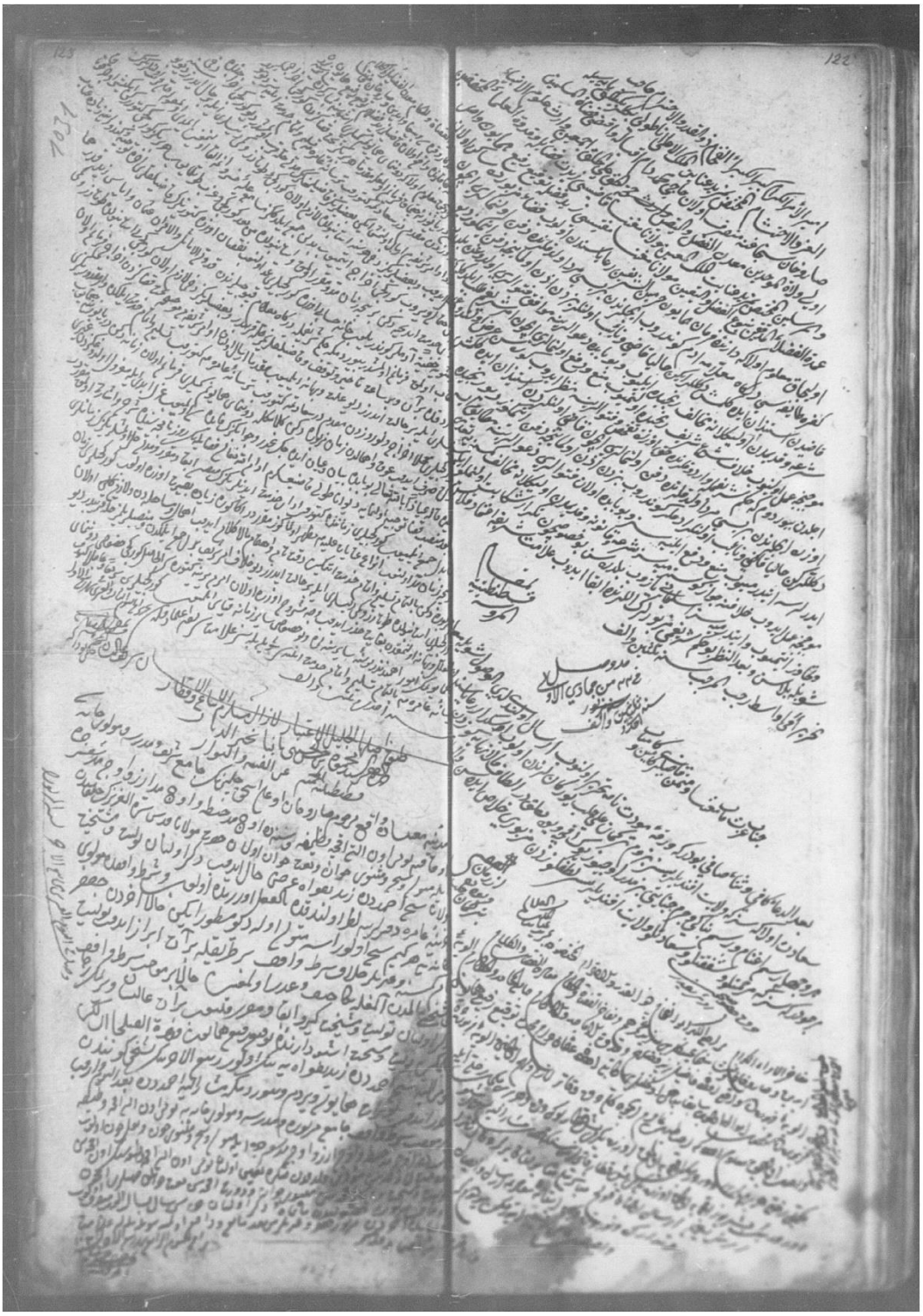

Ek 62: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 61b-62a sayfa numaralı varak.

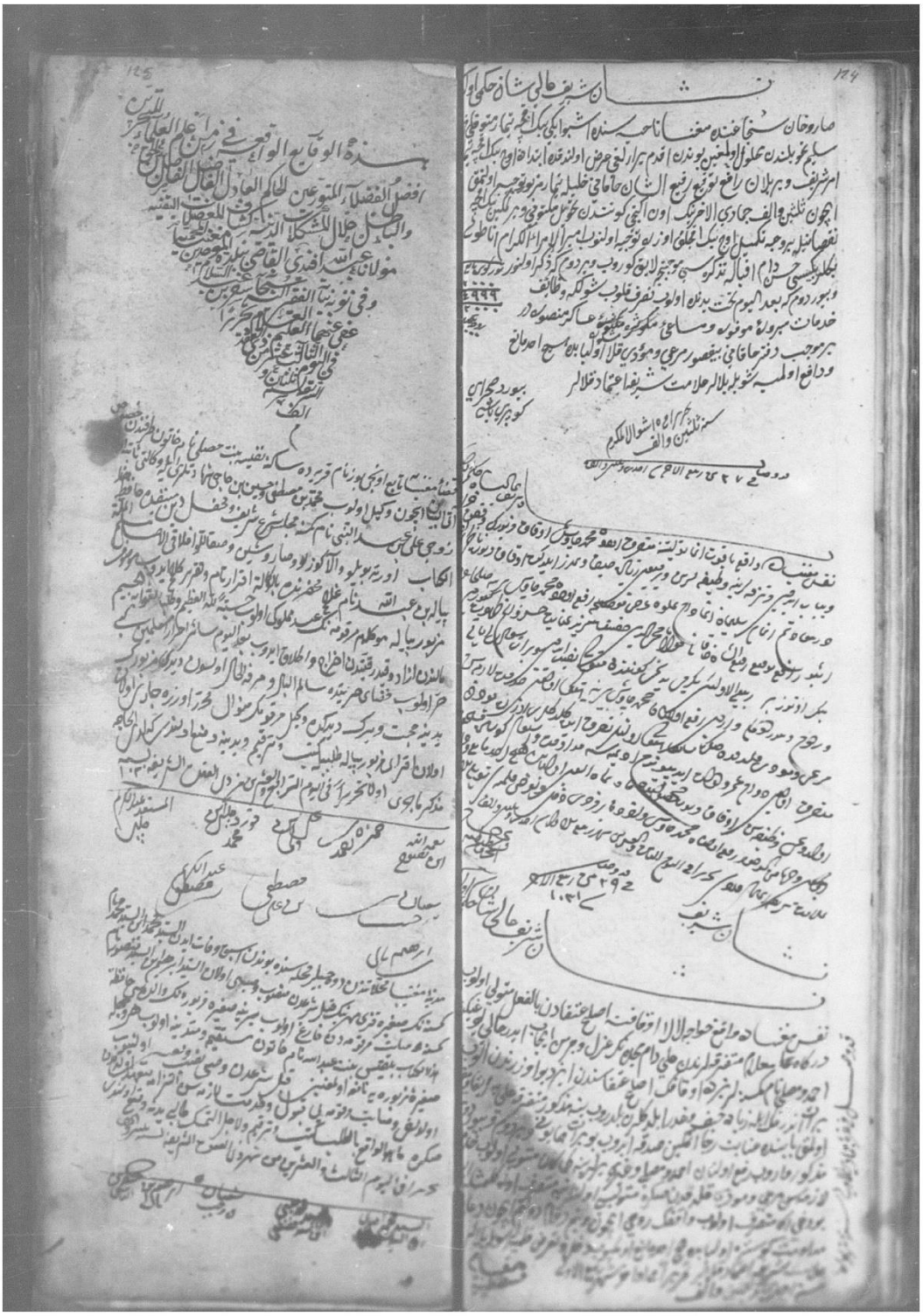

Ek 63: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 62b-63a sayfa numaralı varak.

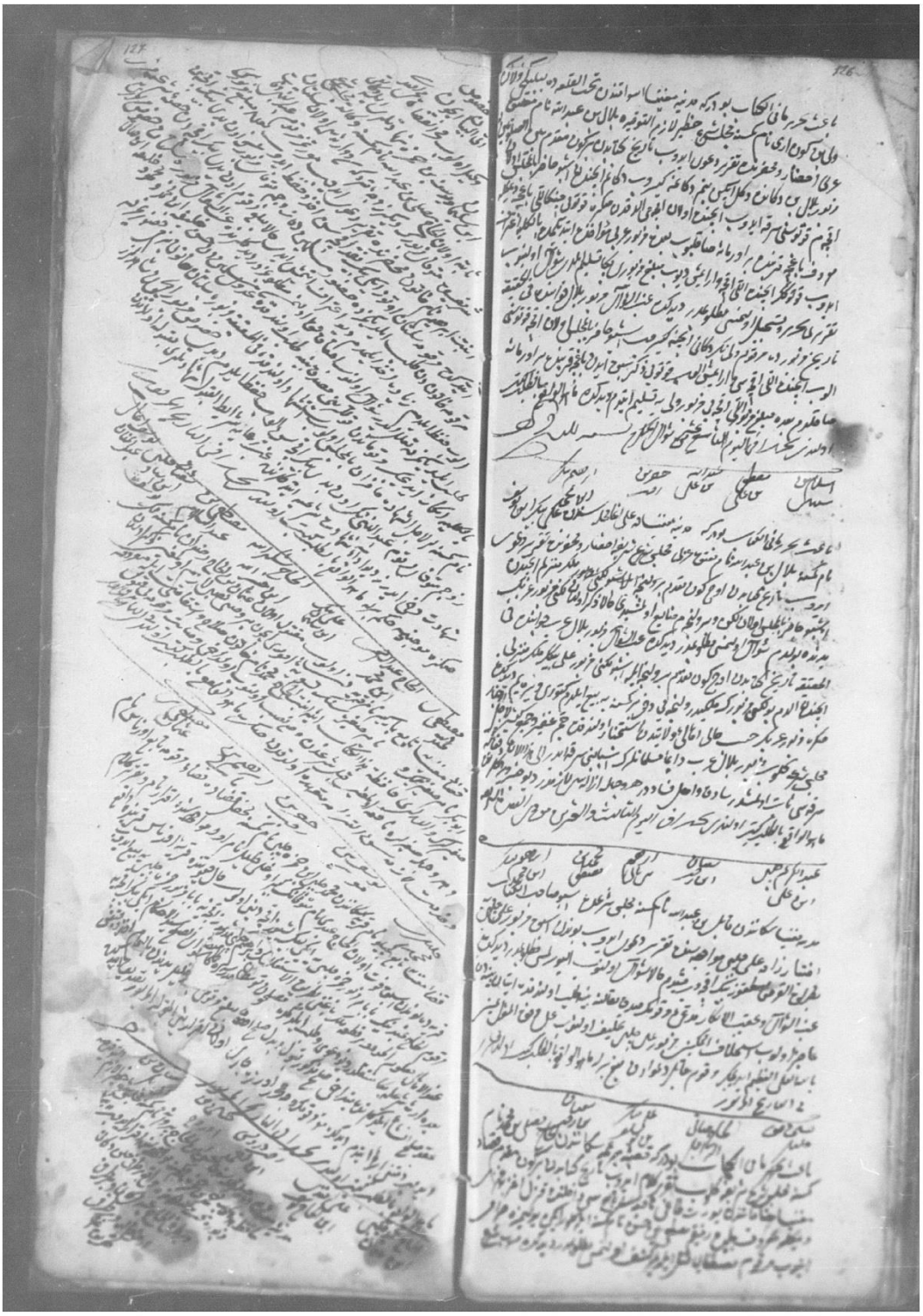

Ek 64: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 63b-64a sayfa numaralı varak.

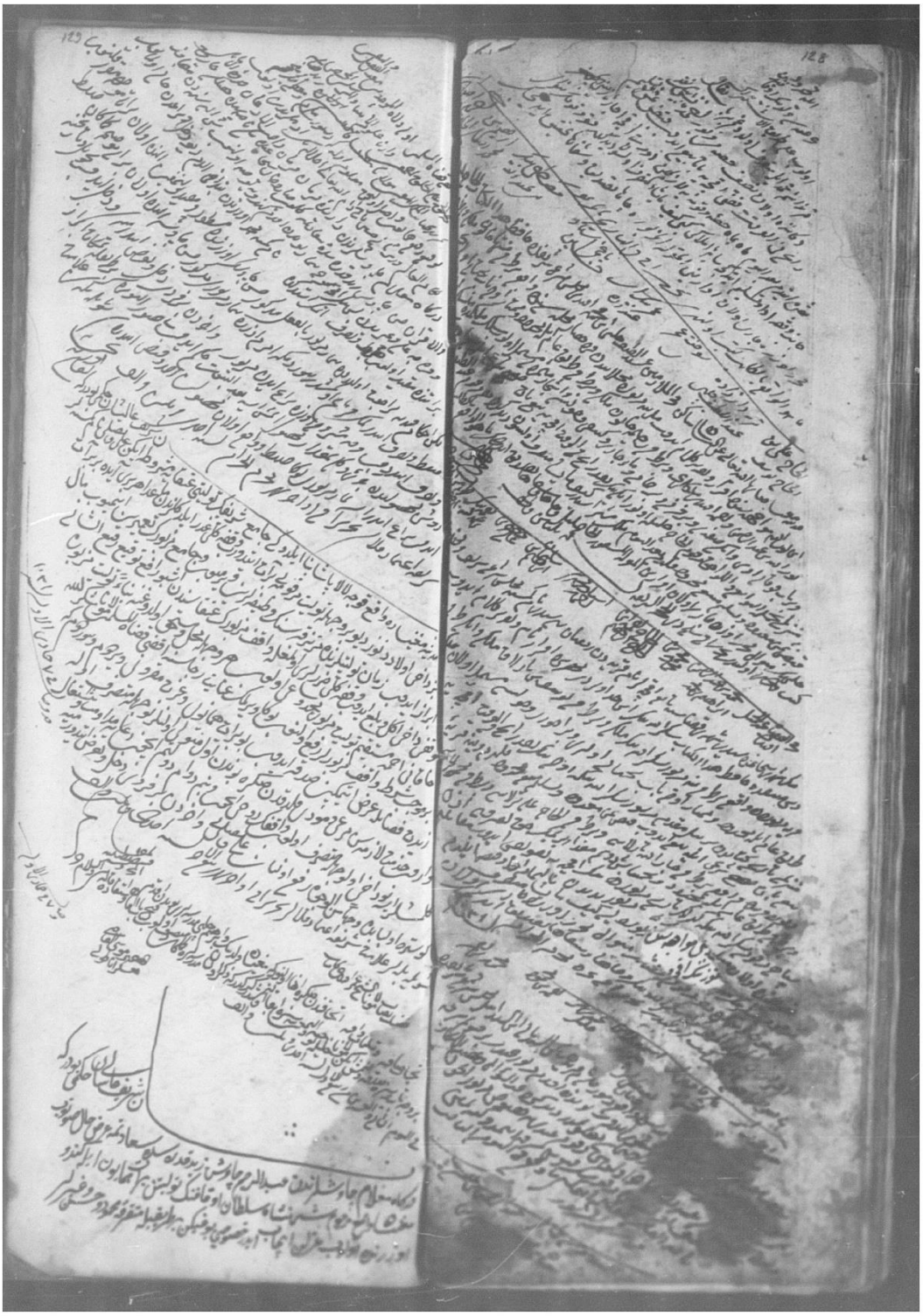

Ek 65: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 64b-65a sayfa numaralı varak.

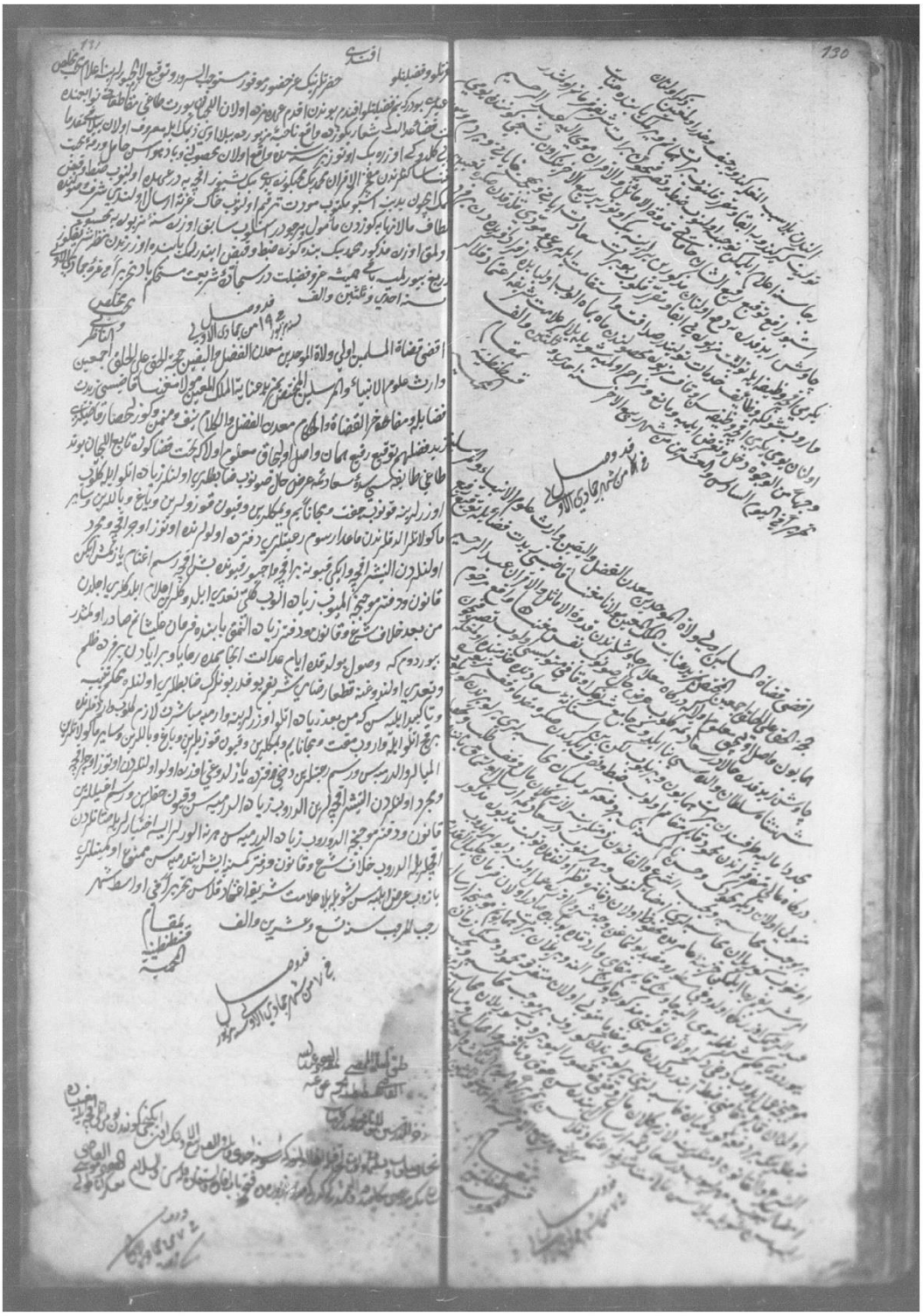

Ek 66: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 65b-66a sayfa numaralı varak.

Ek 67: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 66b-67a sayfa numaralı varak.

Ek 68: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 67b-68a sayfa numaralı varak.

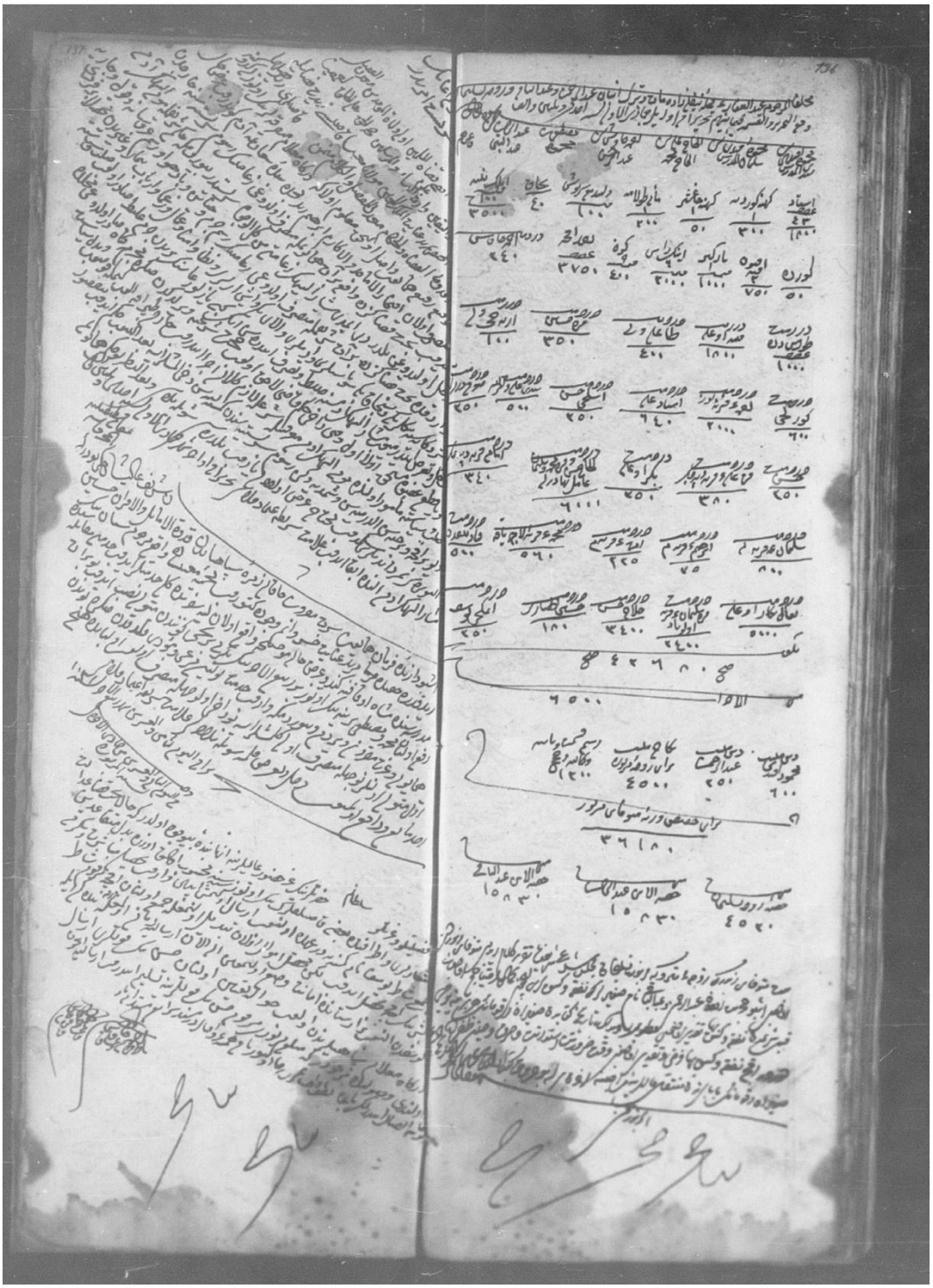

Ek 69: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 68b-69a sayfa numaralı varak.

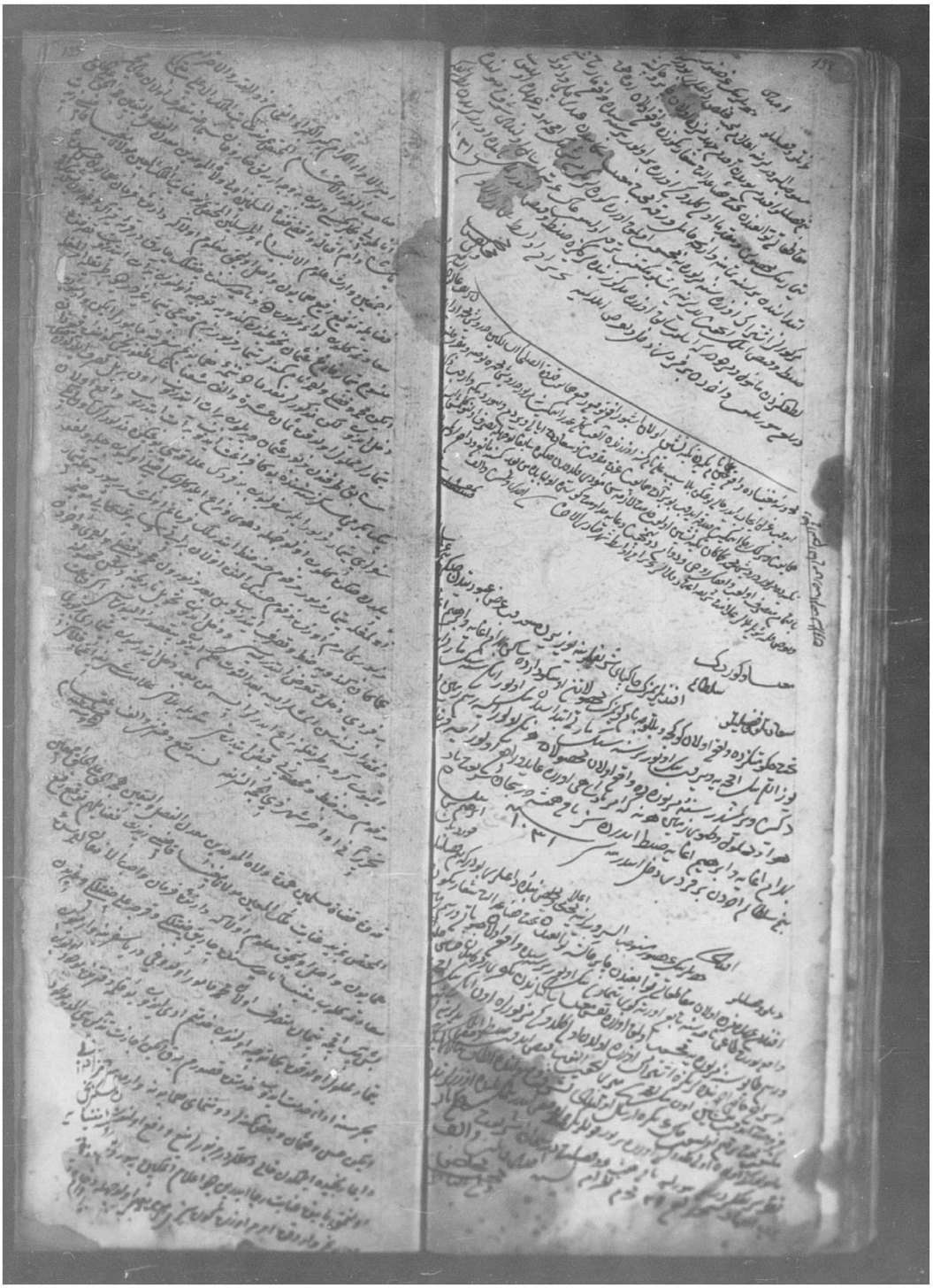

Ek 70: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 69b-70a sayfa numaralı varak.

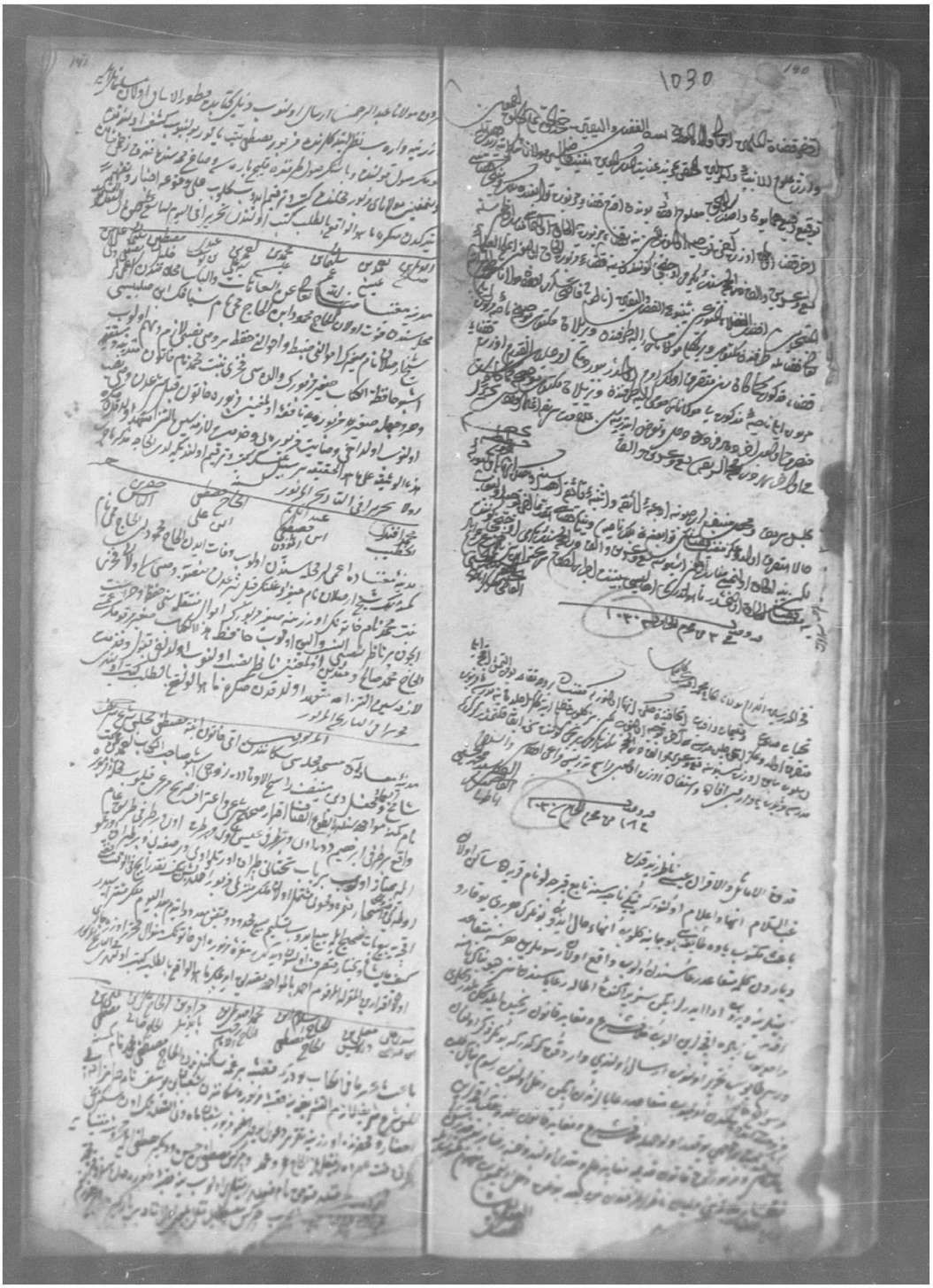

Ek 71: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 70b-71a sayfa numaralı varak.

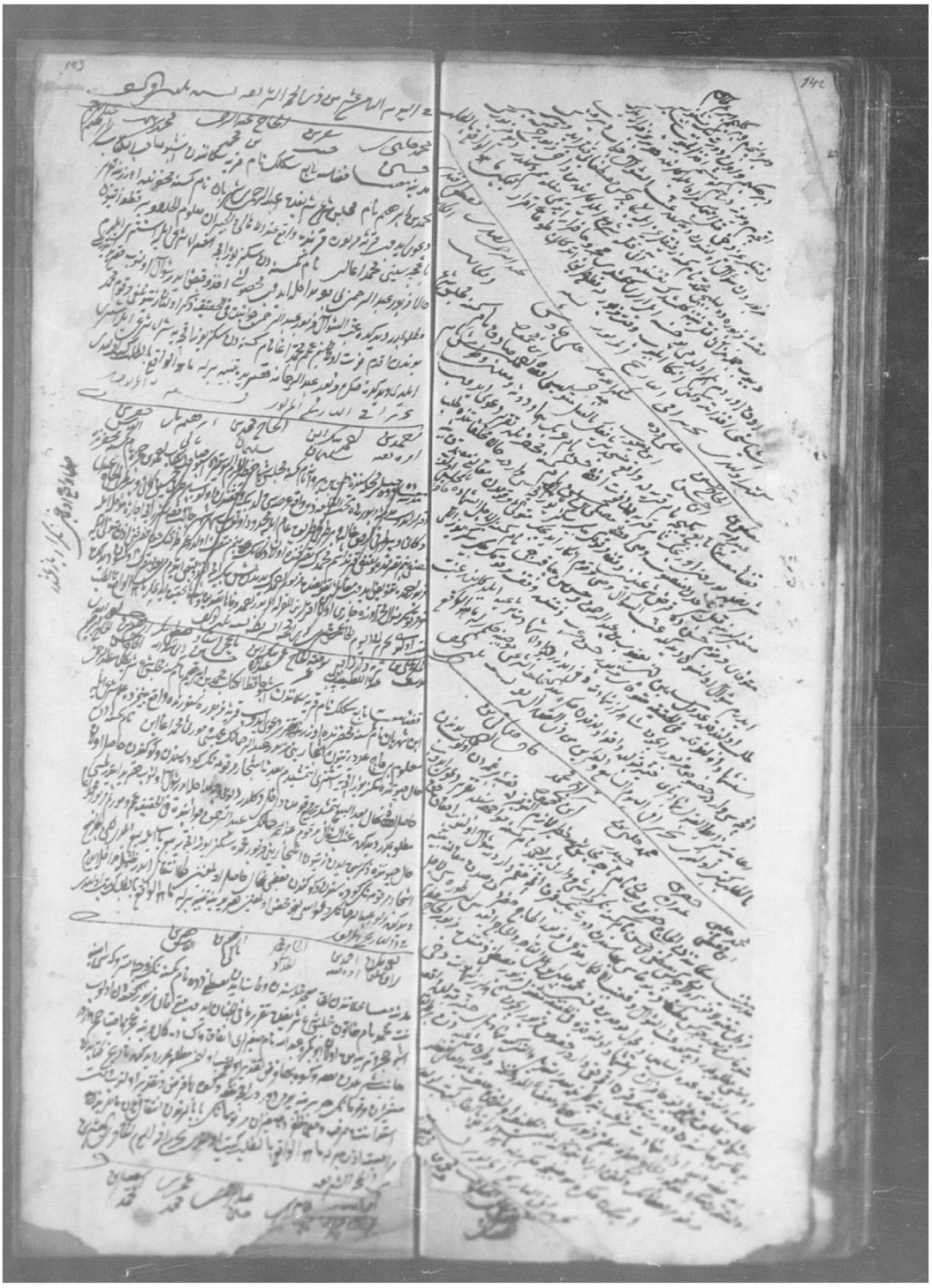

Ek 72: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 71b-72a sayfa numaralı varak.

Ek 73: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 72b-73a sayfa numaralı varak.

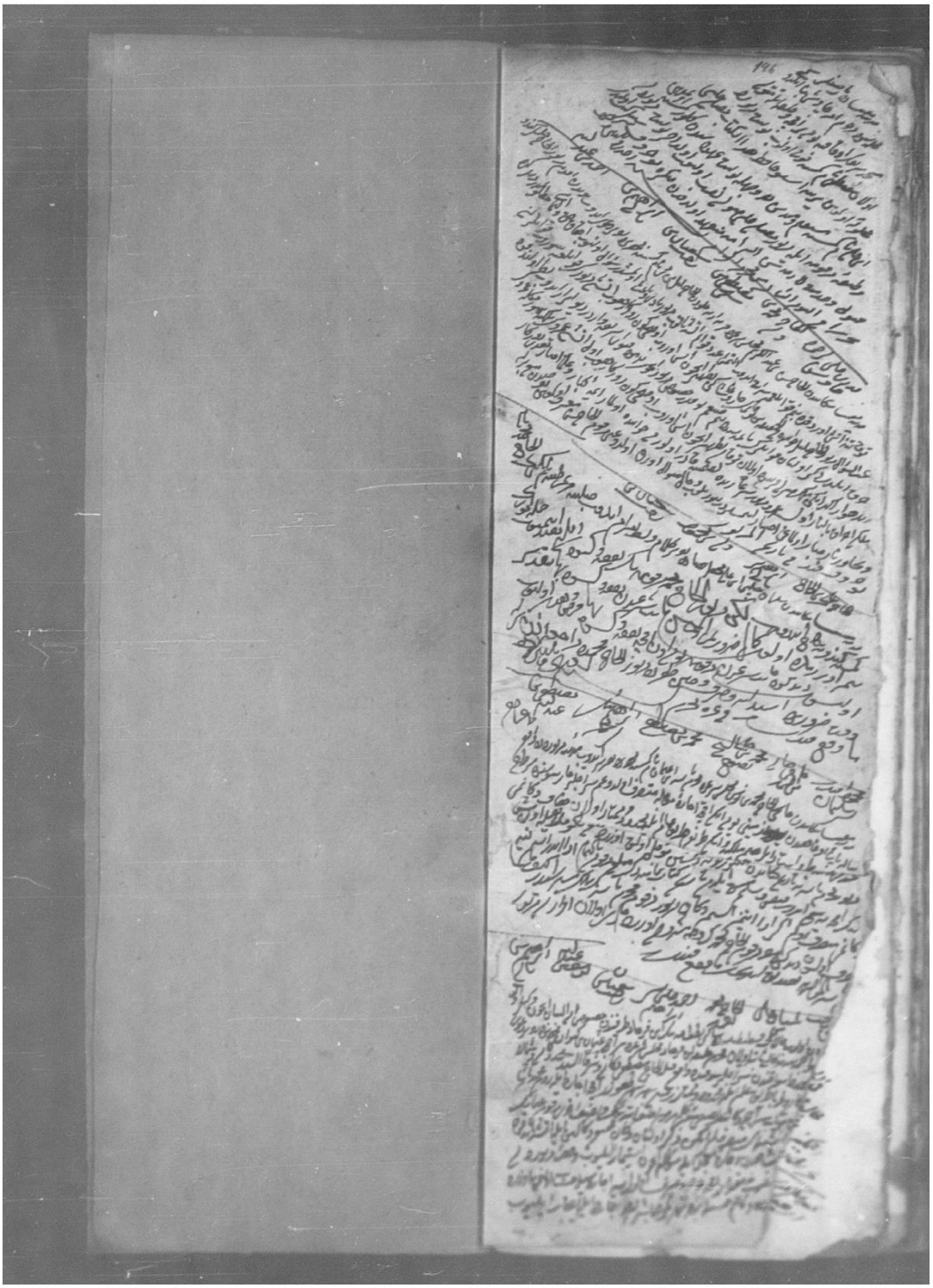

Ek 74: 48 Numaralı Manisa Şer'iye Sicili 73b sayfa numaralı varak.